

**ESPERANTO U NOVINAMA
„SLOBODNA DALMACIJA”**

SPLIT, 1945. - 2009.

**Obradio:
Josip Pleadin, 2022.**

Slobodna Dalmacija br. 155, 13. svibnja 1945., str. 6: *Rad akcionog odbora Jedinstvenih sindikata u Splitu* (spominje se esperanto).

Slobodna Dalmacija br. 548, 31. listopada 1946., str. 4: *Živa aktivnost mjesnog sindikalnog vijeća u Šibeniku* (spominje se esperanto).

Slobodna Dalmacija br. 568, 23. studenoga 1946., str. 3: *Kulturno-prosvjetni rad Mjesnog sindikalnog vijeća u Šibeniku* (spominje se tečaj esperanta).

Slobodna Dalmacija br. 590, 17. prosinca 1946., str. 3: *Narodno prosvjećivanje u Šibeniku* (spominje se esperanto).

Slobodna Dalmacija br. 609, 10. siječnja 1947., str. 3: *O kulturno-prosvjetnom radu u ustanovama i poduzećima Šibenika* (spominje se esperanto).

Slobodna Dalmacija br. 628, 1. veljače 1947., str. 3: *Osnovano je Esperantsko društvo "Stjepan Ninić" u Šibeniku.* Ovih dana održana je u Šibeniku osnivačka skupština Esperantskog društva "Stjepan Ninić", kojoj su prisustvovali svi esperantisti i prijatelji esperanta. Esperantsko društvo u Šibeniku osnovano je bilo još 1936. kao sekcija pri ondašnjem radničkom sportskom klubu "Šibenik". Prvi tečaj esperanta završen je polovinom 1937. sa 25 novih esperantista. Ičenje esperanta u onov rijem bilo je skopčano sa proganjanjima, hapšenjima itd., što se najbolje moglo čuti iz usta preživjelih espernatista na snivačkoj skupštini 1940. godine, za vrijeme Maček-Cvetkovićevog režima, društvo ej bilo zabranjeno, ali nije prestalo sa radom. Aktivnost esperantskog društva u Šibeniku prestala je tek odlaskom njegovih članova u redove NOV-e 1941.-1942. O političkoj i klasnoj svijesti prvih esperantista Šibenika govori nam najbolje činjenica da je polovina njih palo u borbi protiv fašizma, a današnje obnovljeno društvo nosi ime jednoga od njih, koji je početkom 1942. na ulicama Šibenika pucao u mrke fašističke okupatore. Drug Rade Petković, inicijator sazivanja skupštine, u svom ovoru naglasio je važnost učenja esperanta i njegovu budućnost. On je između ostalog rekao: "Danas, u vrijeme radija, bežične telegrafije i mogućnosti brzog prebacivanja sa jednog kraja zemlje na drugi uvadjanje esperanta kao međunarodnog jezika javlja se kao nužnost." Osnivačka skupština je zatim pristupila izboru nove uprave, pa su izabrani Vinko Brešan za predsjednika, Rade Petković za tajnika, Ilija Mazalin za blagajnika, Ante Štrkalj i Josip Sekso za odbornike. I nadzorni odbor izabrani su: Stjepan Vikario, Ante Antić, Ante Belamarić, a u časni sud Ante Vrančić, Josip Šimac i Slavo Grubišić. Na kraju skupštine poslani su pozdravni brzojavi esperantskim savezima Hrvatske i Slovenije, kao i pisma zahvalnosti svim esperantskim društvima, koja su telegramima i pismima zaželjeli uspjeh osnivačkoj skupštini.

Slobodna Dalmacija br. 776, 25. srpnja 1947., str. 3: *Rezultati takmičenja u šibenskim poduzećima i ustanovama* (spominje se tečaj esperanta).

Slobodna Dalmacija br. 802, 24. kolovoza 1947., str. 5: *Kulturno-prosvjetni rad Mjesnog sindikalnog vijeća Šibenik* (spominje se tečaj esperanta).

Slobodna Dalmacija br. 804, 27. kolovoza 1947., str. 5: *Kulturno-prosvjetni rad Gradskog NO-a Zagreb* (spominje se tečaj esperanta).

Slobodna Dalmacija br. 852, 22. listopada 1947., str. 3: *Prve usmene novine društva esperantista u Šibeniku.* Šibenik, 20. X. - Društvo esperantista "Stjepan Ninić" u Šibeniku,

priredilo je u Radničkom domu po prv put usmene novine. Tom prilikom predsjednik društva esperantista, drug Rade Petković pozdravio je prisutne, a zatim je iznio historijat esperantskog jezika. Govorilo e o prevedenoj i originalnoj znanstvenoj i beletrističkoj literaturi na esperantu, a potom su se recitirale pjesme na istom jeziku. Takoder je bila priređena izložba knjiga, novina i časopisa esperantskog jezika. Početkom mjeseca studenog otvorit će se tečaj za učenje esperanta.

Slobodna Dalmacija br. 974, 14. ožujka 1948., str. 3: *U domovima slijepih u NR Hrvatskoj smješteno je 150 štićenika* (spominje se esperanto).

Slobodna Dalmacija br. 1074, 10. srpnja 1948., str. 3: *Obnavljanje esperantskog pokreta*. Osokoljeni svježim zamahom esperantske ideje, koja je poslije rata zahvatila cijeli svijet, proradili su i jugoslavenski esperantisti te osnovali saveze u Beogradu, Ljubljani i Zagrebu. S obzirom da je međunarodni pomoćni jezik Esperanto svojedobno u Dalmaciji imao veliki broj pristaša, to se sada radi na tome, da se pokret obnovi te se umoljavaju svi prijatelji Esperanta, da se za dalji rad jave drugu Rudolfu Rubčiću, Prilaz VIII. Korpusa 4 Split sa svojim željama i eventualnim sugestijama.

Slobodna Dalmacija br. 1165, 24. listopada 1948., str. 3: *Ovogodišnji esperantski kongres*. 33. Univerzalni kongres Esperanta održan je ove godine u Malmö (Švedska) sa preko 1800 učesnika. U rezoluciji, koju je pročitao naš sugrađanin dr. Ivo Lapenna, bivši urednik našeg lista, a sada profesor universe u Zagrebu i pravni ekspert UNO u Parizu, ističe se da se Esperanto sve više širi i napreduje te se preporuča esper. društvima da propragiraju Esperanto osobito među omladinom i učiteljstvom. Vlade svih zemalja bit će pozvane da ga uvedu u škole kao obvezatni ili neobvezatni predmet. U raznim zemljama održani su nacionalni esperantski kongresi sa velikim brojem učesnika. Jedan od najinteresantnijih bio je prvi poratni esper. kongres u Münchenu u toj jednoč glavnoj tvrđavi njemačkog nacizma. Ne valja zaboraviti da je u Njemačkoj hitlerizam paralizirao svaki rad esperantista za punih 10 godina.

Slobodna Dalmacija br. 1363, 15. lipnja 1949., str. 3: *Popis pensionskih ugostiteljskih radnja u kojima trudbenici imaju povlasticu za vrijeme godišnjeg odmora* (spominje se Hotel "Esperanto" u Selcu).

Slobodna Dalmacija br. 1583, 2. ožujka 1950., str. 2: *Ante Roje, poslanički kandidat Kotara Korčule*. ... Već od 16 godina učestvuje u naprednim radničkim društvima "Slavu", radničkom pjevačkom društvu, klubu esperantista, mehaničara itd.

Slobodna Dalmacija br. 1823, 12. prosinca 1950., str. 2 i 3: *Naši studenti na arheološkom iskopavanju u Danskoj*. Međunarodni studentski komitet iz Kopenhagena uz suradnju sa kopenhaškim Nacionalnim muzejom prošle godine je organizirao arheološko logorovanje za inostrane studente. Kako je logorovanje uspjelo, to je i ove godine priređeno, a jedna smjena od 14 dana bila je predviđena i za studente-esperantiste. / Dvije sedmice, sa još jednim kolegom iz Zagreba, proveo je i pisac ovih redaka na terenu u Danskoj. / Od nekoliko arheoloških radilišta nas je dopalo iskopavanje jednog vikingškog utvrđenja sagrađenog krajem X. ili početkom XI. stoljeća. Grupa od 12 studenata iz 6 zemalja i to: iz Danske petorica, Švedske dvojica, Engleske jedan, Njemačke jedan i Jugoslavije dvojica, počeli su početkom srpnja u Sjevernom Jutlandu u Aggersborgu na Lumfjordu iskopavanje ove vikingške utvrde. / Nakon svršetka Drugog svjetskog rata počelo se iskopavanjem ovog utvrđenja, koje je već uz istraženo Trelleborg jedino svoje vrste u Danskoj. Ovo već istraženo Trelleborg, nalazi se na zapadu otoka Selanda. Utvrđenje je

imalo oblik kruga, a debeli bedemi, na dnu široki i 17 metara a visoki 6 metara, branili su utvrdu od neprijatelja. Bedemi su bili od nabijene zemlje. Unutrašnji promjer bedema je bio oko 140 metara. Interesantno je, da je ovo glavno centralno utvrđenje imalo i polukružno predutvrđenje, kojih je bilo 5, bili su okrenuti prema glavnim stranama svijeta. / Građevine iz ovog utvrđenja nisu se očuvale, ali je to potpuno razumljivo, jer drveni materijal nije mogao odoliti vremenu. Ali nađeni su tragovi rupa u kojima su bile postavljene drvene grede. Po ovim rupama mi lako možemo da odredimo oblik i veličinu građevina. To su bila zdanja u obliku broda, koja su bila podijeljena na tri dijela: u dva krajnja i srednji veći, u kojem se nalazilo i ognjište. Dužina ovih kuća je bila oko 35 metara. / Četiri grupe po četiri građevine raspoređene su u četiri kvadrata, tako da su ulice koje su vezivale ulazna vrata, dijelile utvrdu na četiri jednakaka dijela. U sredini utvrde bio je obično visoki toranj sa kojeg se promatrala okolica, tj. bio je za izvidnicu. Misli se, da je ovakav način gradnje služio kao logorište vojske. Vjerojatno su ove utvrde bile za posadu vikingovih brodova, pa prema tome ni sam oblik kuća ne bi bio slučajan. Vremenski tačno datiranje nije moguće, ali je vjerojatno, da je utvrđenje sagrađeno u X. stoljeću. / Aggersborg, koji smo otkopali sličan je Trelleborgu, samo je mnogo veći. I datiranje je već moguće, jer se ova utvrda spominje sa imenom danskog kralja Knuta Velikoga (prva polovina X. stoljeća). / U početku iskopavanja se mislilo, da je jedna otvorena strana utvrde bila okrenuta prema moru, ali daljim iskopavanjem se utvrdilo da to nije tačno. U doba postojanja utvrde, more je bilo vrlo nisko, tako da je put vodio (i danas mu se vide ostaci) do suprotne obale Linfjorda, kod današnjeg mjesta Loegstoera. / Kako je ovo mjesto bilo od strategijske važnosti svjedoči činjenica, da se je prvo bitno naselje srušilo, a sa njegovim materijalom i obližnjim šumama sagradilo ovo utvrđenje. / Za razliku od Trelleborga, koji je imao 16 kuća, ovo utvrđenje ima 48. Prije nas je radilo nekoliko grupa studenata, koji su otkrivali domove, što su se nalazili izvan utvrde. Naša je grupa dovršila precizne radove na ovom mjestu, tj. završili smo istraživanje rupa u kojima su se nalazile grede i počeli smo dizati humus nad jednim drugim domom. / Cijeli teren gdje smo kopali bio je sa kolcima razdijeljen u kvadrate 2 puta 2 metra. Dok je bio humus i sub humus dizali smo slojeve debele oko 20 cm, a kasnije kada smo došli do kulturnog sloja, ograničili smo se na tek nekoliko centimetara debele. Na dubini od oko 1 metar naišli smo na masu keramičkih fragmenata, opsidijana (kamenja vulkanskog porijekla), koji se upotrebljavao kao strugalica, nož itd., zatim keramičkih privjesaka, koji su služili kao uteg za ribarske mreže ili tkalački razboj, ostatke češljeva, metalnih pločica, koje su služile za ukras, itd. Važno je istaći, da je keramika rađena bez grnčarskog kola i da su kameni predmeti još iz kamenog doba, kontinuirano bili u upotrebi. / Svi ovi predmeti bili su odmah stavljeni u papirnate vrećice s oznakom mjestu, kvadrata i dubine u kojoj su nađeni, a zatim odneseni u pokretni laboratorij, koji se nalazio nekoliko desetaka metara od iskopavanja, gdje ih je stručni preparator odmah očistio i preparirao, a potom uređene uputio u muzej na proučavanje. / Nekoliko dana prije našeg dolaska nađena je zlatna narukvica teška 72 grama. U Danskoj je običaj da se onome koji nađe umjetnički predmet isplati stvarna vrijednost toga predmeta, tako da je nalaznik za ovu narukvicu dobio 1.100 danskih kruna. Danski arheolog Schulz misli, da se je ova narukvica upotrebljavala kao platežno sredstvo. / Prije završetka želio bih napomenuti još nešto. Organizacija logorovanja bila je na zamjetnoj visini, tako da nam je tokom samoga rada bilo omogućeno da se biciklima (koje je svaki učesnik imao na raspolaganju i kojih ima vjerojatno više nego samih Danaca) činimo izlete u obližnja mjesta! Poslije završetka rada (14 dana po 6 sati dnevno), obišli smo nekoliko većih mjesta Danske, a u Kopenhagenu smo ostali nekoliko dana, gdje smo posjetili poznatu pivovaru Tuborg, radio stanicu, brodogradilište, gradsku knjižnicu i nekoliko muzeja. / Na kraju su učesnici jednoglasno izrazili želju da bi rado posjetili našu zemlju, o kojoj se tako mnogo piše i govori. Mi smo im obećali, da će Studentski komitet i za studente-esperantiste organizirati bilo kakovo arheološko iskopavanje, bilo rad na izgradnji našeg Studentskog grada. / Po završetku ovog logorovanja bilo mi je omogućeno da ostanem još mjesec dana, da proučim i razgledam muzeje Danske. O utiscima iz

ovih muzeja osvrnut će se drugi put, samo bih spomenuo posjetu legendarnom dvorcu danskog kraljevića Hamleta, Kronborgu. Svake godine iz različitih zemalja čuveni glumci prikazuju istoimenu glasovito Šekspirovu tragediju. Upozoren sam i na stepenice u dvorištu na kojima je Hamletov otac bio otrovan. / Putne troškove avionom snosila je Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti u Zagrebu, što joj i ovom prilikom najljepše zahvaljujemo. / Naš boravak i logorovanje popratili su mnogi komentari i članci danskih novina (oko 300 članaka). Osobito boravak nas Jugoslavena danske novine su mnogo tretirale. Našim boravkom pobili smo sve klevete o našoj zemlji i dokazali, da je mogućnost stručnog izdizanja kod nas velika. / Jedinstvo jezika esperanta pridonijelo je da ovaj dobro organizirani susret studenata esperantista iz 6 zemalja učvrsti i još više zblji prijateljske i kulturne veze među narodima i državama. (*M. Milković*)

Slobodna Dalmacija br. 2080, 11. listopada 1951., str. 4: *Esperanto*. Pozivljemo sve drugove esperantiste, da prisustvuju našem sastanku, koji će se održati 12. listopada u 20 sati u prostorijama Mj. sindikalnog vijeća, Marmontova ulica 3. – Cilj sastanka je osnivanje Esperantskog kluba u Splitu. Inicijativni odbor.

Slobodna Dalmacija br. 2082, 13. listopada 1951., str. 2: **Esperanto - međunarodni pomoćni jezik.** Poljak Ljudevit Zamenhof utemeljitelj jezika – Esperantom danas govori 12 milijuna ljudi – U Splitu će se obnoviti društvo esperantista – Sinoć je formiran inicijativni odbor. / Da bi se omogućio kontakt među ljudima raznih jezika, Poljak dr. Ljudevit Zamenhof ostvario je god. 1887. ideju međunarodnog pomoćnog jezika, koji je on nazvao Esperanto. Ovaj su jezik odmah prihvatali najnapredniji ljudi tog vremena, kao na primjer Lav Tolstoj, Maksim Gorki, Henri Barbusse i drugi. Oni su se o njemu izražavali ne samo kao o najboljem sredstvu za međusobno sporazumijevanje, nego i za razvijanje međunarodnih bratskih i drugarskih odnosa. Esperanto su do danas prihvatali milijuni radnih ljudi u svijetu i služe se praktično njime. Međunarodna solidarnost esperantista dosad je mnogo pridonijela međusobnom upoznavanju naroda. Borba za mir u svijetu jedan je od osnovnih ciljeva esperantskog pokreta, naročito danas, kad se nad cijelim svijetom nadvila sablast rata. / Režimi u staroj Jugoslaviji nastojali su svim sredstvima da omalovaže vrijednost i značaj Esperanta, pa su taj jezik željeli prikazati kao razonodu besposlenog svijeta. / Danas esperantski pokret ima oko 12 milijuna aktivnih članova, koji govore ovim međunarodnim jezikom po raznim zemljama svih kontinenata, a u srpnju mjesecu ove godine, održan je i kod nas, u Ljubljani, Kongres esperantista FNRJ, na kojem su bili prisutni i delegati stranih zemalja. Naročito su kod nas aktivna esperantska društva "Ljubljana" u Ljubljani i "Bude Borjan" u Zagrebu. Najbolji esperantski klub u NR Hrvatskoj je u Bjelovaru, gdje postoji u slopu društva i pionirski tamburaški zbor sa 30 svirača – koji svi govore esperanto. / Split ima lijepi broj esperantista. Mnogi od njih su u niz navrata počinjali učiti, ali ih je policijska zabrana u staroj Jugoslaviji u tome ometala. Ima, međutim, i onih koji su bili uporniji, pa su individualno radili na daljem upoznavanju jezika. Razne smetnje prije rata, godine rata, te poslijeratni zadaci i dužnosti koje su esperantisti Splita obavljali bili su uzrok da se nisu do danas angažirali na obnovi esperantskog pokreta. Vrijeme i situacija u svijetu traži da i Split, koji je po masovnom učešću u esperantskom pokretu prije rata bio među prvim gradovima u našoj zemlji, ponovo zauzme svoje mjesto. / Da bi se esperantski pokret u Splitu obnovio, formiran je na sastanku koji je sinoć održan u prostorijama Mjesnog sindikalnog vijeća, inicijativni odbor od 7 članova. Taj sastanak je potvrdio da u naše gradu postoji velik interes za Esperanto i povoljni uvjeti za njegovo širenje.

Slobodna Dalmacija br. 2096, 30. listopada 1951., str. 4: *Tečaj esperanta*. U našem gradu se od 12. XI. otvara tečaj esperanta, koji će se održavati dva puta sedmično od 8-9 sati navečer u

prostorijama Auto-škole, Lavčevićeva ulica 6 (vis-a-vis kina "Tesla"). Upis se vrši svaki dan od 8-9 sati navečer, također u prostorijama Auto-škole. Upisnina je 50 dinara, a školarina 100 dianra.

Slobodna Dalmacija br. 2106, 11. studenoga 1951., str. 4: *Esperanto*. Pozivaju se svi upisani poхађачи esperantskog tečaja, da dođu dne 12. XI. na početak tečaja u prostorijama Automoto kluba "Polet", ulica L. Lavčevića (vis-a-vis kina "Tesla") u 8 sati navečer. Pošto će se izvršiti raspored u A i B tečaj, potrebno je da istom neizostavno prisustvuju svi upisani. Inicijativni odbor.

Slobodna Dalmacija br. 2169, 26. siječnja 1952., str. 4: *Dva tečaja esperanta u Splitu*. Kroz kratko vrijeme, u nepuna tri mjeseca, udareni su čvrsti temelji esperantskom pokretu u Splitu, jer su pripremljeni svi uslovi za dobar i uspješan rad. / Za ovakav uspjeh imamo zahvaliti i organima narodne vlasti od kojih je dobijena svestrana pomoć, kao i kod Mjesnog sindikalnog vijeća i automoto kluba "Polet", koji je unajmio svoju čitaonicu, dok nisu dobijene vlastite prostorije. / Najznačajniji uspjeh jest vrlo dobar rezultat u učenju esperantskog jezika koji se vrši preko dva dobro posjećena kursa. Kurseve vode drugovi Vesanović i Korteze, koji su uložili mnogo napora da bi u što kraćem vremenu stvorili novu generaciju esperantista, koja već sada sa starim esperantistima predstavlja čvrst temelj za razvitak ovog međunarodnog jezika u Splitu. Također se vodilo računa i o budućim nastavnicima, koji će se osposobiti iz redova današnja dva kursa, od najnaprednijih kursista. Inicijativni odbor donio je prijedlog pravila kluba, koja su dostavljena Esperantskoj ligi u Zagreb na odobrenje, a zatim će se održati osnivačka skupština. Na istom sastanku je zaključeno, da se počam od 1. II. počne upisom u treći tečaj, kao i da se nabavi izvjesna količina knjiga na esperantskom jeziku za klubsku biblioteku, te esperantske novine iz drugih zemalja. Ovih dana je proširena veza putem dopisivanja s esperantistima u Maroku (Afrika), a uskoro će naši novi esperantisti moći pisati istinu o socijalističkoj FNR Jugoslaviji na esperantu svima esperantistima u svijetu.

Slobodna Dalmacija br. 2177, 4. veljače 1952., str. 4: *Esperanto*. Upis u III. tečaj vrši se svaki dan od 6-8 sati u prostorijama Mjesnog sindikalnog odbora, Marmontova ulica 3, III. kat. - Inicijativni odbor.

Slobodna Dalmacija br. 2182, 10. veljače 1952., str. 6: *Osnivanje Društva esperantista u Splitu*. U subotu 16. veljače u 19 sati održat će se osnivačka skupština esperantskog društva. Skupštini će prisustovati kao delegat, sekretar Hrvatske esperantske lige, Marinko Đivoje, koji je i glavni urednik jugoslavenskog esperantskog čaopisa "La suda stelo", te će tom prilikom održati predavanje: "Međunarodni jezik u historiji i danas". / Poslije predavanja nastavit će se skupština sa dnevnim redom: 1. Međunarodni jezik Esperanto u Splitu, 2. Čitanje i odobrenje društvenih pravila, 3. Izbor predsjednika upravnog odbora, nadzornog odbora i časnog suda. / Pozivljemo sve esperantiste i prijatelje esperantskog pokreta, da prisustvuju osnivačkoj skupštini koja će se održati u dvorani "A" Mjesnog sindikalnog vijeća, Marmontova 3-III. kat. / Inicijativni odbor

Slobodna Dalmacija br. 2185, 13. veljače 1952., str. 6: *Osnivanje Društva esperantista u Splitu*. U subotu 16. veljače u 19 sati održat će se osnivačka skupština esperantskog društva. Skupštini će prisustovati kao delegat, sekretar Hrvatske esperantske lige, Marinko Đivoje, koji je i glavni urednik jugoslavenskog esperantskog čaopisa "La suda stelo", te će tom prilikom održati predavanje: "Međunarodni jezik u historiji i danas". / Poslije predavanja nastavit će se skupština sa dnevnim redom: 1. Međunarodni jezik Esperanto u Splitu, 2. Čitanje i odobrenje

društvenih pravila, 3. Izbor predsjednika upravnog odbora, nadzornog odbora i časnog suda. / Pozivljemo sve esperantiste i prijatelje esperantskog pokreta, da prisustvuju osnivačkoj skupštini koja će se održati u dvorani "A" Mjesnog sindikalnog vijeća, Marmontova 3-III. kat. / Inicijativni odbor

Slobodna Dalmacija br. 2187, 16. veljače 1952., str. 4: *Osnivanje Društva esperantista u Splitu*. U subotu 16. veljače u 19 sati održat će se osnivačka skupština esperantskog društva. Skupštini će prisustvovati kao delegat, sekretar Hrvatske esperantske lige, Marinko Đivoje, koji je i glavni urednik jugoslavenskog esperantskog čaopisa "La suda stelo", te će tom prilikom održati predavanje: "Međunarodni jezik u historiji i danas". / Poslije predavanja nastavit će se skupština sa dnevnim redom: 1. Međunarodni jezik Esperanto u Splitu, 2. Čitanje i odobrenje društvenih pravila, 3. Izbor predsjednika upravnog odbora, nadzornog odbora i časnog suda. / Pozivljemo sve esperantiste i prijatelje esperantskog pokreta, da prisustvuju osnivačkoj skupštini koja će se održati u dvorani "A" Mjesnog sindikalnog vijeća, Marmontova 3-III. kat. / Inicijativni odbor

Slobodna Dalmacija br. 2190, 19. veljače 1952., str. 4: *Osnovano esperantsko društvo*. U subotu je u Splitu održana osnivačka skupština esperantskog društva na kojoj je izabran upravni odbor i primljena su pravila. Skupština je pokazala da za esperanto u Splitu vlada velik interes.

Slobodna Dalmacija br. 2365, 15. rujna 1952., str. 2: *Esperantsko društvo "Split"*. 1. X. počinju redoviti tečajevi međunarodnog jezika Esperanto za početnike. Upisivanje se vrši svakog dana (osim subote i nedjelje) od 19-20 sati u društvenim prostorijama, Marmontova ulica 3/III. Sve ostale informacije dobiju se u društvenim prostorijama.

Slobodna Dalmacija br. 2379, 30. rujna 1952., str. 2: *Esperanto societo "Split"* obavještava sve one koji su se upisali kao i one koji se kane upisati da 1. X. u 18 sati počinje tečaj Esperanta u društvenim prostorijama, Marmontova u. 3.

Slobodna Dalmacija br. 2380, 1. listopada 1952., str. 2: *Esperanto societo "Split"* obavještava sve one koji su se upisali kao i one koji se kane upisati da 1. X. u 18 sati počinje tečaj Esperanta u društvenim prostorijama, Marmontova u. 3.

Slobodna Dalmacija br. 2402, 27. listopada 1952., str. 3: *Medunarodni jezik esperanto*. Mnogi naši sugrađani nisu još dovoljno upoznati sa značajem i aktivnošću esperantskog pokreta. Za ovu tvrdnju mogu navesti mnogo neznalačkih priča o Esperantu ili čuđenja čak od strane pojedinih intelektualaca, kada slušaju izvještaje o uspjesima esperantskog pokreta i stalnom omasovljavanju esperantista u svijetu. Radi toga, nastojat će u što kraćem prostoru prikazati cilj, svrhu i današnje stanje esprantskog pokreta u svijetu i kod nas. / Veliki genij, tvorac Esperanta dr. L. Zamenhof potaknut plemenitim osjećajima zbližavanja u mržnji odgajanih naroda, dao je svoje veliko djelo međunarodni jezik "Esperanto", kao snažno sredstvo za međusobno sporazumjevanje, upoznavanje i zbližavanje. Tako je dr. Zamenhof, stvorivši međunarodni jezik Esperanto, istovremeno stvorio bazu za esperantski pokret, kojemu je osnovni cilj bio i bit će: djelovanje za bratske odnose među ljudima svih rasa i svih zemalja, upoznavanje jednih s drugima sa ljepotama i bogatstvima svih zemalja, spriječavanje svih diskriminacija, svih i svakojakih porobljavanja ljudi, uporan rad za SVJETSKI MIR. Razumljivo je, da je i "Esperanto" morao naići na otpor kod svih šovinista i imperijalizmu odanih elemenata, kao i svaki drugi napredni pokret te su ga u većini slučajeva vlade kapitalističkih zemalja formalno priznavale (fašistička Njemačka zabranila), a preko svojih elemenata stvarno gušile ili zlorabile

za raznorazne svoje pothvate (naročito crkva). / Ali kako se ništa napredno i za čovječanstvo korisno ne može ugušiti, već samo privremeno kočiti, usporavati brzinu razvoja, tako je stvar bila, a djelomično je i danas (SSSR), i sa Esperantom. Od 1887. godine, kada se pojavila prva Zamenhofova gramatika preko malog broja njegovih ličnih prijatelja počeo se širiti sve jači i jači krug esperantista, da bi narastao danas za milionski pokret ljudi svih kontinenata. Danas se može reći, da je Esperanto svojina čovječanstva, kome ga je i namijenio veliki tvorac Zamenhof, da se njime služi na svim područjima međusobne suradnje. Uz neutralnost odlike su mu u lakoći, logičnosti, jasnoći, pravilnosti (pravila bez iznimaka), vrlo lakoj gramatici, tako da je jedini jezik kojeg svi narodi sa lakoćom mogu učiti i izgovarati. / Mnoge ga zemlje već danas jako podržavaju. Danas nisu samo male državice koje podržavaju Esperanto i koje ga uvađaju u škole kao Danska, Švedska, Norveška, Finska, Belgija i Holandija, već i VELIKE zelje kao Japan, Kina, Zap. Njemačka, Italija, Francuska, Argentina, Brazilija, pa i Engleska. Esperanto ima lijep uspjeh i u cijeloj Americi, a jedina zemlja koja ga ne samo ne pomaže, već i ugušuje jest SSSR. / Naša zemlja u svemu naprednome prednjači u svijetu, pa i po pitanju Esperanta ima pravilan stav. Svestrana pomoć narodne vlasti, državnih i partijskih funkcionera i prosvjetnih organa osnažila je esperantski pokret u FNRJ. Nisu samo Zagreb, Ljubljana, Beograd, Sarajevo i Skoplje žarište esperantskog pokreta, već skoro i svaki naš manji grad ima svoj klub ili grupu, a neki od njih čak služe za uzor i našim glavnim gradovima. Tako na primjer Esperantski klub u Bjelovaru ima i svoju esperantsku pionirsku tamburašku sekciju u kojoj preko 30 pionira uz učenje Esperanta održavaju vrlo uspjele koncerте i priredbe. U više naših manjih gradova, pa čak i sela, Esperanto se uči u školama, kao na primjer u Zemunu u gimnaziji za slijepce, u gimnaziji u Virovitici, u mjestu Hrašćina u 5. i 6. razredu osmoljetke itd. Svugdje, gdje god postoji nastavnik esperantista, omogućeno mu je da predaje u školi Esperanto. / Vlada Bosne i Hercegovine okružnicom je preko svojih prosvjetnih organa omogućila esperantskom pokretu korištenje prostorija za tečajeve u školskim zgradama, a dovoljnom financijskom svotom nabavku potrepština. Najznačajniji uspjeh esperantista Jugoslavije jest održavanje slijedećeg svjetskog Esperantskog kongresa u Zagrebu, koji će uslijediti u ljeto 1953. god. Esperantisti Jugoslavije ne bi mogli dati ponudu UEA (Universalnoj Esperantskoj Asocijaciji) za održavanje kongresa u Zagrebu, da nisu imali puno razumijevanje, moralnu i materijalnu podršku od Vlade NR Hrvatske i druga Vladimira Bakarića, kao i NO-a grada Zagreba. Od kojega je značaja taj kongres, kako za naš esperantski pokret, tako i za našu zemlju to je dovoljno jasno. Želim samo naglasiti, da se već danas osjećaju njegovi plodovi, koji osiguravaju procvat i veliki polet esperantskog pokreta u FNRJ u slijedećim godinama. / Mi smo u Splitu osnovali klub u februaru ove godine s vrlo skromnim počecima, ali doista na jakoj esperantskoj tradiciji Splita. U Splitu se među ostalim 1924. god. održao i Jugoslavenski esperantski kongres, kojem su prisustvovali i mnogi strani delegati za koje je bio priređen izlet u "Plavu šipiju" na Biševu. Tom je prilikom i "Putnik" štampao i svoje turističke reklame na međunarodnom jeziku, što je strance naročito oduševilo, a što bi još više trebalo danas činiti. Kao napredni razbuktali pokret u Splitu, Esperanto je bio proganjan i zabranjen od protunarodnih vlasti stare Jugoslavije. Prve godine poslije rata većina splitskih esperantista je bila ili prezaposlena raznim dužnostima ili su bili na službi van Splita, tako da se tek koncem prošle godine počelo sa pripremama na obnavljanju esperantskog društva. Sredinom veljače ove godine, održala se osnivačka skupština i osnovano društvo sa imenom "Esperanto Societo Split" koje uspješno razvija svoj rad. / Aleksa Hrstić

Slobodna Dalmacija br. 2412, 7. studenoga 1952., str. 8: *Australijanac Frank Halls, pedagog održat će predavanje u Splitu.* Od maja ove godine obilazi Evropu, u svrhu stručnog upoznavanja sa odgojem maloljetnika, australijski stručnjak, predstavnik suda za maloljetnike iz Melbournea, pedagog Frank Halls. Obišao je zapadne i sjeverne zemlje Europe, a sada se nalazi u našoj zemlji. Pošto je esperantist, prisustvovao je Svjetskom esperantskom kongresu u

Oslu. U našoj zemlji je obišao esperantske klubove u Ljubljani, Zagrebu, Bjelovaru, Zemunu, Beogradu, Brodu i Sarajevu. Sada je na odmoru u Dubrovniku, a u petak 7. XI. stiže u Split u posjet društvu "Esperanto Societo Split". Pošto je gospodin Halls stručnjak za odgoj maloljetne djece, društvo splitskih esperantista zamolilo ga je da u Splitu održi predavanje, kojim će nas upoznati sa dostignućima najnaprednijih zemalja na tom području. / Predavač će govoriti na međunarodnom jeziku Esperantu. Predavanje će se održati u petak 7. ovog mjeseca u 19 sati u prostorijama DIT-a (bivša biskupska palača).

Slobodna Dalmacija br. 2456, 30. prosinca 1952., str. 1: *Vladimir Bakarić pokrovitelj 38. svjetskog kongresa Esperantista - koji će se održati u Zagrebu u toku iduće godine.* Zagreb, 29. XII. – Nedavno je predsjednik vlade NR Hrvatske, dr. Vladimir Bakarić primio stalnog Kongresnog sekretara Esperantista gosp. Masona Stuttarda i druga Ivu Borovečkog, predsjednika Mjesnog odbora Esperantista Zagreba, povodom skorog održavanja 38. svjetskog Esperantskog kongresa. / G. Stuttard se u ime Univerzalne asocijacije esperantista zahvalio predsjedniku vlade na interesu, koji je pokazao za Univerzalni kongres esperantista, koji će se održati u Zagrebu slijedeće godine, kao i za pomoć, koju je dr. V. Bakarić pružio u pripremnim radovima Kongresa. Gosp. Stuttard je u toku razgovora istakao važnu ulogu Univerzalnog kongresa esperantista u Jugoslaviji, naglasivši da u stranome svijetu vlada velik interes za socijalni i kulturni život jugoslavenskih naroda. Univerzalni kongres otvorit će vrata ne samo stotinama učesnika Kongresa, koji će doći u Zagreb, već milijonima ljudi putem izvještaja i predavanja, koja će učesnici Kongresa održavati, kad se vrate u svoju domovinu. / Dr. Bakarić je odgovorio, da on toplo simpatizira ideju Esperanta i da se sjeća, kako je još kao gimnazijalac proučio gramatiku Esperanta, ali da se uslijed preopterećenosti prestao baviti dalnjim učenjem Esperanta. On je kazao, da je uvijek znao da su Esperantisti napredni ljudi i da posebno gaji toplu uspomenu za Esperantiste, koji su sudjelovali u NOB-i. U toku razgovora dr. Bakarić je pričao o svojim iskustvima na međunarodnim kongresima, a naročito u OUN, gdje je došao do saznanja o hitnoj potrebi zajedničkog jezika. / Na molbu gosp. Stuttarda upućenu Predsjedniku, da se prihvati počasnog pokroviteljstva 38-og Univerzalnog Kongresa esperantista u Zagrebu, dr. Vladimir Bakarić dao je odmah svoj pristanak. / V.A.

Slobodna Dalmacija br. 2457, 31. prosinca 1952., str. 5: *Predavanje "O 38. kongresu esperanta".* 2. januara 1953. godine održat će se u Narodnom sveučilištu predavanje "38. svjetski kongres esperantista – najveći međunarodni kongres u našoj zemlji". Predavač: Marinko Đivoje, član priređivačkog kongresnog odbora. Početak u 19. sati.

Slobodna Dalmacija br. 2459, 5. siječnja 1953., str. 5: *Održno predavanje Marinka Đivoja.* U petak na večer u dvorani kazališta lutaka "Pionir" Marinko Đivoje, član priređivačkog odbora za Kongres esperantista, održao je predavanje "38. svjetski kongres esperantista – najveći međunarodni kongres u našoj zemlji". Predavanju je prisustvovao veći broj građana.

Slobodna Dalmacija br. 2478, 27. siječnja 1953., str. 5: *Skupština Društva esperantista.* Dana 8. veljače u prostorijama u Marmontovoj ulici broj 3/III, održat će se godišnja skupština "Esperanto societo" (društva esperantista) iz Splita. Na skupštini će biti govora o radu društva ranije i o proširenju polja rada u budućnosti. Uz članove društva dozvoljen je pristup i građanstvu.

Slobodna Dalmacija br. 2483, 2. veljače 1953., str. 5: *RSD "Split" upotrebljava Esperanto u međunarodnom dopisivanju.* Krajem prošle godine Radničko sportsko i gimnastičko društvo "Steyerermühl" iz Gornje Austrije obratilo se RSD "Split" s molbom da mu organizira tri nogometne utakmice u mjestu na Jadranu, koje bi se odigrale kroz ljeto ove godine. Za tu

uslugu oni bi organizirali u Gornjoj Austriji, pod istim uslovima, tri utakmice RSD "Splitu". Dopis je bio napisan na njemačkom jeziku, istina s učivim izvinjenjem, što ne pišu našim nacionalnim jezikom, jer ga ne poznaju. / RSD "Split" je, kao i više društava u Splitu, u toku prošle godine primilo dopis od esperantkog društva "Split", i preko istog se upoznao s ciljevima i radom esperantista, te je jedini među svim društвima lijepo odgovorio i skromnim financijskim doprinosom pomogao esperantsko društvo "Split", obećavši da će nastojati kod svojih članova širiti Esperanto, a u međunarodnom dopisivanju praktično ga upotrebljavati. / Prva međunarodna veza RSD "Split" je ova iz Austrije i RSD "Split" je izvršio svoje obećanje, kojim je pravilno riješio jezično pitanje, ne zapostavljajući svoj niti favorizirajući bilo koji jezik – odgovorio je Austrijancima na Esperantu, a ujedno tražio od njih da i oni, ukoliko žele dopisivanje, pišu na međunarodnom jeziku Esperantu. / Bilo je sumnjivaca sa strane, ali Austrijanci su odgovorili na Esperantu i to s velikim veseljem. Uspjeh je postignut, RSD "Split" je, koliko mi je poznato, prvo naše društvo, koje u međunarodnoj korespondenciji upotrebljava i međunarodni jezik Esperanto. / Vjerujem da će i ostala naša društva, u međunarodnoj korespondenciji slijediti njihov primjer. / Aleksa Hrstić

Slobodna Dalmacija br. 2484, 3. veljače 1953., str. 5: *Pred skupštinu esperantista - Esperanto podržavaju narodi mnogih zemalja.* Esperanto-societo "Split", nakon godinu dana rada održava 8. veljače ove godine u 9 sati svoju redovitu godišnju skupštinu. Uprava društva će toga dana izići pred svoje članove i građanstvo s objašnjenjem svih svojih akcija kroz protekli period, osvrćući se kritički na uspjhe i nedostatke. Prisutni će biti upoznati s razvojem esperantskog pokreta u FNRJ, kao i u svijetu uopće, a naročito sa stanjem i mogućnostima u Splitu. / Svrha ovog napisa je obavijestiti kako članove tako i građanstvo o aktualnosti Esperanta danas, kada se povoljno riješava njegovo pitanje i u OUN (UNESKO-u), kada ga prihvaćaju i pomažu ministarstva prosvjete većine zemalja u svijetu, kada ulazi u školske časove nastave, kada ga sve više podržavaju široke narodne mase većine zemalja svijeta. / Esperanto-societo "Split" učvrstio je svoje temelje, stvorio osnovni aktivni kadar članova, okupio znatan broj prijatelja Esperanta, stvorio sebi mogućnost rada i našem građanstvu mogućnost izučavanja međunarodnog jezika Esperanta i preko njega vezu sa cijelim svijetom. / Esperanto-societo "Split" učlanjen je u UEA (Univerzalnu Esperantsku Asocijaciju), sa sjedištem u Londonu, u SAT (Sennacieca Asocio Tutmonda), sa sjedištem u Parizu i u Hrvatsku Esperantsku ligu u Zagrebu. Društvo je pretplaćeno na esperantske listove "Sennaciulo" (Pariz), "Heroldo" (Holandija), "Studento" (Danska), "Esperanto" (London) i "La Suda Stelo" (Zagreb). / Putem dopisivanja uspostavljene su veza sa Francuskom, Italijom, Z. Njemačkom, Argentinom, Austrijom, Belgijom, Holandijom, Engleskom, Australijom, Švajcarskom, a očekuje se odgovor iz Japana. / U toku prošle godine društvo su posjetili esperantisti iz Belgije, Z. Njemačke, Engleske i Australije, a ove godine najavljen je posjet više stranih esperantista. / Godišnja skupština dat će opširniji izvještaj i ukazati na perspektive daljnog rada društva.

Slobodna Dalmacija br. 2489, 9. veljače 1953., str. 4: *Esperanto prodire.* Današnja brzina širenja Esperanta u svim zemljama, kao i zaključci UNESCO-a, jasno govore o njegovom uspješnom prodiranju. / Kroz škole i kurseve, djeca i odrasli, đaci i profesori, privreda, nauka, kultura, sport, filatelisti, turisti, sve profesije i svi ljudi bez razlike osjećaju potrebu veze s drugim narodima bilo radi čega. Svaki želi širinu svojih pogleda, širinu kruga, s kojim se susreće i saobraća – svijet. To se može postići samo preko Esperanta, najmoćnijeg oružja u rukama ljudi, koji im daje mogućnosti, da s relativno vrlo malo truda, vremena i materijalnih izdataka, nauče sam jezik i preko njega dobiju milijune prijatelja u svim državama svijeta. / Današnji rad esperantista, njihov broj, doprinosi međunarodnoj suradnji, izmjena kulturnih tekovina, broj časopisa, novina, naučnih izdanja i raznih publikacija, dali su moralno pravo,

da se uputi peticija (molba) OUN za službenu primjenu Esperanta na svim međunarodnim zasjedanjima i obavezno učenje istoga u školama svih zemalja članica OUN. Ta peticija predana je sekretarijatu OUN 1950. godine, a UNESCO je uzeo na dnevni red u decembru prošle godine. Rezolucija UNESCO-a je zadovoljavajuća, jer osim priznanja Esperantu, kao jedinom međunarodnom jeziku, zadužuje sekretarijat, da izvrši sve potrebne pripreme, kako bi se na idućem zasjedanju Generalne Konferencije mogla donijeti definitivna odluka. Iduće zasjedanje će biti 1954. godine u Montevideu. / Ovi zaključci UNESCO-a jasno govore, ne samo o mogućnosti upotrebe Esperanta za službeni jezik na svim zasjedanjima OUN i ostalima, već daju i potrebno vrijeme, kroz koje ga mogu naučiti svi, koji reflektiraju sudjelovati na njima, te osiguraju siguran takav zaključak 1954. godine. Ako je Esperanto sa svojim dosadašnjim uspjesima postao stvarnost, o kojoj mora voditi računa i OUN, onda će on kroz slijedeće dvije godine daleko više to potvrditi. Svjetski Kongres esperantista u Zagrebu od 25. jula do 1. augusta ove godine i svjetska konferencija esperantista akademičara u Ljubljani bit će nova jaka manifestacija snaga i volje naprednih ljudi iz cijelog svijeta, koji će naročito kod nas, ojačati esperantski pokret novim postignućima. / Svi slobodoljubivi narodi, naročito mali, žele ravnopravne odnose među državama, žele upoznati svijet o sebi i čuti za druge. Danas više nije dovoljno, da jedan razumije ili da se jednoga čuje, već treba da znaju svi, da se zna o svima. Radi toga je danas potreban jezik masa, jezik kojega svak može brzo i lako naučiti, a ne samo pojedinci kroz dugo školovanje, a uz to da ne bude svojina pojedine nacije, već čovječanstva. To ne može biti niti jedan nacionalni jezik, već jedino Esperanto. / Do te spoznaje došli su i veliki narodi, a ne samo mali. Radi toga je za Esperanto i predsjednik republike Francuske, kao i Italija, Zapadna Njemačka, Brazilija, Kina, Japan i svi osim Sovjetskog bloka. / Dakle, Esperanto je dobio puno priznanje od međunarodnih najviših foruma, jer je svojim dostignućima dokazao, da je stvar današnjice, a ne "daleke budućnosti", kako kaže Staljin i njemu slični, koji žele i dalje dijeliti kuglu zemaljsku na utjecajne sfere, više i niže, na pozvane da rukovode i komandiraju i na potčinjene, koji bi trebali slušati komande na tako zvanom "kulturnijem" jeziku svojih gospodara. / Esperanto je pobijedio – to ne govore samo esperantisti, već htjeli ili ne, i njegovi dosadašnji najveći protivnici i "bremzeri". / Radi ovih činjenica sve više škola uvodi Esperanto, bilo kao neobvezatan predmet, ili, ukoliko đaci hoće, kao normalni predmet sa ocjenama. S punim pravom se očekuje, da će u idućoj školskoj godini pojava Esperanta u nastavnom programu biti potrebna, kao najjačeg predmeta, preko kojeg će naša omladina biti povezana sa svim zemljama u svijetu, a čitajući njihovu štampu ili dopisivanjem, sticati će široku opću naobrazbu, koja im je neophodno potrebna. / Esperanto-societo "Split", kao i mnogobrojna druga društva esperantista u našoj zemlji, odgajaju nastavnike, koji će s mnogo ljubavi podučavati Esperanto u školama i kursevima, svjesni koliko pridonose svojim radom općim interesima svih ljudi na svijetu. / Aleksa Hrstić

Slobodna Dalmacija br. 2495, 16. veljače 1953., str. 5: *Rad esperantskog društva – Splitski esperantisti uspostavljaju veze s inostranim.* Nekidanje održana godišnja skupština Esperantskog društva "Split", na kojoj je bio prikazan razvoj međunarodnog jezika Esperanta u svijetu i kod nas. / Kroz vrlo lijep i sažet referat prikazan je i plodni rad Esperantskog društva u Splitu kroz proteklu godinu. / Iako je dosad mali broj aktivnih članova, razvio se živ i raznovrstan kulturni rad, tako da se uz učenje Esperanta održalo nekoliko kvalitetnih predavanja: "O evoluciji čovjeka", "Geografsko-ekonomski prikaz Sjeverne, Srednje i Južne Amerike", "Razvoj naših gradova u doba feudalizma", "Izrael i njegovi problemi", "O narodnim odborima i demokratičnosti izbora" itd. / Muzička sekcija društva održala je nekoliko priredbi za članove i spremila programe, s kojima će uskoro obići više radničkih kolektiva, zadruga i obližnjih mjesta (Kaštela, Sinj itd.). / Dopisivanje je tek u posljednje vrijeme zahvatilo šire razmjere što je i razumljivo, jer se ovladalo jezikom. Uspostavljene su veze s mnogim stranim esperantistima,

a teme su različite, kao književnost, privreda, turizam, geografija itd. / Sakupljen je i izvjestan broj knjiga od stranih esperantista, a neke su knjige kupljene, tako da sad knjižnica raspolaže sa oko 60 komada knjiga na Esperantu. U toku ove godine društvo će dobiti veći broj knjiga preko učesnika na 38. svjetskom Esperantskom kongresu u Zagrebu. / Također je osnovana sekcija za književnost i novinarstvo s ciljem, da piše za domaću i stranu štampu na Esperantu, ali do danas još nije postigla željeni cilj. / Na sam dan održavanja skupštine društvo je priredilo u svojim prostorijama i ukusnu izložbu, na kojoj je uz esperantsku štampu i knjige prikazana i korespondencija pojedinih članova kao i razne tiskane publikacije, slike, planovi gradova itd., dobiveni od strane esperantista. / A.H.

Slobodna Dalmacija br. 2508, 3. ožujka 1953., str. 2: *Kolektiv brodogradilišta "Vicko Krstulović" traži da se Esperanto uvede u škole.* Tradicije kolektiva brodogradilišta "Vicko Krstulović" u Splitu obiluju svestranim zauzimanjem za svaku naprednu, općečovječansku ideju, među koje spada i Esperantski pokret. Među aktivnijim esperantistima Splita bilo je uvek i članova brodogradilišta, a cijeli radni kolektiv sa simpatijama je davao moralnu i materijalnu pomoć esperantskom pokretu. / Inicijativu za obnovu društva esperantista u Splitu koja je pokrenuta još 1951. godine, ovaj kolektiv svestrano je podržavao do potpune realizacije, kao i u dalnjem ostvarivanju njegovih ciljeva. / Kroz proteklu godinu u radu esperantskog društva u Splitu radni kolektiv brodogradilišta "Vicko Krstulović" dao je veliki doprinos, i to u prvom redu u ljudstvu, a onda i materijalno. Od članova upravnog odbora potpredsjednik, tajnik i blagajnik su bili to i 1952. godine i ponovo su izabrani na iste dužnosti i ove godine. Osim toga aktivno su učili Esperanto brojni brodogradilišni radnici i namještenici, ali je većina prekinula posjećivanje kurseva radi drugih zadataka. Broj podupirućih članova prelazi pet stotina i stalno se novi upisuju. / I u finansijskoj i u materijalnoj pomoći esperantsko društvo u Splitu opet je najviše razumijevanja našlo kod ovog radnog kolektiva. Njegova sindikalna podružnica dala je kao pomoć svetu od 5.000 dinara, Narodna tehnika 2.000 dinara, a Upravni odbor jedan pisaci i jedan obični stol. / U toku druge polovine siječnja i u prvoj polovini veljače održana su informativna predavanja u svim radionicama brodogradilišta "Vicko Krstulović", preko kojih su se članovi kolektiva upoznali sa dalnjim razvojem međunarodnog jezika speranta. / Poslije ovih predavanja povećao se broj podupirućih članova, i preko 100 novih kursista počelo je učiti Esperanto. / Za vrijeme samih predavanja radnici su s oduševljenim odobravanjem potvrđili zahtjev esperantista upućen OUN, da se Esperanto uvede kao obavezni predmet u škole u svim zemljama članicama OUN i kao službeni jezik na konferencijama OUN i svim ostalim sastancima međunarodnog karaktera. / Važno je spomenuti i činjenicu, da su upravo pripadnici ovog kolektiva, kao članovi uprave PSD "Split", tražili i uspjeli, da se njihova sportska korespondencija sa stranim klubovima i sportistima vrši na Esperantu. / A. H.

Slobodna Dalmacija br. 2524, 21. ožujka 1953., str. 8: *Esperanto u učiteljskoj školi.* U Učiteljskoj školi počeo je prvi tečaj Esperanta za učenice drugog i trećeg razreda, a drugi tečaj za učenice četvrtog razreda, koje ove godine završavaju školu i odlaze početkom nove školske godine na svoje učiteljske dužnosti. / Ovo predstavlja velik uspjeh esperantskog pokreta ne samo za naš grad, već i za cijelu oblast, jer ćemo preko učiteljske škole u Splitu dobivati mlade i sposobne nastavnike Esperanta, mlade borce za ravnopravnost među narodima, koji će iz svakog mjesta, gdje budu na dužnosti, moći uspostavljati veze sa cijelim svijetom. Naša sela i mjesta, u kojima će biti nastavnik esperantist, moći će da primaju esperantske novine, knjige i časopise iz bilo koje države, a što je najvažnije moći će se dopisivati o raznim pitanjima sa svim zemljama u svijetu. / Učiteljska škola je prva škola u Splitu, koja je omogućila na dobrovoljnoj bazi učenje Esperanta, a druga u Dalmaciji, jer se on već uči u Ekonomskom Tehnikumu u Dubrovniku, gdje ga je uveo prof. Tomljenović, koji ga i predaje. Ovo su kod nas

u Dalmaciji prve škole, dok ih u FNRJ ima već dosta velik broj, u kojima se Esperanto predaje kao dobrovoljan ili obavezan predmet. / H. A.

Slobodna Dalmacija br. 2550, 21. travnja 1953., str. 4: *Razgovor s poznatim japanskim naučenjakom – Esperanto sve više prodire u zemlju u kojoj je pala prva atomska bomba.* Glasoviti naučni radnik s područja biokemije na japanskom sveučilištu u Nagoy-i, dr. Fujio Egami, nedavno je posjetio Evropu. On se, među ostalim, mnogo zauzima za uvođenje međunarodnog jezika esperata u nauku i znanost. Za vrijeme svog boravka u Evropi, učestvovao je na II. internacionalnom kongresu biokemičara u Parizu. Nakon toga prisustvovao je XXXVII. svjetskom esperantskom kongresu u Oslu (Norveška), a na povratku je posjetio skandinavske zemlje i Njemačku. U Danskoj, gdje je između ostalog, u Kopenhagenu održao vrlo interesantno predavanje “O sveučilištima i životu profesora i studenata u Japanu”, uhvatili smo priliku, da mu postavimo nekoliko pitanja, koja će vjerojatno interesirati i čitače. / – Da li među studentima vaše zemlje postoji velik interes za esperanto? / Jest, osobito u posljednje dvije godine, jer studenti teže za uspostavljanjem što tješnjih veza s ostalim narodima u svijetu. Neposredno nakon rata studenti su mogli da tome posvećuju vrlo malo pažnje; često se trebalo mnogo mučiti, kako bi se čovjek nekako prehranio. Prije rata već je postojao relativno velik interes, do otprilike 1934. godine. Iza toga prilike su postale takve, da se čovjek teško mogao baviti esperantom. Danas je, međutim, esperanto već vrlo rasprostranjen među studentima, naročito na univerzitetima u Kiotu, Osaki i dr. / – Da li se esperanto može lakše naučiti od ostalih evropskih jezika? / Mnogo lakše – barem desetak puta nego, na pr. engleski. / – Gdje studenti imaju prilike da uče esperanto? / Mnogi uče esperanto na sveučilištima i svojim fakultetima. Na gotovo svim fakultetima esperanto se predaje, najčešće kao neobavezni predmet, ali na pojedinim privatnim sveučilištima nastava je obavezna. Trenutačno postoje teškoće oko uvođenja esperanta kao obaveznog predmeta na državnim univerzitetima. Mnogi studentski esperantski klubovi i esperantske grupe ogranci su raznih studentskih saveza. Vrijedno je naglasiti, da studenti lingvistike, ako žele, imaju mogućnost, da studiraju esperantologiju na sveučilištima. Takovih slušača ima priličan broj. Pred dvije godine japanska je vlada dala izvjesne subvencije za pojedine esperantološke studije. O tome će biti i posebno objavljeni rezultati. / – Kako rade esperantski studentski klubovi? / Često se organiziraju izložbe, predavanja, zabave i sl. Mnogi izdaju čak prilično opsežne biltene o svom radu, a od vremena na vrijeme izdaju se i pojedina djela na esperantu. Tako na pr. esperanatska grupa Prirodoslovnog fakulteta sveučilišta u Osaki, koja je ranije objavila “Historiju Yukaw-ine teorije”, momentalno priređuje prijevod djela o “kvantnoj teoriji” od sveučilišnog prof. Tomonaga. Esperantski studentski klubovi u našoj zemlji broje oko 1.000 članova. / – Kakovo je držanje studenata s obzirom na stvar mira u svijetu? / U zemlji, u kojoj je pala prva atomska bomba, razumljivo da se općenito svim silama teži očuvanju mira u svijetu. Najveći dio studenata želi neutralnost Japana kao i suradnju s ostalim zemljama. U nastojnju za očuvanjem mira učestvuju studenti najrazličitijih ideoloških stanovišta; čak i komunisti (informbirovci! – op. prev.), koji inače među studentima nemaju mnogo pristaša, jedni su od najaktivnijih u tome (sigurno na riječima! – dakako sam pojam “komunista” ovdje je loše upotrebljen – op. prev.). / – Na koncu, da li biste nam kazali nešto o odnosu nauke prema esperantu u Japanu? / Činjenica je da sve veći i veći broj naučnih radnika primjenjuje esperanto u svojim radovima i djelima. Pred otprilike dvije godine, preko 80 japanskih znanstvenih radnika obećalo je, da će objaviti na esperantu barem jednu dizertaciju godišnje; osim toga kod mnogih djela obećano je izdati rezime na esperantu. Dosad većina od njih nije zaboravila svoje obećanje, tako da danas imamo brojne naučne radnje na jeziku pristupačnom čitavome svijetu. Naročito je esperanto raširen na području matematike i medicine. Uvaženi list “Progress of Theoretical Physics” – osnovan od prof. H. Yukaw-e, nagrađenog Nobelovom nagradom – često objavljuje članke na esperantu. Sadržaj mnogih elaborata objavljenih na esperantu u tom

listu, često je toliko značajan, da ga moraju studirati i specijalisti dotične struke, unatoč brojnoj literaturi na ostalim jezicima (na pr. rasprave prof. Miyahara o magnetskoj teoriji i dr.). Dakako na nama je naučnim radnicima, koji znamo esperanto, da što više svojih djela objavljujemo na internacionalnom jeziku. To je najbolji put, da se esperanto u širim razmjerima uvede i u naučne krugove, te time pruži mogućnost lakše suradnje između mnogih zemalja na području nauke i znanosti./ (*Ovaj intervju sa sveuč. prof. dr. Fujio Egamijem, preštampan je iz priloženog časopisa "La Studento", kojega izdaje na esperantu međunarodna studentska organizacija IFESA u Kopenhagenu.*)

Slobodna Dalmacija br. 2579, 26. svibnja 1953., str. 2: *Povodom XXXVIII. svjetskog kongresa esperantista*, koji se održava u Zagrebu, amater-filatelistu Petar Matković, po profesiji tehničar, iz Šibenika, izradio je nekoliko idejnih crteža prigodne poštanske marke za ovaj kongres. Od predloženih skica usvojena je jedna, koja se sada u Zavodu za izradu novčanica u Beogradu priprema za štampanje. Marka će biti puštena u opticaj na dan otvaranja kongresa.

Slobodna Dalmacija br. 2588, 5. lipnja 1953., str. 1: *Predsjednik Republike primio delegaciju esperantista*. Beograd, 4. VI. – Predsjednik Republike Josip Broz Tito primio je danas u 10 sati prije podne u Bijelom dvoru delegaciju esperantista, koju su sačinjavali g. Mason Stuttard, publicist iz Londona i stalni sekretar kongresa esperantista, dr. Ivo Borovečki, predsjednik Federacije esperantista Jugoslavije, dr. Vuko Jovanović, član plenuma Svjetskog saveza esperantista i Zlatnar Peter, predsjednik Saveza esperantista Slovenije. Predstavnici esperantista upoznali su predsjednika Republike s pripremama za svjetski kongres esperantista, koji će se održati u našoj zemlji i predali mu na poklon najnovija izdanja knjiga na esperantu. Predsjednik Tito zahvalio je na poklonu i zadržao se sa gostima u jednosatnom razgovoru.

Slobodna Dalmacija br. 2594, 12. lipnja 1953., str. 4: U članku *Jedna šezdesetgodišnjica u Hrvatskoj*, u kojem se govori o školi za slike "Vinko Bek", ima i dio teksta koji govori o esperantu: "...Prilikom Međunarodnog kongresa esperantista, koji će se uskoro održati u Zagrebu i na kojem će učestvovati preko četrdeset slijepih delegata iz raznih zemalja, mi ćemo se moći pohvaliti sa zavodom za odgoj i obrazovanje slike djece i njegovom politehničkom radionicom ...".

Slobodna Dalmacija br. 2609, 30. lipnja 1953., str. 3: *Pred 38. svjetski kongres esperantista u Zagrebu – Dosad oko 1500 prijavljenih učesnika – Kongres će se održati od 25. VII. do 1. VIII. – Pripreme zagrebačkih esperantista – Informacije o esperantu:* Prvi puta u historiji esperantskog pokreta održava se Svjetski esperantski kongres u jednoj od balkanskih zemalja. Organiziranje samoga kongresa zapalo je ovoga puta zagrebačke esperantiste. Pripreme za tu opsežnu i odgovornu povjerenu im zadaću nalaze se u punom toku. Ova međunarodna manifestacija simbolizirat će težnju za solidarnošću i suradnjom među svim nacijama, na principu ravnopravnih odnosa, kao što je to i sama ideja međunarodnog jezika. Naši esperantisti svjesni su od kakvog će značenja biti ovaj internacionalni kongres, posebice s obzirom na našu zemlju. Kongres će privući brojne posjetioce iz najrazličitijih zemalja svijeta u našu zemlju, i omogućiti im, da se direktno upoznaju s istinom i stvarnošću u novoj Jugoslaviji, za koju u svijetu postoji velik interes, ali još uvijek i najrazličitija shvaćanja, pozitivna, nejasna ili tendenciozna. Esperantisti Jugoslavije, a napose Zagreba, nastojat će da, za vrijeme kongresnih ekskurzija i poslije samoga kongresa, pruže učesnicima što više prilike za upoznavanje naših krajeva, prirodnih ljepota zemlje, naroda, narodnih običaja i kulturnih tradicija te poslijeratnog napretka; jednako tako, da im boravak u Jugoslaviji ostane u ugodnoj uspomeni. / Dosad je već stiglo oko 1500 prijava za kongres, a po narodnostima je zastupljeno 29 zemalja. Međutim,

do konca juna još uvijek pristižu nove prijave, uglavnom iz inozemstva. / U Zagrebu postoji esperantsko društvo "Bude Borjan", koje je direktno, u vezi s priređivačkim odborom kongresa, angažirano u pripremama za svjetski kongres. Međutim, ove godine osnovana su u Zagrebu još dva nova društva: Radničko esperantsko društvo (Laborista Esperanto-Societo – L.E.S.) i društvo "Rade Končar". Također u kulturno-prosvjetnom društvu zagrebačkih tramvajaca, "Jakša Dugandžić" postoji aktivnost esperantista. Oko 50 službenika ZET-a uskoro će završiti tečaj međunarodnog jezika, te će za vrijeme kongresa moći da bez teškoća saobraćaju sa stranim posjetiocima i daju informacije na esperantu. Muški pjevački zbor s 38 članova i mješoviti sa 54 člana, društva "Jakša Dugandžić" nastupat će u okviru kongresnih priredaba s izvođenjem narodnih pjesama, prevedenih na esperanto. Oni već sada marljivo pripremaju predviđeni program, te će time pridonijeti svoj udio što boljem uspjehu ovog značajnog međunarodnog događaja u našoj zemlji. (I.Š.). (*Članak je ilustriran kongresnim znakom!*)

Slobodna Dalmacija br. 2610, 1. srpnja 1953., str. 6: *Osniva se Esperantska sekcija u brodogradilištu "Vicko Krstulović"*. Na zadnjem sastanku Sindikalne podružnice brodogradilišta "Vicko Krstulović" jednoglasno je zaključeno da se osnuje Esperanto-sekcija. Ovaj zaključak je donesen na osnovu toga, što je dosadašnjim marljivim učenjem međunarodnog jezika Esperanta jedan lijep broj članova ovog kolektiva ovladao Esperantom i može ga praktično primjenjivati u razgovoru i dopisivanju sa stranim esperantistima. Taj uspjeh postignut je zaslugom esperantskog društva "Split", koje je redovito održavalo tečajeve za početnike, među kojima su bili najmarljiviji radnici, upravo članovi ovog našeg najvećeg kolektiva. / Zaključak Upravnog odbora Sindikalne podružnice će se ostvariti u četvrtak, 2. srpnja o.g. u 18 sati, kada će se održati u domu na Lovretu osnivačka konferencija, na kojoj će se kroz kratki referat iznijeti sve mogućnosti i praktične koristi za radne ljude upotrebom Esperanta. Dovoljno je napomenuti, da su ne samo u našoj zemlji ("Rade Končar", Zagreb, "TAM", Maribor itd.), nego i svugdje po svijetu sve veće tvornice počele osnivati svoje esperantske sekcije i društva, preko kojih će se moći doći do izmjene stručnih i kulturnih tekovina između stručnjaka istih zvanja, kao i međusobni posjeti i ostale praktične pomoći. / Esperantksa sekcija brodogradilišta "Vicko Krstulović" odmah po svom osnutku stupit će u prvu vezu s brodogradilištem "Bermeister & Wain" u glavnom gradu Danske, Kopenhagenu. To brodogradilište ima 7.000 radnika i spada među najveća i najmodernejša evropska brodogradilišta, a u njemu postoji esperantsko društvo, koje je i po broju i aktivnosti vrlo jako, kao što je općenito razvijen i aktivan esperantski pokret u Danskoj. / Poželjno bi bilo, da svi naši veći kolektivi, preko svojih predstavnika prisustvuju ovoj osnivačkoj konferenciji, te da po primjeru brodogradilišta "V. Krstulović" i oni pristupe pripremama za osnivanje svojih esperantskih sekcija, koje će ih povezivati sa cijelim svijetom, a time će se najbrže uspostavljati solidarnost i prijateljstvo među narodima svih kontinenata. (Aleksa Hrštić)

Slobodna Dalmacija br. 2623, 16. srpnja 1953., str. 3: *Međunarodni kongres slijepih esperantista održat će se u Zagrebu.* Od 25. srpnja do 1. kolovoza ove godine u Zagrebu će se održati Međunarodni kongres slijepih esperantista. Ovo je prvi put da se ovakav kongres održava u našoj zemlji. / Organizaciju ovog internacionalnog kongresa preuzeo je na sebe Savez slijepih Jugoslavije, koji je učesnicima kongresa osigurao besplatan boravak u našoj zemlji za vrijeme trajanja samog kongresa. / Dosad su za kongres stigle prijave iz 12 zemalja. Među učesnicima nalaze se i neke poznate ličnosti među esperantistima, kao g. Harald Thilander (Švedska), urednik časopisa "Esperanta Ligilo", koji postoji od 1904. godine i štampa se Braille-ovim pismom, Varma Thilander, njegova supruga i poznati pjesnik prof. Rafaelo Tancredi (Italija), dr. Vincenzo Musella (Italija), pjesnik i knjižničar "Biblioteca Nazionale" u Rimu i dr. / Na kongresu će se raspravljati o radu slijepih učitelja u redovitim školama, o osposobljavanju

slijepih za različite profesije, o rješenju problema slijepaca u zakonodavstvu raznih zemalja i o potrebi davanja određenih mjesecnih subvencija slijepima. / Rad kongresa odvijat će se u prostorijama Sljepačkog instituta u Zagrebu, u Nazorovoј ulici. (I.Š.)

Slobodna Dalmacija br. 2624, 17. srpnja 1953., str. 5: "Hajduk" - "Split" 3:1 (1:0). Jučer je na igralištu "Hajduka" pred oko 1000 gledalaca odigrana prijateljska utakmica između RSD "Split" i "Hajdukovih" juniora, koja je završila pobjedom "Hajduka" sa 3:1 (1:0). Čisti prihod s ove utakmice ide u korist delegata splitskog esperantskog društva, koji putuju na 38. svjetski kongres esperantista u Zagrebu. Prije utakmice momčadi je pozdravila delegacija Esperantskog društva Split. / Obje momčadi nastupile su u kompletном sastavu, izuzev što je vrata "Hajduka" branio Mikelić. Utakmica je bila prilično mlaka. U prvom poluvremenu redali su se izmjenični napadi. Obje navale pokazale su se vrlo neefikasne. Tek prije kraja poluvremena Benčić se lijepim pokretom tijela uspio oslobođiti dvojice igrača i postići gol. / Drugo poluvrijeme počelo je napadima "Hajduka". Split je nešto izmijenio sastav i uzvraćao napadima. Bilić postiže izjednačenje. Poslije jednog prodora Meštanek postiže drugi gol za "Hajduk". Nakon toga Boban je izvršio prekršaj nad Dadićem. Sudac dosuđuje jedanaesterac, koji Jukić sigurnim udarcem pretvara u gol. Sudac pred kraj utakmice dosuđuje jedanesterac u korist "Splita" ali ga "crveni" nisu iskoristili. / Kod "Hajduka" se u obrani istakao vratar Mikelić, Granić, Ninić, Jukić i Meštanek. Kod "Splita" istakli su se Jurić u prvom i Vidović u drugom poluvremenu, a u navali Ivić. / Studio je Perić.

Slobodna Dalmacija br. 2630, 24. srpnja 1953., str. 2: *U počasni odbor Svjetskog kongresa esperantista izabrane su istaknute jugoslavenske ličnosti*. Zagreb, 23. VII. (Tanjug) – U počani odbor 38. svjetskog kongresa esperantista, koji se održava u Zagrebu, izabrane su mnoge istaknute jugoslavenske ličnosti. Pored predsjednika Izvršnog vijeća Sabora NR Hrvatske dr. Vladimira Bakarića, koji se primio pokroviteljstva kongresa, u počasni odbor ušli su i predsjednik Izvršnog vijeća Makedonije Lazar Koliševski, državni potsekretar za vanjske poslove dr. Aleš Bebler, predsjednik Savjeta za prosvjetu, nauku i kulturu NR Hrvatske dr. Miloš Žanko, član Izvršnog vijeća NRH Mika Šmiljak, zatim rektori zagrebačkog, ljubljanskog i sarajevskog univerziteta, predstavnici gradskih narodnih odbora Zagreba, Ljubljane, Sarajeva i druge istaknute ličnosti političkog i kulturnog života.

Slobodna Dalmacija br. 2630, 24. srpnja 1953., str. 6: *Izložba esperantske literature i korespondencije*. Početkom ovog mjeseca osnovana je esperantska sekcija u brodogradilištu "Vicko Krstulović"; 11. i 12. o. mj. splitski esperantisti su posjetili esperantsku grupu u Vrboskoj na Hvaru; 15. o. mj. odigrana je u Splitu nogometna utakmica između "Hajduka" i "Splita", u čast 38. svjetskog kongresa esperantista, a kao završni program predkongresnog rada splitskih esperantista, u subotu 18. o. mj. u 19 sati otvorena je izložba esperantske literature, novina, časopi i korespondencije. / Izložba je naročito svečano otvorena, jer su otvorenju prisustvovali predsjednik Esperantskog kluba u Londonu sa svojom suprugom koja isto tako vrlo dobro govori esperanto kao i on, zatim je bio prisutan čuveni veteran esperantskog pokreta Teo Jung, urednik poznatog esperantskog lista "Heroldo", koji izlazi u Holandiji, a čita se u svim zemljama u svijetu i njegova supruga, također esperantistica, te gost Esperantskog društva "Split", Švedanin Olson, učitelj. Svi su prisutni, esperantisti iz Engleske, Holandije i Švedske, svojim pozdravnim govorima, razumljivo na Esperantu, odali priznanje Esperantskom društvu "Split" na marljivom radu i lijepo priređenoj izložbi, te na ukazanom gostoprivstvu, kako u Splitu, tako svugdje po Jugoslaviji. / Sama izložba je priređena s ciljem, da se pokaže simpatizerima Esperanta bogatstvo esperantske izdavačke djelatnosti, a isto tako i onim rijetkim protivnicima njihovu zabluđu i neznanje, kada diskutiraju o tome, kako neće imati što da čitaju kada nauče

sam jezik. Tko god je posjetio ovu izložbu, iako skromnu, jer je društvo mlado i nije imalo deviza za kupovanje knjiga, novina i raznih izdanja, uvjerio se da ono što se izložilo je nabavljen u relativno kratkom vremenu, a više nego jasno govori o svestranom uspjehu esperanta. / Pri samom otvorenju, kao i sve dane trajanja izložbe, prostorija je bila puna posjetilaca, među kojima je bilo i dosta stranaca-turista koji su se našli u Splitu. Splitski esperantisti imali su mnogo posla za ovo vrijeme oko priprema za odlazak na Svjetski kongres, ali pošto se od njih tražilo mnogo informacija o esperantu od strane posjetilaca, izložba je svaku večer bila otvorena duže od predviđenog vremena, pola, pa čak i jedan sat, jer je predviđeno vrijeme od 18-21 bilo prekratko za veliki interes koji vlada za Esperanto u Splitu. / Radi odlaska na Kongres, izložba je zatvorena poslije petog dana, ali će se, ukoliko se pronađu prikladne prostorije, ponovno otvoriti u listopadu o.g., kada će početi novi tečajevi. / *Hrstić A.*

Slobodna Dalmacija br. 2633, 29. srpnja 1953., str. 2: *Rad 38. svjetskog kongresa esperantista*. Zagreb, 28. VII. – U nastavku rada 38. svjetskog kongresa esperantista danas je održan drugi sastanak sekcije za esperanto u nauci i tehniči, u literaturi i na radiju. Na sastancima je podvučena potreba daljeg širenja i propagiranja esperanta, a naročito štampa najvećih literarnih djela na esperantskom jeziku. / U okviru rada Međunarodnog ljetnjeg univerziteta danas je gimnazijalski nastavnik u Kopenhagenu (Danska) g. Paul Torsen održao predavanje o poeziji eskima, a g. R. H. Osborne, rektor geografije na univerzitetu u Edinburgu (Škotska) predavanje o stanovništvu Velike Britanije. / Danas su također održani sastanci međunarodnih saveza esperantista naučnike, novinara i učitelja. / O jugoslavenskoj literaturi govori večeras predstavnik esperanske federacije u Jugoslaviji Ivo Rotkvić, a zatim će u koncertnoj dvorani zagrebačkog sajma biti održano veće jugoslavenske muzike. / Kongres nastavlja rad.

Slobodna Dalmacija br. 2636, 1. kolovoza 1953., str. 2: *Danas završava rad Kongres esperantista*. Zagreb, 31. VII. – Predstavnici Svjetskog saveza esperantista sastali su se danas prije podne u Zagrebu radi razmatranja problema tretiranih poslednjih dana na 38. Svjetskom kongresu esperantista, koji sutra završava rad. Na sastanku je, pored ostalog, odlučeno da se sutra pred kongres podnese opća rezolucija o budućim zadacima Svjetskog saveza esperantista. U nastavku rada kongresa, jugoslavenski delegat profesor Josip Vrančić održao je predavanje o jugoslavenskoj umjetnosti, poslije čega su održani sastanci Internacionalnog saveza filatelista i Svjetskog saveza esperantista ljekara. U rezoluciji, koju su donijeli ljekari esperantisti, zalažu se za dalje proširenje organizacije i što širu primjenu esperanta u naučnim i drugim publikacijama s područja medicine.

Slobodna Dalmacija br. 2637, 3. kolovoza 1953., str. 2: *Predsjednik Međunarodne federacije esperantista posjetio Sloveniju*. Ljubljana, 2. VIII. – Na povratku u domovinu sa kongresa esperantista u Zagrebu danas je stigao u Sloveniju predsjednik Međunarodne federacije esperantista švedanin dr. Malgren Elfredi sa suprugom. U pratinji predsjednika udruženja jugoslavenskih esperantista dr. Borovečkog dr. Malgren Elfred posjetio je Ljubljani i Postojnsku spilju. Poslije završetka svjetskog kongresa esperantista u Sloveniju je došla i grupa od 100 učesnika kongresa iz dvanaest zemalja. Sinoć je predsjednik Gradskog narodnog odbora Ljubljane priredio prijem u njihovu čast i danas su učesnici kongresa napravili izlet u Postojnsku spilju, a sutra će razgledati kulturne znamenitosti Ljubljane. Potom će posjetiti Bled.

Slobodna Dalmacija br. 2643, 10. kolovoza 1953., str. 2: *Grupa esperantista u Dubrovniku*. Dubrovnik, 9. VIII. – U Dubrovnik je doputovala grupa od 80 esperantista koji su kao delegati sudjelovali na kongresu u Zagrebu. Oni su juče i danas razgledali znamenitosti grada i posjetili otok Lokrum. U Dubrovniku će se zadržati nekoliko dana, a zatim oputovati u svoje zemlje. / (B.K.)

Slobodna Dalmacija br. 2644, 11. kolovoza 1953., str. 4: *Sličice sa 38. svjetskog kongresa esperantista*. Za Zagreb se obično kaže "bijeli grad". Ali od 25. VII. do 1. VIII. Zagreb je bio "zeleni grad". Zagreb se i svojim izgledom spremio da primi 1800 esperantista iz 30 raznih zemalja. / Kongresne pripreme oživjele su rad u esperantskom društvu "Bude Borjan" u Amruševoj 5. Organizacija Kongresa bio je velik posao; bilo je potrebno spremiti svaki detalj. Spremanje prostorija, kongresnih plakata i dokumenata, raspored rada i zabave u kongresnim danima, smještaj delegata itd. – sve je to tražilo mnogo vremena, rada i ruku. Mjesni kongresni komitet organizirao je rad, a rukovodstvo Svjetskog saveza esperantista poslalo je mnogo ranije stalnog kongresnog sekretara g. Stuttarda da rukovodi radom. / Nijedan učesnik Kongresa nije imao teškoće da se snađe u gradu. Grupice zagrebačkih esperantista sačekivale su delegate. Posebni ured, u kojemu su danonoćno dežurali esperantisti, davao je sve potrebne informacije delegatima na željezničkoj stanici. Delegati su odmah osjetili da se nalaze u kongresnom gradu. Nih su dočekivale velike zelene zastave sa zelenim petokrakama na bijelom polju, dočekivali su ih tramvaji s esperantskim zastavicama i oznakama dobrodošlice. I zagrebački konduktori spremali su se na posebnom kursu da bi olakšali rad Kongresa. Delegatima je bilo prijatno vidjeti zelene zvjezdice na njihovim plavim uniformama. Uz nacionalne zastave koje su bile posvećene 27. julu, delegati su susretali po trgovinama, ulicama i trgovima esperantske zastave i dobrodošlice na esperantu. Po ulicama Zagreba često su se susretale grupice delegata sa kongresnim i esperanskim značkama. Delegati su bili veoma zadovoljni ovako svečanim prijemom. / *U dvorani zagrebačkog velesajma*. Prostrana dvorana u starom dijeju zagrebačkog velesajma bila je svečano uređena. Zastave, cvijeće, mikrofoni, fotoreporteri sa svojim aparatima, vojna glazba zagrebačke oblasti – sve je to davalо utisak brižne pripreme i odgovaralo je svečanoj atmosferi. Nizali su se pozdravni govorи predstavnika vlada, predstavnika zemaljskih eperantskih društava, kao i promatrača UNESCO. Među njima osobito burno je bio pozdravljen pozdravni govor dr. Bakarića, počasnog predsjednika Kongresa, na esperantu. Slušajući govore pripadnika raznih nrodnosti, čovjek živo osjeti i doživi snagu i vrijednost esperanta. Zašto da se ne usvoji jezična forma, koja se u praksi pokazuje kao laka i podesna za pripadnike raznih naroda? Zar nije na ovakvim skupovima gubljenje vremena prevodenje na razne nacionalne jezike? Predstava i mišljenje o ovom skupu u ovoj dvorani je dovoljna da ukloni sve predrasude na koje se još može naići kod neobavještenih o esperantu. To je snažna karika u lancu prakse koja tvrdoglavu govoru o snazi i vrijednosti ovog međunarodnog, neutralnog jezika. / *Trinaestogodišnji Karlo Minnaja*. U dvoranama i po hodnicima "Radničkog doma", gdje je proticao kongresni rad, bilo je uvijek vrlo živo. Mnogo susreta, poznanstava i razgovora ispunilo je ovu zgradu. U toj internacionalnoj vrevi veliku pažnju je privukao 13-godišnji Karlo Minnaja iz Rima. Esperanto govorи od rođenja, kao i svoj materinji jezik. Dobio je prvu nagradu u recitovanju, koji je bio priređen u sklopu umjetničkog mntječaja. / *G-đa Datu Tumengung*. Ona je poznata javna radnica iz Indonezije. Urednik je jednog ženskog lista i pisac brojnih knjiga za djecu i žene. Majka je sedmoro djece i već je baka iako joj je 47 godina. Njezino predavanje o narodnoj muzici u Indoneziji bilo je brojno posjećeno. Izložila je i nekoliko predmeta domaće umjetničke radinosti. Preko njenog lika i izloženih predmeta delegati su osjetili narodni kolorit ove udaljene zemlje. / *Učenici iz Podlabina*. Delegati su mnogo aplaudirali na jednoj umjetničkoj večeri učenicima iz Podlabina, mladim sinovima i kćerima podlabinskih rudara. Njihov tamburaški orkestar izveo je nekoliko tamburaških kompozicija. Na delegate su ostavili ugodan dojam ti učenici osmogodišnje škole u bijelim košuljama sa zelenim zvjezdama. Obavještenje da oni uče esperanto u školi osobito su burno pozdravili delegati. Njihova škola je jedna od prvih na teritoriji NR Hrvatske u kojoj je počelo podučavanje esperanta. / *Buket Spličana esperantista*. Kongresni dani su brzo prošli, kao i svi ugodni doživljaji. Delegati su se srdačno pozdravljali i oprištali od svojih poznanika. Jedna grupica esperantista iz Splita ispred kongresne zgrade oprostila se od g. Holmsa i njegove supruge. On je, kao predsjednik Esperantskog društva u

Londonu, posjetio Društvo esperantista u Splitu prije Kongresa. Drug Vesanović, predsjednik Esperantskog društva u Splitu, predao im je buket. Oni su bili ugodno iznenađeni i obradovani ovom pažnjom. Kako rekoše, uspomene iz Splita i naše zemlje ostat će im uvijek ugodne i nezaboravne. (D.M.)

Slobodna Dalmacija br. 2648, 15. kolovoza 1953., str. 6: *Predavanje Marijane Vermaas člana uprave "Univerzalne lige"*. Već nekoliko dana boravi u Splitu gđica Marijana Vermaas iz Roterdama, učesnik 38. svjetskog kongresa esperantista u Zagrebu. Gđica Vermaas je član uprave "Univerzalne lige", kojoj je cilj ostvarenje svjetske federacije na bazi ravnopravnosti svih naroda sa svojim federalnim državama. O ovoj temi gđica Vermaas i gospodin Privat, profesor univerziteta iz Švicarske, održali su predavanje u Zagrebu i upoznali esperantiste sa dosadašnjim rezultatima rada ove svjetske organizacije i njenim perspektivama za daljnji rad. "Univerzalna liga" ima sjedište u Hagu, glavnom gradu Holandije, gdje će se uskoro održati kongres ove lige, a članovi su joj i mnogi parlamentarci iz raznih zemalja. Liga je prihvatala esperanto kao jezik za međusobno sporazumijevanje i svoj rad. / Gđica Vermaas je i stručni delegat Svjetskog saveza esperantista u Londonu. Odličan je govornik, te je Esperantsko društvo Split zamolilo da se odazove molbi Narodnog sveučilišta, da održi predavanje sa temom "Činjenice i detalji nizozemske obale u vezi s posljednjom katastrofom poplave". / Gđica Vermaas rado je prihvatala ovu temu, a voljna je da odgovori i na neka druga pitanja, kao što je rad "Univerzalne lige", širenje esperanta u Holandiji itd. / Predavanje će se održati 17. ov. mj. u 19 sati na esperantu – koje će se istovremeno prevoditi na hrvatski jezik – u prostorijama RKUD-a "Jedinstvo". (K. A.)

Slobodna Dalmacija br. 2686, 29. rujna 1953., str. 6: *Popularizirati esperanto*. Druže uredniče, Pred nekoliko dana je predsjednik esperantista Jugoslavije održao vrlo lijepo, poučno i aktuelno predavanja o "Značaju 38. kongresa esperanta". Ali, nije bilo govora samo o 38. kongresu, već i o historiji Esperanta i njegovom značaju u društvenom životu uopće. / Predavanju (koje je nažalost bilo slabo posjećeno) nije bio cilj neki propagandni efekt, već se njime objasnilo onima koji skeptički gledaju na Esperanto, kakav je to jezik i na kojim osnovama počiva. Pored ostalog, objašnjeno je, da to nije jedan "mrtvi jezik" (a umjetan je koliko i svi drugi) već jedna plemenita i široka praktička misao, koju vodi najnaprednija ideja, a to je međunarodna suradnja, bratstvo i jedinstvo među narodima. / Međutim, većini naših građana malo je, točnije vrlo malo je, poznato o Esperantu. Mnogi ga krivo tumače, a neki ga čak smatraju i smiješnim. Zato bi bilo dobro kada bi Esperantski klub u Splitu preko "Slobodne Dalmacije" u seriji članaka pisao o povijesti Esperanta i njegovom pokretu, koji se sve više razvija u svijetu. Smatram, da bi se time mnogo pridonijelo popularizaciji Esperanta i otklanjanju predrasuda o njemu. Ne bi bilo loše kada bi i ostali naši listovi donosili povremene članke o Esperantu, kada znamo da radio Zagreb daje čak i emisije na tom međunarodnom jeziku. Nema potrebe naglašavati kako narodna vlast gleda na njegov razvitak, kad je i sam drug Bakarić bio pokrivitelj 38. kongresa. (Z. Ž.)

Slobodna Dalmacija br. 2715, 31. listopada 1953., str. 3: *U Šibeniku će se otvoriti tečaj esperanta*. Uskoro će započeti tečaj esperanta, koji organizira Društvo esperantista "Stjepan Ninić" u Šibeniku. Tečaj će trajati tri mjeseca. (I. B.)

Slobodna Dalmacija br. 2718, 4. studenoga 1953., str. 3: *Na trogirskoj osmogodišnjoj školi uči se esperanto*. Mlada nastavnica Tatjana Perković postavljena je početkom ove školske godine na dužnost u osmogodišnjoj školi u Trogiru. Za vrijeme studiranja Više pedagoške škole u Splitu posjećivala je tečaj međunarodnog jezika esperanta u Esperantskom društvu u Splitu;

otkad je završila prvi tečaj, aktivni je član društva. Još u toku proljeća simpatizeri iz Trogira su dolazili u Esperantsko društvo u Splitu i tražili nastavnika, koji bi vodio tečaj u Trogiru. Svestranim razumijevanjem načelnika kotarskog Savjeta za prosvjetu druga Babića, kao i direktora škole druga Mirka Šilovića, uvedena je na dobrovoljnoj osnovi nastava esperanta za đake u dva razreda sedmog i dva razreda osmog godišta. U svakom razredu uči oko 35 đaka ili ukupno oko 140 đaka. / Drugarica Perković predaje esperanto po dva sata sedmično. Iako je učenje esperanta uvedeno na dobrovoljnoj bazi, kao i u 37 škola u našoj zemlji, trebalo bi da pređe u obavezan predmet, koji će se ocjenjivati u svjedodžbama kao i ostali predmeti. Isto tako je razumljivo, da i nastavnicima treba računati satove esperanta u normalne satove rada. Ovo nisu samo želje esperantista već aktuelna potreba, koja se više ne smije odgađati, jer se odgađanjem uvađanja esperanta u škole tolerira nejednakopravnost između malih i velikih nacija radi upotrebe jezika velikih sila u svim međunarodnim odnosima. Danas su Trogirani postali svijesni ove činjenice, a ne bi smjela ni druga mjesta zaostati za njima, naročito ne Split. (Aleksa Hrštić) Članak je ilustriran fotografijom nastavnice ispod koje piše: Nastavnica Tatjana Perković dobrovoljno predaje esperanto na trogirskoj osmoljetki.

Slobodna Dalmacija br. 2721, 7. studenoga 1953., str. 4: *Veliki uspjeh prve izložbe esperantista u Šibeniku.* Nedavno je u Šibeniku otvorena prva poslijeratna izložba šibenskog esperantskog društva "Stjepan Ninić". Ova izložba ima za cilj širenje esperantskog pokreta među omladinom. Otvorena je pred tečaj esperanta, koji počinje ovih dana. / Pored časopisa esperantskog pokreta čitavog svijeta, izložene su brojne knjige naših i stranih esperantista, razne publikacije, propagandni prospekti, dopisna pošta esperantista cijelog svijeta i razna esperantska literatura. Već prvog dana otvorenja ove izložbe bilo je oko 2.000 posjetilaca, što znači da među građanima, a posebno među omladinom, vlada veliki interes za esperanto. Svi posjetioci se interesiraju za tečaj esperanta, pa se vjeruje da će i uspjeh biti vrlo dobar. (M. M.)

Slobodna Dalmacija br. 2730, 18. studenoga 1953., str. 3: *Nedavna izložba esperantista* privukla je toliku pažnju posjetilaca, da nitko nije ni pomislio, da će ona među omladinom izazvati toliki interes za esperanto. Prve večeri, kada je trebao da počne tečaj, dvorana je bila prepuna i računa se, da je bilo oko 180 omladinaca i omladinki, što znači, da je svaki 100-ti Šibenčanin esperantist. Zbog velikog broja prijavljenih, uprava esperantskog društva odlučila je, da sve prijavljene razdijeli u četiri tečaja. Osim dosad već upisanih, svakodnevno se vrši upis novih članova za tečajeve. Da bi se izbjegla velika preglomaznost, uprava društva odlučila je da zasad više ne vrši upis. Uprava namjerava ukoliko i dalje bude interesa, otvoriti još jedan tečaj.

Slobodna Dalmacija br. 2747, 9. prosinca 1953., str. 6: *Splitski esperantisti pripremaju se za proslavu "Verda semajno".* U Marmontovoj ulici br. 3, na trećem katu, desno, nalaze se skromne, ali čedno uređene prostorije. Odmah na ulazu posjetioca dočekuju zelenom bojom ispisani natpisi, koji daju dojam nečega nesvakidašnjeg. To su prostorije esperantskog društva "Split", jednog od najmlađih društava našega grada. / U večernjim satima sve vrvi u ovim prostorijama. No ta je vreva bez buke i galame. Uz tečajeve što se svakodnevno održavaju od 18 do 21 sat, sada se vrše pripreme za proslavu tjedna esperantske propagande, ili kako se na esperantu kaže "verda semajno". / Predsjednik društva, čovjek ozbiljna izgleda, inače nastavnik muzike, Ante Vesanović, govori o vezama s cijelim svijetom putem esperanta. / – Svatko, tko poznaje esperanto, može putovati diljem svijeta i svugdje će naći esperantiste, ljude koji itekako rade za mir, za bratske odnose među narodima, bez obzira na vjeru i boju kože – kaže on, pa nastavlja: / Potpredsjednik društva elektrotehničar, sada službenik i izvanredni student ekonomije Aleksa Hrštić, odvažno govori o pripremama za proslavu "Verda semajno".

– Iako spadamo među najmlađa društva u Splitu, uvjeren sam, da uživamo simpatije većine građana, jer je esperantski pokret uvijek na liniji progrusa i međunarodne suradnje, za potpunu ravnopravnost velikih i malih naroda, za mir u svijetu. Radi toga – nastavio je drug Hrštić – svi naši najviši rukovodioci i sve društvene organizacije sa simpatijama gledaju na esperanto. Meni kao potpredsjedniku društva naročito je drago, što smo tokom prošlog ljeta imali prilike u našim prostorijama razgovarati sa nekoliko stotina stranih esperantista, koje smo upoznavali sa socijalističkim napretkom naše zemlje. Svi ti stranci su otišli iz Splita s drukčijim pojmovima o našoj zemlji sa željom da se opet vrate u posjet k nama. Mi se trudimo i trudit ćemo se, da što više pridonesemo bratimljenu narodu i upoznavanju istine o Jugoslaviji putem esperanta. / – Da bih dokazao naprijed spomenutu tvrdnju – kaže dalje drug Hrštić – o simpatijama, ne samo građana kao pojedinaca, nego i ustanova i organizacija prema našem društvu, dovoljno je, mislim, spomenuti svestranu pomoć, koju su nam ukazali, ili će ukazati prigodom proslave “verda semajno”. Uprava Narodnog kazališta suglasila se s time, da se svečano otvorenje ove naše proslave održi u Narodnom kazalištu 12. o. mj. u 20 sati. Dalje, u gradu će biti izvješeni transparenti, na kojima će ukratko biti ispisani ciljevi nas, esperantista. Razglasna stanica će za vrijeme proslave davati emisije o esperantu. / – U vezi s proslavom “verda semajno” bit će priređena izložba esperantske literature u prostorijama planinarskog društva “Mosor”. Iako smo u međusobnoj srpskoj priredili jednu sličnu izložbu, sada to činimo zbog velikog interesa, koji je tada vladao, a stjecajem okolnosti izložbu tada nismo mogli produljiti. / – Sve naprijed spomenute usluge bit će nam učinjene besplatno ali tome se ne treba čuditi, imajući u vidu pomoć i simpatije, koje esperantski pokret uživa u našoj zemlji – završio je svoje izlaganje./ *Ante Kundić (vjerojatno treba biti: Ante Kundid)*

Slobodna Dalmacija br. 2750, 12. prosinca 1953., str. 7: *Narodno kazalište. ...Predstava u čast tvorca međunarodnog jezika Esperanta Dr. Lj. Zamenhofa. Početak u 20 sati. ...*

Slobodna Dalmacija br. 2754, 17. prosinca 1953., str. 3: *Problem jezika pred Evropskom savjetodavnim skupštinom.* Već dvije godine pokret za englesko-francusko dvojezičje ulaže ogromne napore da bi ta ideja bila službeno usvojena, naročito u okviru zemalja, koje su pristupile Evropskom vijeću. Bujica članaka pojavila se u novijama i revijama – prije svega francuskim – da populariziraju projekt o upotrebi engleskog ili francuskog jezika, kao svjetskih jezika u čitavome svijetu. U svrhu propagiranja tog prijedloga izdane su čitave knjižurine – najviše u Francuskoj. Pokret je uspio pribaviti podršku istaknutih ličnosti s područja nauke, književnosti, politike, i opet uglavnom u Francuskoj. Inicijator dvojezičja, Jean-Marie Bressand, sam uviđa, da je rijetko koji prijedlog bio tako detaljno proučavan kao ovaj. On objavljuje, da su sve vlade država-članica Evropskog vijeća bile konzultirane po tom pitanju, da je specijalno Švicarska bila anketirana o “sociološkom držanju” svojih državljanina, pripadnika raznih jezika i da je čak UNESCO bio pitan o tome. Usprkos svega toga, stvar je ipak – kako je to mogao predvidjeti svatko, tko se nešto više bavio tim problemom – doživjela neuspjeh, pred petim redovnim zasjedanjem Evropske savjetodavne skupštine od 24. IX. o.g., o čemu je dan službeni izvještaj na 22. sjednici spomenutog zasjedanja (Dok. AS (5) CR 22). / *Šta je rečeno o Esperantu?* Gosp. Edert (Zapadna Njemačka) u svom je govoru prigovorio Komitetu za kulturna i naučna pitanja, što kod raspravljanja o problemu jezika uopće nije uzeo u obzir esperanto. On je naveo, da je esperanto “jedini pomoćni jezik za svakidašnju upotrebu”, te je u prilog esperanta spomenuo molbu Ujedinjenim nacijama. Naglasio je, da se među 16,000.000 potpisa te peticije nalazio i potpis predsjednika Francuske republike, ministra-predsjednika Holandije, kao i mnogih drugih poznatih ličnosti Evrope i ostalog svijeta. Gosp. Edert predložio je u ime svih predstavnika Njemačke, da Komitet za kulturu i znanstvena pitanja prostudira problem također i s tog stanovišta, prije nego što skupština učini takav korak. / Ovaj razborit i

logičan prijedlog njemačkih predstavnika dotaknut je više puta u kasnijim govorima. / Gosp. Von Friesen (Švedska), podržavajući prijedlog o dvojezičju smatra ga "najsretnijim rješenjem naročito teškog problema". O esperantu je rekao ovo: "Umjetno stvoren jezik mogao bi biti prihvaćen samo od naročito malene ali vatrene grupe ljudi – pa čak i 900.000 pristaša ponešto je malena grupa. / Gosp. Wandelaar (Holandija) kazao je za esperanto, da je "primamljiva ideja". Poteškoća u vezi s esperantom je, što je njegov rječnik vrlo skučen. On je čuo, da je "u početku brojio samo 500 riječi, i da je zbog toga nemoguće izražavati nijanse misli". On je "informiran", da danas u esperantu ima 10.000 riječi, ali to nije velik broj u usporedbi s engleskim i francuskim". Dalje: "izgleda nemoguće, da bi esperanto mogao biti podesan jezik za literaturu". On ništa ne zna "o dobrim esperantskim djelima". / Gosp. Skadegaard (Danska) veli za esperanto: "Ne mogu vidjeti nikakvu mogućnost za upotrebu tog jezika. Mogu se zamisliti poteškoće, koje bi nastale u ovoj skupštini, kad bi predstavnici 17 zemalja počeli jedan drugome govoriti na esperantu. Poznajemo poteškoće iskušane pri upotrebi latinskog jezika. Mi imamo svoj vlastiti izgovor, koji onemogućava da jedan drugoga razumijemo na mrtvom jeziku. Zašto bi dakle morali uzeti novi jezik u zamjenu za žive jezike, da njima govorimo jedan drugome? / G. Wandelaar izrekao je o esprantu upravo toliko netočnosti, koliko rečenica sadrži taj mali odsječak njegova govora. Ako je on doista čuo, da je esperanto u početku imao samo 500 riječi, onda je to mogao čuti jedino od osobe, jednako tako "dobro" informirane, kao što je i on sam, na pr. gđe Denis Poulin, koja je u napisu, objavljenom u francuskoj reviji "France-Europe" bez crvenjenja izjavila pod svojim punim imenom i titulom pomoćnog generalnog sekretara "Dvojezičnog savjeta", da je esperanto imao u početku – 300 riječi. No, prije nego što javno govore ili pišu, obojica su mogli kupiti ili posuditi na bilo kojem jeziku koji god rječnik esperanta da ustanove, kako esperanto nikad nije imao ni 300 ni 500 riječi, već da i najmanji postojeći rječnik sadrži 2000 korijena riječi, iz kojih se, zbog aglutinskog karaktera esperanta kao i sistema dočetaka i začetaka, može oblikovati najmanje 20.000 riječi. Čak samo to, dostojalo bi za izražavanje mnogih niansi misli, a u svakom slučaju barem svega onoga, što je izrečeno pred Evropskom savjetodavnom skupštinom o jezičnom problemu! / G. Skadegaard, isto kao i g. Wandelaar u početku, prensi izgovaranje iz nacionalnih jezika, na izgovore u esperantu. To da se danas ne može sporazumijevati na izumrlom latinskom jeziku, jasna je i uglavnom poznata stvar. Postoji vrlo ograničeni broj ljudi, koji mogu nešto govoriti latinski. U tome se svi slažemo. (Zbog toga što se na jednom jeziku ne može sporazumjeti i što ga upotrebljava sve manje ljudi, on i jest "mrtav" jezik.) Ali zašto se smatra, da se zbog toga ne bi moglo sporazumijevati na esperantu, to ne razumijemo. Iskustva mnogih međunarodnih kongresa, konferencija i sastanaka, bezbroj privatnih međunarodnih ustanova, kada je upotrebljavan esperanto, dokazuje ne samo, da se pomoću njega može izvrsno sporazumijevati, već i da su razlike u izgovaranju, kada uopće postaje, zbilja minimalne. U svakom slučaju razlika između esperantskog izgovora jednog islandskog ribara i pastira iz bugarskih planina, bila bi mnogo manja, nego li je razlika u izgovoru francuskog jezika Pariza i Mareillea! O tome se može uvjeriti svatko, koji je prisutvovao jednom jedinom svjetskom kongresu esperanta. Mi se nadamo da će barem g. Wandelaaru, u čijoj će se zemlji augusta slijedeće gdine održati 39. svjetski esperantski kongres, doći u Haarlem i sam konstatirati, ne samo da se Talijan i Norvežanin ne nalaze u neprilici, već da se svi predstvnici 30-40 nacija odlično sporazumijevaju pomoću jednog zajedničkog i neutralnog jezika. / *Odluka koja nije ništa odlučila.* Nakon detaljne diskusije o spomenutom jezičnom pitanju, Evropska savjetodavna skupština odlučila je s 31 glasom protiv 21 za i 4 uzdržana, da prijedlog o dvojezičju nije zreo za odluku i skupština je vratila stvar Komitetu za kulturu i znanstvena pitanja. Prema prijedlogu g. Erlera (Zapadna Njemačka) skupština je nadalje zaključila, da se izvještaj o dvojezičju pošalje na prostudiranje specijalnom komitetu za interes evropskih zemalja, koje nisu predstavljene u Evropskom vijeću. Ova je odluka donijeta s 41 glasom, protiv 14, bez suzdržavanih. / Na taj je

način čitavo pitanje o problemu jezika u Evropi ponovo uspostavljen u dvjema spomenutim komitetima Glavni se uzrok tih odluka nalazi u argumentaciji njemačkih predstavnika, da stvar nije zrela za konačnu odluku u Skupštini, budući da Komitet za kulturna i naučna pitanja nije posvetio dovoljno pažnje esperantu. / Dvojezičje je na taj način doživjelo drugi jaki udarac u Evropskom vijeću. Traženje rješenja jezičnih problema koje je 2 godine započelo u Evropskom vijeću, kraj 65-godišnjeg postojanja esperanta i njegove praktične afirmanije, naš bi narod jednostavno nazvao "traženjem pogače pokraj hljeba". / Međutim, pokazalo se još jednom, da je nemoguće diskutirati o jezičnim poteškoćama, zanemarivši jedino pravilno i praktično rješenje kojega predstavlja esperanto i koje znači ne samo mogućnost neposrednog i lakog kontakta u međunarodnim okvirima, već istovremeno i najjaču garanciju za normalan progres svih nacionalnih jezika – i velikih i malih naroda. / (E. Samideano)

Slobodna Dalmacija br. 2767, 2. siječnja 1954., str. 4: *Velike brige "malog Pariza"*. ... - Imali smo dvije kavane, dvije mesarnice, sud. Imali smo esperanto klub ...

Slobodna Dalmacija br. 2778, 15. siječnja 1954., str. 2: *Tečaj esperanta*. Na inicijativu Kluba prosvjetnih radnika u Makarskoj organiziran je tečaj esperanta, kojim rukovodi profesor Mate Bašica. Tečaj posjećuje 15 radnika i namještenika. Interes za učenje očituje se i u tome što su vrlo brzo rasprodane knjige "Esperanto en tridek lecionoj". Tečajci nemaju dovoljno lektire te su se u tu svrhu obratili društvu esperantista Jugoslavije u Zagrebu. Neki esperantisti već održavaju veze sa inostranstvom i populariziraju našu zemlju, dok neki primaju i lektiru od nepoznatih esperantista iz inostranstva. Mogli bi usput primjetiti da bi bilo poželjno kada bi tečaj pohađali i ugostiteljski radnici.

Slobodna Dalmacija br. 2792, 1. veljače 1954., str. 4: *Godišnja skupština sindikalne podružnice brodogradilišta "Split" - Raznovrstan aktivni rad*. (...) Osnovana je i sekcija međunarodnog pomoćnog jezika Esperanta. Tečajevi već dobro napreduju. Radnici pomoću ovog jezika uspostavljaju veze s radnicima u inozemstvu. ...)

Slobodna Dalmacija br. 2795, 4. veljače 1954., str. 3: *Izdavačka djelatnost na esperantu*. U posljednje vrijeme izašlo je iz štampe kod nas toliko raznih izdanja na esperantu, kao relativno nikada dosada. Sva ta izdanja raspačaju se kroz kratko vrijeme što očito svjedoči o velikom interesu za međunarodni jezik. / Od svih tih izdanja najznačajnije je svakako djelo "Jugoslavija i njezini narodi", koje je nedavno izašla u Ljubljani u izdanju izdavačke sekциje Saveza esperantista Slovenije. Po svom zanimljivom i raznolikom sadržaju, opsegu (312 str.), izvrsnoj opremi, brojnim ilustracijama, pa i u bojama, ova knjiga predstavlja najvrijednije djelo dosada izašlo na esperantu u našoj zemlji. / Knjiga je podijeljena u pet poglavlja, u kojima najpozvaniji stručnjaci obrađuju pojedine sektore našeg kulturnog i političkog života. Geografski i ekonomski prikaz dao je prof. Janko Sotošek, historijski opis naših naroda prof. Bogo Grafenauer, opis Narodno-oslobodilačke borbe prof. T. Čubelić i major M. Milostić. U poglavlju kulturni život jugoslavenskih naroda obrađene su teme: literatura, umjetnost, glazba, kazalište, film, folklor, škole, fiskultura, religija i narodne manjine. Ovo djelo poslano je na recenziju esperantskim časopisima i listovima u 27 zemalja, te onim delegatima 38. Svjetskog kongresa esperantista, koji su se ovog ljeta za svog boravka u Zagrebu pretplatili na ovo djelo, koje će im poslužiti kao vjerodostojan informator o novoj Jugoslaviji. Knjiga je u inostranstvu primljena s velikim interesom i danas se čita u 40 zemalja. / U izdanju istog izdavačkog poduzeća izašla je iz štampe na esperantu i dokumentarna brošura o problemu Trsta pod nazivom: "Kome Trst?". Tekst za ovu brošuru stavio je na raspolaganje esperantistima Institut za pitanje nacionalnosti Ljubljanskog sveučilišta. U brošuri su iznesene historijske činjenice, koje daju realan uvid

u ovaj aktuelan problem svjetskog značaja. Budući da će se ovom brošurom poslužiti ljudi svih mogućih nacija, domaći su esperantisti njenim izdanjem ispunili svoj zadatak prema vlastitom narodu i demokratskoj svjetskoj javnosti. / Od pjesničkih djela upravo su izašle iz štampe na esperantu izabrane pjesme Bore Pavlovića u izdanju Saveza esperantista Hrvatske, a u prijevodu M. Demetrovića, M. Mamužića i Ž. Takača. / U štampi je Dedijerova Biografija druga Tita, koju je s originala preveo na esperanto Mason Stuttard. / Od rječnika, koji su izišli iz štampe koncem prošle godine, treba navesti esperantsko-slovački rječnik Martina Sykore, štampan u Bačkom Petrovcu, a namijenjen slovačkim nacionalnim manjinama u našoj zemlji, i srpsko-hrvatsko-esperantski priručni rječnik E. L. Veisa i prof. D. Dobi, izdan od Društva esperantista u Subotici. U štampi je esperantski rječnik od Živanovića (II. izdanje), te udžbenici od B. Popovića (II. izdanje) i Božidara Vančika (naklada ovog potonjeg 10.000 primjeraka). / U pogledu izdavačke djelatnosti možemo očekivati da će ova godina biti plodnija od minule s obzirom da je upravo u Zagrebu osnovana Jugoslavenska esperantska služba, koja ima za cilj da propagira međunarodni jezik izdavanjem udžbenika i knjiga na esperantu. (*Marinko Gjivoje*)

Slobodna Dalmacija br. 2805, 16. veljače 1954., str. 3: *Štampa na esperantu*. “La Suda Stelo” (Južna zvijezda) je u svijetu jedna od poznatijih i uvaženijih esperantskih revija. Izlazi svaka dva mjeseca u Zagrebu, kao organ Federacije esperantista Jugoslavije i jedini je jugoslavenski časopis na esperantu (ne računajući časopis “Nia Vivo” koji se štampa Brailleovim pismom za slike, i također izlazi u Zagrebu na esperantu, kao jedini slijepački list u Jugoslaviji). “La Suda Stelo” izlazi već 22 godine (s prekidom od 5 godina za vrijeme rata), te je osnovan u Slavonskom Brodu 1932. Časopis redovito donosi kulturne priloge originalne i prijevodne esperantske literature, aktuelne vijesti iz esperantskog pokreta kao i iz naše zemlje, recenzije i novosti. Ovih je dana upravo izašao 6. broj časopisa. Uvodni članak ovog broja bavi se aktuelnom temom uvođenja esperanta u naše škole, napose obzirom na rad oko sastavljanja novog školskog nastavnog plana. E. Lapenna napisala je kritički osvrt na odjek 38. svjetskog esperantskog kongresa (održanog prošle godine u Zagrebu) u inozemnoj štampi. Doneseni su također izvještaji o godišnjoj skupštini Federacije i radu redakcije lista kroz posljednje dvije godine. Pod kulturnom rubrikom ističu se članci prof. R. Rossetti-a (Engleska) “Britansko slikarstvo XVIII. i XIX. vijeka”, Dr. H. Sirk-a (Austrija) “Postanak metarskog sistema”, prijevod Domanovićeve novele “Dva druga” (J. Preksavec), jedne manje Matoševe pjesme (J. Velebit) i dr. Članak “O radničkom samoupravljanju” u našoj zemlji napisao je F. Wokoun. Slijede obavijesti mnogih naših, inostranih i međunarodnih esperantskih organizacija, te recenzije novijih esperantskih izdanja, među kojim se ističu “Jugoslavio kaj ġiaj popoloj” (Ljubljana 1953.), “Elektitaj poemoj” Bore Pavlovića (Zagreb 1954.) i ostala. Na koncu slijedi poziv školama i dječjim ustanovama na učešće na MEĐUNARODNOJ IZLOŽBI DJEČJIH CRTEŽA, koja će se ove godine održati u Zagrebu za vrijeme Svjetskog kongresa za zaštitu djece. Organizator izložbe je društvo “Naša djeca”. Kako će međutim svi izloženi radovi imati tekst preveden na esperanto, treba samostalne rade djece (5-15 god. starosti) o temi “Moj rodni kraj” slati najkasnije do 30. IV. ove godine na adresu: Savez esperantista Hrvatske Zagreb, pošt. pretinac 213. / “La Suda Stelo” se inače čita, osim u našoj zemlji (relativno dosta malo) u gotovo 80 drugih zemalja, što najbolje svjedoči, koliko je uvažen u inozemstvu, usprkos 50-tak raznih drugih esperantskih časopisa i revija. Međutim interesantno je, da i neke neesperantističke novine povremeno ili redovito objavljaju članke na međunarodnom jeziku. Tako na pr. “The Socialist Leader” (Glasgow) ima redovitu rubriku na esperantu. Za vrijeme ovogodišnjeg Svjetskog esperantskog kongresa, donosio je zagrebački dnevnik “Narodni Isit” čitav tjedan dana jednu stranicu na esperantu. Također popularno-stručni časopis “Speleologija” (Zagreb) nedavno je uveo rezime svih članaka, koji se u njemu objavljaju, na esperantu, uz još neke druge jezike.

Slobodna Dalmacija br. 2807, 18. veljače 1954., str. 3: *Esperanto u svijetu*. Ovogodišnji Svjetski esperantistički kongres održat će se u Haarlemu (Holandija), od 31. VII. – 7. VIII. To će biti 39. kongres po redu, nakon prvoga održanog 1905. godine u Boulogne sur Mer (Francuska), kojem je prisustvovao i sam dr. Zamenhof, autor današnjeg međunarodnog jezika. Svjetski esperantski kongresi održavaju se inače svake godine u drugom gradu, a ove će godine biti po drugi puta održan u Holandiji (prvi puta je bio u Amsterdamu). Holandija ima bogatu tradiciju u esperantskom pokretu, i nalazi se ispred svih drugih zemalja u tom pogledu. Za kongres se do 1. februara prijavilo 1412 delegata, od kojih je preko 50 iz Jugoslavije. Nizozemska štampa gotovo svakodnevno donosi članke i novosti u vezi ovoga kongresa i esperanta uopće.

Slobodna Dalmacija br. 2811, 23. veljače 1954., str. 3: *Svjetski radnički esperantski kongres*. U Nancy-u (Francuska) održat će se ove god. od 31. jula do 6. augusta, 27. kongres Međunarodne radničke esperantske organizacije – S.A.T. (sa sjedištem u Parizu). Prigodom ovog kongresa štampani su ukusni plakati na esperantu, koje esperantska društva mogu nabaviti za 2 međunar. respond-kupona (adresa: P. Louis, 96 strato de Nabécor, Nancy). Također je i "Turist-Servo" u Nancy-u (Rue Saint Jean 57) izdalo prospekt na međunarodnom jeziku.

Slobodna Dalmacija br. 2812, 24. veljače 1954., str. 2: *Dvije ugostiteljsko-turističke izložbe*: (... Na posebnom mjestu izloženi su prospekti Jugoslavije kako za čitavo područje, tako i za pojedine predjele, a zatim i veći broj plakata i prospekata Splita, među kojima je jedan pisan na esperantu 1935. ...)

Slobodna Dalmacija br. 2835, 23. ožujka 1954., str. 3: *Novi broj našeg esperantskog časopisa*. Nedavno je izašao prvi ovogodišnji broj glasila Federacije esperantista Jugoslavije "La Suda Stelo". / U uvodnom članku, pod naslovom "Post la kongresjaro", M. Demetrović iznosi prošlogodišnje uspjehe i nove zadatke esperantskog pokreta u našoj zemlji. Usto se nalazi napis o novoosnovanom "Jugoslavia Esperanto-Servo" sa svrhom izdavačke i propagandne djelatnosti, kao i članak s interesantnim podacima o ulozi i uspjesima Međunarodne esperantske organizacije. Originalna pjesma dra. Bo Zorovića "Penson kaj lingvon al la homaro" (Misao i jezik čovječanstvu) posvećena je dvjema značajnim ličnostima XIX. stoljeća "iz kojeg odjekuju Beethoven-ovi taktovi i redaju se značajni datumi" – Marx-u, koji je dao čovječanstvu "misao", i Zamenhofu, koji je dao jezik, jednak i pristupačan za svakoga. / U književnoj rubrici objavljena je novela "Mensog' nia ĉiutaga" od Ž. Takača, nagrađena prvom nagradom na Međunarodnom konkursu lijepih umjetnosti – U.E.A. 1953. U filmskoj rubrici štampan je članak I. Šponara o slovenskom filmu "Vesna". Na dječjoj strani nalazi se hrvatska narodna pripovijetka "Kraljević i njegova žena" u prijevodu Z. Rehorica. Osim toga, nalaze se prilozi za diskusiju R. Rakuše "La instrua pađo" i Ch. Forgea u vezi agrikultурne terminologije na esperantu. M. Đivoje da je pregled "Kroz esperantsku štampu" iz kojega se vidi, da danas izlaze 72 novine, revije i časopisi na međunarodnom jeziku. Među recenzijama posljednjih esperantskih edicija u svijetu nalaze se: "Antologio de brazilaj rakontoj", "La bapto de caro Vladimir", "Triesto al kiu?", "Faktoj pri Norvegujo" kao i knjiga u štampi "Biografio de Tito". (E.S.)

Slobodna Dalmacija br. 2844, 2. travnja 1954., str. 3: *Ipak se kreće*. Zna se da je u Splitu prije godinu dvije postojao priličan broj amaterskih grupa i pjevačkih zborova. Neke grupe bile su vrlo aktivne i nastupale često ne samo u Splitu, nego i u drugim mjestima naše oblasti. Sada je djelatnost tih grupa i zborova nekako zamrla, a neke su i rasformirane. To je činjenica. A zašto se to dogodilo, malo bi tko mogao reći. Jesu li bile suvišne, nepotrebne? Tko iole pozna potrebe naših radnika u kulturnom vidu, taj ne bi mogao odgovoriti: "Da". Pa ipak. Možda o tome opširnije drugom zgodom. / Istina, pri nekim radnim kolektivima u našem gradu

kulturno-prosvjetna društva aktivno rade. Točno je, međutim, da se svakodnevno osjeća potreba oživljavanja rada kulturno-prosvjetnih društava, usprkos pogrešnih shvaćanja nekih ljudi, koji "filozofski" rezoniraju o diletantizmu, amaterizmu i profesionalizmu, a da ni sami nisu načistu šta je šta. Nekima od njih, na primjer, izdizanje radnika u kulturnom vidu ne bi teklo "pravim" putem, ako bi tome izdizanju pridonosile svoj udio i amaterske grupe. Takvima bi se moglo postaviti pitanje: – Koliko radnika, uzeto u prosjeku, posjeće kazališne predstave i koliko priredaba godišnje daju profesionalni kazališni glumci za radnike u radnim kolektivima? Hoće li se ikada u tome vidu nešto učiniti? Svakako bi bilo potrebno. / Da napišem ove retke navela me skromna, ali intimna priredba, koju sam gledao u prostorijama "crvenog kutića" KUD "Poštar", u zgradи glavne pošte. / Bilo je u subotu 27. o. mj. Vani je pljuštala kiša i puhao vjetar. Svijet je žurio na plesove. Išlo se tamo, gdje se bučno zabavlja. / I dok u plesnim dvoranama ciče violine i ječe reski piskovi truba, dvoranom gdje diletanti i amateri održavaju priredbu razliježu se zvuci Schubertove serenade i topli glas petnaestogodišnje djevojke. / Riječ je o priredbi, koju je, na inicijativu Esperanto sekcije brodogradilišta "Split", organiziralo Esperantsko društvo Split, u suglasnosti sa KUD "Poštar". / Evo nekoliko potrganih sličica s te priredbe. Učestvovao je omladinski zbor VI. narodne osmogodišnje škole. Zborom je rukovodio predsjednik Esperantskog društva i nastavnik u istoj školi Ante Vesanović. Izvođene su zborne i solo kompozicije, a na programu su bili Odak, Schubert, Mozart i dr., te dalmatinske narodne pjesme. Nastupio je i tamburaški zbor sindikalne podružnice brodogradilišta "Slit". O ovome zboru trebalo bi pisati opširnije i pohvalno, jer to doista i zaslужuje. Tko god je video ovih petnaest mladića, koji su ili đaci Brodograđevne industrijske škole ili mladi majstori, puni poleta i ljubavi za glazbu, i čuo njihove izvedbe hrvatskih narodnih popijevaka i spletove dalmatinskih narodnih pjesama, taj se mogao uvjeriti, da zbor ima sve uvjete za razvoj, budući mu sindikalna organizacija pruža sve potrebno. / Za vrijeme jedne pauze, Alekса Hrštić je održao kratko informativno predavanje o esperantu. Esperantisti su priredili malu izložbu literature i korespondencije. / Ova priredba je pohvalan primjer oživljavanja djelatnosti amaterskih grupa. Za kulturno izdizanje radnika potrebno bi bilo unapređivati rad ovih grupa, naročito pri privrednim poduzećima. Nadajmo se, da će mjerodavni ovome posvetiti više pažnje i uvidjeti, da je ovo potrebno i da se to negdje "ipak miče". (MaK)

Slobodna Dalmacija br. 2848, 7. travnja 1954., str. 3: *Trogirsко Narodno sveučilište u ovoj godini.* (... Narodno sveučilište je organiziralo tečaj esperanta, koji dva puta sedmično pohađa 40 drugova i drugarica. Mora se napomenuti, da učenje esperanta u Trogiru ima tradiciju, jer je prvi tečaj u Trogiru bio organiziran 1925. godine od strane Ivana Rožića, u kojem su tada bili okupljeni najnapredniji građani. ...)

Slobodna Dalmacija br. 2866, 28. travnja 1954., str. 3: *Novi broj "La Suda Stelo".* Ovih dana izašao je br. 2 (aprila 1954.) časopisa Federacije esperantista Jugoslavije, koji se štampa u Zagrebu. / Na uvodnoj strani objavljen je napis M. Demetrovića "Horizontale kaj vertikale" o aktuelnim zadacima esperantskog pokreta kod na. Ž. Milisavac napisao je svoje zabilješke s puta po Austriji pod naslovom "Inter samideanoj en Vieno", sa zanimljivim opisom Međunarodnog esperantskog muzeja u Beču. U literarnoj rubrici štampana je Kikićeva novela "Dedija" u prijevodu M. Demetrovića, te Šimićeva pjesma "Plendo" (prev. E. Lapenna) i Tadijanovićeva pjesma "Saluto el arbaro" (prev. M. Demetrović). U filmskoj rubrici nalazi se članak I. Šponara o "Stojanu Mutikaši", "Posljednjem mostu" i filmovima, koje ove godine namjerava snimati ili započeti naša filmska industrija. Pod kronikom doneseni su izvještaji s glavnih godišnjih skupština društava u ostalim gradovima, te razne tekuće obavijesti naših i inozemnih esperantskih organizacija. Među recenzijama esperantske literature ističe se stručno djelo P. Neergaarda (London, 1954.) "Štetnici hortikulture". Na "Poučnoj strani", koja je uvedena mjesto "Dječje

strane”, nalazi se članak Dra Paula “La kvar lingvaj terenoj”, nekoliko dječjih pjesama, priča, šale i križaljka. (E.S.)

Slobodna Dalmacija br. 2905, 14. lipnja 1954., str. 3: *Plebiscit za uvođenje esperanta u škole*. Predsjednik Republike Tito rekao je esperantistima 4.VI. 1953. između ostaloga i ovo: “Esperanto bi trebalo uvesti u sve škole, ali ne kakvim dekretom odozgo, nego svijesnim zahtjevom informiranog javnog mnijenja, dakle odozdo, na uistinu demokratski način.” / Stoga je Federacija esperantista Jugoslavije u Zagrebu organizirala nedavno potpisivanje posebnih deklaracija za uvođenje esperanta u škole, obrazlažući svoje traženje time, da je esperanto neutralan, lagan i već usvojen od velikog broja ljudi u svim krajevima svijeta. Zato se predlaže, da se u prvom redu obvezatno uvede nastava esperanta u učiteljske, više pedagoške škole i filozofske fakultete, a zatim, zasad neobvezatno, u posljednja dva razreda šestogodišnjih škola, u niže stručne i sve ostale škole, u kojima za to postoji mogućnost. / Skupljanje potpisa već je pri kraju i deklaracije trebaju u najskorije vrijeme biti predane Federaciji esperantista Jugoslavije u Zagrebu, koja će ih srediti u 7 kategorija, prema zanimanju potpisnika, i na koncu predati Narodnoj skupštini FNRJ u Beogradu. Deklaracije se mogu besplatno dobiti kod Saveza esperantista Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Slovenije i Srbije, te kod svih esperantskih društava i grupa u državi. (g)

Slobodna Dalmacija br. 2916, 26. lipnja 1954., str. 3: *Predavanje njemačkog doktora na Narodnom sveučilištu*. Uponedjeljak, 28. VI. o. g. u 19.30 sati, u dvorani “Jedinstva”, održat će se vrlo interesantno predavanje na temu “Kako da se doživi 100 godina”. Ovo značajno predavanje, organizirano u okviru Narodnog sveučilišta grada Splita, održat će dr. med. Ludvig Wegener iz Esena (Njemačka). / Interesantno je, da će predavanje biti održano na međunarodnom jeziku – esperantu – a prevodit će ga Ante Vesanović, naš poznati stručnjak za esperanto.

Slobodna Dalmacija br. 2942, 27. srpnja 1954., str. 5: *Titova biografija na esperantu*. U izdanju Saveza esperantista Slovenije upravo je izšla u Ljubljani Biografija druga Tita, prevedena na esperanto s engleskog originala od Masona Stuttarda. Ovaj prijevod predstavlja dosad jedno od najluksuznije opremljenih i ujedno najopsežnijih izdanja Titove biografije (518 str.). Nadodano je 5 zadnjih poglavljia, koja su objavljena u slovenskom izdanju i dodatak o prijemu delegacije esperantista kod Maršala 1953. U esperantskom izdanju ovo djelo će doprijeti i do onih naroda na čije jezike ono još nije prevedeno. Ujedno ovo djelo predstavlja dosad najopsežnije djelo izdano na esperantu u našoj zemlji za pola stoljeća esperantske izdavačke djelatnosti. (M. D.)

Slobodna Dalmacija br. 2945, 31. srpnja 1954., str. 3: *Esperanto i škola*. Prošle godine u našoj zemlji održan je 38. kongres esperantista, kome je prisustovalo 1.800 delegata iz 30 zemalja. Nakon kongresa, istaknute jugoslavenske esperantiste, u pratinji stalnog kongresnog sekretara g. Masona Stuttarda, primio je predsjednik Republike Tito. U toku razgovora oni su zamolili Maršala za mišljenje o esperantu. Drug Tito se tom prilikom pohvalno izrazio o esperantu i istaknuo, da je učenje međunarodnog jezika esperanta sada aktuelno i, da ga teba uvesti u škole, ali ne dekretem odozgo, nego na zahtjev javnog mnijenja, dakle odozdo. / Republika Austrija odlučila je uvesti esperanto kao obavezni predmet u sve škole, ukoliko to učine vlade još četiri zemlje. / U našoj se zemlji uči esperanto kao obavezni predmet u školi u Podlabinu u Istri, koju pohađa 114 učenika, a u pedesetak škola esperanto je uveden kao neobavezni predmet. / Na japanskim fakultetima esperanto je također obvezatan predmet, a sve je veći broj naučnih radnika u svijetu, koji svoje rade objavljaju na esperantu. Postoji bogata esperantska literatura, u kojoj su zastupane sve grane nauke, kao i lijepih umjetnosti. Također je na esperanto preveden velik broj najpoznatijih svjetskih djela. Gotovo je čitav Shakespeare preveden. Ovih

je dana izišao u Ljubljani, u nakaldi Esperantske lige Slovenije, prijevod Dedijerove "Biografije druga Tita". Knjigu je preveo stalni kongresni sekretar Masson Stuttard. Tako će ova knjiga doprijeti i u one zemlje, na čije jezike još nije prevedena. Od naših su djela među ostalim prevedena slijedeća: Mažuranić: "Smrt Smail-Age Čengića", Šenoa: "Zlatarovo zlato", Krležine "Jadranske teme" i Boris Ziherl: "Komunizam i domovina". / Ove se godine u Montevideu održava VIII. zasjedanje UNESKA, na kome će biti pretreseno pitanje međunarodnog jezika. Naša Savezna komisija za UNESKO već se pozitivno izrazila za praktičnu primjenu esperanta u međunarodnom životu. U vezi s tim, Savez esperantista Hrvatske, kao i republički savezi, sproveli su ovih dana anketu među kulturnim i javnim radnicima, političkim, masovnim, kulturnim i sportskim organizacijama i ustanovama, koja ima svrhu da sazna što o esperantu misle učesnici ankete. Rezultati ankete, kako nas obaviještavaju drugovi iz splitskog Kluba esperantista, veoma su zadovoljavajući. Svi su se učesnici ankete izrazili u prilog esperanta, ističući koliko njegovu praktičnu vrijednost, toliko i njegovu ulogu u zbližavanju ljudi. (d.)

Slobodna Dalmacija br. 2964, 23. kolovoza 1954., str. 3: *XXVII. kongres međunarodne radničke esperantske organizacije S. A. T.* U Nancyu (Francuska) održan je XXVII. kongres međunarodne radničke esperantske organizacije SAT, koji je trajao od 31. VII. do 6. VIII. Dvadeset jednu naciju na Kongresu je zastupalo 550 delegata, među kojima 32 Jugoslavena. Iz splitskog esperantskog kluba učestvovali su u radu Kongresa drugarica Vesna Perković i drug Ante Vesanović. Ovo je prvi put, da jugoslavenski delegati prisustvuju kongresu ove radničke esperantske organizacije. Pojavu jugoslavenskih kongresista toplo su pozdravili svi delegati. / Predsjednik organizacije M. Bannier u svom se govoru naročito osvrnuo na prisutnost naše delegacije, te rekao, da su Jugoslaveni unijeli polet i svježinu u rad kongresa. To se naročito osjetilo u toku diskusije. Referat "O jugoslavenskoj __vnosti" održao je prof. Milisavac iz Beograda, dok je "O rješenju nacionalnog pitanja u Jugoslaviji" referirao P. Zlatnar, "O sindikatima Jugoslavije govorio je član zagrebačkog kluba "Bude Borjan" Franjo Vokoun. / Jugoslavenski delegati poklonili su organizaciji SAT svilom izvezenu esperantsku zastavu. Među odlukama kongresa najtoplje je primljen ona, da se kongres 1956. godine održi u našoj zemlji. I izdavačka djelatnost naših esperantista doživjela je uspjeh. Na izložbi knjiga, koja je bila otvorena u kongresno vrijeme, za tili čas bila su rasprodana naša izdanja, a naročito Dedijerova "Biografija druga Tita", te Melikova "Jugoslavija i njeni narodi". Na koncertu priređenom povodom završetka rada kongresa, na kome je sudjelovao orkestar konzervatorija u Nancyu, svi su delegati jednodušno tražili da im, izvan programa, naši drugovi pjevaju pjesme naroda Jugoslavije. Naročiti su uspjeh postigle dalmatinske pjesme. / Delegate je također primio predsjednik gradske općine i predstavnici sindikata, koji su se naročito zanimali za rad i uspjehe naših sindikata. Posjetom samoupravnim radničkim komunama u predgrađima Nancya i zajedničkim izletom kroz Vogeze, završen je kongres. Naši su se delegati na povratku zadržali nekoliko dana u Parizu, te u društvu pariskih esperantista posjetili njegove znamenitosti. (d.)

Slobodna Dalmacija br. 2986, 17. rujna 1954., str. 2: *Ribarenje i neribarsko prigovaranje - Od Bola do Krista na licitaciji i Medvjeda.* (...) Na leutu sjedila su dva mlada ribara, i kad sam prošao mimo njih, dopru mi do uha riječi nekog stranog jezika. Znatiželjo zastanem. Kojim to jezikom govore: po koja riječ mi je poznata. Da li je moguće: esperanto. Od kud na leutu esperanto. Objasnili su mi da mjesni postolar, čovjek samouk, već preko godinu dana revno predaje esperanto desetorici ribara i težaka. Napredovali su već toliko, da mogu voditi duge razgovore. ...)

Slobodna Dalmacija br. 2986, 17. rujna 1954., str. 3: *Novi početnički tečaj esperanta.* Esperantsko društvo "Split" organizira novi početnički tečaj međunarodnog jezika – esperanta.

Tečaj će početi rad 4. listopada, a nastava će se održavati dva puta sedmično po jedan sat. U toku posljednjih nekoliko godina za učenje esperanta pokazuje interes sve veći broj građana, te se opravdano prepostavlja, da će se i za ovaj novi početnički tečaj prijaviti priličan broj osoba.

Slobodna Dalmacija br. 3001, 5. listopada 1954., str. 3: *Otvorena izložba Esperantista*. Povodom početka "Esperantskog tjedna", otvorena je, u subotu u veče, u prostorijama Foto-kluba, u Marmontovoj ulici, izložba esperantske izdavačke djelatnosti. Bogati izbor knjiga pokazuje nam samo dio onoga što je na esperantu napisano i na esperanto prevedeno. Tu nalazimo Igoove "Jadnike", djela M. Gorkoga, L. N. Tolstoja, H. Barbisa, Krleže, Dedijera, Mažuranićev ep: "Smrt Smail-Age Čengića" i niz drugih djela svjetske vrijednosti. / Izloženo je također mnogo listova, časopisa i prospakata na esperantu. Posebnu zanimljivost predstavlja bogata zbirka korespondencije splitskih esperantita sa svojim istomišljenicima. Izložba će biti otvorena tokom čitavog tjedna. (d.)

Slobodna Dalmacija br. 3007, 12. listopada 1954., str. 3: *Novi broj esperantkog časopisa "La Suda Stelo"*. Pred nešto vremena izašao je 4. ovogodišnji broj časopisa "La Suda Stelo", koji u Zagrebu izdaje Federacija esperantista Jugoslavije. Uvodni članak dra I. Borovečkog recenzira Dedijerovu "Biografiju Tita", koju je nedavno na esperantu objavio Savez esperantista Slovenije. Nakon toga časopis donosi vijesti iz naših i inozemnih esperantističkih organizacija, izvještaj o godišnjoj skupštini Saveza esperantista Bosne i Hercegovine, o osnivanju novog društva u Jajcu, te članak J. Kaline o problemima naših studentskih organizacija. / U literarnoj rubrici nalazi se novela Ž. Takača "Koro en betono", zatim M. Đivoja o 80. rođendanu zaslužnog našeg esperantiste R. P. Kljajića, te I. Šponara o 100-godišnjici smrti vatroslava Lisinskog. Filmska rubrika donosi napis I. Šponara o domaćem filmu "Koncert". O svojim utiscima iz Jugoslavije napisao je članak H. Thone iz Zapadne Njemačke, koji je nedavno posjetio našu zemlju. Članak o narodnim običajima u Crnoj Gori predstavlja vrlo interesantan materijal, a zbog svoje iscrpnosti završit će se u idućem broju. Također zanimljiv napis iz historijata međunarodnog jezika dao je dr. R. Rakuša o jednom domaćem projektu iz 1871. godine t. zv. "Eulalia". Iza toga slijedi pozdrav indijskih esperantista iz Džakarte čitaocima časopisa "La Suda Stelo", te zabavno-poučna stranica. (F. S.)

Slobodna Dalmacija br. 3037, 16. studenoga 1954., str. 3: *Na zajedničkom poslu okupiti sva udruženja*. (... Tečajeve za poslovođe, knjigovođe, aranžere izloga i polaganje majstorskog ispita polazilo je oko 650 radnika i službenika, a tečajeve jezika (englekog, francuskog, talijanskog, njemčkog i esperanto) preko 360. ...)

Slobodna Dalmacija br. 3048, 29. i 30. studenoga i 1. prosinca 1954., str. 5: *Staro mišljenje o pravopisu, esperantu i nogometu*. ("Hrvatska svijest" - glasilo hrvatskog naroda, bio je list, koji je izlazio istovremeno u Splitu i Zagrebu. Pod naslovom "Na znanje", redakcija lista štampala je i obično razna obavještenja. Donosimo nekoliko takvih, iz kojih možemo doznati nekoliko zanimljivih mišljenja, koja su tada vladala o pravopisu, esperantu i sportu kod te redakcije. ... Rasprave o esperantu isključene su iz našeg lista, jer taj jezik ne postoji u našem narodu i naš hrvatski narod nema nikakove koristi od njega". ...)

Slobodna Dalmacija br. 3050, 3. prosinca 1954., str. 3: *Tibor Sekelj u domovini*. Već nekoliko dana boravi u našoj zemlji poznati istraživač Južne i Latinske Amerike, te istaknuti esperantista jugoslavenskog porijekla TIBOR SEKELJ. On je napustio svoju domovinu prije 15 godina. U Zagrebu je svršio pravni fakultet, ali se kasnije posvetio putovanju u neistražene zemlje, arheološkim istraživanjima, publicistici i pisanju djela o svojim putovanjima. Govori

devet jezika: većina je njegovih djela objavljena na španjolskom, zatim na esperantu, na hrvatskom je štampana knjiga "Kroz brazilske prašume do divljih indijanskih plemena". Više djela je prevedeno i na ostale jezike. Zanimljivo je da mu prvo djelo izdano u Argentini (na španjolskom) nosilo naslov "Jugoslavenske narodne pripovijetke". Među njegove najznačajnije podvige svakako se može ubrojiti uspon na najviši vrh Amerike, Aconcagu-u (7035 m), 1944. godine. U tom pothvatu poginuo je i sam vođa Georg Link i 3 člana ekspedicije. Uspevši se na vrh, jedva im je uspjelo podići zastavu, upisati se u knjigu i ostaviti, prema konvencionalnom planinarskom običaju, svoje značajke za one, koji će se poslije njih uspeti na Aconcagu. Nastupilo je sniježno nevrijeme, u kojem su nestala spomenuta četvorica. Slijedeće sezone Sekelj je sam poveo ekspediciju prema Akonkagvi, kako bi pronašao tjelesa poginulih drugova. Tog puta uspjelo mu je doći svega nekoliko stotina metara pod sam vrh, i pronaći mrtva tijela poginulih učesnika prethodne ekspedicije. Za taj podvig Sekelj je odlikovan Ordenom Zlatnog orla. / Tibor Sekelj učestvovao je i u četiri arheološke ekspedicije. Značajna je ona iz 1952. godine u Hondurasu, gdje je, na temelju hijeroglifa pronađene tvrđave izumrlog plemena Maja, objavio njenu povijest. / Osim toga, boravio je među brojnim primitivnim plemenima Brazilije i ekvatorijalnih država Južne Amerike, te prahumama Bolivije (po uputi bolivijske vlade) i Patagonije, gdje dotad još nije stupila noga bijelca. Tu je proživio mnogo uzbudljivih događaja, izbjegavao brojnim opasnostima i morao se prilagođavati tamošnjem životu, običajima, pa čak i načinu prehrane kod ljudožderskih plemena u području rijeke Guapore u Sjevernoj Braziliji, gdje je proveo nekoliko mejseci. / Tibor Sekelj došao je u Jugoslaviju kao gost naše vlade, na svom proputovanju kroz Evropu. Za vrijeme svog boravka u domovini, Tibor Sekelj posjetit će, između ostalih gradova, i Split. (E. S.)

Slobodna Dalmacija br. 3055, 9. prosinca 1954., str. 3: *U Grohotama na Šolti obnavlja se pokret esperanta.* Na traženje kulturno-umjetničkog društva "Olinta" iz Grohota na Šolti društvo splitskih esperantista organiziralo je predavanje o historijatu, razvitku i značaju međunarodnog jezika esperanta. Predavanje je posjetilo oko 70 mještana. / Stari esperantisti Šolte, opet su pokrenuli akciju za učenje Esperanta u večernjim tečajevima. Ovoj akciji pridružili su se i prosvjetni radnici koji će rukovoditi tečajevima. Prvi tečaj za koji se prijavilo 30 mještana već je započeo. Njime rukovodi drugarica Tonka Kragić, nastavnica na osmogodišnjoj školi. Drug Vranjican, upravitelj Osmogodišnje škole, predložio je da se Esperanto uvede za sada kao neobvezatan predmet u VII. i VIII. razredu osmogodišnje škole, što su mještani sa zadovoljstvom prihvatali. / Za Šoltom ne zaostaju ni druga mjesta u Dalmaciji, koja se sve više zanimaju za međunarodni jezik Esperanto. Društvo splitskih esperantista prima iz raznih mjesta Dalmacije (Knin, Drniš, Trogir, Hvar, Vis, Makarska, Kaštela itd.) pisma, u kojima se izražava spremnost da se obnovi ili započne esperantski pokret u tim mjestima. (A. V.)

Slobodna Dalmacija br. 3063, 18. prosinca 1954., str. 6: GLAVNA godišnja skupština esperanto-društva "Split", održat će se 5. siječnja 1955., u društvenim prostorijama – Marmontova 3-III. Pozivaju se svi članovi i prijatelji da prisustvuju. Početak u 18 sati. Uprava. (2550)

Slobodna Dalmacija br. 3068, 24. prosinca 1954., str. 3: *"La suda stelo" za prosinac.* Šesti broj časopisa Federacije esperantista Jugoslavije nedavno je izšao u nešto povećanom opsegu. Uvodni članak, pod naslovom "Da li će UNESCO pomoći rješenju jezičnog pitanja?" – tretira aktuelnost veoma važnu za budućnost esperanta. Kako je pozato, na VIII. zasjedanju UNESCO u Montevideu, više zemalja-članica poduprlo je peticiju 16,000.000 esperantista iz čitavog svijeta. Dok su neke države ostale indiferentne, veći se dio izjasnio protiv tog prijedloga, a drugo se zasad i nije moglo očekivati. Na zajedanju je ipak usvojeno, da se Svjetski esperantski savez – UEA (London) izabere za konzultativnog člana, a od zemalja, koje

su poduprle navedenu peticiju zatraženo je učestvovanje i pomoć kod dalnjeg proučavanja tog problema do slijedećeg zasjedanja. Ovakav stav može se u datim okolnostima ocijeniti kao veoma pozitivan, iako još uvijek ne tako blizu konačnom rješenju. / Slijedeći članak ovog broja posvećen je velikoj esperantskoj izložbi održanoj novembra-decembra u Montevideu, za vrijeme zasjedanja UNESCO-a. I. Šponar napisao je članak o utiscima iz Austrije, pod naslovom "Kio pleje impresis min en ko de infanoj por infanoj". M. Đivoje "Tibor Sekelj vizitis Jugoslzion". Slijede nekrolozi o nedavno preminulim zaslužnim esperantistima naše zemlje R. P. Klajiću i S. Vidakovu, te napis o jubileju trojice istaknutih pionira iz prvi dana esperantskog pokreta u Jugoslaviji, prof. F. Novljantu, Olgi Kellek i Miri Župić. Na literarnoj stranici objavljen je esej prof. J. Šoltića o A. G. Matošu uz prijevod (J. Velebit) Matoševog "Notturna". Filmska rubrika bilježi novi domaći film "Anikina vremena". / Među aktuelnim vijestima nalaze se novosti u vezi međunarodnog esperantskog "Umjetničkog konkursa 1955", zatim jubilarnog 40. svjetskog esperantskog kongresa, koji će se održati u Bolonji od 31. jula do 6. augusta iduće godine i dr. Osim toga, u ovom se broju nalaze i ostale redovite rubrike. (F. S.)

Slobodna Dalmacija br. 3068, 24. prosinca 1954., str. 3: *Poznati istraživač i arheolog Tibor Sekelj posjetit će Split.* Ovih dana posjetit će Split poznati istraživač i arheolog Tibor Sekelj, koji je i u stranom svijetu poznat zbog svojih istraživačkih podviga naročito na području Južne Amerike. Tibor Sekelj je osim toga i poznati esperantista i izdao je nekoliko publikacija na ovom međunarodnom jeziku. U Splitu će održati dva predavanja na Narodnom sveučilištu i to 27. prosinca: "Godinu dana među kanibalima Amazone", a 28. prosinca: "Uspon na Aconcagu". Ličnost predavača i zanimljivost tema pobuđuju veliki interes kod građanstva. (d.)

Slobodna Dalmacija br. 3078, 6. siječnja 1955., str. 4: *Uspješan rad esperantista Splita u prošloj godini. – Devet tečajeva sa 150 polaznika – Bogata knjižnica – Održana brojna predavanja – Poboljšan društveni život.* Sinoć je u prostorijama Esperantskog društva u Splitu održana treća redovna, glavna godišnja skupština splitskih esperantista. Na ovoj skupštini, pored niza aktuelnih pitanja, pretreseni su postignuti uspjesi i nedostaci kroz proteklu 1954. godinu. Ta godina za splitske esperantiste značila je godinu učvršćenja i afirmacije jednog malog, ali zato solidarnog kolektiva, čije su prve dvije godine njegovog opstojanja uglavnom protekle u znaku formiranja, okupljanja novih članova i propagiranja ovog lijepog i zvučnog jezika, koji bi po svoj prilici mogao da postane jezik budućnosti. / Po osnovnom zadatku društva, koji se, pored gajenja i populariziranja međunarodnog jezika esperanta i upoznavanja međunarodne javnosti s istom u našoj zemlji, te populariziranja tekovina znanosti i kulturnih vrijednosti uopće, odražava i u vođenju tečajeva međunarodnog jezika esperanta, najviše se učinilo. Organizirano je devet tečajeva kroz koje je prošlo oko 150 građana, pretežno studentske i srednjoškolske omladine. / Na području propagande, u akciji koja je bila sprovedena u mjesecima svibnju i lipnju, ovo društvo je izvršilo važnu akciju na sakupljanju potpisa za uvođenje esperanta kao obaveznog i u nekim školama neobavezognog predmeta, što su učinila i sva ostala esperantska društva u našoj zemlji. U toku te akcije sakupljeno je samo u gradu Splitu 6.475 potpisa ljudi raznih zanimanja i profesija. / Nadalje, tokom protekli godine, održano je i niz predavanja za javnost iz raznih područja ljudske djelatnosti i nauke, koje su održali naši i strani naučenjaci na esperantskom jeziku. / Danas Esperantsko društvo Split broji preko 120 aktivnih i nekoliko stotina potpomagajućih članova, raspolaže sa bibliotekom koja ima preko 150 knjiga, što domaće, a što strane izdavačke djelatnosti, pretplaćeno je na sedam esperantskih časopisa iz raznih zemalja svijeta. Društvo je formiralo muzičku i dramsku sekciju, čime je umnogome pridonijelo poboljšanju društvenog života. / U toku protekli godine, također se pojavio i velik broj interesanata za esperantski pokret i po okolnim mjestima – Trogiru, Makarskoj, Hvaru i Imotskom, te je splitsko esperantsko društvo, u okviru svojih mogućnosti, pomoglo i materijalno

i moralno sve ove pokrete, od kojih se mnogi nalaze u svom začetku. / Za požrtvovan rad i besprijekorno zalaganje, Esperantsko društvo Split dobilo je puno priznanje i podršku od naših rukovodećih organa, posebno narodnog odbora grada Splita, Savjeta za prosvjetu i kulturu, koji im je odobrio izvanrednu dotaciju u vidu nagrade u visini od 20.000 dinara, te Saveza kulturno-prosvjetnih društava grada Splita, koji ih je nagradio sumom od ukupno 30.000 dinara. (K.)

Slobodna Dalmacija br. 3082, 11. siječnja 1955., str. 2: *Sa godišnje skupštine Društva eksperantita Splita – Plodan bilanc.* Društvo esperantista u Splitu u toku prošle godine postiglo je vidne rezultate kako u održavanju tečajeva međunarodnog jezika esperanta, tako i na području propagande, u kulturnom i zabavnom životu, u obogaćivanju društvene biblioteke novim knjigama, u pružanju pomoći okolnim mjestima, gdje vlada sve veći interes i ljubav za esperanto, itd. Postignuti rezultati su tim značajniji, jer društvo djeluje nepune tri godine. U prvoj godini djelatnost društva sastojala se u okupljanju prijatelja esperantskog pokreta i u postavljanju društvenih temelja, dok je druga godina protekla u formiranju, jačanju i unapređenju društva. Treća, prošla godina, predstavlja godinu afirmacije i učvršćenja rada na svim područjima djelatnosti. Svi ti uspjesi konstatirani su kroz referate i diskusiju na glavnoj godišnjoj skupštini Društva esperantista u Splitu. / Nije nam svrha da iznosimo sve postignute upjehе o kojima je bilo riječi na skupštini, jer se takav, odnomo sličan bilans rada i djelovanja podnosi na svakoj godišnjoj skupštini. Međutim, dobili smo utisak, da se sinoćnja godišnja skupština Društva esperantista Splita razlikuje od uobičajenih skupština. / Iako su prisutni članovi odali zasluženo priznanje upravi društva i najaktivnijim nosiocima rada i djelatnosti, kojih nije mali broj, ipak su se oštro okomili na propuste, nedostatke i pojedine nepravilnosti, kako subjektivne, tako i objektivne prirode. / Na kupštini je konstatirano, da je dosad, u prošle tri godine, kroz tečajeve esperantskog jezika prošlo nekoliko stotina tečajaca, dok ih je vrlo mali broj dobro savladao jezik. Zbog toga ni do danas društvo ne raspolaže sa dovoljnim brojem spremnih rukovodilaca za održavanje svih tečajeva gdje za to postoji interes. Osim toga, metode u nastavi su zastarjele, tako da se ne postiže potrebna aktivnost tečajaca. O idejnoj izgradnji esperantista također se nije dovoljno vodilo računa, a to je naročito dolazilo do izražaja na samim kursevima. / Iz izloženog moglo bi se dobiti utisak da su nedostaci i propusti Esperantskog društva u Splitu veći od postignutih rezultata, što ne odgovara činjeničnom stanju. Dapače, postignuti uspjesi su toliki da bi im na njima mogla pozavidjeti mnoga društva.

Slobodna Dalmacija br. 3099, 31. siječnja 1955., str. 3: *Novi tečaj esperantskog društva "Split".* Esperantsko društvo "Split", koje je i dosad organiziralo niz uspjelih tečajeva esperanta jezika, prvom polovinom mjeseca veljače, otvara nove tečajeve za početnike i naprednije esperantiste, koji već imaju osnovna predznanja iz ovog korisnog i popularnog jezika. Ovi tečajevi će se održavati dva puta sedmično u večernjim slobodnim satovima, a trajat će tri mjeseca, kroz koje će vrijeme biti omogućeno polaznicima, da ovladaju ovim jezikom u tolikoj mjeri, da će se moći u potpunosti sporazumijevati. (-k-)

Slobodna Dalmacija br. 3102, 3. veljače 1955., str. 3: *Oko pitanja: Novi evropski internacionalni jezik.* A. Sovažo u "Vi e langaš", koje izdaje veliki nakladni zavod Larus u Parizu, iznosi svoje mišljenje o esperantu kao internacionalnom jeziku. Esperanto se, veli on, upotrebljava samo među esperantistima i na međunarodnim izložbama, koje sazivaju oni sami. Inače se ni zapisnici međunarodnih sastanaka, niti znanstvene publikacije ne pišu na esperantu, već samo na francuskom, engleskom i njemačkom jeziku. / Smatra se da je struktura esperantskog jezika pogrešna, nastavlja pisac, naročito u pogledu razlikovanja osobnih glagola u izražavanju vremena i načina. Osim toga, postoji mnoštvo vokala, bilo za konkretne, bilo za apstraktne pojmove itd. / Na međunarodnim sastancima Uneska čuju se ponajviše francuski i engleski

jezik. Internacionalna lingvistička asocijacija stala je na stanovište, da se stvori jezik udobnije internacionalne upotrebe iz najviše uobičajene terminologije i gramatičkih oblika. Ljudi, koji sudjeluju na internacionalnim sastancima rada, većinom poznaju znanstveni rječnik grčko-latinski. Obrazovani Englezi i Amerikanci poznaju nešto francuski (često i jako dobro), dok Francuzima nije nepoznat engleski jezik. I ostali su evropski narodi dovoljno obrazovani, da shvate taj prirodni Internacionalni jezik, koji je gotovo univerzalan. / Estonac Wahl, utemeljivši međunarodni jezik, već je bio pristupio jednom takvom izboru internacionalnih riječi. Jezikoslovci oko Međunarodne jezične asocijacije htjeli su ga imitirati izradivši širu, znanstveniju i solidniju bazu. Smatra se, da će to biti mnogo prirodnije i laganije, te da će biti rado primljeno od svih delegata na internacionalnim kongresima. (a)

Slobodna Dalmacija br. 3107, 9. veljače 1955., str. 2: *U Šolti sve aktivniji.* (...Pored toga, kroz proteklu godinu je održano 12 kino-predstava, a zatim su na Šolti radila 2 tečaja za žene, zatim jedan tečaj esperanta, pa tečaj higijene itd. ...)

Slobodna Dalmacija br. 3112, 15. veljače 1955., str. 3: *Splitski esperantisti u Hvaru.* Članovi Esperantskog društva u Splitu posjetili su Hvar. Tom prilikom je Alekса Hrštić održao predavanje o esperantu i pokretu za njegovo širenje u svijetu. Posebno se osvrnuo na značaj esperanta u širenju kulture, međusobnog poštivanja i mirne saradnje među narodima. / Ovom prilikom prikazana je i mala izložba novina, časopisa i knjiga na esperantu. Na ovaj način pobuđen je kod Hvarana interes za učenje esperanta, osobito kod mlađih. U ime svoga društva, drugovi iz Splita su obećali pomoći u organiziranju tečaja, a po mogućnosti i u nastavniku. / S obzirom na to, što je Hvar turističko mjesto, trebalo bi dati poseban značaj učenju esperanta, jer se sigurno među posjetiocima Hvara nalazi i znatan broj esperantista iz inozemstva. S druge strane, dopisivanje s esperantistima u inozemstvu predstavljalо bi i poseban vid propagande za Hvar. / Ako se bude moglo riješiti pitanje nastavnika, postoji želja da se esperanto uvede i u nekim osmogodišnjim školama na Hvaru, kao neobavezan predmet. (A. D.)

Slobodna Dalmacija br. 3116, 19. veljače 1955., str. 5: *Tri mjeseca rada splitske radničke kulturno-prosvjetne zajednice— Prvi uspjesi:* (... Budući da postoji veliko zanimanje za strane jezike, namjerava se pristupiti otvaranju kurseva stranih jezika, a posebno organizirati seminare za esperanto. ...)

Slobodna Dalmacija br. 3118, 22. veljače 1955., str. 3: *Prvi ovogodišnji broj čaopisa "La Suda Stelo".* Dvomjesečni organ Federacije esperantista Jugoslavije "La Suda Stelo", izašao je nedavno, u novoj opremi i ponešto povećanom opsegu. Prvi ovogodišnji broj ove naše esperantske revije sadrži niz važnih napisa i članaka, napose za esperantski pokret u zemlji. Uvodnik novoizabranog predsjednika federacije, P. Zlatnara, "Parolojn sekvu la agoj", donosi prikaz i program rada naših esperantističkih organizacija nakon pozitivnih zaključaka i rezolucije, donijetih koncem prošle godine na VIII. redovnom zasjedanju UNESCO-a u Montevideu. Objavljen je i tekst rezolucije: "Kial la Unuiĝitaj Nacioj bezonas Esperanton"? to jest tema, nagrađena prvom nagradom na međunarodnom konkursu Esperantske lige New Jersey-a (USA). Nagrađeni napis H. B. Eldona (Vel. Britanija), suradnika "La Suda Stelo", objavljen je u ovom broju. Među najnovijim aktuelnostima nalaze se: 16. jugoslavenski esperantski kongres (Sarajevo, 2. – 5. VII. o.g.), tradicionalni "Međunarodni susret" (Internacia Renkonto) u Ljubljani, od 28. – 29. VII. o.g., neposredno prije ovogodišnjeg jubilarnog 40. svjetskog esperantskog kongresa u susjednoj Italiji, koji će se održati od 30. VII. – 8. VIII. o.g. u Bologni, 50 godina nakon prvog kongresa u Boulogne-sur-Mer (Francuska). Od važnijih obavijesti ističe se poziv nastavnicima škola, u kojima se podučava esperanto, za anketu, koja

je u vezi s nedavnim zaključcima UNESCO-a. Detaljan izvještaj s glavne godišnje skupštine federacije, održane u Zagrebu 28. II. 1954., dao je M. Đivoje. / U literarnoj rubrici objavljen je članak M. Demetrovića o jednom od najpopularnijih pjesnika u esperantskoj književnosti, J. Baghy-a (Budapest). U prilogu se nalaze i dvije njegove novije pjesme, nadalje jedna još neobjavljena poema T. Sekelja, koji je bio nedavno u posjeti našoj zemlji. S. Stojanac napisao je članak "La rivero Drina". O proslavi Zamenhofovog dana (15. XII.) nalaze se prikazi među kronikom, itd.

Slobodna Dalmacija br. 3128, 5. ožujka 1955., str. 2: *Šibenski esperantisti bez prostorija*. Šibenik, 4. III. (M.M.) - Esperantisti u Šibeniku su počeli djelovati još 1936. godine, kao sekcija radničkog sportskog kluba "Šibenik". Sekcija je tada imala 30 članova, a bila je zabranjena od talijanskih vlasti 1941. godine. Godine 1947. osnovali su svoje društvo pod nazivom Društvo esperantista "Stjepan Ninić" – Šibenik, koje danas ima 20 članova. / Nakon punih osam godina postojanja i djelovanja društvo je i danas bez prostorija. Satanci se održavaju u prostorijama drugih društava. Ovih dana su održali i svoju godišnju skupštinu. Sami su se sastali, jer nisu imali gdje da smjeste ostale posjetioce. Članovi su na skupštini raspravljali o jačoj aktivnosti društva. Prošle godine na propagandnom polju postigli su mnoge uspjehe. Održana su tri tečaja, koje je pohađalo preko 150 omladinaca i srednjoškolaca. Nakon održanog tečaja, oni nisu uključeni u društvo, jer nemaju gdje da se sastaju. Na skupštini su prisustvovali i delegati esperantskog društva iz Vodica. Izabrana je nova uprava. Odlučeno je da se nova uprava što prije postara za prostorije u kojima bi se uredila i čitaonica.

Slobodna Dalmacija br. 3141, 20. ožujka 1955., str. 3: *Esperanto na Hvaru*. Upravo prije trideset godina došla je na Hvar prva knjiga na esperantu. Toma Havana, postolar iz Vrboske, tada je prvi put čuo za esperanto. O njemu mu je govorio Ante Borčić iz Komiže. Bilo je to prilikom jednog izleta na Vis, koji je organizirala hvarska omladina. Havana se zagrijao. A kako i ne bi. Ideja solidarnosti radničke klase u svijetu i spoznaja o zajedničkim interesima svih radnih ljudi, bez obzira na narodnost i rasu, sve više je rasla u svijesti naše napredne omladine. Međunarodni jezik može samo pridonijeti boljem međunarodnom razumijevanju i širenju kulturnih veza. / Malo zatim počeo je rad i prvi esperantski tečaj u Vrboskoj. Međutim, žandari i njihovi žbiri, budno motre na malu postolarsku radionicu, te dolazi do zabrane tečaja od strane sreskog načelnstva, a sve što je u vezi sa esperantom smatra se da je komunističko i progoni. Prigodom premetačina plijene se knjige i maltretira onaj kod koga su pronađene. Učilo se ilegalno. Uostalom, drugačije se i nije mogla razvijati napredna djelatnost. / Vrboska je dala petnaest esperantista. Počele su stizati i prve novine iz inozemstva, uspostavljene su veze s naprednim ljudima u mnogim zemljama, a prilikom demonstracija čuju se i borbene pjesme na esperantu. / Došao je rat. Veze su prekinute, ali odlaskom pojedinih esperantista u El Shtt, opet im se pružila prilika. Nastavlja se dopisivanje s esperantistima iz Australije i Egipta. Pišu im o našoj zemlji i NOB-i, čime pridonose širenju istine o nama. / Danas je Havana član dvije međunarodne esperantske organizacije i najveći pobornik učenja esperanta na Hvaru. Poslije oslobođenja održan je tečaj, a esperantska grupa u Vrboskoj ima sve uvjete da preraste u društvo. / Namjera je da se učenje esperanta uvede u osmogodišnje škole na Hvaru, kao neobvezatan predmet. Teškoća je u nastavnicima, ali će se i ovaj problem riješiti. Toma Havana je spreman da besplatno predaje esperanto na školama u Jelsi, Starigradu i Vrboskoj. (A. D.)

Slobodna Dalmacija br. 3141, 20. ožujka 1955., str. 3: *Ovogodišnji esperantski kongres*. Od važnijih esperantističkih manifestacija, koje će se organizirati u toku ove godine, za naše esperantiste bit će svakako najznačajnije one, koje će biti održane u Jugoslaviji. XV. kongres jugoslavenskih esperantista održan je u Ljubljani, i to prije četiri godine. Iako se naši

esperantski kongresi redovito održavaju svake treće godine, ovaj put učinjena je iznimka, zbog toga što je 1953. godine po prvi put u našoj zemlji, organiziran svjetski kongres. XVI. kongres jugoslavenskih esperantista zakazan je na taj način za ovu godinu. On će se održati u Sarajevu, gdje esperantski pokret u posljednje vrijeme sve više oživljuje, premda je on već i prije rata bio dosta raširen u Bosni i Hercegovini. Vrijeme ovogodišnjeg kongresa jest od 2. – 3. srpnja. / Po prvi put u našoj zemlji organizira ove godine savez esperantista Vojvodine t. zv. Međunarodni ljetni tjedan (Internacia Ferio-Semajno) u Petrovaradinu, od 16. – 23. VII. ov. god. Ovakve priredbe već su postale tradicionalne u nekim zapadnoevropskim zemljama, a tu se naročito ističe Švedska (“Sveda Somera Semajno”) sa svojim bogatim kulturno-umjetničkim programom, tako da i država subvencionira ovakvu vrst kulturnog rada. Tjedan u Petrovaradinu također predviđa neka zanimljiva predavanja o našoj zemlji i kulturi, uz udobno ljetovanje u staroj petrovaradinskoj tvrđavi, pokraj najveće i najbolje uređene plaže na Dunavu. Broj učesnika ograničen je, a očekuju se pretežno gosti iz inozemstva. / Turistička sekcija Saveza esperantista Slovenije organizirat će tradicionalni “Međunarodni susret” (Internacia Renkonto) od 23. do 29. VII. u Ljubljni, pretežno turističkog karaktera, kako za naše tako i za strane učesnike. Ovaj susret bit će neposredno prije svjetskog esperantskog kongresa u Italiji. Ovaj svjetski kongres, koji je 40. po redu, a održat će se u Bologni od 30. VII. do 6. VIII., ujedno je i jubilarni, jer se održava upravo pedeset godina nakon prvoga kongresa u Boulogne sur mer (Francuska), a prisustvovao mu je i sam autor međunarodnog jezika esperanta, dr. L. L. Zamenhof. Otad kongresi su se održavali svake godine u drugom gradu i drugoj državi. Jedino su prekidi bili za vrijeme dvaju svjetskih ratova. Kako se u posljednje vrijeme uzajamnim nastojanjima prijateljski odnosi između naše zemlje i Italije sve više produbljuju, to je i interes naših esperantista za posjet ovom kongresu u susjednoj državi, razumljivo, velik. Prema posljednjim podacima, već dosad je prijavljeno 37 učesnika iz Jugoslavije. “Putnik” iz Beograda i Zagreba, te turistička sekcija Saveza esperantista Slovenije organizirat će grupne posjete Bogni. / Dvadeset i deveti svjetski radnički esperantski kongres održat će se u susjednoj Austriji, i to u Linzu, od 5. do 12. VIII. ov. god. Članovi naših radničkih esperantskih organizacija spremaju se također, da posjete svoj ovogodišnji međunarodni kongres. Od ostalih međunarodnih esperantističkih kongresa spomenut ćemo kongres svjetske omladinske esperantske organizacije T.E.J.O. u L'Aquila (Italija), od 7. do 12. VIII. i kongres željezničara (I.F.E.F.) u Zürichu (Švicarska), od 8. do 13. V. I na ovima, kao i na nekim drugim esperantističkim manifestacijama Jugoslavija će biti zastupana preko naših članova dotičnih organizacija. Na taj način jugoslavenski će esperantisti aktivno učestvovati u suradnji naše zemlje s ostalim nacijama na kulturnom polju, kao i na boljem upoznavanju svjetske javnosti o našem narodu i njegovim naporima za napretkom i boljim životom. (E. S.)

Slobodna Dalmacija br. 3143, 23. ožujka 1955., str. 4: *Pjema Gustava Krkleca u norveškom časopisu.* U februarskom broju časopisa “Norvega Esperantisto” koji izlazi u Oslu, objavljena je u prijevodu na esperanto, pjesma “Brijeg” hrvatskog književnika Gustava Krkleca. Pjesmu je iz hrvatskog preveo mladi zagrebački esperantski pjesnik Željko Takač, poznat našoj javnosti kao jedan od prevodilaca zbirke pjesama Bore Pavlovića, koja je štampana prošle godine.

Slobodna Dalmacija br. 3151, 1. travnja 1955., str. 3: *Četiri godine časopisa za slijepu.* Centralno vijeće Saveza slijepih Jugoslavije u Beogradu izdaje već četiri godine Braille-ovim pismom časopis za slijepu “Nia vivo” (“Naš život”) na esperantu. Časopis se štampa u 1000 primjeraka i šalje slijepima u približno 30 zemalja. To je ujedno i jedini naš časopis za slijepu, a jedan je od četiri lista, koji se kod nas štampaju na međunarodnom jeziku (“La Suda Stelo” – Zagreb, “La Progreso” – Beograd, “Kontakto” – Celje i “Nia vivo” – Zemun).

Slobodna Dalmacija br. 3157, 8. travnja 1955., str. 4: *Novozelandska pjevačica u Londonu pjevala na esperantu*. Nedavno je poznata pjevačica Gloria Spinnei iz New Zealanda priredila koncert u Kraljevskom muzičkom kolegiju u Londonu, za vrijeme kojega je, pored ostalog, otpjevala i četiri pjesme britanskog kompozitora i pianiste Franka Merricka. Originalni tekst tih pjesama je na esperantu, pa ih je spomenuta umjetnica i pjevala na tom jeziku.

Slobodna Dalmacija br. 3159, 10. travnja 1955., str. 3: *Film i međunarodni jezik*. Nacionalni esperantski kinematografski centar, koji je nedavno osnovan u Milanu, uz pomoć Znanstveno-tehničkog muzeja i milanskog Kino-kluba, prva je institucija ove vrste u svijetu. Ona ima za cilj ne samo distribuciju postojećih esperantskih filmova, nego i produkciju filmova, i to naročito s područja tehnike, nauke, turizma i odgoja. Za vrijeme jubilarnog XL. svjetskog esperantskog kongresa, koji će se održati od 30. VII. do 6. VIII. o.g. u Bologni, izradit će ovaj centar dokumentarni film o kongresu. Nadalje je u planu snimanje života autora esperanta, dra L. L. Zamenhofa (kakav je navodno već snimljen nedavno, u verziji na japanskom jeziku), i dr. Nedavno je australska vlada proizvela film pod naslovom "Australija danas". Ovaj kulturno-poučni tonfilm s tekstrom na međunarodnom jeziku esperantu prikazuje se u raznim zemljama svijeta, napose u školskim i drugim kulturnim ustanovama. Film je pobudio znatan interes, a u Italiji ga je za nekoliko tjedana gledalo preko 11.000 osoba. Inače je Australija peta zemlja koja je nakon rata snimila dokumentarni film na međunarodnom jeziku. Prije nje slične su filmove proizvele Danska, Engleska, Jugoslavija i Francuska. / U njemačkom igranom filmu "Došao s neba", koji se upravo dovršava u koprodukciji filmskih poduzeća "Trans-Rhein-Film" i "Columbia Pictures" upotrebljeni su također natpisi i neki dijalozi na esperantu. (E. S.)

Slobodna Dalmacija br. 3160, 12. travnja 1955., str. 4: *Preko 1000 radio-emisija na esperantu*. Prema statističkim podacima, koje je upravo objavio Centar za informacije i dokumentaciju međunarodnog jezika u Londonu, tokom 1954. godine ukupno je 20 radio-stanica raznih zemalja emitiralo 1014 programa na esperantu. Najvažnije radio-stanice, koje odašilju redovite programe na esperantu, su: Beč, Bern, Hilversum, Montevideo, Rim, Zagreb, Valencia. Tečajeve esperanta prenosili su: Pariz, Rio de Janeiro, La Coruna, Barcelona, Ljubljana i druge. Porast esperantskih emisija u usporedbi s prethodnom godinom je 160 programa, a u usporedbi s 1952. godinom 273 programa. Nakon odluke generalne konferencije UNESCO-a u Montevideu, decembra prošle godine, kojom je esperanto priznat kao odgojni i kulturni faktor, bez sumnje će tokom ove godine taj broj emisija u svijetu još više porasti.

Slobodna Dalmacija br. 3162, 14. travnja 1955., str. 3: *Komemoracija u spomen tvorca esperantskog jezika i pokreta*. U četvrtak, 14. ovog mejseca, u prostorijama Esperantskog društva u Splitu (Marmontova ulica 3-III. kat) bit će održano komemorativno veče u spomen preminulom tvorcu esperantskog jezika i pokreta Lazaru Zamenhofu. U referatu, koji će na ovoj komemoraciji biti pročitan, bit će istaknut značaj ličnosti Zamenhofa, te važnosti njegovog jezika i pokreta u zблиžavanju i povezivanju naroda. Članovi splitskog esperantskog društva ovom zgodom odreditirat će i dvije pjesme, jednu koju je sam Zamenhof napisao, i drugu, koja govori o njemu i njegovom djelu. (-k-)

Slobodna Dalmacija br. 3162, 14. travnja 1955., str. 4: *Osnovana sekcija za esperanto pri klubu "Ćiro Gamulin"*. U klubu kulturno-prosvjetnih radnika "Ćiro Gamulin" započeo je prvi tečaj esperantskog jezika, namijenjen članovima ovog društva, u kojem pretežno prevladavaju profesori, nastavnici i učitelji, a koji je organizirala njegova nedavno osnova esperantska sekcija. Poznato je, naime, da se teži uvađanju predmeta esperanto, kao obligatan jezik u srednje i više škole. Međutim, pomanjkanje stručnog kadra – nastavnika – to prijeći. Kada sa radom završi

ovaj tečaj, na koji se dosad prijavilo 15 polaznika, uglavnom profesora i nastavnika, a očekuje se i još veći broj, bit će stvoren prvi kadar profesionalnih predavača, koji će, već u idućoj školskoj godini, svoje stečeno znanje na ovom tečaju, prenosi na mlađi naraštaj. Savjet za nauku, prosvjetu i kulturu NO-a grada Splita obećao je osigurati sva potrebna sredstva, kako bi svi nastavnici, koji iduće školske godine budu održavali predavanja po školama, bili dolično honorirani za svoj trud. (-k-)

Slobodna Dalmacija br. 3193, 15. travnja 1955., str. 4: *Međunarodna izložba modela u Melbourne-u.* (... Organizatori su besplatno stavili na raspolaganje Savezu esperantista Australije velik izložbeni prostor, na kojem će se izložiti modeli, koji budu dostigli iz cijelog svijeta posredovanjem esperantista. ...)

Slobodna Dalmacija br. 3194, 16. travnja 1955., str. 4: *Esperantska misija za Aziju.* Naš zemljak i poznati istraživač zemalja Latinske Amerike, Tibor Sekelj, koji je nedavno posjetio domovinu, usoro će povesti specijalnu esperantsku misiju u azijske zemlje. Tu misiju organizira Svjetski esperantski savez (U.E.A.) iz Londona, a svrha joj je propagiranje međunarodnog jezika esperanta u zemljama Bliskog Istoka i centralne Azije, gdje je on još gotovo nepoznat. Interesantno je, da će se u toj misiji, među učesnicima iz drugih zemalja, nalaziti i mladi zagrebački esperantist Željko Takač, koji se inače dosad već znatno istakao u esperantističkom pokretu, posebno u književnosti. On će s tom misijom ostati u azijskim zemljama oko dvije godine. (E. S.)

Slobodna Dalmacija br. 3195, 17. travnja 1955., str. 5: *Interesantno predavanje švedske novinarke.* U srijedu, 20. IV. građanstvo Splita imat će priliku da čuje iz usta švedske novinarke Anne Alamo-Sandgren predavanje o Švedskoj, pod naslovom "MOJA DOMOVINA ŠVEDSKA", uz prikazivanje filma o Švedskoj. Predavač Anna Alamo-Sandgren je poznata švedska novinarka, veliki prijatelj naših naroda, koja stalno u svojim člancima piše o našoj zemlji i upoznaje švedsku javnost s našom stvarnošću i ljepotama naše zemlje. Ona je 1952. godine učestvovala u Esperantskom kongresu u Zagrebu i nakon svog povratka u domovinu napisala 80 članaka o našoj zemlji, te na taj način pobudila velik interes među svojim zemljacima za naše narode. Predavanje će biti održano na esperantu. Prevodit će na naš jezik drug Srećko Hrepic.

Slobodna Dalmacija br. 3147, 20. travnja 1955., str. 3: *Narodno sveučilište.* U srijedu, 20. IV. ov. god. u 19 sati u dvorani RKPD "Jedinstvo" na Trgu Republike br. 1-I predavanje švedske novinarke Anne Alamo-Sandgren pod naslovom "Moja domovina Švedska" uz tonfilm. Ovo je predavanje na esperantu uz prevod.

Slobodna Dalmacija br. 3148, 21. travnja 1955., str. 3: : *Narodno sveučilište.* U srijedu, 20. IV. ov. god. u 19 sati u dvorani RKPD "Jedinstvo" na Trgu Republike br. 1-I predavanje švedske novinarke Anne Alamo-Sandgren pod naslovom "Moja domovina Švedska" uz tonfilm. Predavanje je na esperantu uz prevod.

Slobodna Dalmacija br. 3179, 6. svibnja 1955., str. 4: *Esperantisti Jugoslavije izdat će spomen-knjigu palim drugovima.* Da bi se sačuvala uspomena i djelatnost esperantista poginulih u NOB-i, logorima i pozadinskom ratu, Federacija esperantista Jugoslavije priprema spomen-knjigu palim esperantistima. Ova publikacija sadržat će, pored biografskih podataka, i slike 120 palih esperantista (među njima se nalazi 6 narodnih heroja), sjećanja preživjelih drugova, fotokopije važnijih dokumenata, značajnije književne rade. Spomen-knjigu će se štampati

na esperantu, jer će tako doprijeti i u brojne druge zemlje. Federacija ne raspolaže dovoljnim materijalnim sredstvima za izdavanje ove publikacije, pa je poduzela skupljanje dobrovoljnih priloga i pretplata. (E. S.)

Slobodna Dalmacija br. 3190, 19. svibnja 1955., str. 4: *“La Suda Stelo”*. Ovaj broj donosi niz aktuelnosti i informacija iz esperantskog pokreta. Uvodni članak M. Divoja tretira pitanje izdavanja esperantskih udžbenika kod nas, s osrvtom na dva vrlo dobra i opsežna rječnika, nedavno objavljena u Ljubljani i Beogradu: esperantsko-slovenski od O. Avseca i esperantsko-srpskohrvatski od S. Živanovića. Prvi, po broju riječi, spada među najopsežnije dosad izdane esperantske rječnike na svijetu. Tim rječnicima, kao i upravo izašlim V. izdanjem Maruzzi-eve gramatike, bile bi zadovoljene najhitnije potrebe s te strane, dok, međutim, još uvijek ostaje otvoreno pitanje jednog dobrog, savremenog srpskohrvatsko-esperantskog rječnika. / Među najinteresantnijim vijestima u vezi s ovogodišnjim Kongresom jugoslavenskih esperantista, koji će se održati u Sarajevu od 2. – 5. VII., nalazi se literarni konkurs za najbolja originalna djela proze i poezije, kao i prijevode na esperanto. / U literarnoj rubrici objavljen je prijevod Golobove pjesme “Oda slikaru Stančiću”, s biografskim podacima o pjesniku i slikaru.

Slobodna Dalmacija br. 3209, 10. lipnja 1955., str. 3: *Radnik-student*. Još samo jedan ispit i radnik Brodogradilišta “Split” Aleksa Hrštić završit će Ekonomski fakultet. Neuobičajeno, ali vrlo simpatično. / Mnogi od vas sigurno znaju čovjeka, ime kojega se stalno spominje u vezi s esperanto jezikom, koji on propagira upravo fanatičkom upornošću. Klub esperantista u Splitu njegovo je djelo, esperanto sekcija u Brodogradilištu “Split” također, dopisuje se s esperantistima iz 10 zemalja, član je Uprave Hrvatske lige i stalni delegat Svjetskog saveza za grad Split. / Alekса Hrštić nije, međutim, poznat samo kao strastveni agitator esperanto jezika. To je i vrstan elektromehaničar, čija prošlost nosi obilježja sudbine mnogih ljudi njegove generacije, porijekla, rada i stremljenja. Biografija, najškrtnije ispričana, to pokazuje. / Naukovanje u Beču, štrajkovi, demonstracije, 1935. godine kada postaje sekretar podružnice metalaca URS-ovih sindikata, u ratu postaje zarobljenik, upoznaje koncentracione logore, vraća se nakon rata u zemlju, služi u armiji sve do 1950. godine, kada se kao demobilizirani kapetan I. klase vraća u sredinu, koja ga je odgojila, u “škvere” blizu Stinica, gdje postaje rukovodilac elektroodjeljenja, a zatim šef planskog odjela. / Skoro pet godina izvanredni slušač Ekonomskog fakulteta uporno se bori s knjigama, kojima je oteo znanje sve do posljednje strane. / Divne upornosti! (J).

Slobodna Dalmacija br. 3231, 5. srpnja 1955., str. 4: *Zašto je UN potreban esperanto?* Nedavno je Esperantski savez New Jersey-a (USA), raspisao međunarodni konkurs za najbolji napis pod gornjim naslovom. Ova tema napose je aktuelna danas, nakon što je, decembra prošle godine, esperanto priznat kao važan kulturni i odgojni faktor od strane UNESCO-a. / Kao posljedica bezbrojnih izuma, napose eksplozivnih motora, radiofonije i avijacije, rapidno je rasla, i bez prestanka raste sve više i više brojnost i učestalost međunarodnih odnosa. Ipak, babilonska jezična zbrka još uvijek postoji i ometa ljudima raznih narodnosti SLOBODNO sporazumijevanje. / Premda nekoliko hiljada ljudi najrazličitijih jezičnih pripadnosti, svake godine, kod svojih svjetskih kongresa na esperantu, tako lagano razumiju jedni druge u svim sferama ljudskih odnosa, još se uvijek čuva jezični kaos s dosljednim rasipanjem vremena i novca. Naročito nacionalni šovinizam i prestiž u velikoj mjeri otežavaju razumijevanje među narodima i faktično priječe put k prihvaćanju neutralnog i već isprobanoj jeziku esperanta. / Ujedinjeni narodi upotrebljavaju pet službenih jezika – engleski, francuski, ruski, španjolski i kineski – na kojima je sastavljena Povelja nacije. Engleski i francuski su t. zv. “funkcionirajući” jezici. U Glavnoj skupštini španjolski se prihvata, također, kao treći “radni jezik”. U posljednje se vrijeme pokušalo povećati broj radnih jezika prihvaćanjem ruskog i kineskog. Uvođenje

svakog dalnjeg radnog jezika samo još više komplicira jezičnu zbrku i nameće Ujedinjenim narodima opterećujući problem. Svaki, naime, takav jezik bezuslovno iziskuje od UN trošak od oko milijun dolara. Ujedinjeni narodi emitiraju radio-programe na 27 jezika, a njene publikacije razašilju se u svijetu na desetak jezika. Čak i to nije dovoljno! Jedino nestašica financijskih sredstava onemogućuje prihvatanje većeg broja jezika. Kod sjednica Ujedinjenih naroda, zbog nepostojanja zajedničkog jezika, kompromisno se upotrebljava naporan i neekonomičan sistem istovremenog prijevoda, koje vrše prevodioci, a njihovi su prijevodi samo približni, često čak i netočni, gotovo nikada precizni. / Prihvatanjem esperanta, kao zajedničkog jezika OUN, bla bi poništena nepravda prema narodima, čiji jezici nisu niti "radni" niti "službeni". Svaki bi delegat tada imao jezičnu ravnopravnost sa svim drugim delegatima, čiji su jezici sada privilegirani. Tako bi esperanto ostvario neposredno, slobodno i nesmetano međusobno sporazumijevanje, uz n-tinu vremenskih i novčanih izdataka, koji se sada čine, i uz minimalne napore. / Rad Ujedinjenih naroda obavljao bi se mnogo lakše, brže, ekonomičnije i efikasnije. Esperanto ne bi postao samo moćno i racionalno međunarodno sredstvo za sporazumijevanje, već bi razbio mnoge barijere među narodima, u velikoj mjeri pridonoseći tako potrebnom i na čvrstim temeljima postavljenom trajnom svjetskom miru. / Napokon, financijski i ekonomski faktori s konsekvenscama, tako su frapantni i neopovrgljivo važni, da bi već jedino zbog toga esperanto, kao zajednički jezik Ujedinjenih naroda, bio opravдан. Vrijeme, novac i energiju, sada tako beskamatno trošene, moglo bi se upotrebiti u svrhu materijalnog i duhovnog progrusa čovječanstva. (E. S.)

Slobodna Dalmacija br. 3225, 9. srpnja 1955., str. 5: *Uskoro izlazi iz štampe* Spomen-knjiga palih Esperantista u NOB-i koja će obraditi njihovo djelovanje na širenju ideje međunarodnog jezika i doprinosa u borbi za oslobođenje naše zemlje. S tim u vezi umoljavaju se svi oni koji poznaju takve drugove da dostave ovom društvu podatke s kratkom biografijom kako bi ova Spomen-knjiga stvarno obuhvatila sve naše zaslužne drugove koji su doprinijeli svoj udio na oslobođenju svoje zemlje i zbliženju svih naroda svijeta. Esperanto Societo "Split", Marmontova 3. III. (1192)

Slobodna Dalmacija br. 3253, 11. srpnja 1955., str. 4: *Uskoro izlazi iz štampe* Spomen-knjiga palih Esperantista u NOB-i koja će obraditi njihovo djelovanje na širenju ideje međunarodnog jezika i doprinosa u borbi za oslobođenje naše zemlje. S tim u vezi umoljavaju se svi oni koji poznaju takve drugove da dostave ovom društvu podatke s kratkom biografijom kako bi ova Spomen-knjiga stvarno obuhvatila sve naše zaslužne drugove koji su doprinijeli svoj udio na oslobođenju svoje zemlje i zbliženju svih naroda svijeta. Esperanto Societo "Split", Marmontova 3. III. (1192)

Slobodna Dalmacija br. 3245, 21. srpnja 1955., str. 3: *Stiže grupa švicarskih esperantista.* Esperantskom društvu "Split" za 24. jula najavljen je posjet 17 švicarskih esperantista, koji dolaze u naš grad iz Dubrovnika. Oni će se zadržati u našem gradu dva dana kao gosti esperantskog društva "Split", članovi kojega će im pomoći da razgledaju ovdašnje znamenitosti. / Splitsko esperantsko društvo svake godine sve više pojačava svoje veze s esperantistima iz drugih zemalja. Dosad su ih posjetili esperantisti iz Švedske, Velike Britanije i Njemačke.

Slobodna Dalmacija br. 3248, 25. srpnja 1955., str. 4: *Nagrađeni najbolji prijevodi iz nacionalnih književnosti na esperanto.* Za 16. kongres jugoslavenskih esperantista u Sarajevu bio je rapisan nagradni natječaj za najbolja originalna i prijevodna pjesnička i prozna djela. U historiji zemaljskih esperantskih kongresa ovo je bio prvi literarni konkurs. Priličan interes z svih naših narodnih republika pokazao je, da je poželjno da se nastavi priređivanjem ovakvih

nagradnih natječaja i za idućih kongresa. / Za originalne pjesme na esperantu nagrađeni su Milivoje Pavlović (Svetozarevo) i Željko Takač (Zagreb). Od prijevodnih pjesama prvom nagradom nagrađena je pjesma "Na Liparu" od Đure Jakšića (i prijevodu M. Pavlovića iz Svetozareva), a ostale nagrade dobine su pjesme "Sjećanje na Skandinaviju" Gustava Krkleca (preveo Petar Stefanović, Ivanjica) i "Materi padlega partizana" Karela Destovnika Kajuba (pr. Tone Logar, Ljubljana). / Od proznih djela prvu nagradu je dobio prijevod prof. Josipa Velebita iz Subotice "Priča" Petra Šegedina, drugu nagradu feljton Isaka Samokovlje "Zgaženo dugme" (preveo Ivica Šponar, Zagreb) i treći "Čašica ljubavi" Jurja Baldanija (preveo Željko Takač, Zagreb). / Ovi radovi bit će objavljeni u našim esperantskim listovima "La Suda Stelo", "La Progresa" i "Kontakto". (G)

Slobodna Dalmacija br. 3262, 11. kolovoza 1955., str. 4: *40. jubilarni svjetski kongres esperantista završio rad.* U Bolonji je upravo završio rad 40. svjetski kongres esperantista, kojem je prisustvovalo 1700 delegata iz 33 zemlje, a među njima i 70 delegata esperantskih organizacija iz Jugoslavije. Budući da je I. svjetski kongres esperantista održan u Bulonj-sur-Mer (Francuska) upravo pred 50 godina, ovaj kongres u Bolonji bio je jubilarni kongres. Na ovom međunarodnom kongresu se raspravljalo o jezičnom problemu u Evropi i drugdje u svijetu, o raznim mogućnostima primjene esperanta u svrhu jačanja kulturnih veza među narodima, te o uvođenju esperanta u škole. Deset zemalja (među njima Austrija, Švedska, Nizozemska, Jugoslavija), već je dalo svoj pristanak za poučavanje esperanta u školama. / Odluke kongresa sažete su u kongresnoj rezoluciji, u kojoj se, između ostaloga, kaže, da kongres konstatira s veseljem, da je Ženevska konferencija četvorice državnika izazvala popuštanje međunarodne napetosti, izražava zadovoljstvo zbog rezolucije od 10. decembra 1954. god., kojom Generalna konferencija UNESCO-a objektivno priznaje, da je međunarodni jezik esperanto pridonio međunarodnoj duhovnoj izmjeni i svjetskom miru, i upozorava, da svako iskreno nastojanje da se narodi zbljiže, stvari duh uzajamne snošljivosti i prave međunarodne solidarnosti, ne može zabaciti tako moćan instrument međunarodnog sporazumijevanja kao što je međunarodni jezik esperanto itd. / Zanimljivo je istaknuti, da su među desetoricom predavača koji su govorili na Međunarodnom ljetnom sveučilištu o raznim temama iz nauke i kulture, trojica bila iz naše zemlje. Naš poznati istraživač Tibor Sekelj govorio je o kulturi plemena Maja, Ivo Rotkvić o temi: Jezik i književnost, a prof. Josip Vrančić o prijevodima Strindberga u Jugoslaviji. (M. G.)

Slobodna Dalmacija br. 3264, 13. kolovoza 1955., str. 3: *Jugoslavenska delegacija na svjetskom kongresu esperantista.* Od 30. srpnja do 7. kolovoza održan je u Bolonji kongres esperantista, kome je prisustvovalo 1700 delegata iz 33 zemlje, a među njima i 70 delegata esperantskih organizacija iz Jugoslavije. / Vrijedno je istaknuti, da je jugoslavenska delegacija, koja se sastojala od 15 članova (po trojica iz svake narodne republike), predvođena predsjednikom Federacije esperantista Jugoslavije Petrom Zlatnarom, bila posebno primljena kod gradonačelnika Bolonje. Vodeći položaj u Bolonjskoj općini imaju komunisti. Diskutiralo se o problemima administracije u narodnim odborima, odnosno općinama. Gradonačelnik Bolonje se posebno zanimalo za sastav naših narodnih odbora, posebno u gradovima, zatim o radničkom samoupravljanju u tvornicama i poduzećima, kao i o problemima, koji su vezani za socijalno osiguranje. On je bio neobično zadovoljan što je mogao dobiti autentične i neposredne informacije o radu naše narodne vlasti, te je na kraju preko naše delegacije izrazio želju za uzajamnom izmjenom iskustava i publikacija o komunalnim problemima. (M. G.)

Slobodna Dalmacija br. 3265, 15. kolovoza 1955., str. 4: *Predavanje istaknutog esperantiste.* Na svom propovijedanju kroz Jugoslaviju, istaknuti esperantski radnik W. M. Goodes, nastavnik geografije iz Hornchurch-a, Engleska, sa svojom suprugom, posjetio je Split i u društvu

esperantista održao predavanje na temu: "Deset godina u Argentini". Predavanje je veoma dobro uspjelo i gost je izrazio želju da iduće godine ponovo posjeti Split. (-m-)

Slobodna Dalmacija br. 3269, 19. kolovoza 1955., str. 4: *Uz 28. kongres radnika-esperantista u Linzu – Esperanto, sredstvo povezivanja radnika čitavog svijeta.* Nesumnjivo da bi jedan međunarodni susret, bez obzira da li se radi o pojedincima ili većem skupu ljudi, bio u mnogome idelaniji, kada bi se oslobodio svih onih teškoća koje zadaje jezično sporazumijevanje (odnosno nesporazumijevanje). Zato za Kongres radnika esperantista (XXVIII.) koji se ovih dana održava u Lincu (Austrija) vlada neobično veliki interes – ne samo kod nas, već i u čitavom svijetu. Poznato je, da je u našoj zemlji u 50 škola uveden ovaj jezik, te Kongres zanima ujedno i naše prosvjetne radnike. I ne samo to. U našoj zemlji je bilo organizirano hiljade i hiljade esperantskih tečajeva. Da li će esperanto konačno postati službeni međunarodni jezik, o tome se zasad ne može definitivno reći ništa sigurno, ali interesantno je konstatirati nepobitnu činjenicu, da esperanto egzistira u svijetu već preko 60 godina... / Obratili smo se predstavniku Svjetske esperantske radničke organizacije (SAT) za Jugoslaviju, drugu Josipu Vajdlihu, u Zagrebu, da nas o ovim problemima nešto pobliže informira... / Nedjeljno sparno popodne, prilično neugodno za razgovor, pa nas je srdačnost ovog čovjeka, koga smo našli u njegovom stanu, ugodno iznenadila... / - Da, kongres je počeo s radom... Problemi? Ima ih više, međutim jedan od najvažnijih je nedavna rezolucija UNESCO-a, donešena na IX. generalnoj konferenciji u Montevideu krajem 1954. g., u kojoj je između ostalog konstatirano, da je više država-članica izjasnilo svoju gotovost za uvođenje ili proširenje nastave u svim školama i višim obrazovnim ustanovama. Svakako, da će Kongres raspravljati i o učvršćenju radničkih esperantskih organizacija, kojih u svijetu ima sve više i više, a naročito zbog toga, što je upravo smanjenjem međunarodne zategnutosti omogućeno, da rad esperantista bude olakšan, a time i bolji... Kongres radi u nekoliko komisija, među kojima su važnije: ekonomска, kulturno-prosvjetna i pedagoška. Osim toga, u okviru rada Kongresa djeluje i privremeno radničko sveučilište, na čijoj se tribini obrađuju raznovrsne teme iz političkog, društvenog i prosvjetnog života... / - Kakovo učešće u radu Kongresa ima delegacija iz Jugoslavije? / - Mi smo poslali deset službenih delegata, međutim pošlo je i 45 naših kursista... Referate podnose dva druga iz Zagreba: o školskom sistemu kod nas, te o radničkom prosvjećivanju, kao i o zdravstvenoj zaštiti radnika u tvornicama, dok jedan drug iz Novog Sada govori o pravima naših nacionalnih manjina... Nemojte zaboraviti, da su prošle godine na Kongresu, u Zagrebu, naši referati o radničkom samoupravljanju, izazvali živu diskusiju, koja se kasnije proširila po svim svjetskim esperantskim publikacijama. I ne samo esperantskim. To je za one radnike bilo nešto novo, i njihov živ interes otkrio nam je i njihove želje. Nemate pojma što znači govoriti na jednom jeziku o tim našim problemima, a da vas čovjek iz bilo koje zemlje sasvim razumije – i jezično i duhovno... / - Biste li nam htjeli nešto reći o organizacionoj strukturi SAT-a, a s time u vezi i o samoj ideji formiranja redničke esperantske organizacije? / - Sve je to počelo 1905. godine, kada su radnici u Skandinavskim zemljama, a kasnije i u Njemačkoj, počeli formirati grupe i saveze. Pokret se dobro razvijao do Prvog svjetskog rata, a onda je taj rad zastao. Međutim, neposredno nakon rata, opet je rad pokrenut. 1921. godine je konačno sav taj, ako hoćete i stihijski način okupljanja, koordiniran s prvim kongresom. Otad pa na ovamo, SAT djeluje samostalno. Sada su u našoj organizaciji obuhvaćene sve zemlje svijeta, osim Istočnih zemalja i Kine, ali i tu već postoje uvjeti za povezivanje, jer činjenica je, da i тамо postoje samostalne radničke esperantske organizacije... Inače se vrhovno tijelo SAT-a nalazi u Parizu... / SAT je danas najjača organizacija te vrste. Cilj je prije svega uklanjanje nepovezanosti radnika. O tome je i sam drug Tito govorio prilikom jedne posjete naše esperantske delegacije: "Preko esperanta mogu radnici lako uspostavljati vezu sa radnicima u drugim zemljama..." Ovo je program SAT-a. Sa tog aspekta mi polazimo i tu se sasvim sigurno primjenjuje parola o ujedinjenju radnika... / - Interesira

nas, kakvu vezu održavaju organizacije između dva kongresa? / - Prije svega treba nam biti jasno, da svaka od ovih organizacija djeluje potpuno smostalno. U međuvremenu izmjenjuju se predavanja, a da ne govorimo o mnogobrojnim radničkim esperantskim listovima i časopisima koji kruže po svijetu i u kojima se uzajamnom suradnjom izmjenjuju mišljenja. Razumljivo, da ovo djelovanje koordinira SAT u Parizu. Osim toga, postoji i Esperantska akademija, koja onemogućava samovoljnu anarhiju u razvitu jeziku i ona pazi na čistoću jezika, ali prihvata i nove riječi, naravno, one koje odgovaraju.... / - Da li biste nam htjeli nešto reći povodom pisanja književnika Stanislava Šimića (u knjizi "Jezik i pjesnik", izdanje DKH, 1955.) i nekih drugih o esperantu kao jeziku, a s time u vezi da nam objasnite, da li esperanto kao književni jezik, može zaista postati međunarodni? / - Mnogi imaju o ovom jeziku pogrešno mišljenje. Mislim, da se tu radi o izvjesnoj neupućenosti. Esperanto ne može da bude jedan od nacionalnih jezika. To je mješoviti jezik i potpuno neutralan. A da je on zbilja međunarodni jezik, govor nam preko 20.000 originalnih i prevedenih knjiga, listova i časopisa... Meni su lično dragi i Tibor Sekelj i engleski pisac Retto Rossetti i Mađar Francisko Szilagy, koji pišu u originalu. Ta imena nisu nepoznata. A svjetskoj javnosti nisu nepoznati ni naš Krleža, Andrić, Krklec, Tadijanović, ni stariji književnici kao Mažuranić, Šenoa i drugi. Evo, nedavno je prevedena na esperanto i jedna zbirka Bože Pavlovića, a u pripremi su i neka druga djela. Literatura na esperantu je bogata, a sam jezik svojim bogatstvom izražaja i uslovima za dalji razvoj, pruža mogućnost širokog zahvata u umjetnost. To dokazuje odlična proza. To dokazuje poezija... Stihovi teku glatko, melodiozno, s vanrednim ritmom i bojom. Evo, slušajte... / Izvukao je iz svoje zanimljive biblioteke (koja broji preko 600 primjeraka knjiga na esperantskom jeziku) nekoliko knjiga pjesama, stavio naočale i smješkajući se, dobroćudno i nekako oduševljeno, počeo čitati... / I dok je iza zastora blagi sumrak zahvatao krovove grada, slušali smo zvonke, melodiozne stihove o jeseni, o obalama dalekih rijeka i mora, o ljubavi, smrti, radosti i boli, o čovjeku sa svih kontinenata – u jednom jeziku... (M. Z.) – ilustrirano fotografijom J. Vajdliha.

Slobodna Dalmacija br. 3299, 15. rujna 1955., str. 4: *Započeo upis u radničko sveučilište – Obiman i bogat program. (... Osim svega toga, Radničko sveučilište ... otvara tečajeve za strane jezike – francuski, talijanski, njemački, engleski i esperanto. ...)*

Slobodna Dalmacija br. 3299, 23. rujna 1955., str. 4: *Problemi našeg školstva – Još jednom: koji jezici da se uče u našim školama.* U "Slobodnoj Dalmaciji" od 9. rujna ove godine pročitali smo napis pod gornjim naslovom. Pisac spomenutog članka L.T. iznosi ovaj problem našeg školstva i tom prilikom ga u suštini tretira vrlo ispravno. Naročito je pozitivna konstatacija, da učenje stranih jezika u našim školama treba promatrati s društvenog stanovišta a ne individualnog, jer je svaki jezik vrijedan i jednak može koristiti djetetu. Upravo ovaj sasvim točan zaključak nametnuo mi je misao: kad već govorimo o društvenom kriteriju koji treba da bude odlučujući prilikom reguliranja ovog pitanja u našim školama, nije li autor gornjeg napisa ispustio nešto od nemale važnosti – pitanje esperanta. / Još i danas se događa, da govoreći o jezičnim problemima ljudi zaboravljuju (namjerno ili nemjerno) da postoji međunarodni jezik – esperanto. Zaboravlja se, da je odavna prošlo vrijeme kada se na esperanto i općenito na problem međunarodnog jezika gledalo kao na utopiju, a na sljedbenike te ideje kao na fanatike, koji se izživljavaju u jednoj nerealnoj ideji. Takvo doba, velimo, odavno je prošlo, i esperanto je u relativno kratkom periodu svog opstanka – kao vitalna jezična tvorevina – dokazao svoju vrijednost na području zbližavanja ljudi čitavog svijeta. / Daleko bi nas odvelo razmatranje ovog pitanja, t. j. pitanja esperanta s društvene strane i njegova opravданost s jezične strane. To spada u historiju pokreta međunarodnog jezika, a dosadašnja historija i praksa esperanta dala je sasvim jasan odgovor na sva ova, pa i druga pitanja. Ovdje mi govorimo o jednom školskom problemu i zato ostanimo u tom okviru, pa iz tog aspekta tretirajmo ovo pitanje. Ako bismo za

čas ostavili po strani najveću vrijednost pokreta međunarodnog jezika njegovu duboko humanu idejnu vrijednost, ako se ne bismo zasad obazirali ni na praktičnost esperanta i njegov odgojni značaj, onda možemo još uvijek govoriti o problemu nastave esperanta, njenom odnosu prema nastavi drugih jezika, što je u krajnjem slučaju ovdje i cilj. / Svaki prosvjetni radnik, svijestan je kakve sve rezultate postižu nastavom stranih jezika, ne samo kod nas već općenito u svijetu. Često imamo prilike čitati razne statistike o nastavi jezika, a uporedo s njima i rezultate tog rada. Što se tiče tih rezultata mislim da je dovoljno napomenuti, da čak i poznati evropski metodičari za nastavu stranih jezika iskreno priznaju kako često nakon osam godina učenja nekog stranog jezika, po izlasku iz gimnazije dak nije u stanju samostalno pročitati i prevesti najobičniji napis na limenki konzerviranog mesa. Srednja škola ne može nas naučiti stranom jeziku, već može dati samo solidne temelje za daljnji rad onim učenicima, koji imaju iznimno mnogo volje a i talenta za jezik. / Kakve bi rezultate dala nastava esperanta? / Mislim da će biti sasvim dovoljno da cijenjene čitaocu uputimo na "Pedagoški rad" br. 4-5, godine 1954. gdje se iznose rezultati eksperimenata s međunarodnim jezikom u britanskim školama. / - Prvi pokus dokazao je da su učenici kvalitetno slabijeg razreda bolje ovladali esperantom kroz jednu godinu nego što su učenici kvalitetno boljeg razreda kroz 3 godine svladali francuski jezik! U slijedećoj školskoj godini broj nastavnih sati smanjio se za one učenike, koji su učili esperanto od 5 na 3 sata sedmično, a za učenike francuskog jezika ostao je i dalje nepromijenjen, t.j. 5 sati sedmično. Na koncu godine trebalo je prevesti 20 rečenica, s engleskog na francuski odnosno na esperanto. Kod grupe najboljih prevoda na esperanto bili su za 37 posto bolji od onih na francuskom jeziku, kod srednjih za 59 posto, a kod najslabijih čak za 100 posto. / - Drugi pokus je odgovorio na još jedno vrlo važno pitanje u vezi s nastavom stranih jezika – koliku vrijednost ima učenje esperanta kao priprema za nastavu drugih jezika, u ovom slučaju francuskog jezika. Rezultat je bio ovakav. Učenici koji su započeli nastavu stranih jezika učenjem esperanta (koji je u slijedećoj školskoj godini ukinut, a uveden francuski jezik) nakon IV. razreda prosječno su daleko bolje napredovali u znanju francuskog jezika. / Prednosti nastave esperanta, kako u pogledu lakoće tako i po mnogim drugim pitanjima, nesumnjivo su tolike, da se uopće ne bi mogle uspoređivati s nastavama engleskog, francuskog ili kojeg drugog jezika. Međutim, to niukoliko ne znači, da bi uvođenjem esperanta u naše škole trebalo istisnuti nastavu drugih stranih jezika. Tako bi mogao zaključiti samo onaj, koji ovom problemu prilazi bez realne podloge i koji nije svijestan, da je jezik jednog naroda uvijek bio i bit će nosilac njegovog materijalnog i kulturnog uspona i da upravo zahvaljujući jeziku imamo danas sačuvane velike i uvijek vrijedne duhovne baštine pojedinih naroda, koje prelaze okvire užeg nacionalnog i postaju svojina čitavog stanovništva. / Ovi reci imaju namjeru da budu nadopuna ispravnom zapažanju članka L.T.-a, da podsjetete naše prosvjetne radnike – prilikom diskusije o ovom pitanju, da ne zaboravljaju nešto što je danas već stvarnost za stotine hiljada ljudi svih boja, rasa, nacionalnosti i profesija, nešto što se nepobitno afirmiralo u međunarodnim odnosima ljudi i što predstavlja progresivnu tvorevinu ljudskog duha. (Srećko Hrepic)

Slobodna Dalmacija br. 3309, 5. listopada 1955., str. 3: *Preko 500 tečajaca.* S obzirom što je popunjeno broj, zaključen je upis za izučavanje stranih jezika u okviru Radničkog sveučilišta – oim za esperanto. / Prema postojećim podacima, za izučavanje stranih jezika prijavilo se ukupno 597 lica, uglavnom iz redova službenika i drugih sličnih profesija, dok svega nešto manje od 25 posto otpada na radnike iz proizvodnje. Razlog što u tako velikom postotku intelektualci prelaze broj upisanih radnika leži u tome, što ovi posljednji ne znaju dovoljno svoj materinji jezik, zbog čega bi im u znatnoj mjeri bilo otežano savladavanje stranih. / Najveći interes kod prijavljenih postoji za izučavanje engleskog jezika. Kurseve ovog jezika polazi ukupno 240 lica. Za kurseve njemačkog jezika prijavila su se 202, talijanskog 106, francuskog 43, a esperanta svega 6 lica. / Svi spomenuti kursevi su već otpočeli radom u gimnaziji "Vladimir Nazor". (-pd-)

Slobodna Dalmacija br. 3328, 27. listopada 1955., str. 4: *Septembarski broj sarajevskog "Pregleda". (... U rubrici Društveni život nalazimo napise o karakteristikama poslijeratne stambene izgradnje Sarajeva (Ing. Arh. J. Finci), problemu učenika u privredi (M. Begić), paušalnim trgovinskim radnjama (Sl. St.) i kongresu esperantita FNRJ (B. N. Djukić) ...)*

Slobodna Dalmacija br. 3343, 14. studenoga 1955., str. 4: *Iz Narodnog sveučilišta – Program predavanja za drugu polovicu studenog. (...Sutradan 17. ov. mj. Srećko Hrepic, član Društva esperantista u Splitu, održat će, u okviru Esperantskog tjedna, predavanje o ovom međunarodnom jeziku i njegovoj primjeni kod nas. ...)*

Slobodna Dalmacija br. 3346, 17. studenoga 1955., str. 3: *Narodno sveučilište.* U četvrtak, 17. XI. u dvorani RKPD "Jedinstvo", Trg Republike 1, održat će u sklopu Esperantskog tjedna Hrepic Srećko predavanje: Međunarodni jezik Esperanto kod nas i u svijetu. Početak u 19 sati.

Slobodna Dalmacija br. 3347, 18. studenoga 1955., str. 3: *Počela esperantska nedjelja.* Ovogodišnja Esperantska nedjelja u Splitu započela je 14. i trajat će do zaključno 21. ov. mj. U tom razdoblju splitsko esperantsko društvo "Split" održat će tri predavanja o značaju i ulozi esperantskog pokreta i njegovim tečevinama, zatim će prirediti jednu kinopredstavu kratkometražnih dokumentarnih filmova za članove društva i građanstvo. Završni dio proslave bit će priređen u prostorijama "Jedinstva", u kojima će biti održana svečana akademija sa umjetničkim programom. (-k-)

Slobodna Dalmacija br. 3360, 6. prosinca 1955., str. 2: *U Splitu 17. kongres esperantista Jugoslavije.* S obzirom na jake tradicije i aktivnost esperantskog pokreta u Dalmaciji, predviđa se da se 17. kongres esperantista Jugoslavije održi u gradu Splitu. Kongres će se održati sredinom naredne godine i imat će balkansko-srednjoevropski karakter. Očekuje se, da će pored delegata jugoslavenskih esperantskih društava i klubova, kongresu prisustovati i gosti iz ostalih balkanskih i srednjo-evropskih zemalja. (-k-)

Slobodna Dalmacija br. 3364, 10. prosinca 1955., str. 5: U klasičnoj gimnaziji je ovih dana uveden esperanto kao neobavezan predmet. Đaci su izgleda pokazali veliki interes za jezik, tako da je dobar postotak pod vodstvom prof. Lučina počeo već rad. (at)

Slobodna Dalmacija br. 3377, 26. prosinca 1955., str. 3: *Održana godišnja skupština Esperantskog društva "Split" – Proširenje djelatnosti.* U petak uveče održana je godišnja skupština Esperantskog društva – Split, na kojoj je odlučeno, da se područje djelovanja društva proširi na čitav kotar. Kao što je poznato, u posljednje vrijeme u nekim okolnim mjestima, na inicijativu ili uz pomoć članova Esperantskog društva – Split, organizirano je niz tečajeva esperantskog jezika (u Hvaru sa 24 polaznika, u Grohotama na Šolti sa 30 polaznika i u Krilo-Jesenicama), a u još nekim mjestima za organiziranje tečajeva postoji veliki interes. Uslijed toga, ozbiljno se postavilo pitanje izmjene Pravilnika društva i proširenje rada samog društva na cijeli kotar. Učesnici godišnje skupštine stali su na stanovište, da će takvom izmjenom njihovo društvo mnogo više i lakše raditi na razvijanju i propagiranju esperantskog pokreta, kao i na organiziranju tečajeva i sekcija u okolnim mjestima. / Na godišnjoj skupštini konačno je riješeno i pitanje odnosa Esperantskog društva – Split i esperantskog kluba brodogradilišnih radnika. Ova dva esperantska udruženja dosad su djelovala odvojeno, što je otežavalo i onemogućavalo aktivniji rad na širenju esperantizma. Zato je odlučeno da se klub brodogradilišnih radnika pripoji Esperantskom društvu – Split i djeluje kao njegova sekcija. / Raspravljajući o radu društva na organiziranju tečajeva esperantskog jezika na području općine, učesnici skupštine

konstatirali su, da su i pored nekih slabosti postignuti vrlo dobri rezultati. Tečajevi se održavaju, ili su održani, u tvornici "Jugovinil", "Jugoplastika", Građevnom poduzeću "Ivan Lavčević", PD "Mosor"; zatim kao neobavezan predmet esperanto se predaje u VII. i VIII. razredu VI. osmogodišnje škole, u nekim razredima Klasične gimnazije itd. Ali, interes za esperanto u školama je daleko veći, nego što to proizlazi iz broja tečajeva i zato bi, prema mišljenju članova društva, uz pomoć Savjeta za prosvjetu NO-a općine, trebalo što prije pristupiti uvađanju nastave esperantskog jezika u svim razredima, u kojima za to postoji interes đaka. (im)

Slobodna Dalmacija br. 3395, 17. siječnja 1956., str. 3: *Esperantsko društvo "Split"* uskoro će organizirati tečaj esperantskog jezika za radnike i službenike "Jugoplastike". Za ovaj tečaj, koji će trajati tri mjeseca, dosad se prijavilo 10 osoba.

Slobodna Dalmacija br. 3399, 21. siječnja 1956., str. 6: *Napokon: prostorije za studentski klub.* (... Osim toga, na jučerašnjoj sjednici Savjeta se raspravljalo o prijedlogu imenovanja direktora VIII. i IX. Osmogodišnje škole, zatim o štampanju zbornika Split (što je u principu prihvaćeno, ali je odloženo zbog finansijskih teškoća), o uvođenju esperanta u škole (što je ostavljeno Esperantskom društvu, da se ono sporazumi sa školama, da se esperanto uvede kao slobodna aktivnost) i o pitanjima školskog prostora. ...)

Slobodna Dalmacija br. 3419, 14. veljače 1956., str. 3: *Evropska savjetodavna skupština i esperanto.* Početkom jesenjeg zasjedanja Evropske savjetodavne skupštine, esperantisti dr. Hermann (Nijemac), L. Laurat i P. Petit (oba Francuza) boravili su u Strasburgu i uspjeli prikupiti potpise od 14 delegata, članova parlamenta V. Britanije, Francuske, Z. Njemačke, Italije i Holandije za novi prijedlog o jezičnom problemu. Raniji prijedlozi su dolazili iz Engleske i Francuske za t. zv. bilingvizam, t.j. da svaki Englez nauči francuski, a svaki Francuz engleski, a ostali narodi svijeta jedan o ova dva. Razumljivo, ovakak prijedlog ne samo da nije bio prihvatljiv, radi nacionalnog prestiža i neravnopravnosti, već i naprsto zbog toga, jer ako Talijan turista nauči francuski, a Švedanin konobar engleski, oni se dvojica ne bi mogli nikako sporazumjeti. Esperantisti su za pravedniji bilingvizam, koji potpuno rješava problem sporazumijevanja među ljudima, a taj je da svaki narod uči uz svoj materinski i međunarodni jezik esperanto, koji mogu upotrebljavati van svojih nacionalnih granica. / Ovaj novi prijedlog sastoji se u tome, da Evropska savjetodavna skupština izvrši pokus kojim bi se svijet uvjerio da li će esperanto donijeti izlaz iz jezičnih teškoća, te se predlaže da se kao eksperiment službeno podučava esperanto u po jednom razredu s učenicima od 11-14 godina starosti u V. Britaniji, Francuskoj, Z. Njemačkoj, Italiji i Holandiji. Poslije godinu dana učenja učenici bi bili ispitani u Strazburgu, gdje je sjedište Evropske savjetodavne skupštine. / Evropska savjetodavna skupština je uzela u obzir ovaj prijedlog i 25. oktobra prošle godine zaključila da se predlaže komisiji za kulturna i naučna pitanja, koja je kompetentna da ga obradi i ukoliko ga nađu podesnog, stavi za iduće zasjedanje na dnevni red za konačnu odluku. / Komisija za kulturna i naučna pitanja Evropske savjetodavne skupštine sastala se 25. januara ove godine u Parizu i jednoglasno odobrila prijedlog, koji sadrži rezolucija 14 potpisanih predstavnika Evropske savjetodavne skupštine, po kojoj se preporuča Odboru ministara, da se izvrši pokusno podučavanje esperanta u pet škola, i to u po jednoj u V. Britaniji, Francuskoj, Z. Njemačkoj, Italiji i Holandiji. (A. H.)

Slobodna Dalmacija br. 3433, 1. ožujka 1956., str. 3: *Grohote – kulturni centar Šolte.* (...) Napredni duh Grohočana išao je i dalje, tako da je od čisto ljevičarskih elemenata osnovan 1924. godine "Esperanto grupa Grohote". Cilj "Esperanto grupa Grohote" nije samo bilo naučiti ovaj međunarodni jezik, nego i širenje bratstva i jedinstva među radničkom klasom čitavoga svijeta, kao i upoznavanje sa njezinim životom i radom pod okovima kapitalističkog društva. ...)

Slobodna Dalmacija br. 3470, 13. travnja 1956., str. 4: *Ukratko*. Ing. Arh. Knut Norrvall, iz Oslo (Norveška), održat će večeras na Narodnom sveučilištu, predavanje s temom “Moja domovina”. Predavanje će se održati na esperantskom jeziku s prijevodom na hrvatski. Ovo drugo predavanje iz ciklua “Zemlje i gradovi”, bit će ilustrirano s projekcijama u boji.

Slobodna Dalmacija br. 3471, 14. travnja 1956., str. 3: *Mickiewiczev epos Gospodin Tadija u esperantskom prijevodu*. U prijevodu Antonina Grabovskoga izašao je u Varšavi esperantski prijevod najznačajnijeg djela Tadeusza Mickiewicza “Gospodin Tadija”. To je izdanje pobudilo interes kod esperantista cijelog svijeta. Savez poljskih esperantista spremi esperantske prijevode i drugih djela klasične i suvremene poljske književnosti. U nas je to djelo izašlo u dva izdanja: u prijevodu akademika Tome Maretića i poslije Oslobodenja u prijevodu Đorđa Šaule.

Slobodna Dalmacija br. 3509, 31. svibnja 1956., str. 6: *Križaljka*. (OKOMITO: 8. Esperantski: nego)

Slobodna Dalmacija br. 3518, 11. lipnja 1956., str. 4: *Križaljka*. (OKOMITO: 26. Esperantski: nego)

Slobodna Dalmacija br. 3532, 27. lipnja 1956., str. 4: *Križaljka*. (VODORAVNO: 32. Esperantski: nego)

Slobodna Dalmacija br. 3556, 26. srpnja 1956., str. 2: *Svjetski kongres esperantista-radnika*. Bograd, 25. VII. (Tanjug) - Na Kolarčevom univerzitetu u Beogradu danas je svečano otvoren 29. kongres svjetske radničke esperantske organizacije – SAT, koji se održava pod pokroviteljstvom Đure Salaja, predsjednika Centralnog vijeća Saveza sindikata Jugoslavije. Kongresu prisustvuje preko 500 delegata iz 17 zemalja i predsjednik Izvršnog odbora organizacije Norberta Bartelmesa.

Slobodna Dalmacija br. 3568, 10. kolovoza 1956., str. 4: *Križaljka*. (VODORAVNO: 25. Esperantski: nego)

Slobodna Dalmacija br. 3575, 18. kolovoza 1956., str. 6: *Križaljka*. (OKOMITO: 31. Esperantski: nego)

Slobodna Dalmacija br. 3579, 23. kolovoza 1956., str. 3: *Esperanto u našim školama*. Otkad je UNESCO priznao vrijednost međunarodnog jezika esperanto, interes za ovaj jezik naglo je sada porastao u svim državama svijeta. Esperanto je dosad najviše proširen u Holandiji, gdje izlaze i najvažnije revije. Računa se da u maloj Holandiji danas govori esperantski do 50.000 ljudi raznih profesija. I kod nas se također sada mnogo uči esperanto, i to ne samo u mnogobrojnim tečajevima, koje priređuju naša esperantska društva u pojedinim mjestima, nego i u državnim školama. Prema dosad prikupljenim podacima, ovaj potreban međunarodni jezik podučava se danas u preko 50 naših škola: u gimnazijama, učiteljskim školama, ekonomskim srednjim školama, te i na nekim fakultetima.

Slobodna Dalmacija br. 3579, 23. kolovoza 1956., str. 3: *Esperantska štampa kod nas*. U Jugoslaviji izlaze danas četiri esperantska časopisa. Službeno glasilo Jugoslavenske esperantske federacije je “La Suda Stelo”, koja izlazi već 19 godina. U Celju se štampa turistička revija “Kontakto”, a u Srbiji “La Progreso”. Nedavno je kod nas počeo izlaziti lijepo uređivani časopis “Geografia Revuo” s vrlo bogatim i zanimljivim sadržajem. Izdaje ga Međunarodni geografski

savez, a urednik mu je Tibor Sekelj. U Zagrebu pak izlazi bilten "Fervojisto" ("Željezničar") kao organ Društva željezničara esperantista.

Slobodna Dalmacija br. 3581, 25. kolovoza 1956., str. 3: *Naši delegati na Međunarodnom esperantskom kongresu u Kopenhagenu*. Od 4. do 11. kolovoza ove godine održan je u Kopenhagenu, glavnom gradu Danske, Međunarodni 41. kongres esperantista, kojemu je prisustvovalo oko 2000 delegata esperantskih Saveza iz 38 država. Iz naše države bilo je do 100 delegata, a među njima oko 15 iz Zagreba. U okviru ovog kongresa bio je priređen među ostalim i Prvi međunarodni esperantski kongres djece.

Slobodna Dalmacija br. 3593, 8. rujna 1956., str. 4: *Križaljka*. (VODORAVNO: 32. Esperantski: nego)

Slobodna Dalmacija br. 3616, 5. listopada 1956., str. 3: *Šibenski "Esperantski tjedan"*. U okviru "Esperantskog tjedna", koji se održava od 1. do 7. ov. mjeseca, Društvo esperantista "Stjepan Ninić" u Šibeniku priredilo je u društvenim prostorijama izložbu esperantske literature i dopisivanja. Izložba je otvorena od 18 do 20 aati. Ulaz besplatan. / Osim toga, Društvo esperantista u Šibeniku otvorit će 21. ov. mj. tečaj međunarodnog jezika esperanta za početnike. Upisivanje u tečaj se vrši od 1. do 20. ov. mj. u trgovini odijela "Varteks" u ulici 12. kolovoza 1941., i u prostorijama društva.

Slobodna Dalmacija br. 3620, 10. listopada 1956., str. 6: *Narodno sveučilište*. U srijedu, 10. X. ove godine u dvorani "Kino klub"-a u ulici Kraj sv. Duje 6, predavanje Aleksandra Hrstića iz Splita pod naslovom "Kroz Laponiju preko Polarnice" (Utisci s puta splitskih esperantista u Švedsku) uz projekcije.

Slobodna Dalmacija br. 3636, 29. listopada 1956., str. 4: *Ostvarenje zaključaka Gradske skupštine – Izrađuje se investicioni program za gradnju školske poliklinike*. (... Josip Begonja, načelnik Odjela za prosvjetu i kulturu izvjestio je odbornike, da su posebne komisije za raspoljelu dotacija kulturno-prosvjetnim i sportskim društvima izradile prijedloge i da su Savjet za prosvjetu i Savjet za fiskulturu na osnovu tih prijedloga izvršili raspoljelu dotacija na sljedeći način: ... društvu "Esperanto" 50.000 ...)

Slobodna Dalmacija br. 3647, 8. studenoga 1956., str. 4: *Križaljka*. (VODORAVNO: 32. Esperantski: nego)

Slobodna Dalmacija br. 3678, 14. prosinca 1956., str. 4: *Križaljka*. (VODORAVNO: 32. Nego na esperantskom)

Slobodna Dalmacija br. 3730, 14. veljače 1957., str. 3: *Važni zaključci esperantista (Izdavanje jugoslavenske antologije – Literarna revija na esperantu – Pedagoški seminar u Bohinju – Međunarodni kongres željezničara na Rijeci)*. Iz izvještaja i žive diskusije u kojoj su sudjelovali delegati iz svih naših republika, kao iz usvojenih zaključaka Glavne godišnje skupštine Federacije esperantista Jugoslavije, održane 3. ov. mj. u Ljubljani, crpimo samo najvažnije podatke. Federacija esperantista Jugoslavije razgranala je svoj rad u nekoliko sektora i komisija, kao što su jezična komisija, komisija za kulturnu suradnju s drugim narodima, biro za informacije i dokumentaciju, te stručne organizacije naučnih radnika, učitelja i profesora, sindikalista, željezničara, medicinara i dr., koje se bave svojim specifičnim problemima. / Među postignutim uspjesima istaknuta je suradnja s nacionalnom komisijom UNESCO, uspostavljanje odnosa

s esperantskim organizacijama u nekim susjednim i istočno-evropskim zemljama, nadalje poučavanje esperanta u 50 naših škola, osnivanje esperantskih instituta u republičkim centrima, te pokretanje novog organizacijskog glasila "Jugoslavia Esperantisto", pored već postojećeg časopisa "La Suda Stelo", koji od ove godine postaje kulturna, literarna i društvena revija, koja će biti odraz našeg idejnog, literarnog i kulturog života i svjetskih događaja, koji se direktno ili indirektno tiču esperantskog pokreta. / Od međunarodnih esperantskih kongresa ove godine se u našoj zemlji, u Rijeci, održava od 11. do 17. maja IX. kongres Svjetske federacije željezničara esperantista (IFEF), kojem će, pored željezničara iz oko 20 zemalja sudjelovati kao gosti i brojni jugoslavenski esperantisti. Slijedeći, sedamnaesti jubilarni kongres jugoslavenskih esperantista održat će se 1958. godine u Novom Sadu (gdje je pred 20 godina održan 11. nacionalni kongres), a tada će se ujedno na svečan način proslaviti i 50-godišnjica esperantskog pokreta u Jugoslaviji. U dalnjem perspektivnom planu Federacije predviđeno je sređivanje organizacione mreže i administracije u cijeloj zemlji, povezivanje što većeg broja simpatizera i potpornih čanova, posvećivanje veće brige radu s omladinom, stručnim organizacijama i sindikatima. Federacija je preuzeila na sebe brigu oko izdavanja antologije jugoslavenske književnosti, spomen-knjige palim esperantistima, koja će ujedno sadržavati i pregled historije esperantskog pokreta u zemlji, a izići će povodom 50-godišnjice pokreta u Jugoslaviji. U vezi s nastojanjem i potrebama oko uvođenja esperanta u škole zaključeno je, da se koncem jula održi u Bohinju međunarodni pedagoški seminar, na kojem će predavati i uvaženi inozemni predavači.

Slobodna Dalmacija br. 3741, 27. veljače 1957., str. 2: *U povodu IV. kongresa Saveza novinara Jugoslavije – Dva vijeka jugoslavenske štampe.* (... Prošle godine je izlazilo i osam periodičnih publikacija na esperantu. (*Jugopres*).)

Slobodna Dalmacija br. 3763, 23. ožujka 1957., str. 13: *Izyještaj o radu Narodnog odbora općine Split u 1956. godini i prijedlog društvenog plana i budžeta za 1957. godinu – Tablica: Dotacije društvima iz budžeta NO.* Esperanto 50.000 (1955.), 50.000 (1956.)

Slobodna Dalmacija br. 3793, 27. travnja 1957., str. 3: *Esperantska izložba u Pločama.* Nedavno je u Đačkom Domu pri gimnaziji Ploče, priređena esperantska izložba s predavanjem – esperanto kod nas i u svijetu – koja je bila dobro priređena. Sa bogatim materijalom iz 44 zemlje svijeta. Mnogi su se zagrijali, vidjevši bogati esperantski materijal. Mada su tada mnogo više čuli i vidjeli nego što su se nadali, ipak nisu bili potpuno zadovoljni. Tražili su da im se održi tečaj, pa je i ovo pitanje riješeno. Nastava im se održava tri puta sedmično, tako da bi mogla završiti do konca ove školske godine, odnosno do 15. lipnja. / Iako je ova izložba probudila veliko zanimanje u ovom mjestu, ipak nije prva. Upravo prije pola godine, u Pločama je po prvi put priređena esperantska izložba, odnosno ovo je treća izložba i predavanje koje je priređeno u ovom mjestu. Kroz ovo vrijeme rasprodano je oko 200 rječnika i 150 gramatika, a već nekoliko mornara-esperantista pretplaćeno je na nekoliko novina iz zemlje i inostranstva. Mornari iz V. P. 4908 već čitaju razne knjige i novine, a mnogi od njih se već i dopisuju, i često slušaju i radio-emisiju na esperantu. / Možda će se na jesen održati još jedan ili dva ovakva tečaja, a možda i u samoj gimnaziji. (*Davor Grgat*)

Slobodna Dalmacija br. 3799, 7. svibnja 1957., str. 3: *Konferencija esperantista u Austriji.* Od 20. do 22. aprila ov. g. održana je u glavnom gradu Austrije esperantska konferencija, koju organizira Federacija esperantista Austrije. Ovogodišnja konferencija nije imala samo lokalni karakter, već joj je bio cilj uspostavljanje što boljeg kontakta i prisnije suradnje na kulturnom polju između susjednih zemalja Čehoslovačke, Italije, Jugoslavije i Mađarske. Pozvani su bili i predstavnici spomenutih zemalja, pa je tako bila predstavljena i Federacija esperantista

Jugoslavije, te Saveza esperantista Hrvatske. Na taj način želi se, pomoću međunarodnog jezika esperanta, postići više praktičnih i konkretnih rezultata na području kulturne razmjene među narodima. Učesnici konferencije posjetili su i Međunarodni esperantski muzej u Beču, jedinstvenu ustanovu te vrsti na svijetu. (I. Š.)

Slobodna Dalmacija br. 3816, 27. svibnja 1957., str. 4: *Centar svjetske radničke esperantske organizacije poziva 25 dječaka i djevojčica iz Jugoslavije na kongres u Rotterdam*. Izražavajući svoju zahvalnost za uspješno organiziran Treći dječji kongres, koji je održan prošle godine u Beogradu od 24.-30. jula, centar Svjetske radničke esperantske organizacije u Parizu i Organizacioni kongresni komitet III. kongresa svjetske esperantske organizacije radnika-esperantista u Rotterdamu službeno je pozvao 25 dječaka i djevojčica i 5 rukovodilaca iz Jugoslavije, plaćajući im troškove za vrijeme rada kongresa. Oni izražavaju želju, da ta grupa esperantista iz Jugoslavije priredi skroman umjetnički program, koji bi se sastojao u prvom redu od naših narodnih kola. (D. G.)

Slobodna Dalmacija br. 3823, 4. lipnja 1957., str. 4: *Križaljka*. (VODORAVNO: 20) Esperantski: nego).

Slobodna Dalmacija br. 3854, 10. srpnja 1957., str. 5: *Šesti kongres američkih prosvjetnih radnika preporučuje učenje esperanta*. Šesti kongres prosvjetnih radnika Amerike, koji je okupio predstavnike udruženja učitelja, nastavnika i profesora iz Sjeverne, Centralne i Južne Amerike, prihvatio je rezoluciju, kojom "preporučuje svim učiteljima i profesorima učenje međunarodnog jezika esperanta, zbog njegove velike koristi za međunarodne odnose". Poslije rezolucije UNESCO-a, kojom je priznata vrijednost esperanta za prosvjetu, nauku i kulturu, sadašnja će odluka šestog kongresa prosvjetnih radnika Amerike pobuditi velik interes u prosvjetnim krugovima. (-o-)

Slobodna Dalmacija br. 3860, 17. srpnja 1957., str. 5: *Hiljadu prijevoda u Shakespearovu muzeju*. Shakespearova spomen-biblioteka u Stratford-on-Avon (Engleska) katalogizirala je dosad preko hiljadu prijevoda Shakespearovih djela. U biblioteci se nalaze, pored ostalih, i prijevodi deset tragedija ovog velikog pisca na međunarodnom jeziku esperantu. (-o-)

Slobodna Dalmacija br. 3863, 20. srpnja 1957., str. 3: *Poznati stručnjak izjasnio se za esperanto*. U djelu "Era robota" (L'ere des robots) poznati specijalist za probleme automatizacije, Albert Ducrocq, poslije razmatranja protivljenja esperantu od strane nekih intelektualnih krugova, tvrdi, da su prednosti ovog međunarodnog jezika očigledne. Ovaj poznati stručnjak naglašava, da se esperanto "bazira na logici i dozvoljava ljudima da vide riječi istom univerzalnošću kao i brojeve". (-o-)

Slobodna Dalmacija br. 3873, 1. kolovoza 1957., str. 3: *Pionir esperanta u Šibeniku*. Početak esperanta u Šibeniku datira još iz vremena, kada je radnička klasa ovoga grada povela ogorčenu borbu sa tadašnjim nenarodnim režimom. No, djelovanje prvih esperantista usko je povezano s jednim čovjekom, koji je s puno žara i ljubavi udario čvrste temelje međunarodnog jezika u Šibeniku. / Da vam ga predstavimo: To je Rade Petković, po zanimanju postolarski majstor, neobično skroman i ozbiljan, ali nadasve agilan. Već punih 20 godina delegat je Svjetskog saveza esperantista za grad Šibenik. Nosilac je brojnih diploma, spomenica i pohvala, koje su mu dodijelile razne esperantske organizacije u zemlji i inozemstvu za njegov dugogodišnji plodonosan rad. / – Kao što to obično biva, svaki početak je težak – rekao nam je pionir esperanta drug Petković, pa je nastavio: Bilo je to 1935. godine, kada sam na inicijativu

jednog mog prijatelja pokrenuo akciju za esperanto. Dotad nepoznati jezik, ubrzo je u okviru organizacije URSS stekao lijepi broj ljubitelja, isključivo naprednih omladinaca, radnika i srednjoškolaca. / – Čime ste se pomagali u učenju jezika? / – Uglavnom bez ičije pomoći. Zahvaljujući jedino vrlo oskudnoj literaturi u roku od svega nepune godine dana uspio sam svladati osnovne elemente jezika. Za kratko vrijeme uspostavio sam dopisničku službu s esperantskim društvima u Osijeku i Zagrebu, koja mi je umnogome pridonijela da sam kasnije i druge podučavao. Iste godine izabran sam za člana Esperantske lige i Radničkog esperantskog društva u Zagrebu, a ubrzo zatim i za delegata Svjetskog saveza esperantista za Šibenik, koji sam počasni naslov zadržao do danas. Da bi se proširio krug ljubitelja esperanta, započeo sam s organiziranjem tečajeva, kojima sam lično rukovodio. Nakon rapuštanja URSS-a djelovali smo kao sekcija RSK "Šibenik". / – Da li ste i tada imali teškoća? / – Tadašnje vlasti vodile su strogi nadzor nad radom tečajeva, koje su smatrali "trn u oku", s obzirom da je esperanto okupljao naprednu omladinu Šibenika. Na kongresu esperantista Jugoslavije u Karlovcu protestirao sam na progone vlasti u Šibeniku. No sve je ostalo po starom. Čak, štoviše, pred sam rat klub je raspušten, a s njim i naša sekcija. / – Kada ste osnovali samostalno društvo? / - Poslije zabrane kluba postojala je namjera da pristupimo osnivanju društva, ali nas je u tome sprječio rat. Dolaskom okupatora prestala je svaka aktivnost, a članovi sekcije s puškom u ruci stupili su u prve borbene redove. U toku NOB-e izgubilo je živote 13 esperantista, među kojima i Stjepan Ninić, po kojem je društvo, osnovano 1947., dobilo ime. U poslijeratnim godinama sudjelovao sam na kongresima esperantista u Varaždinu i Ljubljani, a 1953. na Svjetskom kongresu esperantista u Zagrebu. Djelatnost društva bila je uglavnom usmjerena na okupljanje novih članova, kao i na organiziranje izložbi i dopisništva sa gotovo svim društvima u svijetu. (J. J.)

Slobodna Dalmacija br. 3878, 7. kolovoza 1957., str. 4: *Križaljka*. (VODORAVNO: 29. Esperantski: nego.

Slobodna Dalmacija br. 3900, 2. rujna 1957., str. 4: *70-godišnjica esperanta*. Internacionalni jezik esperanto slavi ovih dana svoju 70-godišnjicu. Sredinom god. 1877. varšavski liječnik dr. Ludwig Zamenhoff, izdao je djelo, na kome je radio u tišini desetak godina. Bio je to projekt međunarodnog jezika. Pod naslovom "Lingvo Internacia" i pod izdavačkim pseudonomom dr. Esperanto izišle su tada prve knjige na ruskom, njemačkom, francuskom i poljskom jeziku. Danas postoje knjige za učenje esperanta. Zamenhoffov pseudonim postao je ime internacionalnog jezika – na 54 jezika. Najveća esperantska biblioteka na svijetu nalazi se u British Esperanto-Association u Londonu i broji 30.000 raznih esperantskih izdanja. Nekoliko knjiga štampano je i na sljepačkom pismu.

Slobodna Dalmacija br. 3905, 7. rujna 1957., str. 3: *Esperanto na međunarodnim sajmovima*. Uprava međunarodnog sajma u Bogni (Italija) službeno upotrebljava međunarodni jezik esperanto u svojim međunarodnim kontaktima. U okviru ovogodišnjeg XXI. sajma organizirana je manifestacija s temom "Upotreba esperanta u trgovini, industriji i turizmu". / Međunarodni sajam u Marseilleu (Francuska), koji se održava u drugoj polovini septembra, također upotrebljava međunarodni jezik već od 1932. g. Uprava sajma svake godine organizira "Esperantski dan", kada priređuje posebni prijem za esperantiste.

Slobodna Dalmacija br. 3909, 12. rujna 1957., str. 5: *Ibsenova djela izvode se na esperantu*. Dramski ansambl "Verda Caro" iz Praga prikazuje na pozornicama čehoslovačkog glavnog grada Ibsenovu dramu "Nora" na međunarodnom jeziku esperantu. Kao što je poznato, više djela ovog velikog norveškog književnika, među kojima i poznati "Peer Gynt", već je prevedeno na međunarodni jezik.

Slobodna Dalmacija br. 3909, 12. rujna 1957., str. 5: *Izdanje brazilskog Instituta za geografiju i statistiku*. Brazilski Institut za geografiju i statistiku priprema novo izdanje na međunarodnom jeziku esperantu. Knjiga će sadržavati poglavlja o historiji zemlje, granicama, površini, stanovništvu i demografskoj gustoći, rudarskim proizvodima, proizvodima poljoprivrede i industrije i sl.

Slobodna Dalmacija br. 3910, 13. rujna 1957., str. 5: *Esperanto na kineskim sveučilištima*. Na Sveučilištima u Pekingu i Tienzinu osnovani su tečajevi međunarodnog jezika esperanta, koje kineski studenti pohađaju u velikom broju. Međunarodni jezik se predaje i u Chungkingu, Shangaju i mnogim drugim gradovima Kine. U Pekingu je, pored ostalih manifestacija, organizirana i izložba knjiga na esperantu. Zanimanje za međunarodni jezik neprestano raste u Kini, kao i u čitavoj Aziji.

Slobodna Dalmacija br. 3927, 3. listopada 1957., str. 6: *Otvara se tečaj esperanta*. Esperantsko društvo "Split" organizira novi početnički tečaj za učenje esperanta. Tečaj će trajati tri mjeseca, a nastava će se održavati dva sata sedmično. Upisi se vrše od prvog listopada, a tečaj će početi polovinom listopada.

Slobodna Dalmacija br. 3943, 22. listopada 1957., str. 6: *Počeo tečaj esperanta*. U esperantskom društvu "Split" otpočeo je novi tečaj za učenje međunarodnog jezika. Interes za tečaj je prilično velik. Pohađa ga oko 100 tečajaca-početnika. Tečaj će trajati oko tri mjeseca.

Slobodna Dalmacija br. 3945, 24. listopada 1957., str. 6: *Iz naših škola*. U okviru vanškolske aktivnosti, 20 učenika sedmih razreda I. gimnazije pohađa novootvoreni tečaj esperanta za početnike. Ovaj tečaj je pokazao, da kod đaka postoji veoma veliki interes za međunarodni jezik, ali zbog nedostatka odgovarajućih prostorija i nedovoljnog broja potrebnih udžbenika svim interesentima nije se mogla pružiti mogućnost za učenje esperanta. Ovih dana također počinje radom napredni tečaj esperanta.

Slobodna Dalmacija br. 3974, 27. studenoga 1957., str. 2: *Iz Radničkog sveučilišta u Sinju – Četiri stotine tečajaca*. (... Budući u Sinju postoji interes za učenje stranih jezika, odlučeno je da se ispita mogućnosti i što prije priđe organizaciji tečajeva za engleski, njemački i esperanto. ...)

Slobodna Dalmacija br. 3979, 3. prosinca 1957., str. 5: *50-godišnji jubilej esperantskog pokreta u Jugoslaviji*. Iduće godine jugoslavenski esperantisti će proslaviti 50-godišnji jubilej postojanja esperantskog pokreta u Jugoslaviji. U vezi s tim, 17. kongres jugoslavenskih esperantista, koji će se održati u Novom Sadu početkom srpnja 1958. godine, pretvorit će se u kulturni festival. Povodom tog značajnog jubileja izaći će iz štampe "Zlatna knjiga" posvećena esperantskom pokretu u Jugoslaviji, koja će sadržavati detaljnu historiju pokreta, biografije palih boraca, odlomke iz njihovih djela i adrese svih živućih esperantista, koje se upravo prikupljaju putem ankete u čitavoj zemlji.

Slobodna Dalmacija br. 3980, 4. prosinca 1957., str. 5: *Uspjeh mladih esperantista*. Nedavno je u Omladinskom domu u Bačinama – Ploče, održan esperantski sastanak, kome je prisustvovalo oko 45 novih esperantista i nekoliko neesperantista – predstavnika škole. Odlučeno je da izvrše pripreme za slijedeći sastanak, da se ozbiljnije proradi potrebni materijal i statut, kako bi se na slijedećoj I. godišnjoj konferenciji, moglo oformiti esperantsko društvo, koje bi nastavilo rad umjesto današnje grupe. (D. G.)

Slobodna Dalmacija br. 3953, 7. prosinca 1957., str. 3: *Međunarodni jezik – 70 godina esperanta*. Ove godine navršava se 70 godina postojanja međunarodnog jezika – esperanta. Prvi priručnik esperanta objavio je njegov tvorac L. L. Zamenhof u Varšavi 27. srpnja 1887. godine, pod pseudonimom dr. Esperanto. Po ovom je jezik kasnije dobio svoje ime. Za samo 70 godina od jednostavnog međunarodnog jezika, razvio se savršen, živi jezik s uistinu internacionalnim duhom. U ovom relativno kratkom periodu ovaj jezik je položio ispit svog postojanja, usprkos mnogim smetnjama – predrasudama, ratovima, pogrešnim i zlonamjernim predstavljanjima i direktnim zabranama. / Do 1956. godine ukupno je objavljeno oko 2000 raznih priručnika za više od 50 nacionalnih jezika. Literatura se sastoji iz velikog broja prevedenih romana, drama, poema, naučnih djela, studija itd. Biblioteka Britanskog esperantskog saveza u Londonu, koja ima najkompletiju zbirku, broji više od 30.000 primjeraka publikacija na esperantu. Glavna djela svjetske književnosti, biseri književnosti manjih naroda, kao i druga vrijedna djela pisana na esperantu, daju jeziku veliku kulturnu vrijednost. Oko stotinu časopisa i novina – općih, književnih, naučnih i stručnih izlazi u raznim zemljama. Tridesetak radiostanica u svijetu emitira na esperantu. Važno je istaknuti da u posljednje vrijeme sve veći broj naučnih i stručnih revija, koje izlaze na nacionalnim jezicima, objavljaju također članke i na esperantu ili daju rezime na tom jeziku. Sve veći broj naučenjaka, naročito u Japanu, objavljuje svoja djela na esperantu. Esperantske organizacije djeluju u svim dijelovima svijeta. Povećava se broj raznih naučnih, stručnih i specijaliziranih međunarodnih organizacija, koje koriste esperanto kao jedini jezik za svoje međunarodne odnose. Komparativno rasprostiranjem esperanta i porastom literature razvija se također i jezik. Dovoljno je spomenuti, da sadašnji opći rječnici sadrže oko 8000 korjenova, što odgovara približno 80.000 riječi. Ovome treba dodati mnoge naučne, tehničke i stručne izraze sadržane u 112 stručnih rječnika i terminara. Ovaj se jezik pretvorio u potpuni nijansni instrumenat misli i saopćavanja. To je neosporna činjenica. / Ovog ljeta, Federacija esperantista Jugoslavije organizirala je, pod pokroviteljstvom Nacionalne komisije UNESCO, ljetni pedagoški seminar u Kranjskoj Gori za 90 učitelja i profesora iz cijele zemlje, koji već predaju esperanto u školama i kursevima. / I Savez esperantista Hrvatske razvio je ove jubilarne godine svoju djelatnost na širenju esperanta i pomoću njega na kulturnom i političkom zbližavanju među narodima. Savez esperantista Hrvatske predstavljali su tri delegata na Svjetskom kongresu esperantista u Marseilleu kolovoza ove godine. Posebni delegat učestvovao je na Skupštini Saveza naučenjaka esperantista u Marseilleu. / Društvo esperantista – Split pojačalo je ove godine svoju aktivnost, otvorivši za građanstvo četiri tečaja: dva za početnike i dva za napredne (ovdje su uračunata dva tečaja, koja rade u Prvoj gimnaziji). (Ante Ivanković)

Slobodna Dalmacija br. 4107, 6. svibnja 1958., str. 4: *Jezici koštaju UN 650 tona papira. (... Uvođenje jednog zajedničkog jezika, na pr. esperanta, značilo bi ogromnu uštedu i vremena i sredstava. ...)*

Slobodna Dalmacija br. 4158, 4. srpnja 1958., str. 2: *Kongres esperantista*. Novi Sad, 3. VII. (Tanjug) – Sutra će u Novom Sadu početi zemaljski kongres esperantista, na kome će učestvovati oko 600 delegata iz naše zemlje i predstavnici Italije, Danske, Austrije, Švicarske, Bugarske i drugih zemalja. Istovremeno kongresom će biti obilježena i pedesetgodišnjica širenja pokreta učenja međunarodnog jezika u Jugoslaviji.

Slobodna Dalmacija br. 4160, 7. srpnja 1958., str. 2: *Deset hiljada Jugoslavena služi se esperantom*. Novi Sad, 6. VI. (Tanjug) – Na ovogodišnjoj skupštini Jugoslavenske federacije esperantista, koja je danas održana u Novom Sadu, istaknuto je, da se u našoj zemlji posljednjih godina intenzivno razvija pokret za učenje međunarodnog jezika. Esperantom se danas služi oko 10.000 Jugoslavena zaposlenih u raznim granama društvene djelatnosti.

Slobodna Dalmacija br. 4160, 7. srpnja 1958., str. 5: *Izvlačenje novčane lutrije Federacije esperantista*. Novi Sad, 6. VII. (Tanjug) – Srećke koje završavaju brojevima – doble su dinara: (... popis srećaka...) Isplatu dobitaka vrše zastupnici Jugoslavenske lutrije za srećke do 50.000 dinara i Federacija esperantista Jugoslavije Ljubljana, Miklošićeva 7, dobitke od 100.000 dinara i sve premije.

Slobodna Dalmacija br. 4225, 20. rujna 1958., str. 9: *Esperantski tečaj*. Društvo esperantista otvara 1. listopada tromjesečni tečaj esperanta. Nastava će se na tečaju održavati tri puta sedmično u prostorija društva – Dom brodogradilišta “Split”.

Slobodna Dalmacija br. 4251, 21. listopada 1958., str. 4: “*Mi volas*”. U Londonu je neki dan objavljeno neobično vjenčanje. Obred nije izvršen na engleskom, nego na esperantskom jeziku. Dvoje mladih, oduševljenih esperantista odlučilo je da i na taj način učini nešto za propagandu “svjetskog jezika”. Nevjesta nije na pitanje, da li polazi za svog izabranika odgovorila “yes” nego: Mi volas (želim). Svjedoci i uzvanici na vjenčanju bili su iz kluba esperantista i mogli su lako pratiti čitavu ceremoniju. Samo majka mlađenke nije razumjela ni riječi, ali je i bez toga shvatila, da joj je kćerka sretna.

Slobodna Dalmacija br. 4294, 12. prosinca 1958., str. 5: *Esperanto prodire i u Ujedinjene narode*. Nedavno je u New Yorku osnovan Esperantski klub Ujedinjenih naroda. Prije toga održana su dva osmotredna tečaja, koje je održao Danac Eskil Svane i kojima su prisustvovali službenici OUN iz 13 zemalja. Osnivanje kluba održano je za vrijeme večere priređene u suradnji s filmskim klubom OUN, koji je tom prilikom prikazao film “Evo Novog Zelanda” sa tekstom na esperantu. Osnivanje ovog kluba u OUN može imati veliki značaj za napredak esperantskog pokreta u svijetu. Postoji Mogućnost da OUN počnu izdavati svoje publikacije i na esperantu, a također da emitiraju svoje emisije na tom internacionalnom jeziku. (D. G.)

Slobodna Dalmacija br. 4305, 25. prosinca 1958., str. 4: *Križaljka*. (VODORAVNO: 21. Esperantski: nego.

Slobodna Dalmacija br. 4313, 6. siječnja 1959., str. 3: *Tečaj esperanta u Pločama*. Ploče – U Pločama je počeo rad tromjesečni tečaj esperanta, koji pohađa 15 polaznika. Ovaj tečaj organiziran je na inicijativu Društva esperanta “Maristo” iz Ploča, koje je osnovano u 1957. godini. Nastavnim programom uspješno rukovodi Juraj Poljak, tajnik ovog društva. / Ovo je treći tromjesečni tečaj ove vrste u Pločama. Prva dva tečaja održana su u toku 1957. godine, a njih je pohađalo tridesetak članova društva. Od njih desetorka su s uspjehom sveladali program i oni sada održavaju pismene veze s esperantistima Francuske, Danske, SSSR, Čehoslovačke, Bugarske, Kine i još nekih zemalja. / Kako u Pločama vlada veliko zanimanje za učenje ovog jezika, razmatra se mogućnost da se otvore tečajevi pri školi učenika u privredi i Osmogodišnjoj školi u Pločama. (SR)

Slobodna Dalmacija br. 4315, 8. siječnja 1959., str. 5: *Naš poznati istraživač Tibor Sekelj ponovo u domovini*. Nakon četverogodišnjeg boravka u Aziji i nakon sudjelovanja na konferenciji UNESCO-a u Parizu upravo se vratio u Jugoslaviju naš poznati istraživač Tibor Sekelj. Za svog izbivanja, pošto je kao predstavnik Svjetskog saveza esperantista učestvovao na konferenciji UNESCO-a u New Delhiju, ostao je u Aziji, da bi ispitao mogućnosti uvođenja ovog međunarodnog jezika u zemljama Dalekog Istoka. U tu svrhu on je razgovarao s ministrima predsjednicima, ministrima provjete, te ostalim istaknutim ličnostima političkog i kulturnog života Turske, Izraela, Indije, Nepala, Ceylona i Burme. Osim toga Tibor Sekelj se posvetio

proučavanju istočnih kultura, naročito u Indiji, gdje se zadržao godinu dana, zatim u Nepalu, o kome je napisao posebnu knjigu, koja će uskoro izaći na više jezika. Za vrijeme boravka u azijskim zemljama Sekelj je izvršio i značajnu kulturnu misiju. Tako je u Nepalu, gdje je proveo pola godine, osnovao narodno sveučilište. Nadalje je održao više predavanja o svojim iskustvima iz raznih zemalja, među kojima i o Jugoslaviji. (I. O.)

Slobodna Dalmacija br. 4317, 10. siječnja 1959., str. 3: *Antologija esperantske poezije*. U izdanju poznatog izdavačkog poduzeća "Stafeto" na Kanarskim otocima izašla je iz štampe krajem studenoga na 648 stranica velikog formata "Antologija esperantske poezije", koja sadrži 350 pjesama devedesetorice pjesnika iz 35 zemalja sa svih kontinenata. Antologiju je uredio popularni esperantski pjesnik, Škot William Auld. / Esperantsku poeziju Auld dijeli u tri perioda. Prvi obuhvaća vrijeme od pojave esperanta 1887. g. do kraja Prvog svjetskog rata s najistaknutijim pjesnicima (poslije samoga Zamenhofa), Poljakom Grabowskim i Rusom Devyatninom. U drugom periodu, koji je prema Auldrovoj podjeli tekao od kraja Prvog do početka Drugog svjetskog rata kao najmarkantnije figure esperantske poezije ističu se Madžari Kalocsay i Julio Baghy, koji još uvijek aktivno djeluju i znatno utječu na čitavu plejadu poslijeratnih imena. Poslije Drugog svjetskog rata pojavljuje se niz mlađih vrlo darovitih pjesnika, koji se odlikuju raznolikom i zanimljivom formom, tretmanom i načinom prilaženja životu. Među njima su ipak do sada najviše priznanja kritike i esperantske publike postigli Škot Auld i Engleskinja Marjorie Boulton. Od Jugoslavena zastupan je u ovoj antologiji Božidar Vančik, koji je svojim originalnim i prijevodnim pjesmama stekao renome u esperantskom svijetu, te je nekoliko puta nagrađen na međunarodnim beletrističkim konkursima. / Antologija, koja predstavlja izbor najvrednijih pjesničkih ostvarenja iz sedamdesetgodišnjice besprekidnog perioda stvaralaštva, otkriva nam činjenicu, da je esperatska poezija ravna suvremenim nacionalnim poezijama. (I. Osibov)

Slobodna Dalmacija br. 4329, 24. siječnja 1959., str. 3: *Osnovano Esperantsko kazalište u Beogradu*. Prvo Esperantsko kazalište, čiji su članovi profesionalni glumci i redatelji, osnovano je u Beogradu. Esperantsko kazalište, koje je prije rata postojalo, više ne radi. / Dramaturg Esperantskog kazališta je redatelj Jovan Putnik, a među članovima nalaze se umjetnici iz Beogradskog dramskog pozorišta, Jugoslovenskog dramskog pozorišta i Beogradse komedije. Svoju prvu premijeru Esperantsko kazalište će dati u veljači u "Ateljeu 212". Izvest će vjerojatno Lorkino djelo "Ljubav gospodina Perlimpina", prvo na esperantu, a zatim i na našem jeziku. Pored Lorke u planu se nalaze djela Alberta Camusa, a od domaćih autora Nušićev "Sumnjivo lice". Na repertoaru će biti i "Koštana". / Kazalište će u prvo vrijeme davati predstave u "Ateljeu 212", zatim u drugim dvoranama u Beogradu, a kasnije i u unutrašnjosti. Kazalište će učestvovati na esperantskom kulturnom festivalu u Opatiji, koji treba da se održi od 1. do 3. svibnja ove godine. Za vrijeme svjetskog kongresa esperantista u Varšavi, koji će se održati početkom kolovoza ove godine, članovi beogradskog Esperantskog kazališta pojavit će se i pred međunarodnom publikom.

Slobodna Dalmacija br. 4355, 24. veljače 1959., str. 6: *Esperantski tromjesečni tečaj za početnike* počinje početkom ožujka u organizaciji Esperantskog društva.

Slobodna Dalmacija br. 4417, 7. svibnja 1959., str. 5: *Kulturni događaji*. Ovih dana je na putničkom brodu "Dalmacija" u Rijeci i u Opatiji održan II. kulturni festival esperantista Jugoslavije.

Slobodna Dalmacija br. 4474, 13. srpnja 1959., str. 2: *Još jedan radni uspjeh brodogradilišta "Split" – Porinut u more tramper "Zamenhof", drugi od sedam velikih trampera, koje brodogradilište "Split gradi za poljsku trgovačku mornaricu.* Split, 12. VII. – Još jedan prekoceanski brod – motorni tramer "Zamenhof" od 12.800 tona nosivosti – drugi od sedam, koliko će ih brodogradilište "Split" sagraditi za Poljsku, svečano je danas porinut u more. Kuma, gđa. Helena Grochulski, supruga ambasadora Republike Poljske, akreditiranog u Beogradu, dala je trameru ime "Zamenhof" u čast poznate poljske ličnosti i osnivača jezika esperanta dr. Ludviga Zamenhofa, kojeg se stogodišnjica baš slavi ovog mjeseca. / Današnjem svečanom činu porinuća broda prisustvovali su Heinrich Grochulski, ambasador Republike Poljske u Beogradu, Petar Alfirević, sekretar Kotarskog komiteta SKH – Split, Ante Jurjević – Baja, generalni direktor brodogradilišta, predstavnici poljskog brodarskog poduzeća Polskie linie oceaniczne, predstavnici naših pomorskih vlasti, ustanova i poduzeća, brodogradilišni radnici i građanstvo. / Svečanost je otvorio Ante Rudić, prestavnik Sindikalne podružnice brodogradilišta "Split" i tom prilikom ukratko upoznao prisutne sa značajnim radnim uspjesima ovog velikog kolektiva u posljednje vrijeme i istakao važnost današnjeg svečanog čina. / U ime brodovlasnika – Polskie linie oceaniczne – govorio je zatim kapetan Stanislav Javorski i izrazio uvjerenje, da će serija od sedam trampera, koju će brodogradilište "Split" sagraditi za Poljsku, po svojoj kvaliteti poslužiti kao solidna reklama i ovom kolektivu i jugoslavenskoj brodogradnji uopće. Na kraju je čestitao radnom kolektivu splitskog brodogradilišta i zaželio mu ubuduće mnogo uspjeha. / Pošto su izvršene sve predradnje za porinuće trampera "Zamenhof", kojima je rukovodio ing. Otokar Kohout, tehnički direktor brodogradilišta, kuma broda gđa. Helena Grochulski snažnim zamahom sjekire presjekla je vrpcu, kojom je brod još bio privezan uz navoz. Tog trenutka flaša šampanjca razbila se o pramac broda, nakon čega je "Zamenhof", uz pljesak i odobravanje svih prisutnih sigurno kliznuo navozom i prvi put zaplovio morem. / Motorni tramer "Zamenhof" dug je 154 metra, širok 18,80 metara, visok 12 metara s gazom od 8,98 metara. Posjeduje pogonski stroj "Fiat" od 6000 BHP, a razvijat će brzinu od 15 milja na sat. / Na istom navozu, gdje je maločas ležao tramer "Zamenhof", postavljena je kobilica za izgradnju novog trampera, također za poljsko brodarsko poduzeće Polskie linie oceaniczne iz Gdinije. Time je ujedno zabilježen početak gradnje 159. plovne jedinice u brodogradilištu "Split". (-lj-) / Članak je ilustriran fotografijom ispod koje piše: *Gđa Helena Grochulski, supruga ambasadora Republike Poljske, sijeće vrpcu prije porinuća trampera "Zamenhof".*

Slobodna Dalmacija br. 4449, 13. lipnja 1959., str. 3: *Zamenhofova godina.* Ove godine će se navršiti sto godina od rođenja dr. Lazara Ludovika Zamenhofa, tvorca međunarodnog jezika esperanta. U njegovu čast 1959. g. proglašena je Zamenhofovom godinom, tokom koje će se održavati svečanosti u čitavom svijetu. Predviđa se izdavanje većeg broja publikacija biografskog karaktera, kao i snimanje filma u Poljskoj o njegovu životu. Proslava će kulminirati u kolovozu, za vrijeme 44. svjetskog esperantskog kongresa u Varšavi. / Čitava proslava odvijat će se pod pokroviteljstvom međunarodnog pokroviteljskog odbora, u kojem se nalazi 131 najistaknutiji predstavnik političkog, naučnog i kulturnog života iz 28 zemalja. Među članovima odbora nalaze se i dr. Juscelino Kubitschek, predsjednik Brazilije, Josef Cyrankiewicz, predsjednik poljske vlade, ing. Julius Raab, slavni kancelar Austrije, prof. Antonio Segni, predsjednik talijanske vlade, 20 ministara iz 12 zemalja, više predsjednika nacionalnih naučnih akademija, te još deset rektora, veći broj sveučilišnih profesora, poznatih lingvista i atomskih učenjaka, umjetnika i književnika itd. / U ovom odboru nalazi se i Krste Crvenkovski, član SIV-a i sekretar Savjeta za kulturu i prosvjetu.

Slobodna Dalmacija br. 4493, 4. kolovoza 1959., str. 1: *44. kongres esperantista u Varšavi.* Varšava, 3. VIII. (AFP) – U Varšavi je otpočeo sa radom 44. kongres esperantista uz učešće

oko 3000 delegata iz 41 zemlje, među kojima se nalaze predstavnici Francuske, V. Britanije, Holandije, Italije, Jugoslavije, Čehoslovačke i Poljske. Kongres se održava pod pokroviteljstvom predsjednika vlade Jozefa Cyrankiewicza i trajat će 8 dana.

Slobodna Dalmacija br. 4507, 20. kolovoza 1959., str. 4: *Križaljka*. (Rješenje iz prošlog broja: Otac esperanta: Lazar Zamenhof.

Slobodna Dalmacija br. 4521, 5. rujna 1959., str. 3: *Kongres esperantista*. Ove godine se navršava 100-godišnjica rođenja dr. Lazara Ludovika Zamenhofa, tvorca međunarodnog jezika esperanta, pa je stoga 1959. godina proglašena Zamenhofovom godinom. Tokom čitave godine nekoliko milijuna esperantista širom čitavog svijeta sudjeluju u proslavi ove jubilarne godine. Jedna od takvih svečanosti, najvećih u historiji esperantskog pokreta do danas, kulminirala je za vrijeme 44. svjetskog kongresa esperantista u Varšavi 1.–8. kolovoza, kojemu je prisustvovalo 3256 esperantista iz 44 zemlje svijeta sa svih pet kontinenata. / Kongres je obilovao predavanjima, naučnim zasjedanjima, kazališnim predstavama, izletima itd., tako da je i po programu bio bogatiji od svih dosadašnjim. Cijeli program kongresa održao se u ogromnoj, 36-katnoj zgradi Nauke i kulture. Za vrijeme kongresa održano je oko 50 sastanaka, konferencija ili godišnjih skupština pojedinih esperantskih grupa, društava ili sekcija, koje imaju većinom međunarodni karakter. / Poznati pjevači Radio Varšave u nekoliko su puta prijazno razonodili prisutne svojim bogatim programom, a ništa lošiji utisak nisu ostavili ni bugarski esperantisti pjevači Radio Sofije. / Pored posjete Varšavi priređeno je i nekoliko izleta u najljepša mjesta Poljske, kao i u Bijalistok (rodno mjesto Zamenhofa). / Za vrijeme kongresa prikazano je i nekoliko esperantskih – poljskih, mađarskih i korejskih filmova. / U Gdanjsku je priređen i 15. međunarodni sastanak omladine-esperantista (TEJO), kojemu je prisustvovalo oko 250 omladinaca i omladinki iz 19 zemalja. U Varšavi je priređen i 29. međunarodni kongres slijepih esperantista, kojemu je prisustvovalo 60 esperantista slijepaca iz 15 zemalja. Istovremeno je održan i 4. međunarodni kongres djece-esperantista (5-13 godina), kojemu je prisustvovalo oko 80 mališana iz 12 država. Poslije kongresa održan je u nekadašnjem glavnom gradu Poljske Krakovu "Kongres poslije kongresa", kome je prisustvovalo oko 1500 esperantista. (*Davor Grgat*)

Slobodna Dalmacija br. 4551, 10. listopada 1959., str. 10: *Tečaj esperanta*. U društvenim prostorijama Doma brodogradilišta "Split" počet će 16. ovog mejseca tečaj esperanta. Nastava će se održati dva put na tjedan, a trajat će osam mjeseci. Upis je počeo prije nekoliko dana.

Slobodna Dalmacija br. 4575, 7. studenoga 1959., str. 2: *Brodogradilište "Split" isporučilo drugi tramer za Poljsku – "Zamenhof" prvi brod na svijetu s esperantskom zastavom*. Split, 8. XI. – Novo sgrađeni motorni tramer "Zamenhof" od 12.800 tona nosivosti brodogradilište "Split" danas je svečano isporučilo predstavnicima firme Polskie Linie Oceaniczne iz Gdinje. Svečanosti, koja je održana na brodu "Zamenhof" u splitskom brodogradilištu, prisustvovali su konzularni ataše poljske ambasade u Beogradu Maksim Jaworovic, predstavnici firme Polskie Linie Oceaniczne na čelu s Eugenom Peryczem, predstavnici talijanske tvornice "Fiat", predsjednik Kotarskog odbora SSRN u Splitu Jure Franičević, direktor brodogradilišta "Split" Ante Jurjević – Baja, delegat Svjetskog sveza esperantista u Splitu Aleksandar Hrštić, brojni predstavnici pomorskih poduzeća i ustanova i splitskog brodogradilišta. / Dokumente o primopredaji trampera "Zamenhof" potpisao je u ime poljske komisije Eugen Perycz, a u ime brodogradilišta "Split" generalni direktor Ante Jurjević – Baja. Zatim je na krmi broda svečano spuštena jugoslavenska i istaknuta poljska zastava. / Na prednjem jarbolu, u znak počasti na istaknutog Poljaka dra Ludwiga Zamenhofa, izumitelja jezika espranta, brod vije esperantsku zastavu. To je prvi brod na svijetu, koji će ploviti sa zastavom esperanta. / Komandant broda

Zbignew Roznowski istaknuo je u prigodnoj riječi kvalitet radova na novosagrađenom brodu i tijesnu uspješnu suradnju između stručnjaka brodogradilišta "Split" i firme Polskie Linie Oceaniczne u toku čitave izgradnje broda. Vjerujem – rekao je između ostalog komandant broda – da će "Zamenhof" dugo uspješno ploviti svim oceanima svijeta i dostoјno reprezentirati jugoslavensku brodogradnju i poljku trgovačku mornaricu. / Direktor brodogradilišta "Split" Ante Jurjević – Baja u ime svog kolektiva darovao je posadi broda "Zamenhof" umjetničku sliku dra. Ludwiga Zamnhofa rad slikara Lovrića, i dvije slike grada Splita. / Predstavnik Polskie Linie Oceaniczne Zwolinski isporučio je na dar u ime svoje firme televizijski aparat radnicima splitskog brodogradilišta u znak priznanja na kvalitetno izvršene radove na brodu. / Tramper "Zamenhof" drugi je iz serije od sedam brodova istog tipa, koliko će prema dosad sklopljenim ugovorima brodogradilište "Split" sagraditi za poljsku trgovačku mornaricu. Prvi tramper "Chopin" isporučen je u ljeto ove godine, a do konca godine porinut će se u more još jedan tramper. Vrijednost svih sedam trampera iznosi oko 22 milijuna dolara. U toku slijedeće dvije godine splitsko brodogradilište isporučit će iz ove serije po dva trampera, a posljednji u 1962. godini. / Na probnim vožnjama tramper "Zamenhof" postigao je brzinu od 16,8 milja na sat, dok je ugovorena brzina bila 15 milja na sat. / U toku sutrašnjeg dana "Zamenhof" će isploviti iz brodogradilišta "Split" na svoj prvi plovidbeni zadatak. (-lj-). / Članak je ilustriran fotografijom ispod koje stoji: Pošto je na krmi trampera "Zamenhof" svečano spuštena jugoslavenska i podignuta poljska zastava, generalni direktor brodogradilišta "Split" Ante Jurjević – Baja srdačno se rukovao s konzularnim atašeom poljske ambasade u Beogradu Maksimom Jaworowiczem.

Slobodna Dalmacija br. 4587, 21. studenoga 1959., str. 4: *Dalmatinski kurioziteti*. (... Na Hvaru se počeo učiti esperanto 1925. godine. Tada je ovaj internacionalni jezik bilo naučilo 15 Vrbovljana. Služili su se udžbenikom koji je postolar Toma Havana iz Vrboske dobio od Ante Borčića prilikom jednog izleta iz Komiže. ...) Članak je ilustriran crtežom!

Slobodna Dalmacija br. 4608, 15. prosinca 1959., str. 5: *Dr. Lazar Ludovik Zamenhof – Uz 100-godišnjicu rođenja osnivača esperanta*. Prije 100 godina, 15. XII. 1859. godine rodio se u Bjalistoku, u Poljskoj čovjek, koji je svoje velike sposobnosti i sve svoje snage posvetio jednom humanom cilju: stvaranju i propagiranju međunarodnog jezika esperanta. / Uvidjevši, koliko teškoča i nesporazuma nastaje zbog raznovrsnosti jezika u međunarodnom saobraćaju, Zamenhof je počeo da stvara međunarodni jezik, kojim bi se uklonile takve teškoće. I ne samo to: međunarodni neutralni jezik pridonio bi ostvarenju raznovrsnih humanih ciljeva, jer bi to bilo ujedno i sredstvo za stvaranje prijateljstva među ljudima raznih narodnosti. / Pošto je svladao mnoge teškoće (protivljenje roditelja, ismijavanje ljudi, loše materijalne prilike itd.) Zamenhof je uspio da 1887. godine izda u Varšavi prvi udžbenik međunarodnog jezika, koji je objavio pod pseudonimom Esperanto, a prema kome se i jezik sada naziva. / U 72. godini svoga postojanja esperanto se proširio na sve kontinente i danas je postao važan društveni i kulturni faktor. / Svake godine hiljade ljudi iz raznih zemalja posjećuju međunarodne kongrese, razne konferencije, seminare i druge priredbe koristeći se u svojim izvještajima, govorima, u diskusiji i ličnom kontaktu međunarodnim jezikom. Ovo su jedini međunarodni susreti današnjice, koji se održavaju bez prevodilaca i na kojima vlada jezična jednakost, jer se govori samo međunarodnim neutralnim jezikom. / Ogroman broj ljudi koristi se esperantom u lične svrhe u saobraćaju s pripadnicima drugih naroda. Danas postoji jaka međunarodna esperantska organizacija "Universala Esperanto-Asocio", koja ima svoje članove u 82 zemlje, a u koju ulaze 33 nacionalna udruženja, 12 stručnih međunarodnih organizacija (učitelja, naučnika, novinara, liječnika itd.), a pored nje i međunarodna radnička organizacija esperantista "Sennacieca Asocio Tutmonda". / Naučna i umjetnička literatura na esperantu – prijevodna i originalna –

raznovrsna je i vrijedna. Biblioteka Britanskog esperantskog društva u Londonu ima više od 30.000 registriranih štampanih djela. Neprestano se štampaju nove knjige. Velik broj novina i revija redovito izlazi na esperantu. Primjena esperanta u nauci i za stručen svrhe svakodnevno se proširuje. / Trideset radio-stanica, uključujući Varšavu (svakodnevna polsatna emisija), Bern, Zagreb, Beč, Sofija, Rio de Janeiro itd., redovito daje esperantske emisije. Razne esperantske manifestacije prikazuju se i na televiziji. / Ovako snažan kuturni faktor današnjice nije mogao proći neopažen pored Međunarodne organizacije za prosvjetu, nauku i kulturu (UNESCO). Svojom rezolucijom od 10. XII. 1954. godine UNESCO je priznao "rezultate, koje je postigao esperanto na intelektualnom polju i na zbližavanju naroda" i ujedno UNESCO priznaje, da "ti rezultati odgovaraju ciljevima i idealima UNESCO-a" te odlučuje da surađuje sa Svjetskim savezom esperantista. / Praksa je pokazala, da za esperantiste ne postoji jezični problem, koji inače predstavlja veliku teškoću u međunarodnom saobraćaju na današnjem stupnju civilizacije. Dok je izučavanje drugih stranih jezika dugotrajan i skup proces, esperanto se lako i brzo uči. Zamenhof je uključio sve postojeće međunarodne riječi u esperanto, on je uzeo sve korijene riječi, koje se pojavljuju u više jezika, a od svake riječi može se sufiksima i prefiksima napraviti desetak novih riječi. Ako se ovome doda vrlo jednostavna gramatika – svega 16 gramatičkih pravila – onda svatko može predstaviti, kakvo je genijalno rješenje našao Zamenhof za ostvarenje ideje međunarodnog jezika. (D. Matković)

Slobodna Dalmacija br. 4611, 18. prosinca 1959., str. 6: *Večeras vokalni koncert na esperantu.* Esperantsko društvo u Splitu priređuje večeras vokalni koncert u čast 100-godišnjice rođenja Zamenhofa, tvorca esperanta. Nastupa Angelina Gajinović, mezosopran, članica Savremene pozornice iz Beograda, dok je na klaviru prati Olga Račić iz Splita. Angelina Gajinović pjevat će arije i pjesme Verdija, Schuberta, Ofenbacha, Griega, Dvoržaka i Hatzea na esperantu. Koncert će se održati u Domu brodogradilišta "Split" večeras u 20 sati.

Slobodna Dalmacija br. 4612, 19. prosinca 1959., str. 10: *Akademija esperantista.* U okviru 100-godišnjice rođenja Lazara Ljudevita Zamenhofa, osnivača esperantskog pokreta, večeras splitski esperantisti održavaju svečanu akademiju. Na ovoj akademiji, koja se održava u domu brodogradilišta "Split", učestvovati će članovi i priatelji splitskog Esperantskog društva. Nakon referata o životu i radu dra Zamenhofa izvesti će muzički program uz učešće pjevačkog i tamburaškog zbora mladih esperantista. (R. V.)

Slobodna Dalmacija br. 4615, 23. prosinca 1959., str. 8: *Medunarodni festival esperantista u Splitu.* Slijedeće godine u našem gradu će se od 30. travnja do 3. svibnja održati kulturni festival esperantista, na kome će osim jugoslavenskih učestvovati i esperantisti iz Bugarske, Poljske, Austrije, Italije i, vjerojatno, Švicarske. Ovakav festival se održao već dva puta, prošle i prethodne godine u Novom Sadu i Opatiji. Na tim festivalima bilo je redovito oko 700 učesnika, dok se predviđa, da će ih na festivalu u Splitu, što domaćih, što stranih biti preko hiljadu. / Također se predviđa, da se kulturni festival esperantista međunarodnog karaktera, od slijedeće godine pa nadalje održava redovito svake godine početkom svibnja u Splitu. (R. V.)

Slobodna Dalmacija br. 4625, 4. siječnja 1960., str. 4: *Ljudski govor će izumrijeti? (... Najprije će se razviti neka vrsta svjetskog jezika, neki oblik super-esperanta. ...)*

Slobodna Dalmacija br. 4642, 23. siječnja 1960., str. 4: *Esperantski list.* Molimo vas, javite mi gdje i kada izlazi časopis jugoslavenske esperantske federacije "La Suda Stelo". / - Publikacija "La Suda Stelo" štampa se u Ljubljani, Miklošičeva 7. U posljednje vrijeme u njoj surađuju esperantisti iz raznih zemalja, tako da je postala internacionalna publikacija. Izlazi svaka

dva mjeseca. Postoji, međutim, i službeni organi jugoslavenskih esperantista "Jugoslavia Esperantisto", koji se također izdaje u Ljubljani.

Slobodna Dalmacija br. 4655, 8. veljače 1960., str. 6: *Sa godišnje skupštine esperntista – Pripreme za festival.* Godišnjoj skupštini splitskog esperantskog društva prisustvovao je velik broj članova i prijatelja esperantskog pokreta. Oni su razmotrili dosadašnji rad i dogovorili se, pored ostalog, o organizaciji međunarodnog festivala. / Prošlu godinu, koja je za sve esperantiste svijeta protekla u znaku jubileja 100-godišnjice rođenja Ludwiga Zamenofa osnivača esperantskog pokreta, proslavili su i splitski entuzijasti ovog međunarodnog jezika; imali su pet delegata na centralnoj svečanosti u Varšavi, u Splitu su upriličili kulturno veče, a prisustvovali su i svečanom porinuću i primopredaji poljskog broda "Zamenhof", koji je prvi zaplovio pod esperantskom zastavom. Osim toga snimljen je i kratkometražni film, koji će dobro poslužiti u propagiranju esperantskog pokreta, naročito sada pred III. kulturni festival esperantista Jugoslavije međunarodnog karaktera, koji bi se trebao održati u Splitu tokom svibnja. Formiran je festivalski odbor. Na kraju je predsjednik Saveza esperantista Hrvatske Franjo Vokoun (na esperantu) preporučio splitskim kolegama da više pažnje posvete jačanju esperantskog pokreta u gradu i usavršavanju jezika. (R. V.)

Slobodna Dalmacija br. 4672, 27. veljače 1960., str. 3: *Festival jugoslavenskih esperantista održat će se u travnju i svibnju u Splitu.* Nedavnom odlukom Komisije za kulturnu suradnju Federacije esperantista Jugoslavije odlučeno je, da će se Treći kulturni festival jugoslavenskih esperantista održi u Splitu od 30. travnja do 3. svibnja o.g. / Kao što je poznato, Prvi festival naših esperantista održan je 1958. godine u Novom Sadu, za vrijeme XVII. nacionalnog kongresa esperantista, pod počasnim predsjedništvom predsjednika Republike Tita, a Drugi u Rijeci i Opatiji p. g. / Ovi festivali postaju kod nas tradicionalni. U programu festivala učestvuju većinom omladinci i pioniri – esperantisti. Program se sastoji iz raznovrsnih točaka (baleta, deklamacija, kazališnih komada, folklora, nastupa omladinskih pjevačkih zborova, džeza, govornog i pismenog natječaja, "pokažite svoju sposobnost" itd.). / Ovim festivalima svake godine prisustvuje oko 600 esperantista, a u programu učestvuje više od 350 esperantista. Očekuje se, da će ovogodišnjem splitskom festivalu prisustvovati oko 700 domaćih i veći broj stranih esperantista, jer su već do danas prijavljeni gosti iz Poljske, Italije, Bugarske i Austrije, a očekuju se prijave još iz mnogih drugih zemalja. / Split je kao esperantski grad danas poznat širom čitavog svijeta, pa zbog toga nije ni čudnovato, da je poznat mnogima pod nazivom "Esperantski grad na Jadranu". Nedavno je u Splitu boravio Ernest L. Veis, sekretar Kulturne komisije jugoslavenskih esperantista i Matko Dobčnik od strane Federacije esperantista Jugoslavije i tom prilikom su prisustvovali jednom sastanku kod Rade Dumanića, predsjednika Narodnog odbora općine Split. Sastanku je također prisustvovao i Ante Vesanić, predsjednik ovogodišnjeg splitskog festivala. Na ovom sastanku esperantisti su naišli na veliko razumijevanje, te je NO općine Split izšao u susret i s finansijskom pomoći i odobrio, da se u zgradi Narodnog kazališta održi festival. Do danas je izšao i prvi bilten s provizornim programom i pozivnicama za festival, a uskoro će izići na esperantu i "Vodič kroz Split". (D. Grgat)

Slobodna Dalmacija br. 4688, 17. ožujka 1960., str. 4: *Esperantski tečaj.* Esperantsko društvo "Split" organizira novi početni tečaj za učenje međunarodnog jezika – esperanta. Ovaj tečaj započinje redovitim radom 21. ožujka i trajati će tri mjeseca. Nastava će se održavati dva puta tjedno u prostorijama društva u Domu brodogradilišta "Split".

Slobodna Dalmacija br. 4708, 9. travnja 1960., str. 10: *Oko hiljadu esperantista sudjelovat će na međunarodnom kulturnom festivalu, koji će se održati u Splitu od 30. travnja do 3. svibnja.*

Organizacioni odbor kulturnog međunarodnog festivala esperantista, koji će se ove godine održati od 30. travanja do zaključno 3. svibnja u našem gradu, vrši posljednje pripreme. Već su pristigle i prijave iz Bugarske, Austrije, Italije, Poljske i Zapadne Njemačke. Ovaj festival je ustvari treći kulturni festival jugoslavenskih esperantista, ali zbog učešća brojnih inozemnih gostiju poprima karakter međunarodnog. / Očekuje se, da će u našem gradu za vrijeme festivala boraviti oko hiljadu stranih i domaćih esperantista. Festival počinje navečer 30. travnja, kada će u svim prostorijama Doma brodogradilišta "Split" biti uprličeno veliko drugarsko veče. Tom će prilikom nekoliko grupa esperantista izvesti zabavni prigodni program. Tokom slijedeća tri dana u Narodnom kazalištu biti će prikazan niz kulturnih priredbi u izvedbi preko 350 članova esperantskih društava. Bit će uprličeno i natjecanje u govorništvu na esperantu. (R.V.)

Slobodna Dalmacija br. 4718, 21. travnja 1960., str. 3: *Orkestar esperantista – Članovi Pionirskog duvačkog orkestra u Starom gradu na Hvaru naučili esperanto.* Stari grad – Otkako je u Stari grad Ivo Furčić došao za kaplenika Narodne glazbe, posvetilo se puno pažnje odgoju mlađih glazbara. S velikom ljubavlji jakom voljom počeli su mlađi glazbari postepeno svladavati tehniku duvčkih instrumenata, pa su poslije godine dana aktivnog rada imali svoj prvi nastup, pobrali prvi aplauz i uz Tamburaški orkestar postali miljenici svoga mesta. / Otada oni su imali niz nastupa u raznim mjestima na Hvaru, a prošle godine učestvovali su kao jedina pionirska glazba na Kotarskom festivalu narodnih glazbi u Splitu. / U prošloj godini u Starom gradu počeo je s radom tečaj esperanta, kojim rukovodi Toma Havana iz Vrboske. Tečaju su pristupila 32 člana Pionirskog duvačkog orkestra. Tako su mlađi glazbari postali esperantisti, a njihov možda u zemlji najmlađi duvački orkestar, koji je sastavljen isključivo od učenika osnovne škole, postao je jedinstveni esperantski pionirski orkestar u svijetu. / Ovaj orkestar pozvan je na međunarodni III. kulturni festival de jugoslaviaj esperantistoj, koji se održava u Splitu od 30. IV. do 3. V. 1960. godine. Prilikom boravka u Splitu orkestar će održati još jedan nastup za šиру publiku. (S.B.)

Slobodna Dalmacija br. 4720, 23. travnja 1960., str. 3: *Pet minuta s Aleksandrom Hrstićem.* Za vrijeme prvomajskih praznika u Splitu će se održati III. kulturni festival jugoslavenskih esperantista. Tajnik festivalskog odbora i predsjednik esperantskog društva "Split" Alksandar Hrstić objasnio nam je, po čemu se ovogodišnji festival razlikuje od prethodnih. / – Ovo je zpravo prvi jugoslavenski festival, na kome učestvuju i esperantisti iz inozemstva, – rekao je Aleksandar Hrstić. U programu će ove godine učestvovati gosti iz Bugarske – i to jedna sofijska profesionalna drama, koja je prošle godine nastupila u Varšavi na proslavi 100-godišnjice rođenja Zamenhofa – zatim Austrijanci, Talijani, Poljaci i Zapadni Nijemci sa svojim kulturnim grupama. / – A naši učesnici? / – Tokom zime održani su republički festivali, s kojih su za Split određeni najbolji izvođači. Ove godine će se prvi put cijeli program izvesti samo na esperantu, dok su se ranije upotrebljavali i materinski jezici. Od naših mnogobrojnih grupa mogli bismo izdvojiti željezničarski pjevački zbor iz Beograda, folklornu grupu iz Sarajeva, ljubljanski srednjoškolski pjevački zbor, džez-orkestar ljubljanskih studenata i više dramskih grupa, koje će prikazati kraće scenske komade. / – Koliko će dana festival trajati? / – Festival počinje 30. travnja u Domu brodogradilišta "Split", kada će učesnici u toku drugarske večeri izvesti slobodan program, 1., 2. i 3. svibnja u zgradama Narodnog kazališta prije podne, poslije podne i uveče izvoditi će se opsežan i veoma raznovrstan program. Očekujemo, da će u Split doći oko stotinu stranih i preko 500 domaćih izvođača. Vjerojatno će to biti jedna od najvećih kulturnih manifestacija esperantista, koja je kod nas dosad održana. (v.m.)

Slobodna Dalmacija br. 4725, 29. travnja 1960., str. 6: *Sutra počinje: Festival esperantista. – Za vrijeme festivala u Splitu će boraviti oko 750 domaćih i stranih esperantista.* Sutra uvečer

počinje III. međunarodni kulturni festival esperantista Jugoslavije. Ovaj festival, na kome će sudjelovati osim preko 600 članova esperantskih organizacija iz cijele zemlje i stotinjak gostiju iz Bugarske, Austrije, Italije, Poljske, Zapadne Njemačke, Danske i Belgije, trajat će do zaključno 3. svibnja. Sutra navečer u svim prostorijama Doma brodogradilišta organizatori festivala upriličit će drugarsko veče za sve esperantiste goste ovog kulturnog festivla. Tom će se prilikom izvesti zabavni program. / Tokom slijedeća tri dana, 1., 2. i 3. svibnja u Narodnom kazalištu biti će prikazan niz kulturnih priredbi u izvedbi preko 350 članova esperantskih družina. Također će biti upriličeno i natjecanje u govorništvu na esperantu. / Esperantisti stižu u Split tokom sutrašnjeg dana, dok se samo nekoliko manjih grupa očekuje u nedjelju ujutro. Talijanski esperantisti stižu u naš grad sutra navečer oko sedam sati u automobilskoj koloni, nazvanoj "Verda stelo" – Zelena zvijezda, okićenoj esperantskim zastavama. Očekuje se, da će u Splitu za vrijeme III. kulturnog festivala esperantista Jugoslavije boraviti oko 750 što stranih što domaćih gostiju esperantista. / Među esperantistima cijelog svijeta za ovaj festival vlada velik interes. Po svemu sudeći, može se očekivati, da će se ova kulturna manifestacija esperantskog pokreta održavati svake godine u našem gradu. (R. V.)

Slobodna Dalmacija br. 4729, 4. svibnja 1960., str. 6: *Završen kulturni festival esperantista.* Ovogodišnji trodnevni kulturni festival esperantista, koji je održan za vrijeme prvomajskih praznika u našem gradu, završen je u ponедjeljak navečer. Za festivalskih dana u Splitu je boravilo oko 1.000 gostiju esperantista iz devet stranih zemalja i iz cijele Jugoslavije. / Preko 400 učesnika sudjelovalo je u izvedbi ovog kulturnog spektakla esperantista. U subotu navečer 30. travnja svi gosti okupili su se u Domu brodogradilišta "Split". Tokom ove, takozvane večeri upoznavanja izvedeno je niz točaka slobodnog zabavnog programa. / Sutradan, 1. svibnja, u Narodnom kazalištu započelo je dvodnevno izvođenje kulturno-umjetničkog programa esperantskih družina. Pozdravnim govorima III. kulturni festival esperantista otvorili su Aleksandar Hrstić, tajnik festivalskog odbora, Ernest Vais, sekretar Komisije za kulturnu suradnju Federacije esperantista Jugoslavije i dr. Branko Gabričević, pokrovitelj festivala. / Prvog dana festivalskog programa upriličeno je natjecanje autora i prevodilaca esperantista. Zanimljivo je, da je prva nagrada dodijeljena za prijevod na esperantski jezik jedne novele starog splitskog književnika Marka Uvodića. Istog dana navečer nastupilo je Bugarsko esperantsko kazalište s profesionalnim glumcima, koji su ujedno bili jedini stranci u izvođenju kulturnog programa. / U ponедjeljak 2. svibnja, završnog dana festivala, među mlađim esperantistima bilo je organizirano takmičenje u govorništvu na esperantu. / Povodom ovog festivala u foajeu Narodnog kazališta bila je postavljena putujuća esperantska izložba "Esperantisti u historiji KPJ". Ona će ovih dana biti otvorena i za građanstvo. Također su za vrijeme festivala održani sastanci Svjetskog saveza novinara-esperantista i Saveza esperantista omladine Jugoslavije. Za vrijeme boravka u Splitu gosti esperantisti razgledali su historijsko-kulturne znamenitosti grada i posjetili Trogir. / Tokom jučerašnjeg dana učesnici III. kulturnog festivala esperantista Jugoslavije napustili su naš grad. (R. V.)

Slobodna Dalmacija br. 4755, 3. lipnja 1960., str. 3: *Janjina bez zabavnog života.* (... Šahovski klub i Klub esperantista također malo rade na okupljanju omladine. Ni jedno društvo ni klub nemaju svojih prostorija pa je i to jedna od kočnica u njihovu radu. ...)

Slobodna Dalmacija br. 4760, 9. lipnja 1960., str. 4: *Mladi glazbari s Hvara.* (... Svi članovi glazbe redovno pohađaju školu i dobri su đaci. Onaj, koji slabo uči, ne može svirati u njihovoј družini. Osim sviranja, oni uče i međunarodni jezik esperanto. Pioniri iz Starog grada već i govore esperanto. Ove godine oni su prisustvovali u Splitu međunarodnom festivalu esperantista. ...)

Slobodna Dalmacija br. 4766, 16. lipnja 1960., str. 5: *Nušićovo "Dugme" prikazano u Tallinnu na esperantu.* Kazališna sekcija Kluba esperantista u glavnom gradu Estonije Tallinnu prikazala je ovih dana jednočinku jugoslavenskog komediografa Branislava Nušića "Dugme", koju je na esperanto preveo prof. Božidar Trudić. Kao što je poznato, i "Sumnjivo lice" B. Nušića prevedeno je na esperanto. Izvedeno je u mnogim europskim zemljama, a prikazano je i za učesnike XXIX. svjetskog kongresa esperantista. (D.G.)

Slobodna Dalmacija br. 4767, 17. lipnja 1960., str. 5: *Izložba slobodnih aktivnosti X. osnovne škole – Priredbi prisustvovao predsjednik NO općine Rade Dumanić.* (... Grupa mladih esperantista priredila je tekst na esperantu, koji je čitan i istovremeno prevoden na naš jezik. ...)

Slobodna Dalmacija br. 4790, 14. srpnja 1960., str. 3: *Prvi susret s esperantom.* Nekoliko godina u Švicarskoj izlazi dječji časopis "Grajnoj en vento", u kojem surađuju samo djeca esperantisti iz cijelog svijeta. U prošlim brojevima zapaženo je i nekoliko radova djece iz Jugoslavije, a posebno iz Splita. Prošle godine u splitskoj Realnoj gimnaziji prof Kazimir Lučin vodio je tečaj za svoje đake, koji su poslije nekoliko mjeseci s uspjehom završili tečaj i počeli se dopisivati s djecom iz drugih zemalja i surađivati u dječjem esperantskom časopisu, gdje su poslije kratkog vremena postigli lijepu uspjehe. / Evo, zasada, draga djeco, upoznat ćemo vas danas samo s jednim radom iz tog časopisa jedne naše splitske učenice. / Kada sam bila malena djevojčica nikada nisam čula za međunarodni jezik esperanto. U osnovnoj školi nikada se o tome nije govorilo, jer se učenje sastojalo samo iz osnovnih predmeta, pa zbog toga o stranim jezicima nikada nisam ni mislila. Jednoga dana, kada je učiteljica spomenula esperanto, svi smo pitali, što je ona mogla primijetiti na našim licima: "Ali, što je esperanto?" "Nemojte se čuditi", rekla je učiteljica, "sve ćete doznati, kada budete stariji"! Tada sam bila učenica drugog razreda osnovne škole. Poslije sam posjećivala Klasičnu gimnaziju. U trećem razredu profesor mi je predložio, da bi bilo dobro i korisno prihvati učenje esperanta. Većina se u mom razredu složila, i tako je počeo s radom tečaj, koji je trajao četiri mjeseca. Dok je profesor pričao o dopisivanju, susretima esperantista i esperantskim organizacijama, zaključila sam, da ću od esperanta imati velike koristi kad narastem. Mi znamo, da skoro svaki narod na svijetu govori drugim jezikom. Mnoštvo jezika koji razdvajaju narode u svijetu. Esperanto ima zadatak: povezati čitavo čovječanstvo s najsnažnijim lancem – zajedničkim jezikom. Razumijevanje ljudi u čitavom svijetu bio je cilj dra Zamenhofa, izumitelja i osnivača svjetskog međunarodnog jezika esperanta. (S esperanta preveo D. G.) Napisala Sonja Trumbić, učenica Realne gimnazije u Splitu.

Slobodna Dalmacija br. 4796, 21. srpnja 1960., str. 4: *Radovi djece iz cijelog svijeta - Starac i majmun.* (Fong Zikaj, Koreja. S esperanta preveo: D. Grgat).

Slobodna Dalmacija br. 4802, 28. srpnja 1960., str. 4: *Radovi djece iz cijelog svijeta - Među potomcima Inka.* (Andreot, Švicarska. S esperanta preveo: D. Grgat)

Slobodna Dalmacija br. 4804, 30. srpnja 1960., str. 3: *Svjetski kongres esperantista.* Danas započinje s radom u Bruxellesu 45. svjetski kongres esperantista, koji će trajati do 6. kolovoza uz sudjelovanje oko 3.000 delegata iz preko 40 zemalja, među njima više delegata iz Jugoslavije. Rad kongresa odvijat će se po sekcijama i sastancima raznih stručnih organizacija (učitelja, pravnika, liječnika, šahista, arhitekata, naučnika, studenata, željezničara i dr.). Dvije glavne sekcije raspravlјat će o temama: Esperanto u školama i kulturni doprinos esperanta velikom projektu UNESCO-a Istok-Zapad.

Slobodna Dalmacija br. 4807, 4. kolovoza 1960., str. 4: *Radovi djece iz cijelog svijeta – Izlet.* (Marija Sorel, Francuska. S esperanta preveo D. G.)

Slobodna Dalmacija br. 4810, 8. kolovoza 1960., str. 4: *Križaljka.* (Vodoravno: 9. Esperantski: nego).

Slobodna Dalmacija br. 4813, 11. kolovoza 1960., str. 4: *Radovi djece iz cijelog svijeta – Naš školski izlet u Ulm.* (Annelore Sprenger, Hüttingen, Njemačka. S esperanta preveo D. Grgat).

Slobodna Dalmacija br. 4820, 18. kolovoza 1960., str. 4: *Radovi djece iz cijelog svijeta – Životinje miljenici.* (Linda Hubble, Egerton Park, Engleska. S esperanta preveo: D. G.)

Slobodna Dalmacija br. 4826, 25. kolovoza 1960., str. 4: *Radovi djece iz cijelog svijeta – Jezero Biènne.* (Momiguel Perret, Švicarska. S esperanta preveo: D. Grgat)

Slobodna Dalmacija br. 4832, 1. rujna 1960., str. 4: *Radovi djece iz cijelog svijeta – Vrabac iz Ulma.* (Luisa Grandy, Hüttingen, Njemačka. S esperanta preveo: D. Grgat)

Slobodna Dalmacija br. 4844, 15. rujna 1960., str. 4: *Radovi djece iz cijelog svijeta – Istinita priča.* (Jean-Pierre Bonhome i Jean-Claude Sernet, Auxerre, Francuska. S esperanta preveo D. G.)

Slobodna Dalmacija br. 4850, 22. rujna 1960., str. 4: *Uspjeh Međunarodnog dječjeg esperantskog kongresa.* Kao svake godine, tako su i 1960., djeca-esperantisti imali svoj veliki praznik. Za vrijeme ovogodišnjeg Svjetskog kongresa esperantista, koji je prošlog mjeseca održan u Bruxellesu, uz učešće 1930 delegata iz 42 zemlje svijeta sa svih kontinenata, održan je i dječji kongres, na kome je učestvovalo oko 100 malih zemalja: iz Belgije, Finske, Francuske, Jugoslavije, Holandije, Njemačke, Poljske i Švicarske. / Ovogodišnji Peti međunarodni dječji esperantski kongres, premašio je sva dosadašnja očekivanja. Tako mnogobrojno učešće, usprkos strogim jezičkim zahtjevima, pokazuje brzi razvoj esperanta u proteklim godinama, i kao obiteljskog jezika i kao predmeta školskih tečajeva. Za vrijeme kongresa djeca su imala na raspolaganju vrlo udoban zamak Argenteuil, kod Waterlooa. Zajednički život se je sastojao uglavnom od igara, izleta, šetnja, ručnih radova, izučavanja raznih plesova, pjevanja, prikazivanja filmova, kazališta lutaka itd. Osnov samog kongresa bio je upotreba jednog zajedničkog jezika, esperanta, koji je omogućio učenicima iz tako raznih zemalja brzo razumijevanje, neposredne i lagane izmjene misli i osjećanja. (D. G.)

Slobodna Dalmacija br. 4858, 1. listopada 1960., str. 8: *Tečajevi esperanta.* Nakon uspjelog festivala esperantista Jugoslavije, koji je održan u Splitu početkom svibnja, interes za esperanto mnogo je porastao u Splitu i okolicu. Zato je uprava Društva esperantista pristupila organizaciji tečajeva za početnike i za napredne za učenje esperanta. / U društvenim prostorijama, koje se nalaze u Domu brodogradilišta "Split" na Lovreću, vrši se upis polaznika tečajeva svakog dana od 17 do 19 sati, osim subote i nedjelje, u prostoriji biblioteke. / Na tečajevima će se poučavati esperanto po naročitoj metodi, kao i preko magnetofona. Tečajevi esperanta počet će idućeg petka, 7. listopada, u prostorijama Doma brodogradilišta "Split". (-bz-)

Slobodna Dalmacija br. 4862, 6. listopada 1960., str. 4: *Radovi djece iz cijelog svijeta – Razaranje Coventryja.* (Gilliam Wright, Danton, Engleska. S esperanta preveo: D. Grgat)

Slobodna Dalmacija br. 4868, 13. listopada 1960., str. 4: *Radovi djece iz cijelog svijeta – Mati*

i ja. (Momaki Morio, Kioto, Japan. S esprant preveo: D. G.)

Slobodna Dalmacija br. 4874, 20. listopada 1960., str. 2: *Radovi djece iz cijelog svijeta – Jesenji izlet.* (Napisao Benke Gyorgy, Vasvar, Mađarska. S esperanta preveo: D. G.)

Slobodna Dalmacija br. 4880, 27. listopada 1960., str. 4: *Radovi djece iz cijelog svijeta – Praznički dani na selu.* (Napisala Nelli Harutjunjan, Erevan, SSSR. S esperanta preveo: Davor Grgat)

Slobodna Dalmacija br. 4912, 3. prosinca 1960., str. 3: *Jugoslavenska antologija na esperantu.* Među pripreme za jugoslavensku antologiju na esperantu, koju priprema Komisija za kulturnu suradnju Federacije esperantista Jugoslavije pod glavnim uredništvom književnika Živana Milisavca, spada također i sakupljanje podataka o jugoslavenskoj literaturi već prevedenoj na esperantu. Taj posao povjeren je Marinku Gjivoju, dugogodišnjem jezičnom lektoru esperantskih časopisa "La Suda Stelo" i autoru "Bibliografije međunarodnog jezika u Jugoslaviji" koju je izdala Federacija esperantista Jugoslavije 1954. god. Cilj je nove bibliografije da se sakupe beletristički prijevodi jugoslavenskih književnika već objavljeni u vidu knjige ili u esperantskim časopisima ili novinama. U vidu knjige u Jugoslaviji je objavljeno 38 literarnih djela, od kojih 7 otpada na prijevodnu poeziju, 13 na prozu, a na originalnu poeziju na esperantu 6 i na originalnu prozu 12 djela. / Ostalih 762 bibliografskih jedinica otpada na prijevodnu poeziju (285), prevedenu prozu (243), originalnu poeziju na esperantu (177) i originalnu prozu (57). (D. G.)

Slobodna Dalmacija br. 4917, 9. prosinca 1960., str. 6: *Esperantisti proširuju svoju aktivnost.* U cilju popularizacije esperanta i omasovljenja samog društva splitsko esperantsko društvo odlučilo je da redovito svakog petka održava sastanke sa članstvom i prijateljima, za koje su predviđeni posebni programi. / Programom je za subotu 10. ovog mjeseca predviđena svečana akademija povodom proslave 100-godišnjice rođenja dra Zamenhofa i Dana prava čovjeka. Tom prigodom nastupit će zbor i tamburaški orkestar VI. osnovne škole "Šime Krstulović" i izvesti nekoliko esperantskih pjesama. Za 23. prosinca organizirano je predavanje ekonomiste Aleksandra Hrstiće "Sa puta po Španiji", koje će biti popraćeno projekcijama u boji. Drugo interesantno predavanje – "Šest mjeseci među beduinima u Sinajskoj pustinji" održati će na društvenom sastanku esperantista 13. siječnja nastavnik Srećko Hrepic.

Slobodna Dalmacija br. 4928, 22. prosinca 1960., str. 6: *Predavanje esperantiste Hrstiće.* Predsjednik Društva esperantista u Splitu Alekandar Hrstić održat će u petak u 19,30 sati predavanje u društvenim prostorijama Doma brodogradilišta "Split". On će iznijeti svoje utiske s puta po Španiji gdje je nedavno boravio i održao predavanje za esperantiste u Barceloni, Madridu i Bilbau.

Slobodna Dalmacija br. 4929, 23. prosinca 1960., str. 3: *Ogranak Radničkog sveučilišta.* Zemunik (Z.S.). U Kukljici su osnovani seminari za francuski i talijanski jezik i esperanto. Ti su seminari osnovani kao ogranci Radničkog sveučilišta u Zadru.

Slobodna Dalmacija br. 4933, 28. prosinca 1960., str. 5: *Radovi djece iz cijelog svijeta – Otok Mainau.* (Napisao Gunter Kleininger, Hüttingen, Njemačka. S esperanta preveo: D. Grgat)

Slobodna Dalmacija br. 3055, 1. siječnja 1961., str. 9: *Verdi u Starom Gradu.* (... I dok pričamo, sjetimo se informacije da je prije nekoliko mjeseci esperantski list "Heroldo de esperanto" donio na svojim stranicama reportažu "Najmlađi orkestar na svijetu" ...)

Slobodna Dalmacija br. 4940, 4. siječnja 1961., str. 4: *Nove knjige – Petar Giunio: Tajne morskih bića (na esperantu)*. Upravo je izšla iz štampe prva knjiga na esperantu o ribama, djelo našeg poznatog popularizatora biologije mora Petra Giunia pod naslovom “Sekretoj de la marestajoj” (Tajne morskih bića) u prijevodu publicista Marinka Đivoja. Djelo je izašlo pod pokroviteljstvom Svjetskog saveza esperantista, koji je otkupio tisuću primjeraka da ih raspača među esperantiste u 80 zemalja. / U uvodu knige poznati argentinski oceanograf E. Balech kaže: “Znanstvenim sadržajem ona je beletristična po svojoj odjeći.” U tekstu se nalazi preko 70 slika od kojih su neke u više boja. Već sam naslov pojedinih poglavlja, kao što su “Obrana kemijskim oružjem”, “Majstori kamuflaže”, “Žive električne baterije”, “Riba s pilom” i dr. izaziva na čitanje. / Knjigu će naročito dobro primiti strani esperantisti i sigurno će mnoge privući na obale našeg Jadrana. Ona predstavlja pravi roman o životu riba te će naročito dobro doći omladini koja uči esperanto u školama. / Ovom prilikom moram pomenuti još jednu zanimljivost: i autor i prevodilac knjige rodom su Korčulani, pa iako ne borave u Korčuli, nego u Zagrebu i Ljubljani, smatrali su da ovim djelom daju svoj dužni obol boljem upoznavanju stranog svijeta s ljepotama i zanimljivostima koje se kriju u našem moru. Ovakva knjiga postići će sigurno znatan efekt, a izjave stranih stručnjaka najbolje su priznanje i autoru Petru Giuniu i prevodiocu Marinku Đivoju. (*Davor Grgat*)

Slobodna Dalmacija br. 4958, 25. siječnja 1961., str. 5: *Radovi djece iz cijelog svijeta – Izlet u grad dima*. (Tomižuka Hideki, Kioto, Japan. S esperanta preveo D. G.)

Slobodna Dalmacija br. 5171, 2. listopada 1961., str. 2: *Knjiga mladih zagrebačkih esperantista prevodi se na 12 stranih jezika*. Dvadeset i jedan mladić i četiri djevojke, astronomi Zagrebačke zvjezdarnice, napisali su i objavili na esperantu knjigu pod naslovom “Drama u svemiru”, koju je izdalo Hrvatsko prirodoslovno društvo i Savez esperantista Hrvatske u pet tisuća primjeraka. Knjiga zagrebačkih astronoma-esperantista pobudila je veliki interes i sada se prevodi na dvanaest stranih jezika. U njoj se govori o kozmičkoj sudbini naše planete i njezinih stanovnika ukoliko bi izbio atomski rat.

Slobodna Dalmacija br. 5215, 22. studenoga 1961., str. 5: *Radovi djece iz cijelog svijeta – Školski život*. (Fornad Bouysou, Touluse, Francuska. S esperanta preveo D. G.)

Slobodna Dalmacija br. 5216, 23. studenoga 1961., str. 6: *Škola stranih jezika Narodnog sveučilišta – Na prvom mjestu u Evropi po broju inozemnih jezika*. (...) U 22 odjeljenja okupljeno je više od 400 polaznika za početni, srednji, napredni i konverzacioni tečaj engleskog, njemačkog, francuskog, talijanskog, španjolskog, ruskog, arapskog i esperanta. ... I u novije vrijeme engleski jezik najviše uči, a potom slijede njemački, talijanski, dok je interes za francuski, ruski, španjolski, arapski i esperanto nešto manji.)

Slobodna Dalmacija br. 5240, 23. prosinca 1961., str. 8: *Esperantisti na godišnjoj skupštini*. Danas u 20 sati u Domu brodogradilišta sastat će se oko 100 članova esperantskog društva “Split” da razmotre postignute rezultate u prošloj i donesu zaključke o radu u slijedećoj godini na redovitoj godišnjoj skupštini.

Slobodna Dalmacija br. 5561, 7. siječnja 1963., str. 6: *S godišnje skupštine esperantista – Uspješna godina*. U društvenim prostorijama Doma brodogradilišta održana je godišnja skupština esperantskog društva “Split”. Protekla godina za naše esperantiste bila je prilično uspješna. Organizirano je niz tečajeva za djecu, odrasle, početne i starije esperantiste. Održano je i nekoliko uspjelih predavanja za strane goste u kampu u Trsteniku. / Pored dopisivanja s

esperantistima iz preko 60 zemalja sa svih pet kontinenata, esperantisti iz našega grada bili su stalno na rapolaganju inozemnim esperantistima koji su posjetili Split tumačeći im pored ostalog i kulturne i historijske znamenitosti. / Za predsjednika društva izabran je Alekса Hrštić. (D. G.)

Slobodna Dalmacija br. 5576, 24. siječnja 1963., str. 4: *Primošten – sve poznatiji turističkom svijetu – Dobar glas daleko se čuje.* Primošten – Novosgrađenim međunarodnim esperantskim kampom "Ivo Lola Ribar" sa 200 ležaja i dva moderna ugostiteljska objekta do lanske godine malo poznat turističkom svijetu Primošten je otvorio vrata domaćim, a posebno inozemnim gostima. Kod turista evropskih zemalja sve veći interes vlada za boravak u ovom ubavom i slikovitom mjestu, poznatom i po veoma blagoj klimi: ljeta s rijetkim oborinama, a zime sa temperaturama gotovo uvijek iznad nule. Dakle, klimatske prilike omogućuju snažan razvoj i zimskog turizma. / U posljednje dvije godine na ovom području zabilježeni su vidni rezultati. Dobrovoljnim akcijama i samodoprinosom stanovnika Primoštena izgrađen je dalekovod i uvedena električna rasvjeta. Utrošeno je 47 milijuna dinara dok je stvarna vrijednost dvostruko veća. U novosagrađeni međunarodni kamp investirano je 45 milijuna. Ovim sredstvima podignuta je cisterna kapaciteta 320 tona, cjevovod i električna mreža te suvremeni sanitarni čvor. Koliki je napredak učinjen u turističkom pogledu, neka o tome govore slijedeći podaci. Dok je u sezoni 1961. Primošten ostvario 3.360 noćenja inozemnih turista, prošle godine taj se broj popeo na više od 7 tisuća, uz 10 tisuća noćenja domaćih gostiju. I devizni efekat bio je iznad očekivanja. U 1962. godini ostvareno je 22 milijuna, dok je u mijenjačnici mjesnog turističkog društva promijenjeno oko osam milijuna dinara inozemne valute. Prema sadašnjim predviđanjima očekuje se da će u ovoj godini biti ostvareno više od 20 tisuća noćenja inozemnih turista. / Dovršenjem dionice Jadranske magistrale između Šibenika i Splita, što je predviđeno do kraja ove godine, Primošten će postati jedno od najposjećenijih mjesta na jadranskoj obali. Već se danas kućnoj radnosti može smjestiti 400 gostiju, ali bi uz nezнатне investicije taj kapacitet mogao biti trostruko veći. / Prošle godine izvršeno je geodetsko snimanje cijelog područja na kojem je regionalnim planom bivšeg kotara zacrtana izgradnja turističkih objekata na površini od 45 hektara. Na osnovu tog snimanja Biro za turističku i ugostiteljsku izgradnju u Zagrebu upravo razrađuje detaljni plan lokacije pojedinih objekata. Među prvim zahvatima koji su dosad izvršeni vrijedno je spomenuti istraživačke radove na dobivanju pitke vode, što je organizirao Geoistraživački zavod NR Hrvatske. Dosadašnja istraživanja pokazala su vrlo dobre rezultate. Nadalje je izrađen projekt za vodovodnu mrežu, kanalizaciju i asfaltiranje glavnih putova u Primoštenu. Dakle, sve ono što će se obaviti u pravcu razvoja turističke privrede ide za tim da Primošten zaista postane jedan od jačih centara inozemnog turizma na našoj obali. (J. Jakovljević)

Slobodna Dalmacija br. 5605, 27. veljače 1963., str. 3: *Pripreme za organizaciju međunarodnog kampa željezničara u Rogoznici.* Savez esperantista željezničara Jugoslavije na plenumu održanom potkraj prošle godine u Zagrebu donio je odluku o osnivanju međunarodnog kampa željezničara u Rogoznici. U cilju što bolje realizacije zamisli u isto je vrijeme zaključeno da se poseban broj časopisa "Jugoslavia ferojisto" (Jugoslavenski željezničar) posveti šibenskoj komuni s posebnim osvrtom na Primošten, već afirmirani esperantski kamp "Prijatelja mira" i Rogoznicu koja će tokom narednih godina postati veliki međunarodni kamp željezničara. Ovaj časopis štampat će se u nekoliko tisuća primjeraka i bit će razaslan mnogim poznatim esperantskim radnicima svijeta, a bit će isto tako podijeljen članovima kongresa željezničara esperantista, koji će se tokom svibnja ove godine održati u Stock on Trent u blizini Londona. Tom prilikom će se prema donesenim zaključcima organizirati i posebna izložba posvećena historiji i turizmu šibenske komune, koja će se poslije kongresa prenijeti iz Londona u druge gradove. (T. D.)

Slobodna Dalmacija br. 5650, 20. travnja 1963., str. 3: *Trg Primošten u francukom gradu.* Primošten - Na prijedlog francuskih esperantista koji su provodili godišnji odmor preko ljeta u turističkom kampu za esperantiste "Ivo Lola Ribar" u jugoslavenskom primorskom gradiću Primoštenu nedaleko od Šibenika, glavni trg u francuskom gradu Valon-Pont.D'Ark dobio je novo ime "Primošten".

Slobodna Dalmacija br. 5662, 7. svibnja 1963., str. 4: *Uredit će se nasip u Rogoznici.* (Izgradnjom magistrale, a posebno priključka do Rogoznice, ovo mjesto je postalo vrlo privlačno izletište i ljetovalište. Tome je znatno pridonijela izgradnja odmarališta željezničara koje će već u ovoj godini prerasti u međunarodni kamp željezničara esperantista. ...)

Slobodna Dalmacija br. 5667, 13. svibnja 1963., str. 2: *Pariski profesor poslao lijek teško oboljeloj ženi iz Šida.* Ovih dana u Šidu se priča o jednom divnom primjeru ljudske solidarnosti i priateljstva za koje, kako se to više puta dosad pokazalo, ni granice ne predstavljaju prepreku. Pedesetogodišnja Šidanka Zagorka Stanisavljević odavno boluje od astme. Ovih proljetnih dana stanje njezina zdravlja se osjetno pogoršalo iako je bolesnica stalno bila pod liječničkom kontrolom. Starica je dobila recept za lijek "duspene-inala" s upozorenjem da se ne proizvodi kod nas i da ga je teško naći. Preko prijatelja ona je lijek tražila u Beogradu, Novom Sadu, Ljubljani, Skoplju i drugim mjestima, ali bez uspjeha. Bolesnici je bivalo sve teže. Tada se obratila za pomoć Cvetanki Tubić iz Šida, ljubitelju međunarodnog jezika esperanta, koja se dopisuje s mnogim esperantistima u drugim zemljama. Kako se ovaj lijek proizvodi u Francuskoj, Cvetanka Tubić zamolila je svoga prijatelja Jeana Paula Serfu, profesora matematike u Parizu, da nabavi lijek. Objasnila je da se bolesnica nalazi u kritičnom stanju. Ubrzo je stigao odgovor iz Pariza: "Lijek će hitno nabaviti." / Profesor Serf je imao muke dok je nabavio lijek. Kako se radi o opojnoj drogi, lijek se ne može nabaviti bez recepta. Profesor je išao i k liječniku, ali liječnik nije pronašao da je bolestan i nije mu dao recept. Najzad se upornost profesora Serfa isplatila. Preko prijatelja je dobio recept i kupio lijek. Ali time posao nije bio gotov. Za slanje lijeka u drugu zemlju bila je potrebna suglasnost naše ambasade, pariskog liječničkog udruženja i francuske carine. I ovaj posao profesor je obavio. Lijek je ovih dana stigao Zagorki Stanisavljević, kojoj je već bilo veoma teško. Otkako uzima lijek, bolesnica se znatno bolje osjeća. / O solidarnosti i pažnji profesora Serfa, Šidani govore samo najljepše.

Slobodna Dalmacija br. 5695, 14. lipnja 1963., str. 6: *Trgovi i ulice s imenom tvorca esperanta.* Specijalna komisija Svjetskog saveza esperantista izvršila je krajem prošle godine popis svih ulica i trgov u svijetu koji nose ime dra Zamenhofa, tvorca međunarodnog jezika ili pak samo ime ovog jezika – esperanto. Tako je utvrđeno da danas ovo ime nose po jedna ili više ulica u 19 zemalja, kao i da taj broj prelazi 200. Gledano po zemljama, to izgleda ovako: Argentina 5, Austrija 6, Belgija 3, Brazil 33, Britanija 1, Bugarska 21, Čehoslovačke 2, Francuska 43, Njemačka 19, Španjolska 10, Italija 23, Izrael 5, Holandija 13, Kanada 1, Poljska 15, Sovjetski Savez 2, Švedska 1, Mađarska 11 i Jugoslavija 2.

Slobodna Dalmacija br. 5719, 12. srpnja 1963., str. 3: *Na području općine 5000 gostiju.* (...) Kamp esperantista u Primoštenu je uglavnom popunjten, a i svi ležajevi u kućnoj radinosti. ...)

Slobodna Dalmacija br. 5723, 17. srpnja 1963., str. 6: *Udžbenici na esperantu.* Željeli bismo nabaviti udžbenike esperanta, pa bismo vas molili da nas uputite kome da se obratimo) (V. J., Seget). / U Splitu postoji Klub esperantista, koji svoje prostorije ima na I katu u Domu brodogradilišta "Split". Članovi kluba su tamо svakog petka od 19,30 do 22 sata. Posjetite ih ili im pišite, pa ćete na taj način najlakše doći do potrebnih udžbenika.

Slobodna Dalmacija br. 5730, 25. srpnja 1963., str. 3: *Na šibenskoj rivijeri ljetuje oko 16.000 turista. (... Primošten i Rogoznica su također dobro posjećeni, naročito Kamp esperantista i Odmaralište željezničara. ...)*

Slobodna Dalmacija br. 5736, 31. srpnja 1963., str. 7: *Tražim ozbiljnu djevojku od 23 do 26 godina sa znanjem esperanta radi društva. Ponude dostaviti administraciji.* (6333)

Slobodna Dalmacija br. 5739, 3. kolovoza 1963., str. 8: *Svjetski kongres esperantista u Sofiji.* Danas će u Sofiji otpočeti rad 48. svjetski kongres esperantista. Kongresu će prisustvovati preko 3.000 esperantista iz preko 45 zemalja svijeta, među kojima i oko 60 Jugoslavena. Istovremeno će se održati i drugi esperantski umjetnički festival, 8. kongres slijepih esperantista, 19. kongres omladine esperantista, foto-konkurs, međunarodni ljetni univerzitet, kao i veliki broj stručnih zasjedanja i sastanaka esperantista iz cijelog svijeta. Po svemu sudeći za ovaj kongres vlada veliki interes u cijelom svijetu, pa se može očekivati da bi mogao nadmašiti sve dosadašnje. (D. G.)

Slobodna Dalmacija br. 5744, 9. kolovoza 1963., str. 6: *Folklorni ansambl "Jedinstvo" gostuje u Primoštenu.* Pored nastupa svake srijede na ljetnoj terasi "Bastiona", folklorni ansambl grada Splita "Jedinstvo" tokom ovog ljeta gostovat će u nekoliko turističkih mesta u splitskom kotaru. Tako će u subotu održati priredbu za goste kampa esperantista u Primoštenu. U programu nastupa toga istaknutog amaterskog folklornog sastava predviđen je posjet graditeljima Auto-puta. Ako do tog nastupa dođe, mladim brigadirima bi se izvelo nekoliko priredaba s programom popularnih dalmatinskih pjesama i plesova naroda Jugoslavije. (Z.G.)

Slobodna Dalmacija br. 5749, 15. kolovoza 1963., str. 3: *Japanski novinari proputovali kroz Šibenik. – Oni će u Primoštenu u "Kampu prijatelja mira" zasaditi drvo prijateljstva.* Na poziv zagrebačkih astronoma danas su u "Kamp prijatelja mira" u Primoštenu doputovali japanski novinari Kiotaro Deguči i Jošimi Umeda, članovi redakcije lista "Universala Homamo" (Opća čovječanska ljubav) koji se već nekoliko dana nalaze u našoj zemlji. / Na proputovanju kroz Šibenik japanski novinari razgledali su kulturno-historijske znamenitosti grada i posjetili redakciju "Šibenski list" i poduzeće "Štampu". / U "Kampu prijatelja mira" oni će zasaditi drvo prijateljstva u grudi zemlje koju su donijeli iz Hirošime, grada na koji je bačena atomska bomba. / Prije nekoliko dana mladi esperantisti koji borave u ovom ljetovalištu simbolički su potpisali sporazum o zabrani nuklearnih pokusa. / U "Kampu prijatelja mira" jučer je počeo studentski esperantistički tjedan. (M. O.)

Slobodna Dalmacija br. 5752, 19. kolovoza 1963., str. 8: *Grupa esperantista iz Primoštena boravila u Splitu.* Jučer je boravila u Splitu grupa od 24 strana studenta esperantista iz kampa u Primoštenu. Grupu je dočekao i pozdravio Alekса Hrštić, predsjednik Društva esperantista u Splitu. U pratinji stručnog vodiča-esperantista Ante Goića strani studenti esperantisti razgledali su Dioklecijanovu palaču i podrumе, Galeriju Meštrović i ostale kulturno-historijske spomenike.

Slobodna Dalmacija br. 5756, 24. kolovoza 1963., str. 3: *Dobar posjet kampu esperantista u Primoštenu.* Primošten (Z. G.) - U kampu esperantista u Primoštenu nikada nije bilo gostiju kao ovih dana. Krajem srpnja svoj odmor pod šatorima ovog kampa provodilo je 638 gostiju, uglavnom stranaca, a toliko gostiju boravi u kampu i u kolovozu. Ovogodišnji posjet naročito je porastao u odnosu na prošlu godinu. Očekuje se preko 25 tisuća noćenja u toku 1963. godine.

Slobodna Dalmacija br. 5759, 26. kolovoza 1963., str. 6: *Grupa inozemnih esperantista u Splitu.* Jučer je stigla u Split grupa od 15 stranih esperantista koji provode odmor u međunarodnom

kampu esperantista u Primoštenu. Esperantiste je dočekao i proveo kroz grad prof. Alekса Hrštić, predsjednik Društva esperantista. U toku dana inozemni esperantisti su razgledali Dioklecijanovu palaču i podrumе, Galeriju Meštrović i akvarij u Instituto za oceanografiju i ribarstvo na rtu Marjana.

Slobodna Dalmacija br. 5774, 12. rujna 1963., str. 6: *Radio-Zagreb*. (... Četvrtak, 12. rujna - 23,02 Emisija za esperantiste ...)

Slobodna Dalmacija br. 5784, 24. rujna 1963., str. 6: *Narodno sveučilište na pragu nove školke godine – Veći broj akcija u novoj sezoni*. (... Tečajevi engleskog, francuskog, njemačkog, talijanskog, španjolskog i ruskog jezika te esperanta u prošloj godini imali su 595 polaznika koje je velika većina s uspjehom završila. ...)

Slobodna Dalmacija br. 5785, 25. rujna 1963., str. 8: “Žena” u svakom broju donosi: (... Od broja X. ove godine tečaj “Esperanto u 12 lekcija” ...)

Slobodna Dalmacija br. 5786, 26. rujna 1963., str. 6: *Radio-Zagreb*. (... Četvrtak, 26. rujna - 23,02 Emisija za esperantiste ...)

Slobodna Dalmacija br. 5787, 27. rujna 1963., str. 6: *Tečaj esperanta*. Esperantski klub “Split” vrši upis u tečaj esperanta. Tečaj traje osam mjeseci. Nastava će započeti 1. listopada a održavat će se dva puta tjedno po jedan sat. (O. J.)

Slobodna Dalmacija br. 5794, 5. listopada 1963., str. 11: *Šibenske burgije*. (... Najbolje sam proša u Primoštenu u “Kampu mira” u kome je sve bilo puno lipog svita, a bija bi još boje da sam zna esperanto, koji se u Šibeniku ne uči. ...)

Slobodna Dalmacija br. 5816, 31. listopada 1963., str. 6: *Radio-Zagreb*. (... 0,05 Emisija za esperantiste ...)

Slobodna Dalmacija br. 5817, 1. studenoga 1963., str. 3: *Odobrene investicije za izgradnju novih turističkih i komunalnih objekata*. (... U izgradnju 4 paviljona s ukupno 80 ležaja u krugu Kampa esperantista u Primoštenu utrošit će se 103 milijuna dinara, a 36 milijuna dinara u izgradnju restauracije u Murteru. ...)

Slobodna Dalmacija br. 5828, 14. studenoga 1963., str. 3: *Pred izgradnjу novih turističkih objekata – Opet kasno i – sporo*. (... Za izgradnju još nekoliko objekata /restorani u Murteru i Pakoštanima, vodovodi u Biogradu i na Hvaru, pekara u Zadru i proširenje esperantskog naselja u Primoštenu/ zahtjevi su usvojeni od komisije, ali nisu još razmotreni od kreditnog odbora. ...)

Slobodna Dalmacija br. 5831, 18. studenoga 1963., str. 3: *Ove godine u ugostiteljstvu povećan promet za 26 posto*. (... Kao što je poznato, ove godine odobrene su investicije od 327 milijuna dinara za izgradnju novih paviljona u kampu esperantista u Primoštenu ...)

Slobodna Dalmacija br. 5837, 25. studenoga 1963., str. 2: *Turističkim mjestima potrebne bolje telefonske veze*. (... dok međunarodni kamp esperantista u Primoštenu koji može primiti 300 turista nema uopće telefonske veze. ...)

Slobodna Dalmacija br. 5845, 5. prosinca 1963., str. 3: *Zašto zakašnjava izgradnja turističkih objekata*. (... Za iduću turističku sezonu Banka SRH odobrila je kredite za izgradnju restauracije

u Murteru u visini od 36 milijuna dinara, zatim 108 milijuna dinara za izgradnju četiriju paviljona sa 80 ležaja u Kampu esperantista u Primoštenu i oko 180 milijuna dinara za izgradnju motela na području Primoštene. ...)

Slobodna Dalmacija br. 5853, 14. prosinca 1963., str. 8: *Zašto, zašto?* (Primio sam čudno pismo pisano u nekom novom slavenskom esperantu, naime esperantu sastavljenom od riječi iz svih slavenskih jezika: hrvatskosrpskog, poljskog, češkog, ruskog. ...)

Slobodna Dalmacija br. 5935, 21. ožujka 1964., str. 10: *Upravo tako.* – Vaša kći izvanredno govori esperanto? - Da, kao da je tamo rođena!

Slobodna Dalmacija br. 5941, 28. ožujka 1964., str. 4: *"Na Drini čuprija" na esperantu.* U okviru realizacije projekta Uneska za uzajamno upoznavanje kulturnih vrijednosti Istoka i Zapada, Svjetski savez esperantista izdaje specijalnu seriju knjiga u okviru koje su već izašla djela: "Gladni kamen" Rabindranata Tagorea, "Pripovijetke" Odaga (Japan), "Božanstvena komedija" Dantea (sa uporednim tekstom na talijanskom jeziku) kao i posljednje "Muka" od Sartrea, dok su u pripremi argentinski epos "Martin Fiero" i "Na Drini čuprija" Ive Andrića.

Slobodna Dalmacija br. 5942, 30. ožujka 1964., str. 2: *"Esperanto" kitova.* Postoji li neka vrst "međunarodnog" zajedničkog jezika kojim govore neki kitovi iz srodnih porodica i morske svinje? Doktori Dreer i Evan iz New Yorka tvrde da tri različite vrste morskih svinja i jedna vrsta kitova imaju nekoliko istih "riječi" u svom "rječniku". Oni su to otkrili proučavajući zvižduke što ih ti sisavci ispuštaju kada su pod vodom. Čak su utvrdili da postoje 32 različita zvučna profila ovih zvižduka koji u stvari predstavljaju neku vrst "jezika".

Slobodna Dalmacija br. 5948, 6. travnja 1964., str. 3: *Ubrzati izgradnju turističkih objekata.* (... Slično je i s izgradnjom novih paviljona u Kampu esperantista u Primoštenu. ...)

Slobodna Dalmacija br. 5949, 7. travnja 1964., str. 4: *Križaljka.* (Okomito: 22. Esperantski: nego.)

Slobodna Dalmacija br. 5961, 21. travnja 1964., str. 5: *Akcija Primoštenaca na razvijanju turizma – Primošten sastajalište esperantista.* Magistrala još nije povezala Primošten sa svjetom ali je već zaokupila svakog ovdašnjeg čovjeka. Svjesni da im novi moderni put pruža rijetku mogućnost potpunog preobražaja svog mejsta, stanovnici Primoštena jednoglasno su se odlučili na pozamašnu akciju. Razgovori o turizmu su svakodnevni. Nitko se ovdje ne odriče vinograda, ni maslina, ni odlaska na ribolov, ali turizam je ipak nešto novo i više obećava. / *U prospektima 18 zemalja.* Gostoprivredstvo većem broju turista primoštenski domaćini ukazali su prije četiri godine. Došljaci su na sva usta hvalili njihovo mjesto, more i plaže. Rekli su da će doći i iduće godine. To je ujedno bio i zahtjev da se dotad osigura dovoljno pitke vode. Tako je u organizaciji Poljoprivredne zadruge u mjestu započela gradnja veće citerne, a radovi na elektrifikaciji su ubrzani. I prije dvije godine elektrika je zasjala u svim domovima. Dovedena je 32 kilometara dugim vodom iz Šibenika. / U međuvremenu u Primoštenu je sagrađen i prvi turistički objekat – međunarodni kamp esperantista sa 280 ležaja i prostorom za smještaj 140 vozila. U prošloj godini u njemu su ljetovali esperantisti iz 18 zemalja. Primošten ih je toliko impresionirao da su ga mnogi od njih uvrstili u turističke prospekte koji se izdaju u njihovim zeljama. Esperantisti su doveli i mnoge svoje prijatelje da u njihovoј blizini provedu odmor. Za njih i za domaće turiste prošlog ljeta osigurano je bilo 500 ležaja u privatnim kućama. Zadruga se brinula o njihovoј prehrani koju je osigurala u svom novom restoranu. Bilanca je

bila zadovoljavajuća: 40.000 noćenja od stranih i domaćih posjetilaca. / *Ugostiteljski objekti najveće kategorije.* Kreditom od oko sto milijuna dinara u mlađoj borovoj šumici pokraj mjesta koju je poslije rata zasadila omladina grade se četiri nova ugostiteljska objekta sa po 20 ležaja. Bit će najmodernije opremljeni i uvršteni u prvu smještajnu kategoriju. Ove sezone primit će prve goste. / U Primoštenu su odlučili preuređiti i čitavo mjesto. Započeli su izgradnju ceste iz mjesta do magistrale u dužini od nekoliko stotina metara. U isto vrijeme proširuju i četiri ulice koje će također asfaltirati i to prije nego im stignu ovogodišnji posjetiocci. Ukupno će oko tri kilometra puta u mjestu pokriti asfaltom. To se radi najvećim dijelom njihovim sredstvima i sredstvima zadruge koja je nosilac svih akcija u selu. / U toku je i gradnja 16 kilometara dugog vodovodnog priključka kojim će pitka voda poteći već krajem svibnja. Vrijednost radova na tom objektu iznosi više od 80 milijuna dinara. Zadruga je dobila od Narodne banke kredit i pomoć iz republičkih fondova u iznosu od 55 milijuna dinara, a ostala sredstva osigurali su mještani. Obavezali su se da će na izgradnji svojih komunalnih objekata svaki od njih dati po 20 dobrovoljnih radnih dana, pa čak i više ako bude potrebno. / Za izvršene radeve najviše zasluga ima poljoprivredna zadruga koja je odlučila da uz pomoć svih stanovnika u mjestu od Primoštena učini lijepo turističko mjesto i rijetko privlačno izletište Splićana i Šibenčana. Zadruga se pobrinula da u svojih sedam pogona zaposli i sve mještane kojima je to potrebno. Jednom rječju, zadruga je nosilac cijelokupnog rada i društvene aktivnosti u mjestu. Svaka akcija počinje i završava njezinim posredstvom. (B. T.). /Članak je ilustriran fotografijom pod kojom piše: Pogled s poluotočnog na kopneni dio Primoštena./

Slobodna Dalmacija br. 5962, 23. travanja 1964., str. 4: *Rogoznica: Godišnja skupština željezničara esperantista.* Rogoznica će 29. i 30. o. mj. primiti željezničare esperantiste Jugoslavije i brojne goste članove Međunarodnog Saveza željezničara esperantista iz Italije, Bugarake, Mađarske, Belgije i drugih zemalja. Za vrijeme održavanja godišnje skupštine za učesnike skupa i mještane bit će izveden kulturno-zabavni program u kojem će učestvovati KUD "Stanko Paunović" iz Niša. 29. travnja bit će održan koncert u kampu esperantista u Primoštenu, a dramski studio izvest će u Rogoznici na esperantu "Sumnjivo lice" Branislava Nušića. Za trajanja godišnje skupštine željezničara esprantista u Domu kulture u Rogoznici bit će otvorena izložba slika dalmatinskog umjetnika Antona Spike. / Boravak domaćih i stranih željezničara esperantista u Rogoznici bit će iskorišten za obilazak historijskih znamenitosti Trogira, Šibenika i Splita, kao i za razgovore o daljnjoj izgradnji kampa u Rogoznici i njegovu pretvaranju u međunarodni kamp željezničara esperantista.

Slobodna Dalmacija br. 5965, 25. travnja 1964., str. 13: *Reverat Jokana Sikirice.* (... Moj brte da ti je vidi kad on ujiti dirigentsku štanicu pa uz domaće vino učini razumljivim sve svitske jezike, ne bi reka nego da je zavlada esperanto. ...)

Slobodna Dalmacija br. 5971, 4. svibnja 1964., str. 8: *Ovogodišnja proslava prvomajskih praznika – Opustio grad – oživjela izletišta.* (... Posjetili smo nekoliko izletišta. Kamp esperantista u Primoštenu bio je pretrpan. Na stotine automobila različitih registracija posjetilo je ovo mjesto koje je uoči Prvog maja asfaltna traka povezala sa Splitom. ...)

Slobodna Dalmacija br. 5997, 3. lipnja 1964., str. 3: *Esperantski seminar u Primoštenu.* U Međunarodnom eperantskom kampu u Primoštenu od 9.-20. lipnja ove godine održat će se seminar za nastavnike i rukovodioce tečajeva esperanta. Seminar će imati stručnjaka, na seminaru će se obuhvatiti početnike tj. one prosvjetne radnike koji su svladali jezik, a žele steći osnovna znanja o književnosti, historiji i organizaciji esperanta. / Grupa za naprednije obuhvaćat će one prosvjetne radnike koji su već vodili tečajeve esperanta. Pored naših stručnjaka, na seminaru će održati predavanje i nekoliko eminentnih esperantista iz inozemstva.

Slobodna Dalmacija br. 6002, 9. lipnja 1964., str. 2: *Inozemna omladina na izgradnji Jadranske magistrale.* (... Na magistralu će istovremeno stići pojedine grupe esperantista i izviđača iz nekoliko zemalja i predstavnici omladinske organizacije slovenske nacionalne manjine u Trstu "Mladinska inicijativa". ...)

Slobodna Dalmacija br. 5932, 18. ožujka 1964., str. 4: *Kongres jugoslavenskih esperantista.* Osamnaesti kongres jugoslavenskih esperantista održat će se u Rijeci od 5. do 8. srpnja ove godine. Za vrijeme kongresa održat će se i godišnji sastanak Saveza esperantista Jugoslavije te godišnji sastanci i konferencije raznih stručnih i specijaliziranih esperantskih organizacija. U centru pažnje kongresa bit će tema "Uloga i mjesto esperanta u našem socijalističkom društvu". Između posljednjeg i ovogodišnjeg kongresa jugoslavenskih esperantista održani su festivali jugoslavenskih esperantista u Opatiji, Splitu i Subotici, a prošle godine u Beogradu konferencija škola u kojima se uči esperanto. (D. Grgat)

Slobodna Dalmacija br. 5930, 16. ožujka 1964., str. 6: *Križaljka.* (Okomito: 12. Esperantski: nego)

Slobodna Dalmacija br. 5906, 17. veljače 1964., str. 6: *Propaganda za esperanto.* U subotu je održana redovna godišnja skupština esperantskog društva "Split". Iz diskusije na skupštini moglo se zaključiti da će Društvo esperantista u slijedećem periodu raditi na osposobljavanju nastavnikačkog kadra, a na jesen povećati broj tečajeva za ljubitelje ovog međunarodnog jezika. Društvo će održavati tjesnu suradnju s Međunarodnim esperantskim kampon u Primoštenu i u suradnji s Narodnim sveučilištem organizirati predavanja o raznim temama za goste u kampu Trstenik. (D. G.)

Slobodna Dalmacija br. 5904, 14. veljače 1964., str. 6: *Interes za učenje stranih jezika veći od mogućnosti.* (... Na prvom mjestu po interesu je engleski jezik, zatim njemački, talijanski i francuski. Interesenata za ruski i španjolski je vrlo malo, dok tečaj espranta nije ove godine formiran. ...)

Slobodna Dalmacija br. 5901, 11. veljače 1964., str. 3: *Podižu se novi turistički objekti.* (... Tako se u Primoštenu podižu 3 nova paviljona sa po 16 ležaja u krugu Međunarodnog esperantističkog kampa ...)

Slobodna Dalmacija br. 5896, 5. veljače 1964., str. 3: *Zadar: Osnovano esperantsko društvo.* Na osnivačkoj skupštini esperantskog drušva u Zadru prirustvovalo je više od tridesetoro ljubitelja esperanta, međunarodnog umjetnog jezika. Tom prilikom ustanovljeno je da Zadar ima nekoliko vrlo iskusnih i poznatih esperantista koji se već duži niz godina bave tim zanimljivim jezikom i da postoje potpuno povoljni uvjeti za osnivanje zadarskog društva. Novooosnovano društvo dobilo je ime "Prijateljstvo" (Esperanto societo "Amikeco"). Prvi tečaj esperanta u Zadru počeo je ovih dana i trajat će do kraja svibnja, s tim što će se nastava u početku održavati dva puta tjedno po jedan sat, a kasnije tri puta tjedno, također po jedan sat. (A. S.)

Slobodna Dalmacija br. 5892, 31. siječnja 1964., str. 6: *Tečaj za vodiče turista.* (... Za vodiče na talijanskom jeziku prijavilo se 19, na engleskom 18, njemačkom 15 i francuskom 14 kandidata. Za ruski jezik su prijavljena 3, za mađarski 2, dok se za češki, poljski, španjolski i esperanto prijavio po jedan kandidat. ...)

Slobodna Dalmacija br. 5891, 30. siječnja 1964., str. 6: *Esperantisti – propagatori turizma.* Splitsko društvo esperantista organiziralo je početni kurs za učenje međunarodnog jezika. Iako je za tečaj vladalo prilično zanimanje, organizatori su broj polaznika reducirali na petnaestak jer nemaju pogodne prostorije. / Inače ovaj klub, koji broji stotinjak članova, bio je veoma aktivan tokom protekle godine. Svojim vezama i korespondencijom s esperantistima iz mnogih evropskih zemalja njegovi su članovi znatno pridonijeli širenju propagande za turistička područja Dalmacije. naročito su uspješan kontakt državali s Poljacima, Englezima, Nijemcima i Francuzima. / Kao i prethodnih turističkih sezona, splitski esperantisti će i ovog ljeta u internacionalnom esperantskom kampu u Primoštenu organizirati propagandna predavanja o privredi srednje Dalmacije i kulturno-historijskim spomenicima Splita. Predavanajće se održavati paralelno na esperantu, francuskom, njemačkom i engleskom jeziku. (Z. R.)

Slobodna Dalmacija br. 5887, 25. siječnja 1964., str. 3: *Novi turistički objekti.* (Od radova koji će se u ovoj godini obaviti u ugostiteljsko-turskičkoj privredi, veći zahvati odnose se na izgradnju četiri objekta paviljonskog tipa sa 80 ležaja u Esperantskom kampu kod Primoštena ...)

Slobodna Dalmacija br. 5877, 14. siječnja 1964., str. 3: *Uskoro počinje tečaj esperanta.* U Šibeniku je već nekoliko puta počinjao tečaj esperanta. Međutim iz raznih razloga, rijetko su ti pokušaji dovedeni do kraja. Društvo esperantista u Šibeniku odlučilo je da započne novi tečaj. Za aktivnost na organiziranju tečajeva esepranta Društvo esperantista u Šibeniku dobilo je više međunarodnih priznanja. Novi tečaj u Šibeniku, koji će vjerojatno početi rad početkom veljače, vodit će Ruža Niemčević, redovni profesor Pedagoške akademije u Šibeniku. Za ovaj tečaj među Šibenčanima vlada veliki interes. (T. D.)

Slobodna Dalmacija br. 6136, 12. studenoga 1964., str. 8: *Predavanje o Švedskoj na esperantu.* Sutra u prostorijama Esperantskog društva (Dom brodogradilišta) u 19.30 sati švedski esperantist inž. Josef Karl Moberg održat će predavanje o Švedskoj s posebnim osvrtom na Laponiju. Predavanje će biti popraćeno dijapositivima. Za posjetioce koji ne govore esperanto predsjednik društva Alekса Hršić prevodit će predavanje na naš jezik. (A. B.)

Slobodna Dalmacija br. 6107, 9. listopada 1964., str. 6: *Esperanto tečaj za početnike.* Društvo esperantista u Splitu organiziralo je novi tečaj esperanta za početnike. Tečaj počinje u ponedjeljak 12. listopada u Domu brodogradilišta "Split" i trajat će osam mjeseci. Nastava će se održavati dva puta tjedno. Svi oni koji žele učiti ovaj međunarodni jezik mogu se prijaviti Društву esperantista u zgradi Tehničkog fakulteta. (A. B.)

Slobodna Dalmacija br. 6101, 2. listopada 1964., str. 3: *Što je uvjetovalo brzi razvoj turizma u Primoštenu.* (... Oni također ističu internacionalni kamp esperantista kao pionira turizma u Primoštenu. ...)

Slobodna Dalmacija br. 6087, 16. rujna 1964., str. 4: *Kamp esperantista bit će otvoren kroz cijelu godinu.* Primošten (O. J.) – Zbog interesa stranih gostiju za provođenje zimskog odmora u Primoštenu Poljoprivredna je zadruga odlučila da Internacionalni kamp esperantista bude otvoren čitavu godinu. U kampu očekuju da će tokom narednih nekoliko mjeseci raditi punim kapacitetom. Ako je vjerovati staroj poslovici: "po jutru se dan poznaje", očekivanja osoblja kampa bit će ispunjena. Naime, u četvrtak 10. rujna u kampu su boravila 222 gosta, dok su ležajevi u paviljonima rezervirani sve do sredine slijedećeg mjeseca.

Slobodna Dalmacija br. 6070, 27. kolovoza 1964., str. 6: *Naš sugrađanin Ivo Osibov predsjednik Svjetske omladinske esperantske organizacije.* Dvadeset sedmogodišnji Ivo Osibov, šef pravnog odjela kombinata "Jugoplastike", dobio je ovih dana najveće priznanje za dvanaestogodišnji rad u esperantskoj organizaciji. On je na 20. kongresu Svjetske omladinske organizacije, koji je održan od 8. do 15. kolovoza u Amsterdamu, izabran za predsjednika. / Posjetili smo Ivu Osibova nakon njegova dolaska iz Amsterdama i postavili mu nekoliko pitanja. Evo što nam je rekao mladi predsjednik Svjetske omladinske esperantske organizacije. / – Za mene ovaj izbor znači korak naprijed k još svestranijem radu u omladinskoj esperantskoj organizaciji. Drago mi je da sam izabran za predsjednika. To je priznanje za moj dvanaestogodišnji rad, i to ne samo meni, nego i svim esperantistima naše zemlje. / – Koliko vam traje mandat? / – Godinu dana – do 31. kongresa koji će se dogodine održati u japanskom gradu Kyoto. / – Da li ste dosad bili u nekim organima Svjetske omladinske esperantske organizacije? / – Dosad sam bio član Izvršnog odbora organizacije u koju je učlanjeno devetnaest zemalja. / – Kako radi Društvo esperantista u našem gradu? / – Osnovni je zadatak našeg Društva da okupi što veći broj članova i organizira održavanje tečajeva za esperanto. Na tom smo planu u proteklih nekoliko godina postigli dobre rezultate. Nije prošla nijedna godina a da nismo održali po nekoliko tečajeva. (O. J.)

Slobodna Dalmacija br. 6052, 6. kolovoza 1964., str. 5: *Ljetni pedagoški esperantski seminar u Primoštenu.* U Međunarodnom esperantskom kampu u Primoštenu održan je nedavno dvotjedni ljetni pedagoški seminar što ga je priredio Savez esperantista Jugoslavije. U radu seminara je sudjelovalo oko 80 učitelja i profesora iz čitave zemlje, a pored toga i veći broj gostiju iz sedam stranih zemalja. Seminar se sastojao od dva dijela: za početnike i napredne. Predavači su bili naši najistaknutiji stručnjaci. Pored gramatike i metodike na seminaru je predavana i historija esperantskog pokreta, literatura, pregled esperantske književnosti, terminologija i dr. (D. Grgat)

Slobodna Dalmacija br. 6051, 5. kolovoza 1964., str. 2: *Turistički zapisi: U selu – grad od platna.* Čim sm stigao u Primošten, uputio sam se u recepciju: / – Molim jedan šator. / Djevojka u recepciji pogleda u svoju knjigu: – Izvol'te u šator broj osam. / Po staroj navici htjedoh zatražiti ključ, ali se u posljednji trenutak sjetih da šatori nemaju brava. / Nikad nisam bio pod šatorom i sad me evo u prostrajoj borovoj šumi pretvorenoj u gusti šatorski grad. Bilo je oko dva sata poslije podne kad sam počeo tražiti svoj stan. Prvi šator nosio je broj 230. Prebacim se u drugi kvart. Do vraka, sve šatori s brojevima preko stotine. / Lutao sam dobrih pola sata, očito se ne snalazeći u rasporedu ovoga platnenog grada. Tko zna koliko bi lutanje potrajalo da pod jednim šatorom ne pronađoh sobaricu koja me povede u drugu "ulicu" od mora i otvori mi vrata, odnosno odriješi konopce moga stana. / Prilegoh malo slušajući cvrčke, onda se dignem, zavežem konopce na ulazu i evo me opet u recepciji. / – Znate, ja nisam esperantist. / – Ne smeta – veli djevojka. / – Znate, ja san Spličanin, pa vi me, molim, u hotel premjestite.

Dolazeći u Primošten novom asfaltnom cestom, sjetih se raskrižja na staroj cesti, raskrižja koje me je uvjek zbunjivalo. Tu su bile tri strelice za tri Primoštena. Ona s lijeve strane pokazivala je put za poluotočić na čijem se vrhu zgodno zbilja skupina bijelih kamenih kuća. To je ovaj naš turistički Primošten, a dva puta s druge strane ceste vodila su jedan za Južni, a drugi za Burnji Primošten. S nizom svojih zaselaka oba ova Primoštena kojima su vjetrovi odredili ime raštrkala su se na kilometre. Zanimljivo je da svaki od njih ima jednako stanovnika – nešto manje od 1.200. / Tek što sam u Mjesnom uredu započeo razgovor, a već sam za primoštenske prilike počinio najgoru moguću grešku. Baš kao da sam namjerno upro u ranjavo mjesto. Naime, raspitujem se za tri Primoštena, a moji sugovornici me odmah prekidaju i mijenjajući ton govora kao da se počinju okruživati zidom nepovjerljivosti. / – Ne postoje tri Primoštena –

vele – već samo jedan jedinstveni. Uvijek smo bili jedna općina i jedno mjesto, pa je tek poslije petnaestak godina zbog potreba ondašnjih radnih a kasnije općih poljoprivrednih zadruga došlo do rastezanja na tri strane. Tri zadruge pretvorile su nas u tri sela, svako sa svojim tendencijama, svojim koristima i svojim strastima. / – Pitanje kud će proći magistrala predstavljalo je naš posljednji nesporazum, posljednjis udar, a sad se opet tri sela stapaju u jedno. / Da turizam preobrazi jedno mejsto, nije nimalo slučajno, ali Primošten ipak svoje turističko otkriće zahvaljuje jednom sretnom slučaju. Prije četiri godine u Primošten je došao na odmor direktor zagrebačke zvjezdarnice s grupom omladinaca – autora u svijetu već poznate knjige “Drama u svemiru”. Mladi astronomi esperantisti dali su ideju o osnivanju internacionalnog esperantskog kampa u kome će se okupljati svi koji govore esperanto. / Ta sretna zamisao našla je pristaše u čitavoj Evropi, i već te prve, 1961. godine našlo se u Primoštenu na okupu 400 esperantista. / Iduće godine podignut je kamp u kome je zabilježeno preko 3.000 noćenja. Otad se svakog ljeta brojevi udvostručuju. Preklani sedam, a lanjskog ljeta 14.000 noćenja. / Ovogodišnji plan je 33.000 stranih noćenja. / Pored šatora i četiri nova hotelska paviljona Primošten ima još 500 postelja u kućnoj radinosti. I sve su druge kategorije. / Neprihvatljivo je velika razlika u cijeni za domaće i strane goste. Dok naš turist za ležaj u kućnoj radinosti plaća 400 dinara, stranac plaća 560 dinara. Tih 160 dinara razlike ide u općinsku kasu s time da se vlasniku još odbije 79 dinara. / Dakle od 560 dinara ostaje mu 321. Kako znamo, strani gosti iziskuju veći komfor, a vlasnik sobe nije stimuliran da ga i postigne. / Evo još jedne karakteristične primoštenske cifre. Prošle godine mjenjačnica Turističkog društva promijenila je 19 milijuna deviznih dinara. / Ovog ljeta otvorena je u kampu još jedna mjenjačnica, a rezultat je slabiji. / Primošten je divan primjer sela koje pokazuje kakva se sve čuda mogu izvesti zajedničkim radom. / Svi stanovnici Primoštena od 18 do 60 godina dali su po trideset nadnica na uređenju i asfaltiranju ulica i postavljanju vodovoda. Impresionira taj podatak da mjesto od nepunih 1.200 stanovnika daje osamdeset milijuna dinara u dobrovoljnim radovima. Naoko to izgleda nemoguće. Međutim, uvjeravaju me u Primoštenu da bi bar osamdeset milijuna koštali ti radovi u režiji nekog poduzeća. / I na kraju evo jednog vapaja iz Primoštena. Otkad ga je dotakla magistrala, Primošten je postao teže pristupačan. Najprije, ukinute su parobrodarske pruge. Uz Primošten dnevno prođe dvadeset i osam autobusnih pruga, a turisti znaju čekati na cesti i po četiri-pet sati dok se uspiju ukrcati u autobus. (*Miljenko Smoje*)

Slobodna Dalmacija br. 6050, 4. kolovoza 1964., str. 3: *Gradit će se prateći turistički objekti.* (... Poljoprivredna zadruga Primošten u idućoj godini namejrava izgraditi nekoliko novih paviljona u kampu esperantista. ...)

Slobodna Dalmacija br. 6028, 9. srpnja 1964., str. 2: *Završen kongres esperantista.* Rijeka, 8. VII. (Tanjug) – Učesnici 18. kongresa esperantista Jugoslavije, koji je danas u Rijeci završio rad, zalažu se za uvođenje esperanta u škole i ostale institucije koje se bave obrazovanjem omladine i odraslih. Također se predlaže, kao posebno pogodna forma za širenje ovog jezika, razvijanje kulturno-umjetničke djelatnosti na esperantu.

Slobodna Dalmacija br. 6027, 8. srpnja 1964., str. 3: *Završen prvi tečaj esepranta u Zadru.* Zadar (A. S.) - Za samo četiri mjeseca postojanja Esperantskog društva u Zadru, prvi članovi te organizacije položili su ispit za A stupanj poznавanja esperanta. Zanimljivo je da je početnički polugodišnji tečaj svladan za samo četiri mjeseca, a od 22 kandidata, različita stupnja obrazovanja i starosti, koji su pristupili ispitu ni jedan nije pokazao nedovoljno znanje. Što više, postignuta je vrlo visoka prosječna ocjena – 4,1. U svrhu daljnog usavršavanja svojih članova zadarsko Društvo upućuje četvoricu predstavnika na viši kurs esperantskog jezika koji se ovog mjeseca održava u Primoštenu.

Slobodna Dalmacija br. 6025, 6. srpnja 1964., str. 3: *Primošten: Prošireni kapaciteti kampa esperantista.* Međunarodni kamp esperantista u Primoštenu za ovogodišnju sezonu proširio je svoj kapacitet za još 80 ležaja, tako da će ovaj objekt raspolagati s ukupno 350 ležaja. Za izgradnju četiri paviljona u opremu, komunalije i sanitarni čvor, investirano je 103 milijuna dinara. Novoizgrađeni objekti posjedovat će toplu i hladnu vodu u tuševima, te improviziranu garažu za smještaj automobila. Cjevovodom kamp vodu dobija iz obližnje cisterne, a krajem ovog mjeseca pitka voda poteći će iz Zagorskog vodovoda. U toku je polaganje cijevi od Vrpolja prema Primoštenu, na dužini od 17 kilometara. (J. J.)

Slobodna Dalmacija br. 6025, 6. srpnja 1964., str. 2: *URijeci počeo rad 18. kongres esperantista Jugoslavije.* Rijeka, 5. VII. (Tanjug) – U Rijeci je danas pod pokroviteljstvom predsjednika Sabora Socijalističke Republike Hrvatkse – Ivana Krajačića počeo rad Osamnaesti kongres esperantista Jugoslavije, koji treba da razmotri mjesto i ulogu ove organizacije u našem društvenom životu. Kongresu prisustvuje oko 500 esperantista iz cijele zemlje i gosti iz Austrije, Mađarske, Italije, Poljske, Engleske, Švedske, Bugarske, Švicarske i Holandije. Za vrijeme kongresa koji će trajati do 8. srpnja bit će održane kazališne predstave i kulturne priredbe esperantskih ansambala iz naše zemlje. Također će biti formirana peta esperantska omladinska radna brigada za jadransku magistralu, u kojoj će raditi i deset esperantista iz inozemstva.

Slobodna Dalmacija br. 6007, 15. lipnja 1964., str. 3: *Komunalna banka odobrila nove kredite.* (... Poljoprivrednoj zadruzi u Primoštenu odobreno je 15 milijuna dinara za učešće u gradnji paviljona u Kampu esperantista. ...)

Slobodna Dalmacija br. 6178, 4. siječnja 1965., str. 3: *Kako su Šibenčani proslavili Novu godinu.* (... i Primoštenu gdje je za brojne izletnike iz Splita i Šibenika organiziran doček Nove godine u kampu esperantista “Ivo Lola Ribar”.)

Slobodna Dalmacija br. 6200, 29. siječnja 1965., str. 4: *Zabilježeno u Primoštenu: Vinogradi u saćama.* (... Približavali smo se Primoštenu Jadranskom magistralom. Njegovim uvalama i prilazima internacionalnom kampu esperantista u kojem svakog ljeta provede svoj odmor stotine i stotine stranih turista ... Prvi Primoštenci, koji su izgradili svoje kuće na poluotoku, gdje se danas širi turistički kamp esperantista, imali su samo dva izvora zarade. Prvi je bio more i ribarstvo, a drugi je ljuti kamen oko njih. ...)

Slobodna Dalmacija br. 6201, 30. siječnja 1965., str. 4: *Reportaža iz Primoštena: Nema zaslужnog imena, zato na naša pitanja odgovara čitavo mjesto.* O Primoštenu znamo, uglavnom sve ... Zar baš sve? / Ono o mostu i “primostiti”, o Kampu koji je dobio ime po esperantistima, o nagloj turističkoj afirmaciji... Pa to nije ni stoti dio od onoga što se može vidjeti i čuti u jednodnevnom kontaktu s mjestom i mještanima na granici sive trake Jadranske turističke ceste. Tražimo druga Toga i Toga. / A kad smo ga našli: / – Možemo razgovarati samo pod jednim uvjetom: da ne spominju imena. Neka vaš subesjednik bude čitavo mjesto – Primošten. Važi? / – Slažem se, – rekoh. / Pa to je dobro, pomislim: intervju sa selom. / *Pomrčina donijela svjetlo.* I selo je počelo da priča: Onomad, kad astronomi najaviše pomrčinu Sunca dođe kod nas naučna ekipa na čelu s direktorom zagrebačke Zvјzdarnice. (Ličnosti izvan mjesta mogu se spominjati.) A taj bijaše i esperantista. Pa predloži: ljetovalište esperantista u Primoštenu. Selo prihvati bez dizanja ruku. Riječu čvrstom i odlučnom. I tako je počelo... / Danas na poluotoku Raduča stoje četiri paviljona sa 80 ledjajeva, prostor za 260 šatora i stotinjak kola. Više od 100 milijuna dinara uknjižila je Poljoprivredna zadruga na ime ugostiteljske djelatnosti u prošloj godini. / Ima i drugih značajnih brojki koje se odnose na goste u kućnoj radinosti, prodane

razglednice, turističke kredite, ali ... čemu sve to? / Od pomrčine sunca do danas prošlo je relativno dugo: Primošten se ovio asfaltom, dobio električnu struju, svakog dana čeka vodu ispod montiranih slavina... Zasijalo je u Primoštenu u svakom pogledu. / *Sutra još svjetlje*. Primošten ne želi da ostane na postignutim rezultatima. Jer: neki Poljaci prolazili prošlog ljeta ovim dijelom Jadranske turističke ceste i gotovo zabezknuto upitaše suputnike: – Od kada je Sveti Stefan u centru Jadran? Pitanje na koje Primoštenci odgovaraju žuljevima, elanom, razkošnom vegetacijom, atraktivnošću, bezimenim turističkim entizijastima... / Valja biti uporan. Razgovorajmo malo o tome. / Reporter: Imate velike planove, čujem? / Primošten: Realne i ostvarljive. / Reporter: Konkretno / Primošten: Do početka nove turističke sezone dva paviljona od po 100 ležaja i novi restoran za ishranu gostiju smještenih u kućnoj radinosti. / Reporter: A sredstva? / Primošten: Odobrena. Za izgradnju dvaju paviljona u Esperanto-Kampu dobili smo kredit od 433 milijuna, a za adaptaciju vile Fenci 56 milijuna. / Reporter: Ali u vili vam je smještena Zdravstvena stanica? / Primošten: Ništa za to. Zdravstvena stanica seli u zadružni dom. Kad je u pitanju turizam mi primjenjujemo princip rotacije i na ustanove. / Reporter: Opišite mi buduće objekte? / Primošten: Dva paviljona u Esperanto-Kampu imat će ukupno oko 200 ležaja u jednokrevetnim, dvokrevetnim i trokrevetnim sobama; u prizemlju, na prvom i drugom katu. Objekat koji ćemo dobiti adaptacijom vile Fence raspolagat će sa dva restorana od kojih će jedan biti noćni bar, zatim vrtnom restauracijom, bazenom za ribu. Glavni restoran imat će kapacitet od 400 obroka. / Reporte: I kad će sve to biti dovršeno? / Primošten: Najkasnije do 1. srpnja. Prije ranije, nego kasnije. / Reporter: Tko tako brzo gradi? / Primošten: Naša građevinska grupa pri Poljoprivrednoj zadruzi. Naprsto ne voli da nam se bilo tko mijesha u naše "unutrašnje stvari". Vidjeli ste paviljone u Kampu. Što im manjka? Našim su rukama građeni i uzgrađeni. / *Zadruga sa sedam djelatnosti*. I nikako da steknem dojam kako se Primošten busa u prsa, ja ovo, ja ono. Za sve postoje čvrsti argumenti i dokumenti. Primošten dakle, odgovara na postavljena pitanja otvoreno, jasno i glasno: da svi čuju. / Primošten hvali svoju zadrugu. I nabrala: trgovina, ugostiteljstvo i turizam, građevinarstvo, ribarstvo, precizna mehanika, prerada, otkup... sve su to djelatnosti Poljoprivredne zadruge. / Do sada ni jedna od ovih djelatnosti nije zatajila. / Ipak: ugostiteljstvo i turizam primarni su. S najsvjetlijom perspektivom (izvinjavam se za parološku terminologiju). / Za to su stvoreni svi preduvjeti: prirodni i komunalni. Da ponovim, elektrika i voda. Zatim: objekti. / Ispod crnog asfalta teče voda... / Primošten je ožilavio cijevima. / Uz Jadransku turističku cestu, 23 kilometra jugoistočno od Šibenika stvara se turistička Meka – dalmatinski Sveti Stefan. / Rukama i voljom Bezimenih. (N. Marinković)

Slobodna Dalmacija br. 6202, 1. veljače 1965., str. 8: *Uspješna esperantska godina*. Na redovnoj godišnjoj skupštini esperantskog društva "Split" istaknuto je da je ovo društvo u protekljoj godini održalo nekoliko uspješnih tečajeva, zatim više predavanja u kampu za strane goste i uspostavilo informativne turističke punktove za naše i inozemne esperantiste. S opravdanim je zadovoljstvom naglašeno da je naš grad u prošloj godini dao dva predsjednika svjetskih esperantskih organizacija: predsjednika Svjetskog saveza esperantista, što je postao prof. dr Lapenna, i predsjednika svjetskog Saveza esperantske omladine – Ivu Osibova. (D. G.)

Slobodna Dalmacija br. 6242, 19. ožujka 1965., str. 4: *Novi prospekt Primoštena*. Primošten (N. M.) – Turističko društvo u Primoštenu izdalo je novi prospekt mjesta. Umjetničku i tehničku opremu izradila je "Turističke štampa" u Beogradu. Prospekt sadržai 16 fotografija u koloru s legendama na šest svjetskih jezika i esperantu. Na tim jezicima u prospektu je i tekst s opisom mjesta, historijom, geografskim položajem i drugim zanimljivostima. Novi prospekt Primoštena, jednog od nainteresantnijih turističkih mjesta šibenske rivijere, ovih je dana razaslan turističkim agencijama u zemlji i inozemstvu, kao i pojedincima koji su se preko

mjesnog Turističkog društva, Poljoprivredne zadruge ili Esperantističkog kampa interesirali za boravak u Primoštenu u toku ovogodišnje sezone.

Slobodna Dalmacija br. 6252, 31. ožujka 1965., str. 4: *Svjetski esperantski kongres u Tokiju*. Pod pokroviteljstvom austrijskog kancelara dra Klause održat će se u srpnju ove godine u Beču esperantska evropska konferencija, a 50. svjetski kongres esperantista, pod pokroviteljstvom dra Yuji Shibata, predsjednika Japanske akademije, održat će se u Tokiju od 31. srpnja do 7. kolovoza ove godine. Za kongres u Tokiju vlada veliko zanimanje, pa je već do početka prošlog mjeseca prijavljeno 1.500 delegata iz 42 zemlje, među kojima i 10 naših državljanina. (D. G.)

Slobodna Dalmacija br. 6276, 1. svibnja 1965., str. 8: *Zemlja iz Hirošime u Primoštenu*. U Primoštenu se nalazi ljetovalište u kojem se sastaju esperantisti iz svih krajeva svijeta. Na tome djeliću naše obale omladina svijeta se upoznaje, zbljuže i zatim održava stalnu međusobnu vezu. Da se ovjekovjeći to prijateljstvo, mladi su esperantisti došli na ideju da svaka nacija omeđi malu parcelu zemlje na koju će zasaditi cvijeće i stabla. Danas na samom ulazu u kamp ima već 17 parcela raznih naroda. Izražena je želja esperantista iz mnogih država da dobiju i svoju parcelu. Među postojećim parcelama jugoslavenska se nalazi u sredini. Zanimljiva je između ostalih i japanska parcela koja se nalazi prva kod ulaza u kamp. Tu su prije dvije godine japanski omladinci Joširo Umeda i Kiotaro Deguči donijeli nešto zemlje iz Hirošime, upravo s onoga mjesta na kojem je eksplodirala prva atomska bomba, i tom zemljom oni su zagrnuli posađeno mlado stablo prijateljstva. Na slici: 17 parcela esperantista raznih nacija kod ulaza u međunarodni kamp esperantista u Primoštenu. U dnu pri ulazu u kamp nalazi se japanska parcela.

Slobodna Dalmacija br. 6282, 6. svibnja 1965., str. 4: *Primošten dobio vodu iz zagorskog vodovoda*. Primošten (T. D.) – Primoštenci su do ovogodišnjih prvomajskih praznika priveli kraju još jednu veliku akciju. Pitka voda iz zagorskog vodovoda potekla je cjevovodom dugim preko 20 km od Vrpolja do ovog turističkog mjesta. Kroz nepunih godinu dana stanovnici ovoga kraja iskopali su u kamenjaru kanal, položili vodovodne cijevi i izgradili gotovo sve instalacije. Vrijednost izvedenih radova cijeni se na 226 milijuna dinara. Utrošeno je u novcu svega stotinu milijuna, a ostalo su svojim radom dali vrijedni Primoštenci. / Kao što je poznato, ovo malo primorsko mjesto na šibenskom području ušlo je u spisak ljetovališta tek prije nekoliko godina, a esperantistički kamp "Prijatelja mira" nalazi se već u svim turističkim enciklopedijama svijeta. Kroz to vrijeme Primošten je dobio električno svjetlo, kanalizaciju, asfaltirani priključak na magistralu, a sada je potekla i voda. / Pored toga ove godine izvode se ubrzani radovi na izgradnji novog hotela i restauracije, koji će, kako to očekuju Primoštenci, prve goste primiti već početkom srpnja ove godine.

Slobodna Dalmacija br. 6296, 22. svibnja 1965., str. 3: *Šesnaestogodišnji poliglot*. (... Moj subesjednik je, da vam ga predstavim, šesnaestogodišnji Branko Perkov, najstariji sin radnika i domaćice iz Gornjeg Primoštена, brat dviju mlađih sestara i jednoga mlađega brata. Branko je, vjerojatno, najmlađi recepcioner našeg ugostiteljstva koji bez zamuckivanja može uslužiti Francuze, Nijemce, Engleze i esperantiste. ...)

Slobodna Dalmacija br. 6304, 1. lipnja 1965., str. 4: *Seminar esperantista*. Od 29. kolovoza do 4. rujna ove godine u Primoštenu će se održati seminar esperantista SR Njemačke i Jugoslavije na kojem će se raspravljati o ulozi omladine u društvu i životu obiju zemalja. Ovaj seminar organizira Esperantski omladinski savez Jugoslavije u suradnji sa Savezom njemačke esperantističke omladine. Za vrijeme održavanja seminara bit će priređena večer međusobnog upoznavanja i organizirani izleti u Split, Trogir i na slapove Krke. (M.)

Slobodna Dalmacija br. 6334, 6. srpnja 1965., str. 5: *Festival esperantista Jugoslavije*. Bela Palanka, 5. VII (Tanjug) – U novootvorenom međunarodnom ljetovalištu esperantista u Divljanu blizu Bele Palanke održan je Peti festival Saveza esperantista Jugoslavije. U izvođenju festivalskog programa na esperantu učestvovalo je 14 kulturno-umjetničkih društava iz većih jugoslavenskih gradova, kao i društva esperantista iz Gvineje, Obale slonove kosti, Belgije i Savezne Republike Njemačke.

Slobodna Dalmacija br. 6342, 15. srpnja 1965., str. 8: *Radio-Zagreb, Četvrtak 13. srpnja. (... 0,05 Emisija za esperantiste.)*

Slobodna Dalmacija br. 6347, 21. srpnja 1965., str. 5: *Mladi esperantisti*. U osnovnoj školi "Vlado Bagat" u Splitu djelovala je grupa esperantista. Nastavnik je otišao u Siriju, a grupa je ostala bez predavača. Mladi su se esperantisti sami snašli. Okupili su se i odlučili da obnove grupu. Sada uz pomoć udžbenika sami ulaze u tajne međunarodnog jezika. (*Miroslav Trifunović, učenik osnovne škole "Vlado Bagat" u Splitu*)

Slobodna Dalmacija br. 6360, 5. kolovoza 1965., str. 2: *Splitski esperantisti u Austriji*. Grupa od 13 esperantista studenata Više ekonomskog fakulteta iz Splita koju je predvodio prof. Aleksa Hršić, prisustvovala je u Beču evropskoj esperantskoj konferenciji. Studente je primio predsjednik Republike Austrije Jonas Franz Böhler, koji je također esperantist. Za vrijeme boravka u Austriji studenti esperantisti razgledali su tvornicu čelika, zatim tvornicu firme "Filips", te Visoku školu za svjetsku trgovinu i Institut za svjetski turizam. (A. B.)

Slobodna Dalmacija br. 6373, 20. kolovoza 1965., str. 4: *Primošten proširuje svoje turističke kapacitete: Hoteli rasprodani za iduću sezonu. (... Sada se u Primoštenu ne može pronaći slobodan ležaj. U Turističkom društvu i recepciji Esperantskog kampa moraju odbijati nove goste: ...)*

Slobodna Dalmacija br. 6376, 24. kolovoza 1965., str. 4: *Turistička zvjezdarnica (Mali razgovor u kampu prijateljstva, u sjeni borova na primoštenskom poluotoku)*. U borovini malog primoštenskog poluotoka Raduča razapeto je blizu pet stotina šatora svih boja. Pod njima ljetuju turisti raznih nacionalnosti, ali kao da se mnogo lakše sporazumijevaju nego drugdje. Veže ih zajednički jezik esperanto. Velikih ih broj dođe koji ne poznaju međunarodni jezik, ali među njima su rijetki oni koji prilikom odlaska čvrsto ne odluče da će se dogodine vratiti sa zelenom zvjezdrom u zapučku. Ovdje svako ljeto provodi i direktor zagrebačke Zvjezdarnice dr Gabrijel Divjanović, čovjek koji je osnovao Esperantski kamp u Primoštenu. / – Prije 1959. godine – započeo je razgovor dr Divjanović – nisam ni znao za Primošten. Te godine sam na poziv svoga staroga prijatelja Marka Skorina navratio u ovo mjesto prvi put. Obilazeći ove lijepе uvale, razgovarali smo često o teškom životu primoštenskog težaka i ribara. Marko je stalno spominjao da se od loze i mora ne da živjeti. Padalo mu je na um da se mora iskoristiti na drugi način da Primošten otvoriti vrata turizmu. Ja sam obećao da će dovesti prve goste. Naime, otprije sam namjeravao sa svojim učenicima doći na more, gdje su uvjeti za promatranje neba mnogo povoljniji nego u Zagrebu. Idućeg ljeta postavili smo svoje šatore i dalekozor na Raduči. / – Kako je kamp postao esperantski? / – Zagrebački astronomi poznaju esperanto i na ovom jeziku izdaju časopis "Homo kaj kosmo", koji se čita čak u Novom Zelandu. Tu smo objavili prve rezultate svojih promatranja u Primoštenu. Mnogi astronomi su nam se pridružili idućih godina, a s njima i mnogi esperantisti. Nadležni organi i mještani su pomogli daljnji razvoj kampa, a mi i dalje u čaopisu donosimo po koji članak o Primoštenu. Danas, vidjeli ste, Primošten ima vlastiti prospekt na sedam jezika. / – Promatranje neba je i danas glavna atrakcija kampa? /

– Da. To je, koliko mi je poznato, jedina turistička zvjezdarnica na svijetu. Imamo kvalitetan Zeissov dalekozor koji povećava stotinu puta. Svatko, bez obzira na to da li je astronom ili nije, može promatrati zvijezde. Jedan Francuz je tim bio toliko oduševljen, da je rekao da mu Pariz nikada nije tako nešto pružio kao mali Primošten. Sada teleskop ovdje držimo samo preko ljeta, ali željeli bismo osnovati stalnu zvjezdarnicu na Raduči. / – Što su stranci učinili za kamp? / – Mnogo. O primoštenskom se kampu svagdje u svijetu zna. Esperantisti, koji su boravili ovdje, drže u svojim zemljama predavanja o Primoštenu i tako proširuju interes za naš kamp. Bečanin Hugo Kraus, na primjer, ilustrira svoja predavanja dijapositivima i magnetofonskom trakom s koje se može čuti cvrčanje cvrčaka i njakanje magaraca, tako da slušaoci što je moguće više osjete štimung dalmatinskog podneblja. / Evo još jednog primjera. Japanski su esperantisti donijeli pregršt zemlje iz Hirošime, kao simbol onoga što ljudima donosi rat, i podigli mali humak uz glavnu aleju kampa. Pridružili su im se i ostali i danas ova minijaturna "aleja nacija" predstavlja spomenik duhu prijateljstva među narodima, koji prožima sve stanovnike kampa. / – Što nedostaje primoštenskom kampu? / – Ljetna pozornica. Tačnije – amfiteatar. Postoje idealni uvjeti za njegovu izgradnju na jednoj goloj padini, koja se kroz šumu spušta prema moru. Trebalо bi što prije stvoriti sredstva, koja, vjerujem, ne bi bila tako velika za gradnju stepenastog kamenog gledališta. To bi bio jedinstveni amfiteatar u svijetu: gledaoci bi bili okrenuti prema moru koje bi tako reći zapljkivalo pozornicu. Tako bi se ovdje mogli održavati koncerti, kongresi, folklorne priredbe ... a danas baš to nedostaje Primoštenu, taj kulturno-zabavni život. Čuli ste sinoćnji koncert je održan u restoranu! – završio je dr Divjanović. (J. Jelić). (Tekst je ilustriran fotografijom ispod koje je tekst: Japanci su prvi donijeli pregršt svoje zemlje u Primošten. Kasnije su im se pridružili i ostali i tako je stvorena ova mala aleja nacija.)

Slobodna Dalmacija br. 6385, 4. rujna 1965., str. 4: *Zabilježeno u Primoštenu: Mnogo ste učinili za zbližavanje ljudi.* Na vratima restorana kampa esperantista u Primoštenu bio je istaknut plakat koji je pozivao goste da prisustvuju koncertu mlade švicarske pijanistice Danielle Beguin. Na plakatu je stajalo i ovo: "Prihod je namijenjen Esperantskom kampu". To nam je dalo povoda da sutradan potražimo njen šator i upitamo što je navelo na taj gest. / – Vi, Jugoslaveni – rekla nam je umjetnica – tako ste mnogo ovdje učinili da zbližite ljude iz svih krajeva, da se svatko od nas mora osjećati dužnim da i sam tome dade svoj prilog. A moj koncert je skroman doprinos tim nastojanjima. / – Da li Vam je ovo prvi boravak u Primoštenu? / – Ne. Bila sam i prošle godine. Došla sam s jednom prijateljicom i sve mi se ovo toliko svidjelo, da sam odlučila provesti čitavo ljeto. Ostao ću do kraja rujna. / Ugledali smo na krevetu naše izdanje knjige "Francuski bez muke". Pijanistica koristi ovaj udžbenik za učenje hrvatskosrpskog jezika. Nije čekala da joj postavim pitanje, nego nas je iznenadila glatko izgovorenom poslovicom: / – Kad se hoće, sve se može! / Nasmijala se i rekla da naš jezik uči tek tjedan, ali se nada da će idućeg ljeta već dobro govoriti. / – Dojmovi iz Jugoslavije? / – Mnogo ih je, ali ću izdvojiti dva susreta s vašim ljudima. U Sarajevu sam odnijela cipele na popravak postolaru koji mi se, vidjevši da sam stranac, obratio na esperantu. Ovdje, u Primoštenu, trebalo je ukloniti kvar na klaviru i čovjek, koji je iz Splita za to došao, govorio je također esperanto. Eto, to je na mene ostavilo naročit utisak: običan čovjek poznaje međunarodni jezik. / Na kraju našeg razgovora Danielle Beguin je uzela gitaru za koju kaže da joj je jednako draga kao i klavir. Trenutak ovog malog koncerta zabiježila je i naša kamera. / Negdje pri kraju glavne aleje našu su pažnju privukla slikarska platna s motivima Primoštena. Provirili smo pod šator i upoznali Bohumila Novaka, inženjera agronomije iz Čehoslovačke. Ovdje provodi odmor zajedno s porodicom. / – Slikarstvo vam je hobi? – upitali smo. / – Više nego hobi. Sve slobodno vrijeme provodim s kistom u ruci. Slikarstvo me zaokuplja već punih dvanaest godina. Sudjelovao sam s drugovima i na nekoliko izložbi. / – Dopadaju li vam se primoštenski pejsaži? / - Stari dio gradića, okolica sve je lijepo. A more je u Primoštenu "obojeno" ljepše nego bilo gdje na Jadranu. Žao mi je što ostajem tako

kratko vrijeme, ali dogodine ču opet doći. Tada ču prirediti izložbu radova s primoštenском tematikom; najuspjelije ču pokloniti kampu. / – Vi ste također esperantist? / – Još ne, ali bit ču uskoro. Učim esperanto da steknem više prijatelja. Bit ču sretan kad sa svakim budem mogao izmijeniti misli. / – Da li ste bili i u drugim kampovima duž Jadran? / – Obišli smo ih mnogo, ali ovaj je najljepši. Komfor je izvrstan, a smještaj nije skup. Cijene se kreću kao kod nas u Čehoslovačkoj. Međutim, najljepše je što su ovdje svi ljudi prijatelji. / Kad smo se oprštali od inženjera Novaka čvrsto je stegao ruku: / – Do viđenja i dođite dogodine na izložbu. (J. Jelić)

Slobodna Dalmacija br. 6435, 1. studenoga 1965., str. 8: *Tečaj eksperanta*. Splitsko Društvo esperantista i ove će godine organizirati za građane tečaj međunarodnog jezika. Tečaj će početi u ponedjeljak u prostorijama Doma brodogradilišta "Split". U proteklih nekoliko godina tečaj esperanta završilo je oko tisuću Splićana. (O. J.)

Slobodna Dalmacija br. 6461, 3. prosinca 1965., str. 4: *Gimnazija dobila teleskop*. Članovi astronomske podgrupe geografske grupe učenika šibenske gimnazije dobili su na neograničeno korištenje Zeissov teleskop što im ga je poklonio Zagrebački opservatorij Hrvatskog prirodoslovnog drštva. Teleskop čija se vrijednost cijeni na 4 milijuna dinara montiran je na terasi gimnazije, a ranije se nalazio u Primoštenu u Esperantističkom kampu mira. Mladi šibenski astronomi dobit će uskoro i kompletну priručnu biblioteku koju će im također pokloniti Zagrebački opservatorij. / Astronomska podgrupa šibenske gimnazije broji sada 34 člana uključujući tu i nekoliko bivših učenika koji su prošle i preprošle godine maturirali, ali su ostali vjerni svom "hobiju" i sredini u kojoj su stekli prva astronomska znanja. Podgrupa djeluje u suradnji Astronautske sekcije kluba Narodne tehnike u Šibeniku i Zagrebačkog opservatorija. Rezultat te suradnje jest interes i aktivnost mladih astronauta kojima je uprava škole stavila na raspolaganje posebne prostorije i stručnog voditelja profesoricu Rinu Guberinu. Pored svakodnevnog rada astronomska podgrupa priređuje javna predavanja s demonstracijama, diskusione večeri. U programu rada na prvom mjestu nalazi se naučno istraživanje i slanje podataka u Moskvu, praćenje satelita u skladu s programom SSSR-a, zatim ispitivanje Sunca u okviru Međunarodne godine mirnog Sunca i slanje podataka u Ženevu. Zajedno s mladim astronomima promatranje neba vrše svi učenici. / Mladi šibenski astronomi s velikim interesom očekuju otvaranje zvjezdarnice u Primoštenu gdje će oni u suradnji s Međunarodnim esperantističkim kampom vršiti i veća naučna ispitivanja. (N. M.)

Slobodna Dalmacija br. 6472, 16. prosinca 1965., str. 8: *Ukratko*. Svečanom akademijom esperantisti Splita sutra navečer proslavit će 106. godišnjicu rođenja L. L. Zamenhofa, osnivača esperanta. Proslava će se održati u Domu brodogradilišta "Split".

Slobodna Dalmacija br. 6477, 22. prosinca 1965., str. 4: *Esperantska biblioteka u Primoštenu*. Esperantski muzej u Beču poklonio je međunarodnom esperantskom ljetovalištu u Primoštenu sedamdesetak knjiga na esperantu kako bi se njima služili esperantisti iz cijelog svijeta koji u ovom ljetovalištu provode godišnji odmor. Međunarodni esperantski odbor za Primošten odlučio je da biblioteka nosi ime "Hugo Steiner". Hugo Steiner je poznati stari austrijski esperantist, osnivač i dugogodišnji direktor Esperantskog muzeja u Beču.

Slobodna Dalmacija br. 6785, 21. prosinca 1966., str. 3: *Spomen-dopisnica povodom 30-godišnjice društva esperntista*. U povodu proslave 40-godišnjice esperanto-aktivnosti u Šibeniku i 30 godina društva – mjesno filatelističko društvo "Šibenik" i društvo esperantista "Stjepan Ninić" izdaju zajednički prigodnu spomen-dopisnicu i omotnicu. Crtež obaju izdanja predstavlja stilizaciju najmarkantnijih građevina starog dijela Šibenika. Prigodni tekst bit će na

esperantu, a štampanje će se izvršiti u tradicionalnoj boji. Puštanje u promet spomen-izdanja predviđeno je 29. prosinca 1966. godine, tj. u okviru proslave 900 godina spomena Šibenika. (m. m.)

Slobodna Dalmacija br. 6781, 16. prosinca 1966., str. 8: *Sjećanje na tvorca esperanta*. Večeras u 19.30 sati u prostorijama Muzičke škole (kod kina "Split") bit će održana svečana akademija povodom 107-godišnjice rođenja Lazara Ludwika Zamenhofa, tvorca međunarodnog jezika. U prigodnom programu nastupit će učenici Muzičke škole. Tu svečanost organizira esperantsko društvo "Split", sekcija studenata esperantista Više ekonomskiške škole i Muzička škola. (O. J.)

Slobodna Dalmacija br. 6765, 25. studenoga 1966., str. 2: *Šibensko područje u godini međunarodnog turizma bez većih investicionih zahvata*. (... Šibensko turističko područje raspolagalo je u prošloj sezoni sa 579 hotelskih ležaja, te sa 623 ležaja u motelu Pirovac, turističkom naselju u Vodicama i Esperantskom kampu u Primoštenu. ...)

Slobodna Dalmacija br. 6764, 24. studenoga 1966., str. 4: *Zadar*: Započeli su radom ovogodišnji tečajevi esperanta, koje je priredilo Društvo esperantista u Ulici Vladimira Papafave 1. (J. M.)

Slobodna Dalmacija br. 6753, 11. studenoga 1966., str. 7: *Četvrtak 17. XI. Radio-Zagreb I: 0,05 Za esperantiste.*

Slobodna Dalmacija br. 6750, 8. studenoga 1966., str. 8: *Tečaj esperanta*. Zbog velikog interesa za učenje međunarodnog jezika esperanta Društvo esperantista u Splitu organiziralo je šestomjesečni tečaj koji već pohađa 40 polaznika. Tečaj se održava u Domu brodogradilišta "Split" u Ulici graničara svakog ponedjeljka i četvrtka u 19 ati. (A. B.)

Slobodna Dalmacija br. 6741, 28. listopada 1966., str. 4: *Trideset godina esperanta*. Ove godine navršava se trideset godina djelovanja esperantskog društva koje je 1936. osnovano u ovom gradu. Međutim, prvi esperantisti u Šibeniku i okolini djelovali su mnogo ranije, ali zbog ondašnje političke klime radili su ilegalno. Esperantisti Šibenika, čije društvo danas spada u red najaktivnijih u gradu, pripremaju se da što svečanije proslave svoj jubilej. Proslava se planira sredinom prosinca kada pada godišnjica smrti dra Zamenhofa – tvorca međunarodnog jezika esperanta. (m. m.)

Slobodna Dalmacija br. 6723, 7. listopada 1966., str. 5: *Četvrtak 13. listopada, RadioZagreb I. (0.05 Emisija za esperantiste)*

Slobodna Dalmacija br. 6728, 6. listopada 1966., str. 8: *Sinu – očevo Orden heroja*. Aleksandar Hršić primio je jučer Orden bratstva i jedinstva sa srebrnim vijencem, a Ivo Osibov Medalju zasuga za narod. Obojicu je odlikovao Predsjednik Republike Josip Broz Tito. Njima je jučer predao odlikovanje u Općinskoj skupštini zamjenik predsjednika Ante Pletikosić. Hršić i Osibov odlikovani su zbog dugogodišnjeg rada na širenju esperanta. / Ante Pletikosić predao je i Odlikovanje narodnog heroja Josipu Zirojeviću sinu ubijenog Vojina Zirojevića, koji je 1947. proglašen narodnim herojem. Vojin Zirojević je mučki ubijen od četnika kada se nalazio na dužnosti komesara IV operativne zone. / Na slici: Ante Pletikosić, zamjenik predsjednika Općinske skupštine, predaje Josipu Zirojeviću odlikovanje njegova oca narodnog heroja.

Slobodna Dalmacija br. 6713, 26. rujna 1966., str. 2: *Likovi revolucionara: Tragom jedne prošlosti*. (... Josip Bioković Vladimirović / Raffanelli Donelli .. Prisjeća se svjetskog kongresa esperantista. ...) *Intervju i biografski podaci!*

Slobodna Dalmacija br. 6706, 17. rujna 1966., str. 7: *Telefonski razgovor delfina iz dva oceana.* (... Da bi se sporazujeli, oni ne moraju uzimati lekcije iz esperanta!)

Slobodna Dalmacija br. 6693, 2. rujna 1966., str. 5: *Četvrtak 8. rujna, RadioZagreb I.* (0.05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 6681, 19. kolovoza 1966., str. 5: *Četvrtak 28. VIII, RadioZagreb I.* (0.05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 6678, 16. kolovoza 1966., str. 3: *Iz kampa esperantista u Primoštenu: Umjesto šatora paviljoni.* U primoštenskom kampu esperantista nalazi se sada pedesetak kampista iz različitih zemalja Evrope, ali će ih ovih dana, kada se održava glavni skup, biti znatno više. Naime, svake godine u kolovozu u tom jedinstvenom kampu održava se godišnji skup esperantista koji učesnici u ljetovanju koriste i za razmjenu mišljenja, različita predavanja, dogovore i održavanje posebnih međunarodnih programa. / Budući da su se u Primoštenu i drugim mjestima na ovom području bili počeli širiti glasovi o tome kako će ovaj kamp biti zatvoren, a teren kampa upotrebljen za "unosnije" turističke poslove, obratili smo se mjesnim turističkim radnicima da nas o tome informiraju. Rekli su nam da ne samo što kamp neće biti zatvoren nego da će Primoštenci učiniti sve moguće kako bi udovoljili traženjima tih svojih gostiju. Tako se sada dovršava uređenje nove prostorije u mjestu koja će se koristiti za recepciju, a dosadašnju zgradu recepcije koja se nalazi u kampu upotrebljavat će kampisti za održavanje sastanaka i predavanja. Planirano je da se što prije iz ovog kampa uklone šatori i da se za njegove goste izgrade objekti pavljonskog tipa. Pored toga esperantisti su zamolili mjesne turističke radnike da im u krugu kampa izgrade mali amfiteatar u kojem će održavati priredbe predviđene međunarodnim programom. / Prije nkoliko dana, na godišnjicu bombardiranja Hirošime atomskom bombom, na aleji prijateljstva u kampu esperantista sastali su se svi kampisti i izrazili svoje ogorčenje prema onima koji i danas prijete atomskim oružjem. Tog dana ovdje se slučajno našao i jedan japanski fizičar, gost Primoštenaca, koji je rekao da ga je ovaj događaj nemalo i ugodno iznenadio, jer se nije nadao da će u Evropi, a najmanje u nekom malom mjestu kao što je Primošten, prisustvovati komemortivnom skupu posvećenom tragediji Hirošime. (A. K.)

Slobodna Dalmacija br. 6671, 8. kolovoza 1966., str. 4: *Svjetski savez esperantista kandidat za Nobelovu nagradu.* Članovi švedskog parlamenta ponovo su kandidirali UEA – (Svjetski savez esperantista) za Nobelovu nagradu za mir. Predlagaci pripadaju raznim švedskim političkim partijama. Vrlo je vjerojatno da će i druge ličnosti iz mnogih zemalja, koji poznaju ulogu Svjetskog saveza esperantista kandidirati UEA za nagradu za mir za 1966. godinu. (D. G.)

Slobodna Dalmacija br. 6632, 24. lipnja 1966., str. 3: *Besplatno u Veronu.* (... Ovo mjesto naročito je poznato u krugovima evropskih esperantista koji su ga zapravo i plasirali i donijeli mu turističku popularnost. Postoji u njemu i čitav gradić šatora. Dakle, to je ...) *Nagradni natječar Generalturista s kuponom za odgovor na postavljeno pitanje.*

Slobodna Dalmacija br. 6631, 23. lipnja 1966., str. 4: *Primošten (O. J.).* - U toku je izgradnja novog poštanskog ureda u Primoštenu. Taj se objekt podiže između mjesta i magistrale – na raskrsnici priključka od magistrale do mjesta i internacionalnog kampa esperantista. Očekuje se da će novi poštanski ured u Primoštenu proraditi na jesen.

Slobodna Dalmacija br. 6620, 10. lipnja 1966., str. 4: *Dvanaestodnevni tečaj esperanta*. Savez esperantista SR Hrvatske organizira u Primoštenu dvanaestodnevni tečaj koji će pohađati aktivni učitelji, nastavnici i profesori. Prijave za esperantski tečaj primaju se do 20. o. mj. Tečaj će se održati slijedećeg mjeseca. (J.)

Slobodna Dalmacija br. 6610, 30. svibnja 1966., str. 3: *Aleja nacija u Primoštenu*. Na poluotoku Raduča, poznatom turističkom punktu Primoštena – pokraj samog restorana postoji Aleja nacija. To je u stvari dio zemljišta omeđen brojnim gredicama u kojima gosti-esperantisti prilikom svog prvog posjeta ovom jadranskom mjestu zasade drvo mira ili pospu grudu zemlje, donesene iz svoje domovine, u znak prijateljstva. Tako su Japanci, prilikom svog prvog posjeta donijeli grudu zemlje iz Hirošime s mjesta gdje je pala prva atomska bomba. / Dosad je već dvadesetak predstavnika raznih zemalja zasadilo drvo prijateljstva, i to je u kampu za sve domaće i strane goste svečan čin. U aleji rastu zasađena drveća: Novog Zelanda, SSSR-a, Austrije, Francuske, Čehoslovačke, Poljske, Italije, Njemačke, Mađarske, Nizozemske, Belgije, Švicarske i USA, dok su zemlju donijeli Japanci i predstavnici zemalja s nekih drugih kontinenata. (N. M.)

Slobodna Dalmacija br. ?, 11. svibnja 1966., str. 2: *Razgovor u Gradskoj vijećnici*. (... – Koji vam je glavni turistički punkt? – Primošten izbija na prvo mjesto. – Onaj što ga osnovaše esperantisti ... – dodoj je drug Bakarić. – Da, sada tražimo novu lokaciju za njih...)

Slobodna Dalmacija br. 6580, 23. travnja 1966., str. 8: *Prvomajski izletnički prospekt*. (... Ugostiteljski objekti u kampu esperantista mogu primiti 250 gostiju i servirati im tople obroke i dovoljno ribe. ...)

Slobodna Dalmacija br. 6561, 1. travnja 1966., str. 4: *Susreti: Najmlađi ugostitelj*. (... Ali radije pustimo da nam o tome nešto kaže 18-godišnji Ivo Hujev kojega smo zatekli kod sterilizatora čaša za šankom u restoranu međunarodnog kampa esperantista. ...)

Slobodna Dalmacija br. 6510, 1. veljače 1966., str. 7: *Mađarski apel za esperanto*. Budimpešta, 31. I. (Tanjug) – Grupa od dvadesetak najistaknutijih bivših i sada aktivnih sportaša i sportskih radnika Mađarske uputila je otvoreno pismo Međunarodnom olimpijskom komitetu u kome je zatražila da ovaj forum pokrene akciju da svi vrhunski sportaši u svijetu što prije ovladaju esperantom. Mađarski istaknuti sportaši i funkcioneri smatraju da je neophodno učenje ovog jezika kako bi se sportaši prilikom susreta na olimpijadama i drugim velikim međunarodnim takmičenjima sporazumijevali bolje nego dosad. / U svom pismu oni tvrde da olimpijade i razna takmičenja nisu postizala u potpunosti svoju svrhu upravo zbog toga što su se svodila na fizička nadmetanja. Nepoznavanje jezika i nemogućnost sporazumijevanja onemogućili su duhovno približavanje sportaša, razmjenu misli i iskustava što bi po ocjeni mađarskih sportaša, bio također jedan od zadataka olimpijade. / Pismo Međunarodnom olimpijskom komitetu potpisali su pored ostalih Laszlo Papp, Ferencz Sido, Gyula Zstvotski, Imre Nemeth, György Karpati, Zsoltan Dömötör, Sandor Barcs i György Szepesy.

Slobodna Dalmacija br. 6498, 18. siječnja 1966., str. 4: *Novi auto-kamp u Primoštenu*. U Primoštenu će do posezone ovogodišnje turističke sezone biti dovršen novi auto-kamp. Njegov je kapacitet 500 vozila. Auto-kamp se nalazi na poluotoku Raduči gdje su locirani svi primoštenski ugostiteljski objekti i kamp esperantista "Prijatelji mira". (Ić)

Slobodna Dalmacija br. 6495, 14. siječnja 1966., str. 4: *Četiri kategorije cijena za ljetovanje*. (... Ljetovanje u Esperantističkom kampu svrstano je po cijenama u tri kategorije, od 2.500 do 3.187 starih dinara. ...)

Slobodna Dalmacija br. 6803, 12. siječnja 1967., str. 4: *Otkaz esperantistima i filatelistima.* Društvene organizacije koje u novoj godini nisu obnovile, odnosno prihvatile nove najamnine sa "Stanom", poduzećem za gospodarenje stambenim zgradama, dobole su otkaz. Pod taj udar došli su društvo esperantista "Stjepan Ninić" i filatelističko društvo "Šibenik". (m.m.)

Slobodna Dalmacija br. 6816, 30. siječnja 1967., str. 8: *S godišnje skupštine esperantskog društva "Split" : 44.000 potpisa za OUN.* Održana je godišnja skupština esperantskog društva "Split". Protekla godina, istaknuto je na skupštini, za splitske esperantite bila je vrlo uspješna. Održani su tečajevi esperanta za početne i napredne esperantiste. Kako je prošla godina bila proglašena za Godinu međunarodne suradnje, splitski esperantisti su sakupili 44 tisuće potpisa uz zahtjev da se esperanto uvede u Ujedinjene narode, koje je sa 72 milijuna potpisa iz cijelog svijeta u New Yorku predao Spričanin Ivo Lapena. (D. G.)

Slobodna Dalmacija br. 6828, 10. veljače 1967., str. 3: *Četvrtak 16. II. Radio-Zagreb I. (... 0.05 Emisija za esperantiste.)*

Slobodna Dalmacija br. 6834, 17. veljače 1967., str. 4: *Hrvatskosrpski esperantski rječnik.* U izdanju Naklndog zavoda "Znanje" u Zagrebu štampan je hrvatskosrpski esperantki rječnik Korčulanina Marinka Gjivoja, jedan od najvećih takvih rječnika izdanih do danas u nas. Rječnik obrađuje oko 80 grana nauke i tehnike, i to u većoj ili manjoj mjeri s najpotrebnijim riječima i izrazima. Dosadašnji hrvatskosrpski esperantski rječnici bili su tako maleni da su jedva zadovoljavali potrebe početnika i nisu se mogli smatrati ni izdaleka dovoljnima za ozbiljnije potrebe, naročito za naše potrebe u prevodilačkom radu s hrvatskosrpskog jezika na esperanto. (B. Grgat)

Slobodna Dalmacija br. 6835, 18. veljače 1967., str. 14: *Tinejdžerski esperanto.* (Crtež ispod kojega piše: - Darling, ajmo da se ajlavuišemo.)

Slobodna Dalmacija br. 6869, 30. ožujka 1967., str. 8: *Gosti našega grada: Splićani u Tiborovoj ekipi.* Sresti Tibora Sekelja svakako je doživljaj. Iz dva razloga: prvo, tko može poreći da susret sa svjetskim putnikom i putopiscem nije doživljaj, doživljaj iz stranog svijeta i dalekih krajeva barem kroz usta istraživača; drugo – Tibora Sekelja zaista je teško "uhvatiti" na mirovanju. Ako nije pod žarkim nebom Afrike, onda je u podnožju divljih vulkana japanskog otočja ili u hladnim stepama Sibira. Nabrojiti sve zemlje, predjele, planine – to bi bila poduža lista. Možda je jednostavnije dodati: kad naš istraživač i putopisac stupi na oba pola, mirne duše moći će reći da "poznaje Zemlju". / Atmosfera mongolskih jurti preselila se načas u foaje hotela "Marjan", gdje smo susreli poznatog putnika: / – Kako i vi vidite, eto putujem i putujem. Nedavno sam se vratio iz Mongolije i Sibira. Proveo sam tri mjeseca, nastojeći zabilježiti i doživjeti nove momente u životu nomadskog mongolskog naroda. Zaista – kontrstni iz dana u dan sve su uočljiviji, sve nemilosrdniji. Tipične mongolske jurte, pod čijim smo okriljem provodili svoj boravak, opiru se neboderima, novogradnjama. I tako sve dalje do same ljudske duše. Tradicionalno nomadska duša dolazi u neminovni sukob s novim, modernim. U tim momentima, za nas istraživače, etnologe, putopisce, ima pregrš primjera stvaranja ili, bolje rečeno, modificiranja kulture, običaja, međuljudskih odnosa. / Nakon Sibira i Mongolije proboravio sam nekoliko mjeseci u Japanu, posvećujući se istovremeno uz naučnoistraživački rad i pripremama za kongres esperantista. / – Kad smo kod esperanta, recite nam imate li kavkih novih inicijativa za što brže uvođenje tog jezika? / – Prošlo je doba kada su jedan ili dva jezika "prekrivala" otkriveni svijet. Eto arapski, kineski, japanski, skandinavski jezici, sve to izbija u prvi plan. Naša su nastojanja da esperanto ne "proguramo" kao neki univerzalni jezik, već legaliziramo kao zajednički jezik sviju nas

stanovnika Zemlje. / – Svojevremeno ste željeli krenuti stopama našeg zemljaka Marka Pola? / – Da, tu svoju veliku i žarku želju na žalost nisam dosad ostvario. Sve je bilo na najboljem putu, ali politički događaji u nekim zemljama kroz koje smo trebali proputovati omeli su nas, tako da je to zasad samo želja. Nadajmo se da će manifestacije kao vaš splitsku susret “Ljudi od pera i turizma” i slične pomoći ne samo nama već i svim ljudima dobre volje da se što bolje upoznamo i zbližimo. Ja sam ipak uvjeren da će ekspedicija Polovim tragovima krenuti za moga života, dok još ja budem živ! / – Iduće putovanje? / – Uskoro ću prići organizaciji jedne, za mene dosad najveće ekspedicije. Zaista je prerano da vam o smjeru kretanja govorim. Ali mogu vam reći da će to biti kombinirano putovanje, kopnom – morem – kopnom. Možda će vas posebno interesirati ako vam ipak otkrijem da sam odlučio među vašim sugrađanima pronaći članove svoje buduće ekipe. Naime, ovog puta su nam potrebeni iskusni putnici, pomorci. A tko more bolje poznaje od vas Dalmatinaca! Uostalom, o tome je još rano, ali kad dode vrijeme, čut ćete! (T. A.). *Ilustrirano portretom Tibora Sekelja potpisom: Predah: Tibor Sekelj.*

Slobodna Dalmacija br. 6871, 1. travnja 1967., str. 11: *Na pustom otoku*. Crtež-karikatura B. Lekića s tekstrom: – Dok se dogovorimo čiji ćemo jezik uzeti kao službeni govorit ćemo esperanto...

Slobodna Dalmacija br. 6895, 29. travnja 1967., str. 4: *Marin Držić danas*. (... A na kazališnoj mapi globusa “Dundo Maroje” mogao bi biti ucrtan u oko 200 evropskih gradova, pa čak i u Australiji. Preveden je na 17 jezika (slovenski, makedonski, bugarski, poljski, češki, slovački, mađarski, švedski, nizozemski, esperanto, engleski, njemački, talijanski, francuski, finski, kineski), vidjela ga je publika u Sovjetskom Savezu, Poljskoj, Čehoslovačkoj, Turskoj, Danskoj, Nizozemskoj, Švedskoj, Italiji, Belgiji, Njemačkoj, Francuskoj, Austriji, Švicarskoj, Engleskoj, Mađarskoj, Bugarskoj, Finskoj.)

Slobodna Dalmacija br. 6896, 3. svibnja 1967., str. 8: *Predsjednik Republike Austrije primio splitske esperantite*. Predsjednik Republike Austrije Franz Jonas primio je u svojoj rezidenciji profesora Više ekonomski škole u Splitu mr. Aleksandra Hršića, poznatog esperantista, i studentice te škole Mariju Marendić i Anticu Cebalo koji su posjetili Beč u naučnoj ekskurziji. Razgovor se vodio isključivo na esperantu, koji predsjednik Republike Austrije vrlo dobro govoriti. Predsjednik je svojim gostima pokazao znameniti stari dvor habsburških careva. / Na kraju razgovora gosti su srdačno zahvalili na prijateljskom prijemu i zaželjeli vidjeti predsjednika Jonasa u Splitu prigodom njegovog uzvratnog posjeta našem Predsjedniku. Predsjednik Jonas je također izrazio tu želju.

Slobodna Dalmacija br. 6923, 3. lipnja 1967., str. 13: *Turistička basna*. – Za ovu sam sezonu spremio tri strana jezika. – Pravi si magarac, mogao si taj problem riješiti učeći samo esperanto. (ilustrirano karikatutom dva magarca, autora B. Efendića).

Slobodna Dalmacija br. 6992, 21. kolovoza 1967., str. 2: *Razgovor s direktorom “Primoštena”*: *Iz opanaka ravno u frak*. Vrtoglav je uspon Primoštena. Prije šest godina esperantisti su otkrili slikovito ali zapušteno seoce i u njemu udarili svoje šatora, a već dnas je Primošten prvakasan turistički gradić. Osjetivši korist od turizma tisuća Primoštenaca dobrovoljnim radom počinila je čuda: sagradili su vodovod, doveli elektriku, asfaltirali prilaze i time omogućili izgradnju hotela. Metar zemljišta koji se prije koju godinu mogao kupiti za 300, danas se već popeo na 7.000 dinara. Primoštenske slike i brojke mijenjaju se kao na filmskoj traci. Prošle godine u hotelima je bilo 264 postelje, sada ih je već 564, u gradnji je još 108, a iduće sezone goste će dočekati još jedan nov hotel. Tada će u Primoštenu biti hotelskih postelja koliko ima i

stanovnika u mjestu. / Svi ovi uspjesi dobrim dijelom vezani su uz ličnost Marka Skorina, direktora privrednog poduzeća "Primošten". Imao je upornost, spretnost, smjelost da se upusti u milijarderske zajmove investicija. Razgovaramo o novom hotelu na pomolu. Provociram ga i pomalo ljutim nizom pitanja. / – Nije li, direktore, to ipak previše? Nemate kadrove za ove sadašnje hotele, a neprestano jurite za novima. / – Nemamo drugog izlaza. Moramo sagraditi još ovaj hotel da se definitivno oblikuje i dovrši turistička izgradnja na poluotočiću. Bolje ga je, vjerujte, sagraditi makar ga i konzervirali nego odgađati izgradnju, pa iznova započinjati i remetiti opet čitav sklad poluotočića. / – A nije li poluotočić već natrpan, prenapućen? I sad se automobili slažu pred hotelskim vratima, do njih šatori, i dobiva se dojam vašarišta. / – Pa ne znate vi valjda bolje situaciju od mene koji poznajem svaku škrappu na tom prostoru. Tačno mi znamo dokle možemo ići s izgradnjom a da ne bude prevelika koncentracija. / – A automobili? A šatori? / – Zabranit ćemo pristup automobilima. Naći ćemo rješenje gdje će naši gosti predati kola. I šatore ćemo s poluotoka odstraniti. / – A kamo će esperantisti koji su vas toliko zadužili? / – Njima smo mnogo obavezni i nećemo ih zaboraviti. Dat ćemo im čvrste objekte. / – Obišao sam vaše hotele, izvrsni su, komforni, ali kadrova osjetljivo nedostaje. Ipak ste previše žurili. / – Niste nam otkrili ništa novo. Ali sigurno znate za one dvije teorije. Po jednoj najprije treba dići revoluciju, uzeti vlast i onda odgojiti kadrove. A po drugoj najprije stvoriti kadrove pa tek onda dizati revoluciju. Mi smo prihvatali prvu teoriju. Sada nam zaista nedostaju i šefovi sala, recepcioneri, šefovi kuhinja. Dobre šefove kuhinja spremni smo plaćati kao ministre i dati im stan. / – Zašto sami ne odgajate potrebne kadrove? / – Kako da ne odgajamo?! Dosad je 40 naših mladića i djevojaka završilo škole, a sad ih je 110 na školovanju počevši od nižih ugostiteljskih škola pa do fakulteta. Ali ne ide to tako brzo. Dugotrajan je to proces. Da se simbolično izrazim, Primošten se preko noći iz opaska našao u fraku, naime u hotelima visoke kategorije. I nije se lako prilagoditi toj novoj čudoj dinamici koju iziskuje novi stil rada. / – Nadodao bih ne samo novi stil rada nego i čitavu ekipu stručnjaka. Ne možete vi sve konce držati u rukama. / – Nitko o tom ne dvoji. Potrebna nam je takva stručna ekipa. Od konca prošle godine rade u nas instruktori Zavoda za unapređenje proizvodnje. Rade na organizacionom sređivanju i učvršćenju poduzeća. / Nadodao bih i to da s rastom materijalne baze i raste svijest ljudi, ali kad se materijalna baza razvija tako silovito kao u Primoštenu, onda se znade svijest pretvoriti u obijest. Naši ljudi kao da nisu više onako složni kao prije kad su bili u siromaštvu. Već bi svatko da poteže na svoju stranu. A što se tiče stila rada, nije baš u Primoštenu neka iznimna situacija. Ovom dinamičnom vremenu ne prilagođuju se brzo ni drugi. Na primjer skladišta, magazini u gradovima rade kao i uredi do 2 sata. To otežava opskrbu hotela i inače malih mjesta. Potrebno je da se radi do noći, pa i non-stop, a opet to nitko ne čini. / – Teško je, direktore, shvatiti da još nemate specijalizirano ugostiteljsko, odnosno hotelsko poduzeće, nego ste poljoprivrednu zadrugu pretvorili u poduzeće "Primošten", i ono je kao neki kombinat. Imate trgovinu, mehaniku, poljoprivredu, ugostiteljstvo, ribarstvo. Zašto ugostiteljstvo ne osamostalite? / – Svagdje se propagiraju ideje integracije, a sad najedanput želite da idemo obrnutim procesom. / – Koliko poduzeće zapošjava ljudi? / – Oko 400. Rijedak smo slučaj malog mjesta kojem je potrebna radna snaga izvana, pa svakog jutra iz Šibenika autobusom doputuje šezdesetak radnika i službenika. / – Koliko je ljudi zaposleno u turizmu? / – Oko 300. Cjelokupni je promet poduzeća iznosio prošle godine nešto preko milijarde, a turizam je donio oko pola milijarde. Površan bi bio zaključak da je trista ljudi zaposlenih u turizmu donijelo koliko stotinu u drugim granama. Jer turizam omogućava promet trgovini, plasman poljoprivredi i ribarstvu. Nadamo se da će turizam donijeti ove godine i do 700 milijuna dinara, i to deviznih, a Primošten ima svega nešto više od tisuću stanovnika. (M. Smoje)

Slobodna Dalmacija br. 7045, 21. listopada 1967., str. 8: *Gosti našega grada: Gdje prezimiti?* Prezimiti u Jugoslaviji ili negdje drugdje, o tome ovih dana najčešće razmišljaju i razgovaraju

supruzi Chapman, momentalno u splitskom kampu u Trsteniku. / Prof. Raymond Taylor Chapman dugo vremena je bio viši školski inspektor u Aucklandu i Wellingtonu u Novom Zelandu. Posljednjih nekoliko godina službovao je u Nigeriji. Krajem prošle godine, nakon dugogodišnjeg rada profesora, pedagoga, po raznim dijelovima zemlje, povukao se u penziju. Iako je posljednjih godina imao priliku da putujući svijetom upozna gotovo sve evropske zemlje, odlučio je da zajedno sa svojom suprugom, iskoristi "prednosti" penzionerskog statusa, kreće na višegodišnji put po Evropi, žečeći pri tome upoznati i zemlje u kojima dosada još nije bio. Itinerer ovog putovanja dosad je bio zaista zanimljiv: od Aucklanda brodom preko otočja Fiji, Panamskog kanala, Floride stigli su do Engleske. U Engleskoj su kupili izdržljivi "landrover" i prostranu prikolicu, koja će im u idućih nekoliko godina biti dom. / – Možete li nam objasniti razlog koji Vas je naveo da odaberete našu zemlju kao moguće zimovalište... / – Općenito gledajući, Jugoslavija je uz Grčku i Španjolsku zemlja s najugodnijom zimom na cijelom evropskom kontinentu. Ako k tome dodam da su predviđeni posjeti prvenstveno zemljama koje nisam imao prilike upoznati prije, onda je, vjerujem, razlog jasam. Još nismo definitivno odlučili gdje ćemo provesti prosinac, siječanj, veljaču i dio ožujka, ali ... sve govori u prilog Jugoslaviji. / – Koliko nam je poznato, Vi ste i pripadnik sve veće armije esperantista ... / – Da. To je još jedan razlog koji će vjerojatno produžiti boravak u vašoj zemlji ... esperanto je ovdje mnogo cijenjen; vidim da za njega vlada velik interes. / – Da li ste imali prilike da tokom svoga dugogodišnjeg rada i života u Novom Zelandu dodete u kontakt i s našim iseljenicima, s Novozelandcima jugoslavenskog porijekla? / – Još dok sam bio školski inspektor, putujući Novim Zelandom često sam znao odsjeti u hotelima čiji su vlasnici vaši zemljaci .. ako želite i danas nabaviti odlično vino, dobit ćete ga od Dalmatinaca ... vaši su zemljaci cijenjeni i vrlo rado viđeni. Mnogi od njih danas su učitelji, profesori ili knjižničari ... teško se ovog trenutka mogu sjetiti svih imena, ali Urliće, Ercege nisam zaboravio. / – Jeste li imali prilike čuti što o nama i u dalekom Aucklandu? / – Ne samo čuti već mnogo toga i vidjeti. Neki naši prijatelji koji su pred nekoliko godina putovali Evropom bili su oduševljeni Jugoslavijom. Koliko večeri smo proveli zajedno diveći se ljepotama Plitvica, Bleda koje su naši prijatelji snimili na dijafilmovima. Osim toga Novozelandani jugoslavenskog porijekla prate sva zbivanja u vašoj zemlji... kod njih možete dobiti sve moguće informacije. Oni se inače i redovito nalaze u svom klubu, i ponose se svojim porijekлом. Mi na to gledamo s posebnim simpatijama. Smatramo da svatko tko se doseli k nama ima puno pravo da zadrži sva svoja nacionalna obilježja ... pomalo je smiješno vidjeti američke doseljenike od kojih se traži da čim stupe na tlo Sjedinjenih Država postanu – pravi i samo Amerikanci! / Profesro Chapman održao je jučer svoje prvo predavanje za splitske esperantiste; iduće sedmice na redu je još jedno. Tko zna – možda će splitski esperantisti imati priliku da supruge Chapman vide u svojoj sredini i češće ... ako se odluče da prezime u Jugoslaviji! (T. Amižić)

Slobodna Dalmacija br. 7074, 24. studenoga 1967., str. 3: *Križaljka.* (Vodoravno: 9) Esperantski: nego.)

Slobodna Dalmacija br. 7096, 22. prosinca 1967., str. 4: *Četvrtak 28. XII. Radio-Zagreb I.* (00.05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 7144, 19. veljače 1968., str. 3: *Njegoš na esperantu.* Izdavačko poduzeće "Obod" na Cetinju uvrstilo je u svoj izdavački plan za ovu godinu i objavljinje prvog izdanja Njegoševa "Gorskog vijenca" na esperantu, u prijevodu S. Petrovića. Ovim izdanjem značajno će se obogatiti već dosta opežna kolekcija remek-djela svjetske književnosti objavljenih na ovom međunarodnom jeziku. Sada se priprema i objavljinje Andrićeva romana "Na Drini ćuprija" na esperantu, ali postoje teškoće oko nalaženja izdavača.

Slobodna Dalmacija br. 7155, 2. ožujka 1968., str. 8: *Skup eesperantista*. Redovna godišnja skupština esperantskog društva "Split" održat će se danas u Domu brodogradilišta. Početak skupštine je u 19,30 sati.

Slobodna Dalmacija br. 7161, 9. ožujka 1968., str. 11: *Traži se "jezik svijeta"*. Odavno se nastoji stvoriti umjetni jezik i pismo kojim bi se svi ljudi sporazumijevali. Još prije nego što je Zamenhoff stvorio esperanto, njemački je filozof Leibnitz pokušao sastaviti svima razumljivo pismo, na osnovu matematičkih simbola... Nedavno je Unesko sazvao u Parizu kongres stručnjaka koji su usporedili dosadašnja iskustva u traganju za općim sredstvom porazumijevanja. / Među prijedlozima iz najnovijeg vremena pozornost je pobudio "Međunarodni ideografski kodeks" što ga je predložio francuski karikaturist Jean Effel. To bi imalo biti pismo cijelog čovječanstva. Abecedu je sastavio prema – staroegipatskim hijeroglifima. Izradio je znakove koji zamjenjuju 5000 riječi, a za koje nije potreban nikakav prijevod. / Čini se da više znanstvenog duha ima sistem "ubrzanog pisma" što ga predlaže Englez James Pitman. To je specijalna abeceda od 16 samoglasnika i 18 suglasnika, koja bi trebala da bude okosnica budućeg međunarodnog jezika. No kao što se esperanto oslanja pretežno na romanske, tako se Pitmanov jezik izvodi zapravo iz engleskoga. / Francuski lingvist Etiemble predlaže sistem fonetičke transkripcije za "jezik budućnosti", koji bi se ograničio na riječi, udomaćene gotovo u svim jezicima. / Jezik čovječanstva nije ni mogao biti smišljen na pariškom kongresu, ali su referati bili vrlo zanimljivi i poučni.

Slobodna Dalmacija br. 7161, 14. ožujka 1968., str. 8: *Predavanje za mlade poljske i češke ekonomiste*. U okviru studijskog putovanja po Čehoslovačkoj i Poljskoj, prof. mr. Aleksandar Hršić, predavač na splitskoj Višoj ekonomskoj školi, održano je za studente i profesore tamošnjih ekonomskih škola nekoliko predavanja o "Evoluciji ekonomskog sistema u SFRJ" te o "Splitu i njegovim turističkim atrakcijama". Poseban interes izazvalo je predavanje za praške esperantiste, koje je prof. mr. Hršić pod nazivom "Split i Jugoslavija u turizmu" održao u Društvu praških esperantista. (T. A.)

Slobodna Dalmacija br. 7168, 18. ožujka 1968., str. 8: *Izlet ekonomista i esperantista*. Udruženje ekonomista, Viša ekonomска škola i Esperantsko društvo "Split" organiziraju izlet u Stari Grad i Hvar. Brod s izletnicima polazi iz Splita u subotu 23. ožujka u 14.15 sati, a odlazi se iz Hvara u nedjelju 24. ožujka u 15 sati. Cijena je 50 novih dinara, a za studente VEŠ 40 n. d. Prijave se primaju u Višoj ekonomskoj školi.

Slobodna Dalmacija br. 7208, 6. svibnja 1968., str. 8: *Križaljka*. (Okomito: 4. Esperantski: nego).

Slobodna Dalmacija br. 7224, 24. svibnja 1968., str. 5: *Primošten: Nastavak afirmacije*. Prije osam godina jedna knjiga pobudila je interes u svijetu, osobito među mladima, humanim apelom o miru. Bila je to knjiga "Drama u svemiru" podmlatka zagrebačke zvjezdarnice napisana na esperantu. Ona je zbližila esperantiste sa svih meridijana i podstakla podizanje prve esperantističke kolonije u našoj zemiji, i to u Primoštenu. Može se kazati da je tada rođen turizam u ovom mjestu. / Natpisi uklesani u kamenu o prijateljstvu s francuskim gradom Valonom, Aleja nacija i šesnaest lijeha zasađenih biljkama iz Hirošime, Stockholma, Londona, Varšave i drugih metropola svjedoče o tim pionirskim danima primoštenskog turizma i entuzijazma esperantista. Slika Primoštena danas je sasvim drugačija. Na šumovitom poluotoku niknula su moderna hotelska zdanja "Raduča", "Zora" i "Slava" (ranije "Adriatic" 1, 2 i 3) s oko tisuću kreveta, ne računajući tri paviljona, s isto toliko sjedala u restoranima, s potpunim komforom – od

klimatizacionih uređaja u svim prostorijama do zimskog bazena (još u izgradnji). / Primoštenski „fenomen“ često je istican kao primjer brzog turističkog rasta i privrednog jačanja jedne regije. U svakom slučaju, Primošten je nadmašio okvire u kojima je počeo da se razvija. Spretnost rukovodilaca nekadašnje male poljoprivredne zadruge (sada privrednog poduzeća „Primošten“), neosporna je. / Ipak, Primošten dočekuje sezonus 1968. s problemima. „Rasprodaja“ njegovih kapaciteta nije tekla onako kako je zamišljeno. Bilo je otkazivanja ugovora, moglo bi ih se očekivati i još, ali to nikoga nije iznenadilo, a hotelijeri nisu nezadovoljni. Oni ipak očekuju da će njihova sezona trajati 150 dana i da će im objekti biti puni. Jer ugovora se ionako sklopi više nego što mogu primiti kapaciteti... Takva je praksa, jer se uvijek mora računati sa barem 20 posto „storniranih“ aranžmana. / Obično se za Primošten misli da je isključivo „deviznog“ karaktera i nepristupačan domaćem gostu. No ovdje su nas uvjeravali u umjerenost cijena. Kao primjer naveli su da je noćenje (bez pansiona) u hotelu B kategorije svega 3,50 dinara skuplje nego na primjer u sobi izvan kategorije privatnog domaćinstva. No tih izvankategorinih soba ima svega nekoliko. Pet-šest domaćinstava imaju objekte koji udovoljavaju hotelskom komforu. Inače, domaćinstva na samom otoku i na „kopnu“ raspolažu s oko 1000 kreveta koji su većim dijelom zakupljeni od poduzeća „Primošten“ za njihove izvanhotelske goste. / Važno je napomenuti, a to je naša ekipa vidjela na licu mjesta, da u Primoštenu postoji dobra suradnja između Turističkog društva, hotela, uprave privrednog poduzeća i Mjesne zajednice. U mnogim akcijama oni su našli svaki za sebe specifični djelokrug i čini se da u tome uspijevaju. Riješili su pitanje čišćenja mjesta i plaže, usluga na plažama, servise, izlete. Nešto je teže sa zabavnim životom. Svakako treba staviti primjedbu da organizacija zabave do sada, a ni u ovoj sezoni, nije na visini usluga koje ovo mjesto inače pruža. / Ugostiteljstvo je spretno razgraničeno. Pored hotela u mjestu postoji restoran „Kremik“ zatim vila „Fenč“ (150 sjedala) i restoran u auto-kampu za strane goste koji borave u kućnoj radinosti. / Dovršetkom i posljednjeg hotela iz serije „Adriatica“ iskršava za Primošten, problem auto-kampa, koji se, očito, više ne može nalaziti nasuprot hotelu. Plan s novim kampom u jednoj od uvala kod Grebaštice, mogao bi se još uvijek realizirati, a tada bi raspoloživi prostor na poluotoku Radući bio prepušten esperantistima. No i oni će jednog dana napustiti svoje šatore i preseliti u 3 ranije izgrađena paviljona. To je svakako dug zaslužnim pionirima primoštenskog turizma. / Opskrba će, čini se, funkcionirati dobro, bolje nego prošle godine. Primošten i šibenska trgovina dobro usklađuju svoje poslovanje. (J. Čelar)

Slobodna Dalmacija br. 7242, 14. lipnja 1968., str. 9: *Četvrtak 20. VI, Radio-Zagreb I.* (00,05 Emisija za esperantiste).

Slobodna Dalmacija br. 7272, 19. srpnja 1968., str. 8: *U hotelima „Adriatica“ u Primoštenu: Za male goste – vrtić.* Turistički paviljon „Mars“ na poluotoku Radući u Primoštenu nema nikakve veze s bogom rata. Ime je dobio u vrijeme esperantističkog buma koji je u Primoštenu trajao nekoliko godine, a kojeg su začetnici bili mladi astronomi iz Zagreba. / Sada u tom paviljonu radi jedna i te kako miroljubiva institucija: dječji vrtić za inozemne goste koji borave u hotelima „Adriatica“. To je prvi slučaj na ovom području da se u sastavu jednog hotela nalazi i jedna dječja ustanova. / Vrtić radi od mjeseca svibnja, a organizirala ga je njemačka agencija Quelle (Fürth-Bavarska) u zajednici s hotelskim poduzećem u Primoštenu. Ista agencija ima još samo jedno takvo prihvatilište, i to u jednom istarskom hotelu. / – Roditelji su slobodni svakog dana ujutro, kada se kupaju ili idu na izlete – kaže nam odgojiteljica 27-godišnja Helgard Dressler. – Oni slobodno povjeravaju svoju djecu vrtiću i veoma su zadovoljni. Djeca su pretežno ona čiji roditelji dolaze posredovanjem Quellea, ali se primaju i druga djeca. Cijena za prihvrat djeteta u vrtić uračunata je u ukupni pansion. / Nitko nema namjeru da djecu odvaja od roditelja za vrijeme odmora, ali red nalaže da im se posveti posebna pažnja. Među ostalim

uvodi se i posebno vrijeme za objede obitelji koje imaju malu djecu. *Na slici: mališani gosti u igri pred svojim paviljonom. (J. Čelar)*

Slobodna Dalmacija br. 7273, 20. srpnja 1968., str. 12: *Križaljka*. (Okomito: 42. Esperantski: nego.)

Slobodna Dalmacija br. 7278, 26. srpnja 1968., str. 4: *Dva lica Primoštena*. Dva vremena, dvije arhitekture i dva ambijenta susreću se u Primoštenu na svakom koraku. Jedan rječit kontrast u ovom mjestu dijeli duboka morska uvala. S jedne strane zaljeva kamene kuće s popločenim krovovima, s tjesnim ulicama što se penju do vrha primoštenskog „otoka”. S druge strane moderni hotelski paviljoni usječeni u kamen i utisnuti u borovu šumu poluotoka Raduče. Nepomućena tišina među sjenama mirnog otočića i zahuktala šarolikost poliglotске turističke kolonije. To je danas Primošten. / Prije samo osam godina u Primošten se moglo doći jedino strmim puteljkom što se kotrlja niz brdo. Gore visoko s ceste pucao je divan pogled na otok što se poput tanke elipse isturio u more. A s krovova i vrelih „teraca“ primoštenski pružala se Raduča, pusta i tiha s tek podignutim šumarcima koji su samo nekoliko godina ranije zamijenili mlade vinograde. Prvi posjetioci i znatiželjnici bili su esperantisti entuzijasti. Od tada se slika mijenjala iz godine u godinu i stari ribarski i težački Primošten stao je dobijati novu fizionomiju novo lice. / Njegovi turistički uspjesi brzo su dostigli kulminaciju, a daljnja afirmacija nije se mogla održavati na još uvijek svježim lovorkama. Uporan rad za podizanje nivoa usluga i borba za tržište zaokupili su jednu razgranatu organizaciju što je nastala od minijaturne seoske zadruge. Tekst i snimak: J. Čelar.

Slobodna Dalmacija br. 7328, 21. rujna 1968., str. 12: *Križaljka* (Vodoravno: 34. Esperantski: nego)

Slobodna Dalmacija br. 7346, 12. listopada 1968., str. 4: *Monografija o otoku Korčuli* (Marinko Gjivoje: „Otok Korčula, 1968). (...Ali da ono dobije ovakav oblik kakav je dobilo kod arheologa, esperantsita, Korčulanina Marinka Gjivoja – nije ni obična ni svakidašnja pojava. ...)

Slobodna Dalmacija br. 7369, 8. studenoga 1968., str. 4: *Četvrtak 14. XI, Radio-Zagreb I.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 7376, 16. studenoga 1968., str. 6: *Viša ekonomска škola - Split: Natječaj za popunjene radnih mjesta i to:* (... 1. lektor za predmet: Esperanto (izbor). Uvjeti: prema članu 77. Zakona o visokoškolskom obrazovanju. Posebno nastavnik za predvojničku obuku treba da je rezervni oficir JNA i da ima nastavničku praksu u građanstvu ili Armiji, a nastavnik za esperanto i odobrenje Instituta za esperanto SR Hrvatske. ...)

Slobodna Dalmacija br. 7379, 20. studenoga 1968., str. 2: *Biznis na sve misli*. (... Ne zaboravimo ni primjer Primoštena koji su otkrili i turistički afirmirali mladi esperantisti. ...)

Slobodna Dalmacija br. 7382, 23. studenoga 1968., str. 14: *Subotnja križaljka*. (Vodoravno: 34. Esperantski: nego)

Slobodna Dalmacija br. 7406, 23. prosinca 1968., str. 8: *Omladinski klub u Varošu*. U najskorije vrijeme, vjerojatno u siječnju iduće godine, na inicijativu organizacije SK Varoša, formirat će se omladinski klub u cilju oživljavanja dosadašnjeg života mladih. On bi djelovao u sekcijama, i to: ideološkoj, kulturno-zabavnoj, sportskoj, streljačkoj, ogranku kluba narodne tehnike,

izviđačkom odredu i mladim goranima. Klub bi se s vremenom proširio na omladinske radne brigade i klub esperantista. Omladino Varoša, pruža vam se prilika. Na vama je da je iskoristite. (D. Šg.)

Slobodna Dalmacija br. 7413, 31. prosinca 1968., str. 7: *Neumorni zaljubljenik Orebica.* (... – Ja o ovim ličnostima na dan govorim desetak puta na njemačkom, francuskom, talijanskem, češkom, u nuždi i engleskom, pa uvečer kad legnem, sve mi se to izmiješa, počnem buncati esperanto, a ne znam ni hrvatski ...)

Slobodna Dalmacija br. 7431, 23. siječnja 1969., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 23. siječnja.* (0,005 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 7437, 30. siječnja 1969., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 30. siječnja.* (0,005 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 7443, 6. veljače 1969., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 6. veljače.* (0,005 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 7449, 13. veljače 1969., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 13. veljače.* (0,005 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 7455, 20. veljače 1969., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 20. veljače.* (0,005 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 7456, 21. veljače 1969., str. 6: *Skupština esperantista.* Večeras će se u Domu brodogradilišta "Split" održati redovita godišnja skupština esperantskog društva "Split". Skupu će, pored članova i delegata Saveza esejantista Hrvatske iz Zagreba prisustvovati simpatizeri društva. (D. Šg.)

Slobodna Dalmacija br. 7458, 24. veljače 1969., str. 6: *Esperanto u školi.* U Domu brodogradilišta održana je godišnja skupština društva esperantista "Split" kojoj je prisustvovalo oko 50 esperantista iz Splita i okolice. Sveučilišni profesor dr Oton Pancer pozdravio je skupštinu u ime Saveza esperantista Hrvatske. U referatu i diskusiji spomenuto je mnogo primjera koji pokazuju da se u prošloj godini međunarodni jezik esperanto uspješno upotrebljavao u Splitu i okolnom području, a osobito u turizmu i školstvu. Naročito je zapažena aktivnost studenata Više ekonomskog škole koji uče esperanto u školi kao redoviti predmet. Istaknut je i velik doprinos esperantskog društva "Split" međunarodnom esperantskom pokretu njegovih članova mag. Alekse Hršića i Ive Osibova. (D. M.)

Slobodna Dalmacija br. 7480, 20. ožujka 1969., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 20. ožujka.* (0,005 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 7486, 27. ožujka 1969., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 27. ožujka.* (0,005 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 7498, 10. travnja 1969., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 10. travnja.* (0,005 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 7504, 17. travnja 1969., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 17. travnja.* (0,005 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 7510, 24. travnja 1969., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 24. travnja.* (0,005 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 7519, 8. svibnja 1969., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 8. svibnja.* (0,005 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 7525, 15. svibnja 1969., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 15. svibnja.* (0,005 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 7531, 22. svibnja 1969., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 22. svibnja.* (0,005 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 7537, 28. svibnja 1969., str. 12: *Križaljka* (Vodoravno: 41. Esperantski: nego)

Slobodna Dalmacija br. 7538, 29. svibnja 1969., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 29. svibnja.* (0,005 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 7542, 3. lipnja 1969., str. 3: *Primoštenski spektar.* Prvi put nakon osam godina na primoštenskom poluotoku Raduči ne bruje dizalice i kompresori. Mir je gotovo čudan. Njega su svi željno čekli. Možda domaćini više nego gosti. Raduču danas krase tri hotela, za koje ne bez razloga ističu da je jedan ljepši od drugoga. Mali turistički grad ima sve što je gostu potrebno: od frizerskog i krojačkog salona do dječjeg vrtića. / Raduča u sezoni prednjači poliglotskim karakterom, no on ipak nije onakav kao iz „esperantističke ere”, koja je pionirski krčila put turizmu u Primoštenu. Esperantisti su morali ustupiti mjesto komforu i visokoj klasi turizma. Ipak nisu i sasvim iščezli. Na to vrijeme entuzijazma danas živo podjeća i 17 dobro njegovanih lijeha s nasadima i zemljom iz svih krajeva svijeta. To kao da je dio „nacionalnog teritorija” od Japana do ledenog Grenlanda. Na malim zastavicama pobodenim u zemlju stoje kratki natpisi na esperantu. U stvari to je primoštenska aleja mira. / Posjetiocu koji prošeta u podnevnim satima Primošten će se učiniti pustim. Čak ni po onim uskim kaletama što se penju do vrha primoštenske piramide ne sjede dokone starica. Obalom promili pokoji automobil. No i to je samo privid. U primoštenskim hotelima odmara se sada više od 650 gostiju iz zemalja sjeverne i srednje Evrope. Za tih vrućih sati terase hotela opuste. Na recepciji „Adriatica 3”, otvorenog prije dva tjedna, saznajemo da se upravo očekuje grupa od stotinu novih gostiju. Stižu autobusima „Dalmacijaturista”, „Atlasa” i „Generalturista”. Agencije ovdje „na terenu” kooperiraju dobro. / Plaža u Primoštenu duga je gotovo dva i po kilometra, ali je polovica plaže, onaj dio okrenut zapadu, pod samim paviljonima hotela u potpunosti oposobljen tek prije početka ove sezone. Oštri grebeni što su turistima lani zadavali obilje teškoća sada su konačno nestali. Čitav taj pojas prilagođen je izgledu okoliša i ambijentu hotela i pruža sada utisak širine i neposrednog kontakta s morem. Kupanje je ugodno kad su jutarnje bonace, ali također i za popodnevni maestrala. Uređenje tog predjela obale pod hotelima sigurno će ove godine omogućiti Primoštenu da se više učvrsti na rang-listi turističkih mjesta u akciji „Jadran 69”. / Ova posljednja slika iz primoštenskog spektra ne predstavlja nikakav detalj „Mjesečeve arhitekture” niti neku futurištičku skulpturu. To je poznati stakleni bazen snimljen pod malo neobičnim kutom. Njegova dva velika plastična segmenta sada su otvorena. Morska voda u bazenu više se ne zagrijava, a do njegove površine lagano dopire dah maestrala s „pravog” mora. Na njegovoj okrugloj terasi od crvene opeke, mnogima je ugodnije nego uz šljunčanu obalu. Uostalom, mogu birati. Potrebno je samo nekoliko koraka do stepeništa da se kroz unutrašnjost bazena popločanom stazom dođe do plaže. / Gostima u Primoštenu ne može biti

dosadno: terase, aperitiv-barovi, noćni bar, vila Fenč, bazen (danju i noću), izleti na sve strane i u svako doba, krstarenja po otocima s „programima iznenađenja” – sve su to postale već rutinske „tercijarne” potrepštine. (Tekst i snimci: J. Čelar). *Ilustrirano dvjema fotografijama s potpisima: 1) Primoštenka aleja mira i 2) Maestral se razigrao na novoj plaži.*

Slobodna Dalmacija br. 7544, 5. lipnja 1969., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 5. lipnja.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 7550, 12. lipnja 1969., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 12. lipnja.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 7556, 19. lipnja 1969., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 19. lipnja.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 7568 3. srpnja 1969., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 3. srpnja.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 7574, 10. srpnja 1969., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 10. srpnja.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 7575, 11. srpnja 1969., str. 3: *Na Kapriju iduće godine: Sedmi kontinent.* (... Za međunarodno sporazumijevanje djece raznih narodnosti uveo bi se međunarodni jezik – esperanto. ...)

Slobodna Dalmacija br. 7578, 15. srpnja 1969., str. 4: *Kursevi esperanta.* U esperantskom kampu u Primoštenu počeo je s radom 20-dnevni kurs esperantista kome prisustvuje 25 slušalaca, među kojima nekoliko Austrijanaca, Nijemaca i jedan Japanac. Kurs je organiziran pod rukovodstvom doktora Otona Pancera, profesora Poljoprivrednog fakulteta u Zagrebu, a predavanja održava i Emilia Lapena, esperantica. Očekuje se da će uskoro kamp posjetiti i 35 esperantista koji prisustvuju kongresu esperantista u Novom Sadu. (B.O.)

Slobodna Dalmacija br. 7580, 17. srpnja 1969., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 17. srpnja.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 7583, 21. srpnja 1969., str. 10: *Križaljka* (Okomito: 6. Esperantski: nego)

Slobodna Dalmacija br. 7587, 24. srpnja 1969., str. 11: *Kongres esperantista u Novom Sadu.* U Novom Sadu će se od 2. do 8. kolovoza održati 42. međunarodni kongres esperantista (SAT) na kome će prema do sada prispjelim prijavama, učestvovati preko 240 esperantista iz Austrije, Belgije, Velike Britanije, Francuske, Danske, Italije, Čehoslovačke, Mađarske, Holandije, Poljske, SR Njemačke, Švicarske, Švedske i Jugoslavije. U okviru takozvanog „ljetnjeg sveučilišta” na kongresu će se održati i nekoliko interesantnih predavanja s filmskim projekcijama.

Slobodna Dalmacija br. 7587, 24. srpnja 1969., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 24. srpnja.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 7593, 31. srpnja 1969., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 31. srpnja.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 7602, 11. kolovoza 1969., str. 3: *Esperantisti u Primoštenu.* S esperantskom zastavom i transparentima grupa esperantista iz Šibenika dočekala je jučer na željezničkoj stanici 45 esperantista iz velikog broja zemalja koji su jučer učestvovali na međunarodnom esperantskom kongresu u Novom Sadu. S njima je doputovao i poznati književnik Tibor Sekelj iz Beograda. Gosti su poslije kraćeg odmora oputovali u Primošten i odsjeli u esperantskom kampu, gdje će se zadržati oko desetak dana. Za to vrijeme održat će se konferencija na kojoj će se raspravljati o uvođenju esperanta kao predmeta u školama. (B. O.)

Slobodna Dalmacija br. 7605, 14. kolovoza 1969., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 14. kolovoza.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 7614, 25. kolovoza 1969., str. 10: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 25. kolovoza.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 7617, 28. kolovoza 1969., str. 12: 10: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 28. kolovoza.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 7629, 11. rujna 1969., str. 12: 10: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 11. rujna.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 7635, 18. rujna 1969., str. 12: 10: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 18. rujna.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 7641, 25. rujna 1969., str. 12: 10: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 25. rujna.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 7647, 2. listopada 1969., str. 12: 10: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 2. listopada.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 7653, 9. listopada 1969., str. 12: 10: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 9. listopada.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 7659, 16. listopada 1969., str. 12: 10: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 16. listopada.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 7671, 30. listopada 1969., str. 12: 10: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 30. listopada.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 7677, 6. studenoga 1969., str. 12: 10: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 6. studenoga.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 7678, 7. studenoga 1969., str. 3: *Priznanja Filatelističkog društva "Šibenik".* (... društvo esperantista "Šibenik" ...)

Slobodna Dalmacija br. 7689, 20. studenoga 1969., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 20. studenoga.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 7700, 4. prosinca 1969., str. 3: *Tečaj esperantista.* Danas u organizaciji Esperantskog društva u Zadru počinje upis u tečaj esperanta, koji će trajati do 15. prosinca.

Odrasli polaznici tečaja Esperantista odmah pri upisu plaćaju 25, a djeca 15 dinara. Među zadarskom omladinom vlada velik interes za taj kurs. (J. M.)

Slobodna Dalmacija br. 7700, 4. prosinca 1969., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 4. prosinca.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 7706, 11. prosinca 1969., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 11. prosinca.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 7712, 18. prosinca 1969., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 18. prosinca.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 7718, 25. prosinca 1969., str. 11: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 25. prosinca.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 7727, 7. siječnja 1970., str. 6: *Akademija esperantista.* U čast 110. godišnjice rođenja tvorca međunarodnog jezika esperanta dra Ljudevita Zamenhofa preksinoć je u Splitu održana svečana akademija što su je priredili Društvo esperantista, Viša ekonomka i Muzička škola. Na akademiji su prigodni koncert održali učenici Muzičke škole.

Slobodna Dalmacija br. 7733, 15. siječnja 1970., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 15. siječnja.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 7739, 22. siječnja 1970., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 22. siječnja.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 7745, 29. siječnja 1970., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 29. siječnja.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 7751, 4. veljače 1970., str. 5: *Razgovor s poznatim esperantskim entuzijastom Franjom Smerdelom: Primošten i esperanto.* Primošten – Uposljednje vrijeme kao da je došlo do stagnacije u najpoznatijem esperantskom kampu u Primoštenu, u kojem godišnje ljetuju ili navrate u nj stotine esperantista iz četrdesetak zemalja sa svih pet kontinenata. Tu se oni osjećaju kao kod svoje kuće, jer svi govore istim jezikom, koji podjedнако govore Talijani, Englezi, Rusi, Amerikanci, Kinezi i Japanci i drugi. Govore jezikom svima podjednako bliskim – esperantom. / O planovima kako za iduću turističku sezonu Primošten namjerava vratiti negdašnju reputaciju i što više ga esperantizirati, razgovarali smo s esperantskim entuzijastom, inače vlasnikom foto-servisa Franjom Smerdelom. / – Iako se u posljednje vrijeme dosta učinilo na popularizaciji esperanta i pokreta i u Primoštenu i o njemu van granica naše zemlje – kaže Smerdel – neosporna je činjenica da je Primošten zahvaljujući međunarodnom kampu esperantista poznat u esperantskim krugovima po cijelom svijetu. Stoga nije ni čudnovato što nam mnogi zamjeravaju i smatraju da je taj pokret ovdje u stagnaciji. Tvrdi se da ovdje ne poslužuju esperantisti, tj. da ovdje konobari ne govore esperantom. / Uskoro, međutim, otvaramo nekoliko tečajeva esperanta, što ih mogu posjećivati svi oni koji žele. Posebno će se tečaj esperanta održavati za konobare i servirke, a vodimo razgovor i s poštom kako bi se i netko iz osoblja pošte uključio u tečaj, zatim prosvjetni radnici i drugi. Dakle, praktički nastojat ćemo da ovdje stvorimo pravu jezgru, te da osnujemo „esperantsku grupu Primošten“. Obećavam našim gostima koji ovdje budu provodili godišnji odmor ili budu na proputovanju da će ih ubuduće ovdje posluživati konobari koji govore jezikom svima njima poznatim – esperantom. (Davor Grgat).

Slobodna Dalmacija br. 7752, 5. veljače 1970., str. 13: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 5. veljače.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 7758, 12. veljače 1970., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 12. veljače.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 7764, 19. veljače 1970., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 19. veljače.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 7770, 26. veljače 1970., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 26. veljače.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 7777, 6. ožujka 1970., str. 3: *Nova primoštenska panorama.* Prije deset godina na poluotoku Raduči počeli su prvi turistički zahvati Primoštena – izgradnja esperantističkog kampa, restorana i prva tri „čvrsta” paviljona. Nakon toga slijedio je poznati primoštenski bum u turizmu, a šumovita Raduča s tri Adriatica, zimskim bazenom i sportskim terenima konačno je potpuno iskorištena. Sada, prvi put nakon deset godina turizam Primoštena „seli” na drugu stranu, nasuprot slikovitom poluotoku i podno magistrale. Tu, na dosad gotovo nepristupačnom terenu, počela je izgradnja dvaju novih hotela. Radovi, međutim, još nisu u potpunom zamahu i malo je vjerojatno da će novi primoštenski „Adriatici” biti na vrijeme dovršeni. Ipak, ona već „tradicionalna” panorama Primoštena, gledanog s magistrale podno brda Kremika, sada se mijenja. Dizalice i mehanizacija došli su na mjesto zelenih grmova, maslina i borova. No, kad hoteli budu završeni, oni će se, kažu stručnjaci, ipak dobro uklopiti u okoliš starog primoštenskog poluotoka. Samo bi bila šteta da i onda kada već počne sezona, ovdje bude – gradilište. (J. Ć.)

Slobodna Dalmacija br. 7780, 10. ožujka 1970., str. 6: *Skupština esperantista.* Za sutra je sazvana godišnja skupština esperantskog društva „Split”, na kojoj će biti donesen program proslave 50-godišnjice djelovanja tog međunarodnog pokreta u našem gradu. / Splitski esperantisti, kako ističu, minulu godinu smatraju godinom uspjelih akcija. U toku minule turističke sezone esperantisti su se često nalazili u ulozi tumača i vodiča, a uspostavili su i suradnju s gradovima prijateljima Doverom i Trondheimom te zapadnoberlinskom općinom Wilmersdorf, s kojom će Split ove godine uspostaviti službene prijateljske odnose. / Posebno značajnom ističe se činjenica što je esperanto kao fakultativni predmet uveden u Višu ekonomsku školu, i sada taj međunarodni jezik uči šezdesetak studenata. (R. V.)

Slobodna Dalmacija br. 7782, 12. ožujka 1970., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 12. ožujka.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 7785, 16. ožujka 1970., str. 6: *Zlatna obljetnica esperantista.* Godišnja skupština splitskih esperantista bila je obilježena i zlatnom obljetnicom djelovanja tog međunarodnog pokreta u našem gradu, osnovanog prije više od pedeset godina. / Skupu esperantista, na kojem je vrlo povoljno ocijenjena dosadašnja djelatnost i utvrđeni budući zadaci prisustvovao je prof. dr Oton Pancer, predsjednik Saveza esperantista Hrvatske. / Pored zapažene djelatnosti društva u širenju esperanta i okupljanju novih članova te bogate suradnje s esperantistima i drugim zemljama, osobito s gradovima prijateljima Splita, na skupštini je izneseno da je jedna od najvećih teškoća u djelovanju društva pomanjkanje prikladnih prostorija. *Na slici: sa skupštine splitskih esperantista.* (D. Grgat)

Slobodna Dalmacija br. 7788, 19. ožujka 1970., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 19. ožujka.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 7794, 26. ožujka 1970., str. 6: *Gosti našega grada: Esperanto u turizmu.* Kao gost esperantskog društva „Split“ u našem gradu boravio je prof. dr Oton Pancer, predsjednik Saveza esperantista Hrvatske. Iskoristili smo tu priliku za kratki razgovor. / – Valja istaknuti da su se esperantisti dvadesetak zemalja prvi put usmeno poslužili međunarodnim jezikom na prvom svom svjetskom kongresu u francuskom gradu Boulogne sur Mer godine 1905, a da su se esperantisti Splita organizirali već 1920. – kaže dr Pancer. Taj njihov rad osobno pratim trideset i pet godina. Zapažam da su, djelujući u gradu stare kulture, protkane velikim smislom za međunarodnu kulturu i privrednu suradnju, učinili za njezino ostvarivanje mnogo, koristeći se tako dragocjenim oruđem kao što je međunarodni jezik. / Pri tom ne treba da gubimo izvida da nigdje esperantisti ne raspolažu jakom materijalnom osnovom za ovakav rad, pa tako ni u Splitu, dok ustanove za kulturnu suradnju, koje predstavljaju velike zmlje, raspolažu golemin svotama novca za svoj rad. / Jasno je: kad pripadnici različitih naroda mogu da prenose jedni na druge svoje misli lako razumljivim neutralnim jezikom, time igraju važnu ulogu u miroljubivoj suradnji. Turizam tu ima važan zadatak, a njegov razvoj među ostalim otežava postojanje brojnih jezika i teškoće u sporazumijevanju među ljudima. U turističkim ustanovama, u usmenom sporazumijevanju i pismenim putem, i u Splitu, razumljivo je ograničen broj jezika koji primjenjuju. / – Molim Vas, recite nam nešto konkretnije o esperantu u Splitu. / – Svojim skromnim snagama splitski su esperantisti, bez posebnog ureda, tiskanog materijala i slično, besplatno popunjavalni dosadašnju prazinu u turističkim informacijama, u kojima se tek sada počinje da primjenjuje i međunarodni jezik. Naročito mi upada u oči velika aktivnost u prodoru esperanta u škole, napose u Višu ekonomsku školu, zahvaljujući profesoru Aleksandru Hršiću i razumijevanju za to nastavničkog kolektiva te škole. I zato je udio omladinaca u esperantskom pokretu u Splitu toliki da može da budi najveću nadu da će on u Splitu i okolici odigrati značajnu ulogu u miroljubivoj međunarodnoj suradnji – kaže predsjednik Saveza esperantista Hrvatske prof. dr Oton Pancer. (*Davor Grgat*)

Slobodna Dalmacija br. 7794, 26. ožujka 1970., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 26. ožujka.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 7798, 31. ožujka 1970., str. 10: *Križaljka.* (Okomito: 4. Esperantski: nego)

Slobodna Dalmacija br. 7800, 2. travnja 1970., str. 14: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 2. travnja.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 7806, 9. travnja 1970., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 9. travnja.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 7812, 16. travnja 1970., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 16. travnja.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 7826, 5. svibnja 1970., str. 6: *Splitski esperantisti u Wimmersdorfu.* Grupa studenata-esperantista Više ekonomске škole jučer se vratila sa sedamnaestodnevne naučne ekskurzije po Mađarskoj, Austriji, Čehoslovačkoj, SR Njemačkoj i DR Njemačkoj. Studente iz Splita primio je gradonačlenik zapadnoberlinske općine Wilmersdorf, s kojom naš grad održava prijateljske odnose. Za tamošnje esperantiste mr. prof. Aleksandar Hršić održao je predavanje o turističkim ljepotama Splita. (*D. G.*)

Slobodna Dalmacija br. 7828, 7. svibnja 1970., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 7. svibnja.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 7836, 14. svibnja 1970., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 14. svibnja.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 7840, 21. svibnja 1970., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 21. svibnja.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 7846, 28. svibnja 1970., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 28. svibnja.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 7847, 29. svibnja 1970., str. 10: *Križaljka.* (Okomito: 2. Esperantski: nego)

Slobodna Dalmacija br. 7853, 4. lipnja 1970., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 4. lipnja.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 7860, 13. lipnja 1970., str. 1: *Gost urednik: mr. Aleksandar Hrštić.* O međunarodnom jeziku esperantu, splitskoj pivovari, „letećim” inspektorima, izgradnji „Splita 3” i o drugim zanimljivostima možete pročitati u rubrici „Kroz Split” što ju je kao gost-urednik pripremio Aleksandar Hrštić. (Strana 8)

Slobodna Dalmacija br. 7860, 13. lipnja 1970., str. 8: *Gost urednik: magistar ekonomskih nauka Aleksandar Hrštić, stalni delegat Svjetskog saveza esperantista za Split – Stupci urednika.* Sa zadovoljstvom sam prihvatio poziv „Slobodne Dalmacije” da kao gost urednik pripremim ovu rubriku, za koju zaista moram reći da predstavlja novost u jugoslavenskom žurnalizmu. Poziv nisam prihvatio zbog toga što sam sklon osobnom publicitetu. To sam učinio prije svega zato što smatram da će tako podržati vrijedna drštvena nastojanja uredništva da u sadržajno oblikovanje lista što više uključi i svoje čitaće, kao i zato što mi se pružila prilika da javnost upoznam sa sadašnjicom i sutrašnjicom međunarodnog jezika esperanta. / Zahvalan sam svim gostima suradnicima na tome što su se odazvali mojem pozivu da iznesu svoja gledišta na ovim stupcima, posebno onima koji nisu esperantisti: doktorima nauka Milojku Ćišiću, Cvjetku Miki, Anti Cariću i Nenadu Gvozdanoviću. Žao mi je što zbog ograničenosti prostora mišljenja gostiju-suradnika nisu u cijelosti mogla biti objavljena, ali se ipak nadam da time suština njihovih gledišta nije bitnije izmijenjena. / Uz esperanto – nastojao sam da na ovoj strani prezentiram i neka druga zbivanja u našem gradu za koja vjerujem da će pobuditi zanimanje čitalaca. (*Aleksandar Hrštić*) + Fotografija gosta-urednika. / [Objavljeni su sljedeći prilozi: *Leteći inpektori* (Milan Radić), *Počinje kuhanje splitskog piva* (Ivan Pavić), *Internacionalizam* (Dr Cvjetko Mika), *Suradnja kriminalista* (Doc. dr Ante Carić), *Sporazumijevanje u nauci* (Pord. dr Milojko Ćišić), *U službi turizma* (Dr Nenad Gvozdanović), *Zidanje Skadra*, *Suvremeno svijetu - suvremeni jezik* (dipl. prav. Ivo Osibov), *Nigdje kao stranac* (Marin Firić), *Split 3 pred startom*, *Ekonomisti turizma.*]

Dr Cvjetko Mika, profesor Pedagoške akademije: Internacionalizam. U socijalističkoj etapi razvoja društva kada socijalizam prodire kroz pukotine svih oblika društvene slojnosti, kada razvoj sredstava za proizvodnju i proizvodnih snaga u njima stvara uvjete internacionalizma kao bezuvjetne jednakosti među svim društвima, naime narodima, kada ljudski rod u postignutom stupnju civilizacije traži nov duh kulture, naime traži kulturu okrijepljenu duhom bezuvjetnog internacionalizma, način sporazumijevanja među društвima čitavog svijeta ne

može biti ni jedan od takozvanih nacionalnih jezika, jer bi bio odraz stare svijesti o novoj stvarnosti, tj. bio bi odraz stare svijesti u novom načinu život međunarodnih odnosa, što je najviši absurd svih nazadnih i statičnih ideologija. Danas način sporazumijevanja može imati karakter socijalističkog internacionalizma samo ako je to ničiji način sporazumijevanja, kao što je esperanto, jedino ta osobina omogućuje mu da bude svačiji.

Doc. dr Ante Carić, Pravni fakultet: Suradnja kriminalista. Mobilnost ljudi i razvoj turizma, intenzivni međunarodni promet i proširena međunarodna suradnja stvaraju mogućnost za pojavu novih organiziranih oblika međunarodnog zločina: trgovina opojnim drogama, trgovina bijelim robljem, falsificiranje stvarnog novca, krijumčarenje raznom robom i slično. Čovječanstvo je svjesno koliku mu materijalnu i moralnu štetu nanosi krijumčarenje, te poduzima zajedničke i organizirane mjere za njegovo suzbijanje (INTERPOL, razne međunarodne konvencije). Međutim, uspjeh u otkrivanju krivičnih djela i hvatanju učinioca u konkretnim slučajevima zavisi prije svega od dobro organizirane i nadasve brze akcije svih učesnika na međunarodnom planu. Takve zajedničke i sinhronizirane napore u međunarodnim okvirima ne bi smjelo da otežava nepostojanje jednog zajedničkog i svima razumljivog jezika. Zato sam sa zadovoljstvom prihvatio poziv gosta-urednika da ukažem i na ovu, vjerojatno malo poznatu pozitivnu stranu uvođenja esperanta kao službenog međunarodnog jezika.

Dipl. prav. Ivo Osibov, član UO Svjetskog saveza esperantista: Suvremenom svijetu – suvremeni jezik. Međunarodna suradnja i integracione tendencije na tehnološko-proizvodno-ekonomskom, kulturno-naučnom i političkom polju, sve intenzivnija razmjena ljudi i sve slobodnije strujanje ideja još su reljefnije istakli potrebu za općeprihvaćenim jezikom u međunarodnim odnosima. / Sa svakim danom postaje sve jasnije da će biti politički nemoguće izdvojiti jedan od nekoliko jezika u određenom momentu smtranih „velikima” i nametnuti ga svima ostalima. Takvo rješenje bilo bi neprihvatljivo i iz ideoloških i iz praktičnih razloga. Nužno potrebni općeprihvaćeni međunarodni jezik trebao bi da odrazi svojom strukturom i leksikom sve ono što su kulturnom nasljeđu čovječanstva i stoljećima pridonosili svi anrodi, da odrazi i potiče istodobno svijest o pripadnosti općeljudskoj zajednici kao nov oblik internacionalizma i demokratsku nacionalnu svijest prožetu duhom internacionalizma kao dvije strane jedinstvenog procesa. / Djelujući u takvim odnosima u svijetu, Svjetski savez esperantista, u kojem je aktivna član i Savez esperantista Jugoslavije (pored 51 nacionalne organizacije sa svih kontinenata), postavio je sebi za cilj da proširivanjem upotrebe međunarodnog jezika esperanta olakša svakodnevne intelektualne i materijalne odnose među ljudima u svijetu. / U tu svrhu organizira međunarodne aktivnosti i službe koje stoje na raspolaganju svim članovima. Tako, na primjer, 1400 delegata u 63 zemlje spremno je da pruži članovima različite potrebne obavijesti. Međunarodno ljetno sveučilište, Međunarodno kazalište, dopisna, magnetofonska i firmska služba samo su neke od institucija Saveza koje omogućavaju članovima proširenje znanja i uspostavljanje novih kontakata. U okviru Saveza djeluju i mnoge međunarodne stručne organizacije, na primjer: arhitekata, željezničara, geografa, pedagoga, pravnika, liječnika, novinara, učenjaka, socijalnih radnika, muzičara, studenata i drugih. Pod okriljem Saveza održava se svake godine najmanje pedesetak međunarodnih konferencijskih savjetovanja, seminara te različitih stručnih i turističkih skupova u različitim zemljama na svim stranama svijeta.

Marin Firić, radnik "Jugoplastike": Nigdje kao stranac. S pomoću esperanta u stalnoj vezi sa svijetom i naprsto ne mogu odgovoriti svim obvezama koje proizlaze iz te veze. / Ipak najviše bih naglasio vrijednost esperanta u pogledu upoznavanja ljudi koji su mi svi ostali vjerni prijatelji, s kojima se stalno dopisujem i međusobno se posjećujemo. Zahvaljujući

esperantu nigdje nisam bio stranac, jer sam govorio međunarodnim jezikom kao i moji prijatelji bilo koje nacije gdje sam se tada nalazio. / Vrijednost esperanta ne može se riječima prikazati. To treba osjetiti, a to se može naročito dobro i u potpunosti kada se nalazimo geografski daleko od svoga rodnog mjesta, a ipak se govori istim jezikom kao kod kuće.

Prod. dr Milojko Ćišić, dekan Elektrotehničkog fakulteta: Sporazumijevanje u nauci. Imali bismo značajne prednosti kad bi se esperanto kao univerzalni međunarodni jezik pokušao upotrijebiti kao jezik za međunarodno sporazumijevanje na području naučnih istraživanja. Taj jezik je dovoljno bogat, a njegova struktura omogućuje da se uvedu potrebni naučni pojmovi kako bi se mogao upotrijebiti za pisanje naučnih rasprava. Ostaje da se vidi što o tome kažu specijalisti lingvisti, ali jedno je sigurno: ako bi pošlo za rukom da se esperanto primjeni za potrebe naučnog svijeta, nestalo bi mnogo teškoča koje upravo nastaju zbog višejezičnosti i ogromnog broja publikacija koje se danas pojavljuju u svim zemljama svijeta. / Drugu mogućnost vidim u tom da se tzv. referativni žurnali (koji kratko rezimiraju sadržaje naučnih članaka iz raznih područja) pišu na esperantu, pa bi tim postali općenito upotrebljivi i za njih barem ne bi postojale jezične barijere. Učenje stranih jezika je težak posao, pa bi se time reducirao napor oko efikasnog sporazumijevanja naučnih radnika širom svijeta.

Dr Nenad Gvozdanović, profesor Više ekonomke škole: U službi turizma. Kako se sve više proširuje međunarodni turistički promet, to problem jezičnog sporazumijevanja postaje sve složeniji i interesantniji. Jedno od mjerila za prvaklasne hotelske kuće jest primjerice s koliko se stranih jezika služi kompletno osoblje recepcije. Pored recepcionera dolazi još čitav niz struka u dodir s gostom čineći mu, u slučaju da se može sporazumijevati, boravak ugodnjijim. Pored hotela kao receptivnih ugostiteljskih kapaciteta postoji još čitav niz situacija u kojima gost dolazi u priliku, potrebu ili jednostavno želju da se sporazumijeva ili priča. / Na tom području esperanto može pružiti nezamjenjive olakšice. Ono pak što esperanto ne može jest prilagođavanje načina prihvata gostiju običajima i navikama pojedine jezične skupine. Primjerice, i ako bi se frankofonska, germanска ili druga jezična skupina služila esperantom kao medijem sporazumijevanja, ostaje obaveza sredine koja ih prima da u potrebnoj i razumnoj mjeri prilagodi svoje ponašanje njihovim navikama.

Slobodna Dalmacija br. 7864, 18. lipnja 1970., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 18. lipnja.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 7870, 25. lipnja 1970., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 25. ožujka.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 7874, 29. lipnja 1970., str. 3: *Pripreme za esperantski seminar u Primoštenu.* Pedagoška sekcija (Jugoslavia asocio de pedagogoj esperantistoj) Saveza esperantista Hrvatske pod rukovodstvom Zvonka Rehorica pripremila je plan rada ovogodišnjeg seminara pedagoga-esperantista, koji će se i ove godine održati u Međunarodnom esperantskom kampu u Primoštenu u vremenu od 8. do 25. srpnja. / Seminar će se i ovog puta, kao i oni prethodni, održati za razne kategorije znanja esperanta i ovog međunarodnog pokreta. Za kandidate iz kategorije A (početni) nastava će se održavati na nacionalnom jeziku, dok će se za kategorije B (napredni) i C (za dobivanje diplome voditelja tečaja esperanta) održavati isključivo na esperantu. Kao što je poznato, seminar neće imati samo općejugoslavenski, nego i međunarodni karakter. Diplome prošlogodišnjih seminara iz Primoštena već posjeduju mnogi strani esperantisti. (D. G.)

Slobodna Dalmacija br. 7877, 2. srpnja 1970., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 2. srpnja.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 7895, 23. srpnja 1970., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 23. srpnja.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 7907, 6. kolovoza 1970., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 6. kolovoza.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 7911, 11. kolovoza 1970., str. 3: *Perom i kamerom: Zov na +40.* Šumovita primoštenска Raduča ovih vrelih dana nalazi se u fokusu turističkog zanimanja više od 2.500 gostiju. Tu, među borovima što su nakon rata zamijenili mlade vinograde, na ulazu u Aleju nacija, tu gdje je natpis „Campodigo de esperanto” još od prije osam godina govorio da je Primošten s entuzijazmom esperantista upravo zakoračio u turizam, danas se krije jedan fundus kapaciteta što je Primošten učinio najpoznatijim punktom ovog područja. / Izbjegavajući razgovore o „služebenom” turističkom Primoštenu, ovog puta htjeli „fiksirati” neke njegove detalje, „privatno” i više diskretno, u nadi da ćemo otkriti nešto od onog dijela života gostiju koji ih svakodnevno okupira, u hotelima i na plažama dugim više od 2.000 metara. Međutim, jedna nam je okolnost donekle pomrsila račune. Bila je to, naime, temperatura od blizu 40 stupnjeva, što je u subotu vladala na tim prostranim šljunčanim plažama. Uslijed te nesnosne žege sve se nekako izmijenilo i mi smo pošli njenim tragom. U okruglom bazenu čiji je jedan dio segmenta velike kupole otvoren prema moru, nije bilo mnogo nade da ovdje dopre ma i dašak vjetrića s mora. Pločice bazena užarile su se na temperaturi od pedesetak stupanja! Izdržati su mogli samo oni najotporniji na toplinu ili oni kojima je ona neophodno potrebna. No, takvih je zaista bilo malo (sl. 1). / Usamljeni turistički “robinzon”, kojemu ni kupanje u topлом moru više ne može pružiti zadovoljstvo, usudio se izići ispod suncobrana i sjesti na greben s malim harpunom u ruci. On netremice zuri u blistavu površinu mora nadajući se kojoj zalataloj ribi, ali su njegove šanse ravne nuli! (sl. 2). / Oko dvjesta metara dalje dvojica domaćih gostiju sunčaju se na vrelom šljunku namazani crnim blatom, za koje nismo saznali odakle potječe. Oni su tako bili jedini poklonici ljekovite terapije, kojoj je more samo jedna komponenta. Ustrajnost na toj žezi sigurno će se isplatiti i kosti će kasnije sigurno manje boljeti. (sl. 3) / Gondola, jedrilica, čamaca i glisera svih vrsta ima u Primoštenskoj uvali Raduča napretek. Ali, subotnjeg popodneva malo je tko krstario morem. Velika zapara i vrelina sunca mnoge je tjerala u hlad šume. Iako nije predvečerje ni rano jutro, brzi čamci se spremaju i uz obalu prekrivaju ceradama, kako to pokazuje naša slika (sl. 4). Treba sačekati da se živa u termometru nešto sputi (oko 17 sati), pa da se tek onda krene do susjednih otoka ili negdje prema pučini. / (Tekst i snimke I. Čelar)

Slobodna Dalmacija br. 7913, 13. kolovoza 1970., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 13. kolovoza.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 7917, 18. kolovoza 1970., str. 3: *Jubilej esperantskog ljetovlišta u Primoštenu.* Esperantsko međunarodno ljetovalište u Primoštenu proslavilo je 10-godišnjicu kontinuiranog i aktivnog djelovanja. Za to vrijeme esperanto tečaj završilo je više stotina esperantista iz 40 evropskih i izvanevropskih zemalja. / Povodom značajne obljetnice međunarodnog esperanto-ljetovališta u Primoštenu, Savez esperantista Hrvatske i Privredno poduzeće „Primošten” potpisali su ugovor o međunarodnoj suradnji s esperantistima u sljedećih 10 godina. Ugovorom se predviđa, kako nas je informirao profesor dr Oton Pancer, predsjednik Udruženja saveza esperantista, bolja propaganda esperanto-ljetovališta i veća briga

za organiziranje nastave esperanta u tom poznatom turističkom mjestu. Primoštensko poduzeće se također obavezalo da će esperantistima osigurati boravak u svojim objektima pod povoljnim uvjetima i kroz svoje propagandno-reklamne materijale reklamirati ovaj međunarodni centar esperanto-jezika. (M. R.)

Slobodna Dalmacija br. 7925, 27. kolovoza 1970., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 27. kolovoza.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 7926, 28. kolovoza 1970., str. 6: *Pet Splicána na kongresu esperantista.* U Beču je nedavno održan 5. svjetski kongres esperantista kojemu je prisutovalo oko 2.000 delegata iz 44 zemlje. Na toj manifestaciji bilo je i oko 80 Jugoslavena, među kojima i pet esperantista iz našega grada. (D. G.)

Slobodna Dalmacija br. 7932, 4. rujna 1970., str. 5: *U Primoštenu – Završen tečaj za pedagoge esperanta.* U Primoštenu je održan 18-dnevni seminar za pedagoge esperantiste, koji je organizirala pedagoška sekcija Saveza esperantista Hrvatske. Seminar je s uspjehom završilo jedanaest kandidata, dok su napredni ispit za dobro poznavanje jezika položila četvorica kandidata, a trojica su dobila diplome za odlično vladanje jezikom i time stekli pravo da kao kvalificirani predavači predaju esperanto. Za vrijeme trajanja seminara održano je nekoliko predavanja domaćih i stranih esperantista uz dijapositive o Grenobleu, Tunisu, Brazilu, Splitu i drugim zemljama i gradovima. Pored brojnih domaćih esperantista, seminaru su prisustvovali ka gosti-slušaoci i esperantisti iz Francuske, Njemačke, Austrije i Japana. (D. Grgat)

Slobodna Dalmacija br. 7936, 10. rujna 1970., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 10. rujna.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 7954, 1. listopada 1970., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 1. listopada.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 7960, 8. listopada 1970., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 8. listopada.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 7965, 14. listopada 1970., str. 4: *Festival na esperantu.* Zagreb, 13. X. (Tanjug) – Svečanom podjelom nagrada danas je završen Treći međunarodni festival kazališta lutaka u Zagrebu. Za proteklih sedam dana festivala u Zagrebu i Sisku izvedeno je ukupno 27 predstava, koje su imale 8.000 posjetilaca. Sve predstave davale su se na međunarodnom jeziku – esperantu. Prva nagrada stručnog žirija pripala je kazalištu lutaka iz Constante (Rumunjska) za predstavu „Mišić i lutka” od A. Popovića. Prvu nagradu međunarodnog dječjeg žirija dobilo je kazalište lutaka iz Košica (Čehoslovačka) za predstavu „Radoznali slonić”. Tom je kazalištu pripala i prva nagrada za kvalitet jezika. Na Trećem međunarodnom festivalu kazališta lutaka nastupili su predstavnici Italije, Mađarske, Rumunjske, Jugoslavije, Bugarske, Čehoslovačke i SR Njemačke.

Slobodna Dalmacija br. 7966, 15. listopada 1970., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 15. listopada.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 7990, 12. studenoga 1970., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 12. studenoga.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 8007, 3. prosinca 1970., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 3. studenoga.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 8013, 10. prosinca 1970., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 10. prosinca.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 8019, 17. prosinca 1970., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 17. prosinca.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 8025, 24. prosinca 1970., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 24. prosinca.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 8030, 30. prosinca 1970., str. 11: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 30. prosinca.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 8035, 7. siječnja 1971., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 7. siječnja.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 8041, 14. siječnja 1971., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 14. siječnja.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 8053, 28. siječnja 1971., str. 10: *Esperantisti na filmu.* Poljski režiser Tadeusz Chmiielewski dovršava u Varašavi svoj novi film pod naslovom „Ne volim ponedjeljak”. U filmu se pojavljuju i dva esperantista, koja uz pomoć znaka za raspoznavanje popularnih esperantskih novina „Heroldo”, traže na aerodromu eperantiste iz Amerike. Film će se prikazivati u Poljskoj, vjerojatno idućeg mjeseca.

Slobodna Dalmacija br. 8053, 28. siječnja 1971., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 28. siječnja.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 8058, 3. veljače 1971., str. 5: *U međunarodnom esperantskom kampu u Primoštenu: Povoljnije za esperantiste.* Prilikom održavanja posljednjeg seminara za nastavnike esperanta, u Primoštenu je proslavljena 10. obljetnica međunarodnog kampa esperantista. Tom prilikom su Savez esperantista Hrvatske i poduzeće “Primošten” potpisali ugovor o osiguravanju boravka u svojim objektima esperantistima pod povoljnijim uvjetima. Dogovoreno je da će se odobravati posebni popusti pojedincima i skupinama esperantista u idućih deset godina. Cjenik je ovih dana tiskan i poslan esperantistima. U cjeniku se između ostalog kaže, da “za vrijeme glavne sezone, tj. u mjesecima srpanj-kolovoz neesperantisti će plaćati dnevni pansion 42 dinara dok će esperantiste dnevni pansion koštati 33 dinara. Ili mjesec prije i kasnije, tj. lipanj i rujan esperantisti će plaćati 30 dinara, dok će oni koji ne govore esperanto plaćati 38 dinara itd. Ugovorom je predviđeno da se specijalni popusti odobravaju esperantistima u toku cijele godine bez obzira na to da li se radi o pojedincu ili grupama. (D. Grgat)

Slobodna Dalmacija br. 8059, 4. veljače 1971., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 4. veljače.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 8060, 5. veljače 1971., str. 9: *Križaljka.* (Vodoravno: 37. Esperantski: nego)

Slobodna Dalmacija br. 8065, 11. veljače 1971., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 11. veljače.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 8066, 12. veljače 1971., str. 12: *TV-tjedan, subota 13. veljače (18.15 N. Cassina-L. Duersky: "Radoznali slonić", TV-igra za djecu. Predstava esperantskog kazališta iz Košica.)*

Slobodna Dalmacija br. 8071, 18. veljače 1971., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 18. veljače.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 8077, 25. veljače 1971., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 25. veljače.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 8080, 1. ožujka 1971., str. 3: *Prijedlog bečkog esperantista: Jubilarni sastanak esperantista u Primoštenu.* Kako saznajemo iz Informativnog biltena Saveza esperantista Hrvatske, prijatelj Međunarodnog esperantskog kampa u Primoštenu, koji je u inozemstvu mnogo napravio za propagiranje ljetovališta među esperantistima širom svijeta, Hugo Kraus, poznati esperantist iz Beča, predlaže u svom cirkularnom pismu da se u srpnju održi jubilarni sastanak esperantista u Primoštenu, prigodom njegove 10. obljetnice djelovanja. S obzirom na to da je esperantist Hugo Kraus poznat esperantitima širom svijeta, vjeruje se da će odziv na njegovo pismo biti vrlo pozitivan. (*Davor Grgat*)

Slobodna Dalmacija br. 8083, 4. ožujka 1971., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 4. ožujka.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 8088, 10. ožujka 1971., str. 10: *O esperantu.* Krajem novembra prošle godine u zapadnonjemačkom gradu Osnabrücku, održan je diskusioni sastanak u Međunarodnom policijskom udruženju (IPA). Esperantist Herman Behrman održao je uvodno predavanje o koristi esperanta. U diskusiji se ustanovilo da je sporazumijevanje u međunarodnim policijskim kontaktima vrlo slabo. / *** Savez zapadnonjemačke omladine esperantista organizirao je u Hamburgu anketiranje mlađih prolaznika, koji su htjeli odgovoriti na tri jednostavna pitanja o esperantu. Rezultat ankete je vrlo zanimljiv: 80 posto anketiranih je odgovoriloda bi poduprlo nastojanja o obaveznom uvođenju esperanta u škole, ako bi to učinile i druge zemlje. / *** U vanevropskim zemljama, naročito u Africi i Aziji, s izuzetkom Japana, esperantski je pokret slabo razvijen. To nije neobično jer u mnogim od tih zemalja ni pitanje nacionalnog jezika nije riješeno. Zbog toga pojava novina na esperantu ili o problemima međunarodnog jezika je značajna. Od novembra prošle godine izlaze u Indiji i New Delhiju novine koje propagiraju uvođenje esperanta. Novine „Fellow-Thinker”, esperantski „Samideano”, štampane su na engleskom uz nešto teksta na esperantu.

Slobodna Dalmacija br. 8089, 11. ožujka 1971., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 11. ožujka.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 8094, 17. ožujka 1971., str. 6: *Godišnja skupština esperantista: Osrednja aktivnost.* U Domu brodogradilišta održana je skupština esperantskog društva “Split” kojoj su, pored članova i simpatizera, prisustvovali i članovi esperantske sekcije Više ekonomsko škole. / U izvješću između ostalog rečeno je da je u prošlogodišnjem razdoblju na Višoj ekonomskoj školi esperanto uveden kao fakultativni predmet koji uči preko 50 studenata. Za prevodilačku aktivnost esperantista našeg grada rečeno je da je došla do izražaja putem turističke propagande

naročito u kampovima Trstenik, Stobreč i Resnik. / Izvještaj i većina diskutanata, među kojima i prof. Ante Vesanović, jedan od najstarijih esperantista našega grada, konstatirali su da je i pored svega rad u prošloj godini bio osrednji. Kao rezultat navode se nedostatak prostorija i finansijskih sredstava. Izraženo je mišljenje da bi esperantski pokret trebalo propagirati i preko Radničkog sveučilišta „Đuro Salaj” i drugih kulturnih ustanova. (D. G.)

Slobodna Dalmacija br. 8101, 25. ožujka 1971., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 25. ožujka.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 8113, 8. travnja 1971., str. 10: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 8. travnja.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 8119, 15. travnja 1971., str. 10: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 15. travnja.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 8125, 22. travnja 1971., str. 10: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 22. travnja.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 8131, 29. travnja 1971., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 29. travnja.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 8136, 6. svibnja 1971., str. 4: *Svjetski kongres esperantista.* Od 31. srpnja do 7. kolovoza u Londonu će se održati 56. svjetski kongres esperantista, uz sudjelovanje oko 3.000 delegata iz preko 45 zemalja sa svih kontinenata. Među njima bit će više delegata iz Jugoslavije, pa i nekoliko esperantista iz Splita. / Kongres će obilovati predavanjima, naučnim zasjedanjima, kazališnim predstavama, izletima itd., tako da će po programu biti bogatiji od mnogih dosadašnjih. Tih dana održat će se oko 80 sastanaka, konferencija ili godišnjih skupština pojedinih esperantskih društava, grupa ili sekcija, koje imaju većinom međunarodni karakter. / Rad kongresa odvijat će se po sekcijama i sastancima raznih stručnih organizacija (učitelja, pravnika, liječnika, učenjaka, studenata, novinara, arhitekata, željeničara, šahista, sportaša, filatelista i dr.) Dvije glavne sekcije raspravljat će o temama: esperanto u školama i kulturni doprinos esperantista velikom projektu Uneska Istok-Zapad. / Zapaženo mjesto posvećeno je mladim esperantistima – omladini i djeci, koji će izvesti više raznovrsnih tačaka (balet, deklamacije, kazališni komadi, folklor, nastupi omladinskih pjevačkih zborova, džez, govorni i pismeni natječaji „pokaži svoju sposobnost”, a nastupit će i reprezentativno međunarodno esperantsko kazalište, poznata kazališta iz Poljske i Bugarske, kao i popularni pjevači Radio-Varšave (koji na esperantu emitiraju svakodnevno program tri puta) i pjevači Radio-Sofije, koji su već nastupili na nekoliko prijašnjih kongresa. (Davor Grgat)

Slobodna Dalmacija br. 8136, 6. svibnja 1971., str. 11: *Križaljka* (Vodoravno: 19. esperantski: nego)

Slobodna Dalmacija br. 8136, 6. svibnja 1971., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 6. svibnja.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 8142, 13. svibnja 1971., str. 11: *Križaljka* (Vodoravno: 37. esperantski: nego)

Slobodna Dalmacija br. 8142, 13. svibnja 1971., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 13. svibnja.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 8148, 20. svibnja 1971., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 20. svibnja.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 8154, 27. svibnja 1971., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 27. svibnja.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 8160, 3. lipnja 1971., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 3. lipnja.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 8166, 10. lipnja 1971., str. 10: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 10. lipnja.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 8168, 12. lipnja 1971., str. 16: *Križaljka.* (Vodoravno: 15. esperantski: nego)

Slobodna Dalmacija br. 8172, 17. lipnja 1971., str. 10: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 17. lipnja.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 8180, 26. lipnja 1971., str. 16: *Križaljka.* (Okomito: 46. esperantski: nego)

Slobodna Dalmacija br. 8184, 1. srpnja 1971., str. 4: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 1. srpnja.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 8190, 8. srpnja 1971., str. 10: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 8. srpnja.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 8193, 12. srpnja 1971., str. 3: *10 godina esperantskog kampa.* Prošlog tjedna započela je proslava 10-godišnjice postojanja kampa esperantista u Primoštenu. Proslava obljetnice toga u svijetu poznatog kampa počela je nastupom zagrebačkog Kazališta mladih, koji su u režiji Zvjezdana Ladike izveli recital „Kolo oko svijeta”. Osim predstavnika esperantista iz zemlje i inozemstva priredbi su prisustvovali i predstavnici šibenske Općinske skupštine. (M. R.)

Slobodna Dalmacija br. 8196, 15. srpnja 1971., str. 10: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 15. srpnja.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 8202, 22. srpnja 1971., str. 10: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 22. srpnja.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 8208, 29. srpnja 1971., str. 10: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 29. srpnja.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 8209, 30. srpnja 1971., str. 6: *Splitski esperantisti u Londonu.* Sinoć je Davor Grgat, stručni delegat Svjetskog saveza esperantista, oputovao u London, gdje će prisustrovati radu 56. svjetskog kongresa esperantista, koji se održava od 31. VII do 7. VIII, uz sudjelovanje oko 3.000 delegata iz cijelog svijeta. Pored njih, kongresu će od naših sugrađana prisustrovati i Ivo Osibov, član Upravnog odbora Saveza esperantista, kao i prof. dr Ivo Lapenna, koji je već šest godina predsjednik ovog Saveza, a pored njih i Korčulanin Marinko Gjivoje.

Slobodna Dalmacija br. 8214, 5. kolovoza 1971., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 5. kolovoza.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 8215, 6. kolovoza 1971., str. 8: *U nedjelju Primošten slavi: Briga o našem čovjeku.* Prije deset godina, bilo je upravo žarko ljeto, po primoštenskom kamenjaru, kroz vinograde i šumarke, sijevali su pijuci. Kopali su se kanali, kojima su trebale proći prve litre tekuće vode u novi esperantistički Kamp mira, koji se tada upravo počeo graditi. / Sjećamo se, pristup Primoštenu bio je tada ravan podvigu. Trebalо je proći nekoliko kilometara užasnom cestom do „otoka“. Ali svaki namjernik koji se tada odlučio na takav put, nije bio razočaran. Pred njegovim očima pucala je danas toliko zamamna primoštenska panorama, uranjujući u modrinu neba i mora. / I sada, dok na terasi hotela „Zora“ razgovaramo s direktorom poduzeća „Primošten“ Markom Skorinom prisjećamo se tih prvih godina, početka novog procvata ovog mjesta, o kojem su već napisane knjige i tisuće prikaza, reportaža i osvrta. / – Mogu vam reći, priča direktor Skorin, da je 27. travnja 1961. označio prekretnicu u 400 godina dugoj povijesti Primoštena. Tada se počelo kopanjem novih vodovodnih kanala. Sada kada slavimo 30. obljetnicu ustanka naroda Hrvatske, 30. obljetnicu prvog partizanskog odreda iz ovoga kraja i 10. obljetnicu turizma, na tu činjenicu mi smo posebno ponosni. Od tada pa do danas samo u rješavanje infrastrukture utrošili smo više od 5 milijardi starih dinara, a ulazećemo još uvijek. / Upućuju nam razne kritike, ali vam kažem da ničega od svega toga ne bi bilo, ne bi nam pomogli ni financijeri ni kreditori, ni forumi, da nije bilo našeg čovjeka s ovog kamenjara, koji je kada je trebalo znao zapeti pijukom. / Godine 1964. dovršen je esperantistički Kamp mira, koji je putem svojih publikacija proslavio Primošten, posebno po svojoj znamenitoj knjizi „Drama u svemiru“, čiji su autori bili mladi zagrebački astronomi. Bila je to godina bratimljenja i s francuskim gradom Valonom i uređenjem onih 16 lijeha zemlje što još uvijek stoje uz Aleju nacija, i u kojima je zemlja sa svih kontinenata, između ostalog i iz Hirošime. / Danas Primošten čine 4 luksuzna hotela sa 1.500 kreveta, nova luka, danas je to mjesto sa 800 zaposlenih u čitavom nizu sektora djelatnosti poduzeća „Primošten“. Jedna od posljednjih velikih akcija jest bitka za dovršenje novog vodovoda sa više od 100 litara vode u sekundi. Vodovod će biti dovršen do kraja godine. / No ni to nije sve. Za dva dana, točno na dan velike primoštenske proslave postavit ćemo kamen-temeljac za novi Kulturno-prosvjetni centar, koji će služiti za odgoj i obrazovanje djece (od jaslica do ispita zrelosti) a koji će isto tako školovati onih budućih 2.000 stručnih hotelskih radnika što ih Primošten treba do kraja 1975. pa dalje. Koštat će 800 milijuna starih dinara. / Natojeći objasniti primoštensku izgradnju, kao i odnose s kreditorima i financijerima, Marko Skorin nam je rekao: „Mi smo u toku prošle godine ostvarili 172.000 hotelskih noćenja. Svi naši kapaciteti su bili zauzeti tokom 173 dana. Ostvarili smo 530.000 dolara retencione kvote. Međutim, da imamo još toliko kapaciteta mi bismo bili puni. Do 1976. na Kremiku ćemo podići još 6.000 kreveta u novim hotelima i 1.500 u apartmanima u novoj jahting-luci. Završili smo prošlu godinu s 87 milijuna dinara čistog prihoda. Mi nismo megalomani. Imamo pred sobom jedan cilj – brigu o čovjeku i njegovu standardu, brigu o ovom našem kraju, brigu o zajednici. (J. Č.)

Slobodna Dalmacija br. 8233, 27. kolovoza 1971., str. 4: *Svjetski kongres esperantista 1973. u Jugoslaviji.* Nedavno održanom 56. kongresu esperantista svijeta u Londonu prisustvovali su i dalmatinski delegati Ivo Osibov, Anita Pedišić, Tonka i Davor Grgat iz Splita te Marinko Gjivoje iz Korčule. Na kongresu se najviše raspravljalo o svjetskom jeziku. Budući da nijedan jezik ne može odigrati ulogu svjetskog jezika, na kongresu je naglašeno da to može postati esperanto. Stoga je preporučeno da se esperanto počne uvoditi postepeno u nastavu i na školske televizije. U Londonu su se usporedo održavali kongresi djece, omladine i slijepih esperantista svijeta. / Za generalnog sekretara Svjetske federacije esperantista po šesti put je izabran Spličanin prof.

dr Ivo Lapenna. Idući kongres održat će se u Portlandu, USA, a 58. kongres godine 1973. bit će u Beogradu, dok će se završni dio tog kongresa pripremiti u međunarodnom kampu esperantista u Primoštenu. (I. M.)

Slobodna Dalmacija br. 8235, 30. kolovoza 1971., str. 3: *Usput zabilježeno: Korčulanin Marinko*. Istaknuti Korčulanin Marinko Đivoje, porijeklom s otoka Lastova, nedavno je proglašen za počasnog građanina Korčule. Đivoje koji je danas aktivni novinar, publicist, leksikograf, arheolog, speleolog – ipak je najpoznatiji kao esperantista. / – Ja sam u prvom redu Korčulanin – „usprotivio” se Đivoje. Upravo se vraćam s prosleve 80-godišnjice kulturno-prosvjetnog društva „Bratska sloga” ... bio sam u svom rodnom mjestu Baničevićevo-Žrnovo, prisustvovao proslavi 400-godišnjice junačke obrane Korčule i na kraju zajedno s mojim imenjakom Marinkom Radovanovićem, kiparom koji je nakon 30 godina djelovanja u Njemačkoj također posjetio rodni kraj – bio počašćen imenovanjem za počasnog građanina meni najdražeg mjesta na zemlji. Dakle, ja sam ipak najprije Korčulanin, a onda sve ostalo ... redom kakvi sami želite. / Među esperantistima Đivoje je poznat kao autor historije međunarodnog jezika u Jugoslaviji, esperantsko-hrvatskog i hrvatsko-esperantskog rječnika, urednik je esperantskog časopisa. Svake godine učestvuje u radu Svjetskog kongresa poklonika međunarodnog jezika. Ove godine, boraveći na svjetskom kongresu u Londonu, neumorni Đivoje otkrio je još jednog vrijednog Korčulanina. Istina taj je živio pred 500 godina. Riječ je o Jakovu Baničeviću, istaknutoj ličnosti kulturnog života tadašnje Evrope, koji se između ostalih vrlo često dopisivao s Erazmom Roterdamskim... „dokumenti i pisma koje sam pronašao u Britanskom muzeju, reći će vam uskoro nešto više o tom znamenitom Korčulaninu” – tajanstveno je najavio Đivoje. (D. Grgat)

Slobodna Dalmacija br. 8244, 9. rujna 1971., str. 10: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 9. rujna.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 8259, 27. rujna 1971., str. 4: *Spričanin predsjednik Svjetskog saveza esperantista*. Spričanin prof. dr Ivo Lapenna ponovno je izabran za predsjednika Svjetskog saveza esperantista. Na ovogodišnjem Kongresu esperantista u Londonu njemu je po šesti put uzastopno poklonjeno povjerenje da se nađe na čelu Universala Esperanto-Asocio (Svjetskog saveza esperantista). Prof. dr Lapenna je već punih tridesetak godina član najviših svjetskih foruma esperantista. (D. G.)

Slobodna Dalmacija br. 8263, 1. listopada 1971., str. 11: *Križaljka* (Vodoravno: 38. Esperantski: nego).

Slobodna Dalmacija br. 8269, 7. listopada 1971., str. 24: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 7. listopada.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 8270, 9. listopada 1971., str. 1: U sutrašnjem broju: *Razgovor s prof. drom I. Lapennom: Spričanin na čelu esperantista svijeta*

Slobodna Dalmacija br. 8274, 14. listopada 1971., str. 10: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 14. listopada.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 8280, 21. listopada 1971., str. 10: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 21. listopada.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 8286, 28. listopada 1971., str. 3: *Četveromjesečni tečj esperanta.* Šibensko esperantističko društvo „Stjepan Ninić” organizirat će četveromjesečni tečaj esperanta. Tečaj počinje 8. studenoga. Upisnina za tečaj je 30 novih dinara.

Slobodna Dalmacija br. 8286, 28. listopada 1971., str. 10: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 28. listopada.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 8304, 18. studenoga 1971., str. 10: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 18. studenoga.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 8310, 25. studenoga 1971., str. 10: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 25. studenoga.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 8316, 2. prosinca 1971., str. 10: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 2. prosinca.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 8335, 27. prosinca 1971., str. 6: *U povodu godišnjice rođenja dra Zamenhofa: Sastanak esperantista.* U društvenim prostorijama Doma brodogradilišta, u povodu godišnjice rođenja dra Lazara L. Zamenhofa, tvorca međunarodnog jezika esperanta, održan je sastanak esperantista. Predsjednik društva A. Hršić govorio je o životnom putu dra Zamenhofa i o uspjesima esperanta kao jezika i višemilijunskog pokreta širom svijeta.

Slobodna Dalmacija br. 8361, 28. siječnja 1972., str. 4: *Esperanto u školama.* Međunarodni jezik esperanto posljednjih nekoliko godina razvija se u svim dijelovima civiliziranog svijeta, pa se uvodi i u škole. Zahvaljujući tome, naš je Primošten postao poznat i izvan granica zemlje, jer se u njemu u organizaciji Pedagoške sekcije Saveza esperantista Hrvatske već osam godina redom održavaju pedagoški esperantski seminari na kojima se školuju domaći i strani kvalificirani nastavnici tog međunarodnog jezika. / Usپoredo s tim u Mariboru djeluje Komisija za uvođenje esperanta u škole, koja, koristeći se dosadašnjim iskustvima nekih pedagoških sekacija i pokusa, nastoji što potpunije osvijetliti pitanja: da li zaista učenje esperanta u višim razredima osnovnih škola daje brži i bolji uspjeh nego učenje stranih nacionalnih jezika, da li ono k tome zaista olakšava kasnije učenje stranih nacionalnih jezika; konačno, da li ono daje najbolji učinak u pismenom i usmenom dodiru učenika različitih zemalja? / Odgovor na ta pitanja potražit će se pored ostalih zemalja i u nekim četvrtim i petim razredima osnovnih škola pet ausjednih zemalja: Austrije, Italije, Mađarske, Bugarske i Jugoslavije, u kojima je prije četiri mjeseca uvedena obavezna eksperimentalna nastava esperanta. U našoj zemlji nastava esperanta uvedena je u skoro svim republikama, a u SRH u dvije škole: u Petrinji i Bribiru. / Da bismo se uvjerili kako teče nastava esperanta, posjetili smo Bribir u Hrvatskom primorju, gdje nastavu vodi esperantist Bogoljub Kordić, polaznik primoštenorskog seminara (kojim rukovodi šef katedre za esperanto Sveučilišta u Budimpešti prof. dr Istvan Szerdahelyi). / – Počevši od ove školske godine učenici petih razreda osnovne škole „Dr Josip Pančić“ obuhvaćeni ovim međunarodnim eksperimentom učit će esperanto tri godine po tri nastavna sata tjedno – rekao nam je B. Kordić. Osim toga, saznavši da esperanto otvara nove vidike u svijet, već danas u Bribiru i Novom Vinodolskom sedamdesetak učenika i učenica uči esperanto, kao i pet nastavnika, dok u sklopu slobodnih aktivnosti ovaj jezik uči i dvadesetak omladinaca i omladinki. / Nedavno je u Bribiru boravio i prof. dr inž. Oton Pancer, predsjednik Saveza esperantista Hrvatske, pa su ga tom prigodom neki učenici pozdravili na esperantu i izveli program koji se sastojao od odlično pripremljenih pjesama i recitacija, također na esperantu. (D. Grgat)

Slobodna Dalmacija br. 8365, 2. veljače 1972., str. 3: *Esperanto u dunavskom riječnom prometu*. Imajući u vidu činjenicu da se, osobito u posljednjih nekoliko godina, međunarodni jezik esperanto širi u svim dijelovima svijeta, Ravnateljstvo Dunavske riječne plovidbe odlučilo je da organizira tečaj esperanta i za svoje namještenike. Za tečaj esperanta u Dunavskoj riječnoj plovidbi prijavilo se 30 osoba koje ga pohađaju dvaput tjedno. (D. G.)

Slobodna Dalmacija br. 8367, 4. veljače 1972., str. 2: *Poskupljenje poštanskih maraka*. (... U svim radnjama „Filatelije“ već je izvršen inventar robe i jugoslavenske marke se prodaju po višim komercijalnim cijenama. Ta povećanja izgledaju otprilike ovako: izdanje „Esperante“ za avionsku poštu čija je nominalna vrijednost 1953. godine bila 3 dinara sada u cjeniku biroa dostiže 2.000 dinara (čist komad). ...)

Slobodna Dalmacija br. 8372, 10. veljače 1972., str. 10: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 10. veljače*. (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 8378, 17. veljače 1972., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 17. veljače*. (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 8395, 8. ožujka 1972., str. 5: *Esperanto i u oceanografiji*. Dr Ralph A. Lewin, oceanografski profesor Sveučilišta u Kaliforniji, za vrijeme nedavnog boravka u Japanu iskoristio je međunarodni jezik esperanto u svojim službenim predavanjima i diskusijama s japanskim oceanografistima. Tu ideju i pokušaj dr Lewina japanski oceanografisti su vrlo dobro ocijenili. (-dg-)

Slobodna Dalmacija br. 8402, 16. ožujka 1972., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 16. ožujka*. (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 8408, 23. ožujka 1972., str. 10: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 23. ožujka*. (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 8414, 30. ožujka 1972., str. 10: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 30. ožujka*. (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 8420, 6. travnja 1972., str. 10: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 6. travnja*. (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 8426, 13. travnja 1972., str. 10: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 13. travnja*. (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 8432, 20. travnja 1972., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 20. travnja*. (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 8434, 22. travnja 1972., str. 5: *Sjednica Izvršnog odbora Republičke konferencije SSRNH: Financiranje programa, a ne organizacija*. (... Između ostalog smatra se da ne bi sredstvima Republike trebalo financirati esperantiste, filateliste i još neka udruženja. ...)

Slobodna Dalmacija br. 8438, 27. travnja 1972., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 27. travnja*. (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 8444, 4. svibnja 1972., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 4. svibnja.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 8447, 10. svibnja 1972., str. 11: *Križaljka.* (Vodoravno: 42. Esperantski: nego.)

Slobodna Dalmacija br. 8448, 11. svibnja 1972., str. 10: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 11. svibnja.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 8454, 18. svibnja 1972., str. 10: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 18. svibnja.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 8460, 25. svibnja 1972., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 25. svibnja.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 8470, 6. lipnja 1972., str. 1: *Tito – počasni predsjednik Svjetskog kongresa esperantista.* Beograd, 5. VI (Tanjug) – Predsjednik Republike Jugoslavije Josip Broz Tito odazvao se molbi Saveza esperantista Jugoslavije i prihvatio počasno predsjedništvo nad 58. svjetskim kongresom esperantista, koji će se održati u našoj zemlji. Ovaj svjetski kongres sazvan je za 28. srpnja 1973. godine u Beogradu.

Slobodna Dalmacija br. 8472, 8. lipnja 1972., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 8. lipnja.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 8478, 15. lipnja 1972., str. 10: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 15. lipnja.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 8485, 23. lipnja 1972., str. 13: *Križaljka.* (Vodoravno: 37: Esperantski: nego)

Slobodna Dalmacija br. 8490, 29. lipnja 1972., str. 10: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 29. lipnja.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 8496, 6. srpnja 1972., str. 10: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 6. srpnja.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 8499, 10. srpnja 1972., str. 9: *Križaljka.* (Vodoravno: 14. Esperantski: nego)

Slobodna Dalmacija br. 8502, 13. srpnja 1972., str. 10: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 13. srpnja.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 8520, 3. kolovoza 1972., str. 10: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 3. kolovoza.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 8526, 10. kolovoza 1972., str. 10: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 10. kolovoza.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 8532, 17. kolovoza 1972., str. 10: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 17. kolovoza.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 8543, 30. kolovoza 1972., str. 9: *Križaljka*. (Vodoravno: 39. Esperantski: nego)

Slobodna Dalmacija br. 8550, 7. rujna 1972., str. 5: *Novle Ive Andrića na esperantu*. Ovih dana izašla je iz tiska, u esperantskom prijevodu i u lijepoj opremi knjižica džepnog formata, zbirka novela našeg nobelovca Ive Andrića. Knjiga nosi naslov: Sonĝo kaj maldormo sub la karpeneto (San i java pod grabićem), a sadrži 13 novela. To je prva knjiga u seriji knjižica džepnog formata koje „Internacia Kultura Servo” u Zagrebu namjerava izdati da bi time obogatila našu prijevodnu književnost vrijednim djelima i upoznala njome čitaoce i izvan granica naše zemlje. Novele su preveli na esperanto Imbert Roger i Zlatko Tišljari.

Slobodna Dalmacija br. 8562, 21. rujna 1972., str. 10: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 21. rujna*. (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 8563, 22. rujna 1972., str. 3: *Novle Ive Andrića na esperantu*. Ovih dana izašla je iz tika, u esperantskom prijevodu i u lijepoj opremi knjižica džepnog formata, zbirka novela našeg nobelovca Ive Andrića. Knjiga nosi naslov: Sonĝo kaj maldormo sub la karpeneto (San i java pod grabićem), a sadrži 13 novela. To je prva knjiga u seriji knjižica džepnog formata koje „Internacia Kultura Servo” u Zagrebu namjerava izdati da bi time obogatila našu prijevodnu književnost vrijednim djelima i upoznala njome čitaoce i izvan granica naše zemlje. Novele su preveli na esperanto Imbert Roger i Zlatko Tišljari. / Dosad su Andrićeva djela izlazila u esperantskim prijevodu samo fragmentarno u raznim esperantskim časopisima, dok su „Ex Ponto”, „Na Drini ćuprija” i druga djela izašla u prijevodu naših najpoznatijih esperantskih prevodilaca: prof. Josipa Velebita, Božidara Vančika i prof. Petra Stefanovića. (D.G.)

Slobodna Dalmacija br. 8566, 26. rujna 1972., str. 3: *Tečaj esperanta*. U organizaciji „Esperanto-kluba” u Šibeniku će 5. listopada početi četveromjesečni tečaj međunarodnog jezika ESPERANTA. Učenici koji žele pohađati tečaj platit će upisninu 30, a ostali polaznici 50 dinara.

Slobodna Dalmacija br. 8568, 28. rujna 1972., str. 10: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 28. rujna*. (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 8574, 5. listopada 1972., str. 10: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 5. listopada*. (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 8577, 9. listopada 1972., str. 6: *Reporteri javljaju*. Na području Mjesne zajednice a u okviru SSRNH Visoke, sutra navečer će se održati osnivačka skupština Esperantskog kluba u ovom dijelu grada.

Slobodna Dalmacija br. 8580, 12. listopada 1972., str. 10: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 12. listopada*. (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 8581, 13. listopada 1972., str. 6: *Esperantisti osnovali klub*. Pored centralnog društva esperantista “Split”, esperantisti Blatina i Škrapa, na području Mjesne zajednice a u okviru SSRNH Visoke, osnovali su i esperantski klub, koji je dobio ime „BRATSTVO I JEDINSTVO”. Na osnivačkoj skupštini usvojen je statut, a birani su i organi upravljanja kluba. Skupština je za predsjednika izabrala višegodišnjeg delegata Svjetskog saveza esperantista DAVORA GRGATA.

Slobodna Dalmacija br. 8586, 19. listopada 1972., str. 4: *Svjetski kongres esperantista dogodine u Beogradu.* Pod pokroviteljstvom predsjednika Tita od 27. srpnja do 4. kolovoza 1973. održat će se u Beogradu svjetski kongres esperantista. Međunarodni kongres esperantske omladine održava se prvi put u povijesti u Jugoslaviji – u Sarajevu od 21. do 27. srpnja 1973. Očekuje se da će u Beograd stići preko 5.000 esperantista, dok će sarajevkom kongresu prisustvovati oko 1.000 omladinaca iz cijelog svijeta. / Uz tu najveću manifestaciju esperantista, u Jugoslaviji se održava i 6. međunarodni festival kazališta lutaka od 1. do 7. listopada 1973. u Zagrebu i Sisku na kojem su sve predstave na esperantu. U toku cijele 1973. predviđen je niz gostovanja inozemnih kazališa koja igraju na esperantu, najviše po hrvatskim gradovima.

Slobodna Dalmacija br. 8586, 19. listopada 1972., str. 10: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 19. listopada.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 8590, 24. listopada 1972., str. 4: *Prvi međunarodni školski udžbenik esperanta.* Nedavno je budimpeštanska izdavačka kuća „Kultura” izdala u 10.000 primjeraka prvi međunarodni udžbenik esperanta. Udžbenik je sastavio prof dr Istvan Szerdahelyi, voditelj filološke grupe Odjela esperanta Sveučilišta u Budimpešti, Eotvos Lorand, inače dobro poznat u krugovima esperantista širom svijeta, pogotovo onima koji su u dvije zadnje godine posjećivali pedagoški esperantski seminar u Primoštenu. (D. G.)

Slobodna Dalmacija br. 8591, 25. listopada 1972., str. 5: *“Sedmi kontinent” u Wroclawu.* Vojvodska podružnica Esperantskog saveza iz Wroclawa u Poljskoj osnovala je klub „Sedmi kontinent” koji će uz ostalo pružiti pomč u realizaciji izgradnje dječje republike na otoku Kaknu u šibenskom arhipelagu. Kao što je poznato jugoslavensku inicijativu da se na Kaknu podigne dječja republika za mališane cijelog svijeta pozdravile su ugledne osobe širom svijeta. (J. V.)

Slobodna Dalmacija br. 8592, 26. listopada 1972., str. 4: *Međunarodni festival kazališta lutaka.* U organizaciji Internacia Kultura Servo u Zagrebu i Sisku nedavno je održan 5. međunarodni festival kazališta lutaka čiji je radni jezik esperanto. Tih dana na programu se našlo jedanaest profesionalnih lutkarskih ansambala, koji su nastupili u službenoj konkurenciji, dok su tri kazališta sudjelovala izvan konkurencije s više od 120 glumaca iz devet zemalja Evrope, Amerike i Azije prikazavši na esperantu 65 različitih predstava.

Slobodna Dalmacija br. 8594, 28. listopada 1972., str. 10: *Proslava zadarskih lutkara.* (...) nakon čega je domaćin Festivala, zadarsko Kazalište lutaka, odigralo u svojoj dvorani već poznatu predstavu „Ružno pače”, koja je na ovogodišnjem internacionalnom esperantskom festivalu lutkara dobila prvu nagradu. ...)

Slobodna Dalmacija br. 8597, 1. studenoga 1972., str. 4: *Nagrade grada Zadra.* (...) U oblasti kulture Nagrada grada Zadra (diploma) pripala je kolektivu Kazališta lutaka u Zadru. ... KAZALIŠTE LUTAKA slavi ove godine 20. obljetnicu postojanja i umjetničkog rada, a 1972. je i godina najvećeg umjetničkog sazrijevanja i stvaralačkih ostvarenja ovog malog, ali složnog i poletnog kolektiva koji je na sebe skrenuo pažnju cijelokupne domaće i inozemne kritike. Pored mnogobrojnih predstava izvedenih na vlastitoj sceni, Kazalište lutaka je ove godine sudjelovalo na Festivalu djeteta u Šibeniku i Internacionalnom festivalu esperantista u Zagrebu gdje je u snažnoj konkurenciji, s predstavom „Ružno pače”, osvojilo prvo mjesto. Izuzetni uspjesi ovog Kazališta potvrđeni su na scenama Dubrovnika, Siska, Sunje i mnogih drugih gradova. Uza sve to, Kazalište lutaka je uspjelo redovito održavati predstave u selima sjevernodalmatinskih komuna. (J. Širinić)

Slobodna Dalmacija br. 8598, 2. studenoga 1972., str. 10: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 2. studenoga.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 8603, 8. studenoga 1972., str. 2: *Svjetski kongres esperantista u Sarajevu.* Sarajevo, 7. XI (Tanjug) – U Sarajevu će se od 21. do 27. srpnja iduće godine održati 29. kongres Svjetskog saveza esperanto-omladine. Glavna tema kongresa jest „Mladi i čovjekova sredina”. Kako se očekuje, u radu tog kongresa učestvovat će nekoliko stotina mlađih ljudi iz velikog broja zemalja.

Slobodna Dalmacija br. 8604, 9. studenoga 1972., str. 10: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 9. studenoga.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 8610, 16. studenoga 1972., str. 10: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 16. studeni.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 8616, 23. studenoga 1972., str. 10: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 23. studenoga.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 8619, 27. studenoga 1972., str. 4: *Tečaj esperanta.* Zbog sve veće zainteresiranosti javnosti za učenje međunarodnog jezika, esperanta, pogotovo ako se zna da će se iduće godine u Beogradu, pod pokroviteljstvom predsjednika Republike Tita, održati svjetski kongres esperantista, a u Sarajevu i međunarodni kongres omladine, esperantski klub „Bratstvo i jedinstvo” pri Mjesnoj zajednici Visoke otvorit će petomjesečni tečaj esperanta. Informacije za upis mogu se dobiti u MZ Visoke, Blatine 54 ili 46 prizemno. Tečaj će početi 1. prosinca. (-dg-)

Slobodna Dalmacija br. 8623, 4. prosinca 1972., str. 9: *Križaljka* (Vodoravno: 11. Esperantski: nego)

Slobodna Dalmacija br. 8626, 7. prosinca 1972., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 7. prosinca.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 8627, 8. prosinca 1972., str. 4: *Svjetski postkongres esperantista u Primoštenu?* Pod predsjedavanjem prof dra Otona Pancera, predsjednika Saveza esperantista Hrvatske, na posljednjoj sjednici Saveza ponajviše je bilo govora o djelovanju Međunarodnog kampa esperantista u Primoštenu i njegovoj sve većoj popularnosti u svijetu. Tom prilikom podnesen je izvještaj o ovogodišnjem Pedagoškom esperantskom seminaru, za koji se smatra da je bio veoma uspješan. / Nakon završetka svjetskog kongresa esperantista, koji će se iduće godine pod pokroviteljstvom druga Tita održati u Beogradu, u Savezu smatraju, zbog afirmiranosti Primoštena u esperantskom svijetu, da se postkongres od 7. do 13. kolovoza održi u tom kampu. Takoder je rečeno da će se ubuduće uz nekoliko svjetskih jezika, novogodišnje čestitke, razne brošure i slični reklamni materijal o Primoštenu tiskati i na esperantu. / Susret djece koja uče esperanto kao eksperimentalni predmet u Austriji, Bugarskoj, Italiji, Mađarskoj i Jugoslaviji predviđen je za konac lipnja 1974. U Savezu smatraju da bi za taj susret u našoj zemlji najbolje odgovarao Primošten. Tom prigodom predviđa se sudjelovanje oko 400 dječaka i djevojčica i oko 200 posjetilaca koji su neposredno vezani za učenje esperanta u školama. (D. Grgat)

Slobodna Dalmacija br. 8630, 12. prosinca 1972., str. 6: *Svečani skup esperantista.* Društvo esperantista „Split”, u suradnji s Muzičkom školom u četvrtak u prostorijama Muzičke

škole, Ulica Graničara, priređuje svečani program u povodu godišnjice rođenja dra Lazara L. Zamenhofa, tvorca međunarodnog jezika esperanta. Nakon završetka svečanog dijela programa Društvo esperantista će održati svoju redovnu skupštinu. Program počinje u 19 sati.

Slobodna Dalmacija br. 8636, 19. prosinca 1972., str. 6: *Svečanosti esperantista: Skupština uz program*. Priredivši kulturno-umjetnički program, društvo esperantista „Split” pridružilo se milijunima esperantista širom svijeta, koji su prošlog tjedna obilježili 113. obljetnicu rođenja dra Lazara Ljudevita Zamenhofa, tvorca međunarodnog jezika esperanta te 85. godišnjicu postojanja i djelovanja ovog međunarodnog jezika i Dana esperantske knjige. Program je priređen uz sudjelovanje učenika i nastavnika škole „Josip Hatze” i osnovne škole “Bratstvo i jedinstvo”, a potom su espernatisti održali svoju redovnu skupštinu. / Zbog neprikladnih i nefunkcionalnih društvenih prostorija (u Domu brodogradilišta), rad i djelovanje splitskih esperantista prošle godine bili su donekle i nezadovoljavajući, pa otud vjerojatno proistječe i lošije omasovljenje članstva. / No na upoznavanju s kulturno-prosvjetnim i turističko-prirodnim ljepotama našeg grada i zemlje kao cjeline, putem korespondencije, naši su esperantisti mnogo pozitivnije djelovali, stupivši u vezu s mnogim espernatistima širom svijeta. Učenici Više ekonomskog škola koji su esperanto učili kao fakultativni predmet (sada se predaje kao obavezan) posjetili su Austriju, Mađarsku i Čehoslovačku, a za vrijeme Svjetskog kongresa esperantista u Londonu prisustvovala su i dva člana ovog društva. U dva razreda Srednje trgovачke škole nedavno je počeo rad tečaj esperanta, a uskoro će početi i u Srednjoj turističkoj školi, dok je i grupa omladinaca pri novoosnovanom klubu počela učiti ovaj jezik. (D. G.)

Slobodna Dalmacija br. 8638, 21. prosinca 1972., str. 10: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 21. prosinca.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 8644, 28. prosinca 1972., str. 10: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 28. prosinca.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 8645, 29. prosinca 1972., str. 9: *Križaljka.* (Okomito: 44. Esperantski: nego)

Slobodna Dalmacija br. 8648, 4. siječnja 1973., str. 10: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 4. siječnja.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 8654, 11. siječnja 1973., str. 10: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 11. siječnja.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 8658, 16. siječnja 1973., str. 4: *Prospekt Primoštena na esperantu.* Zahvaljujući postojanju i djelovanju Međunarodnog kampa esperantista u Primoštenu, to privlačno turističko mjesto šibenske regije poznato je i izvan granica naše zemlje. Da bi Primošten ubuduće još uspješnije propagirao i razvijao turističku privredu, nedavno je tiskan i turistički prospekt Primoštena na esperantu, koji će pored turističkih agencija biti razaslan i esperantskim organizacijama i pojedinim espernatistima širom vijeta. Prospekt je tiskan u boji u 5.000 primjeraka. (D.G.)

Slobodna Dalmacija br. 8660, 18. siječnja 1973., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 18. siječnja.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 8666, 25. siječnja 1973., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 25. siječnja.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 8672, 1. veljače 1973., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 1. veljače.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 8677, 7. veljače 1973., str. 7: *Zadarski lutkari u Splitu: „Trapavi zmaj”.* (... Upravo lanjske godine na Internacionalnom festivalu esperantista u Zagrebu predstava „Ružno pače” donijela im je laskavu prvu nagradu međunarodnog stručnog žirija. ...)

Slobodna Dalmacija br. 8678, 8. veljače 1973., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 8. veljače.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 8684, 15. veljače 1973., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 15. veljače.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 8690, 22. veljače 1973., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 22. veljače.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 8696, 1. ožujka 1973., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 1. ožujka.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 8701, 7. ožujka 1973., str. 7: *“Crveni Šibenik”.* (... Sportskih je sekcija bilo nekoliko: nogomet, hazena, šah, boks, plivanje, laka atletika, a osim njih čak i sekcija esperantista i glumaca-amatera. ...)

Slobodna Dalmacija br. 8702, 8. ožujka 1973., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 8. ožujka.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 8706, 13. ožujka 1973., str. 3: *Kongres esperantista.* Predsjednik Savezne konferencije SSRNJ Veljko Milatović primio je predstavnike Saveza esprantista Jugoslavije. Oni su ga upoznali s pripremama svjetskog kongresa esperantista koji će se održati u Beogradu krajem srpnja.

Slobodna Dalmacija br. 8708, 15. ožujka 1973., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 15. ožujka.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 8720, 29. ožujka 1973., str. 10: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 29. ožujka.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 8726, 5. travnja 1973., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 5. travnja.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 8732, 12. travnja 1973., str. 10: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 12. travnja.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 8736, 17. travnja 1973., str. 5: *Esperantisti u čast dra Zamenkofa.* Esperantisti kluba „Bratstvo i jedinstvo” na Blatinama pridružili su se milijunima esperantista širom svijeta obilježivši 14. travnja godišnjicu smrti dra Lazara Ljudevita Zamenhofa, tvorca međunarodnog jezika esperanta. Uz intoniranje esperantske himne u prigodnoj riječi Vukašin Dimitrijević, sekretar kluba, govorio je o životnom putu dra Zamenhofa i o stvaranju ovoga međunarodnog jezika koji je za 85 godina postojanja ostvario značajne uspjehe. (D. G.)

Slobodna Dalmacija br. 8738, 19. travnja 1973., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 19. travnja.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 8744, 26. travnja 1973., str. 10: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 26. travnja.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 8748, 3. svibnja 1973., str. 10: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 3. svibnja.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 8749, 4. svibnja 1973., str. 10: *Esperantisti VEŠ-a u Wilmersdorfu.* Grupa od četrdeset studenata splitske Više ekonomski škole boravila je na jednotjednoj ekskurziji po Austriji, Čehoslovačkoj, te Zapadnoj i Istočnoj Njemačkoj. Grupu su činili studenti koji na VEŠ-u uz ostalo uče esperanto, a vodio ih je prof. Aleksa Hrštić, rukovodilac sekcije esperantista na školi. Splitski studenti posjetili su zapadnoberlinsku općinu Wilmersdorf s kojom naš grad održava prijateljske veze. Oni su ovdje predali kompletну izložbu o Splitu, što će se 6. svibnja otvoriti u Wilmersdorfu. Grupa studenata bila je primljena kod funkcionera prijateljske općine, a također su vođeni srdačni razgovori s tamošnjim esperantistima.

Slobodna Dalmacija br. 8752, 8. svibnja 1973., str. 6: *Jubilarni Pedagoški esperantski seminar.* U organizaciji Pedagoške sekcije – Jugoslavia Asocio de pedagogoj esperantistoj – Savez esperantista Hrvatske, pod rukovodstvom Zvonka Rehorića, organizirat će od 5. do 22. srpnja u Esperantskom kampu u Primoštenu za sve aktivne pedagoge, polaznike pedagoških akademija i filozofskih fakulteta te voditelje tečajeva u esperantskim društvima svoj jubilarni X esperantski seminar. / Nastavni program se satoji od 8 predmeta: esperantske gramatike (fonetike, morfologije, tvorbe riječi, sintakse i stilistike), jezičnih vježbi, prevodenja, književnosti na esperantu, povijesti međunarodnog jezika, organizaciji esperantskog pokreta, upoznavanja stanja u esperantskom pokretu svijeta i metodike. / Nakon završtka seminara kandidati polažu ispit i dobivaju svjedodžbe, odnosno diplome završene grupe. Kao što je poznato, seminar neće imati samo jugoslavenski, nego i međunarodni karakter kao i dosadašnji, jer diplome primoštenskih seminara već posjeduju i mnogi inozemni esperantisti. / Kako smo informirani u Savezu esperantista, ovogodišnjem seminaru će prisustvovati veći broj esperantista, kojima će to biti posebna prilika da spoje ugodno s korisnim, da svoj godišnji odmor provedu u najpoznatijem esperantskom kampu, i na taj način primijene esperanto i provjere svoje znanje jezika u praksi pred 58. svjetski kongres esperantista, koji će se održati u Beogradu od 28. srpnja do 4. kolovoza pod pokroviteljstvom druga Tita, a potom će se od 5. do 13. kolovoza u Primoštenu održati i postkongres, uz kulturno-umjetnički i zabavni program u izvedbi istaknutijih kazališta i grupa esperantista iz zemlje i inozemstva. (D. G.)

Slobodna Dalmacija br. 8754, 10. svibnja 1973., str. 10: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 10. svibnja.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 8766, 24. svibnja 1973., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 24. svibnja.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 8767, 25. svibnja 1973., str. 5: *Splitski esperantisti na skupštini Saveza Hrvatske.* U Zagrebu je održana skupština Saveza esperantista Hrvatske, kojoj su pored ostalih prisustvovali i predstavnici esperantskog društva „Split” i kluba „Bratstvo i jedinstvo” iz Splita, drugovi Marin Bedalov i Vukašin Dimitrijević. Na skupštini je bilo govora i o uspješnijem djelovanju Međunarodnog esperantskog kampa u Primoštenu. (D. G.)

Slobodna Dalmacija br. 8767, 25. svibnja 1973., str. 11: *Križaljka*. (Vodoravo: 35. Esperantski: nego)

Slobodna Dalmacija br. 8772, 31. svibnja 1973., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 31. svibnja*. (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 8732, 3. siječnja 1974., str. 10: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 3. siječnja*. (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 8732, 10. siječnja 1974., str. 10: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 10. siječnja*. (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 8732, 17. siječnja 1974., str. 10: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 17. siječnja*. (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 8732, 24. siječnja 1974., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 24. siječnja*. (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 8732, 31. siječnja 1974., str. 10: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 31. siječnja*. (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 8981, 5. veljače 1974., str. 7: *Skica za portet: Od najma do esperanta i povratka motici*. Red je da o čika-Daki, Danilu Bjelanoviću, ponešto ispričamo što smo o njemu doznali i vidjeli u njegovom domu u Đevrskama i putem do Ostrovice. / – U ovoj, nekadašnjoj našoj školi završio sam samo tri razreda – počne se prisjećati svoga djetinjstva sad već 69-godišnji Dako Bjelanović. Rano ostadol bez majke i dadoše me u najam, najprije ovdje, pa u Žažvić. / Kao momčuljak odem u Liku učiti zanat. Šegrtovanje je bilo teško i postupak loš. – Kad mi je gazda opsovao majku i zaprijetio pištoljem, pobjegnem u Stikadu, odatle se dohvativim naše Bukovice i Đevrsaka. Iznenadenom ocu reknem: Odoh ja u Beograd, kao što su to već toliki učinili prije mene. Iz Đevrsaka pješice do Knina, a iz Knina dalje štrajnbasovim vlakom. / Sto sve Dako Bjelanović nije radio u Beogradu za vrijeme svojih mnogogodišnjih beogradskih dana. / Bio je nosač, čistač ulica, kubikaš, građevinski i ciglarski radnik, kolporter, obalni radnik na Savi, katastarski figurant, noseći visak i trasirke itd. / Družeći se s radnicima i studentima, uključio se rano u radnički pokret, politički aktivno djelovao i izvršavao dobivene zadatke. Još 1926. godine sindikalno je organiziran. Bio je izabran u upravu i zadužen za biblioteku i propagandu. Godinu dana poslije primljen je u SKOJ. Agenti policije IV kvarta izvršili su mu 1928. godine premetačinu stana. / – Kakva je ovo značka? – pitamo čika-Daku. / – Verda stelo – odgovara on. / Dako Bjelanović iz Đevrsaka esperantist je s najdužim stažem, a sigurno i jedini esperantist čitave današnje Bukovice. / On posjeduje člansku kartu. No 9/1930, na kojoj piše „Esperanto societo Beograd, Laborista sekcio – Membrokarto K-do Danilo Bjelanović, domargardisto. / U vezi s tim pokazao nam je list „Komunsit“ br. 150 od 10. ožujka 1960. g. u kojem piše o djelovanju komunista u predratnim esperantskim udruženjima. Iz toga članka citiramo: „Danilo-Dača Bjelanović, kolporter iz Beograda, sjeća se na primjer, da mu je lično Ivan Milutinović dao na čitanje „Državu i revoluciju“ i „Komunistički manifest“, koje knjige štampane na esperantu.“ / To prisjećanje čika Dako nam je dopunio kazivanjem da su oni u okviru esperantske sekcije imali svoju partijsku ciliju. Nije postojao nijedan esperantski kurs ili grupa da na njima, pored ostalog rada, nisu sakupljani i prilozi za Crvenu pomoć. Kaže da je mnoge od tih akcija organizirao i Ivan Milutinović, koji je bio redovan posjetilac esperantskih kurseva i sastanaka i organizator raspačavanja revolucionarne literature. / Danilo

Bjelanović na policama u svom domu, među ostalim knjigam, sačuvao je i nešto literature na esperantu, tako i časopis crvenog omota „La nova epoko”, monata organo sennacieca asocio tutmonda, u kojem ima više napisa sovjetskih autora na temu Soveta pedagogio. To je br. 4 iz 1930. godine. Redakcija tog časopisa bila je u Parizu i nalazila se u Aveniji de Corbera. / Političku aktivnost Danila Bjelanovića zapazili su agenti i policija. Jednog dana u veljači 1937. godine Dragoljub Avramović, istražni sudac za grad Beograd u svom zahtjevu moli odjeljenje (policije) da preko svojih organa pronađu i privedu sudu Danila Bjelanovića. / – Uhvatili smo jednu crvenu „ptičicu”, govorili su agenti, ali Danilo se hrabro pred policijom držao, pa nisu uspjeli saznati ništa. / Radio je i učio Danilo Bjelanović s radnicima i studentima, sudjelovao u štrajku tipografskih radnika ondašnje Radenkovićeve štamparije, pa bio otpušten, učio u ilegalnoj sindikalnoj školi, bio čuvar doma i pružao skrovište studentima koje je policija tražila. Privatno je i realku namjeravao završiti, ali ga je na ispitu oborila profesorica, kćer nekog generala, govoreći mu: „A šta će takvima matura?” / U toku rata pripadao je Kikinu odredu. A kad je Beograd bio oslobođen, povjerenе su mu razne dužnosti. Sudjelovao je u organiziranju narodne vlasti u V rejonom. Dako Bjelanović bio je i povjerenik u jednoj ciglani. / Nekoliko godina poslije vratio se definitivno u svoje Đevrske. Kasno se oženio. Ima petero djece, od kojih se neka nalaze na studiju. / Bio je pomoćni učitelj, najprije u Ostrovici, gdje je radio u prizemnoj kućici, tijesnoj prostoriji u kojoj je geografska karta pokrivala gotovo svu zidnu plohu, zatim u novosagrađenoj školi u Ostrovici, za čiju se gradnju toliko zauzimao. Također je učio djecu u Đevrskama, u onoj istoj školi iz koje je poslije trećeg razreda otišao u najam. / Na jednom od tečajeva koji su se tada održavali za učitelje, neki od kolega ga je upitao, gdje je preparandiju završio. / – Ja sam učio školu kod Maksima Gorkog, odgovorio mu je Dako Bjelanović. / Kad je prestao raditi u školi, pronašao je očevu motiku, prihvatio se poljoprivrede i stočarstva. Još prije dvije godine počeo se mehanizirati. Nabavio je polovnog „dodža” za dva vola. Ima desetak grla goveda. Po broju krupne stoke prednjači u Đevrskama i okolici. Pokazao nam je svoje blago za koje nam reče da sve potječe od matice buše, jednoroge krave Zekulje. Blago se upravo vraćalo s bribirskih livada i pojila na rijeci Otresu. / – Dako, nije ti bilo lako. / – Dabome da nije, ali ja sam tako skovan. / Zaista, čika Dako Bjelanović se može s ponosom osvrnuti na prijeđeni put, na svoj rad, borbu i drugovanje s brojnim borcima Partije, palih u toj borbi, ili još danas živih. (*Andrija Matković*)

Slobodna Dalmacija br. 8982, 6. veljače 1974., str. 3: *Svestrano prosvjećivanje*. (... Za pripadnike logora /El Shatt/ bila su otvorena i dva tečaja za esperanto koja je pohađalo 120 polaznika. ...)

Slobodna Dalmacija br. 8989, 14. veljače 1974., str. 10: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 14. veljače.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 8995, 21. veljače 1974., str. 10: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 21. veljače.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 9002, 1. ožujka 1974., str. 5: *Skupština „Bratstva i jedinstva”*. Večeras se održava prva godišnja skupština esperantskog kluba „Bratstvo i jedinstvo”. Budući da esperantski pokret dobiva sve više pristalica, u klubu očekuju da će pored njihovih članova skupštini prisustvovati i drugi građani koje zanima učenje toga međunarodnog jezika. Skupština se održava u prostorijama Mjesne zajednice Visoke (Blatine 54), a počinje u 19 sati.

Slobodna Dalmacija br. 9005, 5. ožujka 1974., str. 5: *Zabilježeno na prvoj godišnjoj skupštini Esperantskog kluba „Bratstvo i jedinstvo”*: *Sve razumljiviji međunarodni jezik*. U Mjesnoj

zajednici Visoka, održana je prva skupština Esperantskog kluba „Bratstvo i jedinstvo”, kojoj su osim članova prisustvovali i simpatizeri toga međunarodnog pokreta, kao i Franjo Vokoun, potpredsjednik Saveza esperantista Hrvatske. U kratkom vremenu od osnutka do danas ovdje su organizirani tečajevi esperanta za početnike, nekoliko je članova prisustvovalo Svjetskom kongresu esperantista u Beogradu, dok se i danas taj jezik predaje u Klubu za omladinu i pionire, a u vidu slobodnih aktivnosti jezik će uči i u osnovne škole „Ranko Orlić” i „Bratstvo i jedinstvo”. Klub danas ima 64 člana, a dosad je uspostavio veze s esperantskim društvima iz Odese, Donecka, Rostov-Dona, Bratislave, Budimpešte, Weimara, Kuopija, Tampe, Varšave, Graza, Čitagonga, Rima, Londona itd. / Potpredsjednik Saveza esperantista Hrvatske skupštinu je najprije pozdravio na esperantu, izrazivši zahvalnost Saveza na dosadašnjim uspjesima kluba. Ubuduće, rekao je on, trebamo poraditi na tome da se u pojedinim četvrtima i u radnim organizacijama formiraju sekcije ili klubovi esperantista. Općenito govoreći naš je zadatak vrlo važan i odgovoran, pa me veseli što u ovolikom broju vidim zastupljenu omladinu i pionire i da će u vas esperanto uči i u škole. / U živoj, bogatoj i raznovrsnoj diskusiji, koja je uslijedila zaključeno je da se još aktivnije radi s omladinom, pa su birana tri delegata koja će taj klub predstavljati u Republičkom komitetu savez omladine-esperantista u Zagrebu, da se pioniri okupljaju u klubu i da se ozbiljnije poradi u školama te da se u Turističkom savezu općine potakne izdavanje prospekta Splita i na esperantu, kao i da se predloži kako bi se naziv ulice Blatine promjenio u Ulicu esperanta. (D. G.)

Slobodna Dalmacija br. 9014, 15. ožujka 1974., str. 15: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 15. ožujka.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 9020, 22. ožujka 1974., str. 15: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 22. ožujka.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 9026, 29. ožujka 1974., str. 15: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 29. ožujka.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 9038, 12. travnja 1974., str. 13: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 12. travnja.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 9044, 19. travnja 1974., str. 13: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 19. travnja.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 9045, 20. travnja 1974., str. 14: *Križaljka.* (Vodoravno: 32. Esperantski: nego).

Slobodna Dalmacija br. 9050, 26. travnja 1974., str. 13: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 26. travnja.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 9052, 29. travnja 1974., str. 13: *Mali oglasnik.* Penzioner, profesor, njemački, češki, esperanto, služi se francuskim, talijanskim, ruskim, nudi se za pogodan posao oko turista. Ponude pod brojem. (6603)

Slobodna Dalmacija br. 9056, 3. svibnja 1974., str. 16: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 3. svibnja.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 9059, 6. svibnja 1974., str. 14: *Križaljka.* (Vodoravno: 24. Esperantski: nego)

Slobodna Dalmacija br. 9062, 10. svibnja 1974., str. 10: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 10. svibnja.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 9072, 24. svibnja 1974., str. 10: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 24. svibnja.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 9073, 25. svibnja 1974., str. 9 (Subotnji prilog "Slobodne Dalmacije" za visti i šalu, broj 1208): *Dalmatinski novitadi.* Primošten – Turizam je ovdje nikao iz kampa esperantista na poluotoku Raduči, pa je valjda zbog toga esperanto opet moderan. Uporno ga uče svi rukovodioci, kako bi radnicima objasnili pravo stanje stvari – na esperantu. Pa tko što shvati!

Slobodna Dalmacija br. 9087, 11. lipnja 1974., str. 4: *Esperantisti u Primoštenu.* I ove će se godine u Primoštenu skupiti mnogi esperantisti iz naše zemlje i drugih evropskih država. U esperantskom kampu u Primoštenu 25. lipnja počinje s radom Međunarodna škola esperantista koja će raditi do 3. srpnja. Jugoslavenski organizacioni odbor Međunarodne škole esperantista u suradnji s hotelom „Adriatic“ pozvao je iz Austrije, Bugarske, Italije, Mađarske i Jugoslavije 150 pionira i 30 pedagoga i organizatora, te 20 promatrača rada škole iz srodnih institucija cijelog svijeta. / U pet učionica primoštenske osnovne škole, koja uvijek besplatno pruža svoje usluge, odvijat će se nastava i razgovori, a pioniri će poslijepodne priređivati večernji program, posjetit će Festival djeteta u Šibeniku, upoznati se s ljepotama slapova Krke i Sedmog kontinenta. / I dok se po prvi puta ove godine organizira Međunarodna škola esperantista za pionire, to će od 6. do 22. srpnja po petnaesti put raditi esperanto-seminar. Na seminaru će sudjelovati aktivni pedagozi, polaznici pedagoških akademija i drugih fakulteta nastavnog smjera. U sklopu esperanto-seminara radit će tri grupe: početnici, napredni i predavači esperanta. Nastavni raspored obuhvaća sedam predmeta: esperantska gramatika, jezične vježbe, vještina prevođenja, esperantska književnost, povijest međunarodnog jezika, organizacija esperantskog pokreta te metodika suvremene jezičen nastave. Nastava će se također održati u mjesnoj osnovnoj školi. Novčanom pripomoći SR Hrvatske i susretljivošu hotela „Adriatic“ u Primoštenu Savez esperantista Hrvatske omogućio je znatno sniženje cijena pansiona za polaznike esperanto seminara. (*I. MI.*)

Slobodna Dalmacija br. 9090, 14. lipnja 1974., str. 10: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 14. lipnja.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 9093, 18. lipnja 1974., str. 8: *U Primoštenu 23. lipnja: Međunarodna škola mladih esperantista.* U Primoštenu će se 23. lipnja otvoriti međunarodna esperantistička škola koju će u prvoj grupi do 3. srpnja pohađati 150 djece iz Austrije, Bugarske, Italije, Mađarske i Jugoslavije. Djeca će zajedno s 30 pedagoga i 15 roditelja boraviti u svom esperantističkom naselju pod šatorima koji već očekuju goste. Nastava će se održavati u primoštenskoj Osnovnoj školi. Ovu akciju, prvu takve vrste u Jugoslaviji, organizira Jugoslavenski esperantski odbor Međunarodne škole esperanta, a svrha joj je zблиžavanje sve djece svijeta putem međunarodnog jezika. Primošten će u tom pogledu njegovati tradiciju te vrste, a osobito će značenje tome dati budući Sedmi kontinent na otoku Kaknu i otok mladosti – Obonjan, na kojem su već počele radne akcije izgradnje velikog rekreativnog centra Saveza izviđača Hrvatske. / Pri završetku nastave esperanta djeca iz nekolicine evropskih zemalja posjetit će 30. lipnja otoke Kakan i Obonjan. (*J. Ć.*)

Slobodna Dalmacija br. 9093, 18. lipnja 1974., str. 10: *Križaljka.* (Vodoravno: 38. Esperantski: nego)

Slobodna Dalmacija br. 9094, 19. lipnja 1974., str. 6: *Turizam na primoštenki način: Tamo gdje se gosti uvijek vraćaju.* Prvo što namjernik primjećuje u Primoštenu jest da je pun turista i automobila. Primošten je oduvijek bio, a sigurno i ostao, najelitnijim mjestom šibenske turističke okolice. A to u stvari znači mjesto najvišeg turističkog kvaliteta. / Valja se prisjetiti: prije trinaest godina ovdje još nije bilo ničega, cestom i pješice se po kamenim stazama trebalo spuštati do samog mjesta, odozgo s brda, s onog Burnjeg Primoštena. Prve turističke laste pod šatorima bili su tada revni esperantisti sa Zagrebačke Zvjezdarnice i njihovi prijatelji iz svijeta. Podigli su svoje nselje, mali restoran, zasadili i obradili 16 lijeha cvijeća sa zemljom sa svih strana svijeta, među kojom je i ona iz Hirošime, uz Aleju nacija. One stoje još i danas i daju novi smisao solidarnosti ljudi koji su se okupljali vrlo često u Primoštenu. / Danas, toliko godina nakon tih skromnih početaka, esperantisti se u Primošten vraćaju. I kao da se ponovno otvaraju one poznate stranice knjige „Drama u svemiru“ koje su ispisali mladi zagrebački astronomi-esperantisti i u kojoj su tako iskreno pozivali na zajedništvo, slogu i mir u svijetu. Mnogo od njihovih ideja u Primoštenu je sada ostvareno. / Susrećemo obitelj Skertez iz Graza koja već deset godina dolazi u Primošten. Oni više kao da i nisu samo gosti. Isto tako i Felix Hofmann, Walter Pries i mnogi drugi, koji nikada ne prekidaju kontakte sa svojim domaćinima. / – Vidite, kaže nam Josif Šimun, šef recepcije kućne radinosti, imamo sada 350 gostiju, a među njima je velik broj onih koji se uvijek vraćaju. Naši hotei zakupili su 670 kreveta u kućnoj radinosti i plaćaju domaćinstvima pod uvjetom „puno za prazno“. Imamo velik broj soba i ekstra kategorije. Cijene su vrlo povoljne, posebno za predsezonusu i posezonu, prehrana u restoranu Depadansa izvanredna. Puni pansion sada nije više od 99 dinara. Kućna radinost doista je uzorno organizirana, po pravom hotelskom sistemu...“ Imali smo prilike uvjeriti se u sve to. / – Da barem imamo još koji hotel – kaže nam šef propagande Zora Čeko – sve bismo to već bili prodali. Nema ni jednoga slobodnog mjeseta do kraja rujna. Vrlo smo zadovoljni s engleskim tržištem na kojem je početkom proljeća bilo i kolebanja. Na njemu smo sada realizirali svoje planove za 100 posto. Slično je i s Njemačkom i Austrijom. Goste zabavljaju razni orkestri i folklorne grupe („Filip Dević“ i „Jedinstvo“ iz Splita), a mogu se razonoditi na izletima i krstarenjem brodom „Calipso“. Primošten je u klimatskom pogledu među najpovoljnijim područjima svijeta. Izradili smo o tome naučne studije u obliku klimatskih karata. Sada ćemo te karte slati svojim gostima i agencijama širom svijeta.“ / U mjestu je razvijeno i privatno ugostiteljstvo. Ima desetak gostionica, koje su dobro posjećene. / Primoštenske večeri gostima ostaju nezaboravne, čak i onda kada pada kiša. Ni tada se ne zavlače u svoje sobe. Sa svih strana dopire smijeh i pjesma. Terase hotela su pune, na obali je živo. Zeleni poluotok Raduča nikada ne zamire. Čak i u vrlo kasnim satima tu ćete sresti šetače uzduž vijugavog „lungomare“, s pogledom na pučinu odakle dnevni vjetrovi još uvijek valjaju pjenušave valove razbijajući ih o hridi i plaže. To su prave slike Primoštena. (J. Čelar). – *Fotografija s potpisom: Na primoštenkoj plaži u uvali Raduča.*

Slobodna Dalmacija br. 9100, 26. lipnja 1974., str. 5: *Učenici esperanta proputovali kroz Split.* Esperantisti Splita sačekali su i ispratili grupu od 22 mlada esperantista, učenika osnovne škole San Pier di Canna iz Chiavarija u blizini Genove, s prof. Elisabettom Formaggi i direktorom škole prof. Sergiom Marianijem. Oni će do 3. srpnja u Međunarodnom esperantskom kampu u Primoštenu sudjelovati u radu međunarodne eksperimentalne škole djece esperantista, koji su u protekle tri godine učili taj međunarodni jezik u Italiji, Austriji, Mađarskoj, Bugarskoj i Jugoslaviji. (D. G.)

Slobodna Dalmacija br. 9102, 28. lipnja 1974., str. 13: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 28. lipnja.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 9109, 8. srpnja 1974., str. 10: *Križljk.* (Okomito: 23. Esperantski: nego)

Slobodna Dalmacija br. 9113, 12. srpnja 1974., str. 13: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 12. srpnja.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 9114, 13. srpnja 1974., str. 7: *Krajolik stvaranja i suradnje.* (... Godine 1961. njega su otkrili esperantisti i otvorili svoj kamp, a 1964. g. četiri paviljona. ...)

Slobodna Dalmacija br. 9119, 19. srpnja 1974., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 19. srpnja.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 9121, 22. srpnja 1974., str. 6: *Seminar esperantista u Primoštenu.* U organizaciji Saveza esperantista Hrvatske u Primoštenu se održava tradicionalni seminar iz esperantskog jezika koji će trajati 20 dana. Osim 25 članova, podijeljenih u tri grupe ovisno o poznavanju toga jezika, seminaru prisustvuje i predsjedava dr Oton Pancer, predjednik Saveza esperantista Hrvatske. (J. J.)

Slobodna Dalmacija br. 9143, 16. kolovoza 1974., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 16. kolovoza.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 9149, 23. kolovoza 1974., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 23. kolovoza.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 9152, 27. kolovoza 1974., str. 4: *Splitski esperantisti u Hamburgu.* Na svjetskom kongresu esperantista, održanom u Hamburgu u prisutnosti oko 2.500 esperantista iz pedeset zemalja, prisustvovali su i predstavnici omladinske sekcije esperantskog kluba "Bratstvo i jedinstvo" iz Splita – Đurđa Šoštarić i Damir Perić. U okviru tog skupa održano je mnoštvo sastanaka i konferencija vezanih za esperanto. (D. G.) Netočan podatak! Esperantisti su bili na IJK u Münsteru s hrvatskom karavanom iz Zagreba, podatke dala Đurđa Vučetić (r. Šoštarić) 21. 12. 2020. Postoji vjerojatnost da je Damir Perić zapravo Damir Prpić.

Slobodna Dalmacija br. 9152, 27. kolovoza 1974., str. 5: *Kampovi s više komfora.* (... „Esperanto“ u Primoštenu 13.771 itd. ...)

Slobodna Dalmacija br. 9155, 30. kolovoza 1974., str. 7: *Posjet međunarodnom kampu esperantista u Primoštenu: Vjerni gosti i propagatori.* Koliko je Primošten kao turističko mjesto poznat i izvan granica naše zemlje uvjerili smo se ovih dana, pošto smo na primoštenskom poluotoku Raduča posjetili Međunarodni kamp esperantista, jedan od najpoznatijih te vrste u svijetu. / Još prije 12 ili 13 godina na tom poluotoku, prekrivenom borovom šumom i sa prekrasnom plažom, prvi su se počeli okupljati esperantisti, koji su iz godine u godinu bili i sve brojniji. Oni su širom svijeta propagirali ljepote Primoštena i danas gotovo nema države i grada u svijetu u kojem postoje pristaše tog međunarodnog pokreta, a nisu bili u Primoštenu, čitali o njemu u novinama i prospektima, gledali filmove... i poželjeli u njemu boraviti. Ne računajući na svjetske kongrese esperantista, koji se svake godine održavaju u drugoj zemlji i koji su najznačajnije stjecište esperantista, ovdje u Primoštenu se svake godine održavaju njihovi razni međunarodni susreti. / Mnogi koji su ovdje boravili jedanput dolaze ponovno. Jedan od njih je i naš sugovornik, gosp. Paul Posern, umirovljenik iz Stuttgarta, koji nam je rekao: / – Mi esperantisti bez obzira na to koliko smo udaljeni od ovoga prekrasnog kutka,

nerijetko smo čitali o njemu u našim (esperantskim) novinama, slušali u radio emisijama ili gledali prospekte i filmove. Ovdje dolazim zato što je ovo jedinstveni kutak u svijetu gdje mogu susresti esperantiste iz bilo kojeg kraja svijeta. Ovdje se stvaraju nova poznanstva, upoznaju se novi ljudi i njihovi običaji. Čovjek, – a ja sam ovdje već dvanaesti put – može se pohvaliti da je susreo i Amerikanca, Rusa, Japanca, Kineza, Egipćanina, Španjolca... i druge. A to nije mala stvar, barem za ljude koji ne znaju mnogo jezika, a nama esperantistima to nikada nije teško. Uz odlične osobine ovoga kampa, sigurno jedinog te vrste u svijetu, treba istaknuti njegovu lijepu borovu šumu, ljepotu plaže i čisto more. Zahvaljujući svemu tome osjećam se kao kod svoje kuće, i smatram da mi je Primošten moj drugi dom. / Ipak, na račun današnjeg turizma, a u odnosu na prethodne godine, gosp. Posern je zamjerio – prenatrpanost šatora i sve veću buku – što bi po njegovim riječima moglo negativno utjecati na razvoj turističke privrede u ovom „jedinstvenom kutku esperantista širom vijeta”, – s osmijehom nam je rekao 47-godišnji esperantist Paul Posern i obećao da će motor-kotačem, kao i dosad, i iduće godine biti gost dragog mu Primoštена. (D. Grgat)

Slobodna Dalmacija br. 9160, 5. rujna 1974., str. 7: *Uspješna primoštenska sezona*. Kao po nekoj tradiciji Primošten je glavnu turističku sezonu proživio prilično tiho, bez spektakla, ali prema podacima koje smo tamo dobili, očito uspješnije nego prošle godine, barem što se tiče noćenja i turistikog prometa. Primoštenski turizam oduvijek je bio nekako „diskretniji”, manje bučan od onoga u drugim mjestima šibenskog turističkog područja. Tu se i turistički potrošači donekle razlikuju od ostalih na šibenskoj regiji. Mahom su to inozemci, stariji gosti koji traže dobru uslugu i miran odmor. Čini se da su toga i ove godine u Primoštenu imali. / Trenutno sva četiri primoštenska hotela, „Raduča”, „Zora”, „Slava” i „Marina lučica” dupkom su pune i u njima boravi 1.400 gostiju. Oko 300 ih je u kućnoj radinosti i 200 u kampu. Sudeći po broju noćenja za 8 mjeseci ove godine, Primošten je prošao dosta dobro. Ostvario je 12.975 noćenja više nego lani u osmomjesečnom razdoblju (1973.: 248.726 i ove godine 262.701 noćenja). Kućna radinost je ostvarila 9.484 noćenja više nego lani, a kamp 3.655 više nego u 8 mjeseci prošle godine. / Od zanimljivosti u glavnoj sezoni u Primoštenu svakako treba istaći uspješnu likovnu koloniju s izložbom na kojoj su se predstavili neki od naših najpoznatijih likovnih stvaralaca, zatim međunarodnu školu esperanta za djecu, koju je pohađalo više od stotine djece iz nekoliko zemalja Evrope. Poznate su bile primoštenske folklorne večeri na kojima su nastupili splitski ansambl „Jedisntvo” i „Filip Dević” pa klapa „Šubićevac” koja je pjevala na gala-večerima svakih petnaest dana. Te večeri su bile izvanredno posjećene, za razliku od onih koje nisu okupljale baš velik broj gostiju. / Primošten je oduvijek bio poznat po dobro organiziranim izletima uz čitavu obalu s bogatim sadržajima koji su privlačili velik broj turista. Ti izleti dobro su se isplatili i ove sezone. / Trajektna veza s Italijom nije ove sezone funkcionalna kao prije. Bila je neredovita, a „Tiziano” je dovozio relativno mali broj putnika sa susjedne obale. Inače, Primošten očekuje i vrlo plodan rujan, jer su do kraja mjeseca svi njegovi hoteli zauzeti. (J. Čelar)

Slobodna Dalmacija br. 9173, 20. rujna 1974., str. 10: *Esperanto kao radni jezik?* Bruxelles, 19. IX (Reuter) – Komisija Zajedničkog evropskog tržišta, koja se sastaje u toku ovog mjeseca, treba da donese odluku i o jednom zanimljivom prijedlogu za smanjenje administrativnih troškova. Predloženo je, naime, da esperanto bude usvojen kao radni jezik, umjesto dosadašnjih šest radnih jezika. / U izvještaju o budžetu za 1974/75. godinu izneseno je, naime, i to da komisija svake godine mora pripremiti 50 milijuna stranica dokumenata na engleskom, francuskom, njemačkom, nizozemskom i danskom jeziku. Komisija stoga upošljava 447 stanih prevodilaca – ne računajući povremene – a plaća jednog prevodioca iznosi do 7.000 funti sterlinga godišnje, tako da samo troškovi prevođenja dokumenata na šest jezika dostižu

godišnje nekoliko milijuna funti sterlinga. / Da se prihvati esperanto najviše se zauzimaju Danci, koji se žale da su danski prijevodi često nesigurni, da ponekad kasne ili čak uopće ne stižu. Danci su, inače, veliki pobornici esperanta; savjetnik danske ambasade u Bruxellesu bio je jedan od govornika na konferenciji za štampu, u povodu Dana esperanta na skupu pristaša međunarodnog jezika održanog u Bruxellesu. U Kopenhangenu Dansko ministarstvo vanjskih poslova objavljuje biltene na esperantu. / Iako postoji još od kraja 19. stoljeća, esperanto još uvijek nije prihvaćen kao sredstvo sporazumijevanja na međunarodnim sastancima. Danas već postoji velik broj knjiga prevedenih na taj međunarodni jezik, a neki pisci esperantisti pišu na ovom jeziku svoju prozu i poeziju. Međutim, sva su ta djela dosad imala samo malu tiražu. Sjeverni Vijetnam i NR Kina su jedine zemlje u kojima se knjige i časopisi štampaju na esperantu u velikoj tiraži.

Slobodna Dalmacija br. 9174, 21. rujna 1974., str. 8: *Oglasni*: Esperantski klub „Bratstvo i jedinstvo“ – Split otvara tečaj međunarodnog jezika esperanta za početnike. Tečaj će početi 10. X 1974. god. Šire informacije u Esperantskom klubu u Ulici Blatine 46, srijedom i petkom od 18 - 20 sati, ili u MZ Blatine 54, radnim danom od 11 - 13 sati. (14533)

Slobodna Dalmacija br. 9177, 25. rujna 1974., str. 12: *Križaljka* (Okomito: 45. Esperantski: nego)

Slobodna Dalmacija br. 9180, 28. rujna 1974., str. 137: *Oglasni*: Esperantski klub „Bratstvo i jedinstvo“ – Split otvara tečaj međunarodnog jezika esperanta za početnike. Tečaj će početi 10. X 1974. god. Šire informacije u Esperantskom klubu u Ulici Blatine 46, srijedom i petkom od 18 do 20 sati, ili u MZ Blatine 54, radnim danom od 11 do 13 sati. (14894)

Slobodna Dalmacija br. 9182, 30. rujna 1974., str. 11: *Oglasni*: Esperantski klub „Bratstvo i jedinstvo“ – Split otvara tečaj međunarodnog jezika esperanta za početnike. Tečaj će početi 10. X 1974. god. Šire informacije u Esperantskom klubu u Ulici Blatine 46, srijedom i petkom od 18 do 20 sati, ili u MZ Blatine 54, radnim danom od 11 do 13 sati. (14894)

Slobodna Dalmacija br. 9208, 31. listopada 1974., str. 6: *Tečaj esperanta*. U posljednje vrijeme u svijetu uopće, pa tako i u našoj zemlji sve više raste zanimanje za međunarodni jezik esperanto. I u Dubrovniku je veliki broj onih koji bi željeli naučiti esperanto pa je zbog toga organiziran tečaj, koji će početi s radom 12. studenog u radničkom domu „Ivan Mordin Crni“. Tečaj će voditi delegat Međunarodne organizacije esperantista Antun Kiriđija. Dosad se prijavio veliki broj građana za tečaj esperanta, ali se očekuje da će ih do 12. studenoga biti toliko da će se morati osnovati dvije grupe. (A. B.)

Slobodna Dalmacija br. 9225, 20. studenoga 1974., str. 12: *Križaljka*. (Vodoravno: 21. Esperantski: nego)

Slobodna Dalmacija br. 9226, 21. studenoga 1974., str. 3: *Konjunktura naših poštanskih maraka na evropskom tržištu*. (... Najskuplja jugoslavenska poslijeratna marka – avionski esperanto – ima katalošku vrijednost: 3.000 din (domaći) 650 ssv. franaka (cumsstajn), 1.000 fr. franaka (iver), 600 maraka (mihel) i 150.000 lira (sasone). Na domaćem tržištu međutim, može se dobiti za 2.300 dinara.)

Slobodna Dalmacija br. 9233, 2. prosinca 1974., str. 6: *Nagrađeni aktivisti*. (... Zastavicama su nagrađeni: ... esperanto klub „Bratstvo-jedinstvo“ na Blatinama-Škrapama, ...)

Slobodna Dalmacija br. 9253, 25. prosinca 1974., str. 8: *Esperanto: Primoštenki seminari.* Za vrijeme ovogodišnje ljetne sezone u Primoštenu su održana dva svjetska esperantska skupa, vrijedna kako po činjenici da su na njima sudjelovali esperantisti iz mnogih zmealja, tako po tome što su ovim prilikama udareni novi temelji za učenje ovoga jezika prvenstveno u školama širom svijeta. / Osamdeset petero djece s nastavnicima i roditeljima prvi put je prisustvovalo trogodišnjoj eksperimentalnoj nastavi esperanta u osnovnim školama pet susjednih zemalja: Austrije, Bugarske, Italije, Mađarske i Jugoslavije, koja je organizirana kao završni dio tzv. „petdržavnog pedagoškog didaktičnog eksperimenta” a pod vodstvom Svjetskog saveza esperantista i Međunarodne škole natavnika esperantista i direktno od Pedagoškog didaktičkog Centra Univerziteta Eotvos Lorand u Budimpešti i pod pokroviteljstvom Sekretarijata za prosvjetu i kulturu SR Slovenije i nacionalne komisije Uneska za Jugoslaviju. Time što su zajednički proveli osam dana polaznicima ove škole omogućeno je da bez teškoća kontaktiraju, upoznavaju se i izmjenjuju iskustva, a sve to bez potrebe tumača i prijevoda na nacionalne jezike, kao i to da su ovom prilikom udareni osnovni temelji upoznavanju i zbližavanju djece iz cijelog svijeta. / Po mišljenju mnogih istaknutih esperantista, rukovodilaca i organizatora ove nastave, sigurno je da će ti rezultati još više utjecati na nastavnike, pedagoge, pa i stručnjake, ne samo ovih pet susjednih zemalja, da primoštenskim stopama idu još mnogo dalje, i da ovakvim istraživanjima pronalaze nove koncepcije, da razmisle kako pozitivnije djelovati i da u narednim godinama postižu sve značajnije rezultate te da djeluju jedinstvenije – a upravo to i jest bila svrha ove nastave i rezultati su se pokazali. / Kako saznajemo, i u ovoj školskoj godini organizirana je takva nastava esperanta, ali u tzv. II području: u Engleskoj, Belgiji, Francuskoj, Grčkoj, Nizozemskoj i SR Njemačkoj, pa se s pravom očekuje da će i ovaj eksperiment u trogodišnjoj nastavi dati još plodonosnije rezultate. / Pored toga i ove su godine naši esperantisti prisustvovali pedagoškom esperantskom seminaru (on se već 11 godina održava u Primoštenu), koji je u organizaciji Pedagoške sekcije Saveza esperantista Hrvatske održan za sve aktivne pedagoge, polaznike pedagoških akademija i filozofskih fakulteta, te voditelje tečajeva u školama i esperantskim društvima i klubovima. / Ovogodišnji je seminar pohađalo tridesetak kandidata iz cijele naše zemlje, uglavnom profesora i nastavnika esperanta, a kao gosti prisustvovali su i esperantisti iz Austrije, Francuske i Japana. Nakon završetka seminara kandidati su polagali ispite i dobili diplome, odnosno svjedodžbe za postignute rezultate. Kao što je poznato, primoštenki seminari za nastavnike nemaju samo općejugoslavenski nego i međunarodni karakter, jer diplome spomenutih seminara već posjeduju i mnogi inozemni esperantisti, sa svih kontinenata, koje im daju pravo da stečeno znanje u Primoštenu bez teškoća primjenjuju za podučavanje ovog jezika u svojim zemljama. (*D. Grgat*)

Slobodna Dalmacija br. 9259, 3. siječnja 1975., str. 10: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 3. siječnja.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 9261, 6. siječnja 1975., str. 4: *Splitski esperantisti najbolji.* Sekcija malih esperantista osnovne škole „Ranko Orlić“ osvojila je prvo mjesto na Festivalu mladih esperantista Hrvatske, održanom u Zagrebu. Splitska ekipa koja je nastupila s programom recitacija i korskih pjesama nagrađena je sa osamnaest knjiga na esperantu. Sudjelovanje splitskih pionira na zagrebačkom festivalu novčano je potpomogla njihova škola i Mjesna konferencija SSRN “Blatine-Škape”. (*M.P.*)

Slobodna Dalmacija br. 9282, 30. siječnja 1975., str. 4: *Sanacija “Primoštena”: Put iz novog gubitka.* Sanacija koja je provedena prošle godine nije kolektivu u privrednom poduzeću „Primošten“ u Primoštenu donijela miran san, pa se predviđa da će po završnom računu za 1974. godinu to poduzeće imati oko 30 milijuna dinara novih gubitaka. Taj bi podatak mogao služiti

kao zvonjava na uzbunu, da određene okolnosti nisu i prije upozoravale da će do tog gubitka neminovno doći. / Od 1961. godine, koja je označena kao pravo „turističko otkriće“ Primoštenu, i kad se na poluotoku raduća pojavio prvi kamp esperantista, nije prošlo tako puno godina, ali je u tom relativno kratkom razdoblju stvoren novi velik turistički punkt na Jadranu. Tako su 1964. godine sagrađeni prvi hoteli, a 1968. godine hotelski su kapaciteti u Primoštenu već iznosili 925 postelja. Uslijedilo je razdoblje kad se u cijeloj zemlji raznim mjerama stimulirao razvitak turizma, pa je i u Primoštenu načinjen plan koji je predviđao ukupne kapacitete od tri tisuće postelja u hotelima, zatim izgradnju autokampa, marine i niza infrastrukturnih objekata. Pristupilo se ostvarivanju takvog plana, pa je izgrađen hotel „Marina lučica“, zatim novi vodovod, novi dalekovod, kanalizacija, proširena je telefonska mreža, započela je gradnja marine i toplane itd. U stvari, razvijani su takvi kapaciteti infrastrukture na primoštensko-rogozničkom području, kao da će ono moći primiti dvadeset tisuća turista. / Međutim, sistem stimuliranja turističkog razvijanja u našoj zemlji naglo je prekinut, i poduzeće „Primošten“ našlo se u vrlo nezavidnom položaju. Izgrađeni su neki infrastrukturni objekti, a smještajni kapaciteti su ostali nedovršeni, (neki čak nisu ni započeti) i tako su „zaleđena“ sredstva počela rađati gubicima. Doduše, sve do zaključno 1972. godine poduzeće je u završnim računima iskazivalo pozitivan rezultat, ali te podatke nitko nije kontrolirao. / Tek je opća društvena akcija za sređivanje stanja u privredi ukazala i na pravo stanje u „Primoštenu“: neusklađeni kapaciteti, neaktivirane investicije, velike kreditne obveze, nemamjensko trošenje sredstava, ulaženje u investiranje bez finansijskog pokrića itd. dovelo je to poduzeće u velike gubitke. Ujedno je ustanovljeno da 436 radnika predstavlja višak radne snage. Zato se 1973. godine pristupilo sanaciji, pa su raznim akcijama smanjeni nastali gubici: pojedini su objekti preneseni na odgovarajuće ustanove i na Skupštinu općine Šibenik, zaključeno je da sve kreditne obveze miruju do 1976. godine, vjerovnici su otpisali dio potraživanja itd. / Ostali su, međutim, uzroci koji su „Primošten“ doveli do nelikvidnog stanja: nesrazmjerni kapaciteti infrastrukture, nedovršeni objekti, a ni višak radne snage nije potpuno uklonjen. U nedovršene je objekte – marinu Kremik, autokamp „Punta Maslin“, kotlovcu, pekaru u Rogoznici i druge – utrošeno više od 32,7 milijuna dinara, a to je i dalje teret za poduzeće „Primošten“. / Očito je da će trebati načiniti potpuniji i dublji zahvat, da bi se stanje sredilo i da dosad uloženi milijuni u primoštenski turizam ne bi donosili nove glavobolje i gubitke. Zato bi se, prema prijedlogu Izvršnog vijeća Skupštine općine Šibenik, pristupilo novoj sanaciji „Primoštena“. Među ostalim, preostalih oko 250 nekvalificiranih i polukvalificiranih radnika, što sada predstavlja višak radne snage, nastojat će se prekvalificirati i zaposliti u drugim radnim organizacijama. Općina i komunalne radne organizacije preuzet će objekte infrastrukture, a Jadranska banka u Šibeniku spremna je da kredite prolongira na 30 godina i uz šest posto kamata. / Izvršno vijeće Sabora SR Hrvatske također je podržalo novi pristup sanaciji poduzeća „Primošten“, pa je, među ostalim, preporučilo Republičkom fondu voda da preuzme otplatu preostalog dijela kredita za izgradnju vodovoda Šibenik-Primošten, u iznosu od 21,23 milijuna dinara. Republičkom sekretarijatu za financije je preporučeno da poduzme mjere da se poduzeću „Primošten“ što prije isplati odgovarajući dio regresne kamate, u iznosu od oko devet milijuna dinara, te da ispita mogućnost konverzije kredita odobrenog Jadranskoj banci u Šibeniku, da bi i ona mogla prolongirati kredit „Primoštenu“. Preporučeno je Republičkom fondu zajedničkih rezervi da poduzeću „Primošten“ pokrije gubitke koji će se iskazati po završnom računu za 1974. godinu, a određene su preporuke upućene i Privrednoj banci Zagreb. Pored toga, Republički savjet za turizam i Republički sekretarijat za financije nastojat će da se osiguraju odgovarajuća sredstva za dovršenje onih objekata u Primoštenu koji bi pridonijeli stabilizaciji i uspješnjem turističkom poslovanju. / Ostaje, međutim, da se i u samom poduzeću „Primošten“, uz podršku društveno-političkih činilaca u općini Šibenik, poduzmu odlučnije mjere za uspješnije organiziranje rada. Kvalitetniji kadar uglavnom je napustio poduzeće i sada su u „Primoštenu“ pretežno ostali oni ljudi koji nisu dovoljno

sposobni da ga izvedu na put uspješnijeg poslovanja. Posebna je teškoća u tome što nema dobrog rukovodećeg kadra. I tako, pored svega viška radne snage, poduzeću „Primošten” ipak su težak problem – kadrovi. (J. Šmit)

Slobodna Dalmacija br. 9302, 22. veljače 1975., str. 5: *Godišnji skup esperantista.* U nedjelju će se u prostorijama Mjesne zajednice Blatine-Škape održati skupština esperantskog kluba „Bratstvo i jedinstvo”. Unatoč malim finansijskim sredstvima a i neprikladnim klupskim prostorijama, uporni entuzijasti toga kluba protekle godine zabilježili su vrlo značajne rezultate, omasovili članstvo, učestvovali na brojnim manifestacijama, a rezultat svega toga su brojna priznanja, o kojima će u nedjelju na skupštini biti više riječi. (D. G.)

Slobodna Dalmacija br. 9303, 24. veljače 1975., str. 5: *Godišnja skupština kluba esperantista: Sve više poklonika esperanta.* Druga skupština splitskog esperanto kluba „Bratstvo i jedinstvo” bila je i za esperantiste i za goste na njihovoj skupštini prilika da se podsjete na dosadašnje djelovanje i uspjehe kluba. / Prije nešto više od dvije godine deset esperantista formiralo je klub u kojem je danas više od devedeset članova. Klub se neprestano, od osnutka, omasovljuje, pojačava svoje djelovanje, organizira početničke tečajeve, sudjeluje na brojnim skupovima i održava stalnu vezu s udruženjima esperantista u zemlji i inozemstvu. Splitski esperantisti formirali su i omladinsku organizaciju, a u osnovnoj školi „Ranko Orlić” pod njihovim rukovodstvom djeluje sekcija mladih esperantista. Članovi te sekciјe osvojili su prvo mjesto na natjecanju priređenom prilikom festivala Republičkog komiteta mladih esperantista. Šest članova esperanto kluba „Bratstvo i jedinstvo” dobilo je diplome Instituta za međunarodni jezik. Na skupštini kluba, kojoj je prisustvovao i predsjednik Saveza esperantista Hrvatske dr Oton Pancer, istaknuto je da se bogata korespondencija splitskih esperantista proširila po čitavu svijetu. (D. Grgat)

Slobodna Dalmacija br. 9307, 28. veljače 1975., str. 12: *Križaljka* (Vodoravno: 26. Esperantski: nego)

Slobodna Dalmacija br. 9313, 7. ožujka 1975., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 7. ožujka.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 9337, 4. travnja 1975., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 4. travnja.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 9340, 8. travnja 1975., str. 10: *Križaljka* (Vodoravno: 18. Esperantski: nego)

Slobodna Dalmacija br. 9343, 11. travnja 1975., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 11. travnja.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 9364, 8. svibnja 1975., str. 10: *Križaljka* (Okomito: 50. Esperantski: nego)

Slobodna Dalmacija br. 9365, 9. svibnja 1975., str. 16: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 9. svibnja.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 9371, 16. svibnja 1975., str. 14: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 16. svibnja.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 9377, 23. svibnja 1975., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 23. svibnja.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 9395, 13. lipnja 1975., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 13. lipnja.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 9407, 27. lipnja 1975., str. 7: *Esperantisti u Anconi.* Delegacija splitskog esperantskog kluba „Bratstvo i jedinstvo” boravila je u višednevnom posjetu esperantistima talijanskoga grada Ancone. Splićane su ugostili tamošnji esperantisti organizirani u esperantskoj grupi „Verda lumbturo” (Zeleni svjetionik). Uz razgovore o jačanju prijateljskih veza među esperantistima dvaju jadranskih gradova i propagiranju ovog svjetskog jezika gosti iz Splita bili su primljeni u Gradskoj vijećnici. Dogovoren je da krajem godine talijanski esperantisti uvrate posjet Splitu. (ss)

Slobodna Dalmacija br. 9410, 1. srpnja 1975., str. 12: *Križaljka* (Vodoravno: 41. Esperantski nego)

Slobodna Dalmacija br. 9418, 11. srpnja 1975., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 11. srpnja.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 9424, 18. srpnja 1975., str. 8: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 18. srpnja.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 9428, 23. srpnja 1975., str. 3: *Dubrovniku u posjete: Igre bez perja (... Ni jezik: od nemuštoga do esperantskog ...)*

Slobodna Dalmacija br. 9430, 25. srpnja 1975., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 25. srpnja.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 9436, 1. kolovoza 1975., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 1. kolovoza.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 9440, 6. kolovoza 1975., str. 6: *Umjetnička kolonija Primošten: Pokazujemo kulturu naše zemlje. (Razgovor s Lidvinom Luketa, začetnicom i voditeljicom kolonije).* (... Došli su esperantisti koji su veličali ljepote Primoštena. ...)

Slobodna Dalmacija br. 9445, 12. kolovoza 1975., str. 6: *Primošten i esperanto.* Kao i prošlim seminarima za nastavnike i profesore esperanta te za voditelje esperantskih tečajeva, koji se održavaju u organizaciji Jugoslavia Asocio de pedagogoj esperantistoj, sekciјe Saveza esperantista Hrvatske, i ovogodišnjem seminaru, 16. po redu, prisustvovalo je tridesetak kandidata iz cijele naše zemlje. / Kako nas je informirala Anja Hurčak, predavač, nakon završetka seminara kandidati su polagali ispite i podijeljeno je tridesetak diploma, odnosno svjedodžbi za postignute uspjehe. Održano je i niz naučnih predavanja koje su organizirali Hugo Kraus, predsjednik Saveza esperantista Austrije i stalni gost Primoštena. Alekса Hrštić je održao predavanje o Splitu uz dijapositive. – Kao što je pozanto – rekla je ona – primoštenski seminari za nastavnike i profesore esperanta nemaju samo općejugoslavenski nego i međunarodni karakter, jer diplome spomenutih seminara već posjeduju i mnogi inozemni esperantisti sa svih kontinenata. (D. Grgat)

Slobodna Dalmacija br. 9448, 15. kolovoza 1975., str. 10: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 15. kolovoza.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 9460, 29. kolovoza 1975., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 29. kolovoza.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 9466, 5. rujna 1975., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 5. rujna.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 9474, 15. rujna 1975., str. 10: *Od esperanta do rukometa.* Predratna „Nada” nastala je po direktivi partije sa zadatkom okupljanja napredne omladine. Iz njezinih redova potekao je i narodni heroj Ante Jonić. – „Dalmanada” je danas samo rukometni klub. „Nada” je pak bila sportsko društvo. U sadašnjoj „Dalmanadi” upitali smo baš o tome i poslali nas k Nikoli Kazinotiju, za kojega govore da je prava enciklopedija i da zna pričati o stvarima i prije postanka „Nade”. / – Ih, kad sam ja igra balun ... i onda sam 1932. slomila nogu, pa u vojsku i na povratak, kao 21-godišnjak potražija sam odmah neki klub di bi bila blizu porta – sjeća se Nikola Kazinoti, prvi potpredsjednik „Nade”, predsjednik od 1949. do 1968., kada je „Nada” postala beskućnik i stala se potucati s igrališta na igralište, dosljedna uvijek svome imenu – „Nada”... / – Pisalo se onda u „Slobodnoj Dalmaciji”: „General bez vojske”. I bio sam to. „Nada” se stala osipati. Onomad 1933. počelo se u klubu esprantista s jednom sekcijom – nogometnom, a posije kao radnički klub sa zadatkom da okupljamo omladinu prema direktivama Partije skrili smo se pod imenom „Nada”, nastalom baš prema esperantu – speranza (nada). Nezaboravni su prvi predsjednik Ante Radica, strijeljan 1942. u kuli Kamerlengo, pa Ante Jonić, narodni heroj, i Andro Križević, veliki entuzijasti. / I nakon oslobođenja „Nada” je procvala, razgranala se u odbojkaški, kuglački, nogometni, ragbijaški i rukometni klub, u kojem su sa sportom drugovali i muško i žensko i mладо i staro. Rukometari su čak osvojili prvenstvo Dalmacije, ali u zao čas buldožeri „pomeli” igrališta i tako do danas ustrajala samo ženska ekipa, a posebno ragbijaši „Nade”. / – Ako me trebate, ja sam uvijek ovdje, na treningu s „Dalmanadom”, s rukometom, premda sve nekako čekam neće li se ovdje pojaviti opet nogometno igralište. To mi je neutažena žed...

Slobodna Dalmacija br. 9476, 17. rujna 1975., str. 4: Dva podulja teksta o Primoštenu: *Zadatak: Dovršiti auto-kamp i Član kluba turističkih velikana* (... Kamp esperantista predstavlja je početak. ...)

Slobodna Dalmacija br. 9478, 19. rujna 1975., str. 11: *E(k)sperantski klub „Bratstvo i jedinstvo”* Blatine 46, Split – organizira tečaj međunarodnog jezika esperanta. Upis i šire informacije u klubu ponedjeljkom, petkom i subotom od 18 do 20 sati počev od 19. IX do 10. X 1975. (14494)

Slobodna Dalmacija br. 9480, 22. rujna 1975., str. 4: *Esperantski klub „Bratstvo i jedinstvo”* Blatine 46, Split - organizira tečaj međunarodnog jezika esperanta. Upis i šire informacije u klubu ponedjeljkom, petkom i subotom od 18 do 20 sati počev od 19. IX do 10. X 1975. (14494)

Slobodna Dalmacija br. 9485, 27. rujna 1975., str. 13: *Esperantski klub „Bratstvo i jedinstvo”* Blatine 46, Split - organizira tečaj međunarodnog jezika esperanta. Upis i šire informacije u klubu ponedjeljkom, petkom i subotom od 18 do 20 sati počev od 19. IX do 10. X 1975. (14494)

Slobodna Dalmacija br. 9491, 4. listopada 1975., str. 13: *Esperantski klub „Bratstvo i jedinstvo”* Blatine 46, Split - organizira tečaj međunarodnog jezika esperanta. Upis i šire informacije u klubu ponedjeljkom, petkom i subotom od 18 do 20 sati počev od 19. IX do 10. X 1975. (14494)

Slobodna Dalmacija br. 9497, 11. listopada 1975., str. 13: *Esperantski klub „Bratstvo i jedinstvo” Blatine 46, Split - organizira tečaj međunarodnog jezika esperanta. Upis i šire informacije u klubu ponedjeljkom, petkom i subotom od 18 do 20 sati počev od 19. IX do 10. X 1975. (14494)*

Slobodna Dalmacija br. 9499, 14. listopada 1975., str. 7: *Festival lutkarskih kazališta u Zagrebu: Lutkari škole „Krsto Ljubičić” na festivalu.* Lutkarska sekcija osnovne škole „Krsto Ljubičić” u Zadru već godinama uspješno djeluje, a ove godine sudjeluje i na Festivalu lutkarskih kazališta u Zagrebu, koji se upravo održava. Mladi će lutkari iz Zadra prikazati „Bubu maru”, igrokaz za djecu s pjesmom i plesom autorice Marjam Koštare. Igrokaz je režirao prof. Pero Mioč uz glazbenu obradu prof. Antuna Doličkog, a scenu i lutke izradila je likovna sekcija te škole pod rukovodstvom nastavnika Zvonka Govorčina. Jedino će mladi lutkari iz Zadra svoju predstavu odigrati na esperantu, koju je s njima uvježbala prof. Vjera Bopsić

Slobodna Dalmacija br. 9519, 6. studenoga 1975., str. 5: *Posjet esperantista iz Ancone.* Grupa od desetak esperantista iz Ancone uzvratit će 15. studenoga posjet članovima splitskih esperantskih društava „Bratstvo i jedinstvo” i „Split”, koji su u Anconi bili gosti u lipnju ove godine. Za vrijeme trodnevnoga boravka u Splitu talijanski će esperantisti razgledati grad, kulturno-povijesne znamenitosti, te posjetiti neke društveno-političke organizacije. (Z. Olić)

Slobodna Dalmacija br. 9523, 11. studenoga 1975., str. 5: *Spričanin rektor esperantskog sveučilišta.* Našem sugrađaninu mru Aleksandru Hrstiću, profesoru Više ekonomiske škole u Splitu dodijeljena je titula prvog rektora novoosnovanog Međunarodnog esperantskog sveučilišta u Primoštenu, što će početi s radom polovinom srpnja iduće godine. To sveučilište privremeno sezonskog karaktera, okuplja u svojim upravnim tijelima esperantiste – priznate znanstvene radnike iz Evrope i Sjedinjenih Američkih Država. Esperantsko će sveučilište okupljati pet fakulteta na kojima će biti zastupljene gotovo sve oblasti društvenih nauka. Prof. Hrstić imenovan je i za dekana ekonomsko-pravnog fakulteta u okviru Međunarodnog esperantskog sveučilišta u Primoštenu koje već sada pobuđuje znatan interes u krugovima esperantista i neesperantista širom svijeta. (Z. Olić)

Slobodna Dalmacija br. 9527, 15. studenoga 1975., str. 5: *Esperantisti iz Ancone gosti našega grada.* Danas će u Split doputovati grupa esperantista, članova esperantske grupe „Zeleni svjetionik” iz Ancone koji će biti gosti esperantskog kluba „Bratstvo i jedinstvo”. Boravak u našem gradu talijanski će esperantisti iskoristiti da se pobliže upoznaju s ovdašnjim esperantskim pokretom. (D. G.)

Slobodna Dalmacija br. 9528, 17. studenoga 1975., str. 3: *Talijanski esperantisti u Splitu: Most među narodima.* U Mjesnoj zajednici „Blatine-Škrape” preksinoć je bilo upriličeno primanje za delegaciju esperantista iz Ancone, inače članova kluba „Zelenis svjetionik”. Na primanju su bili članovi splitskog esperantskog kuba „Bratstvo i jedinstvo”, koji je bio domaćin talijanskoj delegaciji i nekoliko esperantista iz Društva esperantista „Split”. / Delegaciju talijanskih esperantista predvode prof. Aldo Grossini, prof. Claudio Conti i prof. Giuliana Agostinelli. / Na primanju u Mjesnoj zajednici, koja je upriličena u njihovu čast, predsjednik Mjesne zajednice „Blatine-Škape” Jozo Bilić, pored ostalog je rekao: „Vaša uloga esperantista i njegovanje tog internacionalnog jezika, predstavlja ogromnu dobit za čovječanstvo, jer u doba dinamičnog razvoja tehnologije i društvenog razvoja sve više se nameće neophodnost povezivanja ljudi cijelog svijeta. Vašom ulogom, koju imate u ovom društvu zbližavajući narode svih zemalja, dajete svoj prilog borbi progresivnog čovječanstva. Stoga i mi podržavamo inicijative Kluba

„Bratstvo i jedinstvo“ u želji da susreti sa njihovim kolegama iz drugih zemalja budu još intenzivniji i svestraniji. / Zahvaljujući na gostoprимstvu i povoljnijim izgledima za buduću suradnji, u ime grupe gostiju zahvalio se Aldo Grossini, profesor filozofije i povijesti i predsjednik Esperantske grupe „Zeleni svjetionik“ iz Ancone. Pored ostalog on je rekao: / – Mi esperantisti u prvom redu imamo za cilj međusobno prijateljstvo, a vaše društvo, vidim, u potpunosti prihvaća takvu inicijativu, jer mi esperantisti predstavljamo kamenčić velikog djela koje se zove: međunarodna suradnja i zbližavanje. Po njegovu mišljenju, ovi tek načeti kontakti među esperantistima Splita i Ancone ubuduće bi trebali biti još intenzivniji i bogatiji, kako na zbližavanju po pitanju esperanta tako i po mnogim drugim pitanjima koji su prijeko potrebni za plodnije međunarodne odnose. / Jučerašnji dan, gosti iz Ancone su u pratinji domaćina – proveli u razgledavanju kulturno-povijesnih znamenitosti našega grada i Trogira, a poslije toga je za talijansku delegaciju bila priređena i večera u hotelu „Medena“. (D. G.) /Članak ilustriran fotografijom s prijema u Mjesnoj zajednici/

Slobodna Dalmacija br. 9529, 18. studenoga 1975., str. 5: *Primanje za talijanske esperantiste.* Zamjenik predsjednika Općinskog izvršnog vijeća Vinko Matijaca primio je jučer u Općinskoj skupštini delegaciju esperantskog kluba „Zelenis vjetionik“ iz Ancone, koju predvode prof. Aldo Grossini, prof. Claudio Conti i Giuliana Agostinelli. U toku kratkog susreta izražena je obostrana želja za još čvršćim jačanjem veza između splitskih i talijanskih esperantista. (M.K.)

Slobodna Dalmacija br. 9549, 12. prosinca 1975., str. 5: *Akademije posvećene tvorcu esperanta.* Esperantisti našega grada i ove će godine svečano obilježiti godišnjicu rođenja tvorca međunarodnog jezika esperanta – dra Lazara Ljudevita Zamenhofa. Naime, esperantski klub „Bratstvo i jedinstvo“ u ponедjeljak će u prostorijama Mjesne zajednice Blatine-Škrape s početkom u 20 sati uz akademiju prirediti i prigodni program, a društvo esperantista „Split“ u utorak u prostorijama Muzičke škole, s početkom u 19,30 sati, kojima će pored esperantista našega grada prisustvovati i simpatizeri ovog međunarodnog jezika. (D. Grgat)

Slobodna Dalmacija br. 9765, 24. kolovoza 1976., str. 6: *Knjige i časopisi: Pogledi 18.* (... a Radovan Marjanović iznosi prirodu, funkcije i značenje „esperanto religije“. ...)

Slobodna Dalmacija br. 9750, 6. kolovoza 1976., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 6. kolovoza.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 9748, 4. kolovoza 1976., str. 4: *Fotoreportaže: Zadarski panoptikum.* (Tržnica je oduvijek bila svojevrsni barometar gradskog života. Tako se i ovih turističkih dana na njoj tiska polovica evropskih jezika, a službeno se sporazumijevanje uglavnom obavlja međunarodnim esperantom - „na mote“. Na sreću ima se oko čega sporazumijevati, jer zadarska tržnica spada među bolje opskrbljene u zemlji. (Tekst ispod fotografije)

Slobodna Dalmacija br. 9744, 30. srpnja 1976., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 30. srpnja.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 9743, 29. srpnja 1976., str. 2: *Počeo kongres esperantista.* Prilep, 28. VII (Tanjug) – U Prilepu je danas počeo 20. kongres jugoslavenskih esperantista. Na ovom skupu esperantista iz naše zemlje, prisustvuje više od 350 delegata iz Jugoslavije, Čehoslovačke, Mađarske, Velike Britanije, Belgije, SR Njemačke, Finske, Bugarske, Austrije, Sudana, Kanade, USA i Novog Zelanda. Sudjelovanje u radu kongresa uzet će i predsjednik Svjetskog saveza esperantist dr Humphrey Tonkin.

Slobodna Dalmacija br. 9738, 23. srpnja 1976., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 23. srpnja.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 9734, 19. srpnja 1976., str. 2: *Esperantski seminar.* U subotu je u Primoštenu počeo ovogodišnji 15. po redu esperantski seminar na kome u organizaciji Saveza esperantista Hrvatske sudjeluje veći broj pedagoških radnika koji se zanimaju za jezik cijelog svijeta. / U okviru seminara esperanta ove će godine do kraja srpnja trajati međunarodni sveučilišni tjedan, organizatori kojega su Savez esperantista Hrvatske, Evropski klub esperanto i Viša ekonomска škola iz Splita uz podršku Fakulteta za vanjsku trgovinu u Zagrebu. Na sveučilišnim ljetnim tjednima u Primoštenu predavat će tridesetak istaknutih stručnjaka iz većeg broja evropskih zemalja. Predavanja se održavaju na esperantu s tim što se simultano prevode na jezike slušalaca – engleski, njemački, francuski, talijanski i hrvatski ili srpski jezik. Na sveučilišnim ljetnim tjednima teme su podijeljene na pet područja. U prvoj grupi nalaze se pedagoške i teme iz kibernetike i interlingvistike, u drugoj su ekonomsko-pravne znanosti, u trećoj prirodne nauke, u četvrtoj umjetnost, literatura i estetika, dok su u posljednjoj društvene znanosti. / Rektor je ljetnog sveučilišta u Primoštenu prof. Aleksandar Hršić iz Splita. (M. R.)

Slobodna Dalmacija br. 9732, 16. srpnja 1976., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 16. srpnja.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 9711, 22. lipnja 1976., str. 3: *Ukratko.* Primošten, 21. VI (Tanjug) – U Primoštenu će se od 16. do 30. srpnja održati međunarodni skup esperantista o temi „Privredni odnosi i znanstvena suradnja u mnogojezičnoj Evropi“. Skup organizira više esperantskih društava iz Dalmacije, uz suradnju Esperantskog saveza Hrvatske, Skupštine općine Šibenik i Više ekonomске škole u Splitu, a pokrovitelj je Međunarodno esperantsko sveučilište, ustanovljeno prošle godine u ovom ljetovalištu šibenske rivijere. / O spomenutoj temi četrdesetak predstavnika iz raznih zemalja Evrope i Sjedinjenih Američkih Država održat će veći broj predavanja i semianra. Predviđeno je da se uoči održavanja međunarodnog skupa „Privredni odnosi i znanstvena suradnja u mnogojezičnoj Evropi“ održi i više tečajeva esperanta.

Slobodna Dalmacija br. 9704, 14. lipnja 1976., str. 12: *Križaljka.* (Vodoravno: 37. Esperantski: nego)

Slobodna Dalmacija br. 9629, 17. ožujka 1976., str. 7: *Oživio rad društva za međunarodni jezik.* Nakon višegodišnjeg mirovanja u Zadru je ponovno obnovljen rad Društva esperantista. Na godišnjoj skupštini toga društva okupili su se poklonici esperanta. Na tom je skupu odlučeno da bivše Društvo esperantista promijeni naziv i odsad se zove Društvo za međunarodni jezik (Societo por internacia lingvo). (J. M.)

Slobodna Dalmacija br. 9618, 4. ožujka 1976., str. 5: *Godišnji skup esperantista.* U prisutnosti članova kluba te društveno-političkih funkcionera, Mjesne zajednice, kao i simpatizera međunarodnog jezika, u prostorijama Mjesne zajednice Blatine-Škape održana je 3. skupština esperantskog kluba „Bratstvo i jedinstvo“. / Koliko su esperantisti tog kuga postigli u trogodišnjem razdoblju, najbolje nam ilustriraju ove činjenice. Pored tečajeva esperanta organiziranih u klubu, taj se jezik učio i u osnovnim školama „Ranko Orlić“ i „Bratstvo i jedinstvo“, od kojih je tečaj iz osnovnog znanja esperanta položilo 15 kandidata te jedan kandidat u Primoštenu za Pedagoškog esperantskog seminara položio je napredni B-tečaj, i dobili su svjedodžbe Instituta za međunarodni jezik esperanto Saveza esperantista Hrvatske. Klub je organizirao u ovoj školskoj godini i nove tečajeve. / Esperantisti ovoga kluba naročito prošle godine veoma

uspješno su surđivali s esperantskim organizacijama i pojedincima širom zemlje i obogatili inače bogatu korespondenciju s esperantistima iz niza evropskih, azijskih zemalja i zemalja ostalih kontinenata, naročito se esperantistima „Zelenog svjetionika” iz pobratimljene Ancone. Za predsjednika Izvršnog odbora kluba ponovno je izabran Vukašin Dimitrijević. (D. Grgat)

Slobodna Dalmacija br. 9600, 12. veljače 1976., str. 7: *Bosansko-hercegovačka književnost na esperantu*. Sarajevo, 11. II (Tanjug) – U knjižarama širom Jugoslavije pojavilo se ovih dana nesvakidašnje djelo – riječ je o prijevodu na esperanto narodne balade „Hasanaginica”, sigurno jedne od naših najčuvenijih narodnih pjesama, prevedene na 25 jezika. Izdanje „Hasanagine” na esperantu bez sumnje predstavlja značajan doprinos daljoj afirmaciji kulturne baštine jugoslavenskih naroda u svijetu i simbolično označava novi pohod ove balade „vrhunske ženstvenosti” u literaturu naroda svijeta preko esperanta. / To je samo početak jedne opsežne akcije „Saveza za esperanto BiH”, koja teži populariziranju bosansko-hercegovačke književnosti u svijetu. Uskoro se očekuje esperanto izdanje romana nobelovca Ive Andrića „Na Drini ćuprija”, a u pripremi su djela Petra Kočića i „Derviš i smrt” Meše Selimovića, radi se i na prijevodu narodnih pjesama s područja BiH. Izdavač je „Savez za esperanto BiH”.

Slobodna Dalmacija br. 9593, 4. veljače 1976., str. 5: *Osnovan Omladinski esperantski klub*. Poslije Zagreba i Čakovca Split je treći grad u SR Hrvatskoj u kojem je osnovan Omladinski esperantski klub, s ciljem da se međunarodni jezik još više afirmira među radničkom, studentskom i školskom omladinom. Na osnivačkoj skupštini kluba, kojoj su osim esperantskih prisustvovali i predstavnici društveno-političkih organizacija, rečeno je da će novoosnovano omladinsko društvo biti pokretač i realizator niza akcija. (Z. O.)

Slobodna Dalmacija br. 9592, 3. veljače 1976., str. 5: *Knjiga o esperantistima palim u NOB-u*. Tokom ovog tjedna većina će splitskih društvenih, političkih i privrednih organizacija dobiti poziv esperantskih društava „Split” i „Bratstvo i jedinstvo” da se odazovu sudjelovanjem u pažnje vrijedmoj inicijativi Saveza esperantista Hrvatske, oko tiskanja Spomen-knjige o esperantistima palim u NOB i likvidiranim za vrijeme okupacije naše zemlje. / Financijske teškoće koje za sada ometaju završne radove oko tiskanja i realizacije ovog dokumenta, za što je već prikupljeno više od polovine neophodne svote širom Jugoslavije, trebala bi djelomično riješiti i splitska javnost. Pošto je cilj redakcije da Spomen-knjigu o jugoslavenskim esperantistima – žrtvama fašizma izda bar mjesec dana prije održavanja 20. kongresa esperantista Jugoslavije, koji će se održati u Prilepu u srpnju ove godine, ona apelira da se dobrovoljna sredstva dostave u što kraćem roku. / Spomen-knjiga, koja se za sad nalazi u rukopisu i čeka početak tiskanja – obuhvatit će svojim konceptom biografije tri stotine i dvadeset palih esperantista, od kojih su trideset i petorica narodni heroji, a koji su većim dijelom bili pripadnici KPJ i naprednih radničkih sindikata. (Z. O.)

Slobodna Dalmacija br. 9590, 31. siječnja 1976., str. 5: *Skupština esperantista*. Mladi splitski esperantisti održat će Osnivačku skupštinu Omladinskog esperantskog kluba u prostorijama Mjesne zajednice Blatine-Škrape u nedjelju 1. veljače u 10 sati. Tom će prilikom usvojiti statut neovoosnovanoga društva i izvršiti izbor rukovodećih organa. (Z.O.)

Slobodna Dalmacija br. 9587, 28. siječnja 1976., str. 12: *Križaljka* (Okomito: 35. Esperantski: nego)

Slobodna Dalmacija br. 9578, 17. siječnja 1976., str. 14: *Križaljka* (Vodoravno: 18. Esperantski: nego)

Slobodna Dalmacija br. 9575, 14. siječnja 1976., str. 4: *TV-semafor: Esperanto za djecu.* Među mnogobrojnim izvrsnim emisijama i serijama za djecu „Ulla iz 1. b” bila je poseban lutkarski doživljaj na malom ekranu. Ova predstava poljskog kazališta lutaka „Arlekin” ostvarila je vrlo zanimljivu sintezu lutkarskoga kazališta i mini-kabarea. Čitavo događanje svedeno je na svakodnevne brige i probleme djece određene dobi, a njihov odnos prema odraslima dan je kombinacijom dviju pozornica. Na jednoj je pozornici lutka Ulla, a na drugoj njezini sugovornici, glumci u svojoj naivnosti, ali sa zanimljivim maskama koje ih čine pola lutkama pola ljudima. Predstava je neobično duhovito prenesena na male ekrane i nije izgubila ništa od svoje draži, osim što titlovi nisu najbolje rješenje za dječje emisije. / Osim zanimljivoga sadržaja, duhovitosti i maštovite realizacije ova je predstava donijela još jednu novinu, govor koji u prvi mah nismo mogli prepoznati. I lutke i glumci su govorili na esperantu, jer je to jedan od načina prikazivanja na Međunarodnom festivalu lutkarskih kazališta u Zagrebu i Sisku, odakle je i uzeta „Ulla iz 1. b” Jana Wilkowskoga.

Slobodna Dalmacija br. 9574, 13. siječnja 1976., str. 3: *Kongres esperantista u Prilepu.* Skopje, 12. I (Tanjug) – Predsjednik Sobranja Makedonije Blagoja Taleski primio je danas delegaciju odbora za pripremu 20. kongresa esperantista Jugoslavije što će se održati u Prilepu od 28. do 30. srpnja. Taleski je upoznat s programom i pripremama za taj najveći skup jugoslavenskih esperantista. Delegaciju je predvodio predsjednik Općinske skupštine Prilepa Živko Magdeski, koji je informirao Taleskog da će uskoro u Prilepu izaći makedonsko-esperantski rječnik.

Slobodna Dalmacija br. 9568, 6. siječnja 1976., str. 7: „*Primošten*” posluje rentabilno. (... Treba stoga još reći kako primoštenski hoteli, odreda “A” i “B” kategorija mogu ugostiti 1.440 turističkih putnika, a da u starom kampu esperantskog obilježja ima mjesta za šest stotina „šatordžija”. ...) ...)

Slobodna Dalmacija br. 9781, 11. rujna 1976., str. 9: *Tečaj esperanta.* I ove godine esperantski klub „Bratstvo i jedinstvo” u Splitu organizira tečaj međunarodnog jezika esperanta za početnike Esperanto-klub bi održavao tečajeve i u okviru radnih kolektiva, škola, fakulteta, sportskih i društveno-političkih organizacija. Sve informacije o tečaju, o međunarodnom jeziku esperantu, te esperantskom pokretu u nas i u svijetu mogu se dobiti u prostorijama esperantskog kluba Blatine 46 svakog ponedjeljka i petka.

Slobodna Dalmacija br. 9782, 13. rujna 1976., str. 11: *Mali oglasi.* Međunarodni jezik Esperanto možete naučiti ako se prijavite za tečaj koji organizira Esperantski klub „Bratstvo i jedinstvo” u Splitu, Blatine 46. Opširnije informacije ponedjeljkom i petkom od 18-20 sati. (13810)

Slobodna Dalmacija br. 9787, 18. rujna 1976., str. 13: *Mali oglasi.* Međunarodni jezik Esperanto možete naučiti ako se prijavite za tečaj koji organizira Esperantski klub „Bratstvo i jedinstvo” u Splitu, Blatine 46. Opširnije informacije ponedjeljkom i petkom od 18-20 sati. (13810)

Slobodna Dalmacija br. 9799, 1. listopada 1976., str. 10: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 1. listopada.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 9801, 4. listopada 1976., str. 12: *Križaljka* (Vodoravno: 12. Esperantski: nego)

Slobodna Dalmacija br. 9812, 16. listopada 1976., str. 9: *Riječ-dvije o esperantu i njihovu klubu „Bratstvo i jedinstvo”:* *Esperanto na 15 kvadrata.* U Splitu danas rade dva esperantska

kluba s 200 članova – Klub „Bratstvo i jedinstvo“ u prostoriji od 15 četvornih metara – U Splitu ekzistiraju danas dva esperantska kluba, što okupljaju oko 200 članova. Prema riječima druga Ante Vesanovića, sigurno jednog od najstarijih splitskih esperantista, Split je bio među prvim gradovima koji su prihvatali ideju razumijevanja ljudi cijelog svijeta i povezivanja upotrebotom zajedničkog jezika esperanta. Već u samom začetku razvoja pokreta tu je postojalo nekoliko klubova, a članstvo se brojilo stotinama. Suradnja s klubovima i korespondencija omogućili su brojna putovanja, susrete s ljudima iz cijelog svijeta. Upravo je izašla iz tiska i knjiga, kao svjedočanstvo o sudjelovanju splitskih esperantista u NOB-i. / I dok se iznosi prijedlog da esperanto bude službeni jezik na sjednicama OUN-a, dok sve zemlje svijeta široko prihvaćaju primjentu toga jezika, mi u Splitu trebamo postaviti pitanje koliko pozajmimo smisao toga međunarodnog pokreta, koliko mu se pažnje poklanja u nas. Neke zemlje su već organizirale studij esperanta. Na VEŠ-u u Splitu, esperanto je fakultativni predmet. Studenti ga uče, polaže se, ali ne pokazuju dovoljan interes za uključivanje u međunarodni pokret, kao slijed poznavanja jezika. / No, esperantski klub „Bratstvo i jedinstvo“ (Frateco kaj Unueco) na Blatinama okuplja sve zainteresirane građane Splita. Tragom oglasa u novinama o organiziranju tečaja, svi zainteresirani sigurno ostaju začuđeni kada stanu pred vrata kluba – adaptirane prostorijice namijenjene za kante za smeće, kraj ulaza br. 46 na Blatinama. Na jedva petnaestak četvornih metara smješten je stol, desetak stolica, mala vitrina – biblioteka kluba, ploča s razglednicama iz svih krajeva svijeta, a iznad svega zelena zastava esperanta. To je prostorijica u koju dolazi oko 120 esperantista, tu se održavaju sastanci i tečaj. Predsjednik kluba Vukašin Dimitrijević je zajedno sa Olgom Brusić osnovao klub prije nekoliko godina, držali su tečajeve, organizirali susrete, putovanja i tako okupili one koji se danas smatraju esperantistima. / Ove godine članovi kluba su sudjelovali na Dvadesetom jubilarnom kongresu esperantista Jugoslavije u Prilepu, na 61. Svjetskom univerzalnom esperantskom kongresu u Ateni, te na Svjetskom omladinskom esperanto-kongresu u Solunu. Troškove putovanja snosili su sami članovi, jer dotacije SIZ-a za kulturu jedva su dovoljne za podmirenje režijskih troškova kluba. No, putovanje esperantistima, inače, ne predstavlja veće materijalne poteškoće. Svi se mogu pohvaliti brojnim putovanjima, jer se svaki esperantist može nadati gostoprivrstvu svoga istomišljenika, čija je adresa registrirana u adresaru esperantista. Možda svima nije poznato da u Primoštenu postoji jedino mjesto, tj. kamp, na svijetu u koji dolaze brojni esperantisti. To je mjesto gdje se ostvaruje ideja esperantskog pokreta – zajedništvo i razumijevanje. (L. A.)

Slobodna Dalmacija br. 9828, 4. studenoga 1976., str. 7: *Knjige i časopisi: „U slavu palima“*. Nedavno je iz štampe u izdanju Saveza esperantista Hrvatske izišla lijepo uređena knjiga pod nazivom „U slavu palima“. Riječ je o esperantistima poginulim za vrijeme od 1941-1945. godine. Premda nije riječ o nekom značajnijem opsegu, ipak je u ovoj monografiji mnogo sadržano, mnogo dosad posve nepoznato ili vrlo malo poznato. / Odjenuta vrlo ukusno i uz stručnu vještina urednika Marinka Gjiivoja – inače Korčulanina – knjiga bi bez sumnje zasluživala mnogo više pohvalnih riječi nego što nam prostor dopušta. / – Knjiga najprije ima kraći ali pogodni uvod, slijedi povjesni pregled s analiziranim i konkretnim povjesnim događajima od prvih do današnjih dana esperantskog pokreta u našoj zemlji od dra Petera Zlatnara, a zatim nailazimo na pregled poginulih i žrtava rata po republikama, te sažete biografije 340 esperantista iz 90 mjesta Jugoslavije, poginulih od 1941.-1945. god., te sjećanja preživjelih o njima i izbor njihovih djela (proza, poezija, naučna djela...). Pri kraju knjige na finom papiru nalaze se fotografije 37 narodnih heroja koji su bili poznati našoj i svjetskoj javnosti i kao pobornici i poznavaoči međunarodnoga jezika i pokreta esperantista. / – Vrijedno je spomenuti, što se tiče našeg područja, da je u tom periodu s Pelješca poginulo trojica boraca esperantista, iz Metkovića jedan, iz Splita 19, Šibenika 17, a s Hvara četvorica i jedan Drnišanin, od kojih su i dva narodna heroja: Ante Jonić i Ivo Mordin-Crni. Narodni heroji iz naše Republike,

spominju se: Jože Vlahović, Ivan Sabljak, Vilim Galjer, Tomo Stričić, Ivanka Trohar i Ivo Lola Ribar. Iz ostalih naših socijalističkih republika, za vrijeme 1941-1945. kao narodni heroji i esperantisti poginulo ih je u SR Makedoniji 13, Srbiji 10, Crnoj Gori i Sloveniji po 2 i u Bosni i Hercegovini 1. / – Ova monografija je to značajnija, jer ne samo široj javnosti mnoge pojedinsti o divnim primjerima odupiranja fašizmu i žrtvama rata za slobodu od strane esperantista, nisu bile dovoljno poznate, već i nama esperantistima, a koje saznajemo iz doduše rijetke ovaj put poslijeratne monografije. To potvrđuje i sam izdavač koji zaključuje da se sastavljujući ovu biografiju susreće s mnogim poteškoćama (i radi čega je knjiga doživjela nekoliko odgađanja prije nego je izšla, objektivne ili subjektivne naravi). Ova knjiga posveta, piše izdavač – neka služi stoga kao dokaz mnogim istraživanjima naše NOB i esperantskog pokreta, a ujedno neka bude i putokaz kompletiranja idućim modificiranim izdanjima. / – S obzirom na značenje, sadržaj i čitljivost ove doduše rijetke knjige u našem poslijeratnom izdanju, trebala bi naći mjesto u domovima svih jugoslavenskih esperantista pa i izvan granica naše zemlje, u bibliotekama esperantskih društava, kao i u javnim gradskim bibliotekama, prije svega u mjestima gdje postoje i djeluju esperantisti i u mjesnim knjižnicama gdje su djelovali poginuli esperantisti. (D. Grgat)

Slobodna Dalmacija br. 9858, 11. prosinca 1976., str. 8: *Posjet novinarsko-literarnoj grupi škole „Bratstvo i jedinstvo“: Novinari koji žele vidjeti - redakciju.* (... Milena Perišić sad će pisati nešto o esperantu. Poslat će na Radio-Zagreb. ...)

Slobodna Dalmacija br. 9861, 15. prosinca 1976., str. 5: *Memorijal Zamenhofa.* Članovi splitskog esperantskog društva i ove će godine pratiti svečanu akademiju u čast godišnjice rođenja velikog tvorca međunarodnog jezika esperanta, poljskog liječnika Ludwika Lazara Zamenhofa. U suradnji s muzičkom školom „Josip Hatze“ esperantsko društvo „Split“ priredit će prigodan program uz učešće nastavnika i učenika te škole. Memorijal je zakazan za večeras u 19 sati u prostorijama Muzičke škole. (Z. O.)

Slobodna Dalmacija br. 9867, 21. siječnja 1977., str. 12: *Radio-program, I. program, Četvrtak, 21. siječnja.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 9920, 23. veljače 1977., str. 2: *Sa skupštine Esperantskog kluba „Bratstvo i jedinstvo“: Esperantisti ambasadori mira.* U pristupnosti Franje Vokouna, sekretara Saveza esperantista Hrvatske, predstavnika SSRN, SUBNOR-a i ostalih društveno-političkih organizacija Mjesne zajednice Blatine-Škrape, te delegata esperantskog društva „Split“ i košarkaškog kluba „Esperanto“, uz brojne članove i simpatizere međunarodnog jezika i pokreta esperantista održana je četvrta skupština esperantskog kluba „Bratstvo i jedinstvo“. / Esperantisti toga kluba prošle su godine djelovali mnogo organiziranije nego prijašnjih godina, i bili su uistinu ambasadori mira, jer su postigli zavidne rezultate kako na regionalnom planu, tako i u međunarodnom esperantskom pokretu. Pored tečajeva toga jezika koje su održavali u klubu te u osnovnim školama „Ranko Orlić“, „Duško Mrduljaš“, „Bratstvo i jedinstvo“, u gimnaziji „Natko Nodilo“ i u hotelu „Medena“ kod Trogira, pet je članova kluba prisustvovalo 20. nacionalnom esperantskom kongresu u Prilepu, a zatim i 61. svjetskom esperantskom kongresu u Ateni, dvije su omladinke prisustvovali 32. svjetskom omladinskom kongresu esperantista u Solunu, a dva su člana bila na organiziranom izletu po SSSR-u. / Preko bogate i raznovrsne korespondencije održavali su veze i uspostavili nove kontakte s esperantistima iz pobratimljenih gradova: Ancone i Odese, te Lenjingrada, Kijeva, Donecka, Weimara, Sydneya, Varšave, Bratislave, Rima, Bogote, Calcutte, Parua, Tokija, Alžira i drugih gradova širom svijeta. Iz raznih krajeva svijeta primali su esperantsku štampu. (D. Grgat)

Slobodna Dalmacija br. 9943, 22. ožujka 1977., str. 6: *U natječaju Radio-Varšave: Nagrađen dubrovački esperantist.* Radio Varšava je 9. ožujka ove godine raspisao natječaj među esperantistima (kojih u svijetu ima nekoliko milijuna) na temu: „Poljska trgovina, suradnja s drugim zemljama i služba prijevoza u Poljskoj”. Na taj natječaj javio se vrlo velik broj esperantista od kojih je na koncu odabранo 16 najuspješnijih. Oni su 16. ožujka proglašeni dobitnicima simboličnih nagrada. Jedan među tom šesnaestoricom jest i Antun Kiridžija iz Dubrovnika, inače rođen u Potomju na Pelješcu, umirovljenik i stalni delegat Svjetske organizacije esperantista u gradu podno Srđa koji je u ukupnom plasmanu najboljih pojedinaca zauzeo sedmo mjesto. On je ujedno i jedini esperantista u našoj zemlji koji je uspio na natječaju Radio Varšave. Antun Kiridžija predstavio se žiriju svojim radom „Ekonomski odnosi Poljske i Jugoslavije”. Ispred njega plasirali su se predstavnici Kolumbije, SSSR-a, Rumunske, Norveške, Meksika i Bugarske, a iza njega Australije, SR Njemačke, Švedske (dvojica), Francuske, Holandije, DR Njemačke, Austrije i Japana. / Antun Kiridžija veliki je zagovornik esperanta s obzirom, kako on tvrdi, da je taj jezik najprikladniji za sporazumijevanje među ljudima na svim meridijanima i paralelama. (A.B.)

Slobodna Dalmacija br. 9948, 28. ožujka 1977., str. 12: *Križaljka.* (Vodoravno: 36. Esperantski: nego)

Slobodna Dalmacija br. 9966, 18. travnja 1977., str. 2: *U povodu 90. godišnjice postojanja međunarodnog jezika: Predsjedniku Titu prvi zlatnici esperantista.* Beograd, 17. IV (Tanjug) – Društvo prijatelja međunarodnog jezika – esperanta iz Beograda i Rudarsko topioničarski bazen Bor – OOUR zlatara Majdanpek – predstavništvo Beograd, sporazumjeli su se o izradi dva zlatnika – medaljona od pet i 10 grama finoće 900/000, u povodu 90-godišnjice postojanja međunarodnog jezika esperanta (lipanj 1887 - 1977) i 50-godišnjice postojanja organiziranog esperantskog pokreta u Jugoslaviji. / Prvi zlatnici s likom na aversu osnivača esperanta dr Ludviga Zamenhofa i prigodnim tekstom na reversu, bit će poklonjeni drugu Titu, u povodu njegovih jubileja – 40-godišnjice dolaska na čelo KPJ i 85. rođendana – njegove vanredne doprinose na polju mira, a time i širenja esperantskih ideja koje imaju cilj komuniciranje, suradnju, prijateljstvo i mir u cijelom svijetu.

Slobodna Dalmacija br. 9966, 18. travnja 1977., str. 12: *Križaljka.* (Vodoravno: 10. Esperantski: nego)

Slobodna Dalmacija br. 9984, 10. svibnja 1977., str. 5: *Sjećanje na Ivo Lolu Ribara: Najljepše olicenje.* (... Sigurno bi nam još rekao: bio sam dobar crtač, pasionirani filatelist, matematičar, poliglot i orator, gimnastičar, plivač, nogometni igrač, tenisač, marksist, filozof, novinar, tehnički urednik lista, glavni urednik, esperantist, pjesnik, novelist, stenograf, daktilograf, studentski i omladinski rukovodilac, skojevac, sekretar SKOJ-a, član Politbiroa CK KPJ i Vrhovnog štaba, i prvi diplomat nove Jugoslavije. ...)

Slobodna Dalmacija br. 9986, 12. svibnja 1977., str. 7: *Kako je nastao esperanto: Doktor koji se nada.* Uz godišnjicu smrti dra L. Lj. Zamenhofa, tvorca međunarodnog jezika esperanta – U Bjalistoku se stanovnici dijele na Poljake, Ruse, Židove i Nijemce... Učili su me da su svi ljudi braća, ali, na žalost, ni na ulici ni u školi, jednom riječju, nigdje nisam osjetio ljude, već sam mogao zapaziti da su to podijeljeni i zavađeni Nijemci, Židovi, Poljaci i Rusi. Stoga činilo mi se da su odrasli mnogo zavađeni i da to treba ukloniti. Ponavljao sam sebi samom: kada porastem, radit ću svim silama da uklonim to zlo...” Dr L. Lj. Zamenhof. / Mnogi će se i danas upitati kako je pošlo za rukom dru Zamenhofu – tvorcu međunarodnog jezika esernata – da

stvori takav jezik koji bi podjednako bio blizak svim narodima svijeta, pogotovu ako se zna da je u toku posljednjih tisuću godina bilo više od 400 pokušaja da se stvori međunarodni jezik, znanstvenici tvrde da je mnogo više zabilježeno „mrtvih” jezika čiji se broj danas kreće preko 2000. / Sa sigurnošću možemo konstatirati da je za razliku od mnogih drugih dr Zamenhof uspio, a zbog toga što za cilj sebi nije postavio prioritetan zadatak kao i njegovi prethodnici da svoj jezik nametne drugima i da njihove jezike stavi u drugi plan, već, naprotiv, on je uz puno poštovanje svakog nacionalnog jezika želio stvoriti samo jedan pomoćni-međunarodni jezik koji bi pripadnicima raznih nacija omogućio da se na najbrži i najefikasniji način mogu međusobno sporazumijevati. / Godine 1887. zahvaljujući pomoći svoga tasta, izdao je prvu knjigu: „Lingvo Internacia”, pod pseudonimom „Dr Esperanto” (što na ovom jeziku znači: „doktor koji se nada”, pa je i poslije po tome i sam jezik dobio ime. / Godine 1905. ukazala se potreba za sazivanjem prvog kongresa esperantista, jer se već u samom početku jezik rapidno širio u svim dijelovima svijeta i doživljavao uspjeh kakav ni najveći optimisti, pa ni sam dr Zamenhof nisu mogli predvidjeti. Već prvom kongresu u francuskom gradu Boulogne-sur-Mer prisustvovalo je više od 600 esperantista iz dvadesetak zemalja sa svih pet kontinenata. Ovaj kongres, pored ostalog, bio je i najznačajnija prilika da se utvrdi da li je moguće da se ljudi iz raznih zemalja svijeta mogu zaista međuobno sporazumijevati – jer do tada nije bilo sličnih primjera – i kada su se sudionici toga kongresa zaista međusobno sporazumijevali, i to bez prevodenja, sa sigurnošću se konstatiralo da je „jezik položio ispit”, a sam pokret je prezentirao dotad najbrojniju višenacionalnu masovnost. Tom prilikom dru Lazaru Ljudevitu Zamenhofu francuska vlada dodjeljuje Orden Legije časti i proglašava ga počasnim građaninom Francuske. Od tada pokret se rapidno razvijao, ali imao je i svojih padova, naročito za vrijeme rata i u pojedinim zemljama u svijetu. Godine 1907. osnovan je i Universala Esperanto-Ligo (Svjetski savez esperantista), a zatim i Akademija toga Saveza, koji ima za cilj širenje i omasovljenje pokreta, te „čistoću” jezika i prevođenje značajnih djela na esperanto, kao i pisanje originalnih djela, tako da danas imamo vrlo bogate biblioteke koje posjeduju originalnu i prijevodnu literaturu na esperantu. U nas je od 1911. godine (kada je izišlo prvo djelo na esperantu „Zlatarovo zlato” A. Šenoe) do danas tiskano mnogo publikacija i knjiga, među kojima: „Biografija maršala Tita” V. Dedijera, „Sumnjivo lice” B. Nušića, „Martin Krpan” F. Levstika, „Ciciban” O. Župančića, „Gorski vijenac” P. P. Njegoša, „Na Drini ćuprija” i „Ex Ponto” I. Andrića i mnoga druga djela i fragmenti. / U povijesti ovog međunarodnog jezika, a osim samo za vrijeme dva rata, svake godine esperantisti širom svijeta održavaju kongrese, konferencije, simpozije – međusobne kontakte od međunarodnog značenja, a na kojima se govori samo jednim jezikom – esperantom. Vrijedno je također spomenuti da je 1924. u Splitu održan II. nacionalni kongres esperantista, a 1960. III kulturni festival, na kojemu su sudjelovale i mnoge inozemne kazališne i kulturne grupe, te da dugi kod nas djeluje i Društvo esperantista, a između dva rata u našem gradu je uspješno djelovao i nogometni klub „Espero” (a poslije „Nada”). Prije pet godina u nas je osnovan i esperantski klub „Bratstvo i jedinstvo”, u čijem sastavu danas djeluje i Omladinska esperantska sekcija (član Saveza esperantista Hrvatske) te filmska sekcija i košarkaška sekcija „Esperanto”, te da se preko tečajeva ili slobodnih aktivnosti – a u Višoj ekonomskoj školi kao fakultativni predmet – ovaj jezik sve više podučava i pokret stalno omasovljava, pridružujući se višemilijunskoj zajednici pobornika i simpatizera ovoga jezika i pokreta u svijetu. (Davor Grgat)

Slobodna Dalmacija br. 10004, 2. lipnja 1977., str. 14: *Križaljka (Vodoravno: 14. Esperantski: nego)*

Slobodna Dalmacija br. 10023, 24. lipnja 1977., str. 12: *Radio-program, I. program, Petak, 24. lipnja. (00,05 Emisija za esperantiste)*

Slobodna Dalmacija br. 10035, 8. srpnja 1977., str. 14: *Radio-program, I. program, Petak, 8. srpnja.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 10041, 15. srpnja 1977., str. 7: *Primoštenski esperanto seminari.* Za vrijeme ovogodišnje ljetne sezone na poluotoku Raduča u Primoštenu – poznatijem po Međunarodnom esperantskom kampu – okupit će se brojni esperantisti iz raznih zemalja svijeta, koji u ovom dijelu naše zemlje provode svoje slobodno vrijeme, i uz razgovore, predavanja, seminare i sl. izmijenit će iskustva o uspješnom djelovanju, prvenstveno ako se zna da se 14. o. mj. u cijelom svijetu slavi 90-godišnjica izlaženja prve knjige na esperantu dra Lazara Ljudevita Zamenhofa. / Pored toga i ove godine će brojni naši pa i nekoliko inozemnih esperantista prisutvovati pedagoškom esperantskom seminaru (on se već 16 godina održava u Primoštenu i dolaskom esperantista udareni su prvi temelji turističke privrede u ovom prekrasnom ljetovalištu šibenske rivijere), koji je u organizaciji Pedagoške sekcije Saveza esperantista Hrvatske, održat će se za sve aktivne pedagoge, polaznike pedagoških akademija i filozofskih fakulteta, te voditelje tečajeva u školama i esperantskim društvima i klubovima. / Seminaru, koji se održava od 9. do 23. srpnja, prisustvovat će kandidati iz cijele naše zemlje, uglavnom profesori i nastavnici esperanta, a kao gosti očekuju se i neki inozemni esperantisti. Nakon završetka seminara kandidati će polagati ispite i dobiti diplome, odnosno svjedodžbe za postignute rezultate. Kao što je poznato, primoštenski seminari za nastavnike esperanta nemaju samo općejugoslavenski nego i međunarodni karakter, jer diplome spomenutih seminara već posjeduju i mnogi inozemni esperantisti, sa svih kontinenata, koje im daju pravo da stečeno znanje iz Primoštena bez teškoća primjenjuju da bi podučavali međunarodni jezik u svojim zemljama. (D. Grgat)

Slobodna Dalmacija br. 10041, 15. srpnja 1977., str. 10: *Radio-program, I. program, Petak, 15. srpnja.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 10087, 7. rujna 1977., str. 5: *Esperantisti sve aktivniji.* Esperantski klub „Bratstvo i jedinstvo“ ove godine, naročito u toku ljetne sezone, postigao je vrlo značajne rezultate u osposobljavanju mlađih članova. / Polaganjem ispita iz osnovnog znanja jezika, nekoliko članova je steklo uvjete da se u narednoj školskoj godini ozbiljnije pozabavi izučavanjem esperanta i da stečeno znanje prenosi i na mlađe. / Ovogodišnjem 33. svjetskom kongresu omladine esperantista, koji je održan u francuskom gradu Poitiersu, uz sudjelovanje više od 350 učesnika iz 25 zemalja svijeta, prisustvovala su i tri člana Esperantskog kluba iz Splita – Jagoda Koenig, Eduard Bećić i Marjan Erceg. / Prošlog tjedna u Fažani je održan Seminar za organizatore osnovnih organizacija Saveza esperantista omladine Hrvatske, u čijem se sklopu održala Politička škola, kojoj su prisustvovale dvije omladinke Kluba s Blatina – Branka Spasojević i Franica Botica. (D. G.)

Slobodna Dalmacija br. 10105, 27. rujna 1977., str. 7: *U Zagrebu od 2. do 5. listopada: Jubilarni PIF – međunarodni festival kazališta lutaka.* – Nastupaju lutkari iz Rumunjske, Poljske, Alžira i Jugoslavije – Od 2. do 5. listopada u Zagrebu se priređuje deseti, jubilarni Međunarodni festival kazališta lutaka, ili kraće PIF (Pupteatra internacia festivalo), organizator kojega je Međunarodni centar za usluge u kulturi (Internacia kultura servo) kao servis Saveza esperantske omladine Hrvatske. Pokrovitelj festivala je Republička konferencija SSOH-a a supokrovitelji Svjetski savez esperantista (UEA), Jugoslavenska sekcija Svjetskog saveza lutkara (UNIMA) te listovi izdanja „Vjesnikove“ kuće. / PIF je međunarodni festival kazališta lutaka koji se svake godine početkom listopada održava u Zagrebu u vrijeme trajanja Međunarodnog dječjeg tjedna. Sudionici ovog festivala su najpoznatiji lutkarski ansamblji iz Jugoslavije i svijeta. Neke se

predstave igraju i na esperantu, jeziku „nesvrstanih“ (jer ne pripada ni jednoj naciji, ne favorizira nikoga pred drugima a niti zapostavlja bilo koga), pa je na neki način zadatak PIF-a da afirmira esperanto i kao lutkarski jezik, sposoban da uspostavi brz i živ kontakt među glumcima i djecom. Dakle, PIF sjedinjuje lutkare s esperantistima, sjedinjuje dvije vrste entuzijasta. / Festiva je 1968. godine pokrenuo Studentski esperantski klub (SEK) u Zagrebu, najagilnije tadašnje esperantsko društvo u Evropi. Poput PIF-a te godine su na poticaj Tibora Sekelja, tadašnjeg direktora Međunarodnog instituta za ozvaničenje esperanta, u organizaciji SEK-a pokrenuti Međunarodni festival dramskog kazališta u Puli te Međunarodni festival animiranog filma u Rovinju i Dubrovniku. Sve su manifestacije organizirane amaterski – iz vlastitih sredstava kluba. Kao najuspjeliji od svih pokazao se ipak lutkarski festival koji se iz godine u godinu širi i postaje sve cjenjeniji. Manifestaciju prihvaćaju i još neki gradovi (Sisak, Varaždin, mjesta u zagrebačkoj okolini), njegovu organizaciju uz SEK preuzima i Savez esperantske omladine Jugoslavije sa sjedištem u Zagrebu, a od 1972. godine u sklopu PIF-a održava se i Međunarodni susret pionira na kojemu svake godine sudjeluje više grupa djece iz inozemstva i Jugoslavije sa znanjem esperanta. Ti mali esperantisti sačinjavaju međunarodni žiri a imaju i svoje posebne lutkarske programe. / Od 1974. godine, od svojega sedmog izdanja, PIF se organizira po novoj koncepciji. Naime, festival se odvija u dvjema glavnim sekcijama: u sekciji A pod motom „Lutke govore djeci“ te u sekciji B pod nazivom „Nova traženja u lutkarstvu“. Pritom se ne zaboravlja ni aspekt tradicionalnog lutkarstva pa tako na festivalu svake godine svoje umijeće pokaže poneki lutkar pojedinac ili lutkarska družina što njeguje takvu vrstu lutkarstva iz Indonezije, Indije, Engleske, Belgije i dr.). / Na PIF-u je dosad sudjelovalo 47 lutkarskih družina iz 14 zemalja. Osigurano je ukupno 347 predstava u 24 mjesta u Hrvatskoj, a stalni posjetitelji PIF-a mogli su gledajući predstave upoznati 68 novih djela. Sve predstave gledalo je oko 100.000 gledalaca u kazališnim dvoranama a za televiziju je snimljeno sedam predstava. / Festival će ove godine službeno biti otvoren 2. listopada velikom povorkom lutkara gradskim ulicama te svečanošću u Zagrebačkom kazalištu lutaka. Na Trgu Republike poznati lutkar Percy Press iz Londona izvest će svoj tradicionalni program „Punch i Judy“. Uz lutkare u povorci će biti i mališani članovi Međunarodnog dječjeg žirija. Nakon toga, jubilarni 10. PIF u Zagrebačkom kazalištu lutaka otvorit će predstavnici Skupštine grada Zagreba, Republičke konferencije SSOH i Svjetskog saveza esperantista te organizatora festivala. / U festivalskoj konkurenciji ove godine u toku četverodnevног održavanja manifestacije nastupa šest inozemnih i šest domaćih kazališnih družina dok izvan programa nastupaju tri inozemne i jedna domaća družina. Državno kazalište lutaka Cluj-Napoca iz Rumunjske nastupa predstavom „Lučijini prijatelji“ Aleku Popovicia, a Poznanski teatar lutke i glumca iz Poljske mjuziklom za djecu „Tigrić“ Hanne Januszewske. Iz Rumunjske i Poljske dolazi još po jedna lutkarska družina – Teatar animacije Becau-a s predstavom „Fantazije“ Petru Valtera i Državno kazalište lutke i glumca „Kacperk“ iz Rzeszowa s „Portugalskim princom“ Joachima Knautha. Iz Varne u Bugarskoj dolazi Državno kazalište lutaka sa predstavom „Uspavana ljepotica“ Charlesa Perrote i Živka Sotirova, a lutkarsko kazalište Hamidi Saida iz Orana u Alžiru s predstavom „Avanture klauna Badija“ Hamidi Saida. / Domaća kazališta lutaka predstavljaju na PIF-u Lutkovno gledališče iz Maribora sa glazbenom igrom „Drveni princ“ Bele Bartoka, Lutkovno gledališče „Jože Pengov“ iz Ljubljane s predstavom „Kralj i Alenčica“ Daneta Zajca, Pozorište lutaka iz Niša sa „Pričom o Tik-Taku“ Slobodana Popića, Dječje pozorište iz Banja Luke s pričom „Ribar Palunko i njegova žena“ Ivane Brlić Mažurnić i Milana Čečuka, Kazalište lutaka iz Zadra s predstavom „Botafogo“ Ljubomira Feldeka i Zagrebačko kazalište lutaka s predstavom „Crveni kišobrani“ Višnje Stahuljak. Od pojedinih lutkara nastupaju Percy Press iz Londona i Robert Banky iz Budimpešte. / Predstve se prikazuju u dvije sekcije („Lutke govore djeci“ i „Nova traženja u lutkarstvu“), a kako PIF ne želi najmlađe svesti samo na pasivne promatrače već i njih integrirati u cjelokupnost lutkarske igre i stvaranja, djeca mogu nastupiti u trećoj tzv. C sekciji

pod nazivom „Djeca za djecu”. / Sve predstave u A i B sekciji ocjenjuje Međunarodni stručni žiri u sastavu Jan Malik (Prag), Maria Signorelli (Rim) i M. Vallve (Barcelona). Predstave ocjenjuje i Međunarodni dječji žiri sastavljen od stotinjak učenika esperantista iz Mađarske Italije, Belgije i Jugoslavije. Predstave odigrane na espernatu ocjenjivat će Međunarodni jezični žiri sastavljen od istaknutih esperantista iz Mađarske, Italije, Francuke, Norveške i Jugoslavije (isti će žiri donijeti i odluku o predstavi s najhumanijom porukom). / Neke će se predstave igrati i izvan Zagreba nakon završetka PIF-a. Lutkari će tako nastupiti u Sisku, Bjelovaru, Podravskoj Slatini, Koprivnici, Dugoj Resi, Križevcima, Zaprešiću, Velikoj Gorici, Pazinu i Poreču. U toku manifestacije izlazi iz štampe „Almanah PIFa”, vodit će se razgovori o lutkarstvu a isto tako za publiku će se organizirati i nekoliko posebnih programa na otvorenome. (J. F.)

Slobodna Dalmacija br. 10108, 30. rujna 1977., str. 3: *Esperanto u dokumentima XI. Kongresa SKJ: Jezična (ne)ravnopravnost.* – Dominacija pojedinih nacionalnih jezika u međunarodnim vezama, dovodi do supremacije kultura velikih naroda i brže nestajanje kulture tzv. malih naroda – Koordinacioni odbor Savezne konferencije SRNJ sugerirao je Savezu esperantista Jugoslavije da se uključi u rad na pripremi teza dokumenata XI kongresa SKJ, prvenstveno polazeći od problematike kojom se Savez i esperantske organizacije širom naše zemlje bave. S tim u vezi izrađene su teze koje su poslane na diskusiju svim republičkim i pokrajinskim savezima, kako bi ova materija bila što cijelovitije obrađena u dokumentima XI kongresa SKJ. / U prilogu tezama esperantisti naglašavaju klasni i idejni aspekt svoje djelatnosti. Krug ljudi koji imaju potrebe za međunarodnim vezama sve je širi, uslijed porasta međunarodne suradnje na svim poljima, a razvoj svih vrsta saobraćajnih sredstava sve više olakšava zadovoljenje ovakvih potreba. Veze među ljudima raznih nacionalnosti čine sve izrazitijim teškoće oko jezičnog sporazumijevanja. Tehnička pomagala olakšavaju u izvjesnoj mjeri ovo sproazumijevanje, ali su daleko od toga da zadovolje mnoge potrebe, uslijed više razloga: ograničavanje na mali broj radnih jezika, odnosno jako visoki troškovi pri upotrebi više radnih jezika, nedovoljno prevodilaca koji mogu pratiti širok dijapazon tema, a da istovremeno to korektno prenose na drugi jezik itd. / Jezična neravnopravnost učesnika na međunarodnim skupovima, kaže se u tezama, pokazuje se ne samo kod simultanog prevođenja, već i pri korištenju raznih materijala na tim skupovima, kao i pri kontaktima izvan oficijelnih skupova – kada nema prevodilaca, a učesnici velikih nacija očekuju skoro redovno da se učesnik iz male zemlje (nacije) koristi baš njihovim jezikom. / Stihijnost u rješavanju konkretnih problema, koji nastaju u vezi s jezičnim teškoćama sve više ide u prilog malom broju „svjetskih jezika” i mimo nastojanja svih naroda da za svoj jezik osiguraju „pravo građanstva”. Ovo se manifestira na svim međunarodnim skupovima, a još više prilikom individualnih veza (turizam, ugostiteljstvo, saobraćaj). Neravnopravnost u jezičnom pogledu uzima toliko maha da i veliki „svjetski” jezici moraju da se povremeno bore za uspostavljanje poremećene ravnoteže među njima samima, čak i u institucijama gdje je bar njihova uzajamna ravnopravnost proklamirana. / Očito je da će ovakav razvoj biti neminovan sve dok se prepušta stihiji da nacionalni jezici igraju ulogu međunarodnih jezika. To povlači za sobom supremaciju kulture velikih naroda i brže nestajanje osobenosti kulture malih naroda. To se sve protivi principima i ravnopravnosti svih naroda i zahtijeva od progresivnih snaga da traže i ukazuju na rješenja koja se neće kosit s ravnopravnošću. / Korištenje esperanta, kao neutralnog međunarodnog jezika, ne može više da bude predmet rada samo esperantskih organizacija, jer su problemi omogućavanja i olakšavanja svih međunarodnih veza općedruštveni problemi. Zbog toga treba da se na širem korištenju esperanta angažiraju svi oni koji se u međunarodnim vezama sučeljavaju s teškoćama koje proistječu iz raznolikosti jezika. U tom pogledu osobitu pomoć treba pružiti izgradnji stručnih kadrova za nastavu esperanta, kako bi se zadovoljile želje svih onih koji hoće da nauče ovaj međunarodni jezik, na dobrovoljnoj osnovi, u školama ili izvan njih. Esperantske organizacije nisu ni kompetentne ni u mogućnosti da

stvaraju ove kadrove, već je to dužnost fakulteta i viših škola. / Nastojanje za širom upotrebom neutralnog međunarodnog jezika ne treba nikako tumačiti kao negiranje potrebe izučavanja ostalih jezika, bilo za one koji su nečim vezani za jezik druge nacije, bilo za one koji žive u dvojezičnoj sredini. U tim slučajevima je znanje drugog nacionalnog jezika neminovno sredstvo za bolje razumijevanje i harmoničnije zajedništvo. / „No, za međunarodne kontakte kod kojih je nepredvidivo koje će nacionalnosti biti sugovornik, pogotovo za kontakte s više nacija, principijelno je podržati korištenje neutralnog međunarodnog jezika. Neutralni jezik pomaže da učesnici budu ravnopravni, bar u jezičnom pogledu. Uz to radnicima, koji nemaju česte međunarodne veze, nije korisno da u tu svrhu uče više „teških“ nacionalnih jezika, kao što je to slučaj s onima koji imaju češće međunarodne kontakte”, kaže se između ostaloga u ovim tezama, o kojima su ovih dana raspravljeni i članovi esperantskog kluba „Bratstvo i jedinstvo” u Splitu. (Pripremio: D. Grgat)

Slobodna Dalmacija br. 10115, 8. listopada 1977., str. 4: *Izložba i turnir esperantista.* – U školi „Ranko Orlić“ izložba esperantskih izdanja, a na Gripama košarkaški turnir. – Uz proslavu 90. godišnjice tiskanja prve knjige na međunarodnom jeziku esperantu i pete obljetnice postojanja esperantskog kuba „Bratstvo i jedinstvo“, esperantisti tog kluba pridružuju se i općenarodnoj proslavi Titovih i partijskih jubileja. Tim povodom danas i sutra će se u osnovnoj školi „Ranko Orlić“ od 10 do 12 i od 16 do 19 sati prirediti izložba esperantskih izdanja: knjiga, časopisa, publikacija, prospekata, pisama, raglednica te maraka i značaka, koje su esperantisti ovoga kluba razmijenili s istomišljenicima iz 50-tak zemalja sa svih kontinenata. Pored toga, filmska sekcija kluba „Salona“ u sklopu programa glavne svečanosti, koja će se sutra održati s početkom u 17 sati, prikazat će nekoliko kratkometražnih-dokumentarnih filmova u boji, a košarkaška sekcija kluba „Esperanto“ u sportskoj dvorani KK „Jugoplastike“ organizira prigodni turnir. Košarkaški turnir, koji će okupiti 4 ekipe, priredit će se u nedjelju i ponedjeljak u 9 i 14 sati, a pobjedničkoj ekipi će se dodijeliti i prigodni pehar. Sve te svečanosti uvod su i za otvaranje početničkog tečaja međunarodnog jezika, koji će iduće nedjelje otpočeti radom u prostorijama Esperantskog kluba na Blatinama. (D. Grgat)

Slobodna Dalmacija br. 10119, 13. listopada 1977., str. 5: *Jubilej esperantista.* Intoniranjem esperantske himne „La Espero“ započela je glavna svečanost splitskih esperantista u povodu devedesete godišnjice djelovanja esperantskog kluba „Bratstvo i jedinstvo“ u našem gradu. Brojne goste i esperantiste pozdravio je na esperantu predsjednik kluba Davor Grgat istakavši da se ovim manifestacijama i splitski esperantisti pridružuju općenarodnom slavlju Titovih i partijskih jubileja. / Vukašin Dimitrijević, član uprave kluba, podsjetio je zatim na to da je kroz klub prošlo 160 građana, a dvadesetak je položilo i ispite na provjeri znanja međunarodnog jezika. Svjetskim kongresima, seminarima i raznim skupovima prisustvovalo je četrdesetak članova. Klub je uspostavio brojne veze s esperantistima i srodnim organizacijama na gotovo svim kontinentima. / Zatim je predsjedniku Titu upućen pozdravni brzovaj na esperantu i održan raznovrstan kulturno-umjetnički program. Otvorena je i izložba o djelovanju esperantista i upriličen košarkaški turnir. / Na slici: s izložbe esperantista.

Slobodna Dalmacija br. 10121, 15. listopada 1977., str. 5: *Ispušteni reci.* U prekjučerašnjoj informaciji objavljenoj pod naslovom „Jubilej esperantista“ ispuštena su dva retka teksta tehničkom greškom u tiskari, što su na žalost teško mogli uočiti i korektori. Zbog toga je objavljeno da su esperantisti proslavili devedesetu godišnjicu djelovanje svoga kluba „Bratstvo-jedinstvo“, umjesto devedesetu godišnjicu tiskanja prve knjige na međunarodnom jeziku i petu godišnjicu djelovanja esperantskog kluba „Bratstvo-jedinstvo“.

Slobodna Dalmacija br. 10123, 18. listopada 1977., str. 7: *Manifestacije: Nagrade i dojmovi.* U vrijeme trajanja Međunarodnog dječjeg tjedna, svake godine u listopadu, održava se PIF – Međunarodni festival kazališta lutaka. Sudionici su najpoznatiji lutkarski ansamblji iz Jugoslavije i svijeta. / Ovogodišnji, deseti PIF po redu, okupio je kazališta iz Poljske, Rumunjske, Bugarske, Alžira, Mađarske, Velike Britanije i Jugoslavije. / Podijeljeni u dvije konkurencije, to jest u sekciju A i B, prikazali su lutkarski ansamblji i pojedinci predstave manifestacionog karaktera namijenjene prvenstveno djeci te predstave kojima se žele afirmirati nove stvaralačke težnje i traganja u suvremenoj lutkarskoj umjetnosti. Postoji i C sekcija u kojoj dječje grupe iz naše zemlje i inozemstva pokazuju svoja dostignuća, izvan konkurencije. / Mada je grad Zagreb domaćin ovog festivala, važno je istaknuti kako svi ansamblji igraju u raznim mjestima po okolici, a ne samo u zagrebačkim dvoranama i za zagrebačke gledaoce. / Međunarodni stručni žiri, Međunarodni dječji žiri i Međunarodni jezični žiri (za predstave igранe na esperantu – PIF je kratica od Pupteatra Internacia Festivalo što će reći: Međunarodni festival kazališta lutaka) dodijelili su nagrade najbojim ansamblima i pojedincima. / Za najbolju predstavu festivala proglašena je „Uspavana ljepotica“ Državnog kazališta lutaka u Varni (Bugarska). / Za najbolju predstavu u A-sekciji proglašena je predstava „Portugalski princ“ Državnog kazališta lutaka i glumaca „Kacperk“ (Poljska). / Za najbolju predstavu u B-sekciji proglašena je predstava „Kralj Matjaž i Alenčica“ Lutkovnog gledališća „Jože Pengov“ u Ljubljani. Riječ je o predstavi što je rađena po tekstu poznatog slovenskog pjesnika Dane Zajca. / Nagradu za najbolju režiju dobio je Edi Majaron, za najbolju scenografiju Leokardija Serafimowich; za najbolju rolu na esperantu Galja Peeva; za najbolju glumu i primjernu dikciju Zdenko Majaron, a za najbolju animaciju zadarska lutkarica Dragana Marković. / Nagrada Dragani Marković (za ulogu u predstavi „Botafogo“ Lubomira Feldeka za režiju koje je i Edi Majaron dobio nagradu za režiju) nije samo priznanje ovoj vrsnoj umjetnici koja je već prije nekoliko godina svratila na sebe pažnju lutkarske (i druge) javnosti nekolikim ulogama, već je istodobno i priznanje ansamblu Kazališta lutaka u Zadru koje se češće može pohvaliti dometima nego uvjetima u kojima radi, pogotovo u posljednje vrijeme. / A sam 10. PIF lako nas je uvjerio da u prosjeku još uvijek kaskamo za lutkarskim Evropama što je posljedica društvene nebrige (većim dijelom) za ovu umjetnost te izvjesnom začahurenošću i zatvorenošću naših lutkarskih kazališta (bitnim dijelom); zatvorenošću prema novim tendencijama, novim temama, novim putovima... / Ovaj zkaljučak nije previše nov, ali je još uvijek aktualan. / Bili bismo radosni ako bi nas neki skori ili budući (što skoriji) festival mogao razuvjeriti. (*Momčilo Popadić*)

Slobodna Dalmacija br. 10128, 24. listopada 1977., str. 8: *Esperantisti košarkaši.* Momčad „Bačvica“ pobjednik turnira priređenog u povodu 90-godišnjice tiskanja prve knjige na esperantu – U povodu proslave 90. obljetnice tiskanja prve knjige na međunarodnom jeziku esperantu i 5. godišnjice djelovanja esperantskog kluba „Bratstvo i jedinstvo“ u Splitu, a pridružujući se proslavi Titovih i partijskih jubileja, košarkaška sekциja splitskog kluba „Esperanto“ organizirala je prigodni turnir. Igrali su još „Dalvin II“, „Bačvice“ i „Srednjoškolac“. „Dalvin II“ je svladao „Esperanto“ sa 98:83, a „Bačvice“ momčad „Srednjoškolca“ sa 78:77. U polufinalnoj utakmici „Srednjoškolac“ je pobijedio „Esperanto“ sa 103:80, dok su u finalnom susretu „Bačvice“ svladale „Dalvina II“ sa 98:84 i zauzele prvo mejsto. / Svim učesnicima dodijeljene su diplome kao i igraču Leu Miroševiću koji je u dvije utakmice postigao najviše koševa (75). (D.G.)

Slobodna Dalmacija br. 10131, 27. listopada 1977., str. 1: *Knjiga „Tito i nesvrstanost“ na esperantu.* Sarajevo, 26. X (Tanjug) – Izdavanjem knjige dra Ranka Petkovića „Tito i nesvrstanost“ na esperantskom jeziku, koja je upravo izašla iz štampe, sarajevko društvo za esperanto pridružilo se proslavi Titovih jubileja. Knjiga sadrži Titove govore vezane za nesvrstanost i štampana je u 5 tisuća primjeraka. Knjiga će biti distribuirana svim sličnim organizacijama u zemlji i esperantskim klubovima u inozemstvu.

Slobodna Dalmacija br. 10138, 4. studenoga 1977., str. 7: *Diskusija o „afričkom jeziku”:* *Jezik, ipak, nije barijera.* (... Zašto lomiti koplja oko nekog imaginarnog „afričkog jezika”, zašto izmišljati afrički esperanto, kad rješenje leži nadohvat ruke. ...)

Slobodna Dalmacija br. 10171, 15. prosinca 1977., str. 10: *Križaljka (Vodoravno: 29. Esperantski: nego)*

Slobodna Dalmacija br. 10195, 13. siječnja 1978., str. 13: *TV-prilog* (Subota, 17,45 „Pustolovine klauna Badija”, snimka predstave Festivala svjetskih esperantskih kazališta lutaka u Zagrebu. / Dodatni članak: „*Pustolovine Klauna Badija*”)

Slobodna Dalmacija br. 10196, 14. siječnja 1978., str. 16: *TV-program* (Subota – prvi program – 17,45 „Pustolovine klauna Badija”, snimka predstave Festivala svjetskih esperantskih kazališta lutaka u Zagrebu.)

Slobodna Dalmacija br. 10212, 2. veljače 1978., str. 5: *Skupština Omladinskog esperantskog kluba: Uče esperanto.* Članovi omladinskog Esperantskog kluba u Splitu održali su drugu skupštinu. U izvještaju o proteklom radu predsjednik kluba Damir Prpić rekao je da je klub, osim što se sukobljavao s teškoćama, postigao dobre rezultate. Upisani su novi članovi, uči se esperanto i upoznavaju esperantske organizacije i udruženja u svijetu. (D.G.)

Slobodna Dalmacija br. 10221, 13. veljače 1978., str. 1: *Odlukom saveznog odbora esperantista: Predsjedniku Titu zlatni medaljoni.* Novi Sad, 12. II (Tanjug) – Predsjedniku Republike Josipu Brozu Titu dodijelit će se prvi zlatni medaljoni esperantista Jugoslavije koji su izdani u povodu jubileja ove organizacije. To je odlučeno na današnjoj sjednici Saveznog odbora Jugoslavenskog saveza esperantista u Novom Sadu. Zlatni medaljoni dodjeljuju se predsjedniku Titu u znak priznanja za velik doprinos i podršku širenju esperanta i zbližavanju i boljem razumijevanju naroda širom svijeta. Zlatne medaljone izradit će zlatarna u Majdanpeku po idejnom rješenju dra Mike Andrića iz Beograda.

Slobodna Dalmacija br. 10242, 9. ožujka 1978., str. 7: „*Tito i nesvrstanost*” na esperantu. Nedavno je iz štampe na međunarodnom jeziku – esperantu izšla brošura „Tito i nesvrstanost”. Lijepo uređenom brošurom, jugoslavenski su esperantisti – čiji je izdavač Društvo esperantista iz Sarajeva – na najljepši način dali svoj doprinos proslavi Titovih i partijskih jubileja. Povodom izlaska brošure iz štampe u sarajevskom Društvu esperantista, priređena je svečanost, na kojoj je o liku druga Tita (koji je pored ostalih jezika učio i esperanto) govorio Mustafa Resulović, predsjednik Saveza esperantista Bosne i Hercegovine (inače novinar Radio-Sarajeva). / Autor brošure „Tito kaj Nealianciteco”, kako na esperantu glasi njen naziv, jest dr Ranko Petković, urednik „Međunarodne politike”. Izdanje na esperantu je uredio Senad Čolić, a pomoć u pripremi su mu pružili članovi Društva te suradnici Saveza za esperanto iz SR Srbije, Slovenije i Hrvatske. / Nema sumnje da će ova brošura, koja je tiskana u 5.000 primjeraka, biti razasljana brojnim esperantistima širom svijeta, te na taj način efikasno pridonijeti širem informiranju svjetske javnosti o politici nesvrstanosti i o ulozi našeg predsjednika Tita u njenom kreiranju. (D.G.)

Slobodna Dalmacija br. 10242, 9. ožujka 1978., str. 12: *Križaljka* (Okomito: 26. Esperantski: nego)

Slobodna Dalmacija br. 10255, 24. ožujka 1978., str. 5: *Skupština esperantista.* Esperantski klub „Bratstvo i jedinstvo”, koji djeluje pri mjesnoj zajednici Blatine-Škrape, u nedjelju će

održati svoju petu skupštinu. S obzirom na to da je Klub prošle godine zabilježio značajne rezultate kako na omasovljavanju članstva, tako i bogatom korespondencijom, koja je dolazila i odlazila i u najudaljenije krajeve svijeta, splitski esperantisti su na dostojan način obilježili 90. godišnjicu postanka tog jezika i pokreta. Skupština počinje u 10 sati. (D.G.)

Slobodna Dalmacija br. 10259, 29. ožujka 1978., str. 5: *Skupština esperantskog kluba: Uzorni esperantisti.* – Splitski Esperantski klub „Bratstvo i jedinstvo”, u čijem sastavu uspješno djeluje i omladinska organizacija koja će ubuduće ponijeti teret svih akcija, postigao je u prošloj godini zapažene rezultate i svrstao se među najbolje u SR Hrvatskoj, a i u Jugoslaviji – istaknuto je na petoj po redu skupštini kluba, kojoj je uz predstavnika društveno-političkih organizacija Mjesne zajednice Blatine-Škape, gdje Klub djeluje, prisustvovao i Nikola Rašić, delegat Saveza za esperanto SR Hrvatske. U izvještaju i diskusiji pohvaljena je široka aktivnost kluba, posebno što se tiče organizacije tečajeva esperanta, nakon kojih je više članova položilo ispite. Istaknuto je da su članovi kluba prisustvovali 33. svjetskom kongresu esperantista, da su dva člana pohađala političku školu „Fažana 77”, te da su bogatom korespondencijom, praćenjem esperantske štampe i radio-emisija splitski esperantisti uspostavili kontakte i uspješnu suradnju s kolegama na svim kontinentima. (D. G.)

Slobodna Dalmacija br. 10261, 31. ožujka 1978., str. 6: *Međunarodni kongres esperantista.* Osim brojnih susreta esperantista tokom ovoga ljeta, održat će se veći broj sastanaka, simpozija, festivala, te naučnih skupova i nacionalnih kongresa širom svijeta, a održat će se i tri međunarodna kongresa esperantista, na kojima se govori samo jednim jezikom – esperantom. / Naime, tri najznačajnija svjetska kongresa esperantista, ove će se godine održati u Bugarskoj. Tako npr. od 22. do 29. srpnja, pod pokroviteljstvom Ljudmile Živkove, ministra za kulturu Bugarske, u Velikom Tarnovu će se održati 34. svjetski kongres esperantske omladine, kome je glavna tema „Međunarodni omladinski kontakti i esperanto”. / Osim toga, od 29. srpnja do 5. kolovoza u prekrasnom ljetovalištu Varni sastat će se više od 4000 esperantista iz šezdesetak zemalja sa svih kontinenata da prisustvuju 63. svjetskom kongresu esperantista. Kongres će raditi po grupama i sekcijama, a održat će se i niz susreta esperantista od međunarodnog značenja, kao što su sekcije automobilista, pravnika, novinara, učitelja, nastavnika, slijepaca, šahista, željezničara i brojnih dr., kao i Međunarodni ljetni univerzitet, a nastupit će i profesionalne umjetničke i kazališne trupe na esperantu iz Poljske, Engleske, Bugarske... / Pošto među splitskim esperantistima vlada veliko zanimanje za te kongrese, očekivati je da će nekoliko članova Omladinskog esperantskog kluba i esperantskog kluba „Bratstvo i jedinstvo” sudjelovati na njima i tako pridonijeti uspješnjem razvoju toga pokreta u nas. / Paralelno sa 63. svjetskim kongresom esperantista u Varni će se održati i 16. međunarodni kongres djece-esperantista, djece od 6 do 13 godina starosti sa svih kontinenata. (D.G.)

Slobodna Dalmacija br. 10270, 11. travnja 1978., str. 12: *Radio-program, I. program, Petak, 11. travnja.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 10272, 13. travnja 1978., str. 3: *Katalonci u Kumrovcu.* Zagreb, 12. IV. (Tanjug) – Delegacija komunističke omladine Katalonije, koja boravi kao gost Saveza socijalističke omladine Hrvatske od 10. do 13. travnja u Zagrebu, danas je posjetila rodnu kuću predsjednika Republike Josipa Broza Tita u Kumrovcu, obišla tvornicu „Nikola Tesla”, a vodila je i razgovore u Savezu esperantske omladine Hrvatske. Posjet mladih komunista Katalonije, koji će, kako se očekuje, završiti potpisivanjem dogovora o daljnjoj suradnji i razmjeni delegacija, predstavlja prvi korak neposredne suradnje, što je započela nakon boravka delegacije SSOH u Kataloniji, prošle godine.

Slobodna Dalmacija br. 10283, 26. travnja 1978., str. 16: Križaljka (Vodoravno: 17 Esperantski: nego)

Slobodna Dalmacija br. 10292, 9. svibnja 1978., str. 14: *Radio-program, I. program, Petak, 9. svibnja.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 10294, 11. svibnja 1978., str. 14: Križaljka (Vodoravno: 10. Esperantski: nego)

Slobodna Dalmacija br. 10296, 13. svibnja 1978., str. 11: *S Gripa u Hrvatsku ligu.* Šest stolnoteniskih momčadi iz Hrvatske borit će se u subotu i nedjelju u dvorani na Gripama za jedno mjesto u republičkoj ligi. Sudjeluju domaćin i organizator ovog natjecanja momčad „Splita”, zatim bjelovarski „Partizan”, „Premium” iz Bosanskog Broda, „Valpovka” iz Valpova, riječki „Esperanto” i „Varaždin”. Stolnotenisači „Splita” prošle su godine zbog nepovoljne finansijske situacije istupili iz Hrvatske lige, a sada na svojim stolovima imaju šansu da ponovno izbore status republičkog ligaša. Početak je natjecanja u 9 sati.

Slobodna Dalmacija br. 10297, 15. svibnja 1978., str. 8: „*Splitu* samo nada. Split, 14. V – Stolnotenisači bjelovarskog „Partizana” natjecat će se od iduće sezone u Hrvatskoj ligi, pošto su na dvodnevnom kvalifikacionom turniru održanom u dvorani na Gripama osvojili prvo mjesto. Domaćin i organizator ovog natjecanja, momčad „Splita” plasirala se na drugo mjesto, jedini poraz doživjeli su u prvom kolu s „Partizanom”. Ako „Borovo”, ovogodišnji prvak u republičkoj ligi, uđe u Prvu saveznu ligu, Spličani će od iduće sezone također nastupati među republičkim ligašima. / Na turniru je sudjelovalo pet sastava, iako ih je bilo predviđeno šest, jer momčad „Varaždina” nije doputovala u Split. / Evo rezultata: 1. kolo: „Split” - „Partizan” 1:5, „Valpovka” - „Premium” 3:5; 2. kolo: „Esperanto” - „Split” 1:5, „Partizan” - „Valpovka” 5:1; 3. kolo: „Premium” - „Partizan” 2:5, „Valpovka” - „Esperanto” 3:5; 4. kolo: „Split” - „Valpovka” 5:1, „Esperanto” - „Premium” 1:5; 5. kolo: „Premium” - „Split” 3:5, „Partizan” - „Esperanto” 5:1. KONAČNI POREDAK: 1. „Partizan” (BJelovar) 8 bodova, 2. „Split” 6, 3. „Premium” (Bosanski Brod) 4, 4. „Esperanto” (Rijeka) 3, 5. „Valpovka”(Valpovo) bez bodova. / „Split” je na kvalifikacionom turniru nastupao u sljedećem sastavu: Šaban (7 pobjeda, 2 poraza), Munivrana (5:2), Dvornik (4:4), Kordiš (0:2) (Ž.M.)

Slobodna Dalmacija br. 10298, 16. svibnja 1978., str. 14: *Radio-program, I. program, Petak, 16. svibnja.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 10304, 23. svibnja 1978., str. 12: *Radio-program, I. program, Petak, 23. svibnja.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 10316, 6. lipnja 1978., str. 12: *Radio-program, I. program, Petak, 6. lipnja.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 10322, 13. lipnja 1978., str. 14: *Radio-program, I. program, Petak, 13. lipnja.* (00,05 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 12229, 18. kolovoza 1984., str. 13: *Umro Ivo Ladika.* (... Pjesme su mu štampane u antologijskim zbornicima i prevođene na ruski, talijanski, mađarski, esperanto, itd. ...)

Slobodna Dalmacija br. 12230, 20. kolovoza 1984., str. 16: *Oglasnik*. Druženje – prijateljstvo – putovanje. Esperanto je rješenje! Pridružite se međunarodnom esperantskom pokretu koji postoji u više od 100 zemalja! Učite međunarodni jezik DOPISNO! – garantirano elementarno govorno znanje esperanta – udžbenik, kazeta, strip, testovi, 4 pismene i 1 usmena kontrola – ispit moguć već nakon 4 tjedna ili prema dogovoru – cijena 3000 dinara. Međunarodni centar za usluge u kulturi, Zagreb, Amruševa 5/I, tel. (041) 424-660.

Slobodna Dalmacija br. 12240, 31. kolovoza 1984., str. 6: *Trodnevni posjet mladih iz Kutine: Prièrede na esperantu*. Skupina mladih esperantista iz Kutine bit će iduća tri dana u gostima kod svojih splitskih kolega. Njihov posjet nije samo kurtoazni, već ima i radni karakter. Tako će se mladi esperantisti Kutine predstaviti večeras splitskoj publici svojim posebnim programom na esperantu i hrvatskom jeziku i to u bašti Doma brodogradilišta s početkom u 20 sati. U subotu navečer Kutinjani će isti program izvesti i sudionicima ORA „Zvjezdano selo“ na Mosoru. Ulaz je slobodan. (A. Ko.)

Slobodna Dalmacija br. 12251, 13. rujna 1984., str. 14: *Oglasnik*. Druženje – prijateljstvo – putovanje. Esperanto je rješenje! Pridružite se međunarodnom esperantskom pokretu koji postoji u više od 100 zemalja! Učite međunarodni jezik DOPISNO! – garantirano elementarno govorno znanje esperanta – udžbenik, kazeta, strip, testovi, 4 pismene i 1 usmena kontrola – ispit moguć već nakon 4 tjedna ili prema dogovoru – cijena 3000 dinara. Međunarodni centar za usluge u kulturi, Zagreb, Amruševa 5/I, tel. (041) 424-660.

Slobodna Dalmacija br. 12257, 20. rujna 1984., str. 16: *Oglasnik*. Druženje – prijateljstvo – putovanje. Esperanto je rješenje! Pridružite se međunarodnom esperantskom pokretu koji postoji u više od 100 zemalja! Učite međunarodni jezik DOPISNO! – garantirano elementarno govorno znanje esperanta – udžbenik, kazeta, strip, testovi, 4 pismene i 1 usmena kontrola – ispit moguć već nakon 4 tjedna ili prema dogovoru – cijena 3000 dinara. Međunarodni centar za usluge u kulturi, Zagreb, Amruševa 5/I, tel. (041) 424-660.

Slobodna Dalmacija br. 12374, 8. veljače 1985., str. 16: *Mali oglasi*. Esperantski klub „Bratstvo i jedinstvo“, Karolina poljana 2, Split, vrši upis za tečaj međunarodnog jezika esperanta, od 11. do 16. II 1985. u prostorijama Kluba svaki dan od 18 do 20 sati. (4996)

Slobodna Dalmacija br. 12381, 16. veljače 1985., str. 30: *Pometova pošta*. – Zašto je u Splitu sve veće zanimanje za esperanto? Bubi – Zamumljena b.b. – Radi što lakšeg praćenja izvještaja sa sjednica.

Slobodna Dalmacija br. 12404, 15. ožujka 1985., str. 21: *Križaljka*. (Vodoravno: 25. Esperantski: nego).

Slobodna Dalmacija br. 12405, 16. ožujka 1985., str. 9: *Brojne akcije Društva esperantista „Split“: Prospekt grada na esperantu*. Na godišnjoj skupštini Društva e(k)sperantista „Split“ vrlo su povoljno ocijenjene dosadašnje akcije članstva na širenju međunarodnog jezika. Pored ostalog, esperanto je uveden kao fakultativni predmet u hotelsko-ugostiteljsku školu, organizirani su tečajevi za napredne esperantiste i uspostavljeni mnogobrojni kontakti s istomišljenicima u svijetu. Jedan je od najznačajnijih uspjeha vođenje redovite radio-emisije esperanta na Radio-Splitu u ljeto 1984. godine, a s kojom će se nastaviti i u ovoj godini. Za tu emisiju dobijena su i priznanja iz inozemstva. Vrijedno je istaknuti i surdnju svih splitskih esperantista koji nastoje da skupa s Turističkim savezom Split tiskaju propekt grada na međunarodnom jeziku i da razviju

suradnju s gradovima pobratimima Splita. U zadnje vrijeme radi se i na uspostavljanju suradnje s esperantistima iz Riminija i Republike San Marino. Skupština je usvojila Statut, po kojemu je Društvo postalo društvena organizacija. (D. Grgat)

Slobodna Dalmacija br. 12452, 13. svibnja 1985., str. 22: *Neobično mini-izdanje novosadskog „Foruma”*: *Mir na 100 jezika.* – Minijaturna knjiga izdana je u tiraži od 300 primjeraka u povodu 40. godišnjice pobjede nad fašizmom – Novi Sad, 12. V (Tanjug) – Iz tiska je upravo izašla mini-knjiga u kojoj je ispisana samo jedna jedina riječ – mir – na 100 jezika kojima se danas govorи u svijetu. Ova knjiga veličine 30 x 30 milimetara i 15 puta 15 milimetara predstavljena je u petak javnosti u novinsko-izdavačkoj kući „Forum” koja je, u izdanju Udruženja kolezionara Jugoslavije, i objavila tu minijaturu. / Knjiga „Mir” izašla je u povodu 40-godišnjice pobjede nad fašizmom i njezin je autor poznati svjetski neumorni putnik, istraživač, putopisac i esperantist Tibor Sekelj. /Knjiga „Mir” je svakako posebno zanimljiva za kolezionare u svijetu koji skupljaju i čuvaju rijetke mini-knjige. Tiskana je, na žalost, u tiraži od samo 300 primjeraka. Jedan će primejrak biti upućen na adresu generalnog sekretara Ujedinjenih naroda.

Slobodna Dalmacija br. 12456, 17. svibnja 1985., str. 9: *Skupština splitskih esperantista: Esperanto osvaja mlade.* Na godišnjoj skupštini Saveza za esperanto općine Split povoljno je ocijenjena aktivnost više stotina esperantista koji s entuzijazmom rade na populariziranju međunarodnog jezika, posebno među omladinom. Kako je izneseno, zahvaljujući angažiranju članova društava, esperanto danas u nekoliko škola uči oko 200 učenika. U toku su pripreme za obilježavanje 100. godišnjice esperanta. U povodu tog jubileja priredit će se kulturno-zabavni program, a od Skupštine općine će se zatražiti da jedna od gradskih ulica dobije naziv „Esperanto”. / Skupština je odala posebno priznanje Đuri Fumiću i Radio-SPLITU. Istodobno su upućene kritike Turističkom savezu općine, OK SSOH, SIZ-u za poslovni prostor i lokalnim listovima što ne korist esperanto u propagiranju turističkih i kulturnih vrednota među esperantistima širom svijeta. Ukazano je i na „stambene” neprilike društva „Bratstvo i jedinstvo” čije prostorije su vrlo neprikladne za okupljanje sve brojnijih mlađih esperantista. (D. Grgat)

Slobodna Dalmacija br. 12463, 25. svibnja 1985., str. 9: *Posjet esperantista svjetskog glasa: U Splitu boravi dr. Albert Goodheir.* U trodnevnom posjetu našem gradu od danas će boraviti dr Albert Goodheir, član Akademije esperantista, a u svijetu poznat i kao lingvist, pisac i prevodilac. Objavljivao je više prijevoda na engleskom, nizozemskom, latinskom i starogrčkom jeziku. Njegova poema na esperantu „Kos na menhiru” godine 1978. u svijetu je proglašena „djelom godine”. Dr Goodheir će kao gost splitskih esperantista u nedjelju i ponедjeljak razgledati kulturno-povjesne znamenitosti Splita, Trogira i Omiša. U ponedjeljak će u 17 sati u Muzeju narodne revolucije održati predavanje za građane. (D. G.)

Slobodna Dalmacija br. 12463, 25. svibnja 1985., str. 13: *Sjednica Izvršnog odbora SIZ-a kulture Općine Split: Podijeljena sredstva.* (... a određena sredstva je dobio i Savez za esperanto općine Split. ...)

Slobodna Dalmacija br. 12495, 3. srpnja 1985., str. 29: *Križaljka* (Okomito: 37. Esperantski: nego)

Slobodna Dalmacija br. 12503, 13. srpnja 1985., str. 11: *Mali kulturni vremeplov.* 14. VII 1919. – Rođen u Korčuli novinar i publicist Marinko Gjivoje (umro u Zagrebu 31. V 1982.). Završio je studij arheologije u Zagrebu, no radio je kao novinar, a posebno aktivni esperantist. Autor

je knjige „Otok Korčula” (1969.) te izdavač Zbornika otoka Korčule broj 1, 2 i 3. Napisao je i preveo niz radova i članaka na esperantu. (A. F.)

Slobodna Dalmacija br. 12510, 22. srpnja 1985., str. 6: *Ljetne skitnje: Primošten vas zove.* (Prošlo je više od dva desetljeća otkako su u prvim primoštenskim hotelima održani međunarodni kongresi esperantista, što ih je inicirala Zagrebačka zvjezdarnica, koja je u svijetu probudila zanimanje svojom knjigom porukom „Drama u svemiru”. Esperantisti i turizam ušli su tako ruku pod ruku na primoštenski poluotok Raduča. „Primošten vokas vin” („Primošten vas zove”) bila je poruka tih entuzijasta svim ljubiteljima prirode da upoznaju taj dragulj Jadrana. Iz četrnaest zemalja svijeta donesena je zemlja, u lijehe pred hotelom „Zora” zasađeno je cvijeće, što je simboliziralo razumijevanje, mir i slogu. Danas su od svega toga ostali samo tragovi. Jedna tabla, jedan kamen s urezanim imenom francuskoga grada Valona s kojim su se esperantisti bratili. Nema više njihovih šatora ni njihova čuvenog kampa. Došlo je novo turističko doba, masovnog, komercijalnog turizma. Romantičarski duh ustupio je mjesto onom racionalnom, ali se Primošten probio u svijet zahvaljujući esperantu. ... /J. Čelar/)

Slobodna Dalmacija br. 12515, 29. srpnja 1985., str. 7: *Prijatelji Vinjerca: Ljetovanje dugo 26 godina.* (... Sporazumijeti se s njim, kažu, ništa lakše. Malo njemački, malo engleski, malo naški, a najviše „na ruke”. „Vinjerački esperanto”. ...)

Slobodna Dalmacija br. 12520, 3. kolovoza 1985., str. 6: *Smjena omladinskih brigada na Mosoru: Raste „Zvjezdano selo”.* – Nakon mladih iz Sombora i Splita narednih dvadesetak dana u akciju stupaju omladinci iz Internacionalne brigade esperantista – Očekuje se da će kompletno naselje biti završeno polovinom naredne godine – Omladinska radna brigada „Ivo Lola Ribar” iz Sombora nakon dvadesetak dana udarničkog rada napustila je gradilište – „Zvjezdano selo” na Mosoru. Mladi Somborci uređivali su cestu, radili na umjetnom jezeru, čišćenju vrha, te kopanju temelja za centralni objekt. / ORB „Ivo Lola Ribar” druga je ovogodišnja smjena na radnoj akciji „Zvjezdano selo”, dok je prva bila brigada sastavljena od učenika Građevinskog školskog centra „Ćiro Gamulin” iz Splita. Dolazak treće smjene očekuje se sutra kada će na trasu stupiti Internacionalna brigada mladih esperantista koji će raditi na dovršavanju infrastrukture, te pripremiti radilišta. / Po završetku rada treće smjene, „Zvjezdano selo” ponovno će zauzeti učenici GŠC-a koji će tokom čitave školske godine tamo obavljati obaveznu praksu, te ujedno biti glavni izvršioci radova. / Inače, ovih je dana Društvo „Zvjezdano selo” dobilo na poklon od Cementare iz Našica 20 tona cementa, od radnih organizacija „Pomgrad” i „Lavčević” po 300 te od „Konstruktora” 100 metara kubičnih šljunka koji se upravo prebacuje na radilišta. / Tako se predviđa da će prvi program u Zvjezdanom selu krenuti već na jesen, kada će se, pod pokroviteljstvom Saveza plastičara i gumara Jugoslavije, tamo otvoriti svojevrsna stanica za ispitivanje djelovanja uzoraka plastike na prirodne uvjete. Inicijatori te akcije bili su radne organizacije „Jugoplastika”, „Jugovinil” i „Dalmacija-cement”. Također će uskoro biti završeno i umjetno jezero dubine šest metara, koje će imati višestruku namjenu. U sklopu naselja bit će i sportski centar koji će služiti prvenstveno u zdravstveno-rekreativne svrhe, a njime će se slobodno moći koristiti svi zainteresirani omladinci i građani. Tako su već završeni tereni za odbojku i „balote”, a pri kraju su i radovi na onima za košarku i mali nogomet. U Društvu „Zvjezdano selo” planiraju da bi kompletno naselje moglo biti završeno sredinom sljedeće godine. (A.B.)

Slobodna Dalmacija br. 12521, 5. kolovoza 1985., str. 2: *Otvoren 70. svjetski kongres: Esperantisti u Augsburgu.* Augsburg, 4. VIII – Danas je u sportskoj dvorani u Augsburgu svečano otvoren 70. svjetski kongres esperantista, kojemu prisustvuje preko 2300 esperantista

iz 57 zemalja sa svih kontinenata. Njihove su misli zajedničke kako u današnjem svijetu ostvariti ideju o međunarodnoj suradnji i lakšem komuniciranju. Inače, za kongres vlada veliko zanimanje, pa ni najveći optimisti nisu mogli predvidjeti takvu prisutnost esperantista. Skupu prisustvuje 406 novinara, a putem satelita snimka svečanog otvaranja bit će poslana širom svijeta. Kongres nastavlja rad po grupama, sekcijama i stručnim temama, a trajat će do 10. kolovoza kada će se usvojiti kongresna rezolucija i donijeti definitivna odluka da se idući kongres održi u Pekingu. (D. Grgat)

Slobodna Dalmacija br. 12540, 27. kolovoza 1985., str. 8: *18. međunarodni festival kazališta lutaka (Pupteatra Internacia Festivalo – PIF): Na početku – zbrka.* Zagreb, 26. VIII – Ovogodišnji PIF, koji je otpočeo u subotu računa sa 80 programa na esperantu i na nacionalnim jezicima pojedinih ansambala. Međunarodni žiri prati i ocjenjuje samo predstave na esperantu. Ove predstave za publiku i žiri igraju se na scenama u Zagrebu i Novoj (ispravak: Velikoj) Gorici. I upravo tu počinje program snalaženja. Naime, ove godine PIF (Međunarodni festival kazališta lutaka – Pupteatra Internacia Festivalo) podrazumijeva tri vrste programa: programe u skopu Zagrebačkog kazališnog ljeta, programe na esperantu i nacionalnim jezicima u zagrebačkom Kazalištu lutaka i programe u Velikoj Gorici. Onaj tko se o svemu treba informirati, mora konzultirati tri vrste plakata. Zainteresirana osoba mora ekvilibrirati između autobusnih stajališta, autobusa, predstava i želje da susretne nekog od domaćih ili inozemnih kolega i prijatelja. Sve je to dosta teško. Nema ni određenog mjesta ni određenog slobodnog vremena gdje bi se umjetnici susreli. / Predstave se u Zagrebu igraju u Muzejskom prostoru na Jezuitskom trgu, Kamenitoj ulici, sceni na Kaptolu, dvorani „Lado”, Dramskom kazalištu „Gavella” u Mošćeničkoj ulici i u Zagrebačkom kazalištu lutaka. U Velikoj Gorici programi se također igraju na tri mjesta: u dvorani Narodnog sveučilišta „Juraj Kokot”, u dvorani „Galženica” i na Trgu Veljka Vlahovića. Pojedine programe vidjet će publika u disperziji u Sisku, Puli i Ljubljani. Ovako iskomplicirane organizacije uvijek prate neminovni problemi i to je osnovna razlika između ovog festivala i svih drugih koje poznajem. / I programi su počeli, a s njima i prvi veći problem. Ansambl „Retablo” iz švedskog grada Spangea nije doputovao! Stigao je brzojav neposredno pred njihov termin nastupa i saznjemo da su nam formalnosti oko njihovih viza uskratili mogućnost da sinoć vidimo „Don Cristobala”, a večeras „Pepeljugu”. Organizator probleme rješava u hodu. Umjesto plakatiranih predstava šalje druge, manje i mobilnije ansamble, pa je lutkar solist iz Kranja Cveto Sever izgleda najtraženija osoba. Treba uskakati u tuđe termine pa je postao dežurni umjetnik na dispoziciji. I plakatirana predstava „Slon u gradu” Zagrebačkog kazališta lutaka je odgođena. Valjda će stvari uredno krenuti tek ujutro. Tako se barem ovdje nadaju. / Ipak smo uspjeli vidjeti nekoliko programa. Neke od njih vidjeli smo i pisali o njima na nekim drugim festivalima, a sinoć smo gledali predstavu Malog kazališta iz Čeških Budejovica „Interminikoncert”. O predstavi treba reći da je akademski decentna, da u sebi sadrži sve dobre osobine češkog lutkarstva i neizbjegnu najbolju svoju dimenziju u formi crnog teatra. Time smo, mislim, sve rekli, jer predstava nije ponudila ništa što nismo o češkom lutkarstvu i prije znali. / Na Kaptolu umjesto Šveda gledamo belgijski ansambl „Die+Die” iz Genta. Predstava nosi naziv „Ulična animacija kante za smeće”. I upravo je to to. Elementi uličnog teatra u kojem je predimenzionirana kanta za smeće zamijenila srednjovjekovni pleteni koš tradicionalnog uličnog glumca lutkara. Osobno mi je bliži i teatarskiji ovaj daleki historijski oblik. U kanti za smeće koja je surogat za klasični paravan događaju se neke etide koje bismo mogli smjestiti na margine teatarskog, ali u teatar nikako. To je oblik uličnog lutkarenja za zabavu. Većih pretenzija ni sam ansambl, po svemu sudeći, nije ni imao. (P. Mioč)

Slobodna Dalmacija br. 12544, 31. kolovoza 1985., str. 11: *18. međunarodni festival kazališta lutaka (Pupteatra Internacia Festivalo – PIF): Mima, Odisej, vic ... – O predstavama kazališta*

„Feniks” iz Niša (Mima i Bane Janković), kazališta lutaka „Pionir” iz Splita i „Kazališta u vreći” iz Barcelone – Zagreb, 30. VIII – Obiteljsko kazalište „Fenix” iz Noša znači u našim predodžbama uvijek manje od svog ljudskog agensa koji se svodi na svima nama dragu odrednicu: Mima i Bane Janković, dakako!). Nimalo ne smeta što smo ovaj njihov program gledali već nekoliko puta i o njemu isto toliko puta pisali. Kad god imamo sreću da su oni s nama, radujemo se na nov način. Oni jednostavno iz predstave u predstavu nude nove oblike stare i vječne ljubavi koju nikakva nakaznost vremena u kojem živimo ne može otkloniti kao jedini mogući oblik življjenja. Nju (ljubav) treba samo prepoznati, a Mima i Bane su vječni meteoriti njezine galaksije. Bili su s ljubavlju dočekani, s ljubavlju smo ušli u svijet njihove igre, s ljubavlju se rastajemo u Velikoj Gorici, i nekim čudnim autobusnim linijama stižemo ponovno u Zagreb. U Zagrebačkom kazalištu lutaka gledamo „Odisejeva putovanja” Luka Paljetka u režiji Marina Carića i u izvedbi kazališta lutaka „Pionir” iz Splita. Glazbu za ovu predstavu napisao je Joško Koludrović, a lutke projektirao Vasko Lipovac. / Ostalo o ovoj predstavi treba citati kao (moje osobno) upozorenje. Može se naime dogoditi da ova predstava dobije neku od nagrada međunarodnog stručnog žirija, a meni se čini da je zapravo riječ o predstavi nasilne čistoće (čitaj: praznine), koja se kotrlja po perifernim naznakama velikog literarnog predloška zaobilazeći uporno i (ne)znalački svaku moguću metaforu i preobrazbu koju je Luko Paljetak (avaj, uzalud!) toliko puta naznačio u svojoj poetski čistoj gorskoj bujici dramaturške prilagodbe mediju lutkarskog teatra. To „kotrljanje” izazivalo je neartikulirano scensko kloparanje po svim pravcima, a najžešće je moralno pogoditi upravo srce Paljetkove kazališne akribije i njegov neosporivi kazališni metje. / U 22 sata na Kaptolu uz nestasluke vjetra pokušavamo pratiti program na otvorenom. „Kazalište u vreći” iz Barcelone, Španjolska, kao svoje opredjeljenje nalazi i nudi formu (ali ne i artikulirani zanat) tradicionalni arhetipski oblik starog kineskog teatra – putujuće vreće. No, bila je to samo parafraza, doduše draga i vesela. I nas i izvođače zabavljao je vjetar koji je ometao želju upaljenih svijeća, vrpcu, šprica, boca, krpica ... da se preobraze u scenski vic. Sve to na Kaptolu bio je zgodan vic. (P. Mioč) / *Ilustrirano fotografijom s tekstom: Prizor iz predstave „Odisejeva putovanja” L. Paljetka (po Homeru) Kazališta lutaka „Pionir” iz Splita.*

Nagrade esperanto-dijela. Zagreb, 30. VIII – 18. PIF prate tri žirija. Međunarodni dječji žiri, međunarodni žiri za kvalitetu esperanta i međunarodni stručni žiri. Kako je esperantski dio programa 18. PIF-a završen, jučer smo u Velikoj Gorici bili nazočni dodjeli nagrada i priznanja. Međunarodni dječji žiri koji čini 21 dijete iz Mađarske, SR Njemačke i Jugoslavije odlučio se glasovanjem za najbolju predstavu za djecu, a to je po njihovoј prosudbi „Priče islandskih divova” kazališta „Leikbruðuland” iz Islanda. Međunarodni žiri za kvalitetu esperanta u sastavu Roger Imbert (Francuska), Janez Jug i Nedjeljko Korasić (Jugoslavija) donio je slijedeće odluke: prvo: kazalištu lutaka iz Wroclawa (Poljska) dodijeljena je nagrada za najbolji scenski esperanto u predstavi „Princeza Turandot”, drugo Kompaniji „Crear e Bello” iz Pise (Italija) dodijeljena je nagrada za najbolji scenski esperanto izvođen magnetofonom, a za predstavu „Čovjek s gumbima”. Treće: Šarl Foyerberg (član kazališta lutaka iz Kijeva, SSSR), dobio je individualnu angradu za najbolji esperanto na sceni u predstavi „Bajka o ribaru i ribici”. Četvrtu nagradu „Jozefo Petrin” za najbolje stvarno poznavanje esperanta dobila je Akiko Miyamoto, član kazališta „Sjene” iz Kawagoa (Japan). Drugu nagradu za stvarno poznavanje esperanta dobio je Tomaš Plaszky, lutkar-solist iz Košica (ČSSR). Jezične nagrade su novčane i dodjeljuje ih Savez za esperanto Hrvatske, dok je nagrada međunarodnog dječjeg žirija diploma i lutka Piko Bodljić, maskota revije „Studio”, koja je pokrovitelj ove nagrade. / Podjelom nagrada jezičnog i dječjeg žirija u četvrtak 29. kolovoza završen je esperantski dio 18. PIF-a. (P. M.)

Slobodna Dalmacija br. 12562, 21. rujna 1985., str. 29: *1. Križaljka.* (Okobito: 5. Esperantski: nego)

Slobodna Dalmacija br. 12563, 23. rujna 1985., str. 5: *Međunarodna godina omladine – „Pod lupom” okruglog stola: društvene organizacije : „Šeme” pogoduju učmalosti.* Zašto zaljubljenici u naučno istraživanje moraju zadovoljiti kadrovsku shemu i formalnu organiziranost pri čemu nestaje početni motiv – Umjesto „našminkane” konstrukcije treba podržati stvaranje autentičnih grupa, smatra Jordan Aleksić. – Višemilijunsko članstvo društvenih organizacija dovoljan je razlog da se krene s raspravama koje bi rastjerale aureol poprilične učmalosti koji se počeo kupiti oko rada brojnih organizacija. „Sadržaj rada i funkcioniranja društvenih organizacija, kolektivnih članova SSOJ-a”, bilo je uvodno izlaganje Jasenke Kukec, članice Predsjedništva Konferencije SSOJ-a, kojim je tek načeta tema „Analiza aktivnosti društvenih organizacija, proširenje programskih aktivnosti i osvremenjivanje sadržaja rada”. / Jordan Aleksić, predstavnik Mladih istraživača SR Srbije, „povučen” referatom govorio je o suštinskim problemima društvenih organizacija, naravno „iz svog ugla”. / „*Izmišljeni*” kadrovi. – Želim govoriti o udruživanju „po potrebama”. Smatram da to nije samo terminološka zbrka već suštinska. Ako recimo imamo potrebu da mijenjamo zakon o naučnom radu, o carinama ili porezima to se jasno i nedvosmisleno doživljava kao politički zahtjev. / Nadalje, po meni su problemi kadrova i problemi materijalnih sredstava samo „izvedeni” i „izmišljeni” nepostojeći problemi. Tko treba da društvenoj organizaciji pruži program rada ili da im izabere „Žiku, Peru, Miku”. Kadrovi, na taj način, ne mogu „nastati”. Oni su tu, imaju potrebu ili organizacije nema. Sasvim jednostavno. To što smo mi iz društvenih organizacija „kolektivni članovi” SSOJ-a shvatilo se suviše šablonski pa onda sve organizacije razrađuju svoju rukovodeću „šemu” koju nikada ne možemo napraviti. Tako ima mnogo primjera u praksi da na rukovodeća mjesta društvenih organizacija doalze „rashodovani” omladinski predsjednici, sekretari i raznovrsni aktivisti koji nemaju veze s djelatnošću svoje organizacije. Umjesto „našminkane” konstrukcije, koja ništa ne znači, zalažem se za stvaranje autentičnih grupa. Međutim, ako mi te autentične motive dočekamo s formalnim zahtjevima, onda zapravo radimo suprotno od onoga što bismo trebali. / Ima mnogo primjera koji to potkrepljuju. U Nišu su bila tri mlada istraživača koja su se bavila uskim dijelom nauke. Prostije rečeno, bili su zaljubljenici. Nitko se drugi tim nije bavio. Onda se pred njih stavlja formalan zahtjev da „prošire organizaciju za još tri čovjeka pa da se registriraju”? Ali gdje da nađu još tri takva fanatika. Nema ih u cijeloj zemlji, a rijetki su u svijetu. / Kada tako radimo, naravno da ne možemo dobiti autentične ljude na čelu organizacije. Recimo, na nivou SOFK-e ne možemo dobiti jednog vrhunskog sportaša i intelektualca kakav je recimo Ljubodrag Simonović, a takvih sličnih njemu ima još, već se nametne čovjek koji veze nema o čemu se tu zapravo radi. / *Puževim korakom u moderna vremena* – Sve je to onda povezano s inertnošću da se osjete autentične potrebe, ma koliko one bile „moderne” i privremene. Među nama koji se svim ovim bavimo znano je da postoji jedan takav koncept o kome govorim, ali nema ozbiljnih nakana da se problem riješi. / Nakon Aleksićeva govora za okruglim stolom nastao je muk jer je bilo očito da su pobrojeni mnogi problemi i to na prilično jasan način. Tek nakon pauze nastavljen je rad i daljnja diskusija. / Gradimir Ivanić je govorio o potrebi da se nešto mijenja u statusu društvenih organizacija kao „kolektivnog člana” SSOJ-a jer je jasno da se djelovanje mora prilagoditi novim potrebama mladih, „modernim vremenima” s računarima, čipovima, stripovima... Naglasio je da pri svemu tome društvena organizacija mora čuvati sve dosadašnje aktivnsoti kao što su njegovanje revolucionarnih tradicija, ospozljavanje za općenarodnu obranu i razvoj međunarodnih veza. / Ako se sve to ne desi te ako u SSOJ-u i društvenim organizacijama, kao što su Ferijalnisavez, Mladi istraživači, Savez esperantista, Narodna tehnika ili Crveni križ, i u svim drugim davno stvorenim (kao i u onima koje trebaju nastati), ne shvate zahtjev vremena ići će se naprijed – puževim korakom. (*Boro Soleša*)

Slobodna Dalmacija br. 12565, 25. rujna 1985., str. 10: *Izložba i tečajevi esperantista: Prijateljstvo preko granica.* Predsjedništvo Saveza za esperanto općine Split povjerilo je zadatak svojim mladim članovima da pod motom „Esperanto – prijateljstvo izvan granica”, konačno „otvori” vrata i široj javnosti, kako bi se bolje upoznala sa svugdje upotrebljivim međunarodnim jezikom. Tako je pod tim motom, otvorena izložba esperantskih dostignuća, i to u Domu JNA u Splitu, od 27. rujna. Istodobno, na izložbi će se upisivati za tečajeve esperanta. (D. Grgat)

Slobodna Dalmacija br. 12591, 25. listopada 1985., str. 7: *Svečanost u Klubu UN pri OŠ „Veljko Vlahović”: Učenici o nesvrstanosti.* U povodu 40. godišnjice osnivanja Organizacije ujedinjenih naroda u osnovnoj školi „Veljko Vlahović” održana je svečana sjednica članova Kluba UN – prijatelja pokreta nesvrstanih zemalja, koji već dvije godine djeluje u toj školi. Na početku skupa kojemu su prisustvovali i predstavnici Saveza za esperanto i Društva esperantista „Bratstvo i jedinstvo”, minutom šutnje odana je počast preminulim osnivačima pokreta nesvrstanosti. Kako je izneseno, u našoj zemlji djeluje oko 500 omladinskih i pionirskih klubova UN, a u Splitu samo jedan (u OŠ „Veljko Vlahović”). Ovaj klub, koji ima 145 članova, između ostalog zalaže se za uvođenje nastave esperanta u školama. Taj međunarodni jezik trenutno uči 50 učenika. (D.G.)

Slobodna Dalmacija br. 12593, 28. listopada 1985., str. 7: *U MZ Blatine-Škrape: Tečaj esperanta.* Društvo za međunarodni jezik esperanto „Ivo Lola Ribar” pri MZ Blatine-Škape organizira tečaj esperanta za početnike. Upisi se vrše svakoga dana u biblioteci (šah-sali) Mjesne zajednice u Končarovoj ulici broj 73, a trajat će do kraja mejseca listopada. Takozvani „A-tečaj” trajat će 30-35 sati, nakon kojega će polaznici dobiti svjedodžbu o završenom tečaju od Saveza za esperanto Hrvatske. Svjedodžba omogućuje upis u slijedeći „B-tečaj”. Društvo organizira poseban tečaj za nastavnike u osnovnim školama, koji bi kasnije esperanto mogli predavati svojim učenicima kao fakultativni predmet. Oni koji žele studirati esperanto (na Pedagoškoj akademiji u Ljubljani), moraju završiti i „C-tečaj”. (D. G.)

Slobodna Dalmacija br. 12606, 12. studenoga 1985., str. 4: *Savjetovanje u Zadru: Kakva je budućnost društvenih organizacija u Savezu socijalističke omladine: Izviđači na kredit.* (Društvene organizacije kao kolektivni članovi Saveza socijalističke omladine okupljaju pod svojim krovom desetke tisuća mladića i djevojaka na području Dalmacije. Turizam, sport, kultura, tehnika, esperanto – to su samo neke, rekli bismo, najpopularnije oblasti interesnog okupljanja čitave armije članova SSO. / Baš sada, u jeku sve češćih i žučnijih žalopojki mlađih na račun odveć jalovih mogućnosti „pražnjenja energije” u slobodnom vremenu, nema sumnje, i Narodna tehnika i Muzička omladina, Savez izviđača, Klub esperanta i svi ostali, barem na papiru, svima otvaraju šarolike perspektive kreativnog stvaralaštva. ...) /Cijeli članak sadrži više podataka o problemima financiranja društvenih organizacija itd./

Slobodna Dalmacija br. 12625, 6. prosinca 1985., str. 18: *Radio-program, Zagreb, Nedjelja, 8. prosinca, I. program.* (23,45 Za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 12631, 13. prosinca 1985., str. 18: *Radio-program, Zagreb, Nedjelja, 15. prosinca, I. program.* (23,45 Za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 12633, 16. prosinca 1985., str. 9: *Tribine: Omladinski dom Zadar.* Utorak – „Književnost na esperantu”, okrugli stol. Dr Josip Vrančić će predstaviti roman Spomenke Štimec „Ombro sur interna pejzađo” („Sjena na unutrašnjem krajoliku”), a nakon toga

će Spomenka Štimec održati predavanje – „Književnost na esperantu – izvorna i prijevodna”. Okrugli stol počinje u 19 sati, a predavanje u 20 sati.

Slobodna Dalmacija br. 12647, 3. siječnja 1986., str. 29: *1. Križaljka* (Vodoravno: 42. Kratica za “Jugoslavia esperanto ligo”).

Slobodna Dalmacija br. 12663, 22. siječnja 1986., str. 13: *Nepodnošljiva lakoća ugnjetavanja*. (... Pogledajte sadašnje stanje: engleski jezik je već u svijetu postao esperanto, kod nas je 70 posto uvoznog filmskog repertoara na tom istom jeziku, za čitanje sve brojnijih rokerskih rubrika u našim glasilima Socijalističkog saveza taj jezik je također conditio sine qua non. ...)

Slobodna Dalmacija br. 12684, 15. veljače 1986., str. 13: *Promocije: „Mir” T. Sekelja*. Zagreb, 14. II (Tanjug) – Novinar i istraživač Tibor Sekelj – autor više putopisnih knjiga koji je između ostaloga istraživao prašume Mato Grossa, patagonijske Ande, prašume Istočne Bolivije, objavio je knjigu „Paco” – što u prijevodu znači „mir” koja je sinoć promovirana u Zagrebu. / Ta knjiga je minijaturnog formata, a njezine stranice ispisane su riječu „mir” na stotinu različitih svjetskih jezika. Knjiga je štampana kao svojevrsni prilog obilježavanju Međunarodne godine mira – 1986. – a u okviru Međunarodnog centra za usluge u kulturi. / U razgovoru o miru i recitalu posvećenom toj temi uz autora Tibora Sekelja sudjelovali su i poštovaoci tog neumornog istraživača koji svijetom putuje „s maslinovom grančicom u ruci” te strani studenti iz Iraka, Grčke, Japana, Kine, Poljske, Etiopije i Bolivije, te zagrebački glumci esperantisti.

Slobodna Dalmacija br. 12712, 20. ožujka 1986., str. 8: *Tečaj esperanta*. Esperantsko društvo „Bratstvo i jedinstvo” organizira proljetni tečaj esperanta. Upis se vrši svakim danom od 18 do 20 sati u prostorijama društva (Mihaljevićeva bb). Pored stručne pomoći voditelja tečaja, polaznicima je osigurana i sva potrebna literatura. (B.D.)

Slobodna Dalmacija br. 12766, 24. svibnja 1986., str. 14: *Razgovor s povodom – dr Josip Vrančić: Novi položaj esperanta*. U organizaciji Esperantskog društva Zadar, a pod pokroviteljstvom Filozofskog fakulteta, u Zadru je održano savjetovanje pod naslovom „Esperanto u znanosti i praksi”. Tom su prilikom o položaju međunarodnog jezika esperanta govorili akademik dr Dalibor Brozović, mr Nikola Rašić i dr Josip Vrančić, redovni profesor Filozofskog fakulteta u Zadru i predsjednik Esperantskog društva Zadar. / – Profesore Vrančiću, koji je osnovni razlog održavanja ovog savejtovanja? / Odluka da se savjetovanje održi nije donesena ni iz kakvih propagandističkih razloga, već iz kvalitativno novog društvenog položaja međunarodnog jezika esperanta. Kratko rečeno, on se u društvu sve manje pojavljuje kao „svojina” esperantskog pokreta i određenih skupina ljudi po čitavom svijetu. Danas, naime, stotinu godina nakon pojave prve esperantske gramatike, međunarodni jezik nije više „laboratorijski eksperiment”. Postao je izuzetno interesantna pojava koja sve više privlači brojne stručnjake raznih znanstvenih disciplina. Ima mnogo razloga da se upravo taj novi naglašeni pristup esperantu razvije posebno u Zadru, gradu bogate humanističke tradicije, koji još nije dovoljno otkrio sve šanse koje mu međunarodni jezik pruža. / – Objasnite pobliže taj novi položaj espranta. / – Do njega je vjerojatno došlo iz dva razloga. S jedne strane je sve urgentnija potreba stvaranja jednog svjetskog jezika. Da vas samo podsjetim na podatak da višejezičnost u organizacijama Ujedinjenih naroda odnosi ogroman dio budžet, i to s vrlo malim efektom, a s druge strane „esperantski narod”, koji u nekoj dijaspori živi po čitavom svijetu, uspio je afirmirati neke općeljudske humane i kulturne vrednote. / Zajednički i neutralni jezik kakav

je esperanto na maksimalan način omogućuje afirmaciju općeljudskih i zajedničkih humanih ciljeva. Jer svaki nacionalni jezik znači povlašteni položaj jednih i podređeni položaj drugih, ili, kako to kaže profesor Brozović, čovjek je, u širim razmjerima, rob materinskog jezika. To planetarno zajedništvo kao „ostvarenu utopiju“ ne može osjetiti nitko osim esperantista. S druge strane, što može izgledati kao paradoks, esperanto omogućava, na do sada nepoznat način, i rodoljubni osjećaj, jer je glavni sadržaj esperantista zapravo izmjena kulturnih dobara i međusobno upoznavanje. / – Što ovo savjetovanje znači za zadarsko i dalmatinsko područje? / Pitanje zapravo pogoda bit stvari. Sve što je rečeno do sada samo je pretpostavka da pristupimo jednom ozbilnjijem i znanstveno utemeljenom proučavanju esperanta i u našoj sredini, ali ne isključivo na teorijskoj već i na praktičnoj razini. Za sada su u okviru programa Esperantskog društva Zadar utvrđena tri glavna područja izučavanja i mogućih eksperimentalnih primjena, a to su: turizam, rad s omladinom i međunarodna znanstvena suradnja. (S. Bašić)

Slobodna Dalmacija br. 13261, 24. listopada 1987., str. 10: *Smoje - istinski glas naroda.* – Dalmatinski esperanto – (... Na tom planu Smoje je stvorio poseban dalmatinski jezik, rekao bih neku vrstu dalmatinskog esperanta, ...)

Slobodna Dalmacija br. 13255, 18. listopada 1987., str. 16: *Prijave za tečaj.* Esperantsko društvo „Bratstvo-jedinstvo“ organizira tromjesečni tečaj esperanta u toku kojeg polaznici uz pomoć predavača, koristeći se udžbenikom i rječnikom, mogu savladati osnove tog međunarodnog jezika. Prijave se primaju do 26. listopada u prostorijama društva na Carrarinoj poljani bb radnim danom od 18 do 19 sati ili u toku jutra na telefon 43-176. Cijena tečaja je 3000 dinara za učenike i studente, a 5000 dinara za zaposlene. (LJ. V.)

Slobodna Dalmacija br. 13252, 15. listopada 1987., str. 15: *Esperanto u školama.* Raspravljavajući o preporuci Republičkog savjeta za prosvjetu SRH, i rezoluciji ovogodišnjeg svjetskog kongresa esperantista, odnosno Međunarodnog saveza nastavnika esperantista, održanog u Varšavi u povodu stote godišnjice međunarodnog jezika, u kojima se apelira o učenju i širenju esperanta kao najprihvatljivijeg i najpraktičnijeg sredstva za međunarodno komuniciranje u svijetu, Savez za esperanto općine Split na svom posljednjem sastanku odlučio je uvesti ovaj jezik u škole. Tečaj esperanta održat će se za nastavnike u osnovnim i srednjim školama kako bi se stvorio prijeko potrebni prosvjetni kadar.

Slobodna Dalmacija br. 13204, 28. kolovoza 1987., str. 31: *Križaljka s kvadratom 5 x 5.* (Okomito: 18. Esperantski: nego)

Slobodna Dalmacija br. 13192, 16. kolovoza 1987., str. 24: *Pupteatra Internacia festivalo dvadeseti put: PIF treba voljeti.* – Pogled na jubilarnu sezonu našeg najstarijeg i jedinog međunarodnog lutkarskog festivala – PIF (skraćenica od Pupteatra internacia festivalo), međunarodni lutkarski festival što se već dvadesetu godinu održava u Zagrebu, najstarija je lutkarska manifestacija u nas, a ujedno i jedina koja ima međunarodnu reputaciju, iako je počeo nezamjetno i samozatajno. Pokrenuli su ga zagrebački esperantisti, razmišljajući svojedobno kako da jednu međunarodnu nagradu utroše u propagandu i širenje svoga jezika. Pozvali su lutkare. / I lutkari i esperantisti su skromna čeljad. Na njih treba primijeniti onu čuvenu rečenicu Iljfa i Petrova, koja najbolje označava autsajdersku poziciju neke socijalne grupe: „Pješake treba voljeti“. Esperantiste, dakle i lutkare, treba voljeti. Među ostalim i zbog ovog festivala koji je njihovom upornošću stekao današnji status. / Od 20. PIF-a očekivalo se da potvrdi tu međunarodnu reputaciju. Na žalost, nekoliko subjektivnih, a onda iz njih proizlazećih i objektivnih okolnosti suprotstavilo se tome htijenju. Termin od 5. do 12. kolovoza pokazao se

krajnje nepodesnim. U to doba teško je dobiti naročito jugoslavenske lutkare koji su se razmilili po godišnjim odmorima. Naknadno su došle i nevolje s prostorima. To je onemogućilo dio povezanih predstava da budu izvedene u Zagrebu, što je unijelo još više zbrke u utvrđeni program. Temeljna zbrka, barem što se kvalitete predstava tiče, traje već dvadeset godina. / Esperantisti i lutkari su, naime, u početku na PIF-u inzistirali više na druženju nego na kvaliteti predstava. Skučen materijalnim sredstvima PIF osim toga nije nikada ni bio u mogućnosti da ostvari pravu selekciju – na njemu se mogla vidjeti i kranja stupidnost, i genijalna predstava. Tako je, na žalost, bilo i ove godine, tim više što su predstave na esperantu bile brojnije nego inače: od šesnaest predstava takvih je bilo devet. / Esperantisti i lutkari se, naime, mogu dobro razumjeti, ali to ne znači da mnogo lutkara govori esperanto. Preporuka da se predstava izvodi na esperantu znači zbog toga najčešće nasilje nad predstavom: većina lutkara nabuba ili snimi na traku esperantski tekst, jer gotovo da i nema predstave koja se radi na esperantu. Osim toga, to još i dalje snizuje razinu kriterija. Prihvaćanje ponude da se igra na esperantu znači gotovo sigurno pozivanje na PIF. Zbog toga je razina predstava u esperantskom bloku bila i ove godine vrlo niska. Većina ih je ili graničila s neukusom, ili s diletantizmom. A neke s lutkarstvom nisu imale nikakve veze, jer se radilo o monodrami ili scenskom kazivanju, poput „Plašljivog vuka” Malog pozorišta „D. Radović” iz Beograda ili „Candida”, kojega je ispričao francuski glumac Andre Morel. / Iz tog bloka kao kuriozum valja izdvojiti jednu predstavu koja je ušla u Guinnessovu knjigu rekorda. Radi se o najmanjem „Faustu” na svijetu, za koga je zaista minijaturne lutke i dekor izradio Austrijanac Gustav Dubelowski-Gellborn, a on predstavu i izvodi: čitavo njegovo kazalište može stati u kutiju za cipele, ali ta minijaturnost, prošarana fascinantnim efektima i jest jedino što u toj predstavi plijeni. Ona je samo oponašanje „velikog” tradicionalnog kazališta za lutke. Jedini zbog toga pažnje vrijedan domet pokazala su dva talijanska lutkarska kazališta (s ukupno četiri glumca), „Tindipic” iz Firence i „Teatro dell’aggeggio” iz Arezza, koja su zajednički postavila „Pinokija”: sirova, „ružna” predstava, koristeći se najčešće priručnim sredstvima, privlačila je pažnju prije svega svojom najprimarnijom animacijom – lutkari su pokretali lutke onako kako bi ih animirala djeca u svojoj igri. / Ni drugi blok nije bio mnogo bolje sreće. Bilo je i u njemu šarene laže (poput „Vatrometa” u tehniči crnog teatra „Optical Figurenbubne” iz Stuttgarta), diletantizma, a donio je i najtužniji slučaj PIF-a: očito patološki zaljubljenik u operu Leslie Trowbridge iz Novog Zelanda, koji je sam platio sav svoj boravak u Zagrebu, demonstrirao je svoju viziju izvadaka iz Rosinijeve opere „Opsada Korinta” tako što se okružio s desetak nakinđurenih, neidentifikabilnih lutaka, i uzimajući u ruke jednu, dvije ili tri, drmusao je njima u transu koji je otprilike pogađao ritam glazbe. Iz toga bloka do završnih aduta moguće je bilo izdvojiti tek dvije zagrebačke predstave: „Lutke iz ormara” Kazališta „Trešnja”, zbog njene nemametljive edukativnosti i „Basnovnicu” Lutkarskog amaterskog kazališta „Lutonjica Toporko” iz Samobora, koje se nadovezuju na tardiciju poznatog kazalitša „Kvak”, koje radi lutke iz prirodnog materijala, i barem što se tiče oblikovanja lutaka nadmašuje svoju ishodnicu, jer su im lutke, rađene od grubo obrađenog drveta, podjednako lijepe i poetične, ali znatno mobilnije. / A završni aduti bili su Kazalište lutaka iz Wroclawa i Kazalište „Dra” iz Hradec Kralova u Čehoslovačkoj. Zbog njih je vrijedilo izdržati čitav PIF. Ne samo da su demonstrirali poznate vrijednosti poljskih i čeških lutkara u scenskoj domišljatosti i animaciji, već su ostvarili umjetničke rezultate koje lutkarstvo i čine specifičnim kazališnim medijem, proširujući njegove mogućnosti. Zbog toga su predstave „Gyubal Wahazar” i „Pjesma života” bile jedine koje je stručni žiri ozbiljno uzeo u razmatranje, koje su ga svojim različitostima podijelile, ali na kraju i ujedinile u odluci da Veliku nagradu PIF-a ponesu obje. „Gyubala Wabazara”, jednu od ranijih Witkiewiczevih drama, vroclavski lutkari scenski su iskazali svojim specifičnim izražajnim sredstvima sigurno efektnije nego što bi to uspjelo glumcima u dramskom teatru: taj hermetični retorički tekst što naslučuje užase totalitarizma izведен je sa četrnest velikih lutaka, od kojih je većina čitavo vrijeme na sceni i za koje uopće ne smeta što se vidi kako ih lutkari

animiraju i vode, jer to „pokrivaju” svojom grotesknom izražajnošću, u kojoj se individualna karakteriziranost stapa u zajedničku uniformiranost užasa. Lutkari i lutke čine jedinstvo, dišu istim dahom. Redatelj Wiesław Hejno nalazi prave punktove značenja Witkiewiczeve drame i naglašava ih vizualnim sredstvima. U dugačkim monologima likovi se postupno raspadaju. Monstruoznii vođa na kraju se raspucava od moći i vlasti. Ali, dolazi novi vođa koji inicijacijom u krvlju navješće novu fazu užasa vlasti. Lutke se na kraju pretvaraju u hrpu krpa. A glumci se postavljaju u njihov karakteristični raspored i nijemim pogledom postavljaju svoje pitanje. / U „Igri života” zapravo adaptacija poznate drame Evgenija Švarca „Zmaj” također se bavi pitanjem totalitarizma. Međutim značenja su ipak nešto transparentnija. Strahovladu Zmaja koji svoju vlast postiže koristeći strah i potkuljivost građana poznati redatelj Josef Krofta prikazao je tako što Zmaja i njegove oponente Lancelota igraju živi glumci, a građane marionete, od kojih one s kojima manipulira vodi sam Zmaj. Atmosfera predstave je fantastična. Otkrivajući most za vođenje marioneta, Krofta je svjetlosnim i zvučnim efektima postigao ambijent koncentracionog logora. I završetak je poetičan i katarzičan. U dvoboju između Zmaja i Lancelota nema pobjednika. U ratnom vihoru koji su oni izazvali stradalo je samo jedno dijete. A ono je jedino postavljalo prava, razumna pitanja svijetu, koja se odrasli nisu usudili postaviti. Razlika između ovih dviju i ostalih predstava tolika je kao razmak između neba i zemlje, PIF nam je stoga i ovoga ljeta ponudio neugodnih, ali i ugodnih iznenadenja. Kao i prošlih godina postavilo se pitanje: kako eliminirati ona prva, a osnažiti ova druga? Netko je rekao da bi PIF u svojoj dvadesetoj godini trebao konačno odrasti. Ja bih to formulirao na drugi način: PIF bi trebao do kraja izoštiti svoju djetinju upitanost. Treba sačuvati tu atmosferu djetinje nevinosti koji mu svake godine pridaju lutkari i esperantisti. Pa stoga, ponovimo, PIF (kao i dijete, makar i odraslo) treba voljeti. (*Dalibor Foretić*)

Slobodna Dalmacija br. 13189, 13. kolovoza 1987., str. 21: *U povodu 72. svjetskog kongresa esperantista: Stoljetni hod nade.* – Na uglednom međunarodnom natječaju Svjetske organizacije Spomenka Štimec dobila prvu nagradu za izvornu poeziju na esperantu. – U svijetu nov osjećaj se budi, svijetom snažan glas se ori ... – tim riječima započinje tekst esperantske himne koja se izvodi na početku skoro svakog značajnijeg esperantskog skupa. Tako je bilo i u Palači kulture i znanosti, najvišoj varšavskoj ljepotici raskošne arhitekture, čiji salon „Ludoviko”, međutim, nije mogao odjednom primiti sve sudionike 72. svjetskog kongresa esperantista, pa je ceremonijal svečanog otvaranja Kongresa održan dva puta. U grad na Visli slilo se desetak tisuća esperantista koji su, poneseni tim „novim osjećajem”, starim, međutim, sto godina, došli odati počast vizionarskoj ideji pobratimstva svih ljudi svijeta zasnovanoj na međunarodnom jeziku esperantu. / Prošlo je sto godina otkad je duhovni otac esperanta, varšavski liječnik okulist, Lazar Ludwik Zamenhof (1859-1917) podario dobronamjernoj javnosti diljem svijeta brošuricu koja na ruskom jeziku nosi naslov „Međunarodni jezik”, i koja će naraštajima poklonika esperanta biti nezaobilazni stalni vademekum njihova ponašanja i djelovanja. / Svaki svjetski esperantski kognres (koji se održava jednom godišnje, načelno svaki put na drugom kontinentu) sabire i analizira rezultate postignute u međukongresnom razdoblju, ovogodišnji, najsvečaniji, najpoticajniji za njegove sudionike, preispitao je svoj cijelokupni stoljetni esperantski hod i usmjerio njegovo kretanje u drugo stoljeće nade. / Malo je ljudi koji su proročki točno predvidjeli budućnost malene neugledne knjižice iz koje je izrasla ne samo ogromna biblioteka od preko 50.000 svezaka beletrističke i stručne literature nego i višemilijunska međunarodna zajednica svjesna svog identiteta i svoga humanog poslanja u ostvarivanju neposredne komunikacije među ljudima svih rasa, vjeroispovijesti, svjetonazora i političkih uvjerenja. / Esperanto je razoružao neobavještene i sumnjičave, preživjevši na svom putu stogodišnjaka sve bure i oluje. Usprkos svim predrasudama, nedomišljenim reformama, usprkos organizacijskim propustima, zavisti, svadama i podmetanjima. Kako je to u svom uvodnom govoru naglasio dr. Humphrey

Tonkin, predsjednik Svjetske organizacije esperantista (UEA), „esperanto je sjajno uspio kao jezik, ali ne i kao jezična zajednica”. Jer, većina ljudi na kugli zemaljskoj još ne govori tim međunarodnim jezikom, postoje još mnogi koji nisu ni čuli za nj. / Pred esperantistima cijelog svijeta, naravno, sada stoji zamašan posao: uvjeriti ljude oko sebe da esperanto pruža najbolje rješenje svjetskih jezičnih problema. Esperanto je rješenje jer se lako uči, jer je neutralan i jer odgaja sve ljude u duhu ravnopravnosti i jednakosti. To ne može učiniti ni jedan drugi jezik, koliko god on bio rasprostranjen. Tzv. svjetski jezici samo su pseudorješenja koja privilegiraju jedne, a zapostavljaju i stavlju u neravnopravan komunikacijski položaj druge. / Ovogodišnji kongres, čija je glavna radna tema bila „Esperanto – 100 godina međunarodne kulture”, bio je prava prigoda ne samo za brojna stručna predavanja, konferencije, rasprave i razmišljanja vezana za probleme međunarodne zajednice i njezine kulture u današnjim složenim uvjetima života već i za upoznavanje svih vidova kulturno-umjetničkog stvaralaštva esperantista. Osim tematski organiziranih dnevnih sadržaja – Dan mira, Dan škole – priređene su mnoge izložbe i održani mnogi koncerti, kazališne priredbe, projekcije filmova, recitali esperantskog pjesništva, predstavljanje novih esperantskih knjiga, beletrističkih i stručnih. Važno je napomenuti da je upravo esperanto bio osnovna podloga, osnovni materijal za svekoliko umjetničko izražavanje i preoblikovanje zbilje, što još više potvrđuje nesumnjivu činjenicu o njegovoj upotrebljivosti i u umjetničke svrhe. Da i mi imamo „zlatno esperantsko pero”, pokazala je Spomenka Štimec, jedan od uspjelih književnih esperantskih stvaralaca, koja je na uglednom međunarodnom natječaju UEA ove godine dobila prvu nagradu za izvornu prozu na esperantu. / Sudionici Svjetskog kongresa esperantista su usvojili rezoluciju kojom se obraćaju svim državicima i vladam svijeta da omoguće uvođenje međunarodnog jezika u škole kao i izravne kontakte ljudi različitih zemalja pomoću esperanta. Istodobno je pokrenuta inicijativa da se u rodnom mjestu Lazara Ludwika Zamenhofa izgradi svjetski esperantski centar, jedna impozantna građevina koja će postati svjetsko kulturno okupljalište Zamenhofovih sljedbenika. Skupljanje finansijskih sredstava za taj budući centar počelo je upravo u vrijeme Kongresa, a u bankama svih zemalja svijeta otvorit će se posebni žiro-računi na koje će se moći uplaćivati dobrovoljni prilozi. I u svemu tome zgrada kao zgrada nije možda toliko važna koliko je važna činjenica da se cijeli svijet, ili barem predstavnici većine zemalja svijeta, nađu zajedno, i tako okupljeni oko zajedničke težnje i nastojanja pokažu preostalom svijetu da još ima nade za čovječanstvo. (Mr Antun Šimunić)

Slobodna Dalmacija br. 13184, 8. kolovoza 1987., str. 11: *Ljeto u Primoštenu: Esperantski poziv daleko se čuo.* – Primošten više ne zove goste, oni mu sami dolaze, a mnogi i po dvadeset sezona uzastopce – Hotelski kompleks na Raduči živi non-stop – „Primošten vokas vin” (Primošten vas zove) stoji još i danas na esperantu utisnuto u kamenu kao sjećanje na pionirske dane primoštenskog turizma ranih šezdesetih godina. Primošten danas pak ne treba svoje goste dozivati, oni mu sami dolaze, neki i dvadeset sezona uzastopce. Renome koji je bio dobrano poljuljan sada je nanovo vraćen. U tom slikovitom mjestu s izuzetno čistim morem ljetuje danas oko 7.000 stranih i domaćih turista. Usprkos nedostacima kojih još ima, turistička vitalnost Primoštena vidi se na svakom koraku. Hoteli su puni, mjesta nema više ni u privatnom smještaju, dok se u kampu još može naći. Samo mjesto s pedesetak lokala, živi danju i noću. Posebno se to može reći za hotelski kompleks na Raduči i tamošnji zabavni centar koji praktično radi 24 sata. U dobrom dijelu zabave i opće ponude društveni je sektor HTP „Primošten” ove sezone ozbiljnije uzeo uzde u svoje ruke. / – U našim objektima – rekao nam je direktor ugostiteljstva na poluotoku Raduči Augustin Ročak Goste – ima mjesta za sve ljude. Za siromašne i bogate. Imamo svega: od špageta do kavijara. Dalmatinski restoran, pizzeriju, tavernu, gala-restoran, sportske objekte, objekte uz palaču. Pjevaju klape „Dalmacija”, „Bonaca”, „Solin”, Damir Dević, solist; radi noćni klub sa šou programom grupe „Treći svijet”: klauni, mađioničri,

plesačice... Ne, nema striptiza, to je otišlo u ropotarnicu zaborava. Živi se dan i noć. Ove smo sezone posebno rentabilni. Potrošnja gostiju stalno raste.

Slobodna Dalmacija br. 13183, 7. kolovoza 1987., str. 6: *Nastup esperantista*. Esperanto-klub „Bratstvo-jedinstvo“ iz Splita ugošćava danas i sutra četveročlanu dramsku grupu svjetskih esperantist koja će za boravka u našem gradu izvesti i dvije predstave: „Smiješni čovjek“ i „Zeleni klauni“. Njihov nastup predviđen je danas s početkom u 20.30 sati u prostorijama Brigadirskog kluba (Zrinsko-Frankopanska 17).

Slobodna Dalmacija br. 13183, 7. kolovoza 1987., str. 21: *Oko medija: 20. PIF, subota, II program 17.50: „Joško Paper“*. – Naša istaknuta esperantistica Spomenka Štimec o jubilarnoj godini esperanta u svijetu, u povodu kojeg TV Zagreb emitira snimku predstave lutkara iz Košica – Svjetski kongres esperantista koji se odlukom Uneska ove godine započeo u Varšavi gdje je 1887. godine štampan prvi udžbenik na esperantu nastavlja se ovih dana u Zagrebu. / Tim povodom zamolili smo Spomenku Štimec, našu istaknuto esperantisticu iz Međunarodnog centra za usluge u kulturi, za razgovor oko obilježavanja esperantske obljetnice i jubilarnog 20. po redu Međunarodnog festivala lutkara tzv. PIF-a (Pupteatra Internacia Festivalo). / – Kako će proteći obilježavanje ovih događaja u našem gradu? / – Zagreb je dobio organizaciju centralne kulturne proslave u povodu 100. godišnjice esperanta, tj. od štampanja prvog udžbenika na esperantu poljskog autora Lazara Ludwiga Zamenhofa. Zagrebačke esperantske priredbe održavaju se od 2. do 9. kolovoza. Na programu će biti nekoliko koncerta međunarodnih esperantista muzičara, zatim međunarodni jezični simpozij na kojem će biti govora o nekim problemima komuniciranja, te susreti esperantskih kazališta grupe „Mejs“ iz Beograda, „Sekagrupa“ iz Zagreba, Esperantskog kazališta iz Lenjingrada i Bugarskog esperantskog kazališta iz Sofije. Bit će održana i književna večer na kojoj će esperantisti iz cijelog svijeta predstaviti najbolje poetske, prozne i dramske radove. To će ujedno biti uvod u svečano otvorenje 20. PIF-a. / – Što biste mogli reći o ovogodišnjem Festivalu? / – Dvadeset godina lutkari i esperantisti okupljeni su oko PIF-a koji iz godine u godinu potvrđuje smisao svog postojanja. I ovogodišnje predstave na zagrebačkim pozornicama, nema sumnje, obogatit će kulturni život grada. Na Festivalu za koji vlada veliki interes publike, kako djece, tako i odraslih, sudjeluje 15 teatara iz desetak zemalja, a našu zemlju će predstavljati tri zagrebačka teatra, Lutkovno pozorište „Toša Jovanović“ iz Zrenjanina, Malo pozorište „D. Racković“ iz Beograda te lutkarsko amaterko kazalište „Lutonjica Toporko“ iz Samobora. / Televizija Zagreb pridružuje se toj manifestaciji snimkom predstave Državnog kazališta lutaka Košice iz Čehoslovačke „Joško Paper“. / Predstavu „Joško Paper“ izveo je na PIF-u u Zagrebu lutkarski ansambl Državnog kazališta iz čehoslovačkog grada – Košice, i to 1969., 1970., 1971. i 1984. godine. Redatelj je Jan Ulčinski, koji je ovu lutkarsku igru, izvedenu u vrlo dobroj kombinaciji s igrom živih glumaca, napisao prema slovačkoj narodnoj pripovijetki o Jošku Paperu, češkoj verziji Palčića. Pored petero jakih i velikih mladića, petero braće, živi i šesti brat, Joško, koji je malen. Kad velika braća odluče otići u svijet, ne žele povesti i najmlađeg i najmanjeg brata. Joško ipak odlazi u svijet, jer vjeruje da će tako uspjeti narasti... / Tekst s esperanta prevela je i za televiziju adaptirala Spomenka Štimec. / Festival zapravo traje do 12. kolovoza jer će, osim na esperantu, poslije 9. kolovoza lutke progovoriti i svojim domaćim jezikom, njemačkim, španjolskim, poljskim, češkim, otpjevat će cijelu operu na talijanskom, komunicirat će s gledalištem bez riječi, jezikom glazbe, svjetla i pokreta. / Inače predstave se održavaju u Zagrebačkom kazalištu mladih, Narodnom sveučilištu „Otokar Keršovani“, na Zrinjevcu i društvenom domu „Peščenica“. / – Vi ste ovogodišnja dobitnica prve nagrade za prozu koja vam je dodijeljena na kongresu esperantista u Varšavi? – opet se obraćamo našoj sugovornici. / – Svjetski savez esperantista raspisuje svake godine natječaj za originalnu poeziju, prozu ili dramu. Nagrada mi je dodijeljena za novelu

„Australio”, najbolje prozno djelo napisano ove godine prema ocjeni žirija. Proglašenje je bilo 31. srpnja ali ja sam, na žalost, već bila u Zagrebu radi organiziranja PIF-a – zaključila je razgovor Spomenka Štimec. (*Ana Todorović*)

Slobodna Dalmacija br. 13178, 2. kolovoza 1987., str. 38: *Varšava: Završava kongres esperantista.* Varšava, 1. VIII (Tanjug) – U Varšavi je danas završio kongres Svjetskog saveza esperantista kojim je obilježena 100. godišnjica tog najrasprostranjenijeg međunarodnog jezika. Na prijedlog predsjednika poljskog Sejma Romana Malinowskog odlučeno je da se u rodnom gradu tvorca esperanta dra Ludwika Zamenhofa podigne međunarodni centar kulture esperanta. Predsjednik fondacije za izgradnju spomen-doma bit će sam Roman Malinowski, također rodom iz Białystoka.

Slobodna Dalmacija br. 13172, 27. srpnja 1987., str. 38: *U Varšavi počeo svjetski kongres esperantista: Jezik Zamenhofa za milijune ljudi.* Varšava, 26. VII (Tanjug) – U Varšavi je danas otvoren Svjetski kongres esperantista na kojem sudjeluje oko 6000 delegata, među kojima su i esperantisti iz Jugoslavije. Sedamdeset i drugim skupom predstavnika najrasprostranjenijeg međunarodnog jezika obilježava se 100. godišnjica izdavanja prvog udžbenika esperanta. Njegov je autor poljski liječnik Ludwik Zamenhof. / Programom sedmodnevног rada kongresa predviđen je i posjet Białystoku na sjeveroistoku Poljske. U tom višenacionalnom gradu Zamenhof je još kao gimnazijalac razmišljao o tome kako da se ljudi raznih nacionalnosti sporazumijevaju bez prevodilaca. Tamo je počeo pripremati svoj udžbenik. Ali, pošto je otišao iz Białystoka na studije medicine, otac je uništio Zamenhofove spise, videći u tome sinovljeve zanesenjačke ideje bez koristi za budućeg liječnika. Kasnije je Ludwik Zamenhof počeo sve iznova i već kao liječnik, pod pseudonimom „doktor espranto”, dao ime novom jeziku i štampao prvi udžbenik tog jezika kojim se danas služe milijuni ljudi širom svijeta.

Slobodna Dalmacija br. 13169, 24. srpnja 1987., str. 13: *Splitski esperantisti u Varšavi.* Sinoć su iz Splita u Varšavu otputovli predstavnici Saveza za esperanto općine Split koji će od 25. srpnja do 1. kolovoza prisustvovati 71. svjetskom kongresu esperantista. Budući da esperantisti širom svijeta ove godine najsvečanije obilježavaju stotu godišnjicu postojanja i djelovanja toga jezika i pokreta, a da se Kongres održava u gradu u kojem je i ponikao, visokog pokroviteljstva prihvatio se predsjednik poljskog Parlamenta Roman Malinowski. Kongresu će prisustvovati više od 6000 esperantista iz cijelog svijeta. (D. G.)

Slobodna Dalmacija br. 13148, 3. srpnja 1987., str. 28: *Pred večerašnji početak „Imotskih sila” : Što se bili u gori zelenoj. /O „Hasanaginici”/* (... Prevela su je 141 prevodioca na 29 svjetskih jezika, među kojima i na japanski, latinski, perzijski, turski, litvanski, urdu, albanski, malajski, esperanto (tri puta), novohebrejski itd. ...)

Slobodna Dalmacija br. 13135, 20. lipnja 1987., str. 37: *1. Križaljka* (Vodoravno: 4. Esperantski: nego)

Slobodna Dalmacija br. 13115, 31. svibnja 1987., str. 26: *Zov zavičaja.* (... Primili su nas tamo u podstanare esperantisti i veoma smo im zahvalni. ...)

Slobodna Dalmacija br. 13114, 30. svibnja 1987., str. 37: *8. Križaljka.* (Vodoravno: 42. Esperantski: nego)

Slobodna Dalmacija br. 13111, 27. svibnja 1987., str. 17: *“Zatočenici” Dubaija.* (... Kada sam onako za vrata, pitao jednoga trgovca u Penangu je li čuo za esperanto, čovjek je još više

ukosio oči i pitao me jede li se to sirovo. Pa se, evo, pitam, da li je – kad je već tako kako jest u bijelome svijetu – bolje vrijeme utrošiti na učenje engleskog ili esperanta. Život je, čini mi se, prekratak da bismo dočekali da esperanto postane svjetski jezik što engleski sigurno jest. Ili možda svi esperantisti već znaju engleski?)

Slobodna Dalmacija br. 13104, 20. svibnja 1987., str. 15: *Skupština esperantista*. Danas (20. svibnja) u velikoj dvorani Mjesne zajednice „Blatine-Škrape” održat će se redovna skupština Saveza za esperanto općine Split, na kojoj će se razmatrati prošlogodišnji rad i ovogodišnje manifestacije, posvećene 100. jubileju ovoga međunarodnog jezika i pokreta. Kako se očekuje, bit će više riječi o sudjelovanju splitskih esperantista i na međunarodnim manifestacijama, kao što je centralna proslava u Varšavi krajem srpnja uz sudjelovanje dosad rekordnog broja sudsionika sa svih kontinenata svijeta. Skupština počinje u 18 sati. (*Davor Grgat*)

Slobodna Dalmacija br. 13071, 15. travnja 1987., str. 18: *U povodu 60. godišnjice smrti dra L. L. Zamenhofa: 100. jubilej esperanta*. Dr Lazar Ljudevit Zamenhof – osnivač međunarodnog jezika esperanta – umro je 14. travnja 1917. godine. Majka Poljakinja, otac Židov, vlasnik gimnazije u kojoj je kao profesor predavao moderne evropske jezike. Tako je mladi Zamenhof već u porodici naučio jezike koje je zatim dobro prostudirao i svladavao. Poljski, hebrejski, rusk, a zatim grčki, latinski, njemački, talijanski i engleski – jezici su kojima je vladao kao materinskim. / Zamenhof je izučavao i druge jezike kako bi mu zamisao za stvaranje jednog neutralnog – zajedničkog jezika – bila što dokumentiranija. Zavjetna mu je misao bila stvoriti jedan zajednički, neutralni, međunarodni jezik koji bi podjednako bio blizak svima – bez obzira na rase, narodnosti i vjeroispovijesti – kako bi na taj način svijet postao jedn velika porodica. / Kako je dru Zamenhofu pošlo za rukom stvoriti jezik koji bi bio podjednako blizak svim narodima svijeta, ako se zna da je u toku posljednjih tisuću godina bilo više od 400 sličnih i neuspjelih projekata? / Dr Zamenhof je uspio u tome jer sebi nije postavio za cilj da svoj jezik nametne drugima i njihove jezike stavi u drugi plan, nego je uz puno poštovanje svakoga pojedinog nacionalnog jezika želio stvoriti samo jedan pomoćni međunarodni jezik koji bi pripadnicima raznih nacija omogućio da se međusobno na najbrži i najefikasniji način sporazumijevaju. / Godine 1887. –dakle, točno prije 100 godina – zahvaljujući pomoći svoga tasta, izdao je prvu knjigu: „Lingvo Internacia”, pod pseudonimom „Dr Esperanto” što na esperantu znači „doktor koji se nada”, pa je poslije i sam jezik dobio to ime. / Od tog vremena do danas esperanto je doživio golem uspjeh i postao jezik koji pripada svim nacijama svijeta, upravo onako kako ga je Zamenhof zamišljaо prije nego što je počeo na njemu raditi. Godine 1905. sazvan je I kongres esperantista u Francuskoj i prisustvovalo mu je više od 600 esperantista iz svih krajeva svijeta. Dra Lazara Ljudevita Zamenhofa tadašnja je francuska vlada odlikovala Ordenom Legije časti, najvišim francuskim odlikovanjem. / Godine 1907. osnovan je Universalna Esperanto-Ligo (Svjetski savez esperantista), koji ima za svrhu prevodenje značajnih djela na esperanto i pisanje originalnih. Danas imamo vrlo bogate biblioteke koje posjeduju originalnu i prijevodnu literaturu na esperantu. Esperantski pravopis sličan je našem – po Vuku, čitaj kako je napisano. Nije za potcjenjivanje činjenica da je esperantska gramatika toliko uprošćena da staje na dopisnicu, a nasuprot tome, rječnik je toliko bogat da se i najtananci nijanse mogu njime veoma jednostavno izraziti. / Nakon trogodišnjeg ili četverogodišnjeg učenja, ovaj jezik potaje kao materinji. / Kod nas je od 1911. godine – kada je izišlo prvo djelo na esperantu, „Zlatarevo zlato” A. Šenoe – do danas štampano mnogo publikacija i knjiga, među kojima i „Biografija maršala Tita” V. Dedijera, „Sumnjivo lice” B. Nušića, „Martin Krpan” F. Levstika, „Ciciban” G. Županovića, „Gorski vijenac” P. P. Njegoša, „Na Drini ćuprija” nobelovca I. Andrića, „Hasanaginica”, „Jugoslavija i nesvrstani pokret”, razna djela E. Kardelja – te mnoga druga djela i fragmenti. (*Davor Grgat*)

Slobodna Dalmacija br. 13059, 3. travnja 1987., str. 34: *Vladimir Puškaš iz Grude: Odgladovao 50 dana.* Gruda, 2. IV – Vladimir Puškaš (40) farmer koza iz Grude u Konavlima, poznat našoj javnosti po dobrovoljnem gladovanju, oborio je svoj vlastiti rekord u gladovanju od 50 dana. On je počeo gladovati 9. veljače i odlučio se na gladovanje od 60 dana, do 9. travnja. / – Izgubio sam 15 posto težine. Počeo sam sa 65 kg, a sada imam 57. Osjećam se vrlo dobro. Ostaje mi još samo nekoliko dana da oborim svjetski rekord u gladovanju. Sa mnom je prije tri dana počeo gladovati još jedan moj prijatelj – kazao nam je Vladimir Puškaš, poznat kao vegetarijanac i esperantist, ističući pri tome da preporučuje svakom čovjeku barem jednom godišnje višednevno gladovanje čime izbacuje otrove iz organizma i time garantira da se ne mora tražiti pomoć liječnima. (I.M.S.)

Slobodna Dalmacija br. 13053, 28. ožujka 1987., str. 37: *Na današnji dan. 1971. – Njegošev „Gorski vijenac“ preveden je na esperanto.*

Slobodna Dalmacija br. 13045, 20. ožujka 1987., str. 31: 2. *Križaljka.* (Vodoravno: 10. Umjetni jezik potekao iz esperanta)

Slobodna Dalmacija br. 13045, 20. ožujka 1987., str. 13: *Skupština esperantista.* Osma redovna godišnja skupština Društva za međunarodni jezik esperanto „Ivo Lola Ribar“ pri mjesnoj zajednici „Blatine-Škape“ održat će se u nedjelju, 22. ožujka s početkom u 10 sati u velikoj dvorani MZ, Končarova 73. (M. Č.)

Slobodna Dalmacija br. 13016, 19. veljače 1987., str. 10: *Pred godišnju konferenciju esperantskog društva: „Prijateljstvo“ širi krug prijatelja.* Zadarsko esperantsko društvo „Prijateljstvo“, koje djeluje već pune 23 godine, održat će u četvrtak godišnju konferenciju, što će biti nova prilika za osvrt na dosadašnji rad ovog društva koje okuplja blizu 300 članova. Pored izvještaja o radu u protekljoj godini te plana rada za ovu bit će govora i o nekim konkretnijim akcijama, kao što je mogućnost održavanja svjetskog omladinskog kongresa 1988. godine u Zadru te o prijedlogu projekta kluba međunarodnog prijateljstva čime bi se nastojale učvrstiti još nedovoljno razvijene međunarodne veze društva. / U toku prošle godine rad društva odvijao se u različitim oblicima, a organizacija i konsolidacija društva još je uvijek primarni zadatak za koji je dobra osnova okupljanje relativno velikog broja članstva. Priliku za sastajanje članovi društva nalaze u prostorijama Omladinskog doma, gdje im je na raspolaganju biblioteka od stotinjak naslova, među kojima se pored stručnih djela mogu naći i prijevodi svjetske i jugoslavenske književnosti, a društvo je pretplaćeno na desetak časopisa. / Uspješnim polaznicima tečajeva za početnike, a prošle godine održano ih je deset, na konferenciji će biti podijeljene diplome. Svakako najznačajniji događaj u 1986. bilo je savjetovanje „Esperanto u znanosti i praksi“ održano pod pokroviteljstvom Filozofskog fakulteta, a osim toga članovi društva aktivno su sudjelovali i na raznim skupovima esperantista izvan Zadra. (B. Mrčela)

Slobodna Dalmacija br. 13014, 17. veljače 1987., str. 6: *Iz Saveza za esperanto općine Split: Proslavajujuće. U proslavi stogodišnjice postojanja međunarodnog jezika esperanta učestvovat će i splitski esperantisti, zaključeno je na sastanku Saveza za esperanto općine Split. Pored sudjelovanja na nacionalnom kongresu u Banjoj Luci, učestvovanje su najavili i na proslavi „100 godina esperanta u kulturi“ koja će se u kolovozu uz prisutnost poznavaca ovog jezika iz Evrope i Afrike održati u Zagrebu. Uključujući se u proslavu te svečane godišnjice, članovi Saveza prisustvovat će i 72. svjetskom kongresu esperantista koji će se održati u Varšavi. (D. Gt)*

Slobodna Dalmacija br. 13013, 16. veljače 1987., str. 13: *Tecj za esperanto*. Esperantsko društvo „Bratstvo i jedinstvo“ organizira tečaj učenja međunarodnog jezika esperanta. Upis se vrši svaki radni dan od 18 do 20 sati u prostorijama kluba (Mihaljevića bb, kod Zlatnih vrata) ili na telefone 516-785 i 43-176. Prijave se primaju do 27. veljače. (N. Bk.)

Slobodna Dalmacija br. 13010, 13. veljače 1987., str. 3: *Stoljeće esperanta u Evropi i Africi: Proslava u Zagrebu*. Zagreb, 12. II – Našoj je zemlji povjerena organizacija još jedne svjetske esperantske prolave 100. obljetnice esperanta za Evropu i Afriku, što će se održati od 2. do 9. kolovoza u Zagrebu. Danas je na konferenciji za novinare u Savezu za esperanto Hrvatske prikazan bogat program te manifestacije. Pored simpozija o jezičnim problemima u međunarodnom komuniciranju, bit će u sklopu proslave organiziran i već tradicionalni međunarodni festival kazališta lutaka, gostovanje nekolicine profesionalnih i amaterskih kazališta, koncert zabavne glazbe esperantista, izložbe o povijesti esperanta.... Danas u Jugoslaviji ima oko 150 esperantskih društava i oko 30.000 organiziranih članova, no smatra se da je esperanto učilo oko pola milijuna ljudi. (J. Št.)

Slobodna Dalmacija br. 12995, 29. siječnja 1987., str. 13: *Sa sjednice Predsjedništva GK SSOH Split: Kome novac od igara na sreću?* (... Glavnina sredstava raspodijelila bi se na Savez izviđača, Muzičku omladinu, ferijalce i esperantiste ...)

Slobodna Dalmacija br. 12994, 28. siječnja 1987., str. 18: *In memoriam Pedja Milosavljević: Slikar poetskog realizma.* (... Bio je siguran u to da svaki umjetnik mora žudjeti ostvarenju nekakvog likovnog esperanta. ...)

Slobodna Dalmacija br. 12972, 6. siječnja 1987., str. 8: *Za vrijeme školskih praznika: Tečajevi esperanta.* Zadarsko esperantsko društvo organizira tečajeve esperanta za vrijeme školskih zimskih praznika. Ovaj put, na osnovi prošlogodišnjeg iskustva, organizirat će se dva tečaja, dopodnevni i popodnevni, koji će trajati po pet dana po dva sata dnevno. Tečajevi će se održavati u prostorijama Omladinskog doma, počet će u utorak 6. siječnja, a besplatni su i nikakav prethodni upis nije obavezan. Za kandidate prijepodnevne smjene obuka će počinjati u 10 sati, a poslijepodnevni tečaj u 17 sati. (J. M.)

Slobodna Dalmacija br. 13276, 8. studenoga 1987., str. 18: *U Sinju: Esperantisti na okupu.* Sinj – U Sinju je angažirano oko 40 pobornika esperantista, pa su oni onovali Društvo esperantista „Dinko Šimunović“. Zahvaljujući zalaganju pojedinaca, među kojima je vrijedno istaći Tomislava Grčića, Borisa Boškovića, Dragana Dragića, Antu Klarića i Tea Vukelića, njihovi članovi na najboljem su putu da dalmatinske esperantiste prezentiraju na ovogodišnjem kvizu koji će se održati u Kutini. (D.G.)

Slobodna Dalmacija br. 13278, 10. studenoga 1987., str. 13: *Nesvakidašnje sankcije zbog neprovodenja zakona: Udruženja u – ilegali.* – Posebnim rješenjem splitskog GSUP-a čak 12 društvenih organizacija i udruženja građana brisano je iz registra, pa formalno više ne postoji – Razlog: neusklađivanje statuta sa zakonskim odredbama. – Čak dvanaest splitskih društvenih organizacija i udruženja građana ovih su dana posebnim rješenjem Gradskog sekretarijata unutrašnjih poslova brisani iz registra. Razlog: neusklađivanje statuta sa zakonskim odredbama. „Nepostojeća“ udruženja su, tako: Foto-klub „Split“, Dobrovoljno vatrogasno društvo Žrnovnica, Društvo Blaćana i prijatelja Blata na Cetini, Turističko društvo Slatine, udruženje „Tezekas“ Split, Društvo ekonomista, Društvo pravnika, „Mar“ – grupa likovnih umjetnika Split, karate klub „Tempo“, Društvo arhitekata, Društvo esperantista, te zavičajni klub „Imotska krajina“.

/ Nešto potanje razjašnjenje tog poteza zatražili smo od Sunčice Glunčić, šefice Odsjeka za upravne poslove u splitskom GSIP-u. Problem je, saznajemo, u (ne)provodenju (novog) Zakona o društvenim organizacijama i udruženjima građana što je stupio na snagu prije otprilike dvije godine. Time su mnoga dosadašnja udruženja građana – koja se posebnim aktima zapravo smatraju društvenim organizacijama – bila dužna uskladiti svoje statute s novim Zakonom, te podnijeti nadležnom organu (GSUP) zahtjev za upis u registar društvenih organizacija. Istovremeno su statute trebala uskladiti i ona udruženja građana koja i dalje zadržavaju isti status. Kao krajnji rok za to u početku je bio definiran 31. prosinca 1985. godine, ali je poslije to prolongirano do 1. lipnja ove godine. / Međutim, iako je vremena bilo napretek, mnogi to nisu učinili. Ceh za to plaćaju tako što su sada praktički u – ilegali. Protiv rješenja splitskog GSUP-a o brisanju iz registra oni se mogu žaliti RSUP-u SR Hrvatke u Zagrebu ili pak obnoviti proceduru ponovne registracije, u skladu s novim Zakonom. Dakako da će ta procedura biti i dulja i komplikiranjem nego da su ta društva svoje statute uskladila na vrijeme. Podsjećamo da je zbog ovih zakonskih zavrzlama status „ilegalaca” steklo čak i – Društvo pravnika Splita. (V. I.)

Slobodna Dalmacija br. 13309, 12. prosinca 1987., str. 20: „*Omladinska iskra*”. „Omladinska iskra”, glasilo mladih Splita u najnovijem broju donosi, između ostalog, intervju s Milanom Janjićem i Branimirom Brkljačom, predsjednicima Konferencije SSOJ-a, odnosno PK SSO Vojvodine. „Iskra” objavljuje i razgovore s prvim urednicima tog lista – Hrvojem Bosnićem i Zoranom Krželjom. Predstavljeno je i više mladih stvaralaca iz različitih oblasti, kao i grupe „Animatori” i „Ekatarina Velika”. Govori se, također, o nekim ovdašnjim kolektivima: „Kaštelanskoj rivijeri”, Kliničkom bolničkom centru, „Jadranskoj željezari”, kazalištu za djecu i omladinu „Titovi mornari”, zatim o esperantu ... (Lj. V.)

Slobodna Dalmacija br. 13312, 15. prosinca 1987., str. 35: 1859. – Rođen je očni liječnik i filolog iz Varšave Lazar Ludwik Zamenhof, tvorac međunarodnog jezika esperanta. Zamenhof je umro 1917. godine.

Slobodna Dalmacija br. 13314, 17. prosinca 1987., str. 17: *65 godina esperanta na tlu Dalmacije: Jubilej jezika nade*. – Mnogim čitateljima vjerojatno nije pozانتо da je Drugi kongres KPJ u Vukovaru donio posebnu rezoluciju kojom podržava učenje i širenje međunarodnog jezika – Ove godine esperantisti širom svijeta svečano obilježavaju 100. godišnjicu esperanta, a splitski esperantisti i 65 godina od osnutka prvog Društva esperantista u Dalmaciji. / Ravno prije 100 godina pojavio se u Varšavi prvi udžbenik međunarodnog jezika s nekoliko tekstova na novom jeziku i potpune gramatike koja se sastojala samo iz 16 pravila. Autor je bio dr Lazar Ljudevit Zamenhof, no on je objavio djelo pod pseudonimom „D-ro Esperanto”, prema kojem je jezik poslije često nazivan. Do prethodne godine objavljeno je na tisuće raznih esperantskih udžbenika, a esperantske organizacije sada djeluju u svim dijelovima svijeta. Samo ove godine preko 140.000 osoba koristilo se esperantom na međunarodnim kongresima, konferencijama i sastancima. Esperantska literatura sastoji se iz prevedenih i originalnih romana, novela, drama, pjesama, naučnih radova, disertacija, studija... / Esperantski pokret rapidno se razvijao, ali je imao i svoje padove, naročito za vrijeme dvaju ratova. Godine 1905. održan je prvi kongres esperantista, kome je prisustvovalo 688 istomišljenika iz mnogih zemalja svijeta, dvije godine poslije osnovana je Universalna Esperanto-Ligo (Svjetski savez esperantista), a zatim i Akademija koja ima za cilj širenje esperantskog pokreta, te „čistoću” jezika i prevodenje značajnijih djela na esperanto i s esperanta na nacionalne jezike. U nas je prvo djelo na esperantu objavljeno 1911: bilo je to „Zlatarevo zlato” Augusta Šenoe. Posebnu podršku esperantu je kod nas imao u naprednom radničkom pokretu. Za mnoge će vjerojatno biti novost činjenica da je II kongres KPJ u Vukovaru donio posebnu rezoluciju o esperantu, u kojoj u potpunosti podržava učenje

i širenje međunarodnog jezika. Poslije te preporuke esperanto se naglo proširio među našim radništvom i naprednom inteligencijom. / Split je poput brojnih mjesta u našoj zemlji već tada bio jako središte esperantskog pokreta. Premda korijeni esperanta u Splitu datiraju od davne 1918/19, kada su se javili prvi esperantisti (po sjećanju nedavno preminulog Ivana Rožića Srpa, jednog od najstarijih članova KPJ iz Trogira, esperanto se podučavao krajem drugog desetljeća u splitskoj Pošti, da bi se prvi esperantisti javili 1922, i to Bude Borjan, iz Drniša i Ivan Mordin Crni, na Pelješcu). Godine 1922. u Splitu je osnovano Eperantsko društvo „Split“ koje i danas djeluje, a dvije godine poslije Split je bio domaćin II nacionalnog kongresa jugoslavenskih esperantista. Između dva rata u Splitu je aktivno djelovalo Sportsko društvo „Espero“ („Nada“), koje je u tim kritičnim predratnim godinama bilo izrazito marksistički orijentirano. / U NOB-u su esperantisti također dali svoj dragocjen doprinos: život je ostavilo oko 340 esperantista iz 90 gradova naše zemlje, među kojima je i 37 narodnih heroja. Iz Dalmacije su u NOB-u poginula 42 esperantista, među kojima i dva narodna heroja: Ante Jović i Ivan Mordin Crni. / U poslijeratnom razdoblju Split je također dao esperantskom pokretu dragocjen doprinos. Tako je 1959. u povodu 100-godišnjice rođenja dra Zamenhofa, u splitskom brodogradilištu sagrađen poljski prekoceanski brod „Zamenhof“, koji je prvi ponio zastavu esperanta morima i oceanima svijeta. Godinu dana poslije u Splitu se održava Treći kulturni festival jugoslavenskih esperantista, uz sudjelovanje brojnih međunarodnih kulturnih društava i kazališnih kuća. Split je dao svjetskom esperantskom pokretu i dva predsjednika: Ivo Lapenna je bio predsjednik UEA, a Ivo Osibov Svjetske organizacije omladine esperantista. Danas ovdje uspješno djeluju Društvo esperantista „Split“, Eperantsko društvo „Bratstvo i jedinstvo“ i Društvo za esperanto „Ivo Lola Ribar“. / Svečana akademija u povodu 100. godišnjice esperanta i 65. godišnjice prvog esperantskog društva u Dalmaciji održat će se danas s početkom u 19 sati u splitskom Muzeju revolucije. (Priredio: *Davor Grgat*)

Slobodna Dalmacija br. 13317, 20. prosinca 1987., str. 39: *Radio program. ZG 1 (23,45 Emisija za esperantiste)*

Slobodna Dalmacija br. 13325, 28. prosinca 1987., str. 13: *Svečanost za djecu*. U povodu Dana dječje radosti sutra u 17 sati održat će se priredba u velikoj sali Mjesne zajednice Blatine-Škrape, Končareva 73. U programu će sudjelovati Društvo „Naša djeca“ (vrtić „Slavica“), đaci iz OŠ „Ranko Orlić“, društva za esperanto „Ivo Lola Ribar“, „Bratstvo-jedinstvo“ i „Dinko Šimunović“, te omladinci i vojnici iz kasarne „Dvadeseta dalmatinska brigada“. (L.V.)

Slobodna Dalmacija br. 13328, 31. prosinca 1987., str. 15: *Ivo Lapenna 1909-1987: Esperanto poput materinjeg jezika.* – Polovicom prosinca u Kopenhagenu je umro čovjek koji je rođen u Splitu i koji je godinama stajao na čelu Svjetskog esperantskog saveza – U Kopenhagenu se, na sam dan Zamenhofova rođenja, 15. prosinca, ugasio život jednog od najrevnijih, najžilavijih i najuznositijih pobornika esperanta, uglednog sveučilišnog profesora, akademika, plodna publicista, vrsna poliglota, znanstvenika, oratora i vatrena polemičara – dra Ive Lapenne. / Lapenna se rodio 5. studenoga 1909. godine u Splitu gdje je započeo, a u Zagrebu završio klasičnu gimnaziju. U Zagrebu se posvetio studiju glazbe (violončelo) i studiju pravnih znanosti, da bi u dobi od 23 godine postigao stupanj doktora prava. Počinje blistava karijera mladog pravnika i advokata, koji se od 1941. godine uključuje u NOB, obavljajući do kraja rata različite funkcije i dužnosti. Kao član jugoslavenske delegacije aktivno sudjeluje u radu Mirovne konferencije u Parizu 1946. godine, da bi iduće dvije godine bio pravni savjetnik na haškom Međunarodnom sudu, a zatim, do umirovljenja, sveučilišni profesor komparativnog svjetskog i istočnoevropskog prava na londonskom sveučilištu. / Za međunarodni jezik esperanto zainteresirao se još 1928. godine i od tada neumorno i neštedimice, skoro šest desetljeća,

izgara za ciljeve tog jedinstvenog kulturno-društvenog fenomena u svijetu. Od osnivanja prvog Akademskog esperantskog društva u Zagrebu 1929. godine, na čijem je čelu ustrajao do 1949. godine, pa do osnivanja međunarodnog Neutralnog esperantskog pokreta u Velikoj Britaniji 1976. godine, proteklo je 47 godina samoprijegorna rada na promicanju Zamehofovih humanističkih idea. Od 1937. do 1941. godine dr Lapenna je bio predsjednik Jugoslavenskog esperantskog saveza, a od 1938. član predsjedništva Svjetskog esperantsko saveza (UEA) sa sjedištem u Rotterdamu. Godine 1955. postaje glavni tajnik UEA, da bi u razdoblju od 1964. do 1976. godine obavljao dužnost njegova predsjednika. / Članom Esperantske akademije postao je 1952. godine kada počinje i njegova vrlo plodonosna aktivnost u UNESCO-u. Upravo njemu treba zahvaliti što je Svjetski esperantski savez (UEA) u UNESCO-u prihvaćen kao nevladina organizacija u konzultativnim odnosima, i što je u Montevideu 1954. godine prihvaćena esperantska rezolucija kojom se potvrđuje istovjetnost ciljeva UNESCO-a i UEA i podržavaju svi napori esperantske organizacije u rješavanju problema međunarodnog komuniciranja. / Za dra Ivu Lapennu može se bez pretjerivanja reći da mu je esperanto drugi materinski jezik, premda je zamjetno vladao brojnim svjetskim jezicima. Ipak, najkoherentnije napisana publicistička djela, nadahnuta i prožeta humanističkim internacionalizmom i slobodarskim duhom esperantske su provenijencije, najčešće tiskana u više izdanja i prevedena na strane jezike. Briljantan govornik i stilist dr Lapenna je, poput najboljih esperantskih književnih stvaralaca, svojim najboljim tekstovima, a ima ih nekoliko stotina (studija i članaka), pokazao što jedan kreativan duh može učiniti s „umjetnim” jezikom, kakve sve dosege i dubine, strukturalne, semantičke, intonacijske i misaone, on može imati. (*Antun Šimunić*)

Slobodna Dalmacija br. 13333, 8. siječnja 1988., str. 30: *7 dana u 7 redaka*. SR: Naša poznata glumica Vida Jerman obilazi svijet s monodramom „Šapat u uraganu” Spomenke Štimec, ali na esperantu („Virino kiu flustras en uragano”). Slušali su je u Pekingu, Budimpešti, Grazu, Upsali, Varšavi ... Uskoro će zajedno s Vesnom Pećanac pripremiti još jednu predstavu na međunarodnom jeziku („Žene, dobro jutro!” Duška Radovića), s kojom će rado biti viđena, uvjereni smo, na mnogim pozornicama izvan naših granica. Gotovo da čovjek zažali što mi među nama svi ne govorimo esperanto.

Slobodna Dalmacija br. 13340, 15. siječnja 1988., str. 6: *Učenje esperanta u Vrgorcu: Tečaj za nastavnike*. Vrgorac – Zaljubljenik esperanta profesor Alekса Hršić iz Splita, inače rođeni Vrgorčanin, održat će tečaj esperanta za nastavnike srednjoškolskog centra „Tin Ujević”, koji će poslije samostalno održavati tečajeve esperanta u Vrgorcu. Inače, u rodnoj kući profesora Hršića od prije desetak godina djeluje esperanto-klub „Ante Hršić”, koji ima i značajan fond knjiga. Tako su stvorenii svi potrebni uvjeti za učenje esperanta u Vrgorcu. (*J. M.*)

Slobodna Dalmacija br. 13347, 22. siječnja 1988., str. 17: *Aktivnosti sinjskog društva esperantista: Esperantisti u S. Požegi*. Sinj – Grupa sinjskih esperantista iz društva „Dinko Šimunović” je boravila u Slavonskoj Požegi gdje su održani kulturni i sportsko-rekreativni susreti esperantista naše republike. Vrijedno je istaknuti da je posredstvom Društva za esperanto „Ivo Lola Ribar” iz Splita prošle godine u Sinju, Trilju i na Braču održan dopisni tečaj. (*D. Grgat*)

Slobodna Dalmacija br. 13356, 31. siječnja 1988., str. 41: *Radio ZG 1. (23,45 Emisija za esperantiste)*

Slobodna Dalmacija br. 13360, 4. veljače 1988., str. 17: *Esperantisti na okupu*. Danas s početkom u 18 sati u MZ „Blatine-Škrape” održat će se izborna skupština Društva esperantista „Ivo Lola Ribar”. Na skupu će se izabrati novi delegati i izvršni organi društva. (*A. B.*)

Slobodna Dalmacija br. 13361, 5. veljače 1988., str. 23: *7 dna u 7 redaka.* NE: Čuli ste za esperanto, ali sigurno niste za „obskuranto“! A eto tako, javlja Reuters, članovi Evropskog parlamenta iz Velike Britanije nazivaju jezik kojim se koristi birokracija Evropske zajednice. U materijalima koje ona ispisuje ribe su, na primjer, postale „životinje slatkih i slanih voda“, cvijeće je „povrće nepogodno za jelo!“ A mi bili uvjereni da je naš „referatsko-mikrofonski“ rječnik nenadmašan.

Slobodna Dalmacija br. 13374, 18. veljače 1988., str. 26: *Radio ZG 1.* (23,45 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 13375, 19. veljače 1988., str. 17: *Skup esperantista sinjskoga „Dinka Šimunovića“: Esperanto osvaja.* Sinj – Premda esperantski pokret u Sinju djeluje tek jednu godinu, svakim je danom masovniji, rečeno je na sastanku Društva esperantista „Dinko Šimunović“. Susreti sinjskih esperantista s kolegama iz Slavonije i Baranje u Slavonskoj Požegi, te na seminaru za napredne esperantiste u Zagrebu ocijenjeni su uspješnim i dobrodošlim. Na sastanku je rečeno da bi takve susrete i ubuduće trebalo održavati i da bi bili od višestrukih koristi. Dogovoren je da nekoliko sinjskih esperantista sudjeluje i na predstojećem seminaru o kompjutorima u Budimpešti, čiji će radni jezik biti esperanto. Nekoliko omladinaca vjerojatno će sudjelovati u radu Svjetskog kongresa omladine esperantista, a mlađi na republičkom kvizu o znanju u Sisku. Tema je „Titovi putovi po nevrstanim zemljama svijeta“. Da je zanimanje za esperantom u Sinju sve veće, potvrđuje i podatak što se taj jezik uči u više škola. U područnoj školi u Čitluku otvorena je izložba o esperantu, a dva se tečaja održavaju u Domu mlađih u Sinju. Predviđa se osnivanje aktiva ili društava esperantista i u Trilju, Vrlici i Kninu. (D. Grgat)

Slobodna Dalmacija br. 13378, 22. veljače 1988., str. 13: *Tečaj esperanta.* Esperantsko društvo „Bratstvo i jedinstvo“ organizira novi osnovni tečaj za početnike koji će trajati dva i pol mjeseca. Upisi počinju danas (od 18 do 20 sati) u prostorijama Društva, Mihaljevićeva bb, kod Zlatnih vrata. Udžbenici i rječnici osiguravaju se svakom polazniku tečaja. (O. G.)

Slobodna Dalmacija br. 13379, 23. veljače 1988., str. 27: *Odesa, Odesa itd. (... Slavenski esperanto ... Razgovor je u okviru nepostojećeg međuljudskog esperanta, pretežno neprevodivog, ali snalazimo se. ...)*

Slobodna Dalmacija br. 13393, 8. ožujka 1988., str. 12: *Za esperantiste: Skupština „Prijateljstva“.* U društvenim prostorijama Omladinskog doma u četvrtak će se održati godišnja skupština zadarskog Esperantskog društva „Prijateljstvo“. S obzirom na sve veću popularnost međunarodnog jezika na zadarskom području, očekuje se da će godišnjoj skupštini prisutvovati velik broj članova Društva, esperantisti i prijatelji esperanta. (Z. Ž.)

Slobodna Dalmacija br. 13394, 9. ožujka 1988., str. 24: *Riječ-dvije s Reneom Matoušekom, pjesnikom i stomatologom: Žegar – izazov i provjera.* – Ako čovjek nema svojih sadržaja, onda može biti nesretan i usred New Yorka ili Pariza – kaže autor upravo objavljene zbirke haiku-poezije – Ovih se dana u biblioteci „Macuo Bašo“ Udrženja književnih i likovnih stvaralača u Odžacima, pojavila zbirka haiku-pjesama s naslovom „Žegar“. Da ne bi bilo nikakve zabune, moramo odmah kazati da se u naslovu zbirke jednostavno krije ime jednog pitomog sela u obrovačkoj općini, smještenog u neposrednoj blizini rijeke Zrmanje, koje je uglavnom bilo bar dosad poznato kao izvor atletskih, odnosno sportskih talenata. Zasluga za stavljanje imena ovog sela u naslov jedne zbirke pjesama pripada njezinu autoru Reneu Matoušku, zubar-stomatologu u Zdravstvenoj stanici u Žegaru, inače rođenom u Slavoniji, točnije u Vukovaru.

/ – U Žegar sam došao prije dvije godine i mogu kazati da sam prvi zubar-stomatolog u ovom dijelu obrovačke općine – priča nam Rene. Tako mi je pripala u dio dužnost i čast da udarim prve temelje zdravstvene kulture iz moje struke i to od najmladih do odraslih. / U kontaktu s ljudima proučavam (i zapisujem) običaje, jezik, i uopće materijalnu i duhovnu kulturu ljudi ovoga kraja. Ako čovjek nema svojih sadržaja, onda može biti nesretan i usred New Yorka ili usred Pariza. Meni u Žegaru nije dosadno. / – Književnost je jedan od Vaših ozbiljnijih hobija? / – Ne bih rekao da mi je to hobi, nego paralelno zanimanje. Ja bih prije rekao da je moj posao stomatologa posao od kojega živim, a da mi je pisanje posao kojim se bavim. I jedno i drugo nastojim raditi profesionalno. / – Zbirka haiku-pjesama „Žegar” Vaša je druga objavljena knjiga? / – Godine 1980. objavio sam zbirku pjesama s naslovom „Jaka veza”, koja je za kratko vrijeme bila rasprodana. Knjiga pjesama s naslovom „Prasci” čeka izdavača, a u pripremi mi je knjiga kratkih proza, od kojih sam neke objavljuvao u listovima i časopisima („Quorum”, „Oko”, „Večernji list”, „Polet”, „Studentski list”, „Književna reč”, splitski „Vidik” itd.). Autor sam prvonagrađene „Najkraće ljubavne pjesme” na natječaju Centra za kulturne djelatnosti omladine grada Zagreba 1980. godine i drugonagrađene pjesme „U daljini vidim prasce” na Festivalu mladih pjesnika Jugoslavije 1982. godine. Još kao student bio sam dosta aktivan u esperantskom društvu i, usput da kažem, nastavnik sam esperanta. S dramskom grupom esperantskog kluba „Sek” iz Zagreba, u kojem sam glumio i pisao glazbu, gostovao sam s dvije predstave premijerno izvedene u Antwerpenu i Stockholmu. Od instrumenata sviram harmoniku, gitaru, klavir i flautu. Još kao srednjoškolac u Vukovaru sam pokrenuo literarni list „Lira”, bio sam osnivač i voditelj književne grupe „Stope”, a kao student u Zagrebu bio sam urednik jednog lista u Velikoj Gorici. Bavio sam se čak i šansonom. / – Dakle ostajete u Žegaru? / – Ovdje sam dvije godine i za sada ne vidim nikakvog razloga niti potrebe da se negdje mičem. Žegar sam inače doživio kao svoj izazov i kao provjeru svojih mogućnosti snalaženja u oskudnijim prilikama, kad u prvi plan dolaze do izražaja čovjekovi vlastiti sadržaji. Dok toga bude u meni, i Žegar će mi biti zanimljiv. (*Stanko Bašić*) /Ilustrirano portretom autora/

Slobodna Dalmacija br. 13405, 20. ožujka 1988., str. 16: *Sa skupštine Saveza za esperanto općine Split: Esperanto i u škole.* Splitski esperantisti, bez obzira na to što su u toku prošle godine imali nekoliko značajnih i uspješnih akcija saveznog i međunarodnog karaktera, ipak nisu u potpunosti zadovoljni svojim radom. Zato bi u sljedećem razdoblju predsjedništvo Saveza za esperanto općine Split moralo omasoviti pokret, osigurati članstvu kvalitetnije učenje ovog međunarodnog jezika, praćenje esperanto-časopisa iz pedesetak zemalja svijeta te osigurati sredstva za normalan rad. Splitski esperantisti sudjelovali su i na 72. kongresu u Varšavi gdje je obilježena i 100. godišnjica postojanja ovog jezika, a razmišlja se i o mogućnosti uvođenja esperanta u škole i na Filozofski fakultet. (I. Ks.)

Slobodna Dalmacija br. 13406, 21. ožujka 1988., str. 11: *Inozemna ulaganja u Primošten: „Mara III” za milijun i po dolara.* (... Prisjetimo se, na kraju, da je prvi kamp u Primoštenu otvoren već daleke 1960. godine kao centar esperantista i da je to inicirala Zagrebačka zvjezdarnica, između ostalog i svojom poznatom knjigom „Drama u svemiru”. Esperantisti su preko svojih skupova i kongresa Primošten pročuli svijetom, što im je i trajna zasluga. ...)

Slobodna Dalmacija br. 13415, 30. ožujka 1988., str. 16: *Tečaj esperanta.* Supetar – U osnovnoj školi „Dr Jerko Radmilović” u Supetru, započeo je tečaj esperanta. Za tečaj se prijavilo više od 40 učenika. Zajedno s učenicima, esperanto uče i direktorica i blagajnica škole. Tečaj je iniciralo i organiziralo Društvo za međunarodni jezik esperanto „Ivo Lola Ribar” iz Splita.

Slobodna Dalmacija br. 13434, 18. travnja 1988., str. 15: *Esperantisti Sinja sve aktivniji: Izložba u Domu mlađih.* Sinj – Društvo za esperanto „Dinko Šimunović“ u Sinju priredilo je u Domu mlađih izložbu o esperantu, koju je postavio esperantista Franjo Jutriša iz Slavonskog Broda. Izloženo je više od 100 eksponata iz cijelog svijeta, a 17 će knjiga na esperantu Jutriša, nakon zatvaranja izložbe, pokloniti Gradskoj knjižnici u Sinju. / Na republičkom kvizu u Sisku „Tito u nesvrstanim zemljama“ nastupit će i esperantisti iz „Dinka Šimunovića“ te iz triju osnovnih škola: „Jozo Vrdoljak-Ćićo“, „Franjo Masnić“ i „Sinjski skojevci“ u kojima se uči ovaj međunarodni jezik. (D. Grgat)

Slobodna Dalmacija br. 13457, 14. svibnja 1988., str. 26: *Askeza i glamour /skulpture i crteži Kuzme Kovačića/.* (... U tome je i prednost Kovčićeva da reprezentirano i intimno, marginu i središnji događaj pomiri na sinkretičkoj podlozi univerzalnog kiparskog esperanta. ...)

Slobodna Dalmacija br. 13476, 2. lipnja 1988., str. 26: *Radio ZG 1.* (23,45 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 13478, 5. lipnja 1988., str. 39: *Radio ZG 1.* (23,45 Emisija za esperantiste)

Slobodna Dalmacija br. 13490, 16. lipnja 1988., str. 13: *Kviz za esperantiste.* Esperantsko društvo „Bratstvo-jedinstvo“ organizira večeras s početkom u 18 sati u prostorijama OŠ „Veljko Vlahović“ kviz za osnovce koji su u sklopu slobodnih aktivnosti učili esperanto. Sudjelovat će četiri ekipe iz Sinja, Kaštel-Lukšića i Splita koji će, među ostalim, odgovarati i na pitanja o razvoju esperantskog pokreta. Ujedno će biti postavljena prigodna izložba, a organizator poziva sve zainteresirane da prisustvuju. (LJ. V.)

Slobodna Dalmacija br. 13493, 19. lipnja 1988., str. 13: *Nagrađeni esperantisti.* Prvo mjesto na kvizu znanja „Esperanto – jezik i pokret“ za učenike osnovnih škola osvojila je ekipa esperantskog društva „Bratstvo-jedinstvo“ iz Splita. Na drugoj poziciji je OŠ „Vjeko Butir“ iz Kaštel-Lukšića, treća je OŠ „Veljko Vlahović“, inače domaćin kviza i četvrta ekipa Društva za esperanto „Dinko Šimunović“ iz Sinja. Organizator tog takmičenja bilo je splitsko društvo „Bratstvo-jedinstvo“, a – uz prigodne knjige pobjednicima i ostalim takmičarima, stotinjak sudionika je u organizaciji Saveza za esperanto općine Split jučer nagrađeno i izletom na slapove Krke. (LJ. V.)

Slobodna Dalmacija br. 13503, 29. lipnja 1988., str. 32: *Oglaši.* Dana 29. VI 1988. navršava se mjesec dana od smrti našeg dragog supruga, oca, nona i pranona MARINA (MIRKA) DUPLANČIĆA, pok. Ante. U boli, koja nas je zadesila, najiskrenije zahvaljujemo svim onima koji su nam izrazili sućut i prisustvovali posljednjem ispraćaju dragog nam pokojnika i okitili njegov grob vijencima i cvijećem. Zahvaljujemo župniku don Luki Prceli na toplim oproštajnim riječima kao i ostalim svećenicima koji su prisustvovali ispraćaju. Posebno zahvaljujemo profesoru Aleksandru Hrstiću, koji se u ime esperantskog društva oprostio od dragog nam pokojnika. Također izražavamo zahvalnost don Frani Begu, don Juri Juginoviću, don Anti Kusiću i don Anti Klariću, koji su pokojnika posjećivali i tješili tokom njegove bolesti. Svima još jedno hvala. Sv. misa zadušnica održat će se u četvrtak 30. VI 1988. u 19 sati u Crkvi Sv. Duje (katedrala). Tugujuća supruga i djeca s obiteljima. /fotografija pokojnika/

Slobodna Dalmacija br. 13517, 14. srpnja 1988., str. 26: *Predstava za djecu: „Ruska sol“ (subota, 1. program TV, 13,40).* Na prošlogodišnjem Međunarodnom festivalu kazališta lutaka

PIF u Zagrebu na kojem se izvode predstave za djecu, kao i one namijenjene odraslima, Program za djecu TV Zagreb snimio je predstavu „Ruska sol”, Kazališta lutaka iz Tomska u Sovjetskom Savezu, koju je Međunarodni dječji žiri 20. PIF-a proglašio za najbolju dječju predstavu Festivala, a nagrađena je i za odličan esperanto na sceni. Riječ je o bajci u kojoj od trojice braće, koji su kao trgovci krenuli na put, najbolje prolazi najmlađi Ivan. Zahvaljujući svojoj dobroti dobiva od Diva bijeli kamen – sol vrlo dragocjenu u ono doba. / Predstava je pretežnim dijelom igra živih glumaca igrana u stilu tradicionalnih sajamskih predstava, dok su lutke u drugom planu. Vrlo efektna scenografija Itine Uvalove i kostimi Lubovi Petrove, kao i brojni muzički brojevi u kojima su zastupljene sve zemlje, posebne su odlike ove predstave. Tekst je napisao Jurij Fridman, koji je i režiser zajedno s Romanom Vindermanom. / Predstava „Ruska sol” emitira se u povodu održavanja 44. međunarodnog omladinskog kongresa Svjetskog esperantskog saveza, koji se održava u Zagrebu od 15-22. srpnja 1988. godine.

Slobodna Dalmacija br. 13518, 15. srpnja 1988., str. 26: *U Zagrebu danas počinje: Kongres mladih esperantista.* Više je razloga za izbor teme „Komuniciranje u 21. stoljeću”, koja će se obraditi od 15. do 22. srpnja na 44. svjetskom kongresu omladine esperantista u Zagrebu, uz sudjelovanje oko 600 sudionika iz pedesetak zemalja svijeta. Kongres će nastojati prikazati sve apekte komunikacijske budućnosti: od inovacija na području razvoja prometnih sredstava, PTT-komunikacija, razmjene informacija putem telegrafskih agencija sve do razvoja računarske i satelitske tehnologije. Nastojat će (ne samo teorijski) obraditi sve aspekte teme i demonstrirati ih kroz upotrebu odgovarajuće tehnologije od strane samih sudionika kongresa. Planira se da za vrijeme kongresa izlaze dnevne novine koje će uređivati i uz pomoć najsuvremenije tehnologije i izdavati sami sudionici kongresa. Također se planira rad stalne radio-stanice, internog televizijskog sistema, elektroničke pošte i niza računarskih terminala različitih namjena te demonstracija napretka u strojnom prevođenju, kompjuterskom generiranju govora i dr. (D. G.)

Slobodna Dalmacija br. 13520, 17. srpnja 1988., str. 3: *Otvoren 44. svjetski kongres mladih esperantista: Prevodenje – esperantom.* Zagreb, 16. VII (Tanjug) – Predsjednik Saveza socijalističke omladine Jugoslavije Branko Greganović otvorio je danas u Zagrebu 44. svjetski kongres mladih esperantista, u čijem će radu sudjelovati više od 6000 /greška: 600/ omladinaca iz oko 40 zemalja sa svih kontinenata. Glavna tema kongresa, koji traje do 22. srpnja, jest „Komunikacija u 21. stoljeću”. / Pored stručnog dijela simpozija, koji je podijeljen u tri dijela i na kojem će biti predstavljen i projekt nizozemske vlade o kompjutorskom prevođenju uz pomoć esperanta, održat će se više dramskih i muzičkih priredbi na esperantu.

Slobodna Dalmacija br. 13522, 19. srpnja 1988., str. 17: *Lanjski snjegovi.* (... U galeriji „Zlatna vrata” (ex „Prisca”) koja pamti i bolje dane, zajedno izlažu Mersad Berber, Safet Zec, Mijodrag Vujačić, Ana Ristić, Zoran Nastić. Petoro autora koje vežu tanke niti zajedništva ili netaktično govoreći, rogobatnim rječnikom istine, baš nikakve niti, zaputilo se u neku vrstu bezglave ekskurzije „za ljetnim suncem” kako bi „pod istim svjetлом u istom prostoru” (kataloški navodi) progovorilo nerazumljivim stranim jezicima koji ponajviše sliče burzovnom esperantu. ...)

Slobodna Dalmacija br. 13527, 24. srpnja 1988., str. 15: *Umjetnički salon u Splitu: Likovni esperanto.* (... Za nas on je ipak internacionalac koji govori jezikom svjetskog likovnog esperanta ...)

Slobodna Dalmacija br. 13547, 14. kolovoza 1988., str. 35: *Oglas.* Dana 14. VIII 1988. navršava se mjesec dana od smrti našeg dragog supruga, oca, brata i djeda MARINKA BILUŠA, pok. Frane. Dirnuti ukazanom pažnjom, u nemogućnosti da svima zahvalimo, ovim putem

izražavamo duboku zahvalnost rodbini, prijateljima i znancima, koji su okitili odar, izrazili sućut usmenim ili pismenim putem i svojim prisustvovanjem uveličali posljednji ispraćaj dragog nam pokojnika. Posebno zahvaljujemo gradskoj glazbi Omiš, Savezu za esperanto Općine Split, OMER „Đeki Srbljenović”, kao i obiteljima Karninčić i Ligutić koji su bili pri ruci u najtežim trenucima. Supruga Lucija s djecom (27753) /fotografija pokojnika/

Slobodna Dalmacija br. 13565, 1. rujna 1988., str. 26: *Mini-teleks.* OSIJEK: Tema Četvrtog međunarodnog susreta „Ivan Flanjak” potkraj ožujka iduće godine, što ga priprema Esperantski kulturni centar, bit će „Tibor Sekelj – novinar i književnik”. – ZAGREB: Na 21. međunarodnom festivalu lutaka nastupa dvadeset teatara iz jedanest evropskih zemalja s predstavama za djecu i odrasle na nacionalnim jezicima i na esperantu.

Slobodna Dalmacija br. 13566, 2. rujna 1988., str. 16: *Tečaj esperanta.* Društvo za međunarodni jezik esperanto –Ivo Lola Ribar” i u ovoj školskoj godini organizira tečaj esperanta za početnike koji će trajati 30-ak sati, a polaznici trebaju izdvojiti 15.000 dinara. Zainteresirani se mogu javiti do 10. rujna radnim danom od 10 do 13 i od 17 do 19 sati u prostorijama Mjesne zajednice „Blatine-Škrape” u Končarevoj 73. (Lj. V.)

Slobodna Dalmacija br. 13571, 7. rujna 1988., str. 27: *Još tri dana do „Trke s vremenom”:* Škverani u prvim redovima. (... Esperantsko društvo „Bratsvo-jedinstvo” poziva ovim putem svoje članove da sudjeluju u „Trci s vremenom”. Oni će se sutra od 19 do 20 sati moći prijaviti u prostorijama društva. ...)

Slobodna Dalmacija br. 13586, 22. rujna 1988., str. 42: *Subotica: Umro Tibor Sekelj.* Subotica, 21. IX (Tanjug) – U Subotici je poslije kraće bolesti, u 76. godini preminuo najpoznatiji jugoslavenski istraživač i putopisac Tibor Sekelj. Rođen u Spiškoj Suboti u Čehoslovačkoj, Sekelj je od 1954. godine živio u Subotici i putovao svijetom. Poslije završetka studija prava u Zagrebu i muzeologije u Beogradu, Sekelj je jedno vrijeme obavljao dužnost direktora Gradskog muzeja. Prije toga, on je obišao sve kontinente, a utiske sročio u 15-ak knjiga. Njegovi romani, uglavnom namijenjeni najmlađima, nalaze se u mnogim bibliotekama širom svijeta, a djela su mu prevedena u oko 50 zemalja. Sekelj je bio i jedan od najvećih jugoslavenskih poznavalaca esperanta, a jedno je vrijeme rukovodio svjetskom organizacijom esperantista. Subotici, u kojoj je do posljednjeg sata živio, Sekelj je poklonio vrijednu zbirku predmeta sa svojih dalekih putovanja.

Slobodna Dalmacija br. 13597, 3. listopada 1988., str. 13: *Društvo „Bratstvo-jedinstvo”:* *Tečajevi esperanta.* Esperantsko društvo „Bratstvo-jedinstvo” organizira dva tečaja esperanta: A u trajanju tri mjeseca za početnike i B za one koji žele usavršiti znanje toga međunarodnog jezika, nakon čega mogu biti i kvalificirani predavači. Svi zainteresirani trebaju se javiti večeras u 20 sati u prostorije društva u Mihaljevićevoj ulici b.b. (kod Zlatnih vrata). (Lj. V.)

Slobodna Dalmacija br. 13615, 21. listopada 1988., str. 8: *U omladinskom domu: Tečajevi esperanta.* U sklopu aktivnosti zadarskog esperantskog društva „Prijateljstvo” počeli su tečajevi za učenje toga međunarodnog jezika što ga je 1887. godine stvorio poljski liječnik Ludwik Lazar Zamenhof. Kratki tečajevi za početnike bit će besplatni, a održavat će se u Omladinskom domu. / Iako stvoreno još 1964. godine, zadarsko Esperantsko društvo dobilo je idealne uvjete za rad tek izgradnjom Omladinskog doma, a sada okuplja pedesetak aktivnih članova. U ovoj godini, kako je planom predviđeno, Esperantsko društvo poradit će na zainteresiranosti učenika osnovnih škola za uvođenje esperanta kao izvannastavnog predmeta. (Z. Ž.)

Slobodna Dalmacija br. 13615, 21. listopada 1988., str. 12: *Cocktail.* SINJ – Esperantski savez Hrvatske povjerio je ovogodišnju organizaciju republičkog kviza o esperantu i nesvrstanosti, koja će se održati za Dan Republike, sinjskom esperantskom klubu „Dinko Šimunović”. Ovo treba prije svega shvatiti kao izuzetno priznanje mladim sinjskim esperantistima koji su, premda tek slave prvu godišnjicu kluba, postigli niz vrijednih rezultata, posebno u suradnji sa sinjskim osnovnim školama. (D. G.)

Slobodna Dalmacija br. 13616, 22. listopada 1988., str. 11: *Cocktail.* NURNBERG – Danas se navršava stota godišnjica od osnivanja prvog Esperantskog kluba u svijetu. Tom prigodom okupit će se u ovom njemačkom gradu mnogi ugledni esperantisti iz cijelog svijeta da bi ovaj značajan jubilej obilježili prije svega brojnim stručnim skupovima. (D. G.)

Slobodna Dalmacija br. 13629, 4. studenoga 1988., str. 7: *Osnovci brinu za – svijet.* (Na izbornoj konferenciji Kluba Ujedinjenih naroda u splitskoj Osnovnoj školi „Veljko Vlahović”, kojoj je uz više gostiju prisustvovalo oko 170 učenika, među kojima i šezdesetak osnovaca koji uče esperanto ...)

Slobodna Dalmacija br. 13631, 6. studenoga 1988., str. 10: *Cocktail.* SARAJEVO (Tanjug) – U Sarajevu je predstavljena zbirka pripovijedaka Isaka Samokovlje „Simha”, štampana na esperantu. Zbirku izdanu u povodu stote godišnjice rođenja poznatog literata priredio je direktor Instituta za književnost Staniša Tutnjević, a knjigu je na esperanto preveo prof. Jovan Žarković /netočno: Zarković/ iz Beograda. U knjizi je objavljen i tekst Ive Andrića napisan u povodu prvog prevodenja djela Isaka Samokovlje na slovenski jezik 1955. godine.

Slobodna Dalmacija br. 13651, 26. studenoga 1988., str. 7: *Druženje esperantista.* Sinj, 25.XI – Ovogodišnji praznik Dan Republike esperantisti naše republike obilježit će svečanije nego ranije. Naime, u organizaciji Društva za esperanto „Dinko Šimunović” iz Sinja od 28-30. studenoga, ovdje će se održati kviz učenika osnovnih i srednjih škola Hrvatske, a istovremeno i seminar za aktiviste u esperantskim društvima naše republike. Seminar, čiji je suorganizator Savez za esperanto Hrvatske, prvi put se održava u Sinju – gdje je prije godinu dana osnovano Društvo esperantista. Vrijedno je istaći da će kvizu i seminaru prisustvovati i esperantisti iz drugih naših republika i autonomnih pokrajina. (D. G.)

Slobodna Dalmacija br. 13664, 11. prosinca 1988., str. 7: *U MZ „Blatine-Škape”:* *Tečaj esperanta.* Društvo esperanto jezika „Ivo Lola Ribar” koje djeluje pri Mjesnoj zajednici „Blatine-Škape” organizira nekoliko vrsta tečajeva. Klasični tečaj esperanta održavat će se u prostorijama rečene mjesne zajednice, Končarova 73, uz 36 nastavnih sati. Predviđen je, zatim, dopisni tečaj esperanta za polaznike koji nisu s područja GZO. Nastava bi se odvijala slanjem pismenih tekstova i zadataka polaznicima, odnosno vraćanjem proučenih i riješenih zadataka voditelju tečaja na ispravak. / Vikend-tečaj namijenjen je nastavnicima kako bi esperanto mogli predavati u svojim školama. Polaznici koji završe bilo koji od ovih tečajeva dobit će i svjedodžbu republičkog Saveza za esperanto. Svi zainteresirani kandidati trebaju do 23. prosinca na adresu Mjesne zajednice „Blatine-Škape”, Konačrova 73, poslati pismenu prijavu ili se obratiti telefonom. (521-033, 519-505). (L. G.)

Slobodna Dalmacija br. 13667, 14. prosinca 1988., str. 9: *U povodu godišnjice rođenja dra Zamenhofa: Esperantisti na okupu.* Splitski esperantisti i ove će godine svečano obilježiti rođendan dra Zamenhofa, tvorca međunarodnog jezika esperanta. Tim povodom večeras će se u prostorijama MZ Blatine sastati članovi Društva za esperanto „I. L. Ribar”, koje djeluje pri toj

MZ, a sutra će se sastati esperantisti Društva za esperanto „Bratstvo i jedinstvo” na Cararinoj poljani bb. Uz prigodan program, splitski esperantisti se na taj način pridružuju milijunima istomišljenika širom svijeta i uz Savez za esperanto općine dat će svoj skroman doprinos ovoj manifestaciji esperantista širom svijeta. Oba skupa predviđena su s početkom u 18 sati. (D. Grgat)

Slobodna Dalmacija br. 13668, 15. prosinca 1988., str. 31: *Na današnji dan. 1859. – Rođen je okulist i filolog iz Varšave Lazar Ludvig Zamenhof, tvorac međunarodnog jezika esperanto. Zamenhof je umro 1917. godine.*

Slobodna Dalmacija br. 13695, 14. siječnja 1989., str. 8: *Jedno pitanje – pet odgovora: Kakav predsjednik SIV-a? – Treba nam mlad i stručan premijer.* – EDUARD BEČIĆ (27), novinar: Stručnjak prije svega i to ekonomski, ali isto tako i čovjek s praktičnim iskustvom, što znači da je prethodno morao imati poslovnih kontakata sa svjetskim firmama. Na primjer, neki čovjek iz „Elana”, zašto ne? Netko sklon oslobođanju privatne inicijtive i bez prethodnih veza s dosadašnjim političkim strukturama. Ono što je vrlo bitno jest da ne bude stariji od 45 godina. Ja bih mu dao odriješene ruke da vodi ovu zemlju principima tržišne ekonomije, uvažavajući i socijalnu politiku, što ne znači ustuknuti pred, na primjer, otpuštanjem onog balasta od 30 posto viška zaposlenih. Mišljenja sam da će tek sljedeći izbori za vladu koja će doći nakon ove, novoizabrane, biti demokratski. Nama je sada potrebna jedna vlada u hodu. Nisam sklon ni jednom od predloženih kandidata. Marković je prestar, Milošević, ne bih o tome ... Ja sam zaista za nekog mlađeg koji zna gdje je dinar, a gdje marka. /fotografija!//

Slobodna Dalmacija br. 13695, 14. siječnja 1989., str. 8: *Od 16. do 28. siječnja: Tečaj esperanta.* Esperantsko društvo „Bratstvo-jedinstvo” prvi put organizira intenzivni tečaj za učenje esperanta. U dvadesetak nastavnih sati od 16. do 28. ovog mjeseca svakodnevno od 10 do 12 sati u prostorijama Društva (Mihaljevićevo bb, kod Zlatnih vrata) polaznicima će biti omogućeno stjecanje temeljnih znanja o tom međunarodnom jeziku. Time dobivaju priliku i za angažman u bilo kojem esperantskom društvu u Splitu. (Lj. V.)

Slobodna Dalmacija br. 13695, 14. siječnja 1989., str. 11: *Helikopteri nježnih ruku.* (.../Dušanka Milanko/ Ja idem na esperanto i upravo tražim neki sportski klub da se ponovno aktiviram. ...)

Slobodna Dalmacija br. 13720, 8. veljače 1989., str. 7: *Društvo esperantista „Dinko Šimunović” u Sinju: Upis novih članova.* Sinj – Društvo esperantista „Dinko Šimunović” iz Sinja postiglo je prošle godine zapažene rezultate i s razlogom se ubraja među najaktivnije u našoj zemlji. Po svemu sudeći, kako nam je rekao predsjednik Društva Tomislav Grčić, s nesmanjenim intenzitetom nastavlja se rad i u ovoj godini. Pored redovitih tečaja koje uglavnom održavaju za osnovne škole u čitaonici Doma mlađih, ovog se tjedna vrše upisi i za ostalo građanstvo koji žele naučiti ovaj međunarodni jezik. Svi zainteresirani na tečaj se mogu upisati uz cijenu od 60.000 dinara, a nakon polaganja ispita dodjeljuje im se diploma Saveza za esperanto SR Hrvatske. (D. G.)

Slobodna Dalmacija br. 13729, 17. veljače 1989., str. 8: *Predsjedništvo OK SSOH Splita: Mladi pomažu mlađima.* Organiziranjem rada dječjih kampova, uključivanjem u projekt „Alpe-Adria” na području omladinskog turizma, poticanjem izgradnje Izviđačkog centra Split i suradnjom u omladinskim radnim kampovima u drugim zemljama OK SSOH Splita nastojat će pomoći svojim kolektivnim članicama da riješe dugogodišnje probleme. Riječ je o kadrovima, pronalaženju prostora, dobivanju dozvola, financiranju kao i izbjegavanju neracionalnog

dupliciranja programa. / Stav je Predsjedništva OK SSOH Splita da će ove mjere, uz programsko i akcionalno zajedništvo sa SSO i formiranje aktiva SSO unutar tih osam organizacija (Narodna tehnika, Savez pionira, Savez izviđača, Ferijalni savez, Muzička omaldina, Savez za esperanto, Savez za fizičku kulturu i Crveni križ) povećati stvarni utjecaj i pomoći prevladavanju problema ovih organizacija (D. Mr.)

Slobodna Dalmacija br. 13739, 27. veljače 1989., str. 7: *Aktivnost sinjskih esperantista: Esperanto agencija.* Sinj – Poučeni iskustvom brojnih esperantskih organizacija širom svijeta, u prvom redu kontaktima s istomišljenicima iz Čehoslovačke, Švicarske i Francuske, i sinjski esperantisti na najboljem su putu da osnuju Esperantsku turističku agenciju. Da bi to postigli, u gradu su dobili podršku zainteresiranih društveno-političkih, pa i radnih organizacija, kao i najkompetentnijih osoba, pa zasad užurbano rade na osposobljavanju kadra za vodiče i tumače na esperantu. S obzirom na to da sličnih organizacija ima širom svijeta pa i kod nas, prije svega u Sarajevu i Zagrebu, vjerojatno s pravom u Sinju očekuju uspješno poslovanje. (D. G.)

Slobodna Dalmacija br. 13745, 5. ožujka 1989., str. 8: *Zbogom, gospodine Morse!* (...) A kako je engleski već postao pomorski esperanto, ne zamjerite ni nama što ćemo koristiti upravo taj izraz. ...)

Slobodna Dalmacija br. 13763, 23. ožujka 1989., str. 8: *Skupština esperantista...* Društvo za esperanto „Bratstvo-jedinstvo“ danas održava redovnu Godišnju skupštinu. Početak je u 18 sati u prostorijama Društva, Mihaljevićevo bb. (S. T.)

Slobodna Dalmacija br. 13768, 28. ožujka 1989., str. 31: *Na današnji dan. 1971. – Njegošev „Gorski vijenac“ preveden je na esperanto.*

Slobodna Dalmacija br. 13790, 19. travnja 1989., str. 2: *Kandidat za predsjednika Slobodan P. Novak: Klumav „Most“ za Evropu.* – Upravo je poslovnost Društva velika priča, pogotovo u času našeg tzv. približavanja Evropi – Svaki govor u vezi s Društvom književnika Hrvatske ionako pada na najniže grane kada pokušava imitirati tzv. pravu vlast, kada pokušava obnavljati neke njezine rituale, uvoditi neke njezine provjere, i kada u prostoru, navodno mu predanom od te iste vlasti, postaje majmunom svog dobročinitelja (...) Danas pak, kada svi zajedno živimo bivšu sadašnjost, postalo je naše vladanje Društvom donekle i smiješno, pa je zato mnogima i draga. Svi naši posljednji tzv. slučajevi, svi naši neuspjesi, jer neću sada govoriti o uspjesima, samo su posljedica loše shvaćenog pojma vlasti u krugu hrvatskih književnika. Nemam nikakvih iluzija da ovakav tip izbora u kome se ne glasa za jedan tim ljudi, nego za listu svojih simpatija, može na kraju uroditи profesionalnim i poslovno vođenim društvom. Takve prijedloge čujemo u Sloveniji, i oni su tamo realnosti. Kada se kaže tim, svi kod nas vide književnu klapu, oboružanu antologijama i kritičarima. (...) Upravo je poslovnost našeg društva velika priča, pogotovo u času našeg tzv. približavanja Evropi, danas jako aktualnog. Izdvojiti ću jedan podatak koji mi je zapeo za oči, u vezi financiranja časopisa „Most“, stoji da je ta uzdanica plasmana naše književnosti u svijet u protekloj godini od prodaje zaradila točno 300.000 starih dinara! Ta dakle revija, u kojoj gotovo redovito engleski prevodilac gradićanske Hrvate naziva koruškim Hrvatima, ta dakle revija, koja još uvijek upotrebljava esperanto kao svoj jezik, ta dakle revija služi nam da se približimo Evropi. (Iz predizbornog govora na skupštini od 4. travnja).

Slobodna Dalmacija br. 13809, 10. svibnja 1989., str. 6: *Dani hvarskega kazališta: Jug i sjever humanizma.* (...) Stoga se evropski humanizam nimalo ne razlikuje od hrvatskog koji je sebi, zahvaljujući tadašnjem esperantu – latinskom, osigurao povijesni prostor u prvom redu preko

ličnosti koje su svojim obrazovanjem, ličnim bibliotekama ili, kao Česmički, svojim položajem (biskupa) osvajali nove duhovne prostore. ...)

Slobodna Dalmacija br. 13812, 13. svibnja 1989., str. 10: *Počeo 42. međunarodni filmski festival u Cannesu: U znaku Chaplina.* (... Filmski Cannes sav je u znaku malog čovjeka sa šeširom, tog „esperanto-smijeha”, kako ga je Cocteau nazivao, ...)

Slobodna Dalmacija br. 13844, 14. lipnja 1989., Forum, str. 15 i 16: *Nagrade /Slobodne Dalmacije/ za životno djelo: (Njegovanje revolucionarnih tradicija) Ante Vesanović za zbornik „Padaj silo” : I danas aktualne – Autor revolucionarnih pjesama uvijek je narod. Refren – „padaj silo” simbolički je uokvirio moje pjesmarice – zbornike. On se odnosi na sve što tlači čovjeka i ruši njegov dignitet. Zato je i danas jednako aktualan – Lajtmotiv razgovora s Antom Vesanovićem, borcem, zborovođom koji je mnogima poznatiji pod nadimkom „maestro”, mogao bi se sažeti u misao iz jedne od revolucionarnih pjesama: „Da li će sloboda umjeti da pjeva kao što su sužnji pjevali o njoj”. Nije bez razloga ovakav pomalo rezignirani ton maestra. Potaknut je današnjim odnosom prema revolucionarnoj pjesmi, a upravo je ona njemu na srcu još od predratnih vremena. Zato je i punih desetak godina napornog rada posvetio sabiranju revolucionarnih pjesama, traganju za njima, bilježenju. Sve to rezultiralo je dvjema opsežnim knjigama, zbornicima (antologijama) koje su po ocjeni stručnjaka izuzetna ostvarenja, iznimna čak i u svjetskim okvirima. / „Padaj silo” naziv je dvotomnog izdanja (tiskao ga je Književni krug iz Splita) u kojem su sabrane buntovne, radničke, revolucionarne i ostale pjesme istog predznaka koje su stoljećima nicale i poticale narod ka nekom boljem i pravednjem sutra. Zabilježene su tu (mnoge prevedene i na naš jezik) notnim zapisima te kratkom poviješću nastanka pjesme još od najstarijih revolucionarnih vremena, iz seljačkih ratova s početka 16. stoljeća (najstarija zabilježena u zbornicima jest pjesma iz 1528. godine). Revolucionarna pjema javljala se kod svih naroda i u knjigama su zabilježene pjesme koje su nastajale u Rusiji, Bugarskoj, Francuskoj, Njemačkoj, Italiji, Portugalu, Španjolskoj, Engleskoj, Čehoslovačkoj, Poljskoj i Jugoslaviji, pa čak i dvije pjesme na esperantu. / – Revolucionarna pjesma, pokazalo se, potpuno je neuzorano polje, a ona vrlo očito ilustrira mnoge povijesne i zemljopisne momente, psihologiju ljudi i nosi plemenitu i humanističku poruku. Posao u koji sam krenuo bio bi dostatan za četiri čovjeka – kazuje maestro Vesanović – jer je sve te pjesme bilo vrlo teško pronaći, prevesti i zabilježiti. Najviše sam pri tome koristio slovensku pjesmaricu „Vstanite sužnji” u kojoj su revolucionarne pjesme diljem svijeta sakupila četiri autora: M. Apih, R. Hrvatin, R. Gabec i R. Ajlec. Dosta mi je koristio i svezak „Naša pjesmarica” koji je još 1936. u Zagrebu tiskao dr. Pavao Markovac pokušavši okupiti revolucionarne i borbene pjesme. Ali u mnogim slučajevima, a tu se radi o skoro tisuću pjesama, trebalo je istraživati arhive, tragati za notnim zapisima i preslušavati tonske snimke. Neke od zabilježenih pjesama bile su vrlo popularne u narodu, a neke imaju značajnu dokumentarnu vrijednost. / Kako su nastajale? Uvijek se može reći da je pravi autor ovih pejsama sam narod. To je kolektivno djelo jer je odraz jednog kolektivnog raspoloženja i okolnosti. I onda kada je autor stihova i muzike poznat ili kad je to neki anonimus iz naroda, ove pjesme živjele su po tome što su se pjevale među omladinom, radnicima, borcima, revolucionarima. I onda kad su nastajale po uzoru na ruske ili španjolske pjesme, kad su imale uzora u francuskoj revolucionarnoj pjesmi, one su poprimale duh naroda u kojemu su nicale. Čak i danas neke vrlo popularne pjesme iz NOB-a prihvaćaju se kao narodne, a da se i ne spominje njihov autor ili uzor po kojemu su nastale! / Kada je riječ o revolucionarnoj pejsmi u Dalmaciji, Ante Vesanović prisjeća se prvog pjevačkog zbora, radničko-socijalističkog, i velikog koncerta u splitskom kazalištu 1919. godine kada su uspjeli u nacionalni repertoar progurati i dvije revolucionarne pjesme. Tridesete godine u sjećanju su mu po sportskom kolektivu „Nada” i pjevačkom društvu koje je čak uspjelo policiji usprkos,*

otpjevati dvije revolucionarne pjesme na esperantu, ali se sve saznao preko provokatora i pjesmi je bio kraj. Tada se kreće s humanitarnim zborovima, pa društvo „Luka Botić” pod tim geslom u stvari okuplja mnoge napredne splitske revolucionare. Zatim pjesma seli u „Jedinstvo” koje je Vesanović osnovao kao zbor naprednih pučana, omladine, težaka i radnika. Kad je fašizam već pred vratima i kad se zabranjuju sva kulturno-umjetnička društva, pjesma ide u ilegalu – pjeva se po težačkim kućama iza zatvorenih škura. U jedinicama NOV, gdje Vesanović odlazi 1942., prvo pitanje koje mu upućuje na Vještić-gori narodni heroj Ante Jonić bilo je: „Maestro”, a di je harmonika”? Mogao bi Ante Vesanović pričati nadugo i zanimljivo o tim vremenima kada je stvarana prva kazališna partizanska grupa, pa prvo partizansko kazalište u kojem su bili naši istaknuti glumci, muzičari, pjesnici i pjevači. Harmonika i pjesma odigrale su u svemu tome veliku ulogu jer je revolucionarna pjesma bila suputnik i pokretač, ona je krijeplila i blažila, poticala i junačila. / Jedna od prvih revolucionarnih pjesama u Dalmaciji upravo je Hatzeova „Padaj silo” nastala 1907. godine. Najprije se ona nazivala „Slobodarka”, pa onda „Naprednjačka davorija”, nastala je na tekst Josipa Smolake, a pjevao ju je zbor sveučilištaraca i težaka, jer tada u Splitu nije bilo industrijskog proletarijata. Onda je pjesmu preuzeila revolucionarna omladina i izvodila je u jednostavnijoj varijanti, uvezši početne Hatzeove zborske stihove „padaj silo i nepravdo”. I u toj varijanti pjesma je postala slavna. Nisam uspio sazнати tko je dao melodiju za jednostavniju varijantu, da li je to bio neki pojedinac ili omladina – kolektivno. Ovaj refren upravo je simbolički uokvirio moje pjesmarice. On se odnosi na sve ono što tlači čovjeka i što ga obezvređuje, što kosi njegov dignitet. I danas je jednako aktualan. Kad su knjige izašle iz tiska, dočekao sam ih pomalo sa zebnjom jer je danas revolucionarna pjesma potisnuta na marginu javnog interesa. Ali ni trenukta se nisam kolebao. I nije mi žao godina fanatičnog rada. Uostalom, čudan je taj fenomen muzike. Kako je lijepo rekao Krleža: „Ona nastaje i postoji kao paučina između mozga i srca.” (Gordana Benić)

Priložena biografija: Ante Vesanović rodio se 1911. godine u Splitu. Od mladih dana bavi se kulturno-prosvjetnim radom i posvećuje se glazbi, osniva i vodi pjevačke sekcije (u RSD „Nada”) i zborove („Jedinstvo”), a nakon rata (kada je bio aktivni sudionik NOP-a) prvi je dirigent u obnovljenom „Jedinstvu”, jedan od osnivača Srednje muzičke škole u Splitu i pedagoški savjetnik. Godine 1978. osniva pjevački zbor IV splitske udarne brigade. Posljednjih desetak godina posvetio je prikupljanju, istraživanju i sistematiziranju grade o revolucionarnoj pejsmi. Za prvi svezak knige „Padaj silo” nagrađen je 1987. godine Plaketom „Slobodne Dalmacije” za njegovanje revolucionarnih tradicija.

Slobodna Dalmacija br. 13853, 23. lipnja 1989., str. 8: *Od petka do nedjelje: Jadranski susreti esperantista.* U organizaciji Saveza za esperanto u Splitu će se od danas do nedjelje prvi put organizirati Jadranki susreti esperantista, sa svrhom da se proširi „pokret esperanta”, unaprijedi znanje, te da se poznavaoči tog jedinstvenog jezika što više međusobno zbljiže. Osim domaćina, prijave za sudjelovanje poslali su i brojni evropski esperantisti, a osim službenog dijela, priredit će im se razgledanje kulturno-povijesnih znamenitosti, izlet na Šoltu i poseban kulturno-umjetnički program. (D. Grgat)

Slobodna Dalmacija br. 13865, 6. srpnja 1989., str. 8: *Susreti na Boriku: Esperantski „Alpe-Jadran”.* Više od stotinu mladih zaljubljenika u esperanto iz naše i dvadesetak evropskih zemalja okupilo se u Zadru na susretu esperantista pod zajedničim nazivom „Alpe-Jadran”. Manifestacija će trajati do subote 8. srpnja. Svi učesnici odsjeli su u Ljetovalištu Ferijalnog saveza Hrvatske na Boriku, gdje se održavaju predavanja i druga esperanto-natjecanja. Među predavačima i aktivistima su najpoznatija imena esperanto-jezika iz naše i stranih zemalja. / Esperanto je, poznato je, internacionalni jezik, koji služi u međunarodnom sporazumijevanju,

izmjeni kulturnih vrednota i propagiranju svjetskoga mira. Njegov osnivač je Ludwik Lazar Zamenhof (1859-1917), poljski liječnik okulist, koji je 1887. godine izdao i prvi udžbenik novostvorenoga jezika „Lingvo Internacia”. (J. M.)

Slobodna Dalmacija br. 13884, 25. srpnja 1989., str. 30: 4. *Trosmjerna križaljka* (Vodoravno: 16. Esperantski: nego)

Slobodna Dalmacija br. 13885, 26. srpnja 1989., str. 19: *Otel u izolaciji.* (... Esperanto nikor više ne uči. ...)

Slobodna Dalmacija br. 13906, 17. kolovoza 1989., str. 7: *U Brightonu završen svjetski kongres esperantista: Značajna uloga esperanta.* – U rezoluciji se ističe sve značajnija uloga esperanta u UNESCO-u, UN, EZ, Trećem svijetu – idući kongres dogodine u Havani – Brighton, 16. VIII – Usvajanjem posebne rezoucije o stanju i mogućnostima razvoja esperantskog pokreta u svijetu, u Brightonu, u Velikoj Britaniji, završio je radom 74. svjetski kongres esperantista. / Rezolucija koju je pomno pripremo Svjetski savez esperantista burnim je aplauzom usvojena. U njoj se, pored ostalog, kaže kako je i ovaj kongres dokaz da se ljudi iz različitih zemalja lako i jednostavno sporazumijevaju te da je u toku protekle godine esperanto odigrao značajnu ulogu i u nastavnom procesu u pojedinim zemljama svijeta, te da je najjednostavniji i najefikasniji način za borbu za mir u svijetu i sporazumijevanje. U toku kongresa održano je mnoštvo stručnih sastanaka, simpozija, konferencija – liječnika, pravnika, matematičara, šahista, kompjutorista, sportaša, novinara ... Svakodnevno su održavane kulturno-zabavne priredbe i prikazivani filmovi na esperantu. U rezoluciji se posebno ističe sve značajnija uloga esperanta u UNESCO-u, Ujedinjenim narodima, Evropskoj zajdnicu, Trećem svijetu, kao i u širenju esperanta u Africi. Za najuspješniju nacionalnu federaciju proglašen je Savez za esperanto Sjeverne Amerike, dok je popularna japanska nagrada pripala Međunarodom centru za usluge u kulturi u Zagrebu. Paralelno s kongresom, održan je kongres za djecu koja od rođenja govore tim jezikom, a za vrijeme kongresa izabran je novi Komitet Saveza, za čijeg je predsjednika izabran John Wells, profesor londonskog univerziteta, a u Komitet je izabrana i Spomenka Štimec, glumica iz Zagreba, dok je u Svjetski savez novinara esperantista izabran Davor Grgat. Idući svjetski kongres esperantista održat će se u drugoj polovini srpnja iduće godine u Havani u Kubi. (D.G.)

Slobodna Dalmacija br. 13909, 20. kolovoza 1989., str. 40: *Europa, addio.* (... Francuzi bi jednostavno trebali pogledati u oči činjenici da je engleski postao evropski esperanto: taj je Mincov pogled izazvao najviše prosvjeda. ...)

Slobodna Dalmacija br. 13922, 2. rujna 1989., str. 7: *Društvo „I. L. Ribar“: Tečajevi esperanta.* Društvo za esperanto „Ivo Lola Ribar“ organizira tečajeve esperanta za početnike. Zainteresirani tako mogu pohađati klasični ili pak vikend-tečaj u trajanju od 35 sati, a putem dopisnog tečaja omogućeno je učenje jezika onima koji žive izvan Splita. Društvo također može organizirati tečaj esperanta u školama za djecu i nastavnike. Upis traje do 10. ovog mjeseca, a može se obaviti radnim danom od 10 do 14 i 17 do 19 sati u prostorijama Mjesne zajednice Blatine-Škrpe, Končarova 73. Inače, cijena svakog tečaja je 300.000 dianra po osobi, a polaznici će nakon završetka primiti svjedodžbe od Saveza za esperanto Hrvatske na temelju kojih mogu pohađati napredni tečaj ovog međunarodnog jezika. (S. T.)

Slobodna Dalmacija br. 13930, 10. rujna 1989., str. 38: *Post festum: 22. PIF (Međunarodni lutkarski festival), Zagreb: Ništa bez ironije!* Jedna od rijetkih, upornih i žilavih, otpornih i tvrdoglavih međunarodnih kulturnih manifestacija u Zagrebu dvadeset treći put je uspješno

okončana. Manje štovani vršnjak Glazbenog bienala i Festivala animiranog filma ispratio je lutkare iz 12 evropskih zemalja – u Beograd. Na prvi lutkarski Bitef! PIF, dosada jedina internacionalna teatarska smotra u Zagrebu izgubila je, poradi mačehinskog odnosa SIZ-ova i RSIZ-a, svoju dosadašnju ekscentričnu ekskluzivnost! / No, na stranu jadikovke! Kuknjava nije nikakva zamjena „lovi“! Alternacijom bi trebao ostati dosadašnji amaterski entuzijazam i altruizam Međunarodnog centra za usluge u kulturi (ili preciznije: „Internacia Kultura Servo“, društva esperantista iz Zagreba!) Uz njih će ovaj festival, unatoč nevjerojatnim problemima i mukama, ipak opstati. Dakle, PIF-a će biti i dogodine. / A sada o viđenom. Imao sam izuzetnu sreću, da kao kazališni kritičar pratim prve pomalo nesigurne korake PIF-ovih nespremnih i zbunjenih inicijatora, esperantističkih i lutkarskih zanesenjaka. Fantasta. Bile su to godine upoznavanja i proučavanja „tržišta“, pipkanja bila blaziranoj i „neukoju“ kulturnoj javnosti, strogih i krutih pravila igranja na esperantu, totalne dominacije perfekcionističkih predstava iz Istočnog bloka, ili pak nacionalno-folklornih, muzejskih produkcija baziranih na tradiciji prostora, te lišenih bilo kakvog autorskog pečata. / Posljednjih pak godina svjedokom sam značajnih promjena, kako u svjetskom lutkarstvu, tako i na samom PIF-u. Zagrebački je, naime, „lutkarski sabor“ postao otvoren i polemički prostor ove kazališne podvrste, ažuran (štoviše – promptan) u prezentiranju i praćenju svih trenutnih artističkih „trend-procesa“. / Glede promptnosti, PIF je uspio postati nezobilaznim kulturnim informatorom u Zagrebu. Bez problema, agilni su esperantisti, doveli najznačajnije predstave koje se trenutno „događaju u Evropi“, ali i one koje joj „događanjem“ – prijete. / PIF je bio ove godine uistinu kazališna Evropa u minijaturi. Kako brojem predstava (23), tako i kvalitetom selekcije. Odabir je inače napravljen uz nemale muke. Selektor Dalibor Foretić potpisao je s punom odgovornošću samo domaću reprezentaciju. Strane predstave odabrane su po sugestiji svjetskih kazališnih i lutkarskih eksperata, po nagradama s ostalih festivala, kritikama, itd. ... / Međutim, očita je bila disproporcija u kvaliteti između domaće i strane selekcije. Osobno držim da dosada nije bilo PIF-a, na kojem je domaća lutkarska produkcija bila inferiornija u odnosu na inozemnu. / Druga je zamjerka, rekao bih, uvjetna. Izrazito subjektivna i pomalo proizvoljna projekcija pisca ovih redaka. Ne mogu se, naime, oteti dojmu da se u lutkarstvu „zapada“ i „istoka“ događaju procesi, pomalo artifijelni, izvještačeni. U nekim se projektima osjeća izvjesna hinjena iskrenost, glumljena, umjetna inspiracija kao uporište za bavljenje „pravom istinom“. To se osjeća po ponekad apsolutno neutemeljenom mraku, pesimizmu, deprimiranosti i izgubljenosti koje u sebi nose predstave iz Italije, Francuske, Njemačke ili Švicarske. Ili pak, po potpuno suprotnim raspoloženjima u predstavama Rumunjske, Bugarske, Poljske... Autor ovoga teksta ne vjeruje do kraja ni onom „crnom“ i depresivnom sa „zapada“, niti pak onom „bijelom“ i radosnom sa „istoka“. Skloniji sam povjerovati u središnju, intelektualno superiornu ironijsku istinu iz Čehoslovačke. Jasno, PIF je, ne svojom krivnjom, prezentirao ova dva „koncepta“ zagrebačkoj publici. / A sada ono glavno, konkretno. O predstavama. Grand priz, nagradu „Milan Čečuk“, dobio je ansambl teatra „Radost“ iz Brna. Češki su lutkari odigrali „Igru o Doroti“, komad kojega je još davnih tridesetih napisao slavni Burian po češkim, moravskim i slovačkim legendama. U sjajnoj režiji i likovnoj opremi Jaroslavu Milfajtu sa već spomenutim češkim ironičnim pomakom (O, otrcane li fraze!), glumci su prikazali „nepodnošljivu lakoću igranja“, preciznije – poigravanje svim elementima predstave. Od baratanja lutkom i scenografskim detaljima, plesa i pjesme, do svirke i igre „u živo“! I tako je taj naivni, dražesni igrokaz s religioznim elementima i obvezatnom moralkom na kraju, nalik kakvom prikazanju u izvedbi prostodušne seoske klape, prosto očarao žiri. / Drugi veliki trenutak ovogodišnjeg PIF-a je monodrama holandskog all round artista Otta van der Miedena. Taj glumac guruovske uvjerljivosti, fratarski ritualnog odnosa prema svetom teatarskom činu, toporovski noire – nadrealnog poimanja likovnog, te izumiteljske nadarenosti u bavljenju lutkarskim tehnologijama, nesumnjivo u ovom trenutku igra jednu od najosmišljenijih i najprovokativnijih predstava u Evropi. A Zagreb ju je imao sreću

vidjeti! Od maestralnog Vidovićevog Kaspara u ITD-u nije se na našim scenama dogodilo nešto slično u toj vrsti teatra. / Treća prdstava po vrednovanju žirija bila je kultivirana, pročišćena i inventivna serija etuda francske grupe du Fust iz Montelimara. Dvoje autora, lutkara i likovnjaka Emilie Valantin i Jean Pierre Skalka, odigrali su osam intelligentnih minijatura nadahnuti s neodoljivim osjećajem za ukus, mjeru i – „lutkarsko”! / Njihovi zemljaci iz Aubenasa, Tango Theatre predstavili su se sa skoro istim uspjehom. „Nesreća” je crni komad iz deprimantnih i nostalgičnih šezdesetih, koji zaziva upomoć kult lik, Humphreya Bogarta i neizbjegni jazz. / Od predstava za klince ponajviše su se dopale engleska „Tri divove dlake” u tradiciji Punch and Judy kazališta i u izvedbi neodoljivog autora Paula Hanarda, te „Jorinda i Joringel” poljskog ansambla „Banialuka” iz Bielsko-Biale, koja je urađena u ponajboljoj maniri klasičnog lutkarskog teatra tog tipa. U sam vrh spadaju i igra teatra iz Minska „Djed i ždral” značajnog bjeloruskog redatelja Alekseja Ljeljavskog, te „Romeo i Julija” u originalnoj adaptaciji Švicarca iz družine „Globule”. / Od naših su se najviše istakli tradicionalno profesionalni Zadrani s vrlo pristojnom repertoarnom i edukativnom produkcijom „Priče dalekog istoka”. Značajna kvaliteta te predstave su likovno kultivirane lutke Mojmira Mihatova, te zavidna animatorska vještina u drugom dijelu predstave kada se koristi bunkraku tehnika. Impresionirao je i Zlatko Bourek vizualizacijom Shakespeareove „Oluje”, koju je izveo teatar „Duško Radović” iz Beograda. Ostalo, i naše i evropsko, jedva da je vrijedno spomena. / Sve u svemu i ovaj PIF je bio i ostao jednim od najimpresivnijih kulturnih događaja u Zagrebu. PIF je uspio udahnuti dašak Evrope u tromi i pospani kazališni pejsaž sveden na turističke, teatralizirane i estradne projekte na Gornjem gradu. PIF je pokazao još jednom da je lutkarstvo itekako ozbiljna kazališna i umjetnička vrsta, koja je u stanju okupiti barem toliko publike u Zagrebu koliko to uspijeva diletantskim družinama zagrebačkih profesionalaca sa svojim cukervaser šmiradama. / I zato – poslije PIF-a, hoćemo PIF! (*Tahir Mujičić*)

Slobodna Dalmacija br. 13956, 6. listopada 1989., str. 18: *Pismo generaciji.* (... Generacijo moja, pronađi malo vremena za poeziju, klasike, esperanto, kompjutore. ...)

Slobodna Dalmacija br. 13961, 11. listopada 1989., str. 8: *Gosti iz Nizozemske i Španjolske u Splitu: Suradnja esperantista.* Esperantisti iz Nizozemske i Španjolske, koji su na propovojnu kroz Jugoslaviju, proteklog vikenda boravili su u Splitu. Osim što su razgledali kulturne i povijesne znamenitosti, boravak u našem gradu gosti iz Nizozemske i Španjolske, među kojima su i delegati Svjetskog saveza za esperanto, razgovarali su i sa svojim splitskim kolegama. Tako su se u hotelu „Marjan” za istim stolom našli Jose Fernandez Arreye, istaknuti član Svjetskog saveza za esperanto, i predsjednik splitskog Udruženja esperantista. Kao podstrek daljnjoj suradnji, gosti i njihovi domaćini razmijenili su prigodne darove. (*D. Grgat*)

Slobodna Dalmacija br. 13963, 13. listopada 1989., str. 12: *Kod kuće je najljepše.* (... Otuda što po prirodnim i povijesnim zakonima talentirani stvaraoci s ovog komada Zemljine površine govore „esperantom”. ...)

Slobodna Dalmacija br. 13965, 15. listopada 1989., str. 53: *Piše: Petar Šegvić. – U povodu 70. godišnjice SKOJ-a: SKOJ osvaja mlade.* (... Među ljevičarskom omladinom isticala su se tada u prvom redu udruženja „Anarh”, „Split”, „Nada”, „Krupa” u kojima je utjecaj SKOJ-a i Partije bio veoma jak, te esperantska udruženja u kojima su djelovali braća Hrštić, brodogradilišni radnici. ...)

Slobodna Dalmacija br. 13974, 24. listopada 1989., str. 8: *Danas u MZ Blatine-Škrape: Skupština esperantista.* U prostorijama Mjesne zajednice Blatine-Škrape danas u 18 sati održat

će se izvanredna godišnja skupština Saveza za esperanto općine Split. Između ostalog, na dnevnom redu govorit će se o sjedinjenju postojećih esperantskih društava „Bratstvo i jedinstvo” i „Ivo Lola Ribar” u esperantsko društvo „Split”. Birat će se novo Predsjedništvo, te izglasati program i financijski plan. (V.P.)

Slobodna Dalmacija br. 13981, 31. listopada 1989., str. 19: *Borba protiv jezičnog kolonijalizma: Kako „sumeđiti dvokrajak”?* (... Već dugo smo svjedoci kako pod naletom kulture svjetskog sela faktički svjetski „esperanto” – engleski istiskuje iz upotrebe materinji nam jezik. ... Razlozi uspjeha tog kulturnog porobljavanja su moć koja leži iza rečenog faktičkog svjetskog „esperanta”, ali i lukavost s kojom se on uvlači u autohtonji jezični sklop. ...)

Slobodna Dalmacija br. 14012, 3. prosinca 1989., str. 37: *Slovenski pisci – „na domaćem terenu”.* (... Jedan od domaćina tribine, Ivan Cesar, pozdravio je tako svoje goste na „slovenščini”, svjestan, naravno, da je to tek kurtoazna gesta budući da je hrvatski ili srpski i dalje neka vrsta jugoslavenskog „esperanta”. ...)

Slobodna Dalmacija br. 14024, 15. prosinca 1989., str. 31: *Na današnji dan. 1859. – Rođen je očni liječnik i filolog iz Varšave Lazar Ludvik Zamenhoff, tvorac međunarodnog jezika esperanto. Zamenhof je umro 1917. godine. /Fotografija L. L. Zamenhofa/*

Slobodna Dalmacija br. 14036, 27. prosinca 1989., str. 18: *Prof. Damir Kalodera, anglist i sociolingvist: Živjet će ovaj jezik!* (... – Da... Engleski je, da tako kažem – „želja esperanta”. Esperanto, nažalost, nikad nije postigao status engleskog jezika, iako je, zna se, lako „naučljiv”. Zašto? Očito je posrijedi fenomen živog, a ne artificijelnog jezika, jezika vezanog za određenu govornu zajednicu, i to ga čini privlačnim. Ja s velikim simpatijama gledam na esperantiste – oni su se uspjeli značajno proširiti, uživaju naklonost mnogih političara i političkih pokreta – ali ipak pravi „esperanto” je engleski. Cjelovit odgovor na pitanje zašto je tako, ja jednostavno ne znam. ...)

Slobodna Dalmacija br. 14100, 5. ožujka 1990., str. 9: *Skupština Društva esperantista.* Skupština Društva esperantista Splita održat će se danas u prostorijama mjesne zajednice Blatine-Škrape s početkom u 18 sati (Končarova 73).

Slobodna Dalmacija br. 14133, 7. travnja 1990., str. 12: *U Umjetničkom paviljonu Splita izlaze Antun Cetin: Žena-ptica-cvijet.* (... Ovom simbolikom Cetina – kako zapisuje Tomislav Ladan – govorи likovnim esperantom ...)

Slobodna Dalmacija br. 14145, 19. travnja 1990., str. 9: *Od sutra o omladinskom domu: Susret esperantista Jugoslavije.* U organizaciji esperantskog društva „Prijateljstvo” u Zadru će sutra početi trodnevni susret studenata esperantista iz Jugoslavije. Susret će se održati u Omladinskom domu. Očekuje se dolazak oko 40 mladih esperantista iz brojnih esperantskih društava iz cijele zemlje. Organizaciju toga skupa pomogle su zadarske radne organizacije „Maraska”, Omladinska zadruga Zadar, Turistički savez općine Zadar, Omladinski dom, Radio.Zadar te „Narodni list”. U toku sureta bit će održana i tri predavanja. Najprije će Mate Zorić, sekretar Saveza esperantista Bosne i Hercegovine, govoriti o viđenju omladinskog esperantskog pokreta Jugoslavije, zatim će Ivica Špoljarec-Štef održati predavanje s naslovom „S esperantom po Južnoj Americi”, a dr Josip Vrančić o urboekološkim temama u Zadru. (S.B.)

Slobodna Dalmacija br. 14163, 9. svibnja 1990., str. 9: *U Ljubuškome: Susret esperantista.* Ljubuški – U Ljubuškom je održan 16. prvomajski susret esperanto-omladine Jugoslavije u

organizaciji Saveza esperantista BiH. Oko dvije stotine mlađih sudionika imalo je zanimljiv program. Održani su kvizovi za najmlađe, sportski susreti, zabavna večer i okrugli stol na temu „Uloga esperanto-organizacije”. Na kraju dvodnevnog skupa sudionici su posjetili prirodne i kulturno-povijesne znamenitosti Ljubuškoga i okolice. (R. D.)

Slobodna Dalmacija br. 14165, 11. svibnja 1990., str. 7: *Od danas u Hotelu "Donat"*: Škola esperanta. Više od pedeset mladića i djevojaka iz naše zemlje, te Savezne Republike Njemačke, Engleske, Francuske, Italije i nekih drugih zemalja sudionici su Škole esperanta, koja se organizira u Zadru i traje od 11. do 25. svibnja. Obuka i smještaj sudionika bit će u „Borikovu” hotelu „Donat”. Organizator Škole je Međunarodni centar za esperanto u Zagrebu, a zadatak Škole je ospozobljavanje zainteresiranih za usluge u kulturi i komuniciranje na esperantu. Program se realizira uz pomoć zadarskog Esperantskog društva „Prijateljstvo”. Predavači će biti istaknuti stručnjaci iz oblasti te djelatnosti, pa ni upjeh neće izostati. (Z. Ž.)

Slobodna Dalmacija br. 14194, 9. lipnja 1990., str. 12: *Mali oglasnik*. OPEL Kadett tip 1981. 86.000 km, registriran do VI/1991. prodajem. Esperantska bb, Trogir Čiovo. (23758)

Slobodna Dalmacija br. 14208, 23. lipnja 1990., str. 12: *Mali oglasnik*. Kadett 1200 ccm, tip 1981. s prijeđenih 87.000 km, registriran do VI/1991. prodajem. Esperantska bb, Trogir-Čiovo. (26850)

Slobodna Dalmacija br. 14210, 25. lipnja 1990., str. 12: *Rijeka*, 24. VI – Turistički savez Crikvenica, izdao je luksuznu foto-monografiju općine Crikvenica. Ovo značajno djelo na 160 stranica sadrži čak 145 fotografija. Tekstualne priloge napisali su stručnjaci s područja povijesti i drugih znanosti, a sažeci tekstova objavljeni su na talijanskom, engleskom, njemačkom, francuskom i esperantu. (G.Z.)

Slobodna Dalmacija br. 14225, 10. srpnja 1990., str. 24: *Kad Vasiljev odabere Hvar*. (... Govore kazališnim esperantom ili šute, ali šute kao da razgovaraju. ...) (Mani Gotovac)

Slobodna Dalmacija br. 14232, 17. srpnja 1990., str. 9: *Tko, što, pošto?* Esperantsko društvo „Bratstvo i jedinstvo” na Carrarinoj poljani 1 za 48 kvadrata plaća mjesecnu zakupninu od 456 dinara.

Slobodna Dalmacija br. 14234, 19. srpnja 1990., prilog: *Radio-program*. Nedjelja, 22. VII, Zagreb 1, 23,45 Emisija za esperantiste

Slobodna Dalmacija br. 14240, 25. srpnja 1990., str. 10: *Što starije – to bolje*. (... Najcjenjenija domaća marka je tzv. esperantica iz 1953. godine, izdana u povodu kongresa esperantista održanoga u Zagrebu. Tiskana je u dvadeset tisuća primjeraka, a sastavni je dio u zbirkama filatelističkih koji prate kongrese ili sve što je u vezi s esperantom. ...)

Slobodna Dalmacija br. 14256, 10. kolovoza 1990., str. 8: *Posjet esperantista*. Vraćajući se s upravo završenog 58. svjetskog kongresa slijepih esperantista, održanog u Sarajevu, uz učešće predstavnika iz 16 evropskih zemalja, njih tridesetak kratko je boravilo u Splitu u pratinji Fataka (ispravak: Fetaha) Zvirca, predsjednika Saveza za esperanto Bosne i Hercegovine. Zajedno s njima doputovala je i Jadwiga Gabzinsky (ispravak: Gibczynska), glumica iz poljskoga grada Krakowa, koja je za sudionike Kongresa izvela monodramu o životu dra Zamenhofa, tvorca esperanta. Gosti esperantisti nakon posjeta Splitu putovanje su nastavili u gradove Italije i Francuske. (D. Grgat)

Slobodna Dalmacija br. 14262, 16. kolovoza 1990., prilog: *HRT-studio Zagreb 3: „Dnevnići i pisma”*: *Spomenkini zapisi*. (Utorak, 22.30). Spomenka Štimec boravila je na 10. pedagoškom seminaru esperantista u Ozieriju. Osim predavanja na seminaru ona je ostvarila i zapise, koje pod naslovom „Zapisi sa Sardinije” možete čuti u emisiji „Dnevnići i pisma”. Zapise Spomenke Štimec čita Maja Freundlich. (g.c.)

Slobodna Dalmacija br. 14264, 18. kolovoza 1990., str. 23: *Jedem samo sport*. (... – Gladovanje je zdravo, ali to je sportska disciplina. Sportski i fizički i duhovno. Gledajte, ja za vrijeme gladovanja igram nogomet, trčim, kopam u vrtu. Pijem voćne sokove. Jedino to. Inače, gladujem! Tu stvaram imunitet. Dakle, igram se životom, ali i tijelom. Gimnasticiram mesom i dušom! – govori Vladimir Puškaš, poznat i kao esperantist, koji je godinama radio u Iraku, poznat i kao bivši nogometni igrač, ne onaj slavni Puškaš, ali i ovaj Puškaš, čovjek koji piše knjigu o jogi i gladovanju i priprema se za novi svjetski rekord! ...)

Slobodna Dalmacija br. 14278, 1. rujna 1990., str. 12: *Mali oglasnik*. Kadett 1200 tip 1981. s prijeđenih 88.000 km, prodajem. Esperantska bb, Trogir-Čiovo. (36793)

Slobodna Dalmacija br. 14279, 2. rujna 1990., str. 21: *Počeo lutkarski festival*. Zagreb, 1. IX (Tanjug) – Paradom lutkara zagrebačkim ulicama jučer poslije podne u glavnom gradu Hrvatske počeo je 23. međunarodni festival kazališta lutaka. Na ovogodišnjem najstarijem međunarodnom zagrebačkom festivalu sudjeluje 16 kazališta iz devet zemalja Evrope, koje će izvesti 16 predstava na pozornicama zagrebačkog Kazališta lutaka, Omladinskog kulturnog centra i teatra „ITD”. / Prvog dana prikazane su dvije predstave gostujućih kazališta – „Rukavica” kazališta Tandarica iz Bukurešta i predstava „Zlatorog” u izvedbi Pozorišta lutaka iz Mostara. Obje predstave izvedene su na esperantu, što je tradicija ovog festivala na koji pristižu najbolja lutkarska dostignuća Evrope i naše zemlje u protekloj sezoni. / Svoje su mjesto u programu 23. međunarodnog festivala kazališta lutaka našle predstave najraznorodnijih tehnika – od tradicionalnog ginjola i marionete do najmodernijih stremljenja lutkarskih kazališnih traženja. Na repertoaru ovogodišnjeg festivala, koji traje od 31. kolovoza do 5. rujna, nalaze se i dječje bajke i filozofska razmišljanja namijenjena odrasloj publici. Sve predstave pratit će međunarodni stručni žiri, kao i međunarodni dječji žiri.

Slobodna Dalmacija br. 14285, 8. rujna 1990., str. 12: *Mali oglasnik*. Opel Kadett 1200 tip 1981. s prijeđenih 88.500 km, prodajem. Esperantska bb, Trogir-Čiovo, poslije 15 sati.

Slobodna Dalmacija br. 14292, 15. rujna 1990., str. ?: *Mali oglasi*. Iznajmljujem jednosoban stan u Trogiru - Čiovo. Informacije kod Karabatić, Esperantska 16, Trogir. (38907)

Slobodna Dalmacija br. 14294, 17. rujna 1990., str. 31: *Uskoro – PIF na malom ekranu: Lutkari u dva navrata*. Na upravo završenom 23. međunarodnom festivalu kazališta lutaka, poznatijem po svojoj esperantskoj kratici PIF (Pupteatra Internacia Festivalo), koji se već tradicionalno održava u Zagrebu, Program za djecu snimio je dvije predstave. Prva je „Lutkaričin san”, koju je izvelo Kazalište Petruška iz Trondheima, u Norveškoj. Tekst je napisala, lutke i scenu izradila, a i predstavu izvodi Tatjana Zaitzow. U predstavi je riječ o lutkarici koja je već izradila brojne lutke koje „igraju” u mnogim teatrima širom svijeta. No, njezin je dugogodišnji san da napravi pravu lutku s mnogo konaca, i da svaki končić pokreće jedan njezin dio. Izrada tako komplikirane lutke iziskuje mnogo napora i iako joj u tome pomažu i druge lutke, pitanje je hoće li je lutkarica ikada završiti, ili će to ostati njezin san. Predstava je snimljena na esperantu, jeziku međunarodnog sporazumijevanja, što je specifičnost PIF-a. / Druga je prestava „Njije se kit” – u izvedbi Naivnog kazališta Liberec iz Češko-Slovačke.

Slobodna Dalmacija br. 14301, 24. rujna 1990., str. ?: *Brzjavci*. Esperanto je bio prisutan i na prvenstvu Evrope u atletici, na tom međunrodnom jeziku zabilježena je dobrodošlica sudionicima A 90 u biltenima press-centra. Vrijedni članovi esperantskog društva „Split“ zaslužni su što su se njihovi prijatelji iz šezdesetak zemalja Evrope, Azije i Afrike upoznali o atletskoj manifestaciji iz Splita preko redovnih emisija za esprantiste Radio Zagreba. I naš atletski selektor Dane Korica je kazao da bi bilo korisno da se širi jedinstveni jezik sporazumijevanja vrhunskih sportaša. (dg)

Slobodna Dalmacija br. 14303, 26. rujna 1990., str. 8: *Priznanje jednom Makaraninu: Ivo Puharić „svjetski“ esperantist*. Makarska – U godišnjaku svjetskog Saveza esperanta za 1990. godinu, među stotinu delegata iz Jugoslavije, uvršten je i makarski esperantist Ivo Puharić. Promocija dugogodišnjeg člana svjetske esperanto obitelji u jednog od delegata svjetskog Saveza esperantista ujedno je propaganda za Makarsku. Tim više što je Ivo Puharić entuzijast čije su životne preokupacije planinarstvo i maslinarstvo. Čin delegata obavezuje ga da zainteresiranim posjetiocima makarskog kraja pruži turističke i ostale informacije, a i da prema već ustaljenom običaju esperantista, korepondencijom daje bliže podatke o podbiokovskom kraju. (A.D.)

Slobodna Dalmacija br. 14310, 3. listopada 1990., str. 23: *Nesvakidašnji rekordi: Puškašovo deseto gladovanje*. (... Puškaš će gladovati do 9. prosinca i za to vrijeme izgubiti između 12 i 14 kilograma od težine koja sada iznosi 62 kilograma. Riječ je o sezonskom transportnom radniku na aerodromu „Dubrovnik“ u Čilipima, vegetarijancu, zaljubljeniku u jogu, glzbu, sport i esperanto, čime se godinama aktivno bavi u slobodnom vremenu. ...)

Slobodna Dalmacija br. 14325, 18. listopada 1990., str. ?: *Poznato lice - Vida Jerman, glumica: TV-zavodnica govori esperanto*. Premda su mnogi glumci, neki moraju biti i gledaoci, tvrdio je svojedobno Ben Jonson. I bio je posve u pravu. Ista misao mogla bi se primijeniti i na scenariste – vrlo glatko. Potrebno je samo gledati našu televizijsku seriju „Neuništivi“ koja nas svake subote u „Programu plus“ podsjeća na još jednu poznatu činjenicu, a to je da humor ni u kom slučaju nije tako smiješna disciplina! Olako su se i Kerstner i Lazić prihvatali pera. Glumci ne vole kada ih ubijaju u drugom činu drame koja ima četiri čina – ustvrdio je Iljf, a mi bismo dodali kako ni gledatelji ne vole kad ih se davi u sedam televizijskih epizoda. Toliko ih naime ima serija „Neuništivi“ koja je među ostalim dokazala da je neke trebalo „ubiti“ već u prvom činu (*čitaj epizodi*). / Ali, ako zaboravimo pevaljku Rajku i Burduša, kojeg glumi još uvijek onaj isti Jovan Janičijević maniom seoskog glumca-amatera, ekipa „Neuništivih“ je zapravo asstavljenia od odličnih glumaca u slabom komadu: izvanserijski Dvornik i Martin Sagner, simpatični Bulidža kojeg glumi Bata Živojinović, glumački rasna Kostadinka Velkovska i Vida Jerman, rasna Slovenka... / A Vidu Jerman, zagrebačku glumicu kazališta „Trešnja“, viđamo zapravo vrlo malo na malim i velikim ekranima. Zahvaljujući (jednim dijelom) činjenici da ova glumica tečno govori nekoliko svjetskih jezika, i da je (drugim dijelom) odlična glumica, više je viđamo u zapaženim koprodukcijama, a za razloge što joj naši režiseri uglavnom daju uloge pomamnih žena, Vida kaže: / – Žene su u našoj kinematografiji najčešće majke, ljubavnice, partizanke ili prostitutke. Vrlo je malo filmova pa i televizijskih serija, gdje su žene bile ličnosti. Ne razumijem zašto je to tako i zašto scenaristi žene stavljaju u drugi plan kada su one značajniji dio našega društva. / – Za to što su Vam davali takve uloge, nije li razlog u nedvojbenoj činjenici jedne nesvakidašnje ljepote, fizičke, naravno? / *Castrove ljubavne izjave*. / – Možda? Ali, ljepota je obično u nečemu drugom, u duši. To je nešto što struji i zrači, nešto više. Moj fizički izgled mi je više smetao. Mislim da su me krivo svrstavali u fah „zavodnica na prvu loptu“. Ali, to su samo činili filmski i TV-režiseri. U kazalištu ipak dobivam fine, karakterne uloge. Moram priznati kako se dešavalo da i na filmu dobijem neku simpatičnu rolu. Ako se sjećate

gospodične Marijane iz filma „Tko pjeva, zlo ne misli”, to je jedna krasna epizoda, rađena decentno i šarmantno. Pa i ovo je simpatična uloga u „Neuništivim”, uloga Francke. / – Sad ste mnoge doveli u nedoumicu niste li prava Slovenka ili pak Zagrepčanka. Vaš slovenski u seriji je nepogrešiv? / – Rođena sam u Zagrebu, ali sam Slovenka po ocu. „Problem” je u tome što imam naprosto odličan sluh. Jednom sam igrala vlajinu Stanu, u već zaboravljenoj seriji „Čovik i po” i mnogi su mislili kako sam ja prava Sinjkinja. Meni je dovoljno jednom čuti i odmah dobro „ponavljam”. Talentirana sam za jezike. / – Posebice za esperanto? / – O esperantu bih mogla satima pričati. To je jezik koji sam naučila prije dva desetljeća. Glumim na tom jeziku i kod nas i u svijetu. Ovoga ljeta sam bila na Kubi i tamo sam igrala. Primio me i Fidel Castro koji mi je čak napisao i ljubavnu izjavu. Esperanto je moj hobi. Već četiri godine vodim nedjeljom na Drugom programu Radio-Zagreba emisiju za esperantiste. Naučila sam taj jezik za mjesec dana, ali ga cijelog života morate usavršavati. / – Poznavanje stranih jezika sigurno Vam je pomoglo da dobijete brojne uloge u koprodukcijskim filmovima? / *Golotinja bez ljubavi* / – Vjerujem da da. Sada sam upravo dobila ugovor za ulogu u jednom engleskom filmu. Glumit ću opernu pjevačicu. Ja sam uloge u stranim filmovima i serijama dobivala na temelju audicija koje se obavezno provode kada su u pitanju strani angažmani. Prava je šteta što to i naši režiseri ne rade. Naravno, jedan od kriterija je i jezik. Iskreno vam kažem, najsretnija sam kada igram u svojemu matičnom kazalištu. / – Vida, Vi ste prva naša gumica koja se obnažila, ili kako se to u običnom govoru kaže „skinula” na filmu. Bio je to film „Maskerada” Boštjana Hladnika. U našim filmovima ima dosta golotinje, pa i pornografije. Kakav je Vaš stav prema toj pojavi? / – Da, ja sam to učinila 1971. godine u „Maskeradi”. Ništa protiv nemam ako to zahtijeva scenarij. Međutim, naši to rade prilično ružno. Kad samo pogledate neke strane filmove, recimo, film „Poštar zvoni dvaput”, onda vidite da je to prekrasan rad koji odiše erotikom, ali u kojem nema nikakvih grubosti. Jer, nije sve u obnaživanju ljudskog tijela. Naši režiseri to još nisu shvatili. Tu nedostaje ljubavi, a sve se u životu mora zasnivati upravo na tome. / – Što je za Vas ljubav? / – Ljubav? Ljubav je vrlo važan segment u životu. Za mene postoje dvije ljubavi: posao i čovjek s kojim živim. Bez ljubavi nema pravog stvaralaštva ni smislenog života! (*Goran Pelaić*)

Slobodna Dalmacija br. 14342, 4. studenoga 1990., str. 26: *Puškaš gladuje čitav mjesec*. (... Prema izjavi Puškaša, koji je i vegetarianac i ima više hobija /od esperanta do glazbe/, on gladuje da bi izbacio otrove iz organizma...)

Slobodna Dalmacija br. 14344, 6. studenoga 1990., str. 9: *Prostorom se koriste gotovo besplatno*. (... Društvo esperantista „Split”, Carrarina poljana 1, 1785,60 (*Dug!*!).

Slobodna Dalmacija br. 14360, 22. studenoga 1990., prilog: *HR – Zagreb 3, „Dnevnići i pisma”, Utorka, 22,30. – Koreja – odškrinuta tajna*. Dnevnik Spomenke Štimec: „Koreja – odškrinuta tajna Azije” objavljuje Studio Zagreb u emisiji „Dnevnići i pisma”. Spomenka Štimec boravila je u Pekingu na kongresu esperantista gdje je primila poziv da posjeti Republiku Koreju. Republika Koreja tada, 1987. godine, nije imala diplomatske odnose s našom zemljom. U travnju te godine autorica je krenula potaknuta znatiželjom i željom da upozna tu zanimljivu zemlju. U svom dnevniku ona iznosi dojmove o zemlji i ljudima koje je susretala, te misli i asocijacije koje su joj navirale u toku putovanja.

Slobodna Dalmacija br. 14379, 11. prosinca 1990., str. 19: *Učast esperanta*. Split – Kao i svake godine, tako i ove splitski esperantisti pridružuju se milijunima istomišljenika širom svijeta da što svečanije proslave 15. prosinca, dan rođenja autora međunarodnog jezika esperanta dr. Lazara Ljudevitza Zamenhofa. Inače, splitski esperantisti ujedno bilježe bogatu i dugu tradiciju postojanja i aktivnosti ovoga jezika i pokreta. Pripomenimo da je baš u Splitu još daleke 1924.

održan Drugi nacionalni kongres esperantista, da je tijekom dva rata ovdje djelovalo sportsko društvo „Espero” čije tradicije nisu odgovarale ondašnjim vlastima i „Espero” je promijenio naziv u Nada, koji je djelovao godinama, te da je za vrijeme NOB-a iz Splita i okoline poginulo 19 esperantista, među kojima i dva narodna heroja. Također, treba spomenuti da je 1959. u povodu 100. godišnjice rođenja u splitskom Brodogradilištu sagrađen prekoceanski brod „Zamenhof”, a godinu dana poslije ovdje je održan Treći kulturni festival jugoslavenskih (evropskih) esperantista, te da je Split dao svjetskom esperantskom pokretu dva predsjednika, a to su prof. Ivo Lapenna, koji je bio dugogodišnji predsjednik Svjetskog Saveza za esperanto, te pravnik Ivo Osibov, predsjednik Svjetske omladinske esperanto-organizacije. Sudbina je htjela da prof. Lapenna, naš sugrađanin, esperantist i prvoborac, umre upravo istog dana 15. prosinca 1988. Pripomenimo da uz godišnjicu rođenja dr. Zamnhofa esperantisti širom svijeta slave i tjeđan knjige, pa je to prilika za splitske esperantiste da sljedećeg petka, iako na skroman način – bez finansijskih sredstva i neprikladnih prostorija, obilježe ovaj za splitske esperantiste dvostruko značajan datum. (*Davor Grgat*)

Slobodna Dalmacija br. 14380, 12. prosinca 1990., str. 24: *Novi podvig Vladimira Puškaša iz Baćeva Dola u Konavlima: Odgladovao 70 dana.* (... U Baćev Dol Puškaš se doselio prije 10 godina te je kupio i obnovio kuću. Osim gladovanja, ima i nekoliko hobija: igra nogomet, bavi se esperantom, svira gitaru i piše knjigu o vegetarianstvu. ...)

Slobodna Dalmacija br. 14397, 29. prosinca 1990., str. ?: *Poziv na intimiziranje.* (... danas više nego ikad dosad govori metjerskim esperantom ...)

Slobodna Dalmacija br. 14399, 31. prosinca 1990., str. 24: *2. Križaljka.* Vodoravno: 5. Kratica za “Jugoslavia esperanto ligo” (Savez esperantista Jugoslavije)

Slobodna Dalmacija br. 14409, 12. siječnja 1991., str. 51: *Potezanje za rep: Kojim jezikom Đavo govori Hrvatima?* (... Nema se što zamjeriti ni tvrdnji da Đavo Hrvatima govori esperantom jer njegovo prisustvo se osjeća na svim kontinentima i njegov zavodljivi govor na svim jezicima. ...) (*Ante Kuštrel*)

Slobodna Dalmacija br. 14409, 12. siječnja 1991., str. ?: *Pometova pošta.* Jesu li našli zajednički jezik Sadam Husein i Bush? /Aziz - Put 1001 noći 15/. – Jesu. Esperanto. Sad tražu prevodioce.

Slobodna Dalmacija br. 14435, 8. veljače 1991., str. 7: *Financiranje društvenih organizacija na području Cetinske krajine: Protiv droge – 80.000 dinara.* (Sinj ... Ovom raspodjelom po 5000 dinara dobili su Savez civilnih invalida rata, Društvo distrofičara i ostalih invalida, Udruženje slijepih u Splitu, Društvo za esperanto, Savez izviđača općine i Savez za unapređenje mentalnog zdravlja.

Slobodna Dalmacija br. 14458, 2. ožujka 1991., str. 9: *Lani u društvenim organizacijama: Dobro poslovanje.* Društvene organizacije koje ostvaruju prihode iz općinskog budžeta završavaju finansijsku godinu uglavnom pozitivno. Unatoč mnoštvu promjena, a napose stagnaciji privrede i smanjenja budžetskih prihoda, uz ponegdje prisutne restrikcije programa, 1990. je završena uspješno. Posljednja injekcija raspoređivanja neraspoređenih sredstava u iznosu od 802.400 dinara za minulu godinu obuhvatila je najveći dio dosadašnjih korisnika. Sredstva su raspoređena Matici iseljenika Hrvatske, Međuopćinskom udruženju slijepih, Savezu osoba oštećena sluha, Crvenom križu, Narodnoj tehničici te Savezu društava „Naša djeca” u većim iznosima, te u manjima Savezu izviđača, Savezu za esperanto, Klubu liječenih alkoholičara,

Savezu za sport i rekreaciju invalida, Udruženju invalida, Društvu distrofičara i Društvu za brigu o mentalno retardiranim. Preostaje i dio za organizacije (Omladinski dom, SRVS) koje participiraju na drugi način u budžetu. Financiranje u ovoj godini još nije riješeno jer je niz nepoznanica o opsegu budžeta, a gotovo je sigurno da će dosad koliko-toliko prisutna sredstva Lutrije Hrvatske izostati. (D.M.)

Slobodna Dalmacija br. 14470, 14. ožujka 1991., prilog: *HR-Zagreb 3, „Dnevnići i pisma”, Utorak, 22,30: Havana u geografiji uspomena.* Havana je u srpnju 1990. bila domaćin Svjetskog kongresa esperantista. U Evropi su socijalističke zemlje tog sparnog ljeta užurbano skidale zvijezde sa svojih zastava. U prvoj socijalističkoj zemlji Amerike zvijezda je i dalje sjala. „Havanska ‘kriza ambasada’ bila je vijest dana u novinama diljem svijeta”, piše Spomenka Štomec u svom dnevniku pod naslovom „Havana u geografiji uspomena”. Kako je ona doživjela.

Slobodna Dalmacija br. 14472, 16. ožujka 1991., str. 51: *Već šezdesetosmaši.* (... s obzirom na to da je riječ o interpolacijama na engleskom jeziku – esperantu roka. ...)

Slobodna Dalmacija br. 14508, 21. travnja 1991., str. 15: /Preneseno i prevedeno iz „La Stampa”/ *Andrej Višinski – čovjek koji je „izmislio” montirane procese: Zločin bez kazne.* (... Godine 1908. osuđen je na godinu dana zatvora: tada će upoznati Josifa Džugašvilija (Staljina) koji s njim dijeli ćeliju i koji uči „esperanto, jezik будуćnosti”....) /opsežan i vrlo dokumentirani članak o Višinskom/

Slobodna Dalmacija br. 14526, 10. svibnja 1991., str. 7: *Iz budžeta Općinske skupštine Sinja u ovoj godini: strankama 900.000 dinara.* (... po 15.000 dinara dobili su Savez izviđača općine i Društvo za esperanto Sinj...)

Slobodna Dalmacija br. 14535, 19. svibnja 1991., str. 12: *Kad će neki stići na tržište?: Evropski novčani esperanto.* (... Stari mudrac, njemački ekonomist Herbert Giersch upozorava kako je za privredni razmjenu novac ono što je jezik za komunikaciju među ljudima: morate pustiti slobodan izbor „sredstva razmjene”, jer nikakav esperanto neće istisnuti živi jezik, kao što ni umjetni novac ne može istisnuti pravi novac. ...) (Drago Buvač) /velik članak o toj temi/

Slobodna Dalmacija br. 14552, 5. lipnja 1991., str. 46: *TV Slovenija: tehničke usluge videofilma: VPS poznaće čudi TV-a.* (... Slovenski je teletekst bio prvi u Jugoslaviji, a danas se po kvaliteti i količini informacija koje nudi može mjeriti s austrijskim. Ima 600 stranica najrazličitijih korisnih podataka, a među kuriozitetima su i bioritam, horoskop i početni tečaj esperanta. ...)

Slobodna Dalmacija br. 14574, 28. lipnja 1991., str. 24: *Transkontinentalni modernizam.* (... A to stoga što je „jezik” tih umjetničkih djela svojevrsni esperanto moderne likovne kulture kojim se sporazumijevaju umjetnici međusobno, ponekad i kritičari...)

Slobodna Dalmacija br. 14590, 14. srpnja 1991., str. 25: *1. Križaljka Starokršćanska Salona.* Okomito: 11. Kratica za esperanto.

Slobodna Dalmacija br. 14623, 16. kolovoza 1991., str. 11: *Život kao da se vratio tri desetljeća unatrag: Kolovoz u Primoštenu: „Bolesno je mirno”.* Primošten, 15. VIII – Da nije onih nekoliko kafića i restorana koje vlasnici još imaju volje držati otvorenima, Primošten bi se doimao kao prije nekoliko desetljeća, kada su u taj biser srednjodalmatinske rivijere pristizali prvi gosti, prve grupe esperantista zagrebačke zvjezdarnice po svojoj knjizi „Drama

u svemiru". Te skupine entuzijasta uspjele su učiniti za Primošten više nego kasnijih godina najaktivnija turistička propaganda. Primošten je postao kongresnim centrom, a to je bio probaj u kasnije nabujali komercijalni turizam. Od toga doba ostale su lijehe zemlje na poluotoku Raduča iz mnogih zemalja svijeta, na kojima je dvadesetak godina raslo „cvijeće mira”. / Ovo malo „povijesti” primoštenskog turizma navodimo stoga što bi se u sadašnjim ratnim prilikama taj turizam mogao vratiti praktično u iste prostore i na neki način početi iz početka. Jer zamašni kapaciteti hotela (o privatnim sobama i apartmanima da i ne govorimo) sa 1600 postelja u četiri hotela sve prve kategorije, s mnogo popratnih objekata i sadržaja što su opsluživali primoštenski turizam od 300.000 noćenja godišnje, sada miruju prazni. „Držimo otvorenim kompleks „Zora-Slava”, kaže nam šef prodaje u HTP-u „Primošten”, Maksim Jurin, ali u njima imamo samo četiri gosta. / Vjerujemo da ćemo hotele ostaviti otvorenim još za trajanja talijanskog ferragosta (ali ni jednog Talijana još uvijek nema!), a za poslijе bismo uposlili vile, depandanse na Raduči. One dobre, stare vile s osamdesetak postelja koje su služile za prve nalete masovnog turizma kada su esperantisti već bili obavili svoj posao. Vile su prije dvije, tri godine posve renovirane i vrlo su komforne. Slijedimo preporuku Privredne komore da u svakome mjestu i u sadašnjim uvjetima ostane otvoren makar po jedan ugostiteljsko-hotelski objekt. Od oko 500 radnika poduzeća na poslovima ih je sada angažirano jedva petnaestak. Hotelsku recepciju dnevno osplužuje samo po jedan radnik. Svi primamo minimalne plaće koje se kreću oko 4000 dinara.” / Poznata primoštenska panorama još uvijek svjetli raznobojnim svjetlima, ali kada se za sumraka u Primošten uđe, na njegovim je ulicama pustoš. Jedva ima nešto automobila unutar zidina. Poneki ima i stranu registraciju. To su rijetki prolaznici. / Od društvenih objekata gosti još mogu posjećivati Vilu „Fenč”, nacionalni restoran na „kopnenom” dijelu mjesta, te neke druge objekte. Radi kompletna trgovina, dok su turističke agencije zatvorene, osim turistbiroa HTP-a. Silvana Gović nam je na recepciji kazala kako ima „uknjiženih” deset gostiju, šest domaćih i četiri strana. „Bolesno je mirno”, kratki je komentar sugovornice. / U svemu Primošten ima snage da preživi ovo ratno-turističko ljeto, ali bojazni ostaju i za iduću godinu. Pripreme bi trebale već uskoro započeti, a u sadašnjim uvjetima pitanje je da li je uopće moguće nastupiti na stranom tržištu. (J. Čelar)

Slobodna Dalmacija br. 14636, 29. kolovoza 1991., str. 24: *Počeo 24. Međunarodni festival kazališta lutaka u Zagrebu: Po Churchillovu receptu.* Zagreb, 28. VIII – Tik po priopćenju o brijunskim pregovorima dvojice generala s pratnjama uzbudeni Gordan Splivalo sinoć je na TV-dnevniku s ponosom objavio početak 24. Međunarodnog festivala kazališta lutaka ili među djecom i znalcima PIF-a. Prošle godine u ovo doba dok je gosp. Babić još uvijek prčkao po kvarnim kninskim zubima, terorizmom se bavio iz dokolice, hrvatska nacionalna televizija danima je vrtjela simpatičan TV-klip u kojem su Trešnjevački mališani cičali od zadovoljstva „Idemo na Festival!”. Mališani ovog ljeta pjevaju „Stop the War in Croatia”, dok se lutkarski festival uklopio u zagrebačku zbilju prepunu paradoksa. Grad je naime življi no ikad koncem kolovoza, lokali su prepuni, a atmosfera se munjevitom oblikuje prema posljednjim vijestima. Glumci su se vratili sa svojih ljetnih obitavališta i bauljaju ne znajući još šute li hrvatske muze ili možda baš sad moraju zapjevati kako ih je učio stari Churchill, tražeći da sva kazališta igraju predstave i u vrijeme najžešćih bombardiranja Londona. / Kakva je svrha takve zapovijesti, nevjerne Tome mogu se prijetiti iz filma „Garderobijer”. Stanovništvo istanjenih živaca gledanjem i slušanjem Shakespearea pokazivalo je bunt i prijezir spram neprijatelja, kazivalo je da je kultura jača od glasa oružja, i najvažnije, uništavala je defetizam, bivajući zalogom budućnosti koja ne trpi zabrane, cenzure i smrtnu ozbiljnost, već joj se opire životnom radošću. Da je danas u Hrvatskoj važno ne samo održati već i pojačati sve festivale duha i okrenuti ih Evropi svom silinom, i da se ne smije podleći komesarskoj provincijalizaciji, mogu nam poslužiti baltički i nedavni slovenski blistavi medijsko-kulturni blitzkrieg, a s druge strane, kao

mračno upozorenje rušilačka rumunjska zbilja koja je svijetu pokazala sljepilo i primitivizam koji zatvaraju sve granice i stvaraju nepovjerenje civilizacije spram duhovnog mraka. / PIF bi mogao biti jedna u nizu manifestacija otpora pametno sročenih i medijski plasiranih, no nažalost kako su već spomenute hrvatske muze zboristice i u miru, teško je od njih očekivati nešto više u ratu. / Skraćenica Festivala izvedena je iz esperantskog naziva Pupteatra Internacia Festivalo koje danas samo spominje na negdašnje socijalističke bratovštine koje su u unificiranom svijetu maštale o jednom umjetnom jeziku. Tijekom svog postojanja ovaj se lutkarski festival pokazao kao jedna od značajnijih gradskih manifestacija koja je domaćem gledateljstvu pružala uvid u ono što se radi u svijetu, a onima odraslima uz domaće lutke otvarala čarobnu kutiju koja je skrivala mnoštvo čarolija tako drugačijih od naivnih „Ježevih kućica” koje su nam priređivale tete u vrtićima. Od u početku bogato zamišljenog programa odustajalo se iz dana u dan. Otkazale su tako Compagnia drammatico vegetale iz Ravenne, Compania Teatral Mihail Vassilev iz Meksika, nizozemko kazalište „Kameleon”, Naivno kazalište Liberec iz Češko-Slovačke i najposlije Kazalište lutaka iz Zadra s već čuvenom „Juditom”. Organizatori iz Međunarodnog centra za usluge u kulturi naglašavaju da su već ranije otpala neka zanimljiva gostovanja iz delekoistočnih zemalja, no da je već uspjeh i očuvanje kontinuiteta i mogućnost da djeca „bar na trenutak imaju pravo strepeti nad životom sedam kozlića, a ne nad izgonom iz vlastitog doma”. / Prva prikazana predstava stigla je iz švicarskoga gradića Vandoeuversa u izvedbi skupine Pannella's Puppet. „Skupinu” čini bračni par i nekoliko lutaka. Perret-Gentilovi proučavali su tradicionalnu lutkarsku umjetnost Kathputli u Indiji gdje ih je podučavao Shri Devi Lal Samar i naglašavajući da su njihovi prvi projekti bili obilježeni jakim orijentalnim utjecajem. Predstava „Circus ad libitum” tipična je, ni po čemu drukčija od brojnih priredbi kakve se daju vidjeti na pozornicama velegradskih ulica ljeti. Tin je uz to tipična Švicarka čeličnog pogleda koja svira harmoniku, a njezin suprug Michel u svojim je točkama zadržao francuski šarmapsurdnog humora koji plijeni neočekivanim obratima. Ovaj mali cirkus ilustrira čuvene latinske poslovice izgovorene s talijanskim naglaskom i popraćene duhovitim komentarima. Na festivalu s jakim programom ova bi predstava bila tek simpatičnom zabavom za odrasle, ovako se hrabrošću lutkarskih histriona prometnula u prvorazredan kulturni događaj u Hrvatskoj. (Ivica Buljan)

Slobodna Dalmacija br. 14639, 1. rujna 1991., str. 22: 24. *PIF: ... I svi su bili sretni.* Zagreb, 31. VIII – Nastupom Lutkovnog gledališta „Jože Pengov” iz Ljubljane okončan je međunarodni dio programa PIF-a (promatran državnim priznanjem alpskih nam susjeda i nekadašnje braće). To malo kazalište osnovano je 1954. a koncem šezdesetih dobilo je profesionalno vodstvo te je sa svojim nepretencioznim i zabavnim dječjim programom obišlo brojne lutkarske smotre po bijelom svijetu. U Zagreb su stigli s predstavom „Kdo je napravil Vidku srajčico” prema tekstu Frana Levstika kojeg dobro poznaju i klinci lijepe naše što su jučer vrištanjem i odobravanjem te najavama budućih prizora i pokazali. Prepuno gledalište ZKL-a u Ulici 8. maja dokaz je da u ratnim uvjetima dječja kazališta moraju prva biti otvorena jer usprkos razaranjima i najviše zbog budućnosti nitko nema pravo djeci uskratiti radost. Na esperantu, službenom PIF-ovskom jeziku, predstava se zove, vjerovali ili ne: „Kiu faris ĉemizeton por Videk”, a priča je to o dječaku, najmlađem od sedmoro djece kojima je majka, siromašna udovica, sama šivala košulje. Svako je dijete raslo, a njegovu bi košuljicu dobivalo mlađe, pa je jadni Videk, najmlađi, uvijek imao najtanju i najpohabaniju, dok se njegovi prijatelji iz životinjskog carstva nisu dosjetili pravog rješenja. Ovca mu je darovala vunu koju je pauk ispreo, rak ispleo, vrapčić sašio, ribica obojila u plavu boju mora i Videk je imao novu košuljicu, i svi su bili sretni. / Redateljica Helena Zajc osmisnila je jednostavnu i dopadljivu inscenaciju za djecu predškolskog uzrasta, a interpreti su bili Violeta Tomić, Srečko Špik i Zdenko Majaron. Likovni kreator bila je Lidija Osterc, a glazbu je skladao Urban Koder. (I. Buljan)

Slobodna Dalmacija br. 14640, 2. rujna 1991., str. 6: *Događaji u Hrvatskoj na esperantu.* Sinj – Sinjski esperantist Tomislav Grčić uputio je 40 pisama esperantistima u Sjevernoj Africi, Sjedinjenim Američkim Državama, Kanadi, Japanu, Bliskom istku, Aziji i Australiji i gotovo svim evropskim zemljama u kojima im objašnjava političku situaciju u Hrvatskoj i Jugoslaviji. Očekuje da će na sličan način postupiti i ostali esperantisti iz Hrvatske, da bi se svijet i na univerzalnom jeziku upoznao s našim teškoćama. (J. B.)

Slobodna Dalmacija br. 14645, 7. rujna 1991., str. 6: *Apel esperantista: Mir iznad svega.* Split, 6. IX – Savez za esperanto Jugoslavije uputio je apel svim članovima, prijateljima i simpatizerima pokreta da se suzdrže od svih nasilnih akata potaknutih pod bilo kojim izgovorima, da odbiju preuzimanje ili upotrebu oružja ili bilo kakvo sudjelovanje u ograničenom ili općem građanskom ratu. Apelira se na članstvo da principe mira, tolerancije i međusobnog uvažavanja afirmira svim segmentima svoga djelovanja i utjecaja, i da se na njima gradi zajednički život i budućnost svih ljudi i naroda Jugoslavije. To stoga što Pokret za esperanto po svojoj ideji, ideji međunarodnog jezika i pokreta kao cjeline, te svojoj kulturnoj misiji predstavlja čimbenik mira, međunarodne suradnje i razumijevanja među ljudima i narodima širom svijeta – kaže se u ovom apelu esperantista. (D.G.)

Slobodna Dalmacija br. 14666, 28. rujna 1991., str. 45: *Mali oglasi.* U svakom zbogom živi jedno doviđenja. Tvoji esperantisti: Martin, Roberta, Jelena, Đurđica, Neno, Marko, Mirela, Kate, Dule i Nena. (33252) /jedan od niza oglasa objavljenih u istom broju u povodu smrti Josipa Vranića/

Slobodna Dalmacija br. 14667, 29. rujna 1991., str. 28: *Mali oglasi.* Posljednji pozdrav dragom prijatelju. Društvo esperantista Split. (33224) /Niz posljednjih pozdrava Josipu Vraniću/

Slobodna Dalmacija br. 14667, 29. rujna 1991., str. 31: *Radio, Zagreb 1.* 23,45 Emisija za esperantiste

Slobodna Dalmacija br. 14671, 3. listopada 1991., prilog: *Radio, Zagreb 1.* 23,45 Emisija za esperantiste

Slobodna Dalmacija br. 14674, 6. listopada 1991., str. 31: *Radio, Zagreb 1.* 23,45 Emisija za esperantiste

Slobodna Dalmacija br. 14678, 10. listopada 1991., str. ?: *Radio, Zagreb 1.* 23,45 Emisija za esperantiste

Slobodna Dalmacija br. 14695, 27. listopada 1991., str. 31: *Radio, Zagreb 1.* 23,45 Emisija za esperantiste

Slobodna Dalmacija br. 14699, 31. listopada 1991., prilog: *Radio, Zagreb 1.* 23,45 Emisija za esperantiste

Slobodna Dalmacija br. 14701, 3. studenoga 1991., str. 31: *Radio, Zagreb 1.* 23,45 Emisija za esperantiste

Slobodna Dalmacija br. 14708, 10. studenoga 1991., str. 24: *Primoštenci između rata i mira:* „*Primošten vas zove...*“. (... Jednom davno svjetski esperantisti na jednoj su primoštenskoj

„aveniji” postavili natpis: „Primošten vas zove”, kao poziv svim ljudima dobre voje da dođu u taj biser hrvatskog Jadrana. Možda će uskoro taj poziv biti aktualniji nego ikada!) (J. Čelar)

Slobodna Dalmacija br. 14711, 13. studenoga 1991., str. 23: *Pismo Ive Puharića iz Makarske Međunarodnom esperanto-savezu: Apel Rotterdamu.* Makarska – „Kao građanin i esperantist potaknut sam učiniti korak za mir u Hrvatskoj”, objasnio je Ivo Puharić, član Međunarodnog esperantskog saveza, svoje pismo – apel za mir u Hrvatskoj, upućeno središnjem uredu organizacije esperantista u Rotterdamu. U pismu je naveo: Kao esperantis u četrdesetogodišnjem trajanju, prema tome kao humanist i miroljubitelj, ne mogu odoljeti potrebi svoga uma koji me sili da se obratim najvišoj instanci istomišljenika s jednom molbom: učinite nešto kod Evropske zajednice da prestane ovaj suludi rat u mojoj domovini Hrvatskoj! Mjesecima srboarmijski agresor razara naše gradove i sela, uništava naša dobra i svetinje, gine na tisuće ljudi, pretežno civila. Molim vas, podignite svoj glas i zahtijevajte mir Hrvatskoj i osudu agresora – napisao je Puharić. (A.D.)

Slobodna Dalmacija br. 14733, 5. prosinca 1991., prilog: *Radio, Zagreb 1. 23,45 Emisija za esperantiste*

Slobodna Dalmacija br. 14734, 6. prosinca 1991., str. 25: Preneseno iz „Vjesnika”, *Otvoreno pismo Jagodi Buić-Wutke: Na balu s generalima.* (... Ili Vi možda „otvorenost” zamišljate kao neki anacionalni, esperantistički prostor gdje civilnu vlast drže esperanto lordovi? ...)

Slobodna Dalmacija br. 14856, 9. travnja 1992., str. 13: *Promjene na evropskoj političkoj sceni i ujedinjena Evropa: Tvrđava ili kula od karata.* (... Zanimljiv je i argument protiv Evropske unije: posebice su osporavali jedinstvenu valutu, nazivajući je „esperanto-novcem”. ...)

Slobodna Dalmacija br. 14841, 25. ožujka 1992., str. 20: *Tečaj esperanta.* Društvo za esperanto „Split” organizira dopisni tečaj esperanta koji će početi u prvom dijelu mjeseca travnja. Zainteresirani se mogu prijaviti ako uplate 1500 dinara na adresu voditelja tečaja: Vukašin Dimitrijević, Blatine 16 s naznakom „za dopisni tečaj esperanta”. U cijenu su uračunati udžbenik, rječnik i troškovi dopisivanja. (M.R.)

Slobodna Dalmacija br. 14803, 16. veljače 1992., str. 21: *U vlasti samovolje.* (... A da ne govorimo o tomu što sve glumci rade protiv lektorskoga sustava Ive Marjanovića, valjda u želji da se približe esperantkom idealu. ...)

Slobodna Dalmacija br. 14789, 2. veljače 1992., str. 25: *Biblija prevedena na 1978 jezika.* (... Tri verzije postoje na „umjetnim” jezicima, među kojima je i esperanto. ...)

Slobodna Dalmacija br. 14780, 24. siječnja 1992., str. 30: *I. Križaljka.* Okomito: 32. Esperantski: nego

Slobodna Dalmacija br. 14925, 21. i 22. lipnja 1992., str. 21: *Briga za esperantiste.* Za sve izbjeglice i prognanike iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine koji govore esperanto te za članove njihovih obitelji troškove boravka izvan stalnog mjesta prebivališta snosit će međunarodni pokret esperantista. Za sve informacije treba se obratiti Davoru Grgatu na telefon 058/512-565, inače novinaru esperantskog lista „Međunarodni novinar” koji je svojim dopisima za radio-stanice, novine i časopise širom svijeta, izvještavajući o ovdašnjim teškim prilikama, uspio animirati Svjetski savez za esperanto. (D.D.)

Slobodna Dalmacija br. 14926, 23. lipnja 1992., str. 20: *Počeo PIF*. Zagrebački međunarodni lutkarski festival PIF nastao je prije dvadeset i pet godina kad je skupina esperantista odlučila utemeljiti svečanost lutkarskih kazališta na kojoj bi se predstave imale izvoditi na esperantu, čime se taj umjetni jezik željelo popularizirati kod najmlađih naraštaja. Godinama je značenje esperanta polako gubilo na važnosti, a Zagreb je uspio održati lutkarski festival na kojem su prodefilirale brojne skupine što su pokazale da lutkarstvo nije samo zabava za djecu niti stvar didaktike, već da taj medij obiluje brojnim izražajnim mogućnostima. Pogledom na zemljopisnu kartu gdje su bili ucrtani gradovi i zemlje s razvijenom lutkarskom tradicijom vrlo lako bi bilo procijeniti i opisati kulturni standard sredine. Za ovakvu vrstu kazališta od izuzetne je važnosti majstorska tradicija izrade, često dugotrajna i naporna te, naravno, umjetnička usredotočenost, mašta, mitologija, podloge iz kojih izlaze materijali za oblikovaje „novih svjetova”, jer lutke ne prenose karakterologiju ljudi, one žive svojim posebnim životima. / Nedavno završen UNIMIN kongres u Ljubljani razlog je promjene datuma održavanja festivala i prigoda da se vide neke skupine koje su nastupile na tamošnjem najuglednijem sastanku lutkara iz cijelog svijeta. Od ljubljanskog je kongresa hrvatska sekциja samostalan član UNIME, a za njegina prvog počasnog člana u našoj sredini proglašen je profesor Vlado Habunek koji je sa svojom kazališnom Družinom mlađih, što je djelovala od 1930, označio profesionalnu eru hrvatskoga lutkarstva. / Dvadeset peti PIF svečno je otvoren novom premijerom Zagrebačkog kazališta lutaka „Šenoin triptih” u adaptaciji Dalibora Foretića i režiji Joška Juvančića. Scenografiju i lutke izradio je Branko Stojaković, jedan od naših najplodnijih stvaralaca, preminuo upravo za održavanja Festivala i čiji je ovo posljednji, nedovršen rad. Još dvadesetih, u doba početaka zagrebačkog lutkarskog života, marionetska kazališta izvode „Šljivare”, „Kuginu kuću” te „Postolara i vraga”, a „Kuginu kuću” 1946. izvela je i Družina mlađih. Šenoine povjestice doista su zahvalan predložak u jednostavnoj ljepoti svojih priča, u legendama pretočenima kroz stilski brilljantne minijature u zgode s moralnim porukama. / „Zmajska kraljica”, „Kugina kuća” i „Kameni svatovi” u interpretaciji Mire Bosanac, Siniše Miletića, Žarka Savića i Lane Golob imaju dobre izglede da se dugo održe na repertoaru zbog svoje gotovo klasicističke ljepote, podsjećanja na Šenoinu toplinu koja još uvijek privlači publiku. Lutkarska scena „Ivana Brlić Mažuranić” iz Zagreba predstavila se projektom „Jaje harambaša” u režiji Borislava Mrkića, scenografiji i likovnoj kreaciji Vene Balabanić na glazbu Igora Savina. / Islandska skupina Leikbruduland iz Reykjavika oduševila je gledateljstvo PIF-a 1986. kad su prikazali „Priče islandskih divova”. Predstava „Ne smij se” moderna je lutkarska bajka temeljana na Eddama – starim pjesmama iz islandske mitologije, a duhovito je prenesena u doba ekoloških strahova za budućnost. Nevjerojatnom uporabom različitih tehnika i savršenom vizualnom kreacijom ova je skupina ponovno ukazala na bezbrojne mogućnosti izražaja, na otvorenost lutkarstva prema suvremenim medijima koji mogu privući svojom svježinom. / Nizozemska autorica Damiet van Dalsum djeluje već dvadeset i pet godina izvodeći predstave za djecu i eksperimentalne za odrasle, a služi se različitim vrstama lutaka. Prvi prikazan projekt „Hollebollebeer” priča je o neobičnom dječaku Joostu koji se od želje za kontaktom, druženjem i prijateljstvom približava suncu od čije se topline raspršava u tisuće zrnaca i tako više nikada nije sam. Ista autorica za odrasle je prikazala i drugu bajku „Agiloef”, također prema vlastitom tekstu, ovaj put o čudnom nevidljivom vitezu o čiju se naklonost otimaju brojne djevojke. Lutkama iz različitih materijala koje izgledom podsjećaju na figurice industrijskog dizajna, van Dalsumova je pokrenula tijekove svojih izmišljenih raskošnih priča. (Ivica Buljan)

Slobodna Dalmacija br. ?, 14. srpnja 1992., str. 22: *Aliji će ostati samo “San Marino”?* (... U diplomatskoj igri nimalo slučajno i preko londonskog BBC-ija lansirano mišljenje makar i od „bivšeg”, ali i utjecajnog čovjeka, moglo bi se prevesti i na univerzalni evropski i svjetski politički esperanto ...)

Slobodna Dalmacija br. ?, 25. srpnja 1992., str. 36: *Svjetski kongres esperantista*. Beč – Svjetski kongres esperantista, 77. po redu, održavat će se od ove subote do 1. kolovoza u Beču. Na ovom skupu bit će oko tri i po tisuće poklonika međunarodnoga jezika koji će u međusobnoj komunikaciji izvidjeti mogućnosti što šire primjene esperanta u modernim civilizacijskim tokovima. Zato će ovaj Svjetski kongres biti popraćen i nizom skupova i simpozija koji će tematizirati različite aspekte upotrebe kao i dosadašnje evidentne rezultate u komuniciranju ovim jezikom. Esperanto je i u Ujedinjenim narodima, uz šest službenih jezika zadobio djelomičnu funkciju u međunarodnoj komunikaciji, o čemu u esperantističkoj literaturi i periodici postoji opširna dokumentacija. Između najavljenih popratnih tematskih skupova na 77. Svjetskom kongresu esperantista izdvajaju se simpoziji posvećeni literaturi na esperantu, upotrebi ovog jezika i učenju u školama, novinarstvu, među omladinom i djecom (ujedno će ovo biti prigoda i za 27. međunarodni kongres djece-esperantista) te u formama umjetničke komunikacije.

Slobodna Dalmacija br. ?, 3. kolovoza 1992., str. 25: *Jučer u Beču završio rad Svjetski kongres esperantista*. Beč – Jučer je u Beču završio 77. svjetski kongres esperantista, na kojem je sudjelovalo 3033 esperantista iz 69 zemalja širom svijeta. U posebnoj rezoluciji, koja je izdana prilikom završetka Kongresa, pored ostalog navodi se kako je kongresna tema „Zajednička kuća Evrope” i dalje aktualna jer i nadalje postoje zidovi, ekonomski, religiozni, jezični i kulturni koji, nažalost, razdvajaju Evropu, u kojoj pate milijuni ljudi. / Sudionici ovog kongresa žele da se u naprednoj Evropi ljudi sve više zbližavaju. U tom smislu njihova iskustva međunarodnog jezika napose dobro koriste: esperanto je neutralan, lagan, čitljiv i zajednički drugi jezik jer može koristiti za komuniciranje ljudi širom svijeta te pridonijeti međunarodnom zbližavanju. / Posebno se naglašava kako san o zajedničkoj evropskoj kući zahtijeva viši stupanj ekonomske jednakosti među različitim evropskim regijama. Istodobno se podcrtava kako bi isti principi poštovanja, jednakosti i solidarnosti bili uvjet za bolju Evropu i cijeli svijet. U Svjetski savez esperantista primljen je i naš Hrvatski savez za esperanto. (*Davor Grgat*)

Slobodna Dalmacija br. ?, 27. kolovoza 1992., str. 28: „*Komunistički*” esperanto. – Nekima se učinilo da je i esperanto komunistička izmišljotina koju što prije treba zaboraviti, pa je kao dio duhovne obnove Hrvatski radio ukinuo emisiju na tom jeziku – U brzpoteznoj hrvatskoj obnovi duha i esperanto je prošao loše. Emisija koja je na Hrvatskom radiju pokrenuta davnih tridesetih i onodobni Zagreb uvrstila na mapu svjetskih centara koji su popularizirali mladi jezik i s njime utopijsku ideju o svijetu bez granica, ugašena je nesmotrenom odlukom Vrdoljakove uprave. Valjda stoga jer im se činilo da je i esperanto komunistička izmišljotina koju što prije treba zaboraviti. Ovaj jezik danas govori oko šesnaest milijuna ljudi u svijetu i nije isključivo povlastica evropskog istoka. Sjedišta dviju jakih organizacija su u Rotterdamu i Parizu, a udruženja se bave istraživanjem državnih i regionalnih razlika, njeguju lokalne specifičnosti i kozmopolitizam. Na posljednjem esperantskom kongresu što je održan od 5. do 15. kolovoza u litvanskom gradu Kaunasu, u specijalnoj rezoluciji pozivaju se radio-postaje u Zagrebu i Bernu da nastave emitiranje vijesti na esperantu koje sluša cijeli svijet i koje su u vrijeme rata brojnim slušateljima diljem planete pružale informacije o stanju u Hrvatskoj. Kongres je pružio podršku novim neovisnim zemljama članicama, nastalim nakon raspada dva komunistička imperija, a osobito se pozabavio situacijom na području bišve Jugoslavije. Jedini hrvatski predstavnik u Litvi bila je ove godine zagrebačka glumica Vida Jerman koja se već dugo bavi popularizacijom esperanta kod nas, kao spikerica na radiju i izvođačica monodrama. Njezino ime nalazi se u Esperantskom godišnjaku (Jarlboro) između deset profesionalnih kazališta u svijetu, a kritičari je drže jednim od najboljih govornika na esperantu. Pred više od dvije tisuće gledatelja Vida Jerman je 1986. u Kini izvela monodramu Spomenke Štimec „Šapat u uraganu”, priču o životu japanske književnice, novinarke i esperantistice Hasegawe Teru koja je za japanskoga napada

na Kinu stala na stranu napadnutih i postala simbolom među esperantistima. Na kongresu u havani Jermanova je izvela recital poezije Nicolasa Guillena, modernog kubanskog pjesnika, a tom prigodom primio ju je i Fidel Castro. U Litvi je pripremila program „Most”, povezujući Guillenovu poeziju s pjesmama Eduardasa Miežilaitisa, najvećega litvanskog pjesnika, čije je djelo kod nas nažalost posve nepoznato. Za ovakve prigode Vida Jerman najprije proučava književnost pojedine zemlje, naruči nov (često i jedini) prijevod na hrvatski i u suradnji s našom vrsnom prevoditeljicom Lucijom Borčić prevodi na esperanto. / New age oživljava pomalo interes za ovaj jezik koji je zamislio poljski Židov Lazar Ludvik Zamenhof, nudeći svijetu zajedničko sredstvo komunikacije koje bi poštovalo izvorni govornikov jezik i kulturu. (*Ivica Buljan*)

Slobodna Dalmacija br. ?, 29. kolovoza 1992., str. 30: „*Komunistički esperanto*” (2): *Korak naprijed, dva natrag*. Esperantiti Hrvatske odnedavno su ostali uskraćeni za petnaestominutnu esperantsku emisiju na Hrvatskom radiju Zagreb. Emisija se redovito emitirala jednom u tjednu, nedjeljom. Bez ove jedinstvene emisije ostali su i esperantisti diljem Evrope, u vrijeme kada su oči svjetske javnosti uprte na teška ratna zbivanja u Hrvatskoj te Bosni i Hercegovini. U vrijeme kada i esperantisti Hrvatske ugrađuju svoje živote u temelje mlade države i demokracije. Emisija je ugašena nekom „... nesmotrenom odlukom Vrdoljakove uprave. Valjda stoga jer im se činilo da je esperanto komunistička izmišljotina koju što prije treba zaboraviti” – navodi „Slobodna Dalmacija” od 27. kolovoza 1992. godine u napisu pod naslovom „Komunistički esperanto”. Esperanto nije izmišljotina. Esperanto traje već preko sto godina i nije izmišljotina, to više što je taj jezik zajedničko sredstvo svjetske komunikacije kojim govorи šesnaest milijuna ljudi diljem svijeta. Rotterdam i Pariz sjedišta su jakih esperantskih organizacija. Ulaskom u novo stoljeće Ujedinjeni narodi podržavaju uvođenje esperanta kao radnog jezika te organizacije. A Zajednica evropskih država razmišlja o uvođenju esperanta kao jedinoga radnog jezika u Zajednici, a naš Veliki šef ukida radio-emisiju, a govorи o demokraciji i ravnopravnosti europskih država. Čini nam se da idemo dva koraka naprijed, a da se tri i više koraka udaljavamo od Europe. (Društvo za esperanto „Dinko Šimunović” Sinj, predsjednik Tomislav Grčić)

Slobodna Dalmacija br. ?, 24. rujna 1992., str. 30: *In memoriam: Godina žrtve Josipa Vranića*. Prva godišnjica pogibije Josipa Vranića, prvog palog borca iz redova Hrvatske ratne mornarice, obilježit će se brojnim komemoracijama u školama koje je pohađao, Esperanto klubu Split čiji je izuzetno aktivni član bio više od deset godina, dok će se središnji skup prisjećanja na hrabroga hrvatskog vojnika početi u četvrtak 24. rujna u 9 sati na Turskoj kuli u postrojbi 66. lakog artiljerijskog diviziona HRM čiji je pripadnik do pogibije bio i sam Josip. / Podsjetit će se na Josipovu žrtvu i u Osnovnoj školi „Split 3”, Ekonomskom fakultetu i Srednjoškolskom kemijskom centru. Također će polaganjem vijenca u 10 sati biti obilježeno i mjesto njegove pogibije na plaži Kašuni, kao i posljednje počivalište na groblju Lovrinac, dok će se svete mise zadušnice za pokojnika održati u nedjelju 27. rujna s početkom u 9 sati u crkvi na Blatinama-Škrapi u crkvi Sv. Duje. U slučaju lošeg vremena središnja komemoracija će se umjesto na Turskoj kuli održati u Lori s početkom u 9,30 sati.

Slobodna Dalmacija br. ?, 25. rujna 1992., str. 14: *Obilježena godišnjica pogibije Josipa Vranića: Sjećanje na prekinutu mladost*. Brojnim komemorativnim skupovima u četvrtak je obilježena godišnjica pogibije Josipa Vranića, prve žrtve iz postrojbi Hrvatske ratne mornarice koja je pala u sukobu s neprijateljskom tzv. JNA. / Središnji skup prisjećanja na pokojnog Josipa održan je na Turskoj kuli u njegovoj matičnoj postrojbi 66. lakotopničko-raketnom divizionu HRM. Pred njegovim najbližima i suborcima u ime HRM o Josipu je govorio Ivica Tijardović. / Njegova hrabra smrt upravo simbolički predočava iskonsku ljubav primorskog življa prema

svom narodu i kraju, prema ovom dijelu divne nam obale, jer svoj mladi život Josip je položio upravo na plaži, na samom obalnom rubu splitskog poluotoka – rekao je Tijardović i nastavio – Strašan rat, ničim izazvan, počeo je rušiti i razarati našu Hrvatsku i odnositi nam cvijet mlađeži. Jedan među njima je i naš Josip. Tešo je kada se u naponu života, u osvit mladenačkog maštana prekidaju snovi i zamre vizija buduće radosti. Svaka žrtva neizreciva je ljudska nepravda. No, sve te žrtve, a mnoge su, neće i ne smiju biti zaboravljene – istakao je Tijardović. / Josipovi suborci i roditelji potom su položili vijence na spomen-ploču postavljenu na plaži Kašuni, gdje je nesretnoga 24. listopada 1991. godine i poginuo, pogoden metkom s neprijateljskog broda. Na taj je događaj podsjetio pukovnik Boris Predovan, zapovjednik 66. lakotopničkog-raketnog diviziona. „Bio si dobrovoljac, a tog si 24. rujna ispunjavao zadatku kojim smo trebali spriječiti da neprijateljski brodovi više ikada prođu do Kaštelanskog zaljeva. Iskazao si veliku hrabrost, uzvratio vatru i postao legenda našeg diviziona, a vjerujemo i cijelog Splita”, rekao je Predovan. Komemorativni skupovi u spomen na Josipa Vranića održani su u četvrtak i u školskim centrima koje je pohađao i u Esperanto-klubu Split, čiji je bio član, a vijenci su postavljeni i na njegovo posljednje počivalište na Lovrincu. (*I. Bonković*)

Slobodna Dalmacija br. ?, 27. rujna 1992., str. 13: *Evropa dobiva tvrdu jezgru*. (... A dok se ne uskladi, ako se uopće i može uskoro, nije moguće izmisliti evropski „esperanto novac”, jedinstvenu novčanu jedinicu „ecu”, čak ni do daleke 1999, kao što je bilo predviđeno U Maastrichtu. ...)

Slobodna Dalmacija br. ?, 1. listopada 1992., str. 30: *Reklama ne poznaje esperanto! /samo naslov teksta/*

Slobodna Dalmacija br. ?, 17. studenoga 1992., str. 20: *Slovodan Kolić, jedini profesionalni travar u Hrvatskoj: Ma kakav kineski čaj...* (... Na stolu uz kompjutor kineki časopisi na esperantu. Tražili su Kinezi prije rata da im pišem priloge za časopis, kaže Slobodan Kolić. ...)

Slobodna Dalmacija br. 14640, 13. siječnja 1993., str. 27: *Nove knjige Spomenke Štimec*. Unatoč ratnim prilikama Spomenka Štimec, zagrebačka spisateljica, tijekom 1992. godine objavila je više knjiga na međunarodnom jeziku esperantu. U povodu 77. svjetskog kongresa esperantista, koji je održan u Beču od 25. srpnja do 1. kolovoza prošle godine, objavila je svoje predbilješke „Geografio de miaj memoroj” (Geografija uspomena). Poglavlje knjige napisano je u skloništu za vrijeme avionskoga bombardiranja Zagreba. Knjiga je već prevedena s esperanta na japanski, kineski i rumunjski. / Savez slijepih esperantista, sa sjedištem u Anconi, objavilo je na Brailleovom pismu njezin roman „Ombro sur interna pejzago” (Sjena na unutrašnjem pejzažu), a japansko odjeljenje Tehnološka sveučilišta u Harbinu (Kina), objavilo je njezinu treću knjigu na esperantu i kineskom „Nesenditaj leteroj el Japanio” (Neposlana pisma iz Japana). Slovensko izdavačko poduzeće „Svjetlost” iz Ljubljane priprema slovenski prijevod romana „Sjena na unutrašnjem pejzažu”. Roman je u završnoj fazi, a prevoditelj je Vinko Ošlak. (*D. Grgat*)

Slobodna Dalmacija br. 14640, 5. svibnja 1993., str. 16: *Kazališta*. Mala scena, Medveščak 2, 20 sati: L. Kolakowki: Priča o Jobu, dram. grupa Studentskog esperantskog kluba, Zagreb.

Slobodna Dalmacija br. 14640, 7. lipnja 1993., str. 14: *Razgovor - Istvan Nemere suvremenii mađarski pisac: Bestseler na Istoku*. Istvan Nemere, suvremeni mađarski pisac, autor je čija bi bibliografija mogla ispuniti čitavu novinsku stranicu. Njegov opus obuhvaća 155 romana prevedenih i tiskanih na 14 jezika, a samo u Mađarskoj njegovi su naslovi dosegnuli nakladu

od nevjerljivih devet milijuna primjera! Pored pisanja Istvan Nemere prevodi s poljskog, piše na esperantu i bavi se žurnalistikom. Razlog njegova posjeta Hrvatskoj bila je promocija romana „Život počinje sutra”, objavljenog u „Mladosti”, u prijevodu Zlatka Glika, održana u prostorijama HVEP-a koja je vođena na esperantu uz usrdnu pomoć Judite Rey Hudeček, bez čije prevoditeljske vještine ni ovaj razgovor ne bi bio moguć. / – Vaša je produktivnost kao pisca više nego impozantna, a također ste i bilingvalni autor. / – Pisao sam nešto i na poljskom i češkom, ali sam ubrzo odustao. / – Može li se govoriti o istočnoevropskim bestseler-piscima, o odnošenju spram pisanja koje je uglavnom vezano za zapadno književno tržište? / – I u negdašnjem Sovjetskom Savezu bilo je bestseler-pisaca kao i u svakoj od istočnoeuropskih zemalja. Danas smo gurnuti u stranu, jer svi žele pročitati nekog zapadnog bestseler-pisca. / – Smatrate li takvu vrstu konkurenčije pozitivnom ili negativnom, stimulira li vas ili ste stavljeni u drugi plan? / – Privatno govoreći, sada mi je lošije. Nekada smo bili jedini, jer piscima sa Zapada nije bio dopušten pristup. Ali ako se radi o piscima kao što su Clancey, Fawlett ili Alister McLean, oni su dobri, najbolji, naravno. Uz njih dolazi čitava plejada lošijih pisaca, mislim da su lošiji od nas. Napravio sam svojevrsni eksperiment, presedan, da vidim što će se dogoditi. Prošle sam godine objavio dvije knjige pod pseudonimom zapadne spisateljice i to je veoma dobro bilo primljeno, prošlo je. Stoga konkurenčija i nije baš dobra stvar. / – Možete li izdvojiti neke zapadne pisce koji su za Vas od posebnog značenja, bilo po načinu pisanja ili po temama, i koji su Vam određeni izazov? / – Ne želim imati uzore jer se onda događa da bi ih mogao imitirati. Postoje pisci koje doista volim, ali ne želim pisati kao oni. Stephen King, Alister McLean, primjerice, koje jako cijenim, ali ne želim pisti istovjetno kao i oni. / – Smatrate li se prvenstveno žanrovskim piscem? / – Bavim se mnogo, čak i previše, žanrovima, ali se ne smatram žanrovskim piscem. Ponekad spajam žanrove i tako nastaje određena kombinacija. Primjerice, u Mađarskoj sam bio prvi pisac koji je obradio temu eutanazije, ali sam to odmah povezao s krimi-zapletom. Jedna druga moja knjiga iz sedamdesetih izgleda kao krimić: traži se ubojica nekoliko ljudi, sve se događa u 20. stoljeću na Marsu i na Zemlji, dakle na koncu je to SF. Tema ipak određuje odabir forme. Pisao sam dječji i humoristički roman i to smatram profesionalnošću. / – U svojim romanima često iznosite i određene projekcije budućnosti, ono što će se dogoditi kao vrst pretskazanja. / – Oduvijek sam promatrao što se zbiva. Ako dugi i pažljivo pratite stvari možete uvidjeti pravac budućeg kretanja, tako da zapravo nema slučajnosti. Ako ste dobro informirani, znate da će doći do određenog presjecišta, do nekog događaja. / – Što mislite o književnosti na esperantu, umjetnom jeziku? Ima li ona perspektivu? / – Sam izraz umjetni jezik mi je nepriličan. Dobro, tako se kaže, ali to je najlogičniji od svih jezika. Može ga se naučiti najbrže. Književnost na esperantu nije velika niti stara, jezik postoji tek 105 godina, ali je veoma zanimljiva jer je stvaraju pisci s raznih krajeva svijeta. Nisam siguran da će esperanto ikada postati svjetski jezik, jer mu je konkurenčija engleski, iza kojega stoji ekonomski moći i politika, a iza esperanta samo logika, što ne vrijedi mnogo. Meni ipak nije sporno kako je esperanto književni jezik, na njemu se može normalno književno stvarati, za mene to nije umjetni jezik. (*Miloš Durđević*)

Slobodna Dalmacija br. 14640, 3. rujna 1993., str. 6: *I. Talijanska križaljka*. Vodoravno: 6. Kratica za “Universala Esperanto Asocio”

Slobodna Dalmacija br. ?, 8. rujna 1993., str. 24: *U Santiago de Compostela počeo 60. svjetski kongres PEN-a: Slovenci najradikalniji*. (... prijedlog je da se esperanto prihvati kao jezik književnosti...)

Slobodna Dalmacija br. ?, 15. rujna 1993., str. 6: *Zagreb – Konferencija za novinare hrvatskog centra PEN-a: PEN-klub nije nogometna liga!* (... Hrvatski pisci pozdravili su izbor novog predsjednika R. Harwooda i osnivanje PEN-centra za pisce koji se služe esperantom. ...)

Slobodna Dalmacija br. ?, 18. rujna 1993., str. 26: *Školjka i štap.* (... Dodam li da su mi se na hrvatskom, iako djelomice, obraćali još i profesor Wamboldt iz Njemačke, galicijski novinar i pisac Miguel Anxo Murado te esperantist Valerio Ari iz Švicarske, može izgledati kao pankroatističko pretjerivanje, ...) (*Tonko Maroević*)

Slobodna Dalmacija br. ?, 9. siječnja 2007., str. 13: *Nagrađeni jasličari.* (... priznanja festivala dobili su ... te Hrvatski esperantski savez. ...)

Slobodna Dalmacija br. ?, 14. travnja 2007., str. 35: *Vremeplov.* 1917. Umro je poljski liječnik Ludvik Zamenhof, koji nam je ostavio u nasljeđe do danas jedini umjetni jezik esperanto. Radio je kao okulist u Varšavi i dolazio u dodir s pacijentima koji su govorili različitim jezicima. To ga je podsjetilo na rodni Białystok u kojem su se govorila četiri jezika i ponukalo da pokuša stvoriti jezik za opće razumijevanje među svim narodima. Rođen je 15. prosinca 1859. godine.

Slobodna Dalmacija br. ?, 18. travnja 2007., str. 14: *Edo Šegvić: Tovar je naš simbol.* (... Esperanto – Žilavo se održaje na životu životni „esperanto“ pomoraca i primoraca, brodograditelja i kalafata, ribara i ribarnica, pomorskih mapa i portunala, mornara i kapetana, univerzalni jezik mora Sredozemnoga - lingua franca. ...)

Slobodna Dalmacija br. ?, 28. svibnja 2007., str. 26: *Jezikoslovlje - Uspjeli splitski međunarodni lingvistički skup: Znanstveni trijumf.* (... Zanimljiv je bio i diskurs o esperantu kao pomoćnom jeziku EU-a ...)

Slobodna Dalmacija br. ?, 9. srpnja 2007., str. 50: *Verpakaovskis.* (... A omaleni Rumun je sve zadovoljniji. Mješavinom esperanta, hrvatsko-ruskoga, njemačkoga i engleskoga, uhvatili smo ga poslije golovite predstave u Borkenu. ...)

Slobodna Dalmacija br. ?, 29. srpnja 2007., str. 35: *Internacia lingvo: Esperanto još živi u nadi.* – Esperanto danas govorи nekoliko milijuna ljudi; nije, dakle, propao, ali nije ni uspio – kako je to prije 120 godina zamislio njegov tvorac, Poljak Lazar Ludvig Zamenhof, prevladati svijetom kao jezik koji će uklanjati barijere – Piše: *Tea Sumić.* – Ču vi parolas Esperanton?, to pitanje danas, točno 120 godina od stavljanja esperanta, najraširenijeg umjetno stvorenog jezika, može postaviti, razumjeti i na njega dati pozitivan odgovor negdje između dva i deset milijuna ljudi (ovisno tko daje podatke). Ipak, unatoč optimističnim planovima njegova tvorca, poljskog liječnika židovskog podrijetla Lazara Ludwiga Zamenhofa, koji ga je zamislio kao „internacia lingvo“, odnosno zajednički jezik, svih ostalih šest milijardi stanovnika svijeta na spomenuto će pitanje odgovoriti negativno ili će sugovorniku uputiti tek pogled pun nerazumijevanja. / *Jezik za brzo učenje.* Ipak, budući da je u pitanju jezik koji je najlakše naučiti (po nekim studijama, sveladava ga se i do deset puta brže nego druge), odnos se možda promijeni. Ako se nekako iskorijeni sveprisutni englezi. Pa španjolski, francuski, kineski i ostali popularni jezici... / Što je zapravo omelo uvođenje esperanta kao neutralnog transnacionalnog jezika? Propagirala ga je sasvim zgodna ideja – probijanje jezične barijere i širenje razumijevanja i sloga među narodima – nadahnuvši početkom prošloga stoljeća značajan broj ljudi na bubanje novih riječi i gramatičkih struktura, izvedenih iz slavenskih i germanskih jezika s jakim utjecajem latinskog. Iz Zamenhofovog rodnog Byalistoka munjevito se proširio po Europi, prvenstveno po Rusiji i Poljskoj, ali i po Francuskoj, gdje je već 1905. održan Prvi svjetski kongres esperantista, te po Njemačkoj, Švedskoj i Austro-Ugarskoj, a odatle i po Japanu, Kini i Brazilu. / Svijet je polako potpadao pod utjecaj jezika „onih koji se nadaju“, pa ga je američka udružba radioamatera pokušala nametnuti kao službeni jezik svih radioamatera, osnovane u brojne međunarodne

organizacije esperantista, a čak su se javile ideje o osnivanju neutralne esperanto države Moresnet, dok ga se u Kini, nakon revolucije 1911. godine, planiralo uvesti umjesto kineskog, ne bi li se zemlja brže otvorila svijetu i uvela u 20. stoljeće... / *Poslijeratna zabrana*. No, jačanjem totalitarističkih sustava u Njemačkoj i Rusiji, esperanto je zabranjen, a esperantisti su izvrgnuti progonu zbog svojih ideja jednakovrijednosti svih nacija i komunikacije bez kontrole službene vlasti. / Nakon Drugog svjetskog rata pokret je ponovno ojačao. Jezik je priznat UNESCO-ovom deklaracijom, a ponovno su se javile i utopiskske ideje – 1968. uveden je kao službeni jezik u umjetnoj mikronaciji otoka Rosem no cijela ideja, kao ni širenje esperanta, nije dugo potrajala. Globalizacija je ipak došla na krilima drugih, tradicionalnih jezika.

Slobodna Dalmacija br. ?, 29. srpnja 2007., str. 35: *Grgat: Tito mi je pisao na esperantu*. Zaljubljenici u esperanto, poput Splićanina Davora Grgata, vjeruju da se u novom mileniju najpoznatijem nadnacionalnom jeziku upravo otvaraju nova vrata. Masovno ga se, veli Grgat, koristi u Poljskoj, dok ga se u posljednje vrijeme naveliko uči, posebice u izvaneuropskim državama, ponajviše u Iranu, koji teži za globalnom komunikacijom uz zaobilazak mrskog engleskog, te u Kini i Japanu, koji je domaćin ovogodišnjeg 92. po redu Svjetskog kongresa. / Ono što ga je najviše privuklo esperantu, priznaje naš sugovornik, bila je neočekivana lakoća učenja. Zamenhofov umjetni jezik svladao je za samo šest mjeseci, tako dobro da ga već godinama predaje, govori ga bez prevodenja „u glavi”, a ponekad čak i odsanja nešto na esperantu. Govorim ga, kaže, bolje nego hrvatski! / Tito, Wili Brandt i Franz Jonas nekoliko su mu godina zaredom slali novogodišnje čestitke na esperantu. Zahvaljujući tom jeziku proputovao je brojne zemlje prateći redovito kongrese esperantista. Na prvom je takvom skupu bio još 1958. godine, za vrijeme odsluženja vojnog roka, kao prvi predstavnik armije koji je ikada pohodio svjetski kongres eseprantista. Ovogodišnji, sazvan za početak kolovoza, ipak će prepustiti mlađoj kolegici iz esperantskog društva „Split”. Priliku za razgovor na esperantu ipak će imati: i ovoga ljeta očekuje turiste esperantiste u svojoj kući u Malom Ratu, koju je do sada posjetilo njih barem stotinu.

Slobodna Dalmacija br. ?, 5. kolovoza 2007., str. 13: *Prijevodi: „Mediteranski brevijar” na esperantu*. Slavna knjiga Predraga Matvejevića „Mediteranski brevijar” prevedena je na esperanto i bit će predstavljena 9. kolovoza u sklopu Svjetskog kongresa esperantista u Yokohami. Prevoditelj je Poljak Tomasz Chmielik, koji je preveo i njegovu „Drugu Veneciju”, a ovo je 27. izdanje „Brevijara”.

Slobodna Dalmacija br. ?, 22. kolovoza 2007., str. 24: *Moja karijera – Na tri pitanja odgovara Mira Hajdi, direktorica tvrtke „Elekta-C”*: *Znanje stekla u „Jugoplastici”*. (... Novac za ta dva mjeeca čistog uživanja stigao je preko Studentskog servisa koji mjesec nakon toga, a utrošen je na jedno od mnogobrojnih putovanja s esperantistima. ...)

Slobodna Dalmacija br. ?, 23. kolovoza 2007., str. 28: *“Međimurci” na ribarskom esperantu*. /samo u naslovu! /

Slobodna Dalmacija br. ?, 20. rujna 2007., str. 15: *Odgoj: Bontončić za najmlađe*. Predsjednica Hrvatskog saveza udruga tjelesnih invalida Mirjana Dobranović u dječjem vrtiću Ciciban predstavila je svoju knjigu „Bontončić ili kako svima biti prijatelj”, koju je autorica podijelila mališanima. U knjizi se nalazi skup pravila ponašanja prikazanih na dječji način, a objavljena je osim na hrvatskom, na esperantu, engleskom i njemačkom jeziku, a autorska prava prodana su u Portugal, Slovačku, Poljsku i Južnoafričku Republiku. (S. D.)

Slobodna Dalmacija br. ?, 17. studenoga 2007., str. 29: *Rijeka: Stogodišnjica esperantista.* U povodu stote obljetnice osnivanja „Adriatika Ligo Esperantista” prve esperantske udruge na Rijeci i u Hrvatskoj u subotu esperantsko društvo Rijeka organizira obilježavanje rijetkog jubileja kojemu će nazočiti i esperantisti iz svih hrvatskih društava.

Slobodna Dalmacija br. ?, 27. studenoga 2007., str. 17: *Moja slika o Božiću.* U organizaciji Tršćanskog esperantskog saveza u Trstu će se tijekom prosinca održati međunarodna izložba dječjih radova temom „Moja slika o Božiću”. / Na izložbi mogu sudjelovati djeca u dobi od 6 do 14 godina starosti s jednim ili više likovnih radova u bilo kojoj tehniци (uključujući i radove u gipsu, drvetu, papiru ili drugom materijalu). Svaki rad treba biti popraćen jednom rečenicom-komentarom na materinjem jeziku i esperantu. Također učenici mogu u natječaju sudjelovati i literarnim radom do jedne A4 stranice u kojem će obraditi temu, npr. Božić u mojoj obitelji, moja razmišljanja o tom kršćanskom blagdanu, božićni običaji u mojoj zemlji, kraju, gradu ili pak mala priča o jaslicama, Isusovu rođenju, božićna bajka. Radovi trebaju biti na materinjem jeziku sudionika i na međunarodnom jeziku esperantu. / U želji da potakne literarno stvaralaštvo, žiri će svakom sudioniku dodijeliti i 5 dodatnih bodova. Uz svaki rad treba biti dostavljeno ime i prezime autora, dob, škola i razred, adresa te fotografija autora. Kako bi se omogućilo sudjelovanje na ovom natječaju svim zainteresiranim, literarne radove, te opise likovnih radova na esperanto prevesti će članovi Hrvatskog esperantskog saveza i Međunarodne udruge katolika esperantista – hrvatski ograna. Svi pristigli radovi bit će izloženi tijekom božićnog vremena u Trstu, a posjetiteljima će biti omogućeno glasanje. Glasovima posjetitelja pridodat će se glasovi stručnog žirija. / Nagrađeni radovi i autori bit će proglašeni na javnoj svečanosti u Trstu početkom 2008. godine. / Na ovoj međuanrodnjoj izložbi sudjelovat će svojim radovima i djeca Crtačke škole Hrvatske katoličke zajednice Sv. Petra i Pavla iz Ludwigsburga pod vodstvom voditeljice Maje Novosel. Tršćanski esperantski savez je izložbu „Moje jaslice” na kojoj je bilo predstavljeno stotinjak radova djece u dobi od 6 do 14 godina iz Češke, Francuske, Hrvatske, Italije, Litve i Poljske organizirao o Božiću 2006. Od sedam nagrada, četiri su dodijeljene radovima iz Hrvatske. (Jozo Župić)

Slobodna Dalmacija br. ?, 23. prosinca 2007., str. 21: *Bajka o Đurđi i Josipu.* (... Velim niotkuda, jer njihove temeljito razmrvljene stranke posljednjih godina u javnom životu imaju utjecaj ravan onome što ga imaju klubovi esperantista, filatelisti ili skupljača salveta. ...) (Ivica Ivanišević)

Slobodna Dalmacija br. ?, 17. siječnja 2008., str. 16: *Međunarodne nagrade Filipu Kelavi i Davidu Mandariću.* Hrvatska katolička zajednica sv. Petra i Pavla u Ludwigsburgu primila je radosnu vijest da je Tršćanski esperantski savez 13. siječnja proglašio rezultate II. po redu Međunarodne izložbe dječjih radova na temu „Moja slika o Božiću”. / Na taj natječaj pristiglo je 99 radova iz Bosne i Hercegovine, Francuske, Irske, Italije, Litve i Njemačke. U kategoriji djece do 9 godina starosti najboljim radom od strane sturčne komisije i posjetitelja izabran je rad šestipolgodишnjeg Davida Mandarića iz Mostara. / Za djecu do 12 godina najbolji rad je desetogodišnjeg Filipa Kelave polaznika crtačke škole pri Hrvatskoj katoličkoj zajednici sv. Petra i Pavla u Ludwigsburgu. Rad Marijane Tole (13 g.) iz osnovne škole Biograci (Široki Brijeg) proglašen je najboljim radom u kategoriji do 14 godina. Nagradu za ručni rad dobila je Aušra Valuntyt iz Litve, a u kategoriji literarnih radova nagrada nije dodijeljena. / Hrvatski esperantski savez i Hrvatski ograna Međunarodne udruge katolika esperantista je i ovog puta aktivno sudjelovao u animiranju, te prikupljanju radova učenika iz Hrvatske te Bosne i Hercegovine i Hrvatske katoličke zajednice sv. Petra i Pavla u Ludwigsburgu. Najviše radova na izložbi bilo je i ove godine iz Hrvatske, i to radovi učenika zagrebačke osnovne škole

Medvedgrad i OŠ Rudeš, potom učenika OŠ iz Jarmine i najmlađi članovi Udruge katoličkih izviđača Jarmine, učenice OŠ „Ivan Goran Kovačić“ iz Delnica, te po jedan rad polaznice Dnevnog centra za rehabilitaciju „Mala kuća“ i učenice OŠ „Vadimir Nazor“ iz Pazina. / Voditeljica crtačke škole Maja Novosel obaviještена je da će organizatori na adresu Hrvatske katoličke zajednice sv. Petra i Pavla dostaviti nagradu, a za svako dijete koje je sudjelovalo pojedinačne diplome. (*Jozo Župić*)

Slobodna Dalmacija br. ?, 20. veljače 2008., str. 18: *Uručene diplome za najbolje.* Na drugu korizmenu nedjelju u kojoj su vjernici slušali Matejevo evanđelje o preobraženju Isusovu, kad mu lice zasja kao sunce, a haljine postadoše bijele kao svjetlo, djeca Crtačke škole pri Hrvatskoj katoličkoj zajednici sv. Petra i Pavla u Ludwigsburgu, doživjeli su na svoj način preobraženje. / Toga dana iz ruku župnika fra Jozu dobili su diplome za crteže kojima su se predstavili na izložbi o Božiću na 2. Međunarodnom natječaju koji je održan u Trstu od 15. prosinca do 29. prosinca 2007. pod naslovom „Moja slika o Božiću“. Ukupno je pristiglo na tu izložbu 99 radova iz sljedećih zemalja: Bosne i Hercegovine, Francuske, Irske, Italije, Hrvatske, Litve i Vijetnama. / Prema odabiru posjetitelja i žirija, dodijeljene u sljedeće angrade: Crteži: Kategorija A – David Mandarić, Mostar, Bosna i Hercegovine; kategorija B: Filip Kelava, Ludwigsburg, Njemačka i kategorija C: Marija Tole, Široki Brijeg, Bosna i Hercegovina. Svi su sudionici dobili diplome a nagrađeni nagrade. / Mali Filip Kelava dobio je CD-Rom s tečajem esperanta, knjižicu na esperantu i puzzle. Potpredsjednica Tršćanskog esperantskog saveza Elda Doerfler u svom pismu koje je pročitano u crkvi Presvetog Trojstva u Ludwigsburgu prilikom predaje diploma i nagrade, zahvalila se svim sudionicima, nagrađenom dječaku Filippu uputila je tople pozdrave i zaželjela puno uspjeha na 3. Međunarodnom natječaju s temom Božić koji će biti objavljen u rujnu 2008. godine. Lica djece sjala su od sreće kad im je puna crkva vjernika pljeskala, a posebice su primili čestitke od svojih roditelja, župnika fra Jozu i učiteljice ertanja Maje Novosel. Diplome su primili Melanie Pavlović, Matea Lozančić, Dominik Petričević, Franz Hinderer, a diplomu i nagradu Filip Kelava. Svi su oni i ministranti u Hrvatskoj katoličkoj zajednici sv. Petra i Pavla u Ludwigsburgu. / Čestitamo!

Slobodna Dalmacija br. ?, 23. veljače 2008., str. 23: *Svakoj beštiji svoja funkcija.* (... E, sad se tu ka zajednički nazivnik spominju esperanto, francuski i, ka vjerojatni pobjednik, engleski. ...)

Slobodna Dalmacija br. ?, 10. ožujka 2008., str. 13: *Esperantisti: Drnasin na čelu.* Na izbornoj skupštini Društva za esperanto Split Andelko Drnasin izabran je za predsjednika, Davor Grgat za dopredsjednika, Etel Zavadlav za tajnicu, te Ivan Perković i Marin Bedalov za članove. Društvo okuplja esperantiste iz Splita, Kaštela, Sinja, Dugog Rata, Makarske, te s otoka Brača i Hvara. (*D. Grgat*)

Slobodna Dalmacija br. ?, 24. svibnja 2008., str. 21: *Omiš: Grgat na kongresu novinara esperantista.* Na prvom kongresu novinara esperantista u litvanskom Vilniusu među 188 sudionika su i trojica Hrvata, a jedan od njih je i naš dopisnik iz Omiša i Dugog Rata Davor Grgat. Kongres organiziraju Savez esperantista i Savez novinara Litve, a podržava ga i Svjetski savez esperantista. Glavn tema je „Međunarodna interkulturna komunikacija: novinarstvo i esperanto“. (*D. G.*)

Slobodna Dalmacija br. ?, 3. lipnja 2008., str. 12: *Litva: I Hrvati na kongresu esperantista.* U prisutnosti 191 novinara esperantista iz 38 zemalja svijeta među kojima su bila i trojica iz Hrvatske završio je radom Prvi kongres međunarodnog saveza novinara esperantista koji je uz najznačajnije političke dužnosnike Litve održan u Vilniusu. (*D. Grgat*)

Slobodna Dalmacija br. ?, 5. lipnja 2008., str. 27: *Srcem kroz zid (plača)*. (... a engleski jezik ostaje esperanto globalnog sijela. ...)

Slobodna Dalmacija br. ?, 17. lipnja 2008., str. 34: *Europejstvo kao esperanto: Klaus pleše na grobu Lisabonskog ugovora*. Češki predsjednik Vaclav Klaus zahvalio je Ircima autorskim tekstom u Lidovim novinama na činjenici što su referendumom odbacili Lisabonski reformski sporazum pritom uspoređujući europejstvo s esperantom. I jedno i drugo je umjetno stvoreno i već mrtvo. / Poznati euroskeptik Klaus, koji je jedini od europskih predsjednika i premijera otvoreno pozdravio irsko „ne” na referendumu, napisao je u najuglednijem češkom listu da je osobno čestitao nizu Iraca zato što su zakočili sadašnje pogrešne procese u smjeru veće unifikacije i potiskivanja nacionalnih država. On je protiv jačanja Unije, a svaki novi sporazum smatra suvišnim. / „Bilo kakav dokument je posljednji korak. Potrebno nam je novo, drukčije viđenje integracijskih procesa (...) Tražimo drugi europski model, ne taj s nadnacionalnom državom u Bruxellesu. Vratimo se zajednici prijateljskih, efektivno surađujućih država”, poručio je iz bolnice češki Predsjednik, koji se oporavlja od operacije nakon ugrađivanja umjetnog kuka. Drukčiji ili barem suzdržaniji stav od šefa države, koji traži zaustavljanje ratifikacije lisabonskog sporazuma, imaju drugi češki političari. Premijer Mirek Topolanek se zasad ne izjašnjava. A šef oporbe, bivši socijaldemokratski premijer Jiří Paroubek ističe da se ratifikaciju Lisabonskog sporazuma, koja je već poodmakla u Češkoj, treba nastaviti. Od šefa države se najoštrije ogradio zamjenik Paroubeka Bohuslav Sobotka koji je rekao da Klaus pleše na grobu Lisabonskog sporazuma i od najjače vladine Građanske demokratske stranke (ODS) zatražio da prestane svoj stranački stav predstavljati kao stav Češke. (*Milan Lazarević*)

Slobodna Dalmacija br. ?, 10. srpnja 2008., str. 25: *Dugi Rat: Posjet esperantista*. U povodu obilježavanja 100. obljetnice djelovanja prvih esperantista na području RH, u Dugom Ratu, kod dopredsjednika Esperantskog društva Split Davora Grgata boravio je potpredsjednik Udruge Zagrebačkih esperantista i urednik časopisa „Zagreba eseprantisto” Josip Pleadin. Sa svojim domaćinom razgovarao je o bogatoj prošlosti esperantskog pokreta u Splitsko-dalmatinskoj županiji. (*D.G./EPEHA*)

Slobodna Dalmacija br. ?, 15. srpnja 2008., str. 32: *Rotterdam: Kongres esperantista*. U povodu 100. godišnjice osnutka Svjetskog saveza esperantista, u sjedištu te najveće svjetske organizacije govornika međunarodnog jezika u Rotterdamu će se od 19. srpnja do 2. kolovoza održati 93. svjetski kongres esperantita. Glavna kongresna tema je „Jezici: bogatstvo čovječanstva”. Nazočit će oko 3000 esperantista iz gotovo stotinu zemalja sa svih kontinenata. (*D. Grgat*)

Slobodna Dalmacija br. ?, 4. kolovoza 2008., str. 30: *Ni pozne godine nisu ga spriječile*. 28 esperantista iz Hrvatske, među kojima i 84-godišnji Dinko Matković iz Vrboske na Hvaru, oputovalo je, u povodu 100. obljetnice osnutka njihova Svjetskog udruženja, na ovogodišnji Svjetski kongres u Rotterdamu. (*M.C./EPOHA*)

Slobodna Dalmacija br. ?, 10. kolovoza 2008., str. 18: *Rotterdam – svjetski kongres govornika međunarodnog jezika: Hrvatski esperantisti idu u svijet*. Pred 1845 esperantista iz 75 zemalja svijeta, među kojima 36 iz Hrvatske od kojih petorica članova Esperantskog društva Split, u Rotterdamu je održan 93. svjetski kongres esperantista. Pored brojnih uzvanika Kongresu je nazočio i veleposlanik Republike Hrvatske u Nizozemskoj mr. Frane Krnić. Kongresna tema „Jezici: bogatstvo čovječanstva” pobudila je veliko zanimanje. / I hrvatski esperantisti na kongresu su se časno predstavili. Spomenka Štimec se predstavila na susretu književnika, a brojni esperantisti i na stručnim sastancima, dok su na hrvatskom štandu predstavljeni Hrvatski

savez za esperanto i redakcija „Zagreba esperantisto”, koji su obilovali bogatim propagandnim materijalom. Sljedeći, 94. svjetski kongres esperantista održat će se u Bijalistoku (Poljska), a 2010. godine u Havani. (D. Grgat)

Slobodna Dalmacija br. ?, 18. kolovoza 2008., str. 19: *Dubrovnik: Predstavljen prevedeni Držić*. Knjiga prijevoda na 18 jezika Držićevog „Dunda Maroja” koju je uredio akademik Luko Paljetak, predstavljena je u Atriju Kneževa dvora. Na 1700 stranica sabrani su prijevodi Dunda Maroja na 18 jezika: engleskom, talijanskom, njemačkom, francuskom, švedskom, norveškom, nizozemskom, finskom, mađarskom, ruskom, poljskom, ukrajinskom, češkom, slovačkom, slovenskom, bugarskom i makedonom jeziku te na esperantu. (J. K.)

Slobodna Dalmacija br. ?, 1. listopada 2008., str. 16: *Kontra sili: Esperanto za heroja Vranića*. Članovi Esperantskog društva „Split” na posljednjem sastanku prisjetili su se svog uzornog člana – tajnika Društva Josipa Vranića, koji je kao prva žrtva Domovinskog rata iz redova Hrvatske ratne mornarice poginuo u Splitu, a i jednog među prvim poginulim esperantistima u Domovinskom ratu. Tim povodom esperantisti, od kojih su nazočila i dvojica koja su dobro poznavala pokojnog Vranića, govorili su o njegovu liku i djelu te mu minutom šutnje odali počat. (D. G.)

Slobodna Dalmacija br. ?, 23. listopada 2008., str. 50: *Jezik nade – „Svijet bez globalne vjere” (2): Nije nas sve uništilo maraton za profitom*. Sa simpatijom se osvrćem na članak pod nazivom „Svijet bez globalne vjere” u Slobodnoj Dalmaciji od 18. 10. ove godine, autora mr. sc. Kaje Gizdića. Naime – svijet se prividno ujedinjuje oko zajedničkog univerzalnog cilja zvanog Profit. Moć novca je jedino što pokreće razmahani mehanizam globalizacije, čiji je produkt sve dublji jaz između bogatih i siromašnih. Znanost je također u službi novca, o čemu potanko pišu brojni svjetski sociolozi, među ostalima i Jean Ziegler. / Gdje je tu vjera, pitate se. Cilj svjetskih religija nikada nije ni bio zbližavanje i ujedinjavanje naroda – već suprotno – podjela, razdor, raslojavanje, zametanje ratova i istrebljivanje različitih. Čovjek kao vrsta nažalost nije evoluirao do stupnja shvaćanja da svega ima dovoljno za sve. Okupljena masa uvjerenja da čini dobro i bogu se moli uvijek je bila moćno oružje u rukama vlasti, uperene protiv onih koji se mole drugom bogu. Cilj? Teritorij. Dobit. Nafta. U budućnosti – voda. Hrana. Zrak. / Drugi dio mog komentara odnosi se na izjavu kako smo „svi pristali na svjetski engleski jezik”. Nismo! Jeste li čuli za esperanto? Doslovno prevedeno – onaj koji se nadi – jezik nade. Možda on i predstavlja na jedan način borbu protiv vjetrenjača, ali se ipak održao. I to je njegov uspjeh – što nije nestao na stranicama povijesti, kao smiješni pokušaj, kao nešto različito i stoga nepoželjno. Ne – esperanto je živ i aktivno, već više od 120 godina. Esperantista (ljudi koji se nadaju) danas ima više nego ikada. Okupljeni su u brojne međunarodne organizacije, upriličuju susrete, kongrese, putovanja. Esperanto nam omogućuje upoznati svijet ne samo iz ovog nama normalnog ugla angloameričkog imperijalizma – esperantisti žive širom planeta, u najudaljenijim egzotičnim područjima – i međusobno komuniciraju. Jezikom nade. / Na esperantu se može sve što i na bilo kojem „normalnom” jeziku – pjevati, pisati stihove, svađati se, pa čak i psovati. Postoje kazališni komadi pisani na esperantu, esperantske internetske parlaonice, mnoštvo esperantskih tiskovina, kao i literarni natječaji. Esperantska se književnost dijeli na prevedenu i originalnu – i ta originalna, stvarana na esperantu, osnova je esperantske kulture međunarodnog prijateljstva. Eto – nije nas sve samljela mašina, niti nas je sve dvoglava aždaja apokalipse dohvatiла svojim vatrenim coca-cola jezicom. / S poštovanjem, Etel Zavadlav, tajnica Društva za esperanto (Esperanto societo) Split

Slobodna Dalmacija br. ?, 8. studenoga 2008., str. 28: *Zagreb: Sto godina esperanta*. U petak je počela, a u subotu će se u vijećnici Filozofskog fakulteta nastaviti proslava sto godina esperanta u

Hrvatskoj, pod nazivom Međunarodni znanstveni skup „Esperanto i hrvatski kulturni identitet”, kao i prva hrvatska izložba esperantskih maraka. Skup se održava uz financijsku potporu Ministarstva kulture i Ministarstva znanosti te uz pokroviteljstvo predsjednika Republike. (D.G.)

Slobodna Dalmacija br. ?, 22. i 23. studenoga 2008., str. 16: *Ludwigsburg: Večer poezije.* U organizaciji HKD Napredak iz Ludwigsburga održana je večer poezije moliških Hrvata, gradićanskih Hrvata i Hrvata u Mađarskoj. Gosti večeri u dvorani Hrvatske katoličke zajednice sv. Petra i Pavla u Bischof Sproll Haus, Schorndorferstr. 31, bile su Marija Belošević, tajnica Hrvatskog esperantskog saveza i podpredsjednica Međunarodne udruge katolika esperantista, te Zdenka Svetličić, članica Hrvatskog esperantskog saveza. / Uz članove HKD Napredak, večeri poezije nazočili su Alois Eder iz Njemačke esperantske grupe Stuttgart i Mirko Kopić, učitelj Hrvatske dopunske nastave u Ludwigsburgu. / Gospođa Belošević najprije je u kratkim crtama kazala osnovne podatke o nastanku esperanta koji nije samo jezik nego i pokret. U svijetu danas ima oko pet milijuna esperantista. Na esperantu objavljaju se djela koja dospijevaju u mnoge dijelove naše planete. Zbog toga se Hrvatski esperantski savez odlučio iznijeti na vidjelo baštinu Hrvata, hrvatskih manjina u Mađarskoj, Gradišcu i južnotalijanskoj pokrajini Molise. / Na kraju gošćama se srdačno zahvalio u ime HKD Napredak iz Ludwigsburga, gosp. Franjo Vidačković. (Jozo Župić)

Slobodna Dalmacija br. ?, 15. prosinca 2008., str. 24: *Zagreb: Stogodišnjica esperanta.* Hrvatski esperantisti obilježili su stotu obljetnicu svoga djelovanja. Hrvatski savez za esperanto kao krovna udružica 14 organizacija, koje danas imaju 500-tinjak članova, prisjetio se stogodišnje upotrebe toga planski stvorenog jezika u Hrvatskoj. Nagrada saveza „Kalendulo” dodijeljena je Luciji Borčić za Veliki esperantsko-hrvatski rječnik sa 41.000 riječi. (H)

Slobodna Dalmacija br. ?, 30. prosinca 2008., str. 9: *Spliceani u esperanto pokretu.* Splitski esperantisti i ove godine su se pridružili milijunima esperantista širom svijeta i svečano obilježili godišnjicu rođenja dr. Lazara Ljudevita Zamenhofa, tvorca međunarodnog jezika esperanta. Nakon uvodnih riječi predsjednika Andjelka Drnasina, o nastanku esperanta govorila je Etel Zavadlav, tajnica Društva, a Vukašin Dimitrijević, jedan od starijih esperantista, govorio je o prvom kongresu esperantista kada su se prvi put sastali esperantisti različitih zemalja svijeta i bez prevodenja međusobno razgovarali, te tako dokazali da se zaista može komunicirati na esperantu bez obzira odakle ti govornici dolaze, što prije u povijesti čovječanstva nije zabilježeno. Dopredsjednik Društva Davor Grgat je pak opširno govorio o povijesti esperantskog pokreta u nas (čija je stogodišnjica upravo proslavljenja u Skupštini grada Zagreba), te o esperantskom pokretu u Splitu i okolici, odakle potječu i dva predsjednika Svjetskog esperantskog pokreta: Ivo Lapenna kao dugogodišnji predsjednik Universalna Esperanto-Asocio (Svjetskog saveza za esperanto) i Ivo Osibov, predsjednik Svjetskog saveza mladeži esperantista i tajnik Svjetskog saveza za esperanto. Velika prostorij Društva u Gradskom kotaru Lovret ovoga puta je bila zaista pretjesna da primi sve nazočne, a među ostalim nazočili su i najstariji esperantisti ovoga Društva kao što su i 83-godišnji Dinko Matković iz Vrboske s Hvara, 82-godišnji Ivo Puharić iz Makarske i brojni drugi, a svečanost su uveličali članovi Umjetničko-likovno-književne unije „Vlaho Bukovac” Split, koji su na kraju izveli muzički program. (Davor Grgat)

Slobodna Dalmacija br. ?, 22. siječnja 2009., str. ?: *Sedam slikara i ministranata.* Na trećem Međunarodnom natječaju koji je održan od 5. do 19. prosinca prošle godine u Trstu pod naslovom „Moja slika o Božiću”, prijavili su se bili natjecatelji crtači iz jedanaest zemalja: Brazila, Bugarske, Češke, Francuske, Njemačke, Italije, Hrvatske, Litve, Poljske, Ukrajine i

Vijetnama. Pristiglo je 114 radova. Među natjecateljima su bili i crtači crtačke škole Hrvatske katoličke zajednice sv. Petra i Pavla iz Ludwigsburga, pod vodstvom voditeljice Maje Novosel. Ovih dana za njih su stigle diplome koje im je u prošlu nedjelju, na kraju mise u crkve Presvetog Trojstva, uručio župnik fra Jozo uz pljesak velikog broja vjernika, posebno njihovih roditelja. To su: Marija Kolak, Julija Cikojević, Melanie Pavlović, Vanesa Cikojević, Dominik Petričević, Filip Kelava i Matea Lozančić. Svi oni su i ministranti u spomenutoj crkvi. / Mladim crtačima čestitala je i potpredsjednica Tršćanskog esperantskog saveza Elda Doerfler u svom pismu. Uputila im je tople pozdrave i zaželjela puno uspjeha na četvrtom Međunarodnom natječaju za 2009. godinu. Čestitkama se pridružujemo i mi. (Jozo Župić)

Slobodna Dalmacija br. ?, 8. ožujka 2009., str. 30: *Anarhisti spojili praznike.* (... Prožeо me osjećaj da se na Balkanu, brem u jezičnom smislu, ne možeš izgubiti, samo ako se držiš bilo koje grančice onog praslavenskog jezičnog štapa koji se nekad službeno zvao srpskohrvatski, jer svaka grančica toga štapa dodiruje susjednu grančicu: hrvatska srpsku, srpska bugarsku, bugrska grčku, i ako komunikacija na engleskom propadne, nema šanse da ne oživi na tom balkanskom esperantu. ...)

Slobodna Dalmacija br. ?, 26. travnja 2009., str. 44: *Na biciklima – pariški par na putu oko svijeta zaustavio se u Splitu: Putuju i ne brinu za krizu.* Recesija nimalo ne brine francuski par Rose Sanz i Cyrille Pinardon koji je odlučio obići svijet biciklom. Na putovanje života dvoje 40-godišnjih poštanskih službenika iz Pariza krenulo je 16. ožujka, da bi nakon Francuske, Italije, Slovenije i Monaka stigli u Hrvatsku. Prva postaja Rijeka, potom Zadar, Trogir i konačno Split u čijem su sunčanom danu uživali jučer na Rivi, uoči polaska za Dubrovnik. / – Pošteđeni smo svjetske krize. Naprsto ćemo je proputovati. Uostalom, nama ne treba puno. Ovako trošimo puno manje nego kod kuće, nemamo potrebe za stvarima koje bismo kupovali da živimo u svojem domu. Naše potrebe su minimalne, jedemo i fotografiramo. I to je sve – kažu simpatični Rose i Cyrille iz francuskog esperantskog saveza i njegove organizacije „Pasporta Servo” zbog čijih članova širom svijeta ne moraju brinuti gdje će prenoći. Katkad i kampiraju, pa među više od 50 kilograma opreme koju voze na svojim biciklima nose i šatore. / – Uoči ovog putovanja nismo radili nikakve posebne fizičke pripreme. I ranije smo na ovaj način putovali po europskim zemljama. Vozimo polako i razgledavamo krajolik. I svaka je zemlja ljepša od one u kojoj smo prethodno boravili – pod dojmom će Parižani uz napomenu kako su izabrali alternativni način turističkog putovanja jer žele bolje i izravnije upoznati kulturu, običaje, gastronomiju i sve ostalo što karakterizira pojedina područja zemaljske kugle. / *Pomoć esperantista.* – Volimo jesti sa svojim domaćinima, a ne boraviti po hotelima i kušati hranu kao i uobičajeni turisti. I zato smo jako zahvalni Esperantskom društvu „Split” i našem domaćinu Andelku Drnasinu koji nas je počastio spavanjem i večerom u jednom restoranu u Kaštelima – s osmijehom će Rose. Kako pustolovni Cyrille i njegova bolja polovica za svoje putovanje nemaju sponzor, računaju na pomoć esperantista iz cijelog svijeta, ali i kolezionara razglednica. Potonji njihovo putovanje mogu podržati s pet eura zahvaljujući čijoj će im uplati na kućnu adresu stići razglednica iz države po želji. Francuski pustolovi vode i dnevnik na internetu, pa svi oni koje zanima njihovo putovanje ili požele dobiti razglednicu iz nekog kutka svijeta, mogu posjetiti stranicu <http://horizonto.free.fr>. (Mirela Goreta, snimio: Feđa Klarić)

/Izdvojeno/ *Životna stanka.* Poželjeli smo napraviti stanku u svojem uobičajenom životu. Pobjeći od stresa, upoznati nove ljudе... Oboje jako volimo putovati, pa smo posao u pošti stavili na čekanje i krenuli na put – objašnjava Rose. Parižanka je prvi put boravila u Hrvatskoj 1998. u povodu Svjetskog kongresa mladih esperantista u Rijeci. U međuvremenu ju je posjetila još dva puta, dok Cyrille bilježi drugi posjet našoj zemlji.

Slobodna Dalmacija br. ?, 10. svibnja 2009., *Primošten – poseban prilog u povodu Dana općine. – Umjetnici i vizionari.* U Primoštenu, zajedno sa svojom dugogodišnjom partnericom Ojom Kodar, veliki filmski redatelj i glumac Orson Welles izgradio je vilu. U blizini vile Welles ljetnikovac je imala i poznata balerina Ana Roje. To su tek neke od slavnih osoba koje su Primošten doživjele kao raj na zemlji. Iznimne prirodne i graditeljske vizure Primoštena i uređenost turističke destinacije prepoznao je i žiri Europske aocijacije za cvijeće i krajobraz, pa je Primoštenu 2007. godine dodijelio najprestižniju europsku turističku nagradu: Zlatni cvijet Europe. Cvjetna kruna predstavnicima Primoštena uručena je u raskošnoj Riponskoj katedrali u engleskom gradu cvijeća Harrogatu. A sve je počelo u drugoj polovici 20. stoljeća, kada su u Primošten stigli esperantisti i na poluotoku Raduča uredili međunarodni vrt, donoseći zemlju sa svih kontinenata. Vizionari su uvijek mijenjali svijet, a tih šezdesetih prošlog stoljeća i Primošten je imao jednog takvog: Marka Skorina. Znao je točno na koji način od Primoštena napraviti svjetsko turističko odredište. Već 1965. godine izgrađen je prvi hotel – „Raduča“. Danas Primošten ima više od 4000 postelja u privatnom mještaju. Nažalost, od nekadašnja četiri hotela samo je hotel „Zora“ u funkciju. Međutim, prema usvojenoj prostornoj dokumentaciji i zainteresiranim investitorima Primošten bi uskoro ponovno mogao biti hotelska top destinacija.

Slobodna Dalmacija br. ?, 5. lipnja 2009., str. ?: *Radionice: (... Super brzi tečaj esperanta, Kruno Puškar ...)*

Slobodna Dalmacija br. ?, 28. srpnja 2009., str. 17: *Bijalistok: Kongres esperantista.* Pred 1810 esperantista iz 61 zemlje svijeta, od kojih dvanaestorica iz Hrvatske, u poljskom Bijalistoku, rođnom gradu autora esperanta dr. Lazara Ludviga Zamenhofa, počeo je 94. svjetski kongres esperantista. Probal Dasgupta, predsjednik Svjetskog saveza esperantista (UEA) u čijoj se organizaciji održava ovaj kongres, kazao je kako se nuda da će kongres, čija je tema „Stvaranje mirnog mosta među narodima”, pridonijeti boljem razumijevanju ljudi svijeta. (D.G.)

Slobodna Dalmacija br. ?, 29. srpnja 2009., str. 29: *Leksikografija: Objavljen Esperantski rječnik.* Iz tiska je izašao Veliki esperantsko-hrvatski rječnik, a uskoro je najavljeno izdanje i Hrvatsko-esperantskog rječnika Lucije Borčić. Autorica, rođena 1921. na Visu, čitav je život posvetila esperantu. U ovaj Veliki esperantsko-hrvatski rječnik uvršteno je 15.545 natuknica te 26.353 izvedenica i složenih riječi. Sa svojim sustavom prefiksa, sufiksa i složenih riječi, esperanto pruža slobodu izražavanja i neiscrpan je izvor stvaranja novih riječi te istančanog nijansiranja i dinamiziranja pojmove, nekada teško prevodivih na nacionalne jezike. Lingvist Nikola Rašić kaže: „Druge jezične zajednice imaju još puno toga što ih veže, esperantskoj je pak zajednici jezik ono osnovno i ono jedino. Esperanto ne uživa potporu i zaštitu država i nacija; to je jezik koji živi od ljubavi njegovih govornika.“ O hrvatskom pravopisu u ovom rječniku, pokojni akademik Dalibor Brozović, pored ostalog je kazao: „Oba rječnika Lucije Borčić predstavljaju bez sumnje dobitak i za hrvatsku i za esperantsku kulturu. (Davor Grgat)

Slobodna Dalmacija br. ?, 2. kolovoza 2009., str. 6: *Bjalistok: Završen 94. svjetski kongres esperantista.* Na 94. svjetskom kongresu esperantista, koji je jučer završio s radom, sudjelovalo je oko 2000 esperantista iz 67 zemalja svijeta među kojima i 13 iz Hrvatske. Tema ovogodišnjeg kongresa, koji se održao u poljskom gradu Bjalistoku, u kojemu je prije 150 godina rođen autor esperanta dr. Lazar Zamenhof, bila je „Stvarati mirni most među narodima“. U isto vrijeme održan je i Svjetski kongres djece esperantista od 13 do 16 godina koji taj jezik uče od rođenja. Sljedeći kongres esperantista održat će se u srpnju 2010. godine u Havani na Kubi. (D. Grgat)

Slobodna Dalmacija br. ?, 21. kolovoza 2009., str. 21: *Aj ti razumi: Ruskinej govore esperanto. - Kako li je u Sibiru?* „Vaš prvi susret sa Sibicom” naziv je predavanja koje će se danas održati u esperantskom društvu „Split”. Naime, u trodnevni posjet stigle su Elena Šaravina i Katja Jirnova. Esperantistice iz Krasnojarskog iz Sibira (Rusija) predavanje će održati u 18 sati, u Ulici Gundulićeva 11, i to, naravno, na esperantu, ali ukoliko bude i onih koji ne znaju esperanto prevodit će se na hrvatski (D.G.)

Slobodna Dalmacija br. ?, 6. rujna 2009., str. 28: Fakirske sposobnosti Nizozemca Arnolda Gerrita Henske okarakterizirane su jednim od najvećih fenomena 20. stoljeća: Probadao srce bez krvi i boli. (... Već je od rana pokazivao snažan osjećaj kozmopolitizma i osjećaja bratstva među svim ljudima pa je, kao mnogi iz toga razdoblja, počeo učiti esperanto, jezik stvoren da jednog dana bude sredstvo komunikacije među svim narodima. Kasnije će svoj pseudonim uzeti upravo iz esperanta i kao fakir će se zvati Mirin Dajo, što na tom nesuđenom jeziku budućnosti znači „divni” ili „čudesni”. ...) /dugačak članak s fotografijama/

Slobodna Dalmacija br. ?, 14. rujna 2009., str. 37: *Zamisao dr. Lazara Ludwiga Zamenhofa: Esperanto - međunarodni jezik.* Godine 1887. poljski liječnik Lazar Ludwig Zamenhof stvorio je međunarodni umjetni jezik esperanto. Zamenhof je živio u gradu Byalistoku u današnjoj Poljskoj (tada pod ruskom vlašću). U tom gradu živjeli su mnogi narodi koji su imali velikih problema u komunikaciji. Zamenhof je došao na ideju o jednom neutralnom jeziku kojim bi se prebrodile jezične barijere. / Esperanto je navodno i više od deset puta lakši od velikih europskih jezika: ono što se u tim jezicima uči nekoliko godina, u esperantu se uglavnom uči toliko mjeseci. / Esperanto je, iako nedovoljno raširen, postao civilizacijska tekovina. U današnje vrijeme sve veće povezivanje svijeta, a naročito internet, pruža mu nove mogućnosti. / Tradicionalni simbol esperanta je zelena zvijezda s pet krakova. Zelena boja simbolizira nadu, a pet krakova pet kontinenata.

Slobodna Dalmacija br. ?, 27. studenoga 2009., str. 46: *Izbori (2): Anketa SD mi je otvorila oči.* Kako me politička situacija u zemlji više zamara nego zanima, tako zaista nisam mogla odgovoriti na pitanje „Za koga ćete glasati na predsjedničkim izborima?”, postavljeno u telefonskoj anketi lansiranoj iz izbornog stožera jednog od predsjedničkih kandidata. Međutim, zahvaljujući drugoj anketi – objavljenoj u vašem listu 16. 11. 09., sada već imam jasniji uvid u to pitanje. Naime, osam predsjedničkih kandidata iznijelo je svoje stavove o određenim pitanjima. / Jedino je gospođa Pusić dala jasne i nedvosmislene odgovore na tri pitanja koja su meni osobno bila najzanimljivija među postavljenima. / Vesna Pusić je, dakle, rekla da treba pokrenuti reviziju ugovora s Vatikanom, da treba ukloniti raspela iz javnih ustanova, te da treba ukinuti vjeronauk u školama. / Tim je stavovima dokazala kako ne namjerava podilaziti ukusu onog dijela birača koji misle suprotno, a čiji je broj, dokazano, u opadanju, no još ih uvijek ima. / Nadalje, svojim je odgovorom pokazala da ima hrabrosti i odlučnosti započeti borbu protiv klerokracije i posljedičnih zakona podobnosti, te da će odlučno čistiti ribu od glave, tj. operirati karcinom ovog društva, umjesto da se to isto društvo šopa anestezijom („opijumom za narod”), dok se maligna bolest nesmetano širi. Ipak, ne ograničavajući vjerske slobode građana, već ih postavljujući u njihove prirodne okvire, što je potpuno fer. (*Etel Zavadlav, tajnica Društva za esperanto Split*).

Slobodna Dalmacija br. ?, 22. studenoga 2009., str. 20 : *Specijalisti za multitasking (Piše Igor Brešn)* - (... Ovu mladu generaciju podjednako zanimaju slikarstvo i video, instalacije i performance, film i fotografija te popularna i medijska kultura esperanto oblika. ...)

Slobodna Dalmacija br. ?, 20. prosinca 2009., str. 13: *Feštali esperantisti.* Pridružujući se milijunima esperantista širom svijeta i splitski esperantisti su svečano proslavili 150. obljetnicu rođenja dr. Lazara Ljudevita Zamenhofa, tvorca međunarodnog jezika esperanta i 100. godišnjicu rođenja dr. Ive Lapenne (Splićanina), inače višegodišnjeg predsjednik Svjetskog saveza za esperanto (Universal Esperanto Asocio) i savjetnika tog saveza u UN-u i UNESCO-u te jednog od najboljih retorika esperanta tijekom njegove povijesti. U njegovu čast, UEA je tiskao i poštanku marku. / Esperantistima i prijateljima esperanta, među kojima je bio i dugogodišnji predsjednik Svjetske organizacije mladeži esperantista i višegodišnji tajnik UEA, Ivo Osibov, nazočnima se obratio Andelko Drnasin, predsjednik Društva, a o životu i djelu dr. Zamenhofa govorio je Vukašin Dimitrijević. O rasprotranjenosti esperanta kod nas, posebice u našoj županiji, govorio je Davor Grgat, potpredsjednik Društva. Ivo Puharić, jedan od najstarijih esperantista u našoj zemlji, pročitao je na esperantu svoju „Odu mslini”, koja je prevedena na engleski, francuski, španjolski i arapski. / Diplome za više od 50 godina ustrajnog djelovanja esperanta, Drnasin je uručio Vukašinu Dimitrijeviću i Dinku Matkoviću iz Vrboske na Hvaru, a potpredsjednik Grgat diplomu je uručio Ivi Puhariću iz Makarske. (D. G.)

Slobodna Dalmacija br. ?, 21. prosinca 2009., str. 9: *Feštali esperantisti.* Pridružujući se milijunima esperantista širom svijeta i splitski esperantisti su svečano proslavili 150. obljetnicu rođenja dr. Lazara Ljudevita Zamenhofa, tvorca međunarodnog jezika esperanta i 100. godišnjicu rođenja dr. Ive Lapenne (Splićanina), inače višegodišnjeg predsjednik Svjetskog saveza za esperanto (Universal Esperanto Asocio) i savjetnika tog saveza u UN-u i UNESCO-u te jednog od najboljih retorika esperanta tijekom njegove povijesti. U njegovu čast, UEA je tiskao i poštanku marku. / Esperantistima i prijateljima esperanta, među kojima je bio i dugogodišnji predsjednik Svjetske organizacije mladeži esperantista i višegodišnji tajnik UEA, Ivo Osibov, nazočnima se obratio Andelko Drnasin, predsjednik Društva, a o životu i djelu dr. Zamenhofa govorio je Vukašin Dimitrijević. O rasprotranjenosti esperanta kod nas, posebice u našoj županiji, govorio je Davor Grgat, potpredsjednik Društva. Ivo Puharić, jedan od najstarijih esperantista u našoj zemlji, pročitao je na esperantu svoju „Odu mslini”, koja je prevedena na engleski, francuski, španjolski i arapski. / Diplome za više od 50 godina ustrajnog djelovanja esperanta, Drnasin je uručio Vukašinu Dimitrijeviću i Dinku Matkoviću iz Vrboske na Hvaru, a potpredsjednik Grgat diplomu je uručio Ivi Puhariću iz Makarske. (D. G.)

Slobodna Dalmacija br. ?, 8. siječnja 2010., str. 2: *Mozaik: Barba Dinko bi besplatno podučavao esperanto.* Dinko Matković (85) sa Hvara već se 64 godine služi međunarodnim jezikom esperantom, a ovih dana dobio je dva vrijedna priznanja Udruge zagrebačkih esperantista. (str. 31)

Slobodna Dalmacija br. ?, 8. siječnja 2010., str. 31: *Besplatno bi podučvo esperanto. /*